A FŐVÁROSI KÖNYVTÁR ÉVKÖNYVE

VII

1937

JAHRBUCH DER STADTBIBLIOTHEK BUDAPEST
YEARBOOK OF THE BUDAPEST PUBLIC LIBRARY

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS HÁZINYOMDÁJA

Budapest székesfőváros házinyomdája 1938 — 3975 — Felelős nyomdavezető: Kurfürst István vezérigazgató.

Tartalom — Inhalt — Table of contents

Jelentés az 1937. évről — Jahresbericht über die Tätigkeit der Stadtbibliothek im Jahre 1937 — Annual report of the work in the year 1937 5

Aktuális kérdések irodalma a Fővárosi Könyvtárban. 53. sz.: A világválság. Szerkesztette *Hamvas* Béla. — Literatur von Zeitfragen in der Stadtbibliothek Budapest. No 53.: Die Weltkrise. Redigiert von Béla *Hamvas* 39

Dokumentacio. Írta dr. *Witzmann* Gyula. — Dokumentation. Von dr. Julius *Witzmann* 107

Kempelen Farkas két ismeretlen kéziratkötete a Fővárosi Könyvtárban. Irta dr. *Lamatsch* Sándor. — Unedierte deutsche Gedichte Wolfgang von Kempelen's in der Stadtbibliothek Budapest. Von dr. Alexander *Lamatsch* 119

Egy népkönyvtár nevelő munkássága nőolvasói körében. Írta dr. *Fort* Sándor. — Die erziehende Tätigkeit einer Volksbücherei im Kreise ihrer weiblichen Leser. Von dr. Alexander *Fort*. 133

A központi könyvtár új szerzeményei 1937 — Ausgewählte Zugänge der Zentrale — Select list of new accessions 149

Általános munkák — Allgemeines — General works 149
Bölcselet — Philosophie — Philosophy 152
Vallás. Egyház — Religion. Kirche — Religion. Church 157
Társadalomtudomány — Sozialwissenschaft — Soziologie 164
Államtudomány — Staatswissenschaft — Political science 172
Társadalmi kérdés — Soziale Frage — Social question 179
Jogtudomány — Rechtswissenschaft — Law 185
Közigazgatás — Verwaltung — Administration 199
Jótékonyság. Szegényügy — Armenwesen — Charity 204
Közoktatás — Unterrichtswesen — Education 204
Közgazdaság — Volkswirtschaft — Political economy 206
Gazdaságpolitika — Wirtschaftspolitik — Applied economics 209
Őstermelés — Landwirtschaft — Agricultur 211
Iparpolitika — Industriepolitik — Industry 212
Közlekedés — Verkehrswesen — Communication 213
Kereskedelem — Handel — Commerce 213
Pénz- és hitelügy — Geld- und Kreditwesen — Money. Credit 214
Biztosításügy — Versicherungswesen — Insurance 216
Állami pénzügyek — Finanzwesen — Public finance 216
Néprajz — Ethnographie — Ethnography 218
Nyelvészet — Philologie — Philology 219
Természettudomány — Naturwissenschaft — Science 220
Művészet — Kunst — Fine arts 228
Irodalomtudomány — Literaturwissenschaft — Literature 236
Történelem — Geschichte — History 242
Földrajz — Geographie — Geography 249
Életrajzok. Emlékiratok — Biographien. Memoiren — Biography. Memoirs 252

A Budapesti Gyüjtemény új szerzeményei — Verzeichnis der Zugänge der Budapestiensia-Sammlung — Chronological list of works added to the Budapest Collection 261

Betűrendes tárgymutató a szerzemények jegyzékéhez — Alphabetisches Sachregister der Zugänge — Alphabetical index of the accessions-list 277

Névmutató — Namensregister — Index of names 281

Kurrens folyóiratjegyzék — Verzeichnis der laufenden Zeitschriften — List of periodicals currently received in the Library 299

A Fővárosi Könyvtár kiadványai — Verzeichnis der Veröffentlichungen der Stadtbibliothek — List of publications of the Municipal Library 307

Tájékoztató a Fővárosi Könyvtárról — Wegweiser für die Benützer der Stadtbibliothek — General remarks of the Municipal Library 311

A Fővárosi Könyvtár 31. évi jelentése az 1937. évről.

31. Jahresbericht der Budapester Stadtbibliothek über ihre Tätigkeit im Jahre 1937.

31th Annual report of the Budapest Public Library for the Year 1937.

A Fővárosi Könyvtár működéséről az utóbbi években kiadott jelentéseimben állandóan visszatérő motívum a könyvbeszerzési dotáció elégtelenségének hangsúlyozása és azokra a szükségszerű következményekre való figyelmeztetés, amelyekre ez a sajnálatos körülmény előbb-utóbb vezetni fog, de egyúttal annak a reménynek hangoztatása is, hogy a könyvtár helyzete belátható időn belül lényegesen javulni fog. Ezt kell panaszolnom és ennek a reménynek kell kifejezést adnom ez évi jelentésemben is.

Már évek óta az a helyzet, hogy csak a leggondosabb és legtervszerűbb gazdálkodás mellett vagyok képes a könyvtár szintjét fenntartani. Ha a tudományos központi könyvtár fejlesztését sikerül is bizonyos fokig biztosítanom, annál nehezebb a helyzet a fiókkönyvtárak esetében, ahol a könyvek elhasználódása sokkal erősebb, mint a tudományos központban és ahol a költségvetés elégtelensége miatt, az új megjelenésű könyveket aránylag csak kis példányszámban szerezhetem be. Ez a könyvtárlátogató közönség körében természetesen állandó panaszra ad okot.

A központi könyvtár anyagának beszerzésénél a legnagyobb körültekintéssel kell eljárnom, hogy a rendelkezésre álló fedezetből a fontos új megjelenésű könyvek mellett, az állandóan növekvő mennyiségben felkínált becses régi, főképp budapesti vonatkozású anyagot is megvásárolhassam.

A használat folytán tönkre ment könyvanyag, főként a drága kézikönyvtári standardművek és megcsonkult sorozatok pótlása a legnagyobb gondot okozza és a könyvtár feltétlenül válságos helyzetbe jut egyhamar, ha könyvbeszerzési dotációnknak legalább a hét év előtti szintre — a mainak körülbelül duplájára — való felemelése sokáig késik.

A könyvtár forgalma a jelentés évében 23.197 kötettel emelkedett, az előző évihez képest. (1936-ban 1,248.238 kötetet, 1937-ben pedig 1,271.435 kötetet használtak az olvasók.) A kölcsönzők száma 1937-ben 16.698-ról 20.478-ra szökött fel.

A könyvtár forgalmának örvendetes emelkedése, a kölcsönzők hatalmas táborának növekedése, a könyvbeszerzési dotációnak mindössze 20 százalékos emelése mellett, amely a mai helyzetben elérhető volt és amely a székesfőváros vezetőségének jóindulatú és megértő állásfoglalásáról tesz bizonyságot, azt igazolja, hogy ez az intézmény a magyar kulturális életben betöltött páratlan szerepénél fogva mind szélesebb körben hódít magának híveket. Könyvtárunk súlyos helyzetében, csak a régi anyagnak a legteljesebb mértékben való konzerválásával, illetőleg kihasználásával és az új beszerzésekre fordítható aránylag csekély dotáció tervszerű és gondos felhasználásával és a beszerzett könyvanyag lehetőleg tökéletes hasznosításával őrizhette meg teljesítőképességét.

A könyvtár beszerzéseinek sorában külön kell megemlékeznünk két nagyértékű beszerzésről, amelyek a tudományos köröket nagymértékben érdekelni fogják.

Az egyik Brunszvik Teréz grófnő kézirati hagyatéka. A hagyaték a magyar nőnevelés nagy úttörőjének 1796-tól kezdődő és 1858-ig tartó följegyzéseit foglalja magában. A följegyzések füzetekbe kötve maradtak ránk és Czeke Marianne dr. úrnőnek rendezésében három szerves részre oszthatók : az első a naplók, 31 füzetben a grófnő életének 1810-től 1855-ig terjedő följegyzéseit foglalják magukban. A második rész a vegyes iratok, 33 füzetben, Brunszvik Teréz gondolatait, olvasmányainak kivonatait és terveit tartalmazzák. A harmadik részbe a töredékes följegyzések vannak sorolva. Ezek az előző két csoportba nem sorozható hagyaték anyagát adják a grófnő egész életéről.

Másik nevezetes beszerzése a könyvtárnak Erasmus Roterdamus Adagiajának 1508. évi velencei kiadása. A mű a bécsi Gilhoffer & Ranschburg cégnél került elő és azért keltette fel érdeklődésünket, mert előzéklapján látható kézirati bejegyzés szerint egy Pelei Tamás nevű magyarországi erasmianus tulajdona volt, aki a könyvet Budán vette. A szúrágott, de különben teljesen ép, egykorú borjúbőrkötésben fennmaradt könyv számos helyén részint önálló, de leginkább az Adagia szövegéhez kapcsolódó kézirati bejegyzéseket találunk. Ezek a jegyzetek Pelei Tamás életének fizikai körülményeiről és szellemi vonatkozásairól nyujtanak jórészt személyes ízű, de nagyon jellemző adatokat. A Várdai Ferenc erdélyi püspök udvarában csoportosuló humanista kör számos tagjára vonatkozólag is találunk a glosszákban megjegyzéseket. A glosszák feldolgozásáról és kiadásáról a könyvtár kiadványaiban fogunk gondoskodni.

*

Kedves kötelességemnek teszek eleget, midőn e helyen is hálás köszönettel emlékezem meg a francia kormány nagylelkű könyvadományáról, mellyel egyéb hazai nyilvános könyvtárakkal egyetemben könyvtárunk állományát is értékes munkák egész sorával gazdagította. 10.000 frank értéknek megfelelő könyvanyagot bocsátott a francia kormány a könyvtár rendelkezésére. Ilyképpen 267 darab értékes, főképp jogi, történeti és természettudományi munkának jutottunk birtokába, melyek könyvtárunk állományában hézagpótlóak és amelyeket eddig fedezet híjján nem szerezhettünk be.

A székesfőváros régi műszaki könyvtárát, amely eddig a II. ügyosztály helyiségeiben volt felállítva és amely az ügyosztály számára már nem jelentett gyakorlati értéket könyvtárunk kapta meg. 4588 darab könyvet és füzetet vettünk át. Az anyag selejtezése, illetőleg feldolgozása folyamatban van. Belőle eddig 279 darabot a Budapesti Gyüjtemény állományába, 265 darabot pedig az egyetemes raktár állományába iktattunk be.

A könyvtár a jelentés évében a Budapesti Gyüjtemény Bibliográfiai Munkálatai 4. füzete gyanánt dr. Kelényi B. Ottó főkönyvtáros szerkesztésében kiadta a »Buda és Pest grafikus ábrázolása a visszafoglalás korában. (1683—1718)« című

ikonográfiai tanulmányt. Az Aktuális Nemzetpolitikai Kérdések Irodalma című sorozat 3. füzeteként kiadta dr. Homa Gyula és dr. Witzmann Gyula főkönyvtárosok szerkesztésében a racionalizálás bibliográfiáját. Zsák Willfried könyvtári főtiszt »A Fővárosi Könyvtár és ifjúsági olvasói« című dolgozata a Fővárosi Könyvtár által kiadott »Tanulmányok« sorozatában jelent meg külön. Ezek a munkálatok eredetileg Évkönyvünk VI. kötetében jelentek meg.

Jelen Évkönyvünkben a következő tanulmányokat közöljük :1. Hamvas Béla könyvtári tiszt »A világválság« című bibliográfiai tanulmányát (Aktuális kérdések irodalma a Fővárosi Könyvtárban. 53. sz.) 2. dr. Witzmann Gyula főkönyvtáros »Dokumentáció« című cikkét, 3. dr. Lamatsch Sándor segédkönyvtáros »Kempelen Farkas két ismeretlen kéziratkötete a Fővárosi Könyvtárban« című tanulmányát és 4. dr. Fort Sándor könyvtári főtiszt »Egy népkönyvtár nevelő munkássága nőolvasói körében« című munkálatát.

Az International Comitee of Historical Science (Washington) kiadásában megjelenő történettudományi évkönyv számára összeállítottuk az 1936. évi magyarországi szellemtudományi irodalmat. A munka összeállítását dr. Seregély Emma könyvtártiszt végezte és ugyancsak ő állította össze a »Századok« című folyóiratban a magyar történettudomány 1936. évi teljes irodalmát.

A Peters Jahrbuch számára elkészítettük az 1937. évi magyar zeneirodalmi bibliográfiát. A szerkesztés munkáját Koch Lajos könyvtári felügyelő végezte. A hágai döntőbíróság bibliográfiai kiadványa számára rendszeresen elküldtük a nemzetközi jog magyarországi vonatkozású anyagát. Az Istituto Studi Romani számára rendszeresen megküldjük könyvtárunk Rómára vonatkozó munkáinak cédulakatalógus-másolatait.

Az augusztus 15-től szeptember végéig a Nemzetközi Nyomdászkongresszus alkalmából a Műcsarnokban rendezett Nyomdászati Kiállítás szervezésében és anyagának összeállításában a Fővárosi Könyvtár is tevékeny részt vett. A magyar könyv és könyvillusztráció történeti fejlődésének bemutatásához könyvtárunk gyüjteményei értékes szemléltető anyaggal járultak hozzá. A magyar illusztrált könyv történetét szemléltető csoportot dr. Drescher Pál könyvtári főfelügyelő rendezte. Ugyancsak ő rendezte a Magyar Bibliophil Társaság utolsó kiállítását, amelynek tárgya a rézmetszettel díszített könyv volt. Könyvtárunk ezen kiállításon is gazdag anyaggal szerepelt.

A Nemzeti Színház októberben és novemberben az Iparművészeti Múzeum kiállító termeiben rendezett kiállításán könyvtárunk színháztörténeti nyomtatványanyagával vett részt. Végül részt vettünk a Kézműipari Kiállításon is.

Dr. Witzmann Gyula főkönyvtáros a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesületének felkérésére és a polgármester úr megbízásából részt vett a párisi dokumentációs világkongresszuson, amelynek tárgyalásaiban tevékeny részt vett.

A Stuttgartban székelő Deutsches Auslandinstitut számos esetben bibliográfiai tanácsokért fordult hozzánk és az intézet könyvtárosa, dr. Kruse, meglátogatta könyvtárunkat, hogy szervezetét tanulmányozza.

A csehszlovákiai Magyar Közművelődési Szövetség számára, annak felkérésére népkönyvtári mintakönyvjegyzéket készítettünk.

Egyre szaporodik azon esetek száma, midőn külföldi intézmények és kutatók bibliográfiai felvilágosításért fordulnak könyvtárunkhoz. Hogy még néhány ilyen esetet megemlítsünk: az Istituto Media Italo Braziliani »Dante Alighieri«, S. Paolo magyar D'Annunzio-bibliográfia összeállítását kérte. Robert F. Metzdorf Rochester (N. Y.) bibliográfiai felvilágosítást kért a Kis János által kiadott »Soproni estvék«-ről. W. Berly, Nahwille (Tennesee, U. S. A.) genealógiai adatokért fordult könyvtárunkhoz Thököly Imrére és Zrinyi Ilonára vonatkozóan.

1937 február—március havában tartotta a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete első könyvtárosképző tanfolyamát. A tanfolyam elméleti előadásokból és gyakorlati oktatásból állott. A Fővárosi Könyvtár főtisztviselői, mint előadók, gyakorlatvezetők és vizsgáztatók vettek részt a tanfolyamon, gyakornokaink pedig a hallgatóság soraiban foglaltak helyet. Dr. Dávid Antal könyvtári aligazgató a gyakorlati könyvtártan köréből, dr. Witzmann Gyula főkönyvtáros a decimális osztályozás elméleti kérdéseiről és Lesskó Béla könyvtári felügyelő a könyvkötésről tartotta előadásait. A gyakorlati képzés során a hallgatókkal három csoportban két-két héten át intézetünk rendelő, osztályozó, katalogizáló és kölcsönző osztályai foglalkoztak, amikor is oktató tisztviselőink munkaidejét erősen igénybevette a tanfolyam.

A május hónapban tartott vizsgán, ahol az egyik bizottság elnöke a Fővárosi Könyvtár igazgatója volt, intézetünk tíz gyakornoka sikerrel megfelelt és képesítő bizonyítványt nyert.

Ezen első tanfolyam tanulságait levonta a könyvtárosegyesület és a második tanfolyamot 1937 december 1-i kezdettel már hosszabb időre terjesztette ki, a gyakorlati oktatás kérdését pedig úgy oldotta meg, hogy minden könyvtár saját tisztviselőit képezze. A tanfolyam igazgatósága újból felkérte dr. Dávid Antal aligazgatót és dr. Witzmann Gyula főkönyvtárost, hogy az első tanfolyammal azonos, dr. Kelényi B. Ottó főkönyvtárost pedig, hogy a könyvnyomtatás története tárgyköréből tartsa meg előadásait.

PÉNZÜGYEK.

Finanzen. — Finances.

A könyvtár gazdasági üzemvitelét, kiadásainak és bevételeinek számszerű alakulását az első, a második és a harmadik számú függelék mutatja be. A házipénztár a jelentés évében is csak kisebb kifizetéseket teljesített, a nagyobb könyvtári számlákat polgármesteri hozzájárulás után a központi pénztár fizetett ki. A fiókkönyvtárak bevételeiket egyenesen a főváros központi pénztárába küldik be; számvitelüket a központi számvevőség közvetlenül ellenőrzi. A jelentés évében a házipénztár 10.000 pengő könyvbeszerzési és 8400 pengő dologi előleg kezelésére szorítkozott. A házipénztár pénztárosa Bor Dezső segédhivatali igazgató, ki egyúttal a könyvtár irodáját is vezeti.

SZEMÉLYZETI ÜGYEK.

Personalangelegenheiten. — Staff.

A státusrendezés folyományaképp 1937-ben a polgármester úr a következő tisztviselőket nevezte ki:

Könyvtárosokká: dr. ifj. Szász Károlyt és dr. Németh Endrét. *Segédkönyvtárosokká:* dr. Lamatsch Sándort és dr. Szász Bélát. *Könyvtári felügyelőkké:* Kopcsányi Adélt, dr. Jajczay Jánost és Sárváry Dezsőt. *Könyvtári főtisztekké:* Dörgey Sándort, Vértesy Józsefet, Graser Lajost, Kondorosi Sándort és Fekete Andrást. *Könyvtári tisztekké:* Hamvas Bélát, Tarján Rezsőnét, dr. Francsek Júliát, Kardos Ilonát, Stark Jánost, Nagy Borbálát és dr. Seregély Emmát. Végül *kezelőfőtisztté:* Farkas Erzsébetet.

A jelentés évében a polgármester úr tudományos gyakornoki minőségben dr. Ugrik Erzsébetet, havidíjas hivatalnoki minőségben dr. Gerendás Ernőt, dr. Gillemot Katalint, Kelemen Lászlót és dr. Sárkány Sándornét a könyvtárhoz helyezte, illetve kinevezte.

Eperjessy Antalné kezelőnőt az V. ker. Elöljárósághoz, Kovács Imre irodatisztet a VI. ker. Elöljárósághoz helyezte át a polgármester úr.

Fővárosi szolgálatuk 25. esztendejét töltötték be ebben az esztendőben: Lesskó Béla és Leitgib János könyvtári felügyelők, Varga István irodatiszt és Varga Lászlóné kezelőfőtiszt. Ez alkalomból bensőséges házi ünnepély keretében üdvözölte a könyvtár igazgatója a jubilánsokat, méltatván a könyvtár felvirágoztatása érdekében kifejtett érdemes munkásságukat.

Nyugdíjaztattak: Kopcsányi Adél könyvtári felügyelő és Farkas Erzsébet kezelőfőtiszt.

A jelentés évében súlyos veszteség érte könyvtárunkat. A Gondviselés elszólította körünkből Romhányi Károlyné könyvtári gyakornokot, aki 13 évi működése alatt a fiókkönyvtári szolgálat körében, kötelességtudásával, ügybuzgalmával és kiváló szorgalmával tűnt ki.

Meghalt Madarász Ferenc altiszt 26 évi hűséges és odaadó szolgálat után. Az elhunytakat az egész könyvtár mély részvéte kísérte örök nyugalmára. Emlékük kegyelettel fogjuk őrizni.

GYARAPODÁS.

Zuwachs. — Accession.

A könyvtár könyvállománya 1937-ben 19.117 kötettel gyarapodott. Ebből a központi könyvtárra 7747 és a fiókokra 11.370 kötet gyarapodás esett. Könyvet a következők ajándékoztak a könyvtárnak:

Hatóságok, intézetek, egyesületek: Alsódunántúli Mezőgazdasági Kamara (1), American Society of International Law (1), Amsterdam Netherlands Bank (1), Archiv für Buchgewerbe u. Gebrauchsgraphik (1), The Association Stomatologique Internationale (1), Barcelona, Biblioteca popular (2), Berettyó Vízszabályozó és Ármentesítő Társulat (1), Berlin, Deutscher Verein f. öffentl. u. private Fürsorge (1), Berliner Monatshefte kiadóhiv. (1), Birmingham, City of — (2), Biztosító Intézetek Orsz. Szöv. (1), The Blavatsky Association (6), Braunschweig, Statistisches Amt (1), Bremer Wissensch. Gesellschaft (2), Brünn, Handels- und Gewerbekammer (7), Budapest. II. ker. M. Kir. Állami Toldy Ferenc Gimn. (3), Bp. VI. ker. M. Kir. Állami Kölcsey Ferenc Gimn. (1), Bp. X. ker. tisztviselőtelepi Széchenyi István Reálgimn. (1), Bp. Angolkisasszonyok bpesti »Sancta Maria« int. Leánygimn. (3), Bp. Ciszterci rend bpesti Szt. Imre Gimn. (1), Bp. Kegyes Tanítórend bpesti Gimn. (1), Bp. Pénzintézeti Központ (10), Bp. Pesti Izraelita Hitközség

Leánygimn. (2), Bp. Piarista Diákszövetség (9), Bp. Ranolder Int. (1), Bp. Redemptorissza Szerzetesnők Leányisk. (1), Bp. Sophianum Kath. Leánygimn. (2), Bp. Stefánia-úti Belgyógyászati Int. (1), Bp. Szfőv. Községi Takarékp. (1), Bp. Szfőv. Pedagógiai Könyvtár (1), Bp. Szfőv. Polgármesteri II. ü. o. (265), Bp. Szfőv. Polgármesteri XIV. ü. o. (404), Bp. Szfőv. Felsőbb Zeneiskola (2), Bp. Szfőv. Közegészségügyi és Bakteriológiai Int. (5), Bp. Szfőv. Közlekedési Vállalatai (5), Szfőv. Statisztikai Hivatala (21), Bp. Takarékpénztárak és Bankok Egyesülete (1), Bpesti Állami Tanítóképző Int. (1), Bpesti Építőmesterek Ipartestülete (1), Bpesti Evangélikus Gimn. (1), Bpesti Földrengési Observatorium (37), Bpesti Francia Követség (2), Bpesti Joghallgatók Segítő és Tudományos Egyesülete (3), Bpesti Katolikus Karitász (6), Bpesti Kávésipartestület (2), Bpesti M. Kir. Állami Erzsébet Nőiskola (1), Bpesti M. Kir. Állami Felsőipariskola (1), Bpesti M. Kir. Áll. Népisk. Tanítóképző Int. (1), Bpesti Mérnöki Kamara (3), Bpesti Nemzetközi Vásár (3), Bpesti Olasz Kultúrintézet (1), Bpesi Tanárképző Int. Gyakorló Gimn. (1), Bpesti Török Követség (1), Buenos Aires, Magy. Kir. Követség (2), Buenos Aires, Municipalidad de la Ciudad (1), Bureau International de Statistique Commerciale (2), Cattolica (Italia) Universita (1), Chicago, Department of public works (1), The Christian Science Publishing Society (2), The Commercial Review kiadóhiv. (1), Congrès International de l'Habitation (1), Dánia, Statistiske Departement (11), Debrecen, Déri Múzeum (1), Debrecen, Zeneiskola (1), Debreceni Protestáns Lap kiadóhiv. (1), Deutscher Fichte-Bund (37), Dublin, Department of Local Government (1), Dunagőzhajózási Társaság (1), Dunántúli Gazda Kvtár (2), Duna-Tiszavölgyi Társulat (1), Egri Érseki Jogakadémia (1), Egyetemi hallgatók Olasz Szövetsége (1), Ekonomisk Tidskrift (1), Előre Kiadóhiv. (1), Építőmunkás kiadóhiv. (2), Les études sociales (1), Felsődunántúli Mezőgazdasági Kamara (2), Ferencvárosi Torna Club (1), Fogtechnikai Szemle kiadóhiv. (1), Frankfurt, Goethe-Museum (1), Frankfurter-Zeitung kiadóhiv. (1), Ganz és Tsa Villamossági Gép-, Waggon- és Hajógyár Rt. (2), Gazette de Hongrie kiadóhiv. (1), The General Federation of Trade Unions (2), Genova, Podesta della citta (2), Hadtörténelmi Közlemények kiadóhiv. (1), Hadirokkantak, Hadiözvegyek és Hadiárvák Országos Nemzeti Szövetsége (Honsz) (1), Ipartestületek Országos Központja (4), Jegyzők Országos Árvaház Egyes. (1), Journal du droit internatoinal kiadóhiv. (1), Kaposvár, Berzsenyi Társ. (1), Kecskemét, Duna-Tiszaközi Mezőgazd. Kamara (2), A Kerék kiadóhiv. (1), Keresztény magvető kiadóhiv. (1), Keszthelyi Ipartestület (1), Kispesti Áll. Polg. Leányisk. (1), Kispesti Ált. Ipartestület (1), Községi Közlöny kiadóhiv. (1), Leipzig, Friedrich Hofmeister Vlg. (2), Leipzig, Verl. Peters (1), Magánalkalmazott kiadóhiv. (1), Magyar Általános Hitelbank (5), Magyar Agrártudományos Társ. (1), Magyar Gyorsírók Egyet. (1), Magyar Gyümölcs kiadóhiv. (1), Magyar Kálvinizmus kiadóhiv. (1), M. Kir. Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola (1), M. kir. Orsz. Közegészségügyi Int. (3), Magyar Kórház kiadóhiv. (1), Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank (1), Magyar Nemzeti Bank (2), Magyar Nemzeti Múzeum (1), Magyar Nippon Társaság (2), Magy. Operabarátok Egyes. (1), Magyar Reviziós Liga (1), Magyar Szabványügyi Intézet (2), Magyar Szőllősgazdák Orsz. Egyes. (1), Magyar Tégla- és Agyagárusok Orsz. Egyes. (1), Magyar Textilgyárosok Orsz. Egyes. (1), Magyar Ujság (Kolozsvár) kiadóhiv. (3), Magyar Út kiadóhiv. (1), Magyar Utazó Kereskedő kiadóhiv. (1), Magy. Városok Nemzeti Szöv. (1), Magyar Vegyészeti Gyárosok Orsz. Egyes. (2), Magyar Zsidók Pro-Palesztina Szöv. (1), Magyarhoni Ág. hitv. evang. egyház egyetemes felügyelője (1), Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége (Magyar Szövetség) (1), Malomujság kiadóhiv. (1), Miskolci Jogakadémia (1), Mohács, Önkéntes Tűzoltó Egylet (1) München, Institut zur Erforschung d. deutschen Volkstums in Süden u. Südosten (2), Nemzeti Szalon (2), Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszus (4), Nemzetközi Gyorsíró Kongresszus (2), Nemzetnevelés kiadóhiv. (1), Népegészségügy kiadóhiv. (1), Népujság kiadóhiv. (1), Népszerű Gyorsíró kiadóhiv. (5), New-York, American Academy of Political and Social Science (5), New-York, The Empire Municipal Directory (1), Nyugdíjas Szfőv. Tisztviselők Egyes. (1), Nyukosz kiadóhiv. (1), Orbánhegyi Egyesület (1), Országos Izraelita Tanítóképző Int. (1), Országos Magyar Dalos-Szövetség (1), Országos Magyar Gazdasági Egyes. (2), Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal (8), Orsz. Magyar Képzőművészeti Főiskola (1), Orsz. Magyar Képzőműv. Társ. (1), Orsz. Mezőgazdasági Kamara (1), Orsz. Stefánia Szöv. (7), Orsz. Szociálpolitikai Int. (2), Orsz. Testnevelési Tanács (1), Paneuropa-Verlag (5), Pénzügyi Hirlap kiadóhiv. (1), Pénzügyi Tisztviselők Orsz. Szöv. (1), Pesti Magy. Kereskedelmi Bank Tisztviselőinek Sportegyes. (2), Református Egyház Egyetemes Konventje (6), Roma, Reale Universitá Istituto di Filosofia del Diritto (3), S'Gravenhage, Centraal bureau voor de statistik (1), Societé des Nations (11), Stockholm K. Socialstyrelsen (5), Swedenborg Society (10), Szabadalmi Közlöny kiadóhiv. (1), Szeged, Rotary Club (1), Szociális Front kiadóhiv. (6), Teleia kiadóhiv. (1), Tudományos Társ. és Intézm. Orsz. Szöv. (1), Újpesti M. kir. Áll. Könyves Kálmán Gimn. (1), Union Géodésique International (1), U. S. A. Association of life insurence (1), Unitárius Értesítő kiadóhiv. (2), Városi Mérnökök Orsz. Szöv. (1), Venezia, Reale Istituto di Scienze Lettere ed Arti (4), Venezuela, Ministerio de relaciones exteriores (1), Wiener Volksbildungsverein (1), Zürich, Magistrat der Stadt (1).

Magánosok: Ádám László (3), Ágoston Béla (1), dr. Lovag Alt Guidó (19), Ambrózy Ágoston (1), Antalffy Andor (1), dr. Avarffy Elek (1), dr. Bakács György (1), Balassa József (3), Bánfi Flóris (1), dr. Bánrévy György (3), Barla Szabó Jenő (1), Bartal Aurél (1), dr. Bartha Dénes (2), Beczkói Bíró Henrik (1), Behic Erkin, Ministre de Turquie (1), Berki Géza (1), dr. Bernhard Miksa (1), dr. Bierbauer Virgil (1), dr. Bodor Antal (12), ifj. dr. Boér Elek (1), dr. Bonomi Jenő (1), Butenko Borisz (2), dr. Csekey István (1), dr. Csepregi Horváth János (1), dr. Csiky János (1), dr. Csinády Jenő (12), dr. Csatkai András (1), Daday László (1), dr. Dégen Árpádné (4), Dékány Lajos (26), Dévay Lajos (1), Erich Johann Dörr (2), dr. Drescher Pál (1), Ébner-Rupp Béla (1), dr. Egyed István (1), Ellsworth Lincoln (1), Enyvvári Jenő (2), dr. Erdély Sándor (12), Ernst Ottó (1), dr. Ernyei Pál (49), dr. Ervin Gábor (2), dr. Fejér László (15), dr. Fellner Vilmosné (1), Fissinger Jenő (13), Flittner János (34), dr. Fürst Aladár (5), dr. Gárdonyi Albert (13), dr. Geiger Samu (1), Gellér István (1), Gerlötei Jenő (1), dr. Gillemot Katalin (1), Glaser Géza (2), dr. Goitein Zsolt (1), dr. Goldziher Károly (1), dr. Gortvay György (8), dr. Grüner István (1), Grünwald Miksa (1), dr. Hacker M. E. (3), vitéz Halmay Márius (30), dr. Halom István (1), dr. Hampel Antal (10), dr. Louis Hausknecht (2), dr. Hoffmann Edith (2), Holek Sámuel (1), Hollósy István (1), P. C. Lee (Hong Kong) (1), dr. Honti János (3), Hunyady Ferenc (1), dr. Jajczay János (7), dr. Jánossy Dénes (2), dr. Kadocsa Gyula (2), Arnold H. Kanciat (1), dr. Kátai-Horner Miklós (2), Katzburg Ilona (2), Kelemen Móric (3), Kelen József (1), dr. Kelényi B. Ottó (27), Kemény Xavér Ferenc (2), Kerekesházy József (2), dr. Kisfaludy Imre (1), Komlós Ottó (1), dr. Koncz János (1), vitéz Kozma Miklós (2), Koós Z. (1), Koritsánszky Ottó (2), dr. Kornis Gyula (8), Kovách Imre (1), dr. Kovrig Béla (1), dr. Kozocsa Sándor (1), dr. Könyves Tóth Kálmán (7), Krause Gusztáv (1), Knug Miklós (1), Kühlmann Károly (2), Lengyel Móric (16), Lesskó Béla (16), dr. Leszlényi Imre (1), dr. Losonczy István (1), Ludas Mátyás kiadóhiv. (5), Luzsénszky Alfonz (1), dr. Madarassy László (6), dr. Madarász Erzsébet (1), Magyar Árpád (1), báró Malcomes Albert (1), Márffy Oszkár (1), dr. Mártonffy Károly (3), Metzker Károly (2), ifj. Molnár Dezső (1), Mayer Erzsébet (1), dr. Medriczky Andor (2), Megyeri József (1), Menyhért János (1), dr. Mezey István (1), dr. Molnár Antal (69), ifj. Molnár Dezső (1), Molnár Endre (2), Molnár Jenő (19), Molnár Mór (1), Murray I. B. (1), dr. Naményi Ernő (1), dr. Némethy Károly (24), dr. Névay László (1), dr. Niamessny Mihály (6), dr. Nizsalovszky Endre (4), Osterer Rudolf (3), dr. Pálos Károly (1), dr. Papp Remig (1), dr. Oskar Paret (1), Peisner Károly (1), Persico Edvardo (1), Pivány Jenő (1), dr. Polsovics Iván (1), Porszász K. (1), dr. Raith Tivadar (1), dr. Révész V. (6), Réz Henrik (1), dr. Riegler Imre (1), dr. Rónay Nándor (1), Sarlós Lajos (6), Sárváry Dezső (7), dr. Schönwitzky Bertalan (1), Schöttner K. F. (3), dr. báró Schroeder Attila (1), dr. Simon Béla (15), dr. Sipos Sándor (2), Manfred Sturmann (1), Szabó Dezső (1), Szabó Lajos (4), dr. Szász Alfréd (2), dr. Szász Béla (1), dr. Szász Károly (4), Szendy Károly (1), dr. Szentágotai Dezső (1), dr. Sziklay János (2), Szilágyi Dénes (25), Szirmai Kornél (1), Szohor Pál (1), dr. Szukováthy Imre (1), dr. Tarr László (1), dr. Tátray István (3), gróf Teleki József (1), dr. Thewrewk-Pallaghy Attila (1), dr. Thirring Gusztáv (1), dr. Tóth László (5), dr. Török Lajos (2), dr. Török László (23), dr. Traeger Ernő (1), Ulrich Hans (1), dr. Vadász Imre (11), dr. Vajkai-Wagenhuber Aurél (2), dr. Valkó László (2), dr. Vámbéry Rusztem (1), Varga István (1), dr. Vargha Gyula (130), Varju János (1), Vásárhelyi János (1), dr. Vavrinecz Dezső (3), Vavrinecz Gábor (1), Giorgio del Vecchio (8), dr. Vécsey Zoltán (1), vitéz Verebély László (1), ifj. dr. Vutkovich Sándor (14), dr. Wildner Ödön (177), dr. Witzmann Gyula (2), Zajty Ferenc (3), Zeller Hermann (1), Nemes-Dedinai Zsuffa Sándor (3).

Cserébe a következő intézményektől és hatóságoktól kapott a könyvtár könyveket: Basel, Statistisches Amt (1), Basel, Univ. Bibl. (6), Berkeley, University of California (1), Bern, Magistrat der Stadt (3), Berlin, Univ. Bibl. (116), Berlin, Stadtbibliothek (1), Birmingham, Public Library (1), Bremen, Staatsbibliothek (2), Breslau, Statistisches Amt (1), Brighton, Public Art Galleries (4), Budapest, Egyetemi Könyvtár (1), Bp. Iparművészeti Múzeum (1), Bp. Kereskedelmi és Iparkamara (1), Bpesti Kir. Magy. Pázmány P. Tudományegy. (131), Bp. Szfőv. Vízművei (1), Bp. Szfőv. Idegenforgalmi Hivatala (1), Bpesti M. Kir. Áll. Gyermekmenhely (1), Bpesti Ügyvédi Kamara (2), Debreceni M. Kir. Tudomány egyetemi könyvtár (16), Debreceni Tisza István Tudományos Társaság (2), Denmark, Danish Statistical Department (2), Dresden, Statistisches Amt (4), Düsseldorf, Landes- und Stadt-Bibliothek (1), Erfurt, Stadtbücherei (1), Erlangen, Friedrich-Alexanders-Universität (291), Frankfurt a/M. Statistisches Amt (1), Göttingen, Georg August-Universitäts-Bibliothek (97), Hamburg, Staats- und Universitäts-Bibliothek (1), Illinois, University (9), Königsberg, Staats- und Universitätsbibliothek (10), Közp. Stat. Hiv. (6), Leiden, Bibliothek der Rijks- Universiteit (1), Leipzig, Universitäts-Bibliothek (16), Lévai Magyar Kultúregyesület (1), Liverpool, Public Library (1), Magyarország, M. kir. Államvasutak (1), M. Kir. Belügyminisztérium (1), M. Kir. Földmüvelésügyi Min. (9), M. Kir. Igazságügyminisztérium (1), M. Kir. Iparügyi Minisztérium (1), M. Kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtud. Egyetem (2), M. Kir. Kormány (1), M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal (1), M. Kir. Külügyminisztérium (2), M. Kir. Orsz. Meteorológiai és Földmágnességi Int. (7), M. Kir. Pénzügy-

min. (31.), M. Kir. Postavezérigazgatóság (1), M. Kir. Technológiai Int. Nyilv. Könyvtára (6), Magyar Közigazgatástudom. Int. (3), Magyar Mérnök és Építész Egyl. (1), Magyar Nemzeti Múzeum Országos Széchenyi Könyvtár (8), Manchester, Public. Library (1), Mexico, Biblioteca Nacional (1), Borsod-Miskolci Múzeum (9), Newcastle, Public Library (1), New-York, Public Library (2), Nürnberg, Statistisches Amt (1), Orsz. M. Kir. Képzőművészeti Főisk. (1), Pécs, M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem (225), Praha, Bibliotheque Municipale (1), Rotterdam, Bibiliothek der Gemeente (3), St. Louis, Public Library (2), Magistrat der Stadt Köln (1), Szeged, M. Kir. Ferenc József Tud. Egyetem (42), Szeged, M. Kir. Ferenc József Tudom. Egyet. Barátainak Egyes. (7), Szeged, Városi Múzeum (2), Tübingen, Univ. Bibl. (11), Uppsala, Universitets Arsskrift (1), Venezia, Reale Istituto di Scienze, Lettere ed Arti (3), Warszawa, Bibljoteka Publiczna (10), Washington, Carnegie Endownent (4), Washington, The Library of Congress (1), Washington, Smithsonian Institution (8), Wien, Magistrat der Stadt (2), Wilnie, Biblioteka Uniwersytecka (8), Zürich, Stadt-Bibliothek (2).

A Székesfővárosi Házinyomdától a könyvtár 295 darab köteles példányt vett át a jelentés évében.

KÜLÖNGYÜJTEMÉNYEK.

Specialsammlungen. — Special collections.

Keleti gyüjtemény. Az 1937. évben e gyüjtemény anyaga 350 kötettel gyarapodott. Főként a Balkánra és Oroszországra vonatkozó irodalom köréből, nemkülönben a távol Keleten lejátszódó jelentős politikai mozgalmakat ismertető szakirodalom köréből szereztük be értékesebb munkákat. Figyelemmel voltunk emellett — amennyire az szűkreszabott könyvbeszerzési dotációink mellett lehetséges volt — a Keleti gyüjteményben képviselt egyéb tudományszakok irodalmának továbbépítésére is. Könyvtárunk egyre gazdagodó anyagát évről-évre több olvasó használja.

A Gyüjtemény vezetője dr. *Dávid* Antal könyvtári aligazgató, beosztott tisztviselő *Zajti* Ferenc könyvtári felügyelő.

Budapesti Gyüjtemény. A Gyüjtemény ez évi gyarapodása mind a kötetek számára, mind pedig értékére nézve messze felülhaladta az előző évek beszerzéseit. Ezt elsősorban jól kiépített összeköttetéseinknek köszönhetjük. Az antiquar könyvpiacon felbukkanó budapesti vonatkozású könyvanyag most már szinte automatikusan a könyvtárhoz kerül, a kiválogatás és feldolgozás munkájának ütemessége pedig szintén biztosítva van. Külön meg kell említenünk a Postatakarékpénztár árverési csarnokának aukcióit, amelyekből az idén különösen nagyszámú és értékes könyvanyagot szereztünk be a Budapesti Gyüjtemény számára. Az előző évek nagy pangása után a külföldi antiquar könyvkereskedőkkel való összeköttetésünk szintén emelkedést mutat.

Időrendbe csoportosított beszerzéseink közül elsősorban két ősnyomtatványunkról kell megemlékeznünk. Az első Jacobus de *Voragine* Vitae Sanctorumának első, velencei 1478. évi kiadása, amelyben Szent Istvánról és Magyarországi Szent Erzsébetről történik megemlékezés. A második Angelus *Politianus* (Ambrogini) munkáinak 1498. évi ugyancsak velencei kiadása. E műnek Buda története szempontjából az a nevezetessége, hogy a benne közölt levél szerint a szerző ajánlkozik Mátyás királynak, hogy Firenzében könyveket szerez a budai könyvtár számára. A mű más helyén Francesco Saxetti firenzei kereskedőnek és a pármai Ugoletinek a budai könyvtár érdekében kifejtett buzgalmáról történik említés. A XVI. századból 19 nyomtatvánnyal gyarapodott gyüjteményünk. *Erasmus* Rotterdamus Adagia-jának 1508. évi velencei kiadása azért került a gyüjteménybe,

mert a könyv előzéklapján a tulajdonos Pelei Tamás kéziratos bejegyzése szerint kiviláglik, hogy a mű Budán került eladásra. Franciscus *Cheregati* püspök az 1522. évi nürnbergi birodalmi gyűlésen elhangzott beszédének egykorú kiadása, azért tarthat számot érdeklődésünkre, mert a török elleni európai hangulatot világítja meg. *Gebuilerus* 1530-ban kiadott kis munkája I. Ferdinánd és János király hatalmi versengésének értékes dokumentuma. A nagy számban fennmaradt »újságok« sorából sikerült megszereznünk az 1530-ban Nürnbergben megjelent »*Warhafftiger grundt- unnd bericht von dem Thürkischen krieg*« c. nyomtatványt, amely Szulejmánnak Belgrádból Buda felé vonulásáról tudósít. *Iovius, Eppendorff, Solidus, Matheus, Dinothus, Busbequius, Nodius, Gabelmannus, Leunclavius* munkái a XVI. század történetének budai szempontból is sokszor idézett forrásai, amelyeknek megszerzése nagy nyereséget jelent gyüjteményünk számára.

A XVII. századból 16 darab nyomtatvánnyal gyarapodott gyüjteményünk. Megemlítjük ezek között *Perugino* 1607-ben megjelent munkáját, amely magyarországi Szent Erzsébet életét foglalja össze. Az 1615-iki zsitvatoroki békekötés megállapodásai egykorú nyomtatásban is megjelentek és rendelkezései között kifejezetten Budáról és Pestről is találunk bennük intézkedést. Kultúrhistóriai szempontból érdekes adatokat őriz meg a XVII. század közepéről Jacob Jost *Spraachmeister* 1652-ben megjelent munkája, amely megvilágítja egyszersmind, hogy a nyugat utazói Magyarországon mily sok kuriózumszerű érdekességet fedeztek fel. A magyar pálosok történetének sokszor idézett értékes forrása a »*Radix et Origo Eremi-Coenobiticae Religionis S. Pauli*« c. mű. *Ricaut* nagy történeti munkájának holland nyelvű kiadását is az idei beszerzéseink során szereztük meg. Az 1683-ban megindult magyarországi török háborúknak európai megvilágítását és az 1684. évi sikertelen budai ostrom német kritikáját találóan foglalja össze az 1685-ben megjelent »*Das Kriegs- und Staats bekümmerte Europa*« c. mű. A visszafoglalás korszakának több értékes Relatiójával, alkalmi költeményével és történeti leírásával is találkozunk beszerzéseink során. *Kászony* Istvánnak a lőcsei Brewer nyomdásznál 1694-ben megjelent hadtörténeti beszédeiben Buda visszafoglalásáról is találunk utalást.

A XVIII. század időszaki sajtója alkalomszerűen foglalkozik Buda és Pest eseményeivel. Az *Europäische Fama* közleményeiben Budának, mint katonai erődítésnek említésével találkozunk. Ugyancsak az idén szereztük meg *Fischer von Erlach* nagyhírű Entwurf-jának szép példányát, amelyben a budai Császárfürdőnek és a pesti városház helyén állott mecsetnek képével találkozunk. A budai *Nottenstein* nyomda két korai termékét is az idén sikerült megszereznünk. Különös gondot fordítottunk arra, hogy a XVIII—XIX. század irodalmában Szent Istvánra és a magyar szentekre vonatkozó irodalmat is kiegészítsük gyüjteményünkben. A XVIII. századi budai vonatkozású metszeteink sorában jelentős szerzeményünk *Binder* János Fülöp rézkarca, amely a pesti Városház-téren állott Szentháromságszobrot ábrázolja. Jelentős gyarapodásra tettünk szert a budai-pesti könyvkereskedők és könyvaukciók jegyzékei terén is. *Trattner* 1788., *Patzkó* 1787. és 1791., *Landerer* 1789., az *Egyetemi Nyomda* 1798., *Eggenberger* 1810. és 1813., *Kilián* 1827. évi könyvjegyzékei, továbbá az 1780-as évek közepéről, 1791. és 1804-ből származó könyvaukció katalógusok szerepelnek idei beszerzésünkben. Nagy gondot fordítottunk az egyetemi disszertációk kiegészítésére is. Ma már a nagyszombati, budai és pesti egyetemi disszertációk jelentős gyüjteményével rendelkezik könyvtárunk.

A mult század huszas éveinek végétől, miként a magyar irodalom általában a Buda-Pestre vonatkozó nyomtatványok is nem csak számra, hanem tartalmi szempontból is lényegesen megsokasodnak. A budai és pesti Jótékony Nőegylet

nyomtatványai, a városok lakosainak szociális gondolkodásáról és egyszersmind az európaszerte figyelemmel kísérhető humanitárius gondolkodás elterjedéséről nyujtanak érdekes adatokat. Az irodalom foglalkozni kezd a városok belső életével is. Fölfedezi a városi polgár típusait, a városok természeti és építészeti szépségeit és a folyóirat irodalomban közzétett közleményeken kívül különálló nyomtatványok is megvilágítják a városi élet sajátos jelenségeit. A Leyrer által kiadott 5 füzetben megjelent s ma már igen ritka »*Lebensbilder*« c. sorozat, amelynek egy példányát sikerült megszereznünk, tipikus kifejezője ennek az új ízű városi irodalomnak. Megsokasodnak az alkalmi ünnepélyekről és eseményekről beszámoló nyomtatványok is. Megkezdi működését a Pesti Művészeti Egyesület, a Pesti Szegény Gyermek Gyógyház, kibővül a színházak irodalma és az európai szempontból is jelentős nagyobb utazások leírásaiban mind gyakrabban találunk Budáról és Pestről komoly és tartalmas leírásokat. A folyóirat és hírlapirodalom a 30-as évektől lesz naggyá. Budapesti Gyüjteményünknek jelen Évkönyv más helyén közölt gyarapodási jegyzékében a mult század második felének, a jelen századnak és különösen napjainknak sokrétű fővárosi vonatkozású irodalmát kísérhetjük figyelemmel.

A gyüjtemény gyarapodási statisztikája :

A rendelőosztályból átvett (kötet)	1.406
Ebből 09 (kötet)	43
Osztályozott (mű)	946
Helyszámozott (mű)	784
Sorszámozott (kötet)	1.406
Katalogizált (mű)	784
Behelyezett (kötet)	1.406

Katalógusok :

Elkészített és behelyezett betűrendes cédula	933
Elkészített és behelyezett szakcédula	1.142

A B és H (Budapesti és történelmi) kisnyomtatványgyüjtemény az idén csak kismértékben gyarapodott. Megemlítjük, hogy néhány a XVIII. század végéről származó budai színlappal egészítettük ki az utóbbi években a kutatás homlokterében álló színháztörténeti anyagunkat. Ugyancsak itt említjük meg, hogy gyüjteményünk több, a XIX. század huszas éveiből származó értékes kottával is gyarapodott.

A kisnyomtatványgyüjtemény statisztikája :

Rendelőosztályból átvett (darab)	32
Bedolgozott (darab)	146
Behelyezett (darab)	202

Ujságszelvény-gyüjtemény : Budapest történeti multjával foglalkozó jelentősebb tartalmú ujságcikkek gyüjtése, ezeknek bedolgozása a rendes ütemben haladt előre. Miután a régi anyag selejtezése, az új szelvények beosztása és behelyezése már teljesen befejezést nyert, a gyüjtemény több alkalommal nagy hasznára volt a kutatóknak.

Statisztikai adatok :

Átvett, feldolgozott és besorozott szelvény	320

Az új szelvények nyelvi megoszlása :

Magyar	209
Német	42
Francia	14
Olasz	26
Angol	12
Egyéb	17

Könyvritkaságok és bibliofil könyvek (09). E gyüjtemények keretében is több értékes gyarapodásról számolhatunk be. *Erasmus* Roterdamus centennáriumára való tekintettel munkáinak néhány korai kiadását szereztük meg. Ilyenek : a »Parabolae sive similia« 1521. évi a »Stultitiae laus« 1520. évi, az »Enchiridion« 1529. évi és a »Verteütschte Ausslegung über Sankt Pauls Wort« 1521. évi kiadása. Ezeken kívül több értékes Josephinicumot, a világirodalom jeleseinek több egykorú értékes kiadását, a párizsi világkiállítás műtörténeti katalógusainak példányait, több bibliofil ritkaságot, külföldi antiquar cégek nevezetes katalógusait szereztük meg gyüjteményünk számára.

A Budapesti Gyüjtemény munkálatai és könyvforgalma. Buda és Pest visszafoglalásának jubileumi kiadványai után a Budapesti Gyüjtemény munkálatai a várostörténeti bibliográfiai kiépítése felé fordultak. Programmunk szerint elsősorban a XX. századi történeti folyóiratokat dolgoztuk fel Budapest története szempontjából. Ezeknek a munkálatoknak eredménye külön csoportosításban áll a kutatás rendelkezésére. Folytattuk ikonográfiai gyüjteményünk kiegészítését is. A monografikus irodalom repertoriális feldolgozása a már régebben megállapított keretekben folyt tovább. Hasonlóképen folytattuk a főváros közigazgatására és közoktatásügyére vonatkozó irodalmunk revizióját és a katalógusok kiegészítését. A szakkatalógusok terén a történelmi és földrajzi katalógusokat csoportosítottuk újra és egészítettük ki. A kisnyomtatványanyag feldolgozása teljesen készen áll, ennek az anyagnak a történelmi irodalom számára való hasznosítása repertoriális feldolgozás útján szintén folyamatban van.

Gyüjteményeinkben folyó szélesebbkörű kutatásokat egy helyi és három országos jelentőségű eseményre való előkészület határozta meg. Már korán megkezdődtek az 1838. évi árvíz jubileumára vonatkozó kutatások. A kérdésre vonatkozó monografikus és periódikus irodalmat, továbbá a metszet- és térképanyagot teljesen összegyüjtöttük, hogy a hozzánk forduló igényeknek minden vonatkozásban eleget tehessünk. Jól felkészült gyüjteményünknek volt köszönhető, hogy a centennáriumra vonatkozó kiadványok majd mindegyikéhez könyvtárunk szolgáltatta az anyagot. A folyóiratok és napilapok árvízmellékletei szintén kivétel nélkül a gyüjtemény képanyagát használták fel. Az 1937. évi országos jelentőségű esemény : a Nemzeti Színház jubileuma volt. A gyüjtemény gazdag színháztörténeti anyaga nagy szolgálatára volt a magyar színészettörténet kutatásnak. Az ősszel rendezett Nemzeti Színházi kiállítás nyomtatványanyagának nagyrészét gyüjteményünk szolgáltatta. Az év augusztusában és szeptemberében rendezett nyomdatörténeti kiállításon a Budapesti Gyüjtemény szintén részt vett.

Az 1938. évi két nagy országos jelentőségű esemény : Szent István halálának évfordulója és a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus az egész elmult esztendőben is foglalkoztatta gyüjteményünket. Szent István alakjának irodalmi megvilágítása, ez alkalomra hirdetett művészeti pályázatok ikonográfiai megvilágítása, a szentistváni irodalom fokozott gyüjtése és kiegészítése, Budapest vallási életének problémái állandóan foglalkoztatták gyüjteményünket. Ezek mellett az aktualitás számba menő témakörök mellett a rendkívül sokoldalú és a közélet minden ágára

kiterjedő budapesti irodalom problémáival is nagy számban fordultak hozzánk kutatóink. A várostudomány keretei a tudományos és közélet által fölvetett problémák irodalmi megvilágításán át alakulnak ki. Nagy szerepe van ebben a közigazgatás történeti és szervezeti problémáinak, a városi művelődés igen sokoldalú munkaterületének, a szociális és gazdasági élet történeti és aktuális problémáinak, a műemlékekhez fűződő emlékanyag munkálatainak.

A Budapesti Gyüjtemény, kisnyomtatványgyüjtemény, az ujságszelvény- és könyvritkaság gyüjteményeknek forgalmi adatai:

Helyben használt kötet	8.514
Olvasótermi használatra kivett	417
Kölcsönzés	393
Ujságszelvény	1.025
Összesen	10.349

E gyüjtemények vezetője: dr. *Kelényi* B. Ottó főkönyvtáros. Beosztott tisztviselők: dr. *Könyves-Tóth* Kálmán könyvtáros, dr. *Szász* Béla segédkönyvtáros, dr. *Jajczay* János és *Sárváry* Dezső könyvtári felügyelők, *Rozgonyiné Pöschl* Aranka dr., dr. *Szmrecsányi* Marianne könyvtári gyakornokok, dr. *Gerendás* Ernő és dr. *Gillemot* Katalin ideiglenes gyakornokok.

Röpiratgyüjtemény. A jelentés évében 658 darab magyar nyelvű (R-jelzésű) röpiratot szereztünk be. Az idegen nyelvű (P-jelzésű) pamflettek gyüjteménye 541 darabbal gyarapodott. Ugyanennyi darab röpiratot és pamflettet teljesen feldolgoztunk, szak- és helyszámoztunk és a szakrendi felállítás szerint besoroztuk. A gyüjtemény katalógusának betűrendes része a magyar nyelvű anyagnál 891, az idegennyelvű anyagnál 768 katalóguscédulával gyarapodott, míg a szakrendi résznél a növekedés 1407, illetőleg 1205 cédula volt. Ezen nagymérvű emelkedés által előállott technikai nehézségek, valamint az a körülmény, hogy a közönség a gyüjtemény katalógusát csak kis százalékban használja, indokolttá tette azt az intézkedést, hogy ezt a katalógust helynaplóvá alakítsuk át. Az év végéig ez az átalakítás meg is történt, egyidejűleg pedig előkészületek történtek az így nyert helynapló és a meglévő anyag intézményes összehasonlítására. A röpiratanyag elhelyezésére két ízben újabb száz-száz papírdobozt állítottunk be a könnyebb kezelhetőség biztosítására.

A gyüjtemény vezetője dr. *Witzmann* Gyula főkönyvtáros. Beosztott tisztviselők dr. *Stark* János könyvtártiszt és dr. *Chirke* Géza tudományos gyakornok.

Szüry-gyüjtemény. E gyüjtemény a jelentés évében 169 kötettel gyarapodott. Ez a szám tetemes esést mutat a tavalyi, 400 kötetet kitevő gyarapodáshoz képest. A csökkenés az aránylag gazdag gyüjtemény anyagának speciális, alkalmakhoz és kínálatokhoz igazodó természetében leli magyarázatát. Szempontjaink azonosak voltak a tavalyiakkal. Változatlan figyelemmel gondot fordítottunk az elszakított területek irodalmára is. A gyüjtemény őre dr. *Szőke* Sándor könyvtáros volt.

AZ OSZTÁLYOK ÉVI MUNKÁSSÁGA.

Arbeitsleistungen der einzelnen Abteilungen. — The work of the different departments.

Rendelőosztály. A könyvtár gyüjtési körének szigorú szemmeltartásával és a leggondosabb mérlegelés alapján történő válogatással szereztük be az új könyveket. A könyvbeszerzésre előirányzott összeg elégtelensége miatt régi fontos standardművek beszerzésétől el kellett tekintenünk. Elhasználódás következtében beálló hiányok pótlásáról és a többes példányok beszerzéséről is csak kis mértékben gondoskodhattunk.

A jelentés évében a rendelőosztályba beérkezett összes anyag 11.556 db, ebből tényleges állománygyarapodás 7747 db. Ez a gyarapodás a következőképen oszlik meg :

A könyvtár által megrendelt 1214 mű közül beérkezett és a könyvtár állományába beiktattatott	1.132 db
A könyvkereskedők által megtekintésre beküldött 3587 db közül megtartott kötetek száma	1.946 «
Antikvár vásárlás útján beszerzett mű	1.598 «
Hatóságoktól és magánosoktól ajándékképen beérkezett 3020, intézetektől cserepéldányként kapott 1577, a Házinyomdától kötelespéldányként beküldött 295, a fiókközpontból és kézikönyvtárból áthelyezett 347, összesen 5239 kötetből leszámítva a fiókoknak átadott 145, a duplum és selejtraktárba helyezett 1800 és az év folyamán elveszett 223 kötet, a könyvtár állományába besoroztatott az említett csoportokból	3.071 «
A raktár és különgyüjtemények állományába beiktatott anyag tehát összesen	7.747 db

Ez a gyarapodás a következőképen oszlik meg :

monografikus munka (könyv és röpirat)	5.802 db
sorozatos munka	1.165 «
folyóirat	632 «
hírlap	148 «
Összesen	7.747 db
A beszerzett könyvekből kötve volt	2.760 db
A beszerzett könyvekből fűzve volt	4.987 «
Összesen	7.747 db

Terjedelme szerint csoportosítva :

kötet	4.992 db
füzet	2.604 «
egylapos	151 «
Összesen	7.747 db

A rendelőosztály vezetője vitéz *Sárváry* E,ek könyvtári felügyelő. Beosztott tisztviselők *Nagy* Borbála és dr. *Francsek* Júlia könyvtártisztek, dr. *Szöts* Farkasné polg. isk. tanár.

Katalogizáló osztály. Az 1937. évben a katalogizáló osztály 7747 db könyvet vett át az egyes osztályoktól katalogizálás céljából és azt valamennyit katalogizálta. És pedig átvett :

a Reference osztálytól	2.694 kötetet
a Rendelőosztálytól	1.303 «
a Keleti gyüjteménytől (A)	350 «
a Budapesti gyüjteménytől (B)	1.438 «
a Magyarnyelvű röpiratgyüjteménytől (R)	658 «
az Idegennyelvű röpiratgyüjteménytől (P)	541 «
a Könyvészeti gyüjteménytől (01)	62 «
a Könyvtártani gyüjteménytől (02)	52 «
a Bibliophil gyüjteménytől (09)	248 «
a Kézikönyvtártól (K)	220 «
a Térképgyüjteménytől (T)	12 «
a Szüry-gyüjteménytől (Sz.)	169 «

Levonatott 36.767 db cédula. A katalóguscédulák berakását az előző évekhez hasonlóan ez évben is a katalogizáló osztály végezte. Berakott az osztály a szakkatalógusba 14.130, a betűrendes katalógusba 18.189, a földrajzi katalógusba 4448 db cédulát. Könyvkártyával 5540 db könyvet szerelt fel az osztály.

A folyó évben az osztály a Szüry-anyag katalogizálását is végezte. Feldolgozásra került 169 mű, 390 katalóguscédula.

A katalogizáló osztályt *Koch* Lajos könyvtári felügyelő vezette. Beosztott tisztviselők: *Kopcsányi* Adél könyvtári főtiszt, dr. *Friedrich* Sára könyvtártiszt, özv. *Vargha* Lászlóné főkezelőnő, dr. *Jajczay* Jánosné, *Epres* Teréz id. hivatalnokok, *Takács* Elvira könyvtári gyakornok.

Könyvkötészet. A könyvkötőosztály 1937-ben 4275 darab könyvet küldött kötésre. A modern kötések nagyrészét a Székesfővárosi Házinyomda készítette. 148 darabot az Iparrajziskola könyvkötészete kötött. A Budapesti Gyüjtemény számára Ács Géza könyvkötőmester 1152 antik bőr-, pergament- és papírkötést szállított. A Szüry-gyüjtemény részére házilag készült 34 antik kötés.

A bekötött könyvek típusok szerint következőkép oszlanak meg: félvászonkötés: 2599 darab, egészvászon: 28 darab, félbőr 63 darab, kartón 388 darab és papírkötés 11 darab. Különleges kötések a Budapesti és a Szüry-könyvtár részére 1186 darab.

A házikönyvkötészetben az 1937-ik évben 1 vezető, 5 segéd és 1 munkásnő állandóan, 1 munkásnő 3 hónapig, mint kisegítő munkaerő volt alkalmazva.

Ez évben is a házikönyvkötészet végezte a katalóguscédulák sokszorosítását.

Munkateljesítménye a következő volt:

	A központnak készült			Fiókoknak készült		
	drb	á	összesen	drb	á	összesen
	pengő értékben					
Új kötés	7	3	21	1	3	3·—
Téka	118	—·40	47·20	—	—	—
Aranyozás	3.600	—·30	1.080·—	3.069	—·10	306·90
Táskázás	2.496	—·10	249·60	9.695	—·10	969·50
Javítás	738	2·—	1.476·—	8.915	1·20	10.698·—
Dobozok	502	1·85	928·70	23	1·85	41·55
Indikátor	—	—	—	6.257	—·10	625·70
Választólap	33	—·10	3·30	477	—·10	47·70
Felirat	5	—·50	2·50	51	—·50	25·50
Mappa	24	2·50	60·—	1	2·50	2·50
Írómappa	11	2·50	27·50	14	2·50	35·—
Papírvágás 8 nap	—	—	56·—	—	—	—
Táska fiókok részére	—	—	—	4.600	—·10	460·—
Évkönyv és kiadványok csomagolása	560	—·25	140·—	—	—	—
Antikkötés (Szüry)	34	2·—	68·—	—	—	—
Kustoz	—	—	—	396	—·10	39·60
Sokszorosítás	32.613	—	—	300	—	—
Összesen			4.159·80			13.254·95

Együtt 17.414·75 pengő értékű munkát végzett a házikönyvkötészet, míg összes költsége volt:

Személyzet fizetése	12.498·61 P
Felhasznált anyag	1.762·16 «
Helyiség, gáz, villany	1.000·— «
Összesen	15.260·77 P

A könyvkötőosztály vezetője *Lesskó* Béla könyvtári felügyelő, beosztva *Graser* Lajos könyvtártiszt. A házi könyvkötőműhely vezetője *Varga* István irodatiszt.

Referenceosztály. Az osztály tevékenységét a referencefelvilágosítások és bibliográfiai szaktanácsadás munkaterületén az időszerű kérdések határozzák meg. Irányt szab működésének a közérdeklődés. Ez a jelentés évében közjogi problémák, a választójog, a kormányzó és a felsőház jogkörének kiterjesztése felé irányult és ezekben, valamint a városrendezés és építésrendészet, az ügyvédi rendtartás és egyéb foglalkozási ágak kamarai ügye, a szociális kérdés és a munkaviszony az öntözőgazdálkodás és mindazon feladatok tekintetében keresett és nyert felvilágosító szolgálatunkban irodalmi alátámasztást, tanácsot és irányítást, amely feladatok megoldását az idő és az írás megérlelte és így a tudományos kutatás előterébe kerültek. Folytattuk a kapcsolat ápolását a Fővárosi Népművelési Bizottsággal, amely csoportosan és többízben látogatta meg hallgatóival intézetünket, amikor osztályunk tisztviselői nemcsak könyvtárunkat mutatták be, hanem a modern könyvtártechnika minden vonatkozására felhívták a látogatók figyelmét. Mindgyakoribb úgy a helybeli, mint a vidéki, valamint a külföldi könyvtárosok látogatása, akik többször hosszabb időn át is tanulmányozták bevált rendszereinket.

A jelentés évében kölcsönző tagjaink száma 2292 volt, s ezek 22.400 esetben 47.321 kötet könyvet vettek kölcsön. Kölcsönzőink közel felét kitevő egyetemi hallgatóknak egyetemi szakok szerinti megoszlása : 843 egyetemi és főiskolai hallgató tagunk közül tudományegyetemi 576 (hittudományi kar : 20, jogi : 203, orvosi : 57, bölcsészeti : 296), műszaki és gazdaságtudományegyetemi 218 (mérnökkari : 66, mezőgazdasági és állatorvosi : 8, közgazdasági : 144), egyéb főiskolai 49 (ebből : képzőművészeti : 26 és zeneművészeti : 13).

Újonnan beírt olvasótermi látogatóink száma 3489. Összes olvasóink 81.574 esetben 144.329 kötet könyvet használtak helyben. A folyóiratteremben olvasóink 22.912 esetben igényeltek és kaptak folyóiratot.

A nyilvános szolgálaton kívül a következő belső munkálatokat végezte az osztály. Megkezdte a raktári újság- és folyóiratkötetek állományának új felvételét, hogy egyrészt pótolja a szak- és betűrendes katalógusban még hiányzó címeket és másrészt, hogy új csoportosítás segítségével lehetővé tegye azt, hogy folyóirataink teljes szakjegyzéke szakkatalógusunk megfelelő helyén fellelhető legyen. Folytatta továbbá az elveszett, illetve elrongált művek disederatajegyzékének készítését. Felfrissítette és kiegészítette a kézikönyvtár anyagát.

Ez az osztály végezte a könyvek decimális klasszifikációját. A raktári könyvanyagból 2694 kötetet osztályozott 6429 szakbeosztással, a kézikönyvtárból 220 kötetet 494, a térképgyüjteményből 12 térképet 44, a könyvészeti gyüjteményből 62 kötetet 238, a könyvtártani gyüjteményből pedig 52 kötetet osztályozott 140 szakbeosztással.

Az osztály vezetője dr. *Vavrinecz* Dezső főkönyvtáros, helyettese dr. vitéz *Homa* Gyula főkönyvtáros ; az osztályozási munkálatokat dr. *Witzmann* Gyula főkönyvtáros vezette. Beosztott tisztviselők : dr. *Szász* Károly és dr. *Németh* Endre könyvtárosok, *Hamvas* Béla könyvtártiszt, dr. *Chirke* Géza gyakornok. — Vitéz *Tardos* Géza irodafőtiszt és dr. *Witzmann* Gyuláné kezelőnő a katalóguscédulák javítását végezték. A kölcsönzőben *Sós* József irodafőtiszt, *Kondorosi* Sándor és *Fekete* András könyvtári főtisztek, dr. *Kalmár* Gyula gyakornok, vitéz *Szabó* Ernő kezelő és *Schwertner* Gábor havidíjas hivatalnok teljesítettek szolgálatot. Az olvasóterembe beosztott tisztviselők *Schönviszky* László könyvtári főtiszt és dr. *Baán*

Kálmán gyakornok. A folyóirattermi szolgálatot dr. *Lamatsch* Sándor segédkönyvtáros és dr. *Seregély* Emma könyvtártiszt végezték.

Folyóiratosztály. Az 1937. évben 536 folyóirat és 37 napilap járt a könyvtár központja részére.

Előfizetés útján	391
Tagsági járulékképen	29
Ajándékképen	132
Cserébe	14
Kötelespéldány	7
	573

Az esztendő folyamán 22.912 alkalommal adott ki használatra az osztály folyóiratot. Esetenkint átlag háromféle folyóirat olvasását véve számításba, a forgalmat legkevesebb 68.736 példányra becsüljük. Az olvasók száma januárban érte el a maximumot, heti 745 olvasóval, a minimumot pedig augusztusban 284 olvasóval hetenkint.

Kötésre küldött az osztály ebben az évben 667 kötetnyi folyóiratot és napilapot.

A közönséget az idén is a közgazdasági s a társadalomtudományi folyóiratok érdekelték leginkább.

Az 536 folyóirat a következőképen oszlott meg:

Nyelvek szerint:

Magyar	305	Svéd	2
Német	140	Többnyelvű	2
Angol	40	Arab	1
Francia	38	Ido	1
Olasz	7		

Ezenkívül: 27 magyar, 6 német, 2 angol és 1—1 francia, illetve olasz napilap.

Szakok szerint:

Közgazdaság	74	Történelem, földrajz	20
Általános folyóirat	76	Technika, Egyéb alkalmazott tudomány	16
Közigazgatás	46	Theológia, Egyház, Hitélet	17
Szociálpolitika, Népjólét	36	Filozófia, Psychológia	12
Jogtudomány	40	Természettudomány	13
Orvostudomány, Közegészségügy	27	Statisztika	13
Irodalom	21	Nyelvtudomány	8
Bibliográfia, Könyvtárügy, Bibliofilia, Sajtó	23	Közművelődés, Pedagógia	14
Művészet	23	Színház, Játék, Sport	5
Politika	27	Néprajz	7
Társadalomtudomány, Szociológia	18		

A fiókok révén 184 féle folyóirat és napilap 187 példányban járt. (L. »A Főv. Könyvtár kurrens folyóiratainak és napilapjainak jegyzéke 1937.« c. mellékletet.)

Fiókkönyvtárak: a) *Fiókközpont.* Az 1937. év folyamán 11.370 kötet könyvet szerzett be. Ebből 2979 felnőtt ismeretterjesztő, 6962 felnőtt szépirodalmi, 187 ifjúsági ismeretterjesztő és 1242 ifjúsági szépirodalmi kötet volt.

A Fiókközpont 10.370 művet iktatott, 7827 katalóguscédulát készített, 20.740 leltárlapot, 7854 könyvkártyát írt és 3132 könyvet osztályozott.

A fiókkönyvtárak 21.007 könyvet kaptak a fiókközpontból.

Kiselejteztünk 1239 kötetet és áthelyeztünk 73 kötetet.

A Fiókközpontba beküldött kötetek fiókok szerint részletezve :

	Áthelyezés	Javítás	Selejt
1. számú fiók beküldött	409	324	40 kötetet
2. « « «	50	4.228	783 «
3. « « «	1	585	150 «
4. « « «	792	181	— «
5. « « «	367	573	10 «
6. « « «	—	808	42 «
7. « « «	70	1.425	14 «
8. « « «	217	660	167 «
9. « « «	1	2.982	941 «
10. « « «	2	234	167 «
11. « « «	1.248	1.572	659 «
12. « « «	—	424	44 «
14. « « «	35	796	170 «
	3.192	14.792	3.187 kötet.

A Fiókközpontból a fiókkönyvtárakba kiküldött kötetek fiók szerint részletezve :

	Új	Javított	Összesen
1. számú fiók kapott	1.223	388	1.611 kötetet
2. « « «	2.143	2.266	4.409 «
3. « « «	356	422	778 «
4. « « «	192	145	337 «
5. « « «	397	479	876 «
6. « « «	1.112	409	1.521 «
7. « « «	777	285	1.057 «
8. « « «	946	580	1.526 «
9. « « «	702	1.846	2.548 «
10. « « «	816	60	876 «
11. « « «	711	1.596	2.307 «
12. « « «	386	408	794 «
14. « « «	1.619	748	2.367 «
	11.375	9.632	21.007 kötet.

A Fiókközpont anyagából 1937-ben hivatalos megkeresés alapján a következő intézményeknek adományoztunk selejtkönyveket :

Széchenyi Ifjak Köre	130 darab
Magyar Jövő Szövetség	210 «
EME villamos szakcsoport	170 «
Törökőri Egyházközség	50 «
Wekerletelepi Munkáskönyvtár	100 «
Kamaraerdei Szeretetotthon	200 «
Pestújhelyi Levente Egylet	145 «
Budapesti Női szabó Ipartestület könyvtára ..	210 «
Cukor-utcai iskola cserkészcsapata	500 «
Péceli Kultúrkönyvtár	200 «
Péceli Gazdasági Iskola	100 «
	2.015 darab

A Fiókkönyvtárak központi irányításának élén dr. *Drescher* Pál könyvtári főfelügyelő állott. A Fiókközpontot *Tuczentaller* Luiza könyvtári főtiszt vezette. Beosztott tisztviselők : dr. vitéz *Barcsay* Andrásné, dr. *Ugrik* Erzsébet könyvtári tud. gyakornokok és *Tarján* Rezsőné könyvtári tiszt.

b) *Fiókok :* A jelentés évében a fiókkönyvtárak összes forgalma az előző évivel szemben némi emelkedést mutat. Legnagyobb arányú az emelkedés az Andrássy-úti, 10. számú könyvtárban, melynek forgalma az előző évivel összehasonlítva mintegy 25%-kal emelkedett. A többi fiók forgalma is jelentékeny emelkedést mutat, kivévén az Almássy-téri 2. számú és a 11. számú fiókkönyvtárat, melyek forgalma az abszolút számot tekintve csökkent. Ezt a csökkenést a 2. számú fióknál, tatarozás és festés miatt történt háromheti zárvatartás okozta. A 11. számú fióknál pedig ennek költözése. Három hónapon át volt zárva. Ez idő alatt ennek a fiókkönyvtárnak könyvanyagát teljesen fölfrissítettük. Június 22-én, új helyiségében, a Krisztina-körút 155/57. sz. ház I. emeletén teljesen ujjáalakítva kezdte meg ismét működését.

A fiókkönyvtárakban a következő tisztviselők teljesítettek szolgálatot :

1. sz. fiók. Vezető dr. *Gyurkovits* Tiborné könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők : *Kardos* Ilona könyvtári tiszt, dr. *Bánrévi* Györgyné, dr. *Sárkány* Sándorné könyvtári gyakornokok.

2. sz. fiók. Vezető : dr. *Hanskarl* Erzsébet könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők : *Ladányi* Erzsébet, *Schön* Lajosné könyvtári gyakornokok.

3. sz. fiók. Vezető : *Zsák* Wilfried könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselő : *Reichel* Ferenc kezelő.

4. sz. fiók. Vezető : *Jerffy* Gyula.

5. sz. fiók. Vezető : *Dörgey* Sándor könyvtári főtiszt.

6. sz. fiók. Vezető : *Wesselényi* Emilné könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők : *Kolozsváry* Géza könyvtári tiszt, dr. *Schöner* Magda könyvtári gyakornok.

7. sz. fiók. Vezető : *Rózsa* József könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők : dr. *Kremmer* Margit, dr. *Hofhauser* Margit könyvtári gyakornokok.

8. sz. fiók. Vezető : *Guckler* Ottó könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők : *Csöppüs* Béla könyvtári tiszt, *Guckler* Ottóné kezelőnő, *Gerger* Margit könyvtári gyakornok.

9. sz. fiók. Vezető : dr. *Fort* Sándor könyvtári főtiszt. Beosztott tisztviselők : *Murai* Lujza kezelőnő, dr. *Nagy* Ilona, *Rados* Dezső könyvtári gyakornokok, dr. *Romhányi* Károly könyvtári tiszt.

10. sz. fiók. Vezető : *Leitgib* János könyvtári felügyelő. Beosztott tisztviselők : *Szász* Rezsőné id. hivatalnok, *Pettykó* Erzsébet kezelőtiszt, *Berczell* Kornélia könyvtári gyakornok, dr. *Gáborszabó* Józsefné id. hivatalnok.

11. sz. fiók. Vezető : dr. *Francsek* Júlia könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselők : *Murányi* Béláné, *Pesenyánszky* Mária könyvtári gyakornokok.

12. sz. fiók. Vezető : *Scheilling* Istvánné könyvtári gyakornok.

14. sz. fiók. Vezető : *Karl* Erzsébet könyvtári tiszt. Beosztott tisztviselő : *Kelemen* László könyvtári gyakornok.

Enyvvári Jenő
könyvtári igazgató.

1. Függelék.

A KÖNYVTÁR KÖLTSÉGVETÉSE 1936-BAN ÉS 1937-BEN

Bibliotheksvoranschläge für die Jahre 1936 und 1937 — Library estimates for 1936 and 1937.

	1937			1936		
	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Együtt *Zusammen Total*	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Együtt *Zusammen Total*
	Pengő			Pengő		
I. KIADÁSOK *Ausgaben — Expenditure*						
Személyi kiadások *Besoldungen — Salaries*	432.148		432.148	394.426		394.426
Házbér *Miete — Rent*	27.890		27.890	27.890		27.890
Épületfenntart., fűtés, világítás stb. *Erhaltung der Gebäude, Heizung, Beleuchtung etc. — Building maintenance, heat, light etc.*	41.160		41.160	48.150		48.150
Könyvbeszerzés *Bücheranschaffung — Books and periodicals*	130.000		130.000	107.600		107.600
Könyvkötés *Büchereinbände — Binding*	21.320		21.320	35.150		35.150
Katalógusok, Évkönyv nyomása *Katalogdruck, Jahrbuch Catalogues, Yearbook*	14.000		14.000	20.190		20.190
Különféle dologi kiadások *Verschiedene sachliche Ausgaben Postage, stationary, supplies*	24.650		24.650	—	—	—
Rendkívüli szükséglet *Ausserordentliche Ausgaben Extraordinary expenses*	—	5.000	5.000	—	—	—
Összesen *Insgesamt — Total*	**696.168**		**696.168**	**646.906**		**646.906**
II. BEVÉTELEK *Einnahmen — Incomes*	5.100	33.800	38.900	5.100	33.800	38.900

2. Függelék.

A KÖNYVTÁR 1937. ÉVI ZÁRSZÁMADÁSA

Schlussrechnung 1937 — Account 1937

Tárgy	Központ és Fiókok *Zentrale und Zweigstellen Central and Branches*	A zárszámadás eredménye az előirányzatnál több (+) vagy kevesebb (—)
	Pengő	
I. KIADÁSOK *Ausgaben — Expenditure*		
Személyi kiadások *Besoldungen — Salaries*	426.897	—5.251
Házbér *Miete — Rent*	26.297	—1.593
Épületfenntartás, fűtés, világítás stb. *Erhaltung der Gebäude, Heizung, Beleuchtung etc. Building maintenance, heat, light etc.*	39.413	—1.747
Könyvbeszerzés *Bücheranschaffung Books and periodicals*	130.663	+ 663
Könyvkötés *Büchereinbände — Binding*	16.013	—5.307
Katalógusok, Évkönyv nyomása *Katalogdruck, Jahrbuch Catalogues, Yearbook*	8.696	—5.304
Különféle dologi kiadások *Verschiedene sachliche Ausgaben Postage, stationary, supplies*	28.053	+3.403
Rendkívüli szükséglet *Ausserordentliche Ausgaben Extraordinary expenses*	4.739	— 261
Összesen *Insgesamt — Total*	**680.771**	**—15.397**
II. BEVÉTELEK *Einnahmen — Incomes*	29.530	—9.370

3. Függelék.

KIMUTATÁS A KÖNYVTÁR 1937. ÉVI BEVÉTELEIRŐL

Ausweis über die Einnahmen d. Bibliothek 1937 — Income account 1937

	Könyvtárhasználati díj	Intésdíj	Vegyesek	Összesen
	P e n g ő			
Központ	3.886·—	842·08	—	4.728·08
1. sz. fiók	3.298·—	752·50	—	4.050·50
2. « «	1.296·60	218·20	—	1.514·80
3. « «	535·40	75·30	*) 1.248·—	1.858·70
4. « «	—	—	—	—
5. « «	53·30	37·60	—	90·90
6. « «	3.012·—	872·40	—	3.884·40
7. « «	954·80	230·10	—	1.184·90
8. « «	2.044·30	360·10	—	2.404·40
9. « «	2.188·10	381·11	—	2.569·21
10. « «	2.943·—	146·50	—	3.089·50
11. « «	2.088·70	171·20	—	2.259·90
12. « «	617·—	145·30	—	762·30
14. « «	846·—	286·30	—	1.132·30
Fiókok összesen ...	**19.877·20**	**3.676·61**	**1.248·—**	**24.801·81**
Mindösszesen	**23.763·20**	**4.518·69**	**1.248·—**	**29.529·89**

*) Százados-úti fiókkönyvtárunk helyisége bérének visszatérítése.

4. Függelék.

A GYARAPODÁS KIMUTATÁSA SZÁRMAZÁS SZERINT, 1936—1937.

Zuwachsstatistik nach der Herkunft der Bücher — Statistics of accession by origin of the books

Származás *Herkunft — Origin*	1937			1936		
	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Összesen *Zusammen Total*	Központ *Zentrale Central*	Fiókok *Zweigstellen Branches*	Összesen *Zusammen Total*
	darab — *Stücke — pieces*			darab — *Stücke — pieces*		
1. Köteles példány ..... *Pflichtexemplare — Duty copies*	295	—	295	320	—	320
2. Ajándék és csere ..... *Schenkung u. Tausch—Gifts, exchange*	2.429	—	2.429	1.209	—	1.209
3. Áthelyezés ..... *Umstellung — Transferred*	347	—	347	405	95	500
4. Vétel ..... *Kauf — Purchase*	4.676	11.370	16.046	5.599	11.032	16.631
Összesen..... *Zusammen — Total*	**7.747**	**11.370**	**19.117**	**7.533**	**11.127**	**18.660**

5. Függelék.

A GYARAPODÁS MEGOSZLÁSA NYELVEK SZERINT, 1936—1937.
Zuwachsstatistik nach Sprachen — Statistics of accession by languages

Nyelv *Sprache — Language*	1937						1936					
	Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*		Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*	
	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
1. Magyar ..... *Ungarisch — Hungarian*	3.401	44·0	10.199	89·7	13.600	71·1	3.871	51·4	9.482	85·3	13.353	71·6
2. Német ..... *Deutsch — German*	2.816	36·4	765	6·7	3.581	18·7	2.451	32·6	1.010	9·1	3.461	18·6
3. Francia ..... *Französisch — French*	390	5·0	119	1·0	509	2·7	409	5·4	200	1·8	609	3·3
4. Angol ..... *Englisch — English*	584	7·5	279	2·5	863	4·5	492	6·5	370	3·2	862	4·5
5. Olasz ..... *Italienisch — Italian*	77	0·9	7	0·1	84	0·4	66	0·9	65	0·6	131	0·7
6. Egyéb ..... *Sonstiges — Other*	256	3·3	1	0·0	257	1·4	144	1·9	—	—	144	0·8
7. Többnyelvű ..... *Mehrsprachig — Polyglott*	223	2·9	—	—	223	1·2	100	1·3	—	—	100	0·5
Összesen ..... *Zusammen — Total*	**7.747**	**100·0**	**11.370**	**100·0**	**19.117**	**100·0**	**7.533**	**100·0**	**11.127**	**100·0**	**18.660**	**100·0**

6. Függelék.

A GYARAPODÁS MEGOSZLÁSA SZAKOK SZERINT, 1936—1937.
Zuwachsstatistik nach Klassen — Statistics of accession by classes

	1937						1936					
	Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*		Központ *Zentrale Central*		Fiókok *Zweigstellen Branches*		Összesen *Zusammen Total*	
	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%	darab	%
0 Általános művek	620	8·0	76	0·7	696	3·7	940	12·5	172	1·5	1.112	5·9
1 Bölcselet	434	5·6	76	0·7	510	2·7	277	3·7	46	0·4	323	1·7
2 Vallás. Egyház	518	6·7	137	1·2	655	3·4	363	4·8	106	1·0	469	2·5
3 Társadalmi tudományok	*2.810*	*36·3*	*324*	*2·8*	*3.134*	*16·4*	*2.334*	*31·0*	*350*	*3·1*	*2.684*	*14.4*
Ebből :												
30 Szociológia	362	4·7	88	0·8	450	2·4	201	2·7	141	1·3	342	1·8
31 Statisztika, demológia	162	2·1	5	0·0	167	0·9	94	1·2	15	0·1	109	0·6
32 Politika	354	4·6	53	0·5	407	2·1	301	4·0	29	0·3	330	1·8
33 Szociálpolitika ...	130	1·7	7	0·1	137	0·7	85	1·2	11	0·1	96	0·5
34 Jog	551	7·1	21	0·2	572	3·0	519	6·9	25	0·2	544	2·9
35 Közigazgatás	253	3·2	71	0·6	324	1·7	226	3·0	25	0·2	251	1·3
36 Társadalmi tevékenység	88	1·1	3	0·0	91	0·5	107	1·4	1	0·0	108	0·6
37 Nevelés, oktatás .	150	2·0	29	0·2	179	0·9	204	2·7	36	0·3	240	1·3
38 Közgazdaság	704	9·1	18	0·2	722	3·8	543	7·2	34	0·3	577	3·1
39 Néprajz	56	0·7	29	0·2	85	0·4	54	0·7	33	0·3	87	0·5
4 Nyelvészet	153	2·0	66	0·6	219	1·1	134	1·8	17	0·2	151	0·8
5 Természettudomány ...	254	3·2	252	2·2	506	2·6	179	2·4	206	1·9	385	2·1
6 Alkalmazott tudományok	415	5·4	171	1·5	586	3·1	717	9·5	153	1·4	870	4·7
7 Művészet	669	8·7	387	3·4	1.056	5·5	591	7·8	231	2·1	822	4·4
*8 Szépirodalom	*563*	*7·1*	*8.613*	*75·8*	*9.176*	*48·0*	*803*	*10·7*	*8.458*	*76·0*	*9.261*	*49·6*
Ebből :												
809 Irodalomtörténet..	143	1·8	75	0·7	218	0·7	108	1·4	45	0·4	153	0·8
9 Történelem.	672	8·7	503	4·4	1.175	6·2	615	8·2	484	4·3	1.099	5·9
91 Földrajz	222	2·9	545	4·8	767	4·0	219	2·9	672	6·0	891	4·8
92 Életrajzok	417	5·4	220	1·9	637	3·3	361	4·7	232	2·1	593	3·2
Mindössze .... *Insgesamt — Grand total*	**7.747**	**100·0**	**11.370**	**100·0**	**19.117**	**100·0**	**7.533**	**100·0**	**11.127**	**100·0**	**18.660**	**100·0**

7. Függelék.

A KÖNYVTÁR KÖLCSÖNZŐINEK FOGLALKOZÁSI STATISZTIKÁJA, 1937.

Berufsstatistik der Bibliotheksbenützer — Profession of borrowers

	Tudományos központ	1. számú fiók	2. számú fiók	3. számú fiók	4. számú fiók	5. számú fiók	6. számú fiók	7. számú fiók	8. számú fiók	9. számú fiók	10. számú fiók	11. számú fiók	12. számú fiók	14. számú fiók	Összesen
Szabadfoglalkozású (ügyvéd, orvos, mérnök)	140	79	21	8	1	3	54	8	30	27	61	108	10	—	550
Tanszemélyzet	228	186	28	32	2	7	153	45	92	97	124	145	40	—	1.179
Köztisztviselő	345	268	67	42	5	20	251	47	125	146	177	220	89	—	1.802
Iparos, kereskedő	49	42	26	33	7	3	60	165	42	19	168	70	44	—	728
Magántisztviselő	227	92	38	29	5	18	121	75	211	100	307	80	49	—	1.352
Bérmunkás	68	323	201	44	12	30	39	33	415	223	212	58	16	—	1.674
Főiskolai hallgató	843	712	101	23	—	12	253	31	64	180	266	219	42	—	2.746
Középiskolai tanuló	—	—	233	46	2	162	711	160	92	494	612	301	99	819	3.731
Szakiskolai és polgári iskolai tanuló	—	11	795	443	3	84	78	462	118	50	22	20	18	433	2.537
Elemi iskolai tanuló	—	—	310	193	—	31	102	108	62	—	—	—	—	63	869
Tanonc	—	23	28	31	—	3	18	43	14	29	93	25	14	43	364
Háztartásbeli	48	175	53	74	2	37	286	89	251	119	233	255	78	18	1.718
Katonatiszt	51	33	6	3	—	—	31	2	7	13	9	60	2	—	217
Egyetemi tanár	40	4	—	—	—	—	4	—	—	—	—	2	—	—	50
Író, művész	130	29	2	5	1	—	16	4	6	5	36	30	1	—	265
Altiszt (állami, fővárosi, üzemi)	14	21	11	16	—	28	5	21	63	14	18	50	9	—	270
Egyéb	109	3	106	2	4	10	46	61	10	11	39	—	7	18	426
Összesen ...	2.292	2.001	2.026	1.024	44	448	2.228	1.354	1.602	1.527	2.377	1.643	518	1.394	20.478

8. Függelék.

A KÖZPONT SZÁMÁRA AJÁNDÉKKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE, 1937.

Verzeichnis der geschenkweise überlassenen Zeitschriften — List of periodicals received as gifts

Állatorvosi Lapok
American Journal of International Law
Anya- és csecsemővédelem
Autósok és Motorosok Lapja
Bányászati és Kohászati Lapok
Baromfitenyésztők Lapja
Baross Szövetség
Békésvármegye Hivatalos Lapja
Berliner Monatshefte
Bibliografia Fascista
Biztosítási és Közgazdasági Lapok
Bőripari Munkás
Budapest Jogszabályai
Bulletin Bibliographique
Bulletin of the New York Public Library
Commercial Review
Danubian Review
Debreceni Protestáns Lap
Egészségpolitikai Szemle
Ekonomisk Tidskrift
Előre
Emericana
Építőmunkás
Erdélyi Szemle
Esprit International
Etudes Sociales
Fiatal Magyarság
Fogorvosi Szemle
Fogtechnikai Szemle
Fővárosi Hírek
Független Ujság
Gazdasági Kurir
Gazette de Hongrie
Geist d. Zeit
Genova. Rivista Municipale
Igazság és Élet
Illatszerész
Illustration, L'
International Conciliation Special Bulletin
Írás, Az
Iskola és Egészség
Jegyző Árvaházi Közlöny
Journal du Droit International
Judaica
Kamarai Közlöny
Kéményseprők Orsz. Közp. Értesitője
Kéményseprőmunkás
Kerék, A
Kereskedelmi Hirlap
Keresztény Magvető
Kisiparosok Lapja
Koszorú
Könyvkötők Lapja
Könyvpiac
Közgazdasági és Közlekedési Tudósító
Közigazgatási Közlöny
Közmunka
Községfejlesztés
Községi Közlöny
Light, The
Magánalkalmazott
Magyar Kálvinizmus
Magyar Kat. Orvosok Szent Lukács Egyesületének Tudósítója
Magyar Kórház
Magyar Lloyd
Magyar Művelődés
Magyar Országos Szabványok
Magyar Orvos
Magyar Pénzügy
Magyar Protestánsok Lapja
Magyar Szövetkezés
Magyar Ujság
Magyar Út
Magyar Utazó Kereskedő
Magyar Zsidó Szemle
Mértékügyi Közlemények
Mezőgazdák
Missziói Lapok
Mois, Le
Monatshefte d. Statistik d. Aussenhandels Österreichs
Mone
More Books
Munkaügyi Közlöny
Nemzeti Élet
Nemzeti Munka
Nemzetnevelés
Népujság
Nyukosz
Omke
Ország-Világ
Országos Kereskedelmi Közlöny
Orvosi Hírlap
Österreichische Städtezeitung
Pengő, A
Pénzintézeti Tisztviselők Lapja
Pénzügyi Fogalmazók Lapja
Pénzügyi Kurir
Pénzvilág, A
Pestmegye
Philips' Technische Rundschau
Polgári Jog
Progreso
Református Élet
Reklám és Szervezés
Résumé Mensuel des Travaux de la Soc. des Nations
Részvényes, A
Rokkantegyleti Értesitő
Sociala Meddelanden
Sunrise
Szalézi Értesitő
Számviteli Közlöny
Szövetkezeti Értesitő
Teleia
Tenger, A
Tenrikyo

Tér
Törvényhozók Lapja
Turquie Kamaliste
Új Élet
Új Értelmiség
Új Gazdaság
Unitárius Értesitő
Választott bíráskodás
Vasi Szemle
Védjegyes Áru
Vendéglátóipari Szemle
Verhandlungen d. Ung. Ärztlichen Gesellschaften
Világpolitikai Érdekességek
Vizügyi Közlemények
Vu et Lu
Wirtschafts-Bericht ü. d. Geldinstituts-Zentrale Bp.
Yach Turkestan

A KÖZPONT SZÁMÁRA CSEREKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE, 1937.

Verzeichnis der tauschweise überlassenen Zeitschriften — List of periodicals received on exchange

Archiginnasio
Belügyi Közlöny
Hivatalos Közlöny
Magyar Gyáripar
Ménestrel, Le
Népegészségügy
New York Libraries
Numizmatikai Közlöny
Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny
Proceedings of the Academy of Political Science
Saint Louis Public Library Monthly Bulletin
Szabadalmi Közlöny
Typographia
Ügyvédi Kamarai Közlöny

A KÖZPONTNAK KÖTELESPÉLDÁNYKÉPEN JÁRÓ FOLYÓIRATOK JEGYZÉKE, 1937.

Pflichtexemplare — List of gratis copies

Budapest Szföv. Stat. Havi Füzetek
Budapest Szföv. Törv.-hat. Biz. Közgyülésének Jegyzőkönyvei
Fővárosi Közlöny
Hivatalos Árjegyzés
Jegyzőkönyv a Ker. Elöljárók Értekezletéről
Természet
Városi Szemle

9. Függelék.

A GYARAPODÁS ÉS ÁLLOMÁNY KIMUTATÁSA GYÜJTEMÉNYENKÉNT

Ausweis des Zuwachses und des Bestandes nach Sammlungen. — Statistics of accession and stock by divisions

A gyüjtemény jelzése és neve *Bezeichnung und Name der Sammlung* *Signature and name of division*	Kötetek száma az év elején *Bändezahl zum Jahresbeginn* *Volumes at the beginning of year*	Gyarapodás az év folyamán *Zuwachs* *Accession*	Elveszett és kiselejtezett *Verloren, ausgesch.* *Lost, worn out*	Kötetek száma az év végén *Bändezahl zum Schluss des Jahres* *Volumes on 31-st Dec.*
I. KÖZPONT				
Raktár *Magazin*	142.286	3.997	223	146.060
A Keleti és szláv gyüjtemény *Orientalische und slaw. Sammlung* *Oriental division*	12.759	350	—	13.109
B Budapesti gyüjtemény *Budapestiniensien-Sammlung — Budapest division*	25.268	1.379	—	26.647
B-H Bpesti kisnyomtatvány-gyüjtemény *Historische Kleindrucke — Historical pamphlets*	18.842	32	—	18.874
B-T Budapesti térképek *Landkarten — Maps*	229	5	—	234
B-M Bpesti metszetgyüjtemény *Kupferstichsammlung — Coll. of engravings*	503	18	—	521
Ősnyomtatvány *Incunabeln*	31	4	—	35
K Kézikönyvtár *Handbibliothek — Reference library*	3.275	220	27	3.468
P Idegen nyelvü röpiratgyüjtemény *Ausländ. Broschüren — Foreign pamphlets*	10.352	541	—	10.893
R Magyar nyelvü röpiratgyüjtemény *Ungarische Broschüren — Hungarian pamphlets*	11.558	658	—	12.216
T Térképek *Landkarten — Maps*	381	12	—	393
01 Könyvészeti gyüjtemény *Bibliographien — Bibliographical division*	4.726	62	—	4.788
02 Könyvtártani gyüjtemény *Bibliothekwesen — Library economy division*	2.749	52	—	2.801
09-091 Bibliofilia *Bibliophilie — Bibliophily*	1.196	248	—	1.444
Sz Szüry-gyüjtemény *Szüry-Sammlung — Szüry-collection*	5.972	169	—	6.141
Ball Ballagi gyüjtemény *Ballagi-Sammlung — Ballagi-collection*	5.238	—	—	5.238
Központ összesen *Zentrale zusammen — Central, total*	*245.365*	*7.747*	*250*	*252.862*
Duplum	4.600	1.800	—	6.400
II. FIÓKOK				
Fiókok *Zweigstellen — Branches*	228.536	11.370	7.741	232.165
Főösszeg *Insgesamt — Grand total*	**473.901**	**19.117**	**7.991**	**485.027**

A könyvtár ága *Dienststelle* *Service*	A használat módjai *Benützungsarten* *Modes of use*	Hány napon nyitva *Zahl der Öffnungstage* *Number of days of opening*	Hetenként nyitva (óra) *Wöchentliche Öffnungsstunden* *Weekly opening hours*					
			Kölcsönzésre *Für die Ausleihe* *For circulation*			Helybenolvasásra *Für Lesesaalbenützung* *For reading on place*		
			Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*
Központ *Zentrale* *Central*	Kölcsönzés és helybenolvasás	*323*	*59·5*	—	*59·5*	*63*	—	*63*
Fiókközpont	—	—	—	—	—	—	—	—
1. sz. fiók *1. Zweigstelle* *1st branch*	Kölcsönzés	286	20	—	20	—	—	—
2. sz. fiók *2. Zweigstelle* *2nd branch*	Kölcsönzés	265	21	8	29	—	—	—
3. sz. fiók *3. Zweigstelle* *3rd branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	287	10·5	10·5	21	—	6	6
4. sz. fiók *4. Zweigstelle* *4th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	267	23	—	23	23	—	23
5. sz. fiók *5. Zweigstelle* *5th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	286	10·5	10·5	21	—	—	—
6. sz. fiók *6. Zweigstelle* *6th branch*	Kölcsönzés	287	19·5	6	25·5	—	—	—
7. sz. fiók *7. Zweigstelle* *7th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	288	21	6	27	13	—	13
8. sz. fiók *8. Zweigstelle* *8th branch*	Kölcsönzés	331	18·5	2	20·5	18·5	—	18·5
9. sz. fiók *9. Zweigstelle* *9th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	341	21	—	21	21	—	21
10. sz. fiók *10. Zweigstelle* *10th branch*	Kölcsönzés és helybenolvasás	346	21	—	21	18	—	18
11. sz. fiók *11. Zweigstelle* *11th branch*	Kölcsönzés	229	19·5	—	19·5	—	—	—
12. sz. fiók *12. Zweigstelle* *12th branch*	Kölcsönzés	286	20	—	20	—	—	—
14. sz. fiók *14. Zweigstelle* *14th branch*	Kölcsönzés	286	—	17·5	17·5	—	—	—
Fiókok együtt *Alle Zweigstellen* *Branches, total*		*3.785*	*225·5*	*60·5*	*286*	*93·5*	*6*	*99·5*
Összesen *Insgesamt* *Grand total*		4.108	285	60·5	345·5	156·5	6	162·5

SZOLGÁLAT ÁTTEKINTÉSE 1937-BEN.
Dienstes 1937. — Statistics of public service 1937.

Ülőhelyek száma *Sitzgelegenheiten Sitting accomodations*			Kötetek száma az év elején *Bändezahl zum Jahresbeginn Volumes at the beginning of year*			Gyarapodás az év folyamán *Zuwachs Accession*			Elveszett, áthelyezett, vagy kiselejtezett (kötet) *Verloren, umgestellt, ausgesch. Lost, transferred, worn out*	Kötetek száma az év végén *Bändezahl zum Schluss des Jahres Volumes on 31-st Dec.*	Kurrens folyóiratok és újságok száma *Aufliegende Zeitschriften u. Zeitungen Current periodicals*			
											Felnőtt *Erwachsene Adults*		Gyermek *Jugendliche Juvenile*	
Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Összesen *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Összesen *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Összesen *Zusammen Total*			Cím *Titel Titles*	Példány *Exemplar Copies*	Cím *Titel Titles*	Példány *Exemplar Copies*
174	—	*174*	*245.365*	—	*245.365*	*7.747*	—	*7.747*	*250*	*252.862*	*568*	*576*	—	—
—	—	—	16.693	—	16.693	—	—	—	1.312	15.381	—	—	—	—
—	—	—	27.162	—	27.162	1.223	—	1.223	449	27.936	—	—	—	—
—	—	—	20.625	1.979	22.604	1.449	694	2.143	883	23.864	—	—	—	—
—	38	38	9.746	2.064	11.810	282	74	356	151	12.015	4	4	8	8
44	—	44	3.606	—	3.606	192	—	192	792	3.006	10	10	—	—
—	—	—	4.168	785	4.953	282	110	392	377	4.968	—	—	—	—
—	—	—	25.363	4.608	29.971	944	168	1.112	42	31.041	—	—	—	—
72	—	72	13.506	5.292	18.798	604	168	772	84	19.486	40	40	3	3
14	—	14	16.279	2.803	19.082	914	32	946	384	19.644	24	24	—	—
32	—	32	21.277	—	21.277	702	—	702	942	21.037	48	48	—	—
24	—	24	16.896	—	16.896	816	—	816	169	17.543	58	61	—	—
—	—	—	19.666	—	19.666	711	—	711	1.907	18.470	—	—	—	—
—	—	—	7.209	—	7.209	386	—	386	44	7.551	—	—	—	—
—	—	—	—	8.809	8.809	—	1.619	1.619	205	10.223	—	—	—	—
186	*38*	*224*	*202.196*	*26.340*	*228.536*	*8.505*	*2.865*	*11.370*	*7.741*	*232.165*	*184*	*187*	*11*	*11*
360	**38**	**398**	**447.561**	**26.340**	**473.901**	**16.252**	**2.865**	**19.117**	**7.991**	**485.027**	**752**	**763**	**11**	**11**

10. Függelék. (Folytatás és vége.

AZ EGÉSZ NYILVÁNOS

Übersicht des gesamten öffentlichen

A könyvtár ága *Dienststelle* *Service*	Újonnan beírt kölcsönző *Neue Entlehner* *New borrowers*			Kölcsönzők összes száma *Zahl der Ausleiher* *Borrowers card's holders*			Olvasóteremben használt kötet *Benützung im Lesesaal* *Volumes consulted in reading rooms*						
							Szépirodalom *Schöne Literatur* *Fiction*			Ismeretterjesztő *Belehrendes* *Nonfiction*			
	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Összesen *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Felnőtt *Erwachsene* *Adults*	Gyermek *Jugendliche* *Juvenile*	Együtt *Zusammen* *Total*	Összesen *Insgesamt* *Grand total*
Központ ..... *Centrale* *Central*	1.108	—	1.108	2.292	—	2.292	—	—	—	144.329	—	144.329	*144.329*
1. sz. fiók ..... *1. Zweigstelle* *1st branch*	647	—	647	2.001	—	2.001	—	—	—	—	—	—	—
2. sz. fiók ..... *2. Zweigstelle* *2nd branch*	499	516	1.015	921	1.105	2.026	—	—	—	—	—	—	—
3. sz. fiók ..... *3. Zweigstelle* *3d branch*	113	183	296	431	593	1.024	—	2.345	2.345	—	716	716	3.061
4. sz. fiók ..... *4. Zweigstelle* *4th branch*	44	—	44	44	—	44	4.064	—	4.064	1.492	—	1.492	5.556
5. sz. fiók ..... *5. Zweigstelle* *5th branch*	69	153	222	120	328	448	—	—	—	—	—	—	—
6. sz. fiók ..... *6. Zweigstelle* *6th branch*	510	97	607	1.932	296	2.228	—	—	—	—	—	—	—
7. sz. fiók ..... *7. Zweigstelle* *7th branch*	326	388	714	852	502	1.354	—	—	—	12.815	—	12.815	12.815
8. sz. fiók ..... *8. Zweigstelle* *8th branch*	357	86	443	1.426	176	1.602	—	—	—	11.387	—	11.387	11.387
9. sz. fiók ..... *9. Zweigstelle* *9th branch*	600	—	600	1.527	—	1.527	33.120	—	33.120	3.491	—	3.491	36.611
10. sz. fiók ..... *10. Zweigstelle* *10th branch*	854	—	854	2.377	—	2.377	—	—	—	32.890	—	32.890	32.890
11. sz. fiók ..... *11. Zweigstelle* *11th branch*	646	—	646	1.643	—	1.643	—	—	—	—	—	—	—
12. sz. fiók ..... *12. Zweigstelle* *12th branch*	205	—	205	518	—	518	—	—	—	—	—	—	—
14. sz. fiók ..... *14. Zweigstelle* *14th branch*	—	524	524	—	1.394	1.394	—	—	—	—	—	—	—
Fiókok együtt ..... *Alle Zweigstellen* *Branches, total*	*4.870*	*1.947*	*6.817*	*13.792*	*4.394*	*18.186*	*37.184*	*2.345*	*39.529*	*62.075*	*716*	*62.791*	*102.320*
Összesen ..... *Insgesamt* *Grand total*	**5.978**	**1.947**	**7.925**	**16.084**	**4.394**	**20.478**	**37.184**	**2.345**	**39.529**	**206.404**	**716**	**207.120**	**246.649**

SZOLGÁLAT ÁTTEKINTÉSE 1937-BEN

Dienstes 1937. — Statistics of public service 1937.

Kölcsönzött kötet *Ausgeliehene Bände Volumes circulated for home use*							Összes forgalom (kötet) *Gesamtverkehr (Bände) Total circulation (Volumes)*						
Szépirodalom *Schöne Literatur Fiction*			Ismeretterjesztő *Belehrendes Nonfiction*			Összesen *Insgesamt Grand total*	Szépirodalom *Schöne Literatur Fiction*			Ismeretterjesztő *Belehrendes Nonfiction*			Összesen *Insgesamt Grand total*
Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Együtt *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Együtt *Zusammen Total*		Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Együtt *Zusammen Total*	Felnőtt *Erwachsene Adults*	Gyermek *Jugendliche Juvenile*	Együtt *Zusammen Total*	
—	—	—	47.321	—	47.321	47.321	—	—	—	191.650	—	191.650	*191.650*
102.573	—	102.573	28.309	—	28.309	130.882	102.573	—	102.573	28.309	—	28.309	130.882
47.900	19.349	67.249	7.925	4.322	12.247	79.496	47.900	19.349	67.249	7.925	4.322	12.247	79.496
27.274	10.889	38.163	6.008	1.609	7.617	45.780	27.274	13.234	40.508	6.008	2.325	8.333	48.841
1.073	—	1.073	390	—	390	1.463	5.137	—	5.137	1.882	—	1.882	7.019
21.687	4.473	26.160	6.763	577	7.340	33.500	21.687	4.473	26.160	6.763	577	7.340	33.500
79.440	10.173	89.613	26.590	3.750	30.340	119.953	79.440	10.173	89.613	26.590	3.750	30.340	119.953
39.947	9.591	49.538	6.223	9.591	15.814	65.352	39.947	9.591	49.538	19.038	9.591	28.629	78.167
62.212	6.474	68.686	24.454	2.171	26.625	95.311	62.212	6.474	68.686	35.841	2.171	38.012	106.698
80.449	—	80.449	19.386	—	19.386	99.835	113.569	—	113.569	22.877	—	22.877	136.446
89.482	—	89.482	42.926	—	42.926	132.408	89.482	—	89.482	75.816	—	75.816	165.298
55.656	—	55.656	9.278	—	9.278	64.934	55.656	—	55.656	9.278	—	9.278	64.934
33.555	—	33.555	8.312	—	8.312	41.867	33.555	—	33.555	8.312	—	8.312	41.867
—	49.259	49.259	—	17.425	17.425	66.684	—	49.259	49.259	—	17.425	17.425	66.684
641.248	*110.208*	*751.456*	*186.564*	*39.445*	*226.009*	*977.465*	*678.432*	*112.553*	*790.985*	*248.639*	*40.161*	*288.800*	*1,079.785*
641.248	**110.208**	**751.456**	**233.885**	**39.445**	**273.330**	**1,024.786**	**678.432**	**112.553**	**790.985**	**440.289**	**40.161**	**480.450**	**1,271.435**

11. Függelék.

AZ ÖSSZES FORGALOM KIMUTATÁSA 1924—1937.

Gesamtverkehr — Total use

	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*
Központ *(Zentrale — Central)*	Összes forgalom *Gesamtverkehr — Total use*		Ismeretterjesztő *Belehrendes — Nonfiction*	
1924	33.577	— 2.713	33.577	— 2.713
1925	56.111	23.534	56.111	23.536
1926	151.882	95.771	151.882	95.771
1927	204.520	52.638	204.520	52.638
1928	197.698	— 6.822	197.698	— 6.822
1929	180.706	— 16.992	180.706	— 16.992
1930	152.227	— 28.479	152.227	— 28.479
1931	100.002	— 52.225	100.002	— 52.225
1932	118.872	18.870	118.872	18.870
1933	114.734	— 4.138	114.734	— 4.138
1934	111.591	— 3.143	111.591	— 3.143
1935	123.546	11.955	123.546	11.955
1936	183.564	60.018	183.564	60.018
1937	191.650	8.086	191.650	8.086
Fiókok *(Zweigstellen — Branches)*				
1924	292.127	33.998	88.475	23.137
1925	349.556	57.429	104.315	15.840
1926	515.863	166.307	157.239	52.924
1927	732.741	216.878	218.886	61.647
1928	703.433	— 29.308	205.960	— 13.926
1929	835.716	132.283	247.923	42.003
1930	972.958	137.242	285.109	37.186
1931	963.186	— 9.772	257.679	— 27.430
1932	1,031.372	68.186	294.427	36.748
1933	1,000.704	— 30.668	320.601	26.174
1934	936.647	— 64.057	285.650	— 34.951
1935	1,009.480	72.833	294.671	9.021
1936	1,064.674	55.194	303.885	9.214
1937	1,079.785	15.111	288.800	— 15.085
Együtt *(Zusammen — Total)*				
1924	325.704	17.896	122.052	7.035
1925	405.667	79.963	160.426	38.374
1926	667.745	262.078	309.121	148.695
1927	937.261	269.516	423.406	114.285
1928	901.131	— 36.130	403.658	— 19.748
1929	1,016.422	115.291	428.629	—
1930	1,125.185	108.763	437.336	8.707
1931	1,063.188	— 61.997	357.681	— 79.655
1932	1,150.244	87.056	413.299	55.618
1933	1,115.438	— 34.806	435.335	22.036
1934	1,048.238	— 67.200	397.241	— 38.094
1935	1,133.026	84.788	418.217	20.976
1936	1,248.238	115.212	487.449	69.232
1937	1,271.435	23.197	480.450	— 6.999

Helyben *(Lesesaal — Reading room)*	A forgalom megoszlása Verteilung des Verkehrs — Distribution		Központ	Kölcsönzés *Ausleihe — Circulation*	
1924	29.543	— 19.752	1924	18.971	— 17.419
1925	60.638	31.095	1925	17.097	— 874
1926	158.236	97.598	1926	41.376	24.279
1927	200.483	42.247	1927	54.774	13.398
1928	192.787	— 7.696	1928	— 55.059	285
1929	187.506	— 5.281	1929	50.465	— 4.594
1930	184.809	— 2.697	1930	44.998	— 5.467
1931	144.470	— 40.339	1931	37.253	— 7.745
1932	163.560	19.090	1932	51.337	14.084
1933	169.743	6.183	1933	54.642	3.305
1934	153.645	— 16.098	1934	49.891	— 4.751
1935	184.850	31.205	1935	51.847	1.956
1936	253.065	68.215	1936	49.608	— 2.239
1937	246.649	— 6.416	1937	47.321	— 2.287

12. Függelék. (Folytatás.)

AZ ÖSSZES FORGALOM KIMUTATÁSA 1924—1937.

Gesamtverkehr — Total use

	Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*		Összesen *Zusam. — Total* kötet *Bände - Volumes*	Emelkedés *Zunahme Increase* kötet *Bände - Volumes*
Kölcsönzés *(Ausleihe — Circulation)*			Fiókok		
1924	296.161	37.648	1924	277.190	55.067
1925	345.029	46.868	1925	327.932	50.842
1926	509.509	164.480	1926	468.133	140.133
1927	736.778	227.269	1927	682.004	213.871
1928	708.344	— 28.434	1928	653.285	— 28.719
1929	828.916	120.752	1929	778.451	125.166
1930	940.376	111.460	1930	895.378	116.927
1931	918.718	— 21.658	1931	881.465	— 13.913
1932	986.684	67.966	1932	935.347	53.882
1933	945.695	— 40.989	1933	891.053	— 44.294
1934	894.593	— 51.102	1934	844.702	— 46.351
1935	948.176	53.583	1935	896.329	51.627
1936	995.173	46.997	1936	945.565	49.236
1937	1,024.786	29.613	1937	977.465	31.900
Központ	Napi átlagforgalom — *Täglicher Durchschnitt — Daily average*				
1924	92			— 44	
1925	189			97	
1926	465			189	
1927	637			172	
1928	608			— 29	
1929	559			— 49	
1930	469			— 90	
1931	338			— 131	
1932	366			28	
1933	358			— 8	
1934	330			— 28	
1935	387			57	
1936	528			141	
1937	593			65	
Fiókok					
1924	800			93	
1925	1.165			365	
1926	1.719			554	
1927	2.442			723	
1928	2.164			— 278	
1929	2.804			640	
1930	3.002			198	
1931	3.265			263	
1932	3.484			219	
1933	3.403			— 81	
1934	3.122			— 281	
1935	3.425			303	
1936	3.609			184	
1937	3.711			102	
Együtt	Napi átlagforgalom — *Täglicher Durchschnitt — Daily average*				
1924	892			49	
1925	1.354			462	
1926	2.225			871	
1927	3.124			899	
1928	2.772			— 352	
1929	3.363			591	
1930	3.472			109	
1931	3.604			132	
1932	3.885			281	
1933	3.793			— 92	
1934	3.494			— 299	
1935	3.840			346	
1936	4.231			391	
1937	4.141			— 90	
Ebből ismeretterjesztő *(Davon Belehrendes — Nonfiction)*					
1924	334			19	
1925	535			201	
1926	1.030			495	
1927	1.411			381	
1928	1.242			— 169	
1929	1.327			85	
1930	1.349			22	
1931	1.212			— 137	
1932	1.396			184	
1933	1.480			84	
1934	1.324			— 156	
1935	1.417			93	
1936	1.618			201	
1937	1.565			— 53	

Aktuális kérdések irodalma a Fővárosi Könyvtárban.

Literatur von Zeitfragen in der Stadtbibliothek Budapest.

53

A világválság. — Die Weltkrise.

Szerkesztette — redigiert von: *Hamvas Béla.*

Előszó.

Sorokin Pitirim háromkötetes szociológiájában, miután az emberiség művészi formáinak, filozófiai, jogi és tudományos rendszereinek és társadalmi alakulatainak történeti áttekintését nyujtotta, a XX. századhoz érve a következőket írja: »... az utóbbi két évtized alatt végtelen sokasága [volt] szűntelen kisebb válságoknak, amelyek rajtunk keresztül ömlöttek, mint az óceán hullámai. Ma emilyen formában, holnap amolyanban. Most itt, máskor amott. Politikai, mezőgazdasági, kereskedelmi és ipari válságok. A termelés és fogyasztás válsága. Morális, jogi, vallásos, tudományos és művészeti válság. A tulajdon, az állam, a család, az ipari vállalkozás, a köztársaság és monarchia, az autokrácia és demokrácia, a diktatura és önkormányzat, a kapitalizmus és szocializmus, a fasizmus és kommunizmus, a nacionalizmus és internacionalizmus, a pacifizmus és militarizmus, a konzervativizmus és radikalizmus válsága. Az igaz, a szép, az igazság és az igazságosság válsága. Kultúránk egész értékrendszerének válsága. Mindegyik a formák gazdag változatosságában és az erő különböző fokain, de vég nélkül ömlik, dübörgése minden nap ujságjában visszhangzik. E krízisek mindegyike megrázza kultúránk és társadalmunk legmélyebb alapjait és mindegyike a legyőzöttek és a romok légióját hagyja maga mögött. És, jaj, a végét még senki sem látja. E válságok mindegyike olyan volt, mint egy felzendülő, nagy, borzasztó szimfónia és oly mély és oly intenzív, hogy egyet sem lehet elfelejteni. E mozzanatok mindegyikét a legutóbbi három évtized alatt hallatlan emberi zenekar játszotta, milliókból álló karok, statisztikák és szereplők ... és a legyőzöttek és áldozatok hegye évről-évre nagyobb és nagyobb«.[1])

Bár e kép szokatlan elevenséggel és teljességgel tárja fel a világválságot a maga általánosságában, távolról sem kell hinni, hogy ez az egyedüli hasonló leírás, sem azt, hogy álláspontjában szélsőséget képvisel. Filozófusok, irodalmárok, tudósok, szociológusok, nemzetgazdászok, politikusok műveiben lépten-nyomon

[1]) *Sorokin*, Pitirim: Social and cultural dynamics. London: Allen & Unwin 1937. Vol. III. Fluctuation of social relationships, war and revolution. p. 532—533.

található hasonló kép és hang, esetleg még erősebb és sötétebb. Éppen ezért a válság kérdése a világháború utáni idő középponti exisztenciális problémája, más szóval : e válság az, ami egy későbbi kornak a mai időről azt fogja elmondani, ami benne a leglényegesebb.

A tárgyat magát természetesen a bibliográfia mondja el. E bevezetésnek feladata csak az lehet, hogy az alapvető útbaigazításokat megadja. Ezt a rövid mondanivalót a témában levő magától értetődő részek spontán szabják meg. Mindenekelőtt magáról a válságról mint jelenségről kell beszélni. E pont vázlatosan a válságot, mint világjelenséget kívánja leírni. Másodsorban a válságról szóló tan, a krizeológia történetéről kell szólani : megjelölni a válság irodalmának kiindulópontját, fejlődési vonalát s az egyes irodalmi ágak szerepét és jelentőségét. A harmadik pont útbaigazítást ad e bibliográfia használatára vonatkozólag. Megjelöli a válogatás szempontjait, a csoportosítás szerkezetét, az érték-szempontot, amely szerint az egyes művek elbíráltattak.

A krízis, mint jelenség. A krízis az ember társadalmi, szellemi életének zavarossá, illetve problematikussá vált strukturája, illetve egész struktura-rendje. Tárgyi oldalról a megoldhatatlansági jelleg, alanyi oldalról a krízis-tudat jellemzik lényegesen. Krízis-tudat : a válság jelenségének megoldhatatlansága exisztenciális, a totális emberi létet érintő, súlyának élménye, amelyet a bizonytalanság és a végzetesség érzése kísér. A krízis-jelenség magában rejtheti a normális állapothoz való fordulat előfeltételét.

I. A megoldhatatlanság a világ sajátos, eddig figyelemre nem méltatott strukturája. Figyelemre azért nem méltatták, mert nem ismerték. Nem ismerhették, mert a mi időnk vetette fel. E struktura egyrészt a problémáknak olyan módon való összefűzöttsége, hogy azok szét nem szedhetők és meg nem oldhatók, másrészt a problémáknak végső határhelyzete.

1. Friedrich Nietzsche a meg nem oldható problémastruktura jelzésére a »kérdésszerű« (fragwürdig) kifejezését használta.[1]) Trentin az egyedüli modern szerző, aki a krízis-jelenségnek ezt a meg nem oldhatóságát észreveszi és a jog kérdéseire vonatkozóan ineluctabilité-nek (elkerülhetetlenség) nevezi.[2]) E megjelölések azt kívánják mondani, hogy ha a válság valamely területen feltűnik, bizonyos idő mulva látszólag szem elől elvész, de tulajdonképen csak vagy más területre csap át, vagy, mint rejtett potencia, jobban mondva, mint burkolt depotenciáló erő működik tovább. Ezt a tünetet az imént idézett Sorokin-hely egészen pontosan megjelöli, amikor azt mondja, hogy : hol itt, hol ott mutatkozik, ma ilyen, holnap olyan formában. Az egyik évben Amerikában, mint a dollár válsága tűnik fel, de ez kiterjed Angliára, sőt egyéb államokra és azokat magával sodorja. A pénzválság azonban megoldhatatlan, mert közben kitűnik, hogy a válság tulajdonképen az aranyat fenyegeti. Az aranyválság is megoldhatatlan, mert ezalatt felismerik, hogy csak részlet és a mezőgazdaság, illetve az ipar, esetleg a kereskedelem a válság által fenyegetett problema-komplexus. Így már az egész gazdaság exponálódik. Nincsenek többé részjelenségek. De a gazdaság sokszorosan összefűzött a szociális és politikai helyzettel. Ha az ember a krízis-problémát vizsgálja, úgy látja, hogy a megoldhatóságot az emberiség mindenáron ki akarja erőszakolni, a kérdés azonban kezéből kiugrik és minduntalan valósággal megszökik. Ha meg akarják fogni a pénzkérdésben, átugrik a mezőgazdaságba, onnan a kereskedelembe, onnan a társadalmi kérdésbe és így tovább. Íme : a válság sokfejűsége. Feltűnik

[1]) *Nietzsche*, Friedrich : Wille zur Macht. Lpzg : Kröner [1919.] Werke Bd 9—11.
[2]) *Trentin*, Silvio : La crise du droit et de l'état. Paris : Alcan 1935. p. 463—473.

és anélkül, hogy megoldható lenne, újra elmerül, de a mélységben nem veszti el erejét, hanem tovább hat, most már úgy, hogy nem is látható. Közben mindig fenyegetőbb, kihívóbb és elkerülhetetlenebb, »kérdésszerűbb« helyzetek egész tömegét idézi fel.

Ennek az ineluctabilité-nek fogalommeghatározása rendkívül nehéz. Ha az ember a tárgyat csak vázlatosan kívánja is érinteni, két szempontot kell figyelembe vennie. Az egyik szempont az, hogy a meg nem oldhatóság ilyen módon, mint ma, a történet folyamán még egyáltalában nem jelentkezett. Minden időben, ahogy ezt a válság-művek szerzői csaknem mind kiemelik, csak részleges válságról volt szó. Ilyen részválságok a különböző háborúk, forradalmak és az utánuk következő politikai vagy társadalmi nehézségek voltak, amelyeknek morális és egyéb kihatásai is lehettek. Gyakrabban volt és jelentkezett pénzügyi, agrár és kereskedelmi, vagy ipari válság s ez ritkán járt szellemi vagy vallásos megrázkódtatás nélkül. Éppen ezért helytelenül jár el az, aki egy XVIII. vagy XIX. századbeli vagy más korabeli szellemi, tudományos, művészeti, társadalmi nehézséget válságnak nevez el. Ezek mindegyike vagy izolált volt, vagy csak kicsiny körben terjedt el. Éppen ezért megoldható volt s mindössze csak zavar. Kritikus csak az olyan idő, amelyben a válság egyetemlegesen, az emberi élet egész területén, mint az összes dolgok, viszonyok, szándékok megoldhatatlansága, mint a megrázkódtatások elkerülhetetlensége jelentkezik.

A jelenségek összefűzöttségét a leginkább az ismeretszociológiának ama megállapítása tárja fel, amely az emberi közösségben levő elemek között az úgynevezett parallelkoordináció törvényét kifejti.[1]) Az államforma, művészeti irány, filozófia, tudományos szellem, gazdaság, osztálytagozódás, jogi, erkölcsi és egyéb értékrendszer egyetlen organizmusban él : bizonyos osztályrendszernek bizonyos határozott ízlés, termelési rend, érték-hierarchia felel meg. Scheler, Sorokin, Mannheim és mások, e diszciplina alapvetői és kifejtői rámutattak arra, hogy a mai válságnak a parallelkoordináció törvénye alapján szükségképen az egyetemes emberélet minden területén kell jelentkeznie. Így tehát, amíg más történeti, társadalmi, gazdasági zavarok és megrázkódtatások (nem válságok) csak egyes szervi megbetegedésekhez hasonlíthatók, a mai krizis (ténylegesen : a válság) az egész emberiség szervezetének generális megbetegedése.

2. Ugyanekkor azonban még egy másik körülményre kell felfigyelni. A válság egyrészt : megoldhatatlan problémastruktura, de mint az előbb is volt róla szó : végső határhelyzet is, hogy pontos és exakt kifejezéssel jelöljük meg, a mai krizis : eschaton. Ezen a helyen és ezzel a kérdéssel kapcsolatban igen fontos megállapítást kell tenni. A válságba jutott emberi világ végső határhelyzetre eszmélt fel. Ez a helyzet azonban úgy tűnik, egyáltalában nem kivételes és nem a mai történeti idő jellege. Más szóval : az, ahogy az emberi világ határhelyzetbe ért el és eschaton-szituációban találja magát, nem e kor kiváltsága. A gondolkozóknak az a része, amely ezzel a kérdéssel foglalkozik, úgy veszi észre, hogy az ember ma tulajdonképen csak feleszmél arra a mindenkori eschatológiai helyzetre, amiben mindig volt. A válság végül is nem egyéb, mint az a világmegrendülés,

[1]) E helyen a következő fontosabb művekre lehet hivatkozni : *Scheler*, Max : Die Formen des Wissens und die Bildung. Bonn : Cohen 1925. U. a. : Versuche zu einer Soziologie des Wissens. München : Duncker und Humblot 1924. U. a. : Die Wissensformen und die Gesellschaft. Lpzg : Der neue Geist. Verl. 1926. *Mannheim*, Karl : Das Problem einer Soziologie des Wissens. Archiv für Sozialwissenschaften und Sozialpolitik. Bd 52. 1924. U. a. : Wissenssoziologie. Handwörterbuch der Soziologie. Hg. A, Vierkandt. Stuttg. : Enke. U. a. : Mensch und Gesellschaft im Zeitalter des Umbaues. Leiden : Sijthoff 1935. *Sorokin*, Pitirim : Social and cultural dynamics. London : Allen & Unwin 1937. Vol. II. Fluctuation of systems of truth, ethics, and law.

amely az embert végső és határhelyzetének felismerésére kényszeríti. A válságban levő világ számára tehát az ember örök és eredendő »emberi« szituációja nyilatkozik meg. Ez nagyobbára az exisztenciafilozófia, a protestáns dialektikus theológia és a vallásfilozófiailag orientált katolikus theológia álláspontja.[1])

Ebben az esetben természetesen arról van szó, hogy a mai eschaton nem következik a krízisből. A humanum világa mindig is ebben a helyzetben volt. Mindig válság volt, csak az emberiség elrejtőzött előle és nem vett róla tudomást. Ma ezt a helyzetet csak felismerjük. E felfogással szemben azonban a következőket nem lehet elhallgatni. A magyarázatban két elem húzódik meg. Az egyik: a válság határvonalát elmossa s így a válság jelenségét az emberiség egész élettörténetére ki akarja terjeszteni. Emögött azonban a másik: azáltal, hogy a válságot nem speciálisan a ma történeti jelenségének, hanem egyetemes emberi történetre kiterjedettnek fogja fel, burkolt módon a válságot úgy akarja megoldani, hogy előle kitér, más szóval úgy, hogy annak valóságos élét a mindenkori emberiségre hárítja át.

A disztinkció, amit meg kell tenni, a következő: feltéve, hogy az előbb említett gondolkozóknak igazuk van és az emberiség helyzete ma nem lényegesen más, mint minden időben volt, csak az ember ma örök helyzetét kezdi megérteni, akkor is szükségképen kell, hogy legyen valamely körülmény, amely erre a megértésre és felismerésre kényszeríti. Mi ez a körülmény? Kétségkívül maga a válság. Ebben az esetben azonban az ember már megjelölte azt is, hogy e felismerésnek rendkívüli körülmények között kellett megtörténnie. A felismerés bármely tetszés szerinti időben nem következhetett volna el. Ha pedig a felismerés körülményei és feltételei rendkívüliek, ebből önként következik, hogy a helyzet, amelyből a felismerés történik, maga is rendkívüli: legalább is alapvető módon különbözik attól a helyzettől, amit a mult században, vagy a felvilágosodás idején, vagy egyébkor vett fel.

Az a megállapítás tehát, hogy a krizis nem egyéb, mint az örök emberi eschaton megnyilatkozása (apokalypsis, revelatio, Enthüllung, Offenbarung, kinyilatkoztatás),[2]) természetszerűen visszautal ama felfogásra, hogy eme örök helyzet felismerését valamely körülménynek ma, mikor ez a felismerés megtörtént, fel kellett idéznie. Mi az, ami felidézte? Az egyetemes emberiség helyzetének radikális válsága.

Így jut az ember vissza a megoldhatatlansági jelleghez, amely nem egyéb, mint az eschaton másik oldala. Ez a két ismertető vonás egymást kiegészíti és a kettő együtt a válság objektív főjellemvonását mondja ki.

---

[1]) Az idevágó jelentényebb művekből néhány: *Berdjajew*, Nikolaj: Cinq méditations sur l'existence. trad. du russe par Irene Vilde-Lot. Paris: Aubier 1936. U. a.: Die Philosophie des freien Geistes. Problematik und Apologie des Christentums. Deutsch v. Reinhold v. Walther. Tübingen: Mohr 1930. *Barth*, Karl: Die christliche Dogmatik im Entwurf. München: Kaiser 1927. Bd. 1. Die Lehre vom Worte Gottes. U. a.: Der Römerbrief. [1918] 6. Aufl. München: Kaiser 1929. *Gogarten*, Friedrich: Glaube und Wirklichkeit. Jena: Diederichs 1928. *Brunner*, D. Emil: Der Mensch im Widerspruch. Die christliche Lehre vom wahren und vom wirklichen Menschen. Berlin: Furche Verl. 1937. *Bultmann*, Rudolf: Glauben und Verstehen. Aufsätze. Tübingen: Mohr 1933. A dialektikus theológiára vonatkozólag: *Eklund*, Harald: Theologie der Entscheidung. Uppsala: Lundequistska Bokhandeln 1937. *Siegfried*, Theodor: Das Wort und die Existenz. Eine Ausseinandersetzung mit der dialektischen Theologie. Bd. 1—3. Gotha: Klotz. 1930—1933. *Przywara*, Erich: Christliche Existenz. Lpzg: Hegner 1934. *Haecker*, Theodor: Der Christ und die Geschichte. Lpzg: Hegner 1935. U. a.: Was ist der Mensch? Lpzg: Hegner 1933. *Heidegger*, Martin: Sein und Zeit. [1926] 2. Aufl. Bd. 1. Halle: Niemeyer 1929. *Jaspers*, Karl: Philosophie. Bd. 1—3. Berlin: Springer 1932. Ezeken a műveken kívül még a filozófiai anthropológia számos idevágó könyve.

[2]) *Balthasar*, Hans Urs von: Apokalypse der deutschen Seele. Studien zu einer Lehre von letzten Haltungen. Bd. 1. Der deutsche Idealismus. Salzburg: Pustet 1937.

II. A krízis-jelenség alanyi ismertetőjele : a válság-tudat. E válság-tudaton az emberi tudatnak azt a sajátos helyzetét kell érteni, amely a jelenségeket válságosnak látja, fogja fel és tudja és nem képes azokat másképen felfogni. A megoldhatatlansági jelleg minden esetben a tárgyi világban jelentkezik, a válságtudat szellemi-pszichológiai jelleg. Így az embernek az a beállítottsága jelölődik meg, amely tulajdonképen nem egyéb, mint a megoldhatatlansági jelleg vetülete a szellemi-lelki szférában. E tudatnak magától értetődően szintén két oldala van s ez megfelel a megoldhatatlanság két oldalának. Az egyik : a bizonytalanság, a második : a végzetesség.

1. A válság-tudat első ismertetőjele az, hogy az ember, aki válság-tudattal él, alapvető módon bizonytalanságban tudja magát. A világ körülményeit, tényeit, valóságát, eseményeit nem képes többé meg nem ingathatóan biztosnak, abszolut szilárdnak felfogni. A valóság valamiképen feloldódik, meghígul, megfoghatatlan, bizonytalan lesz. Már nem alap és támasz többé. Az ember nem áll megbízható talajon. A földet alóla elrántották és kiszolgáltatva, ismeretlen erőknek elárulva e bizonytalanság mellett mindig megjelennek a válság-tudat jellegzetes kísérő érzelmei : a félelem, az ijedtség, az aggodalom és a veszély.[1])

Az alapvető bizonytalansági érzet a megoldhatatlansági problema-strukturából következik és annak az emberi tudatban való jelentkezése. Két formája van : az egyiket először Sören Kierkegaard fedte fel döntő jelentőségű könyvében, amelyet az aggodalomról írt.[2]) A másikat Friedrich Nietzsche hirdette s ennek végső eredménye abban foglalható össze, hogy fensőbbrendű emberi követelménnyé tette a »veszélyesen élni« elvét.[3]) A Kierkegaard-féle aggodalomból fejlődött a jelen század keresztény apokalyptikus magatartása ; Nietzsche követelménye alapja lett egy új pogány héroisztikus magatartásnak. A két gondolat ott találkozik, hogy az emberi tudat bizonytalanságát részben fölfedi, részben követeli. Mind a kettőnek megvan az a válság-vonatkozása is, hogy e tudatot jellegzetesen a történeti jelen produktumának tartja. Kierkegaard és Nietzsche szerint is az aggodalomra, illetve a veszélyek között való életre meg kell érni s ez az érettség ma következett el.[4])

---

[1]) Ilyen mű pl. *Reissner*, Erwin : Die Geschichte als Sündenfall und Weg zum Gericht. München : Oldenbourg 1929.

[2]) *Kierkegaard*, Sören : Begriff der Angst. Problem der Erbsünde von Vigilius Haufniensis. [1844] A. d. norv. übers. v. Chr. Schrempf. Jena : Diederichs. 1912.

[3]) *Nietzsche* második alkotói periódusától kezdve használja, leginkább főművében.

[4]) A felmérhetetlen irodalom, amely Kierkegaard és Nietzsche műveivel foglalkozik, nem tartozik a szoros értelemben vett krizeológiába, mert eljárása a dolog természeténél fogva interpretatív. A megoldhatatlansági jelleg és a válság-tudat itt csak közvetve jelentkezik és nem irányul egyenesen a krízis-problematikára. Az indirekt művek jelentősége azonban a válság szellemiségének kialakulására rendkívül nagy s ezért ezen a helyen legalább néhányat meg kell említeni. *Broch*, Werner : Nietzsches Idee der Kultur. Bonn : Cohen 1930. *Fischer*, Hugo : Nietzsche Apostata oder die Philosophie des Aergernisses. Erfurt : Steiger 1931. *Jaspers*, Karl : Nietzsche. Einführung in das Verständnis seines Philosophierens. Berlin : Gruyter 1936. *Klages*, Ludwig : Die psychologischen Errungenschaften Nietzsches. Lpzg : Barth 1926. *Löwith*, Karl : Nietzsches Philosophie der ewigen Wiederkunft des Gleichen. Berlin : Verl. Die Runde. 1935. *Mess*, Friedrich : Nietzsche der Gesetzgeber. Lpzg : Meiner 1930. *Diem*, Hermann : Philosophie und Christentum bei Sören Kierkegaard. München : Kaiser 1929. *Geismar*, Eduard : Sören Kierkegaard. Seine Lebensentwicklung und seine Wirksamkeit als Schriftsteller. Göttingen : Vandenhoek & Ruprecht 1929. *Haecker*, Theodor : Sören Kierkegaard und die Philosophie der Innerlichkeit. Innsbruck : Brenner Verl. 1913. *Przywara*, Erich : Das Geheimnis Kierkegaards. München : Oldenbourg 1929. Kierkegaard és Nietzsche komparatív tárgyalására : *Balthasar*, Hans Urs von : i. m. p. 695—734. *Jaspers*, Karl : Vernunft und Existenz. Fünf Vorlesungen. Groningen : Wolters 1935. *Löwith*, Karl : Kierkegaard und Nietzsche oder philosophische und theologische Überwindung des Nihilismus. Frankfurt a. M. : Klostermann 1933.

A bizonytalanság a mai élet minden területén jelentkezik. A filozófiában fölfedik azokat az elveket, leleplezik azokat a tételeket, amelyek, mint mondják, eddig a biztosság illúzióját keltették. Most e biztosság eltűnt s az ember kivetve, »elvetéltségben« él. A pszichológiában sorra tárják fel azokat az »áltatásokat«, amelyek eddig az ember elől alapvető bizonytalanságát elrejtették. Egyik tünete az, hogy a tudomány eddig bizonyosnak látszó törvényei és axiomái feloldódnak, relativizálódnak. Más tünete, hogy a politikában felmerül az úgynevezett biztossági kérdés. A bel- és külpolitikában új szövetségek, új alkotmányok, új rendelkezések és törekvések valamilyen új és szilárd alapot kívánnak teremteni, mivel a régebbi feloszlott és eltűnt. A gazdaságban helyre akarják állítani az úgynevezett bizalmat, amelynek megsemmisüléséről panaszkodnak. Egyik fontos ága e gazdasági biztosság helyreállításának: a fedezet-probléma. A fedezet ugyanis az a titkos erőtartalék, amely a gazdasági életnek a biztosságot megadja. De a fedezet mindenütt megingott, vagy teljesen el is tűnt. A kulturális területen éppen úgy, mint a társadalomban a bizonytalanság ezer arcával minden kérdésből előtűnik.

A bizonytalanság nem tárgyi tünet, hanem az alkotó, cselekvő, működő embernek le nem vethető sajátsága. A tárgyi tünet: a megoldhatatlanság, a kérdésszerűség. A realitás ma éppen olyan bizonyos, mint minden időben volt. Csak a tudat az, amely a realitást maga alól elrántva érzi s úgy tapasztalja, hogy legyőzhetetlen erőknek kiszolgáltatva él.

A válság irodalmában e bizonytalansággal szemben kétféle álláspont lehetséges és mind a kettő megtalálható. Az egyik álláspont azt vallja, hogy e bizonytalanság az elsődleges mozzanat s ebből keletkezett a válság. A második azt tartja, hogy a primer momentum a válság s ennek eredménye az, hogy az emberi tudatnak fel kellett vennie a bizonytalansági magatartást. E két álláspont a gazdasági, társadalmi, kulturális, történeti, tudományos művekben ritkán jelentkezik együtt. Holott valószínűnek látszik, hogy sem válság bizonytalanságtudat nélkül, sem pedig bizonytalanságtudat válság nélkül nincs. Annak a kérdésnek felvetése, hogy melyik az elsődleges és melyik keletkezett a másikból, nem korrekt. A válság realitásának alanyi és tárgyi oldala van s egyik a másikat nem előzi és nem előzheti meg. A bizonytalanság és a krízis úgy függ össze, mint alany és tárgy: egymás nélkül nincs.

2. A válság-tudat második ismertetőjele, hogy az ember, aki válság-tudattal él, sajátságos végzetességben tudja magát. Pontosan kifejezve: az ember úgy él, mintha állandóan a végzet fenyegetné.[1]) Ez a végzetesség-érzet nem egyéb, mint az eschaton-szituáció szubjektív oldala. A végzetesség mint az emberi tudat állandó nyugtalansága, felajzottsága, feszültsége észlelhető. Ez a nyugtalanság, kapkodás és »idegesség« az egyetemes emberi élet minden területén tapasztalható. Érthetővé azonban csak akkor lesz, ha az ember tudja, hogy alapjában a végzetében megfenyegetett emberi lét van. A válság-tudat e sajátsága kivétel nélkül minden válság-műben, mint abszolut konkrét tény és érzékelhető valóság azonnal tapasztalható és ez a tünet az, amiről a modern válság-művet legelsősorban fel lehet ismerni. Már maga az a tény, ahogy egy szerző tárgyát megérinti, megnézi, felbontja, megszerkeszti, az a hang, amelyen megszólal, mondanivalóját kifejti, utal erre a végzetében megfenyegetett exisztenciára. Legyen a mű államjogi, vagy ismeretelméleti, szociálpolitikai, vagy pénzügyi, társadalomtudományi, vagy történeti, a nyugtalanság, a feszültség azonnal érezhető. Egészen természetes,

[1]) A mai gondolkozás egyik legfontosabb problémája a tragikum és a tragikus életérzés. L. erre vonatkozólag: *Unamuno*, Miguel: Das tragische Lebensgefühl. Übers. v. Robert Friese. München: Meyer & Jessen 1925.

hiszen az ember ezekben a kérdésekben ténylegesen és mélyen meg van fenyegetve. Kockán forog egy nagy és bonyolult, finom és magasrendű kultúra ; megingott egy világtörténetben eddig páratlanul álló gazdasági prosperitás ; meg van fenyegetve az eddigi gazdálkodás minden elve és egész szerkezete ; felfordulással fenyeget a társadalmi rend, az állam, mint életforma, morál, szokás, törvény, igazság. Valamilyen hatalom súlya alatt az egész emberi lét oly határra kényszerült, amelyen, ha még egyet lép, úgy látszik, elkerülhetetlenül elveszett. Megszakadnak biztosnak látszó és bevált kereskedelmi kapcsolatok ; csődöt mondanak meg nem ingathatónak látszó termelési rendszerek. A biztosság eltűnt s eleinte ezt a biztosságot az átmenetiség helyettesítette. De az átmenetiségről kitűnt, hogy ez átmenetiség még nagyobb zavarba és felbomlásba. Ezért az emberi tudat megrendülve érzi, hogy nem részleteiben: talán csak gazdaságában, egyedül társadalmában, izolálva tudásában van megfenyegetve, hanem egész létének teljes egészében és pedig: végzetesen.

A végzetességet két tényező határozza meg : az emberi exisztencia mélysége és a leküzdhetetlen kényszer. Más szóval, az a magatartás, amit a végzetében megfenyegetett ember tudatának a válságban okvetlenül fel kell vennie először : tisztában van azzal, hogy exisztenciájának legmélyére irányul, másodszor : elháríthatatlanul szükségszerű. Ha csak felület, részlet, járulék, csak tulajdonság volna megfenyegetve, a kapkodás és feszültség és idegesség teljességgel érthetetlen lenne, vagy beteges hisztériának kellene tartani. És ebből a szempontból úgy tűnik, hogy a válságban élő ember tulajdonképen kultúrájában, államában, politikájában, gazdaságában, tudományában nem e szellemi síkon jelentkező alkotásokat és életformákat félti, hanem az azokon belül levő elrejtett vitális és exisztenciális létért aggódik. De ez az aggodalom nem volt komoly, ha nem volna elkerülhetetlen, vagyis nem volna leküzdhetetlen szükségszerűség és lebírhatatlan kényszer, amit semmiféle módon és intézkedéssel nem lehet elhárítani.

Végül még egyetlen olyan körülményre kell rámutatni, amely nélkül a kép még vázlatosságban sem lehet teljes. A válság-tudattal, mint a bizonytalanság és végzetesség együttes komplexusával az ember egészen ritkán azonosítja magát egészen. Azt az esetet, amikor a válság-tudat az emberen egyeduralkodóvá lesz és a valóság megítélésében centrális helyet foglal el, csak nagyon kevés mű fejezi ki. Ezeket a műveket bátran végítélet-hangulatú műveknek lehet hívni. Ez a válság-tudattal való teljes azonosulás az úgynevezett abszolut pozitív krízistudat. Ez a végítélet-hangulat amilyen gyakran jelentkezik részletekben, vagy színekben, éppen olyan ritka, mint az egész mű elgondolásán következetesen keresztülvitt szempont. Abban, hogy a mai idő nem egyéb, mint az utolsó ítélet kezdete, senki sem tud exisztenciális komolysággal hinni.

A válság-tudattal szemben tehát a legtöbben bizonyos távlatban vannak. Az előbbi pozitív válság-tudattal szemben ezt negatívnek lehet nevezni. A negatív válság-tudat a distancia következtében, amelyet fölvett, annyira enyhül, hogy néha már csak mint elégedetlenség jelentkezik. Az elégedetlenség szintén lehet pozitív és negatív. A pozitív elégedetlenségben jelentkezik : a lázadás szelleme. Ez a lázadás a válság irodalmában a legáltalánosabb jelenség s még a leghiggadtabb mű sem ment tőle teljesen. Amikor az elégedetlenséggel szemben az ember negatív helyzetet vesz fel, azt át akarja hidalni, ki akarja küszöbölni és rendszabályokhoz nyúl, hogy elégedetlenségének okát megszüntesse, fellép : az utopizmus. A lázadás nagyrészt a szellemtudományilag tájékozott szerzők művében jelentkezik. Az utopizmus főként a politikai, társadalmi és gazdasági művekben. Mind a két álláspont primer és konkrét, csak az előbbiben az ember magatartását az alanyi megrendülés, az utóbbiban a kibontakozás ösztöne határozza meg.

A krizeológia története. A fentebb tett éles megkülönböztetés nélkül az embernek a válság irodalmában okvetlenül el kellene tévednie. Minden általánosító, tágító meghatározásnak oda kellene vezetnie, hogy végül is a kutató ne tudja megállapítani melyik válságmű, melyik nem és a válság irodalma mikor és milyen műben jelentkezik először. Rendelkezünk művekkel, amelyek a mult század harmincas, huszas, sőt az előbbi éveiből valók és rendkívüli módon csábítanak arra, hogy az ember a mai válságszellem csiráit bennük meglássa. A XVIII. század tele van ilyen művekkel és vannak periódusok a XVII. sőt a reformáció, a renaissance, sőt a középkor, a római császárság, sőt még az azelőtt való időkből, amelyekben a maihoz hasonló válság-állapot jelentkezett.[1]) A válság-jelenség azonban olyan értelemben, ahogy ez az imént körülhatárolódott, jellegzetesen mai és modern.

I. A modern világválság tényleges megjelenése előtt keletkezett műveket bibliográfiánk prófétikus krizeológiáknak nevezte el. A művek főjellemvonása, hogy bennük a válság-tudat már megtalálható, a világban levő objektív vonások azonban még csak mint fenyegető lehetőségek lappanganak. A társadalmi, morális, gazdasági megítélések, leírások ezekben a művekben pontosan olyanok, mint azokban, amelyek ma íródtak. Mintha a szerző a mult században, vagy a háború előtt e viszonyokat előre meglátta volna. Ezért prófétikusak. A külső körülmények azonban még nincsenek válságban. A válság-tudat megelőzi a tényleges krízist. Ez a történetben egyáltalában nem ritkaság. Magas szellemiségű gondolkozó rendszerint jóval előbb látja az események elkövetkezését.

Az első prófétikus szerzőként Sören Kierkegaard-ot kellett felvenni, akinél a mai válságtudat legelőször jelentkezett minden jellemvonásával. A második szerző Friedrich Nietzsche, akinek főműve (»Wille zur Macht«), bár az 1880-as években íródott, máig is a legtökéletesebb krizeológia. E műben találhatók meg a válság alanyi és tárgyi ismertetőjelei a legtisztábban. A XX. század elején több prófétikus mű jelzi a válságproblémák fokozatos kibontakozását.

A prófétikus krizeológiák utolsója, egyszersmind a tényleges válságirodalom legelsőbbje Oswald Spengler műve: »Der Untergang des Abendlandes«. Spengler volt az első, akinél a történetben előre vetített válságtudattal a valóságos, tárgyi világban jelentkező krízis találkozott. Az előbbi szerzőknél a válság még csak lappangott és csak, mint latens lehetőség, vagy, mint részlet tűnt fel. Amikor Spengler műve megjelent, a világválság tényleges valóság lett. Ez az idő: 1918, a világháború vége.

II. Amit a válság-tudat előrelátott, bekövetkezett s amit a mult század és a századelő látnokai, mint a rejtőző felbomlás és katasztrófa csiráit leírtak, aktuális valóság lett: a politikai szétesés, elszegényedés, gazdasági leromlás, társadalmi felbomlás, morális, értelmi, művészi, tudományos válság. Egyelőre azonban, sajátságosképen, ezt a válságot még mindig nem ismerték fel valódi jelentőségében. És itt egy sajátságos ellentmondásnak látszó körülményre okvetlenül rá kell mutatni. Amíg a szellemileg tájékozott gondolkozók, történészek, tudósok már tíz, sőt húsz évvel azelőtt beszéltek válságról, azt a realitások között élők még mindig nem voltak hajlandók észrevenni. Így támadt aztán az a groteszk helyzet, hogy, akiket általában irreálisaknak és elvontnak szoktak nevezni, már régen látták betörni a válságot egész félelmetességével; azok pedig, akiket szeretnek a tények emberinek nevezni, a krízist csak akkor vették észre, mikor az már a fejükre zuhant.

[1]) E kérdésre vonatkozólag l. *Hamvas* Béla: Modern apokalipszis. (A világkrízis irodalma) Társadalomtudomány. 1935. p. 113—127. U. a.: A jövő árnyéka. Protestáns Szemle. 1936. p. 206—212. U. a.: Huizinga kríziskönyve. Társadalomtudomány. 1936. p. 165—173. E tanulmányokban az a kérdés van kutatás tárgyává téve, hogy a válság milyen módon jelentkezett minden történeti korszakban.

Ez a körülmény magyarázza meg azt, hogy, amikor a gazdasági válság egész valóságában megjelent, a gyakorlati embert készületlenül találta és meghökkentette. A gondolkozó pedig csak annyit volt kénytelen tenni, hogy megállapította : íme, amit mondott, elkövetkezett. A huszas évek alatt igen sokféle válságművel lehet találkozni, de alig van közötte olyan, amelyik a társadalom, vagy az állam, vagy a gazdaság konkrét kérdésével foglalkozna. Csak amikor 1929-ben Newyorkban a gazdasági csőd első jele feltűnt, akkor vették észre, hogy a világ időközben hová jutott. Különös és a helyzetre abszolút jellemző, hogy még akkor is hajlandók voltak e jelenséget kizárólag vagy pénz-, vagy termelési, vagy fedezet-, vagy egyéb gazdasági természetű válságnak tartani és nagyon kevesen vették észre a távolabbi vonatkozásokat. A legmesszebb az ment, aki a gazdaságon túl legfeljebb a politikai vagy szociális tényezőket vette észre. Innen származik aztán az, hogy a remediumok használata csaknem kivétel nélkül minden esetben kudarcot vallott. Lokális gyógyításokat alkalmaztak, holott akkor a betegség már az egész szervezetre kiterjedt.

Ezeket a tényeket figyelembe véve, a következő megállapítást kell tenni: a válság kérdésében azok a művek, amelyek a legreálisabbaknak és legkonkrétebbeknek látszanak, tulajdonképen irreálisan le vannak szűkítve és a kérdést a maga egész terjedelmében nem is látják. Az igazi távlatot ezért a válságra nem ezek a részletművek, hanem az általánosak adják meg s ezek közül is a legáltalánosabbak. Egy a szociális kérdéssel, a gazdasági bizalom megrendülésével, a kapitalizmussal foglalkozó mű kielégítetlenül kell hogy hagyjon, mert részt lát egésznek. A válság kérdésében a hiteles az, amely egységes összképet tud adni. Ezeknél azonban egyáltalán nem elég, hogy széles körben mozogjanak. Ez általánosság mellett a másik elengedhetetlen követelmény : a mélység.

Olyan mű, amely elég általános és elég mély ahhoz, hogy a világválságot a maga realitásában és hűségében fölfedje, a krízisirodalom beláthatatlan nagyságához képest igen kevés van. Ezeket a műveket bibliográfiánk megjelölte azzal, hogy jelentőségüket kiemelte. S ezek a művek nagyon kevés kivétellel az 1920-as években íródtak. A világháború befejezésétől a newyorki tőzsde összeomlásáig (1929) tartott a válságirodalom klasszikus korszaka. Ami ezután jelent meg, nagyobbára csak részlet, vagy egy-egy probléma kiszélesítése.

A krizeológia eddigi története így önként három részre tagolódik : az első a prófétikus krízisművek kora a világháború végéig ; a második a világháború végétől, Spengler könyvétől, az amerikai pénzválság kitöréséig ; a harmadik korszakot a szekularizálódás korának lehet elnevezni, mert ekkor a világsajtót elárasztották a legkülönbözőbb művek, amelyek a válság okát hol itt, hol ott keresték, nagyobbára tüneteiben írták le és részleteit tárták fel. Az első korszakban a művek uralkodó hangja filozófikus ; a második korszakban a válság kulturális és történeti szempontból íródik le ; a harmadik kor válságműveinek magatartása főként politikai, társadalmi és gazdasági.

A válság bibliográfiájának szerkezete. A válságjelenség leírásában és a krizeológia történetében megjelölt vonások a válogatás szempontjait természetszerűen szabták meg. Mielőtt azonban a szerkezet bemutatásra kerülne, röviden ki kell térni arra, hogy melyek azok a művek, amelyeknek látszólag a bibliográfiában volna a helyük, még sem vétettek fel. A bibliográfia nem vette fel azokat a műveket :

1. amelyek a világválságot, mint a világháború politikai következményét fogják fel. Ezek a művek ugyanis egyoldalúan történeti alapon látják a krízist és a válságjelenség valódi lényegéről nem szereznek tudomást ;

2. amelyek a XX. század természettudományának fordulatával foglalkoznak. A mai korban lejátszódó természettudományos forradalom okai és indító tényezői nem a válságban vannak, hanem magában a természettudományban. A fizika, csillagászati, élettani stb. új műveit krízis nélkül is el lehet gondolni. Éppen ezért ezeknek a műveknek és azoknak, amelyek velük foglalkoznak, a válság irodalmában helyük nincs ;

3. amelyek a társadalmi mozgalmakat :

a) a történeti materializmus,

b) a fasizmus,

c) a nemzeti szocializmus

szemszögéből mutatják be és írják le. A kommunista, fasiszta és nemzeti szocialista társadalmi elméletek gyökere teljesen a válságon kívül fekszik, ezek az elméletek krizeológiai reflexiók nélkül is megérthetők ;

4. amelyek a válság kérdésével a mai szellemiség síkján kívül fekvő (általában »okkult«) szemszögből foglalkoznak ;

5. amelyek a krízis problémáit szépirodalmi formában jelenítik meg. E belletrisztikai művek felvétele bármilyen hálásnak mutatkozik is, bibliográfiánkat rendkívüli módon kiszélesítette volna.

A bibliográfia tehát a következő szakaszokra oszlik :

1. profétikus válságművek ;

2. a szellemi válság körébe tartozó művek. E címszó alatt az általános szellemi, világnézeti és vallásos válság művei szerepelnek. Ide kellett felvenni általában a humanum-válsággal foglalkozó műveket is ;

3. a történeti válság. E művek szerzői a krízist, mint a világtörténet mozzanatát fogják fel ;

4. a kulturális válság. E művek a krízist, mint a régi kultúra összeomlását és egy új kultúra keletkezését magyarázzák ;

5. a tudomány válsága. A fentebb említett művek kivételével itt azok a könyvek szerepelnek, amelyekben a megoldhatatlanság és a krízistudat ismertetőjelei megtalálhatók ;

6. a művészet válsága. Szintén olyan művek, amelyekben a válságjelenség fellelhető ;

7. a politikai válság. Mint az előbb előrebocsátottuk, itt olyan művek kerülnek felsorolásra, amelyek a politikai zavarok okát a válság tényében látják, nem pedig pl. a világháborúban ;

8. a társadalmi válság. Kivéve azokat a műveket, amelyek az osztályharc, kommunizmus, fasizmus, nemzeti szocializmus ideológiájából indultak ki ;

9. a gazdasági válság. A válogatás itt kizárólag a művek mondanivalójából, súlyából és jelentőségéből indulhatott ki s csak olyan műveket hagyott el, amelyek vagy nem mondtak újat, vagy egyéb módon látszottak jelentéktelenebbnek.

Minden fejezet két részre oszlik. Az első rész a monográfiákat sorolja fel, a második rész a folyóiratcikkek repertóriumát tartalmazza. Természetesen válogatva.

A bibliográfia teljességre nem tarthat igényt : a teljes gyüjtemény ma még meg sem volna valósítható. Az a tény azonban valószínűnek látszik, hogy a világválságról szóló legfontosabb műveket megnevezte.

Vorwort.

(Auszug.)

Pitirim Sorokin sagt in seiner Soziologie, nach einem Überblick der künstlerischen Formen, der philosophischen, juristischen, wissenschaftlichen und gesellschaftlichen Systeme der Menschheit folgendes:

»...in den letzten zwei Jahrzehnten [kam] eine unzählbare Vielheit der kleineren Krisen, welche über uns strömten, wie die Wellen eines Ozeans. Heute so, Morgen anders. Jetzt hier, bald dort. Krisen der Politik, der Volkswirtschaft, des Handels und der Gewerbe. Krise der Produktion und der Konsumtion. Krise der Moral, der Jurisprudenz, der Religion, der Wissenschaft, der Kunst. Krise des Eigentums, des Staats, der Familie, des Unternehmens, der Republik und der Monarchie, der Autokratie und der Demokratie, der Diktatur und der Selbstverwaltung, des Kapitalismus und des Sozialismus, des Faschismus und des Kommunismus, des Nationalismus und des Internationalismus, des Pazifismus und des Militarismus, des Konservativismus und des Radikalismus. Krise des Wahren, des Schönen, der Wahrheit und der Gerechtigkeit. Die gesamte Krise des ganzen Wertsystems unserer Kultur.«

Das Bild von der Krise, das der amerikanische Soziologie hier malt, ist nicht das einzige. Bei Philosophen, Gelehrten, Soziologen, Historikern, Politikern, findet man eine Unzahl von Schilderungen, die noch düsterer sind. Die Frage der Krise ist gewiss das zentrale existenzielle Problem im Zeitalter nach dem Weltkrieg. Mit anderen Worten: die Krise wird für die Menschheit der Zukunft bei der Beurteilung unserer geschichtlichen Phase dasjenige bedeuten, was heute das wesentlichste ist.

Den Stoff bildet, natürlich die Bibliographie. Die Aufgabe unseres Vorwortes kann nur die folgende sein: sie muss womöglich korrekt die Erscheinung der Krise beschreiben; sie muss in grossen Zügen über die Geschichte der Krisenliteratur orientieren; endlich muss sie die Grundgedanken unserer Bibliographischen Zusammenstellung kundgeben.

Das Krisen-Phänomen. Die Krise ist die Verwirrung, — resp. die problematisch gewordene Struktur (besser, die ganze Strukturordnung) — des gesellschaftlichen und geistigen Lebens der Menschheit. Sie Manifestiert sich wesentlich vom objektiven Standpunkte als eine unauflösbare Zusammengeflochtenheit der Probleme, vom subjektiven Standpunkte als das Krisenbewusstsein. Das Krisenbewusstsein ist das Bewusstsein der Unlösbarkeit der Krisenerscheinungen, das Erlebnis der Last des totalen menschlichen Daseins, welches von dem Gefühl der Unsicherheit und des Verhängnisvollen begleitet ist. Die Erscheinung der Krise kann in sich auch die Vorbedingungen der Rückkehr zu dem normalen Zustande verbergen.

I. Die Unlösbarkeit ist eine, bisher noch nicht näher gekennzeichnete Struktur der Welt. Diese Struktur ist bisher noch nicht beschrieben worden, Sie ist die spezielle Erscheinung unseres geschichtlichen Zeitalters. Diese Struktur hat zwei Seiten, die eine zeigt uns die Probleme in einer unlösbaren Zusammengeflochtenheit, die andere zeigt dieselben einer Endsituation.

Zur Bezeichnung der Probleme einer unlösbaren Zusammengeflochtenheit gebrauchte Nietzsche den Ausdruck: »fragwürdig«. Trentin ist der einzige moderne

Autor, der diese Fragwürdigkeit erschliesst und im Kreise der juristischen Probleme mit dem Worte »inéluctabilité« benennt. Die Krise hat nämlich eine merkwürdige Eigenschaft: eine Krise taucht z. B. in Amerika als Dollarkrise auf; alsbald verbreitet sie sich über England und über andere Länder. Sie ist aber bereits keine Dollarkrise mehr, sondern überhaupt Geldkrise. Diese Geldkrise ist wiederum unlösbar, weil sie sich als Goldkrise erweist. Die Goldkrise ist aber auch unlösbar, weil sie sich alsbald als eine Teilkreise entpuppt. Und es stellt sich weiterhin heraus, dass der von der Krise gefährdete Problem-Komplex das Gewerbe, der Handel oder die Landwirtschaft ist. In diesem Stadium kann man schon schwerlich Teile unterscheiden. Denn die Wirtschaft, als Ganzheit ist vielfach mit der sozialen und politischen Lage verknüpft. Die Menschheit will die Lösung erzwingen, das Problem entspringt aber sozusagen ihren Händen. Wenn wir die Krise zu lokalisieren versuchen z. B. ind der Geldfrage, springt sie hinüber in die Bankfrage, von da in die Landwirtschaft, in den Handel, in die soziale Frage usw. Das ist die Vielköpfigkeit der Krise. Sie taucht auf und verschwindet, ohne dass sie gelöst werden könnte, taucht wieder hinunter und wirkt weiter in der Tiefe als eine geborgene Potenz, besser, als eine geborgene depotenzierende Energie.

Die Zusammengeflochtenkeit der Krisenerscheinungen erhellt die Wissenssoziologie mit hilfe einer wissenschaftlichen Methode, die diese Eigenartigkeit als Parallelkoordination bezeichnet. Der Begriff der Parallelkoordination deutet die Zusammengeknüpftheit sämmtlicher gesellschaftlichen Prozesse. Von diesem Standpunkte aus gesehen, muss man folgendes behaupten: die gegenwärtige Weltkrise ist im gegensatze zu den bisherigen Krisen (im XVI., XVIII., XIX. Jahrhundert), die nur politische, wirtschaftliche, religiöse usw. Störungen oder lokale Verwirrungen waren, die universelle, d. h. die eigentliche Krise.

Die Krise ist einerseits die unlösbare Problemzusammengeflochtenheit, andererseits aber ist sie eine Endsituation, mit einem exakten Ausdruck: ein Eschaton. Diese Eschatonphysiognomie der Krise ist in der heutigen Zeit allgemein bewusst. Die Existenzphilosophie, die dialektische Theologie und die religionsphilosophisch orientierte katholische Theologie bezeichnet aber die Endsituation nicht als ein Erwerb der heutigen Zeit. Diese Disziplinen behaupten, dass der Mensch in der Krise die Enthüllung der ewigen menschlichen Situation erlebt.

Dieser Auffassung gegenüber kann man sich nicht schweigend verhalten. Man muss hier eine höchst wichtige Feststellung hervorheben: nämlich, dass wenn diese Endsituation ein ewig menschlicher Eschaton wäre, dann müsste in der Weltgeschichte immer eine Krise, erhellt oder geborgen (als geschichtliche Wirklichkeit in der Tiefe) gegeben sein. Diese Feststellung ist aber ganz und evident unhaltbar. Die Endsituation ist (im allgemeinen) keine ewig menschliche, sondern eine par excellence krisenhafte Situation. Es gibt etwas, was diese Haltung fordert. Das ist die geschichtliche Zeit d. h. die universelle Krise der Menschheit.

II. Die Eigenart der subjektiven Seite der Krise ist das Krisenbewusstsein. Als Krisenbewusstsein bezeichnen wir eine spezielle Einstellung des menschlichen Bewusstseins, in welchen der Mensch die Erscheinungen krisenmässig erlebt. Das Krisenbewusstsein hat zwei »Seiten«, die eine ist: die Unsicherheit, die andere: das Verhängnissvolle.

Der Mensch der in der Krise lebt, fühlt sich in einer Unsicherheit. Die Tatsachen, die Geschehnisse kann er nicht mehr als konstant, sicher, unwandelbar erleben. Die Wirklichkeit wird seltsam dünn, flüssig, ungreifbar, unsicher. Der Mensch steht nicht auf einer soliden und standhaften Base. Er fühlt sich verraten,

ausgeliefert, an unsichtbare und unbekannte Mächte und in dieser Unsicherheit erscheinen die charakteristische Merkmale des Krisenbewusstseins: die Angst, die Bestürzung, der Schreck und das Gefühl der Gefahr.

Die Unsicherheit ist eine Folge der Bewusstseins der Unlösbarkeit der Krisenerscheinungen. Diese Unsicherheit hat zwei Grundformen: die erste erschien zum ersten Male bei Sören Kierkegaard, in seinem Werke.: »Der Begriff der Angst«; die zweite bezeichnete Nietzsche als er die Norm des »gefährlichen Lebens« proklamierte als eine übermenschliche Forderung. Bei Kierkegaard und bei Nietzsche muss der Mensch für diese Angst, für diese Gefahr reif sein und die Reife kam im Zeitalter des modernen Menschen.

Die Unsicherheit ist die Erscheinung des heutigen Lebens in ihrem ganzen Bereiche. In der Philosophie enthüllt man die Prinzipien, die bisher mit dem Anschein der Sicherheit fungierten. In der Psychologie entlarvt man die seelisch-geistige Selbsttäuschungen. Ein Symptom dieser Erscheinung ist die moralische-, wissenschaftliche- und Wert-Relativität. Ein anderes Anzeichen z. B. in der Politik ist die auftauchende Frage der Sicherheit. In der Wirtschaft will man das sog. Vertrauen wiederherstellen. Ein Zweig dieser Herstellungsbestrebung ist das Währungsproblem.

Die zweite Seite des Krisenbewusstseins ist das Verhängnisvolle. Der Mensch in der Krise, lebt im gefühl einer bevorstehenden Gefahr, in einer Bedrohung des Verhängnisvollen. Das Verhängnisvolle ist die subjektive Seite der Eschatonsituation: es ist die ständige Unruhe und Gespanntheit. Diese »Nervosität« spürt man im ganzen Raume des menschlichen Lebens. Begreifbar wird sie nur in dem Falle, wenn man bedenkt, dass es sich hier eigentlich um die in ihrem Schicksale bedrohte menschliche Existenz handelt. Diese Seite des Krisenbewusstseins kommt ausnahmslos in jeder Kriseologie, zum Ausdruck. Betrachten wir staatsphilosophische, erkenntnistheoretische, sozialpolitische, finanzielle, soziologische oder historische Werke, die Unruhe, Gespanntheit, Nervosität fällt einem jeden im ersten Moment auf. Es ist aber auch selbstverständlich: denn die Menschheit fühlt sich in diesen Problemen tief bedroht. Was aufs Spiel gesetzt ist, ist eine hochstehende und differenzierte Kultur; eine in der Weltgeschichte beispiellos dastehende wirtschaftliche Prosperität; eine gesellschaftliche Ordnung, der Staat als Lebensform, Moral, Sitte, wissenschaftliche Wahrheit und Gesetz. Unter der Last unbekannter Mächte ist das menschliche Dasein in eine Endsituation gezwungen worden. Die Sicherheit entschwand und wir sind in ein Übergangsstadium gelangt, aber dieser Übergang entpuppte sich alsbald als ein Übergang in eine viel grössere und tiefere Unordnung und Verwirrung.

Das Verhängnisvolle ist durch zwei Faktoren bestimmt: erstens, durch die Tiefe der menschlichen Existenz, zweitens durch die unüberwindbare Not. Mit anderen Worten: Die Krise als subjektive Erscheinung richtet sich auf die tiefste Schicht des menschlichen Daseins, zweitens: sie erscheint als die unüberwindbare Notwendigkeit. Denn, wenn die Drohung nur gegen eine Seite, oder Oberfläche gerichtet wäre, wäre die Gespanntheit, die Unruhe, die Nervosität entweder unbegründet, oder man müsste sie als eine Art Hysterie bezeichnen.

Endlich muss noch eine Tatsache festgestellt werden. Mit dem Krisenbewusstsein, als mit dem Komplex des Unsicherheitsgefühls und des Verhängnisvollen, ist eine Bewusstseinserscheinung verbunden, die wir als das allgemeinste Merkmal der Kriseologien bezeichnen müssen, das ist der Geist der Empörung. Kein Werk, noch das Bescheidenste, weder das Überlegenste und das Besonnenste, ist von diesem Merkmal vollkommen frei.

Die Geschichte der Kriseologie. Bei der Behandlung der Geschichte der Kriseologie sind wir nach folgenden Gesichtspunkten vorgegangen:

Die prophetischen Kriseologien sind diejenige Werke, die vor dem Ausbruch der eigentlichen Weltkrise erschienen sind. Das Hauptmerkmal dieser Werke ist, dass in denselben die subjektive Erscheinungswelt (das Krisenbewusstsein) bereits vorhanden ist, die objektive Erscheinungen aber noch geborgen, nur für einige geniale Denker bemerkbar und erfahrbar sind. Die Denker besitzen eine prophetische Vorsehung: sie beschreiben, trotzdem sie vor dem Weltkriege lebten, schon die Krisenwelt. Das Krisenbewusstsein ging der tatsächlichen Krise weit voraus.

Als den ersten Autor dieser Gattung mussten wir Sören Kierkegaard, als den ersten Beschreiber des modernen Krisenbewusstseins, in die Bibliographie aufnehmen. Der zweite Autor musste Friedrich Nietzsche sein, dessen Werk, »Der Wille zur Macht« noch bis heute die vollständigste und überwältigendste Kriseologie ist. Das letzte der prophetischen Kriseologien ist Oswald Spenglers Werk: »Der Untergang des Abendlandes«. Bei Spengler treffen sich das prophetische Krisenbewusstsein und in der Dingwelt erscheinende objektive Krise zusammen. Dieser Zeitpunkt ist das Ende des Weltkrieges. Was des Krisenbewusstsein bereits vor zwanzig, oder noch mehr Jahren mit prophetischen Blick erschaute, wurde tatsächliche Wirklichkeit.

Wenn wir den Wirkungsraum der Krise in der Dingwelt betreten, müssen wir folgendes feststellen: in der Wirklichkeit brach die Krise gegen das Ende des Weltkrieges los. Krise in allen Formen: politische, wirtschaftliche, gesellschaftliche, moralische, geistige, religiöse Krise. Bisweilen aber wurde diese Krise nicht in ihrer ganzen Form wahrgenommen und gewürdigt. Es ist eine merkwürdige und paradoxe Erscheinung, dass einige Philosophen, Historiker, vorwiegend geisteswissenschaftlich orientierte Denker, von einer allgemeinen Krise sprachen. Die Politiker und wirtschaftlich orientierte Denker dagegen waren der Meinung, dass die Krise nur eine Übergangserscheinung sei, vielleicht eine Folge des Weltkrieges, eine Depression. So entstand die eigenartige Situation, dass die Theoretiker, die Lage in ihrer ganzen und vollen Wirklichkeit richtig beurteilten, die Praktiker aber hingegen sich als völlig kurzsichtig erwiesen haben. In diesem Falle war der sog. irreale Denker der reale und umgekehrt, der reale Wirklichkeitsmensch wurde irreal, der die Krise erst dann bemerkte, als diese schon — im Jahre 1929 — vor der Türe stand. Und noch in dieser Zeit beurteilten die Praktiker die Situation als eine pure Wirtschafts-, oder höchstens als eine Gesellschafts-Krise.

Wir müssen die Reihenfolge der bisher erschienenen Kriseologien von diesem Gesichtspunkte aus betrachten. Von 1919 bis 1929 sprach man im allgemeinen von einer historischen, religiösen, moralichen Krise. Diese ist die klassische Zeit der allgemeinen Kriseologien. Von 1929, nachdem in NewYork die Dollarkrise ausgebrochen war, kam die dritte Periode der Krisenwerke. Es sind überwiegend wirtschaftliche, gesellschaftliche Werke. Diese Kriseologien befassen sich meistens mit Teilproblemen.

Einteilung der Bibliographie. In unserer Bibliographie wurden folgende Werke nicht berücksichtigt:

1. Die die Krise als die Folge des Weltkrieges behandeln und einseitig, als Wirkung der politischen und historischen Geschehnisse auffassen;

2. die sich mit dem Umbruch der Naturwissenschaften im XX. Jahrhundert befassen. Die Ursachen des Umbruches sind auch rein wissenschaftshistorisch begreifbar;

3. die die gesellschaftliche Störungen und Veränderungen vom Standpunkte des historischen Materialismus, des Faschismus, oder des Nationalsozialismus behandeln. Diese gesellschaftlichen Theorien sind nämlich auch ohne kriseologische Reflexionen begreifbar;

4. die sich mit der Krise unter einem okkulten Blickpunkt befassen ;

5. die belletristischen Werke.

Unsere Bibliographie zeigt somit folgende Einteilung :

1. die prophetischen Kriseologien ;

2. die geistige Krise (im allgemeinen geistige, weltanschauliche, religiöse, diejenige Werke, die sich mit der Krise des Humanen befassen) ;

3. die historische Krise ;

4. die kulturelle Krise ;

5. die Krise der Wissenschaften ;

6. die Krise der Künste ;

7. die politische Krise ;

8. die gesellschaftliche Krise ;

9. die wirtschaftliche Krise.

Ein jedes Kapitel zerfällt in zwei Teile. Der erste umfasst die monographischen Werke, der zweite die in Zeitschriften erschienenen Artikel resp. Abhandlungen.

Unsere Bibliographie will nicht als vollständige gelten. Wir hoffen aber, dass wir die wichtigsten Werke aufgenommen haben.

Tartalom — Inhalt

Oldal

I. Profetikus krizeologiák — Prophetische Kriseologien ... 55

II. Szellemi válság — Die gesitige Krise ... 56
Általában — Im allgemeinen ... 56
Vallásos válság — Religiöse Krise ... 58
Világnézeti válság — Krise der Weltanschauungen ... 60
Az emberi eszme és a válság — Die Krise der Idee des Humanen ... 61

III. A válság mint történeti kérdés — Die historische Krise ... 63

IV. Kulturális válság — Die kulturelle Krise ... 64
Általában — Im allgemeinen ... 64
Egyes népeknél — Bei den einzelnen Völker ... 67
Amerika — Amerika ... 67
Németország — Deutschland ... 67
Franciaország — Frankreich ... 68
Oroszország — Russland ... 68
Magyarország — Ungarn ... 69
Spanyolország — Spanien ... 69
Anglia — England ... 69

V. Válság a tudományban — Die Krise in den Wissenschaften ... 69
Filozófia — Philosophie ... 69
Pszichológia — Psychologie ... 70
Természettudományok — Naturwissenschaften ... 71
Szellemtudományok — Geisteswissenschaften ... 71
Pedagógia — Pädagogie ... 72
Szociológia — Soziologie ... 72
Jog — Rechtswissenschaft ... 73

VI. Válság a művészetben és az irodalomban — Die Krise in der Kunst und in der Literatur ... 74
Általában — Im allgemeinen ... 74
Irodalom — Literatur ... 74
Színház — Theater ... 75
Film — Film ... 75
Képzőművészetek — Die bildende Künste ... 76
Zene — Musik ... 76
Sport — Sport ... 76

VII. Politikai válság — Die politische Krise ... 76
Európa — Europa ... 77
Népek egymásközti viszonya — Das Verhältnis der Völker zueinander ... 78
Az állam válsága — Die Krise des Staates ... 79
Belpolitika — Innenpolitik ... 81
Németország — Deutschland ... 81
Magyarország — Ungarn ... 81
Spanyolország — Spanien ... 81
Egyéb államok — Sonstige Staaten ... 82

VIII. Társadalmi válság — Die gesellschaftliche Krise ... 82
Általában — Im allgemeinen ... 82
Polgárság — Das Bürgertum ... 84
Szociális kérdés — Die soziale Frage ... 86
Szociálpolitika — Sozialpolitik ... 87
Házasság — Ehe ... 88
Technika — Technik ... 88
Indusztrializmus — Industrialismus ... 89
Morális válság — Die moralische Krise ... 89

IX. Gazdasági válság — Die wirtschaftliche Krise ... 90
Általában — Im allgemeinen ... 90
Világgazdaság — Die Weltwirtschaft ... 92
Európa — Europe ... 95
Anglia — England ... 95
Németország — Deutschland ... 95
Franciaország — Frankreich ... 96
Dunai államok — Donauländer ... 96
Amerika — Amerika ... 97
Egyéb országok — Sonstige Länder ... 98
Kapitalizmus — Kapitalismus ... 99
Pénz — Das Geld ... 100
Ipar és kereskedelem — Gewerbe und Handel ... 102
Mezőgazdaság — Volkswirtschaft ... 103
Termelés — Produktion ... 105

I.

Profetikus krizeologiák. — Prophetische Kriseologien.

Cohn, Jonas. Der Sinn der gegenwärtigen Kultur. Ein philosophischer Versuch. Lpzg: Meiner 1914. XI, 297 p. **34572**

A jelenkor vizsgálata, mint filozófiai feladat. I. az egyéni én vizsgálata: a felszabadulás, ennek nyomán a széttöredezés, a szabad én felépítése újból: a tudatos személy. II.: az ember a közösségben. A személyiség, mint szociológiai jelenség. A három stádium itt: az érzelmi közösség, a célközösség és az életközösség. Az ember helyzete a világban. Az ember és az istenség.

Kierkegaard, Sören. Kritik der Gegenwart. Aus d. Dän. [1846.] Übers. u. mit Nachw. vers. v. Thdr. Haecker. Innsbruck: Brenner 1914. 87 p. **41609**

Az első modern krizistudattal írt tanulmány. Szembeállítja: a reflexiós és a szenvedélyes embert. A szenvedélyes ember a teremtő. A reflexiós a modern típus, akinél »a helyzetek valósága ellanyhul és az egész lét kétértelművé válik«. A reflektált idő jellegzetes tünete: az irigység (ressentiment) s ebből következik az általános nivellálás, amely minden kiemelkedőt elnyom és megfojt. A reflexió ellentéte a szellemnek s a belőle folyó nivellálás »ma megfelel annak, ami az ókorban a sors volt«. A modern korban így merül fel a széteséS, a formátlanság, a tartalomtalan beszéd (fecsegés, közvélemény, közösség problémája), a felületesség és a lázadás mentalitása.

Jennings, H. J. The coming economic crisis. London: Hutchinson 1918. 136 p. **39082**

A háború következményeképen a prosperitás eldorádója megszűnik és sohasem fog visszatérni. A szabad kereskedelmet megkötik s egy szigorú tarifapolitika lép életbe. A háború financiális könnyelműségei sokszorosan megbosszulódnak.

Lessing, Theodor. Europa und Asien. (Untergang der Erde am Geist.) [1914] 5. neu gearb. Aufl. Lpzg: Meiner 1930. VI, I, 360 p. **72429**

Történetfilozófiai és kritikai mű, amely Európát, a szellem világát szembeállítja Ázsiával, a lélek világával. A lélek az organikus, egyben kozmikus ember tulajdonsága s ez valósult meg az ázsiai kulturákban. A szellem a szerzőnél egyenlő a démonikus intelligenciával és hatalmi ösztönnel, amely technikájával az életet a földről kiirtja.

Mereschkovski, Dimitri. Der Anmarsch des Pöbels. Übers. v. Harald Hoerschelmann. München: Piper 1907. VII, 130 p. **A 47.32/39**

A csőcselék felkelésében vallásos jelenséget lát. A tömeg az atheista, materialista, szépségromboló és formafelbontó elem, amely most a világba betört. Ez a nyugati kultúra teljes pusztulásához vezet s romjain egy új kereszténység éled.

Mereschkowski, Dimitri. Auf dem Wege nach Emmaus. Übers. v. Alexander Eliasberg. München: Piper 1919. 254 p. 1 t. **64331**

Egy sorozat tanulmány, amelyek legtöbbjének alapgondolata a válságba jutott ember: vallási, irodalmi, morális, társadalmi stb. oldalról. Különösen jelentős: »A polgárság virágai«, »Vallás és nacionalizmus.«

Nietzsche, Friedrich. Werke. Bd. 1—11. Lpzg: Kröner [1919] Bd. 9—10. Der Wille zur Macht. **57945**

Az »Európai nihilizmus« c. fejezet a modern krízisirodalom első és teljességben el nem ért alapvetése. Az ok nincs pontosan megjelölve. Moralitás, vallás, demokratizálódás, mint történeti, szellemi, biológiai ú. n. décadence-folyamat eredménye, hogy Európa oly pontra ért, ahol egész múltját, le kell vetnie. Leszámolás a társasélet, államiság, tudomány, erkölcs, vallás minden értékével. (Az eddigi legmagasabb értékek bírálata). A dekadencia folyamata a kereszténységben csúcsosodott ki, mint a vallásos morális értékek életrendje uralkodott a világon. N. animális, pogány, vitális értékekre helyezi az emberiséget (Umwertung der Werte). Az új értékelés a görög és az elsődleges germán életelemek felújítása. Részleteiben, ítéleteiben, megfogalmazásaiban és szemléleteiben kimeríthetetlen mű, amelyre minden válságról szóló műnek önkéntelenül vissza kell térnie. A legalapvetőbb könyv.

Palágyi Melchior. La crise de l'idée européenne. Lausanne: La Revue politique internationale 1916. **R 301.3**

Az európai szellemi, politikai, társadalmi válság előzményeinek szemlélete.

Pannwitz, Rudolf. Die Krisis der Europaeischen Kultur. Nürnberg: Carl 1917. [8,] 261 p. (Rudolf Pannwitz Werke 2. Bd.) **73080**

Nietzsche alapján álló mű. Alapgondolatában rokon Spenglerrel és csaknem azonos Evolaval. A kiindulási pont Napoleon, aki Európát az európai tradíció humanum-gondolatára akarta egy birodalomba egyesíteni. Szembeszállt vele Anglia, amely ezt a törekvést megakadályozta. Ezóta az angol befolyás alatt élő Európában: szellemisége érvényesül. Az angol szenzualista racionális pragmatizmus felemésztette Európa teremtőerejét. Szembenáll az antik hagyományon álló Voltaire, Goethe, Nietzsche szelleme. A radikális kritika a gondolkozás, a moralitás, társadalami jelenségvilág egész területére kiterjed.

Rathenau, Walter. Von kommenden Dingen. Gesammelte Schriften. Bd. 3. Berlin: Fischer 1925. 367 p. **64480/3**

Az elkövetkező idő jellemvonásai. A mai túlnépesedés, ennek következtében a gépiesség. exakt tudomány, elvont gondolkozás, technika. Ezzel szemben az ember kívánsága: a szabadság. A morális célt azonban az út határozza meg s ez: a gazdaság. A gazdaság problémái. Ezt kiegészíti a morális megújulás és az emberi akarat megnövekedése.

Rathenau, Walter. Zur Kritik der Zeit. Gesammelte Schriften. Bd. 1. Berlin: Fischer 1925. 306 p. 1 t. **64480/1**

A XIX. század közepéről keltezi a kultúrfordulót. A megkísérelt megoldások. A történeti folyamat: a felső osztályok felőrlődése. Az új idő betörése. A világ mechanizálódása: organizációban, termelésben, társadalomban, magánéletben. Az ember helyzete az elgépiesített és elgermanizált világban.

Russell, Bertrand. Grundlagen zur eine soziale Umgestaltung. [Principles of social reconstruction 1916.] Übers. v. Margarete Hethey. München: Drei Masken Verl. 1921. **49306**

A háború alatt készült könyv előre látja a huszas és harmincas évek társadalmi kaoszát. Részletesen kitér a gondolkozás, a nevelés, a népesedés, a gazdaság kérdéseire.

Spengler, Oswald. Der Untergang des Abendlandes. Umrisse e. Morphologie d. Weltgeschichte [1919.] 10. Aufl. München: Beck 1920. Bd I—II. **44492**

Nietzsche és Evola könyvén kívül a válság egész jelenségvilágát a legteljesebben foglalja össze. Kiterjed a kulturális, politikai, társadalmi, szellemi és gazdasági jelenségekre. Főszempontja történeti. Felfogása szerint a kulturák organikus képződmények, amelyeknek élettartama kb. ezer év. Behatóan vizsgálja a görög, középkori, az arab kultúrát s az ott nyert eredményeket alkalmazza a nyugati (fausti) kultúrára. Megrajzolja a kultúra világképét, zenéjét, plasztikáját, életérzését és filozófiáját. A mai válságot egy jelenségen mutatja be minden részletével: a nyugati kultúra pusztulása előtt áll s ennek jele, hogy az állam és gazdaság, hatalom és pénz küzdelemre készül. Ez a harc a kultúrák utolsó fázisaiban szokott fellépni, amikor már az eleven kultúra, civilizációvá merevedik s amikor a tőke s a cezarizmus szembeszállnak a világhatalomért. A nyugati kultúra ezzel a nagy háboruk és társadalmi zavarok stádiumába érkezett, ahol már csak egy erő érvényesül: a kíméletlen hatalom.

Unamuno, Miguel de. Das tragische Lebensgefühl. (Del sentimiento trágico de la vida. 1913.) Übers. v. Robert Friese. München: Meyer 1925. XIII, 413 p. **59427**

A XIX. század vallástalanságának feloldása után a vallásos tudat ébredését hirdeti. Ez a vallásos tudat: tragikus, keresztény. A racionalizmussal szemben az irracionálist, az absztrakt gondolkozással szemben a konkrétet és exisztenciálisat a materializmussal szemben a spirituálist hangoztatja. Minden ellentét végül is a személyes halhatatlanság kérdésében csúcsosodik ki. U. krízistudata úgy látja, hogy ma az emberiség a radikális kereszténység útjára lépett.

II.

Szellemi válság. — Die geistige Krise.

Általában. — Im allgemeinen.

Berdjajew, Nikolaj. Der Sinn des Schaffens. Versuch einer Rechtfertigung d. Menschen. Übers. v. Reinhold v. Walter. Tübingen: Mohr 1937. VI, 393 p. **63030**

Alapvető mű. A krízist alkalomnak tekinti, amelyben az ember örök kérdései egész valóságukban és nyíltan jelennek meg. Alapgondolata: az ember a világban fogságban van. A teremtés, alkotás az az aktus amely ebből a fogságból megszabadítja. A legfőbb alkotás: a gondolat, a szellem, amely a filozófiában nyilatkozik meg, de amelynek végső értelméről csak a vallás nyújt teljes felvilágosítást. Az alkotó szellem jelentkezik az ember minden életvonatkozásában: cselekvésében, családjában, művészetben, társadalomban. B. ebből a szempontból az egész jelenkort végigelemzi és visszatér a kiindulópontra, hogy: a szellemi alkotás szabadsága váltja csak meg az embert.

Bie, Richard. Diagnose des Zeitalters. Weimar: Duncker 1928. VIII, 212 p. **65497**

A katholicizmus a szerző szerint a kimerült emberiség lelki jelensége, a nacionalizmus a frontszellemből született, az amerikanizmus azt jelenti, hogy Európa elvesztette önállóságát, a bolsevizmus az anarchia jelentkezése. Ezt az alapvető felfogást vezeti végig a modern világ kulturális jelenségein, irodalmon, színházon, festészeten és tudományon.

Diesel, Eugen. Die Stellung des Geistes im Weltbild der Gegenwart. Potsdam: Protte Verl. 1936. **P 177**

A szellem helyzete a multban és ma. A jövő bizonytalansága. A világkép változása 1900-tól. A szellem téves felfogása. Az igazi szellem felé való fordulat. (Alapvető tanulmány.)

Diesel, Eugen: Der Weg durch das Wirrsal. Das Erlebnis unserer Zeit. 4. umgearb. Aufl. Stuttg.: Cotta. 1932. X, 280 p. **82731**

Egyik legalapvetőbb mű. A világtörténetet a barbarizmus és a kultúra szellemének küzdelme és váltakozása alapján fogja fel. Ami az emberiséget létében veszélyezteti, mindig a barbárság betörése volt (rendetlenség, durva pusztításösztön, rablás, kultúra iránt való közöny stb.). Első részében az eszköz fejlődéstörténetét mondja el a gépig. A gép megjelenése az eleven életet fenyegeti. A látszatélet, a lárvavárosok kora. Ez a technika és gazdaság lezüllése. Az élettelenség jelentkezik a társadalmi életben is (a mechanikus ál-rend, a tömeg, a sorsból eltűnik az élő morál). A szellem nemtelenné és terméketlenné válik. A jövő útja: a technikai gazdaság gondolatától való eltávolodás, a népek új életformája és a szellem megújulása.

Flake, Otto. Bilanz. Versuch einer geistigen Neuordnung. Stuttg.: Engelhorn 1931. 248 p. **78805**

A mai idő válságát a racionalizmusból a spiritualizmusba való átváltódással magyarázza. Az értelemkultuszt elveti és az új értékeket kijelöli.

Groeninger, Georg. Der Zusammenbruch des Geistes. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. 1932. 186 p. **7944 3**

Alapvető fejezetek : a szellemtudomány tévútjairól, a politika csődjéről, a gazdaság széthullásáról, a társadalom feloszlásáról. Egy új társadalmi rend felépítése szellemi alapon.

Guénon, René. La crise du monde moderne. Paris : Bossard 1927. 245 p. **64922**

Fogalmainak megállapításában jelentős és nagyhatású mű, amelynek nyoma más művekben is feltűnik. Alapvető a »humanizálódás« folyamatának rajza. Az őskori istenkirályságban élő, kozmikus kapcsolatokkal rendelkező divinális ember »humanizálódott«, vagyis : államformája szétesett, vallásossága megingott, társadalmi formája felbomlott, tiszta látása megzavarodott, élete és sorsa széttöredezett. Ma a teljes széthullottság korát éljük. G. ezt az európai humanizálódást szembeállítja az ázsiai divinális kultúrával : az itteni anyagias, demokratikus életrendet a keleti szellemi és hierarchikus életformával. Megállapítások tisztaságában egyike a legjelentékenyebb és legátfogóbb válságműveknek, amelynek rangja általános történetfilozófiai szempontból is igen magas.

Jaspers, Karl. Die geistige Situation der Zeit. 5. z. T. neubearb. Aufl. Berlin : Gruyter 1933. 191 p. **90896**

Szükreszabottsága ellenére is a legalapvetőbb művek közé tartozik. Mindaz, amit mond, tiszta, mély és biztos. A bevezetésben a mai kor tudatának eredetét írja le, aztán sorra veszi a mai életrend, a szellem és az emberi magatartások kérdéseit. Teljesen egyedülálló világossággal fejti ki, hogy miért kell a mai racionalista produkcióra felépített tömegvilágnak okvetlenül válságba kerülnie. Technika és tömeg kapcsolatát élesen világítja meg. Állást foglal a leglényegesebb kérdésekben, mint : az állam, a nevelés, a tudomány, a művelődés problémáiban. A kimerítő és nagyvonalú gondolatmenetet a mély részletrajzok egészítik ki.

Jensen, Johannes V. Die Stadien des Geistes. Berlin : Fischer 1930. 394 p. **74974**

Irodalmi irányú összefoglaló szemlélet a válság egyes kérdéseiről.

Keyserling, Hermann graf [Hg.]. Mensch und Erde. Darmstadt : Reichl 1927. 418 p. **74827/8**

A szellem és a vitális erők összeütközéséből keletkező válságos helyzetekről szóló tanulmányok gyüjteménye.

Keyserling, Hermann, comte de. La révolution mondiale et la responsabilité de l'esprit. Préface de P. Valéry. Paris : Stock 1934. 224 p. **86214**

Egyike a legfontosabb krízis-könyveknek. A mai válságot az elementáris, telluszi erők felkelésének tartja és ilyennek írja le, a szellemi, társadalmi, művészi jelenségekre kiterjedve. Az egyes tüneteket inkább magyarázza, mint értékeli. A kötet utolsó részében a jövőre is pillantást vet és itt kimondja, hogy bár az elementáris erők szóhoz jutottak, a rendet a szellem fogja fenntartani, mert azé a kezdemény. A mechanisztikus korszakból az emberiség a vitalisztikus korba lép át. Értékrendszerek, állami, társadalmi és életformák megváltoznak. A gondolkozás új alakot vesz fel, fogalomból képszerű valóság lesz, az eidos egy neme. Az új élet jelenségei gazdaságban, politikában, nemzetek között és egyéni életben.

Klages, Ludwig. Mensch und Erde. Sieben Abhandlungen [1920.] 3. Aufl. Jena : Diederichs 1929. [4], 181 p. **69025**

»Föld és ember« c. tanulmányában (p. 9—41) röviden és tömören a válságba jutott ember egész problematikája feltárul. Az ember romboló hatalmakkal érzi magát körülvéve : »a civilizáció a felszabadult pusztításösztön vonásait hordja arculatán és az élet gazdagsága mérges lehelletétől megsemmisül«. K. a civilizációban az életellenséges princípium működését (Geist) látja. A vitalisztikus és intuitív világszemlélet vádolja itt a démonikus intellektust azzal, hogy az emberiséget válságba sodorta.

Lax, Ludwig. Die Befreiung aus dem Bann der gegenwärtigen Verhältnisse. Zürich : Amalthea Verl. 1931. 82 p. **77984**

Főképen a politikai, mezőgazdasági és munkásválsággal foglalkozik. Álláspontja egyfajta szellemi alapokra eszmélő józanodás.

Lee, Vernon. Les mensonges vitaux. Études sur quelques varietés de l'obscurantisme contemporain. Trad. par Eugène-Bernard Lervy. Paris : Alcan 1921. 368 p. **79085**

A vitális értelem felvilágosodásának idejét várja.

Liebert, Arthur. Zur Kritik der Gegenwart. Langensalza : Beyer 1928. 86 p. **65921**

Goethe és Hegel halála után az európai szellem szintézise befejeződött és csak a részletkutatás számára maradt lehetőség, de ez már a széthullást jelentette. A könyv ezután az egyszerűsítő kísérletekkel foglalkozik, amelyek a német filozófiában jelentkeztek (Keyserling, Litt, Spranger, Hartmann stb.) A megoldás sehol sem sikerült, a relativizmus fennáll : ez az oka annak, hogy az emberiség újra a vallás felé fordul.

Pfliegler, Michael. Vor der Entscheidung. Überlegungen zur seelischen Bedrohtheit des heutigen Menschen. Salzburg : Pustet 1936. 147 p. **87714**

Katolikus szempontú, exisztencia-filozófiai alapon álló szemlélet. A szabadság problémája. A gög tragédiája. A szellem ájultsága. Rettegés az élet feladataitól. A kollektivum kérdései. Az idő a vallásos megoldást követeli. A proletarizálódás veszedelme. A megoldás : a nép és az egyház egysége.

Randall, John Herman. The making of the modern mind. A survey of the intellectual background of the present age. Boston : Houghton Mifflin Co. 1926. X, 653 p. **60636**

A modern korban az eszmék összeütközéséből kiindulva vizsgálja az eszmék keletkezését és történeti szerepét.

Schwarzschild, Leopold. Das Ende der Illusionen. Amsterdam : Querido Verl. 1934. 273 p. **83678**

A szerző a politikai illuziókat vizsgálja, amelyeknek alapjában szellemi-pszichológiai illuziók vannak. Álláspontja szkeptikus.

Valéry, Paul. Die Politik des Geistes. Wien 1937. **P 901**

A modern világ rendkívüli hatalmi felkészültségével, technikájával és anyagi módszereivel nem tudott ehhez mért politikát, morált, jogot és eszményt teremteni s ebben az aránytalanságban fel kell oszlania. A jövő megoldás kérdését a szerző nyitva hagyja.

Valéry, Paul. Regards sur le monde actuel. Paris: Stock 1933. 214 p.

Európa nagysága és hanyatlása. A történetről. Politika. Kelet és nyugat. A haladásról. A háború előtt és után.

Valéry, Paul. La crise de l'Esprit.

= Varieté. Paris: Gallimard 1924. 11—49. p.
Az európai szellem elemzése. A szellem túlérése. A kultúra alkonya. A kultúrák is olyan halandóak, mint minden, ami a világban van.

—

Binding, Rudolf G. Ecce Europa. **2562**

= Europäische Revue. Jg. I. 1925. 73—78.
A szellem forradalmi feltörése nélkül Európát mai helyzetéből nem lehet megmenteni.

Hamvas Béla. Krízis és katarzis. **2450**

= Társadalomtudomány. 1936. p. 1—20.
A krízis a modern emberiség drámai sorshelyzete, amelyet csak az egyetemes megtisztulás, katarzis oldhat fel.

Hamvas Béla. Modern apokalipszis. (A világkrízis irodalma.) **2450**

= Társadalomtudomány. XV. évf. 1935. p. 113—147.
Szellemi, vallási és társadalmi válság művei fölött tartott szemlélődés abból a szempontból, vajjon indokolt-e a modern apokaliptikus irodalom. »Azt a nézetet, hogy válság nincs, lehet tartani, de époly fölösleges, mint azt, hogy a válság végzetes.«

Hasse, Else. Die neue Zeitkrankheit. **4702**

= Hochland. Jg. XXIX. 1931. p. 65—71.
Az ember a rosszkedv és élvhajhászat végletei között.

Halasy-Nagy József. Korunk szelleme. **87375**

= Korunk Szelleme. Bp: Dante (193?) p. 3—15.
A funkcionális élet- és világfelfogás krízise a demokráciában a kapitalizmusban és a tudományban. Megoldást csak a teremtő géniusz hoz.

Heuser, Kurt. S. O. S. Zur geistigen Lage. **2562**

= Europäische Revue. Jg. VII. 1931. p. 161—171.
A fehér faj prometheusi szellemének letörése.

Kornis Gyula. A szellemi munka válsága. **2450**

= Társadalomtudomány. 1931. p. 3—27.
A szellemi munka társadalmi funkciója. Összehasonlítás az egyes államokban a szellemi munka szerepére vonatkozólag. A mai válság egyik legfőbb oka a kultúra-emelkedés.

Pannwitz, Rudolf. Die Krisis der Freiheit und der Aufbau des Menschen. **2562**

= Europäische Revue. Jg. VI. 1930. p. 153—164.
A vallás világából kilépő »szabad ember« feladja maga körül a nem szabad viszonyokat. A szabadság a tömegre is kiterjed és a tömegindividualizmus vissza nem tartható többé. A szabad ember teremtőereje.

Przywara, Erich. End-Zeit. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 119. 1930. 345—358. p.
A krízis világhelyzetének és a legfontosabb krizeológiai műveknek elemzése.

Przywara, Erich. Die neue Zeit. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 119. 1930. 271—283. p.
A válság szellemének analizise a nagy költőkben és gondolkodókban.

Schmidt, O. K. Gestalter der Zukunft. **2943**

= Neugeist. Jg. 1937. H. 4. p. 185—189.
A jelen szellemi válság és a sors alkotásai a jövőben.

Schütz Antal. Tegnap és holnap között. **3891**

= Katolikus Szemle. 1937. p. 257—266.
A krízis irodalmának szemlélete főképen Rohan K. hg. könyvének korrektívuma.

Wolfskehl, Karl. Geistige Strömungen unserer Zeit. **2562**

= Europäische Revue. Jg. IV. 1928. p. 356—365.
Általános áttekintés a szellemi jelenségek fölött és a gondolkozás válságtöréspontjának kutatása főként az irodalomban és a tudományban.

Wust, Peter. Die Säkulasierung des europäischen Geistes und ihre überwindung in der Gegenwart. **4702**

= Hochland Jg. XXIII. 1925. p. 1—19., 195—213.
Szellem és természet ellentéte vonul végig az európai kultúrán, amely most szekularizálódik. A megoldást az intelligencia apostoli tevékenységében látja.

Vallásos válság. — Religiöse Krise.

Beekman, E. H. M. Gott, Mensch, Technik, Wissenschaft. Paderborn: Schöningh 1937. 515 p. **88577**

Nagyterjedelmű mű, amely két szempontból jelentős: szemlélete a kulturális és szellemi élet széles területét öleli fel és a világpusztítás életromboló technikai racionalizmus határait sok oldalon mutatja be; másodszor a vallási megújulás szellemével teljesen áthatott gondolkozó, akinek biztos távlata és ítélete van a jelenkori zavarban. Az »Európa pusztulása« című fejezet az apokaliptikus krízis-irodalom egyik legjelentékenyebb részlete.

Benda, Julien. La Fin de l'éternel. [192?] 5. ed. Paris: Gallimard 1929. 263 p. **70569**

A tudomány, a pozitivizmus, a jobb és baloldali politika szellemével szemben a metafizikai világnézet hangsúlyozása. A szerző az említett irányokban az »emberi« tájékozódást látja s ezzel szembeszegi a »divinális«-at, amely az abszolut. Az álláspont következményei.

Christiansen, Broder. Der neue Gott. München: Felsen-Verl. 1934. 175 p. **84198**

Az embert irányító erők egy része organikus, más része démonikus. Az erők analizise. A kétféle túlvilág: a negatív és a pozitív. A negatív túlvilág-felfogás már az emberiségből eltűnik. A pozitív túlvilág képei: a vegetatív (nirvana), az intravertált (misztikus ekstasis), az extravertált (az isteni erőben való bizalom). A vallásos bizonyosság.

Dawson, Cristopher. Enquiries into religion and culture. London: Scheed & Ward 1933. XI, 347 p. 1 t. **83368**

Az új Leviathan. A bolsevizmus. A világkrízis és az angol hagyomány. Az indusztrializmus vége. A civilizáció ciklusai. Civilizáció és moralitás. A miszticizmus. Kínai és izlám világfelfogás. A középkor. Kereszténység. Az ember természete és sorsa.

Frank, Franz. Vor der grossen Wende. Die Dämonie d. modernen Zivilisation u. ihre Überwindung. Geleitw. v. I. Eberle. Innsbruck: Tyrolia Verl. 1933. 231 p. **81354**

A jelenkor én-szellemének bírálata. Az önösség szellemének: materializmusnak démonikus technikának, az én védelmének magyarázata. A nyereség-gazdaság és a szociális-politikai válság összefüggése. A szellemi krízis jelei a tudományban, az emberi intellektualizmusban, vallásos hitetlenségben. A teremtő erők ellanyhulása. Az elszemélytelenedés. A kereszténység megújító hatása és tevékenysége.

Haecker, Theodor. Der Christ und die Geschichte. Lpzg: Hegner 1935. 152 p. **86103**

A naturalista felfogással szemben hangsúlyozza, hogy az emberi lét értelme természetfölötti. Az emberi történet is csak így érthető. A kereszténység mint az emberi történet értelmének magyarázata.

Henkel, Robert. Pseudochristentum und Wirtschaftskrisen. Riga: Selbstverl. 1932. 142 p. **79103**

A világ politikai, gazdasági és társadalmi válsága még súlyosbodni fog egész addig, amíg keresztény és szocialista alapra tér.

Keller, Adolf. Vom unbekannten Gott. Not und Hoffnung d. Gegenwart. Gotha: Klatz 1933. 206 p. **80048**

Lírikus meditációk a válság és annak a keresztény vallás szerint való megoldása fölött.

Klatt, Fritz. Die geistige Wendung des Maschinenzeitalters. Potsdam: Protte 1930. 124 p. **72397**

A modern ember tömeg-élménye. Ez az élmény ma az emberen az uralkodó. Ebből a helyzetéből az eleven logos szabadítja csak meg. A közvélemény kialakításának szükségessége. A tömeg, a dolgozó ember és a vallásos fordulat. A vallás felelőssége.

Linhardt, Robert. Von Menschen und Dinge der Zeit. Freiburg: Herder 1929. VIII, 198 p. **79776**

A mai ember jellemvonásai: a személyiség és becsület akarata, a becsvágy, az ingadozás, az idegesség, a nőiség felszabadulása, a kollektívum jelentkezése. Az idő árnyékai: a tömeg trónusán, az egyedül boldogító gazdaság, a szellem szétesése, a paragrafus, a pietista infláció, a tekintély válsága, az egyháztalanság, az istentelenség. A pozitív jelek; az igenlő, pozitív, hősies kereszténység, az egyház-eszme újraéledése, az örök béke gondolata.

March, H. Der religiöse Sinn der sexuellen Krise. Lpzg: Pfeifer 1930. 46 p. **75353**

A szekszuális krízis az életprincipium megtagadásának jele. (Születések csökkenése, házassági válság, ifjúkori elzüllések stb.) Szekszualitás és szellemi szankció. Az egészséges megoldás nehézsége. A krízis legmélyebb pontja; a hit válsága.

Mensdorff-Pouilly, Alfons. Panchristianismus. Des Abendlandes Auferstehung. Wien: Mayer 1930. VI, 224 p. **72959**

A válság megoldása: Keresztény alapokra helyezett Paneurópa.

Nebe, Otto Henning. Wirklichkeit als Gefährdung. Eine Studie zu einer Gesellschaftslehre der Krise. Berlin: Furche Verl. 1936. **P 30(04)**

A világnézetek megszűntek. Helyükbe lépett: az ijedtség. Az új rend csak mint »megvigasztalt kétségbeesés« lehetséges.

Przywara, Erich. Christliche Existenz. Lpzg: Hegner 1934. 156 p. **84233**

Exisztenciális szemlélet, mint a mai kor kijózanodása. »A keresztény exisztencia, mivel teljes erővel Istenből, benne általa és feléje van, tulajdonképen Istenben levő in-szisztencia.«

Przywara, Erich. Ringen der Gegenwart. Gesammelte Aufsätze. 1922—1927. Bd 1—2. Augsburg: Fischer 1929. **78359**

A német katolikus megújhodás irányának legjelentékenyebb műve a szellemi, vallásos és filozófia válságáról. Igen gazdag szempontokban és főképen anyagban. Egy nagy kapacitású gondolkozó foglalja egybe a kritikus problémákat. A vallásos válságot a következő fejezetekben tárgyalja: mozgalmak, egyház, mint életforma, új vallásosság, katolikus válság; a filozófiai rész fontos fejezetei: Nietzsche, a filozófia jövője, Szt. Tamás.

Schulze-Gaevernitz, Gerhart v. Zur Wiedergeburt des Abendlandes. Berlin: E. Runge Verl. 1934. **84621**

A megújulás tényezői: ember-isten, istentermészet, az egyház, a démon, az emberi közösség, a munka, Isten birodalma. Ezeknek a gondolatoknak hatása a személyes, a szellemi és a közösségi életben.

Schütz Antal. Őrség. Közkérdések és tájékozódások. Bp.: Szt. István társ. 1936. 314 p. **86931**

A válság-problematika csomópontjait és legélesebben exponált oldalait veszi vizsgálat alá. Vezető szempontja a vallásos szellem, amelynek intenzív voltától várja a krízis megoldását.

Sebesta Otto. Sokan vannak a hivatottak, kevesen a választottak. Új élet alapgondolatai. Bp.: Szerző 1933. 312 p. **86601**

A krízis praktikus oldalról és a magánélet szempontjából (válság a táplálkozásban, egészségi állapot, családi és nemi élet). Az emberiség a természetes iránytól elfejlődött. A haladás folyamata. A fejlettebb faj kialakulása és előkészítése.

Tillich, Paul. Die religiöse Lage der Gegenwart. Berlin: Ullstein 1926. 153 p. **87060**

Szisztematikus áttekintés a vallás helyzetéről a tudományban, művészéletben, gazdaságban, politikában, a szociális szférában és a különböző egyházakban.

Trikál József. Az új nemzedék lelkisége. Bp.: Szt. István társ. 1936. 162 p. **86508**

Vallásbölcseleti párbeszédek a filozófiáról, a régi és új szellemről, a test és lélek művelésének kérdéseiről és a fiatal magyar nemzedék problémájáról.

Unamuno, Miguel de. Die Agonie des Christentums. Übers. v. Q. Buck. München: Meyer 1928. 184 p. **65188**

A szociális kereszténység megvalósítása, mint a jelenkor felsőbbrendű emberi célja.

Verweyen, Johannes M. Neugeist und die Krisis der Gegenwart. Pfallingen: Baum Verl. [193?] **P 177**

A modern ember a »Neugeist«-mozgalom szempontból való sors-analízise.

—

Adam, Karl. Die Theologie der Krisis. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXIII. 1925. p. 271—286.
Az ember »elvesztette önmagát önmagában«. A dialektikus theológia bírálatával kapcsolatban egy igazi élet-theológiát kíván.

Blazovich Jákó. Korunk keresztmetszete. **4694**

= Magyar Kultúra. XVIII. évf. 1931. p. 249—255.
A krízis-tudat kétségbeesése szembeállítva a keresztény világszemlélettel.

Brandt, Theodor. Die Krisis der Kirche und ihre Überwindung. **X 2201**

= Die Furche. Jg. 23. H. 12. p. 517—527.
A protestantizmus igazsága, mint az egyházi válság megoldása.

Maning-Pearce, U. A. The theology of crisis. **4942**

= The Hibbert Journal. Vol. XXXII. 1933. p. 161—174.
Barth dialektikus theológiájával kapcsolatban a modern szellemi és vallásos válság természetéről.

Matterji, G. C. Are the christian values final? **4942**

= The Hibbert Joumal. Val. XXXI. 1932. p. 521—532.
A kereszténység élet-értékeinek válsága.

Cohauss, Otto. Gottesferne, die tiefste Quelle unserer Not. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 108. 1925. 401—410. p.
Az isteni léttől való távolság áthidalása a hit segítségével.

Dessauer, Friedrich. Bolschevismus und Westbürgertum. Gedanken um das Schicksal des Abendlandes. **4702**

= Hochland Jg. XXVIII. 1931. p. 481—500.
Gazdasági és társadalmi válság visszavezetése a vallásos tudatra.

Fuchs, Friedrich. Der Christ in der Zeit. **4702**

= Hochland Jg. XXXII. 1934. p. 481—488.
A jelen helyzete: a kétségbeesés. A jövő csak mint vallásos erény megoldható, mint: remény.

Messner, Johannes. Agonie des Christentums? **1743**

= Das neue Reich. Jg. XI. 1928. p. 235—234.
A régi kereszténység agóniája, szemben egy másik pozitív, szociális kereszténységgel.

Przywara, Erich. Neue Religiosität? **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 109. 1925. 18—35. p.
A kritikus időszak nem katolikus vallási irányának áttekintése. (Dialektikus theológia stb.)

Przywara, Erich. Problematik der Gegenwart. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 116. 1929. 99—115. p.
A válság vallásfilozófiai irányainak áttekintése. (Barth, Brunner, Tillich, Brandenstein, Maritain stb.)

Przywara, Erich. Zwischen Religion und Kultur. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 108. 1925. 321—332. p.
Kritikus időkben vallás és kultúra kettéválik. Az újkori dualisztikus metafizika összeolvasztásukat nem tudja végrehajtani.

Schmid Noen, Friedrich Alfred. Die Überwelt des neuheidnischen Europäers. **2562**

= Europäische Revue. Jg. IX. 1933. p. 734—744.
A jelenkor történeti válságában jelentkező neopaganizmus bírálata, mint: folyamatos visszaesés.

Ziegler, Leopold. Die Entgöttlichung der Welt. **2562**

= Europäische Revue. Jg. III. 1927. p. 801—811.
Az idő jellemvonása az egyik oldalon a tömeg vallástalansága, a másikon a magasrendű ember intenció-vallásossága.

Világnézeti válság. — Krise der Weltanschauungen.

Baudouin, Charles. Untergang oder Wiedergeburt? A. d. franz. v. Paul Amann. Tübingen: Wunderlich 1927. 55 p. **63402**

A mai válság megoldását a tudásban és a rendben látja. A modern tudomány feltevése elég biztosíték arra, hogy a gazdasági, politikai és morális krízisek megoldódjanak egy magasabb rendben.

Brenner, Joh. Mystik, Ethik und Logik. Ein Beitrag zur Verständnis unserer Kulturkrisis. Zürich: Rascher 1932. 302 p. **78737**

A jelenkor forrongó változása a fokozott és intenzívebb élet megnyilvánulása. A forrongás azonban ma inkább belül zajlik le és először a szellemiség területein jelentkezik.

Boas, Roman. Soll und Haben der Weltkrise. Basel: Zbinden Verl. 1932. **P 149.918.6**

A Rudolf Steiner-féle antropológiai irány szempontjából való krízis-szemlélet.

Coudenhove-Kalergi, Richard Nik. Ethik und Hyperethik. Lpg: Neuer Geist Verl. 1923. [6] 158 p. **60466**

A krízis szellemiségét erősen tükröző mű, amelyben a szerző úgy érzi, hogy valamennyi erkölcsi norma és szabály, amely eddig érvényes volt, megingott. Hangjában is érezhető a válság eltévedt nyugtalansága és zavara. Az eddigi etikát hyperetikával helyettesíti, amelynek legfőbb értéke a megoldott harmónikus személyiség. Negatív strukturája van, mindazt kívánatosnak tartja, ami a válság emberéből eltűnt.

Coudenhove-Kalergi, Richard N. Krise der Weltanschauung. Wien: Pan-Europa. Verl. 1923. X, 145 p. **64275**

Erkölcstan és politika köréből való vizsgálatok, amelyek a XIX. szd. értékvilágával leszámolnak és egy új életre épített új arisztokrácia által kormányzott Európát óhajtanak felépíteni.

Coudenhove-Kalergi. R. N. Los vom Materialismus! Wien: Pan-Europa Verl. 1931. 235 p. **75108**

Az előbbi művekben hasonló hangnemben egy új nemességet és spiritualizmust hirdet.

Gundolf, Ernst. & Kurt Hildebrandt. Nietsche als Richter unserer Zeit. Breslau: Hirt 1923. 104 p. **82079**

Két tanulmány Nietzsche kor-kritikájával kapcsolatban a német szellem és világnézet krízisről, amelyet Stefan George költői egyéniségében lát megoldva.

Jaspers, Karl. Vernunft und Existenz. Groningen: Wolters 1935. 115 p. **85403**

A jelenkor filozófiai helyzetével kapcsolatban Kierkegaard és Nietzsche alapvetése. A jelenkori filozofálás lehetőségei.

Michael, Helmuth. Der Wirtschaftszusammenbruch als Weltanschauungskrise. Chemnitz: Selbstverl. 1934. 72 p. **P 380.351**

A világszemléletekből építi ki az egyes korok gazdasági koncepcióit, pl; materializmus, kapitalizmus. A jelen válság látszólag gazdasági, valóságban azonban szellemi. A nemzeti-ideális szemlélet térhódítása.

—

Blacker, C. P. Das moderne Weltbild. **2562**

= Europäische Revue. Jg. IV. 1928. p. 609—620.

A modern ember exisztenciális bizonytalanságainak jele a világképben.

Bognár Cecil. A normák alkonya. **2891**

= Katolikus Szemle 44. évf. 1930. p. 881—898.

A háború felébresztette a hatalmi ösztönt s az emberiség elfordult a normáktól.

Eibl, Hans. Das Gesetz vom Verfall der Werte und der Kulturbolschewismus. **1743**

= Das neue Reich. Jg. XIII. 1931. p. 859—860.

Az értékek válsága és a keresztény megújhodás szelleme.

Keyserling, Hermann graf. Weltanschauung und Lebensgestaltung. **74827/5**

= Der Leuchter. Weltanschauung und Lebensgestaltung. Hg. v. Gr. Hermann Keyserling. Bd. 5. Darmstadt: Reichl 1924. 7—40 p.

A világszemléletek egységesítése ellen. Az emberiség életrendje mindig egyszerűbb lesz, de mindig kevésbbé lehet egybefoglalni.

Weber, Alfred. Die Überwindung des Relativismus. **74827/5**

= Der Leuchter. Weltanschauung und Lebensgestaltung. Hg. v. Gr. Hermann Keyserling. Bd. 5. Darmstadt: Reichl 1924. 331—342. p.

A relativizált világszemléleteken felül az abszolutum pontjának keresése.

Az emberi eszme és a válság. — Die Krise der Idee des Humanen.

Balfour, Patrick. Society racket. A critical survey of modern social life. Lpzg: Tauchnitz 1934. 280 p. **84110**

A huszadik század viharos évei eltörölték az osztályokat. A modern személyiség fogalom bírálata. A nagyvárosi életforma. A standizálási tendencia. A szellemiség csődje és a dehumanizált társadalom. Az új generáció, mint a válság megoldója: a szélesebb távlat.

Berdjajew, Nikolaj. Das Schicksal des Menschen in unserer Zeit. Deutsch von J. Schor. Luzern: Vita nova 1935. 103 p. **84790**

A mai ember szellemi, társadalmi és vallásos helyzetének metafizikus mélységgel megrajzolt képe, amelyből határozott erővel emelkedik ki a szerző misztikus orientális kereszténysége.

Berdjajew, Nikolaj. Von der Bestimmung des Menschen. Versuch einer paradoxalen Ethik. Deutsch v. J. Schor. Bern: Gotthelf Verl. 1935. 399 p. **86808**

B. jellegzetes képviselője az ú. n. filozófiai antropologiának, amely azt tartja, hogy a válságból való megújulást nem az intézményeken, hanem az emberen kell kezdeni. Ilyen megújító tendenciával írja meg jelen erkölcstanát, amely, mint B. minden műve lényegesen új és mély. Alapvető erkölcsi tételeket tár fel és némely elemzésében tökéleteset nyujt (pl. a közönségesség, mint bűn; vagy: a démonikus hétköznapiság).

Entretiens la formation de l'homme moderne. De J. Destrée, K. Capek, F. Coppola [etc] Paris: Soc. des Nations. 1936. 228 p. **86501**

Államtudományi, szellemi, pedagógiai és morális beállítású tanulmányok gyűjteménye, amelyek a mai embert és tulajdonságait a világbéke és a népek együttműködése szempontjából nézik és bírálják.

Haecker, Theodor. Was ist der Mensch? Lpzg: Hegner 1933. 191 p. **82508**

A nyugati kultúra fundamentuma. Az ember a kaoszban. Mi az ember? Három alapvető tanulmány, amely nem annyira a tények felfejtésében jelentős, mint annak a gondolkozásnak realizálásával, amelyet a szerző krízis-tudata jelent. Ebből a szempontból különösen a jelen kaosz apokaliptikus látványa fontos. Mindenütt a démonikus tömegember romboló hatalma áll szemben a divinális keresztény embertípussal. A látás mélysége és a szenvedélyes hang e művet a szellemi válság, irodalom egyik prototípusává teszi.

Jung, Edgar J. Die Herrschaft der Minderwertigen. Ihr Zerfall und ihre Ablösung. Berlin: Dtsche Rundschau 1927. XIV, 341 p. **63784**

A mai kort azzal határozza meg, hogy kontárok és a szellemileg alacsonyrendűek vezetik. Ezt a tételt átvezeti a gazdaságon, művészeten, politikán stb. és közben megvázolja egy új ember, állam, társadalom stb. típusát.

Renier, G. J. The English: are they human? Lpzg: Tauchnitz 1935. 286 p. **86417**

Rajz-szerű vizsgálat az angol korszellemben levő humanitás-gondolatról, egyben a modern Anglia kritikája. A jövő: vissza a humanitáshoz.

Romier, Lucien. Der Mensch von Heute. Übers. v. K. Neuscheler. Freiburg i. B.: Niels 1930. 174 p. **74908**

A modern ember szociológiai és antropológiai keresztmetszetben. A mai ember helyzetét a nagy távolságok felé megnyílt utak (tenger, levegő) jellemzik. Ez a nyíltság az állami és társadalmi életben is éreztetí hatását: a világosabb látásban. De ugyanakkor elemibb erők is érvényesülnek és ezek az erők a magasabb belátást ellensúlyozzák. Csak az egyes individuum van abban a helyzetben, hogy józanul lásson. Az egyént azonban a kollektív elnyomja. Az új határ, amely az egyéni elkülönülésnek és a kollektívum újultságának határt von, most alakul.

Russell, Bertrand. Our changing morality. A symposium. By —, A. Garfield Hays, Ch. P. Gilman [etc] Ed. by Freda Kirchway. Newyork: Boni 1930. XII, 249 p. **76993**

Tanulmányok a mai erkölcsi válság minden területéről. A főszempont: a humánus liberalizmus.

Schiller, F[erdinand]. Tantalus vagy az ember jövője. [Tantalus or the future of man.] Ford. Incze György. Pécs: Danubia [1928.] 57 p. (Ma és holnap.) **65546**

Az ember élettanilag nem fejlődő faj. Szellemisége pedig a jövőben ott lesz határos, ahol a valóságot felismeri és azt hasznára tudja fordítani.

Scheffler, Karl. Der neue Mensch. Lpzg: Insel Verl. 1932. 201 p. **79791**

Több tanulmány a válság problémaköréből, különösen fontos: a művészetről, a permanens forradalomról és az eros bosszujáról szóló. Legutóbbi a házasság, szekszualitás, női jogok és nemi ínség tárgyait veti fel.

Slekow, Gustav. Humanität in Gefahr. Eine Analyse, ein Weckruf. Haag: Stochum 1936. **P 177.7**

A humanitás megváltása. A demokrácia, mint humánus berendezkedés. A szeretet autarkiája. Indítvány a »Lelki megújulás szövetségé-«nek megalakítására.

Thiel, Rudolf. Die Generation ohne Männer. [B. Shaw, S. Freud, W. Rathenau, S. George, T. Mann, O. Spengler] [1932.] 3. Aufl. Berlin: Nett 1932. 484 p. **79788**

A férfiatlan nemzedék szellemi kifejezőinek bírálata, közben éles társadalomkritika.

Verweyen, Joh. M. Der neue Mensch und seine Ziele. Stuttg.: Hädecke 1930. 214 p. **79663**

A haldokló korszak néhány alapvető értékének bírálata az új szellemi ember szempontjából (modernitás, haladáseszme, rádió, nemek harca, automobilizmus stb.).

Wust, Peter. Die Krisis des abendländischen Menschtums. Innsbruck: Tirolia Verl. 1927. **P 901**

A humanitásgondolat története a görögöktől a modern korig. A modern válság értelme: a kereszténység és a nem-keresztény kultúra autonómiája.

—

Blyton, W. J. Where humanism breaks down. **4942**

= The Hibbert Journal Vol. XVII. 1928. p. 620—631.

A válság nemzedékének szemlélete a humánumgondolatból, szemben a XIX. századdal.

Curtius, Ernst Robert. Abbau der Bildung. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XLII. 1931. p. 339—353.

A klasszikus humanizmus művelődéseszményének letörése.

Frank, Simon. Die Krise des Humanismus. **4702**

= Hochland. Jg. XXVIII. 1931. p. 289—296.

Az »ördögi« szellem lázadása, szemben az »istenes« emberrel.

Jung, C. G. Das Seelenproblem des modernen Menschen. **2562**

= Europäische Revue. Jg. 1928. p. 700—715.

A modernitás egyenlő azzal, hogy az ember csődbe jutott. A végső szemléletek válságának oka, hogy elszakadt a hittől és tudni akar, vagyis meg akarja ismerni az elsődleges tapasztalást.

Klem, Werner. Humanismus und Naturismus. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XLIII. 1932. p. 85—101.
A tudomány, irodalom, pszichológia területén jelentkező antihumánus szellem és a társadalmi válság.

Rolland, Romain. Broaden, Europe, or die! **1258**

= The nation. Vol. CXXXII. 1931. 443—446.
Az európai válság a humanitás szempontjából.

Wust, Peter. Die Krisis der Westeuropäischen Humanitätsidee. **2562**

= Europäische Revue. Jg. I. 1925. 365—368.
A dekadencia és a szellem színészének elemzése a letörő humanitás-eszme szempontjából.

III.

A válság mint történeti kérdés. — Die historische Krise.

Amann, Paul. Tradition und Weltkrise. Berlin: Schocken Verl. 1934. 480 p. **84419**

A zsákmányolás és a föld minden kincsének kihasználása jellemzi az európai embert ma. Olyan rendszert teremtett, amely az egész természetet, az embert is, leigázta. A rendszer kritikája. E folyamat ellenszere a vallás volna. Az európai vallás kritikája.

Bauhofer, Oskar. Das Geheimnis der Zeiten. Christliche Sinndeutung d. Geschichte. München: Kösel & Pustet 1935. 161 p.

A történet keresztény vallásfilozófiai oldalról való magyarázata. A hős és a szent ideáltipusának küzdelme.

Berdjajew, Nikolaj. Das neue Mittelalter. Betrachtungen ü. d. Schicksal Russlands und Europas. Darmstadt: Reichl 1927. 137 p. **73251**

Egyike a válság klasszikus müveinek. Egyesíti magában a szellem emelkedettségét és a látás tisztaságát. A mai jelenségek mély és alapvető rajza. Metafizikus szemlélet. Jóslata: a jövőben új Középkor következik, amely a kereszténységet tökéletesebben valósítja meg, mint a régebbi. Ez a kor az érzéseké, mélységeké, a sötét és nehéz küzdelmeké, de az egységes emberiségé lesz. Az egész művelt világban nagy hatást tett mű.

Bächtold, Hermann. Wie ist Weltgeschichte möglich? Basel 1931. **P 401**

A világ fordulása világtörténeti szempontból.

Breysig, Kurt. Die Geschichte der Seele im Werdegang der Menschheit. Breslau: Marcus 1931. XXXVII, 526 p. **76669**

Igen alapos és részletes történeti, kultúrtörténeti analizis és összefoglalás az emberiség uralkodó lelki erőinek érvényesüléséről. A jelenkorban az akarati elem van előtérben. Ez határozza meg a tudományt, művészeteket, vallást, gazdaságot is. Ezért él a mai ember imperialisztikus államokban, nagy vállalkozások és intézmények között. Az értékelés azonban az új vitális-lelki szférákban tovább fejlődik és új történeti kor van megjelenőben.

Breysig, Kurt. Persönlichkeit und Entwicklung. Bd 1—3. Stuttg.: Cotta 1925—1928. (Vom geschichtl. Werden. Umrisse einer zukunft. Geschichtslehre.) **66295**

A nagyszabású történetfilozófiai műnek a krízisre vonatkozólag különösen harmadik kötete hasznos, ahol a szerző a történeti szabatosságot és rendkívüliséget, a népek életét és a történeti mozgások általános jellemzését tárgyalja.

Briefs, Götz. Untergang des Abendlandes, Christentum und Sozialismus. Eine Auseinandersetz. mit O. Spengler. Freiburg i. B.: Herder 1920. 111 p. **48276**

Spengler elméletével ellentétben az emberies szociális-keresztény emberiség megvalósulását hirdeti. Polemikus.

Christiansen, Broder. Das Gesicht unserer Zeit. München: Felsen-Verl. 1931. 121 p. **90045**

Rendkívüli tisztánlátó könyv. A generációk különbségét fejtegeti és jellemzi: tegnapelőtti, tegnapi, mai és holnapi nemzedékek rövid, de mély rajza. Világosan bontakozik ki a válság természete.

Dennert, Eberhard. Die Krisis der Gegenwart und die kommende Kultur. Eine Einführung in die Geschichtsphilosophie Berdjajews. Lpzg: Klein 1928. 97 p. **65410**

Berdjajev gondolatai alapján a mai kultúra történetfilózófiai tájékozottságú szemlélete.

Evola, Julius. Erhebung wider die moderne Welt. [Rivolta contro il mondo moderno.] Übers. v. Friedrich Bauer. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. 1935. 493 p. **84788**

Történeti távlatban és a kulturális jelenségek elemzésében alapvető mű. A krízis már régen folyik. Két kultúrkategóriát állít fel: az időkultúrát és az örök-kultúrát. Az utóbbi a theokratikus államok és társadalmak, a tradició rendje. Az előbbi a mai profán és demokrata kultúra. Részletes és alapos vizsgálat a művészetek, a vallás, a jogi helyzet, társadalom vonatkozásaiban. Álláspontja: az új theokratikus egység, mert a széttörés és elhalás már végső határához érkezett el.

Günther, Leopold. Die Rettung des Abendlandes vor dem Untergang. Wolfenbüttel: Verl. d. Freude 1931. 62 p. **80243**

Spengler művével kapcsolatban a válság részletének felsorolása. A vallásos megújulás.

Mühlestein, Hans. Die Geburt des Abendlandes. Ein Beitrag zum Sinnwandel der Geschichte. Potsdam: Kiepenheuer 1928. 216 p. **65882**

A nyugati világ csak most szakadt el teljesen az antik görög-római civilizáción alapuló középkortól. Ez az elszakadás és az önállóság első lépése a válság oka.

Ortega y Gasset, José. Die Aufgabe unserer Zeit. Übers. v. Helene Weyl. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. [193?] 290 p. **65250**

A generáció, mint a történelem legfontosabb fogalma. A letünt és a mai generáció jellemzése. Az új érték: az élet. A vitalizmus előzői: Goethe és Nietzsche. Az élet, mint legfőbb érték. Kultúra és élet. Rendkívül gazdag és világos mű.

Spengler, Oswald. Jahre der Entscheidung. T. 1—. München: Beck 1933. **81881**

1. Teil. Deutschland und die weltgeschichtliche Entwicklung. XIV. 165 p.

Alapvető mű. A világháború hevessége azzal indokolható, hogy a háborút, amely más régen esedékes volt, elfojtották. Most ugyanez történik. Pedig ez az idő a világháborúk ideje. 1918 semmit sem intézett el. A legközelebbi jövő a háborúspárti nacionalisták felülkerekedése az államban. A gazdasági érdekeltség mindig jobban áttolódik a politikára. Két forradalom jelentkezik már a fajok és az osztályok harca. És most, a legközelebbi évtizedek döntik el az emberiség sorsát.

—

Einsiedel, Wolfgang von. Aufstand gegen die Geschichte. **2562**

= Europäische Revue. Jg. XI. 1935. p. 455—464.

Evola könyvével kapcsolatban azoknak a szellemi tanulságoknak megállapítására, amelyek Európa korabeli legnagyobb gondolkozóiról egyöntetű: korkritika és a férfias arisztokrácia, mint hatalomra hivatott típus.

Hamvas Béla. Az orosz emigráció történet-filozófiája. **2450**

= Társadalomtudomány. 1934. p. 191—204.

A krízis történetszemléletének vizsgálata az orientális kereszténység által befolyásolt szerzőkben.

Pannwitz, Rudolf. Der Geist Europas. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XXXVIII. 1927. p. 449—456.

Európa válsága az ember válságává nőtte ki magát. A keresztény és pogány szellem küzdelme. Európa a válságból megerősödve emelkedik ki és folytatja feladatát: az ember szellemi színvonalának emelését.

IV.

Kulturális válság. — Die kulturelle Krise.

Általában. — Im allgemeinen.

Adams, James Truslow. Our business civilisation. Newyork: Boni 1929. 306 p. **71307**

Az indusztriális és üzleti civilizáció éles kritikája. A tömeg-életforma elvetése. A két embertípus ma: aki az életet üzletnek, és aki művészetnek nézi. Az élet nem üzlet, hanem művészet. Szempontokban gazdag mű.

Astrow, Wladimir. Kultur als religiöse Forderung. Bern: Lang 1935. **P 301.3**

A kultúra válsága és a vallás. Az aszkézis. Az emberi és az isteni. A közösség vallásos értelme. (Holzapfel filozófiája alapján.)

Babendererde, Paul. Steigende und sinkende Völker. Rostock 1929. **P 301.6**

A válság oka a germán tárgyilagosság és a románszláv szenvedély összeütközése.

Belloc, Hilaire. The crisis of our civilisation. London: Canell & comp. 1937. 249 p. **89591**

Az európai civilizáció alapja a kereszténység. Története a középkorban. Az új kor. A reformáció és következményei. A krízis a vallásszakadással kezdődött. A protestantizmus állam- és társadalom-felbontó szerepe. A reformáció s a belőle fejlődő kapitalista szellem. Az európai egység megbomlása. A mechanizálódás. A humanizmus, mint a reformáció végső eredménye és következménye. A megoldást a szerző a katolikus egyház szellemének nagyobb befolyásában látja.

Benda, Julien. La trahison des clercs. Paris: Grasset 1927. 306 p. **90042**

A szellemi vezető árulása: a szellemi vezető maga az, amely a népeket elválasztja s a társadalmakban ellentéteket szít. E témának változatos és következetes kidolgozása a szellem és társadalom minden területén.

Borsodi, Ralph. This ugly civilisation. New-York: Simon & Schuster 1929. 468 p. **71308**

A gépkultúra és a gyár-embertípus szenvedélyes kritikája. Szociológiai szempontból fontos a gyárnak, mint szennyközpontnak (fizikai és morális szempontból) rajza. Erősen individualisztikus, de józan bírálat. Jelentékeny filozófiai és kultúrmorfológiai megállapítások.

Börger, Jan. Europas Todesstunde? Die europäisch christliche Welt in ihrer Verworrenheit v. Standpunkt d. reinen Begriffs. Übers. v. A. Reinking. Zürich: Rascher 1934. VIII, 742 p. **83144**

Az eszménytelenség kultúrája, művészete, vallása. A tömeguralom és jellemvonásai. »A tömeg, ha vallástalanná lesz, szükségképen demoralizál.« A demoralizáltság világhelyzete.

Casson, Stanley. Progress and catastrophe. London: Hamilton 1937. 295 p. **88342**

A civilizáció alapjaiból kiindulva áttekintést nyujt a »kollapszus-«okról és a mai »elkényelmesedett« világról.

Dawson, Cristopher. Die wahre Einheit der europäischen Kultur. [Progress and religion.] Eine geschichtl. Untersuchung. Übers. v. K. Schmidthüs. Regensburg: Pustet 1935. XV, 235 p. **86223**

Keresztény szempontú történetfilozófiai távlatban adja a modern világválságot. A nyugati kultúra szekularizálódása és a haladás-vallás előretörése következtében a népek szétszakadtak s ez a szakadás folyt tovább az individualizmusban és a szocializmusban. Csak itt juthatott szerephez a gépcivilizáció, technika és a természettudományos világszemlélet. A XX. század elején a racionalista haladás-vallás tört össze. Visszatérés a történeti keresztény hagyományhoz, az új alap, amelyen az emberiség továbbfejlődik.

Diesel, Eugen. Völkerschicksal und Technik. Stuttg.: Cotta 1930. 138 p. **73827**

Alapvető mű. Az egyes népek sorsának alapjai. A kultúra anyaga, tényezői, a munka, forgalom, a jellem, a család, a telepítés, az állami és társadalmi kapcsok elemzése. Mindezek a kérdések a mai válság szempontjából. A gépkultúra és a természettől való eltávolodás. A nemzetek fölötti élet formája. Az új államkísérlet. A technizált politika. A régi és új világ összeütközése. A népek sorsa a válság után.

Fischer, Alois v. d. Eger. Quo vadis Europa? Graz: Verl. »Das Burgland Buch« 1933. 408 p. **82620**

A kultúrák elmúlásából indul ki s így vizsgálja a nyugati válság keletkezését és fejlődését. A XIX. század szellemi áramlatainak bírálata. A XX. század főkérdése: az emberi jogok újra való formálása. A cél: az univerzalizmus, de két út vezet hozzá: univerzális, vagy regionális. (Sok kérdésben egyedül áll és jelentős).

Freud, Sigmund. Das Unbehagen in der Kultur. Wien: Internat. Psychoanal. Verl. 1930. 136 p. **72634**

Pszichoanalitikus módszerrel fejtegeti a mai kulturválságot, amely nem egyéb, mint félelem a jövőtől és a felsőbb én-től. A félelem és bűntudat elemzése. Kultúrfolyamatok és neurotikus folyamatok. A kultúra fensőbb-én a jelen korban.

Friedell, Egon. Kulturgeschichte der Neuzeit. Die Krisis d. europäischen Seele v. d. schwarzen Pest bis zum Weltkrieg. München: Beck 1928. Bd 1—3. **100981**

A nagyszabású, egyenlőtlen értékű kultúr és szellemtörténet harmadik kötete foglalkozik a modern válsággal, amelynek főképen a művészetben és tudományokban való jelentkezését vizsgálja.

Frobenius, Leo. Schicksalskunde im Sinne des Kulturwerdens. Lpzg: Voigtländer 1932. 203 p. **80108**

A modern Európa kulturális egyenlege. Kultúrmorfológiai szempontból vizsgálja Európa népeinek lehetőségeit egy világ válsága és összeomlása után, amely nézete szerint a jövő számára elveszett. Az etnológia, archeológia, történelem területén dolgozó tudós itt főképen a német népkérdést kutatja és azt várja, hogy az fogja átvenni az európai vezetést.

Gedat, G. A. A bumeráng visszaröppen. Könyv arról, miként kell átélni korunk és a világ válságos kérdéseit. Ford.: Kutas Kálmán. Bp.: Sylvester ny. 1936. 120 p. **87004**

Ázsiai és európai kultúrösszeütközésnek fogja fel a krízist, amelyből győztesen a megújult kereszténység kerül ki.

Gründel, E. Günther. Die Menschheit der Zukunft. Das Abendland zwischen Gipfel und Abgrund. München: Oldenburg 1929. IV, 200 p. 1 t. **68296**

A kultúra kérdése, mint az ember kérdése (biológiai kultúrelmélet és szociológiai periodusok tana.) Az ember megformálása. A család és a nép problémái. Az északi ember, mint az emberiség vezetője.

Heard, Gerald. The ascent of humanity. An essay on the evolution of civilisation. London: Cape 1929. XIV, 332 p. **72142**

Az emberi egyéniség-gondolat fejlődéstörténete a mai válságig.

Heiden, Konrad. Europäisches Schicksal. Amsterdam: Querido Verl. 1937. 247 p. **90027**

A kultúrateremtő ember gondolatára volt felépítve Európa sorsa. Most nem a teremtők, hanem a zsákmányolók kora van. A tömeg és barbarizmus ideje. (Sok jelentékeny megfigyelés és gondolat). A szerző álláspontja humanisztikus.

Huizinga, J[an]. Die Schatten von Morgen. Eine Diagnose d. kulturellen Leidens unsrer Zeit. Bern: Gotthelf-Verl. 1935. 197 p. **86135**

A válságban való szubjektív magatartásnak és a tények objektív felismerésének egyik legtartalmasabb összefoglalása. A történetíró szeme mindazt látja, ami egy korban a feloszlás jele szokott lenni: a tömeg felkelését az élet ellen, a nagy értékek felmorzsolódását, a hivatottak félreállítását, a kontárok uralmát: szellemben, művészetben, gazdaságban és államéletben. Egy nagy katharsistól várja Európa kultúrájának megtisztulását és megújulását.

Kornis Gyula. A kultúra válsága. Bp.: Franklin 1934. 255 p. **83259**

A szellemi munka válsága. (p. 3—42) A racionalizmus következtében a szellemi munka lefokozódott. A munka problémája (»A munka erkölcsi szankcióját a kultúra adja meg«). A kultúrában rejlő tragikum. A mai kultúrális válság a szellemi munka válsága.

Lehmann, Gerhard. Zur Grundlegung der Kulturpädagogik. Untersuchungen über d. Problem, Kultur und Erziehung. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1929. VIII, 112 p. **69631**

Az egyéniség és a generáció, mint vitális valóság, a kultúrpedagógia formáló szellemének főkérdése. Ez különösen fontos a válság idején. A kultúrpedagógia, mint a krízisfolyamat ellensúlyozása.

Mendelsohn, Erich. Der schöpferische Sinn der Krise. Berlin: Cassirer 1932. **P 301.6**

Művészet, tudomány, politika, gazdaság területéről indulva felmutatja azokat az eredményeket, amelyeket a válság értékben alkotott.

Michel, Wilhelm. Wir heis en euch hoffen! Betracht. z. neuen Weltstunde. Darmstadt: Peschko 1933. [8], 106 p. **79825**

Szubjektív, de némely pontban jelentékeny meditációk a mai kor problémái fölött.

Nötzel, Karl. Gegen den Kulturbolschewismus. München: Müller 1930. 92 p. (Bücher d. christl. Wehrkraft, 12.) **74378**

Az ember válságos elszellemtelenedését a bolsevizmus egy hatásának tartja. E bolsevizálódás módszerei és történeti szerepe. A technika, mint a szellem legnagyobb ellensége.

Olberg, Oda. Die Entartung in ihrer Kulturbedingtheit. München: Reinhardt 1926. 179 p. **58515**

A krízis elfajulás-folyamatának elemzése (kultúra, népesedés, bűntények, osztályharc, antiszociális tendencia, felelősség, lelki élet stb.).

Rohan, Karl Anton Prinz. Schicksalstude Europas. Erkenntnisse und Bekenntnisse. Wirklichkeiten und Möglichkeiten. Graz: Leykam Verl. 1937. 431 p. 1 t. **87725**

Európa öröksége. A kereszténység, mint az európai kultúra alapja. Az európai kultúra típusa: a személyiség-kultúra. A mai helyzet kettőssége: atheizmus és istenkeresés. Áttekintés az életformák fölött: a szellem, a család, a munka, a vér, az állam, a tudás, a művészet a válságban. Jövőbetekintés: a történet a konzervatívokat hívja.« A szerző álláspontja katolikus.

Romier, Lucien. Explication de notre temps. Paris: Grasset 1925. XV, 289 p. **60403**

A XX. század a haláltánc százada: a közöny, a lusta egyenlőség, az irigy önzés ideje. A demokrácia az emberi méltóság destruálása. Az izlés, a nagy tett, az előkelőség elveszése.

Stoddard, Lothrop. Kulturumsturz. Die Drohung des Untermenschen. (The revolt against the civilisation. 1922.) Übers. Wilh. Heise. München: Lehmann 1925. 212 p. 1 t. **75860**

A barbár és ösztönétől elkapatott tömeg lázadása a szellemi ember által teremtett kultúra ellen. Történeti távlatban adja a tömeg szereplését a XVIII. századtól a mai napig. A hatalmát vesztett szellem. Az alacsonyrendűség csak erőszakkal fékezhető meg. A vallás jelentősége.

Schweingel, Gotthelf Erhardt. Untergang oder Aufstieg. Die Lehre v. d. geschlechtsbedingten Typen. Lpzg: Hillmann 1930. [8], 208 p. **74293**

Lélektani, faji és klinikai típusmeghatározásokkal igyekszik megfejteni azt az emberfajt, amely a válságban a főszerepet játssza.

Schweitzer, Albert. Kulturphilosophie. München: Beck 1925—. **58885**

Bd 1. Verfall und Wiederaufbau der Kultur. 1925. 65. p.

Bd 2. Kultur und Ethik. 1926. XXIV. 280 p.

1. köt. A mai gazdasági és szellemi élet kultúrellenes tendenciái. A kultúra etikai alapjellege. Az új kultúra alapja a világnézet, amely számára az élet értelme pozitív.

2. köt. Feleszmélés arra, hogy nem a világnézet változott meg, hanem, hogy nem volt reális világnézet, amely az ember gyakorlati erkölcsiségéből fakad és szellemi. Az akarati minőségek jelentősége és a tevékeny élet. Az élethez való hűség. Erkölcs: felelősség az iránt, ami él.

Strachey, John. The coming struggle for power. London: Gollancz 1934. 399 p. **85128**

Szélsőbaloldali állásfoglalás a kapitalizmus ellen. A kapitalisztikus polgári kultúra bírálata az irodalom, művészet, filozófia, tudomány és társadalom terén. A forradalmi optimizmus kora következik a kapitalisztikus kétségbeesés kora után.

Utitz, Emil. Mensch und Kultur. Stuttg.: Enke 1933. 112 p. **80008**

Egyenlőtlen értékű fejezetek a kultúra-fordulatról. Némely pontban (a kultúra kettős értelme, határai, az értékekért való küzdelem, emberies kultúra) jelentékeny. Inkább részletszempontjai fontosak.

Wach, J. [etc.]. Das Problem der Kultur und die ärztliche Psychologie. Sechs Vorträge zu Freuds »Unbehagen in der Kultur . . .« von — A. Kronfeld, E. Jalowicz u. a. Leipzig: Thieme Verl. 1931. 136 p. **77723**

Hat tanulmány a lélektan és a kultúrválság egybevetéséről. Különösen jelentős: Idowicz E.: A kultúra értelme, Heimann E.: A szociális kérdés, Horney K.: A harc a kultúrában.

—

Bangha Béla. Kultúrák harca. **4694**

= Magyar Kultúra. XV. évf. 1928. p. 1—8.

A válság, a keresztény és keresztényellenes kultúra harca.

Berdjajew, Nikolaus. Die Krisis der Kultur im Lichte der Geschichtsphilosophie. **2562**

= Europäische Revue. Jg. II. 1926. p. 6—18.

A mai válság a vallástalan újkor történeti katasztrófája.

Borchardt, Rudolf. Die Entwertung des Kulturbegriffs ein Unglück und ein Glück. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 56. 1929. p. 89—97.

A kultúra a politikus és religionum harmóniája most felbomlott.

Diesel, Eugen. Die Welt ohne Vertrauen. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 64. p. 81—85.

A mai bizalmát vesztett világ összevetése az Infernoval, amely az a hely, ahol mindenki bizalmatlan. Csak a közvetlenség fogja megteremteni a népek között a magasabb rendet.

Gicrens, Michael. Fronleichnam in der europäischen Kultur. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd 119. 1930. 161—168 p.

A pogány és az új egyházi életérzés küzdelme.

Clark, G. N. The instability of civilisation. **4942**

= The Hibbert Journal. Vol. XXX. 1931. p. 645—653.

A történeti kulturák végső periodusainak összehasonlítása a mai korral.

Gide, André. Die Zukunft Europas.
= Europäische Betrachtungen. Übers. V. Ernst R. Curtius. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. 1931. 7—27.
Az ázsiai ember egyén marad és arra törekszik, hogy egyén maradjon. Az európai a kollektivumba akar feloldódni.

Haecker, Theodor. Christentum und Kultur. **4702**
= Hochland. Jahrg. XXI. 1923. 1—24 p.
A kultúra nem keresztény elemeinek bírálata.

Haecker, Theodor. Dialog über Christentum und Kultur. **4702**
= Hochland. Jahrg. XXVI. 1928. p. 27—40.
A világi kultúra bukása és az istenies kultúra eljövetele.

Hauser, Henri. Was ist Europa? **2562**
= Europäische Revue. Jg. I. 1925. p. 3—10.
Európa mint kulturális valóság — a kultúra az, amit a világ háborúi s a válság szétrombolt.

Jánosi József. Az aposztata kultúra csődje. **4694**
= Magyar Kultúra XX. évf. 1933. p. 257—262.
Nem a népszövetség, a békeszerződések, a gép, munkanélküliség, agrárolló stb., hanem a lélek válságát éljük, amely a középkori egyház által nőtt kultúrköntöst letépte s a barbárságba süllyedt vissza.

Ottlik György. Civilizációnk védelmében. **1950**
= Korunk szava. VI. évf. 1936. p. 67—68.
Az európai politikai és kulturális helyzet és az egyre mérgesedő válság.

Rattray, R. F. Will our civilization survive? **4942**
= The Hibbert Journal. Vol. XXXIV. 1935. p. 57—64.
Egy világkörüli utazással kapcsolatban általános szemlélet a nyugati civilizáció alapjai felől.

Semper, Max. Geisteshaltung und Kulturkrisis. **4647**
= Deutsche Rundschau. Jg. 58. 1931. p. 92—99. 190—197.
A szellem helyzete a tudományban és a művészetben. A leköszönés a vallásról. A feszültségek új kultúrértékeket teremtenek.

Weis István. Europa sorsdöntő órája. **2698**
= Magyar Szemle. XXX. köt. p. 116—125.
Rohan Károly hg. könyvének ismertetése alapján általános megjegyzések a krízisről.

Egyes népeknél. — Bei den einzelnen Völker.

Amerika. — Amerika.

Duhamel, Georges. Spiegel der Zukunft. [Scènes de la vie future.] Berlin: Fischer 1931. 249 p. **76743**
Útleírás keretében az amerikai civilizáció kritikája (film, városi élet, társadalom, reklám, üzlet, magánélet stb.)

Giese, Fritz. Girlkultur. Vergleiche zwischen amerikanischen u. europäischen Rhytmus u. Lebensgefühl. München: Delphin Verl. 1925. 149 p. 16 t. **84445**
Az új nagyvárosi barbarizmus és művészete: a világváros csőcseléknégerének zenéje, a jazz. Ebből a kultúrából fejlődik az amerikai átlagizlés. Az amerikai testkultúra metafizikája.

Randall, John Hermann. Our changing civilisation. Now science and the machine are reconstructing modern life. London: Allen & Unwin 1929. X, 362 p. **72149**
A kultúra-változások tényezői és feltételei. Az üzleti gondolat betörése a modern tudományba és társadalomba. A gépcivilizáció értelme. Nagyváros és laboratórium. A kultúrák konfliktusa. (Szempontokban gazdag mű.)

—

Overmans, Jakob. Amerikanisierung des Geistes. **4644**
= Stimmen der Zeit Bd. 118. 1930. 161—173. p.
Az Egyesült Államok mai szellemiségének leírása

Pemberton, H. Earl. Culture-diffusion gradienst. **3337**
= The American Journal of Sociology. Vol. XLII. 1936. p. 226.
Város-kultúrák hatása a község szétesésére.

Schönemann, Friedrich. Eine Krisis der amerikanischen Demokratie? **3472**
= Zeitschift für Politik. Bd. XXV. 1935. p. 444—455.
A nacionális és demokrata gondolat megingása a háború óta. A privát hatalom katasztrófája.

Németország. — Deutschland.

Curtius, Ernst Robert. Deutscher Geist in Gefahr. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. 1932. 131 p. **78322**
A kultúra gyülölete és a leépítés szenvedélye. A gyülölet a politikával telített a társadalomból fakad. Az egyetem válsága. Az iniciativa eddig a humanizmus eszméje volt. A cselekvő humanizmus: a szeretet enthusiasmusa. Az antik példák.

Eibl, Hans. Vom Sinn der Gegenwart. Ein Buch von deutscher Sendung. [1933] 2. Aufl. Wien: Braumüller 1934. XVI, 423 p. **83510**
A németség történeti szerepe. A művészetekben lecsapodó német szellem. A német metafizika. A jelenkor. A német küzdelem eszméje. Az új rendért való küzdelem. A válság jelentkezése állami és társadalmi rendben, tudományban stb.

Grohman, Adolf v. Lage und Verlagerung der bürgerlichen Jugend Deutschlands. Stuttg.: Bour 1932. 60 p. **81116**

A tömegifjúság és az önmagát kereső ember. A szociális kényszerhelyzet. A beszéd krízise: a hallgatás és a jelszó. A kollektívum és a magány. A szurrogatum jelenségek: rádió, mozi, sport. A gond világérzése.

Heinsius, Fritz. Ist das Deutsche Volk ein sterbendes Volk? Berlin 1929. **P 312.1(43)**

A válság és a születésszámok csökkenésének aránya és viszonya.

Hessen, Johannes. Der deutsche Genius und sein Ringen um Gott. München: Reinhardt 1937. 109 p. **89114**

Német szellemtörténet (Eckehart, Luther, Kant, Goethe) formájában a németség istenkeresését vázolja. A jelenkor és a kereszténység.

Löschnigg, Heliodor Harald. Untergang des Abendlandes oder germanische Kulturerneuerung. Lpzg: Weider Verl. [192?] **P 301.6**

Fajelméleten és jogi megnyilatkozáson alapuló krízisszemlélet.

—

Dempf, Alois. Das Verhängnis der deutschen Kultur. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXII. 1925. 477—480p.

A reformáció mint a középkor transzcendens világfelfogásának lerombolója.

Monfang, Wilhelm. Die Kulturpolitische Krisis des deutschen Buches. **4702**

= Hochland Jahrg. XIX. 1922. 216—227 p.

A kapitalisztikus amerikanizmus, mint a nemzeti könyvkiadás szellemének feloldója.

Franciaország. — Frankreich.

Jouvenel, Henry de. La paix francaise. Témoignage d'une génération. [1932] 10. éd. Paris: Ed. des Portiques [1932] 354 p. **79307**

A francia revans-generáció (1870—1900), mint a háború részese és az igazságtalan békék szerzője. A válság képe Franciaországban. A politikai és szellemi helyzet (Mefiszto politikája) az Európai Egyesült Államok felé.

Margenburg, Edith. Charles Péguy. Ein Beitrag zur Geschichtsphilosophie, Kulturkritik und Gesellschaftslehre im gegenwärtigen Frankreich. Berlin: Ebering 1937. 81. p. (Romanische Studien, H. 42.) **P 335.75(43)**

Péguy kultúrkritikai tevékenysége és a háború előtti francia történelem.

—

Benda, Julien. Un régulier dans la siècle. **2636**

= La nouvelle revue francaise. 1937. I—IV. aug., szept., okt., dec.

A háború előtti francia szellem, történelmi és politikai helyzet elemzése és a válságos pontok megjelölése.

Oroszország. — Russland.

Kologriwof, Iwan. Die Metaphysik des Bolschewismus. Salzburg: Pustet 1934. 80 p. **83220**

Az atheista és materialista tömeglény, a társasállat, mint szociális jelenség a válságba sodort Oroszország története.

Mühlestein, Hans. Russland und die Psychomachie Europas. München: Beck 1925. X, 240 p. **35906**

Főtémája a vallásos és politikai krízis összefüggése. Egyike a leglényegesebb válság-műveknek, amely a bolsevizmus elemzésével kapcsolatban az egész modern társadalmi válság vallásos hátterét felfedi.

Sokolowski, Paul v. Die Versandung Europas... eine andere, grosse russische Gefahr. Berlin: Deutsche Rundschau 1929. 112 p. **69365**

A mai világon az orosz szellem behatolásait tapasztalja, amelynek tulajdonsága, hogy felőrli a kulturális rendet.

—

Grabowsky, Adolf. Die geistige Situation Sowjetrusslands. **3473**

= Zeitschrift für Politik. Bd. XXII. 1933. p. 417—447.

A társadalmi rétegeket egyenként vizsgálva kutatja a bolsevizmus és a válság szellemi hatását.

Orient und **Occident.** Blätter für Theologie und Soziologie. Hg. Fritz Lieb in Verbindung mit Nikolaj Berdjaew. Bern: Gotthelf Verl. 192?— Heft 1—17.

A bolsevista Oroszországból emigrált orosz történet- és vallásfilozófusok folyóirata, amely az orosz szellem, társadalom és egyház kérdéseivel foglalkozik. (Sok jelentékeny közlemény.)

Rimscha, Hans von. Die junge Generation in Russland. **3473**

= Zeitschrift für Politik. Bd. XVIII. 1929. p. 147—156.

Az orosz forradalmi generáció szellemi helyzete.

Magyarország. — Ungarn.

Hornyánszky Gyula. Veszélyben a magyar kultúra. **2450**

= Társadalomtudomány. 1932. p. 140—146.

Főként a magyar elit-kérdés körül forgó áttekintés, amely az egységes magyar világszemlélet kidolgozását hangsúlyozza.

Spanyolország. — Spanien.

Ortega y Gasset, José. Aufbau und Zerfall einer Nation. (España Invertebrada. 1922). **89302**

= Stern und Unstern. Gedanken über Spaniens Landschaft und Geschichte. Übers. v. H. Weyl. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. (1937) 59—168 p.

Történeti és történetfilozófiai módon magyarázza Spanyolország világuralmát, mint Kasztilia alkotásait. A kasztiliai erők hanyatlásával a világbirodalom szétesett. A partikularizmus értelme A mai tömeguralom, mint a feloszlás utolsó tünete. Az elitképződésre való képtelen Spanyolországban nincs vezető, aki az egységet meg tudja teremteni. Mint Ó. minden műve, világos és gazdag.

Anglia. — England.

Cameron, Alice M. Is England played out? **1258**

= The nation. Vol. CXXXI. 1930. p. 265—267.
Anglia prosperitásának hanyatlása és civilizációjának elszátadása.

Zucker, Wolf. Die Englische Krise im Roman. **4955**

= Die Neue Rundschau. Jg. XLIII. 1932. p. 126—132.
Priestley, Sackwille-West, J. C. Powys, O'Flaberty regényírók műveiben megrajzolt angol társadalom.

V.

Válság a tudományban. — Die Krise in den Wissenschaften.

Dingler, Hugo. Der Glaube an die Weltmaschine und seine Überwindung. Stuttg: Enke 1932. **P 113**

A mechanisztikus természettörvény-fogalom válsága.

Evans, Luther. New realism and old reality. A critical introduction to the philosophy of the new realists. Princeton: Princeton Univ. Press 1928. X, 214 p. **65157**

A XIX. század tudományos gondolkozásának bírálata és egy új realizmus körvonalainak megrajzolására történt kísérlet.

Reiner, Hans. Die Existenz der Wissenschaft und ihre Objektivität. Halle: Niemeyer 1934. **P 001**

A tudomány és a tudomány tanításának (egyetemi oktatás) válsága és annak exisztencia-filozófiai megoldása.

Casson, Stanley. The perversion of science. **88342**

= Progress and catastrophe. London: Hamilton 1937. 260—277 p.
A modern világban a kooperációs elv, mint a civilizáció fenntartója, megingott: ez a tény a tudomány terméketlenségéhez vezetett.

De Burgh, W. G. The modern gospel of unreason. **4942**

= The Hibbert Journal. Vol. XXXV. p. 391—406.
A természettudományos és a vallásos filozófiai irányzatok összeütközése.

Horkheimer, Max. Bemerkungen über Wissenschaft und Krise. **X 2159**

= Zeitschrift für Sozialforschung. Jg. 1. 1932. p. 1—7.
A válság társadalmának ideológiája összefüggésben a tudomány ideológiájával.

Munsch, Roger. Science et sectarisme. **4456**

= Mercure de France. 1937. okt. p. 283—293.
A materialista és spiritualista tudományosság küzdelme és problematikája.

Filozófia. — Philosophie.

Grisebach, Eberhard. Gegenwart. Eine kritische Ethik. Halle: Niemeyer 1928. XIII, 608 p. **80359**

A modern filozófia nem az emberrel foglalkozik, hanem a jelen korral s így teljes egészében krízisfilozófia. De a jelen megismerése tévedésből indul ki, mert maga a megismerés folyamata etikai szempontból hibás. A mai filozófia az egész etikai világot meghamisítja azzal, hogy ezt a zavarát nem ismeri el. A probléma: a normákhoz intézett kérdés. Ez a tiszta krízis-álláspont. A tudományok téves magatartása.

Kraus, Oskar. Die Werttheorien. Geschichte und Kritik. Brünn: Verl. Rohrer 1937. XVIII, 515 p. **88945**

Az érték fogalmának válsága a modern filozófiában (p. 485—474).

Liebert, Arthur. Die Krise des Idealismus. Zürich: Rascher 1936. 238 p. **86972**

A krízisek okai és fővonásai a történetben és a filozófiában. Az idealizmus válsága ontológiai,

etikai, esztétikai, emocionális szempontból. Az egyes tudományok és az idealizmus küzdelme. Az idealisztikus filozófia védelme.

Talhouët, I. Le paradoxe au progrés. Paris: Presses universitaires 1936. **P 301.6**

A haladás-eszme hirdetőinek hibás realitás szemlélete. Ezzel szemben az exisztencialitás totális realitása.

Wust, Peter. Der Mensch und die Philosophie. Freiburg i. B.: Waibel 1934. **P 1(04)**

A filozófia krízise a jelen korban. Az »igaz« és »való« problémái. A kritikus és dogmatikus momentum. A keresztény filozófia.

—

Behn, Siegfried. Weltkrisis und Wissenschaft. **4702**

= Hochland. Jahrg. XVIII. 1919. 1—14 p.
A politikai és gazdasági k. kapcsolata a matematika, fizika, kémia és pszichológia területén jelentkező k-el. A hiányt az egységes metafizikai alapban jelöli meg.

Bichlmair Georg. A filozófiai gondolkozás fordulóján. **1950**

= Korunk Szava. VI. évf. 1936. p. 127—128. §. 150—151.
Az értelem hitelvesztése. Lázadás a szellem ellen. A keresztény racionalizmus.

Przywara, Erich. Das neue Denken. **4647**

= Stimmen der Zeit. Bd. 117. 1929. 414—424. p.
A válság irracionalisztikus filozófiai irányának vizsgálata.

Przywara, Erich. Neue Philosophie? **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 109. 1925. 294—320 p.
A filozófia válságában az irányzatok áttekintése (fenomenológia, Scheler, tudásszociológia stb.).

Somogyi József. A modern filozófia válsága. **3891**

= Katolikus Szemle 47. évf. 1933. p. 245—257.
A filozófiai irányok kritikája az újkortól kezdve. A rendszeralkotás és a vallásos alapok nélkül való filozófiák elvetése.

Pszichologia. — Psychologie.

Baumgarten, Franziska. Die Krise der Psychotechnik. **X 2110**

= Kafka G.: Bericht über den XII. Kongress d. deutsch. Gesellschaft für Psychologie. Jena: Fischer 1932. p. 289—291.
A pszichotechnika módszerének (karaktertulajdonságok, bánásmód stb.) válsága.

Bäumer, Gertrud. Die seelische Krisis. [1924.] 3. Aufl. Berlin: Herbig 1926. 267 p. **70538**

A társadalomban felmerült krízist mindenkinek saját személyében kell legyőznie. Ez a győzelem ma még nem végleges és csupán keresés lehet.

Bühler, Karl. Die Krise der Psychologie. Jena: Fischer 1927. XV, 223 p. **62474**

A jelen helyzet karakterrajza. A pozitivizmus pszichológiája és az ellenhatás (Dilthey). A struktúralélektan, a kultúrlélektan és a pszihoanalizis. A módszerválság. A rend elve. Az értelem és érték válsága.

Driesch, Hans. Grundprobleme der Psychologie. Ihre Krisis in der Gegenwart. [1925.] 2. Aufl. Lpzg: Reinicke 1929. XII, 270 p. **69495**

A lélektan alapelvéig lehatoló kritikus vizsgálat. Dinamikus és vitalisztikus lélekfogalom a régi materialisztikus fogalom helyett. A lélek metafizikája. Parapszichológia. A megoldatlan kérdések.

Jaensch, E. R. Die Lage und die Aufgaben der Psychologie. Ihre Sendung i. d. deutschen Bewegung u. an d. Kulturwende. Lpzg: Barth 1933. [6], 126 p. **83182**

A lélektan válságát az oldja meg, hogy a filozófiai antropológia alapjára kell helyezni.

Künkel, Fritz. Charakter, Krisis und Weltanschauung. Die Vitale Dialektik als Grundlage der angewandten Charakterkunde. [1929.] 2. Bearb. d. »Vitalen Dialektik«. Lpzg: Hirzel 1935. VIII, 191 p. **84843**

Az individuálpszichológia alapján való pszichológiai krízis-vizsgálat. Az élet sorsfolyamata vagy érik, vagy kisiklik. A kisiklott ember krízisbe jut s az tart mindaddig, amíg újra belép az érési processzusba.

Prinzhorn, Hans. Persönlichkeitspsychologie. Entwicklung einer biozentr. Wirklichkeitslehre v. Menschen. Lpzg: Quelle & Meyer 1932. 119 p. **80179**

Nietzsche és Klages által megvetett lélekkutatás alapján áll és innen bírálja a pozitivista pszichológiát. Jelentékeny kritikai gondolatmenet és pozitív pszichológiai- kultúrális eredmények.

Saitschik, Robert. Schicksal und Erlösung. Der Weg vom Eros zu Agape. Darmstadt: Hofmann 1929. VII, 241 p. **68961**

A keresztény misztika jelentős képviselője. A mű első része az emberi jellem sorsával foglalkozik, a másik a megváltás útjával. Sok és alapos kitekintés a krízis problémavilágára.

Seidel, Alfred. Bewusstsein als Verhängnis. Hg. v. d. Nachlasse v. H. Prinzhorn. Bonn: Cohen 1927. 221 p. 1 t. **68273**

A krízis-tudat egyik legjelentékenyebb lélektani rajza.

Sidgwick, Eleanor M. [etc.] The international crisis in its ethical and psychological aspects. Lectures by —, Gibb. Murray [etc] London: Milford 1925. 154 p. **35860**

Több alapvető tanulmány a háború és hatásának társadalom és jellemromboló funkciójáról. Különösen jelentős: Bradley: A nemzetközi moralitás és Staub: Háború és gyűlölet.

—

Stolberg, Benjamin. Degradation of american psychology. **1258**

= The nation. Vol. CXXXI. 1930. p. 395—398.
A válságbajutott pragmatizmus kritikája.

Természettudományok. — Naturwissenschaften.

Boutaric, A. Les conceptions actuelles de la physique. Paris : Flammarion 1936. 289 p. **86979**

A modern anyag-, kvantum-, atom-elméletek és a relativitástan természetbölcseleti tárgyalásban.

Dingler, Hugo. Der Zusammenbruch der Wissenschaft und der primat der Philosophie. München : Reinhardt 1926. 400 p. **70357**

A tudomány válságát egész terjedelmében felölelő, részleteiben kimerítő, alapvető és módszeres könyv. Az antik filozófia bizonyító módszeréből indul ki s annak bukását magyarázza azzal, hogy nem sikerült abszolut bizonyosságot szereznie. Az újkori tudományt, mint a végső bizonyosságot megteremtő elv keresését jellemzi. Így jut az evidencia fogalmának bírálatához. Sorra kerül az indukció és a matematikai módszer, mint bizonyossági faktor. Legfontosabb fejezete : a modern exakt tudományrendszer hiányáról és hibájáról. A kritikai részt ontológiai megalapozás követi, majd kitér a történelem problematikájára és az értéktudományokra. Az utóbbiakban kevésbbé átható, mint a természettudományokban.

Hartmann, Max. Philosophie der Naturwissenschaften. Berlin : Springer 1937. **Pq 501**

A fizikai és biológiai filozófia kritikája és a válságszemlélettel szemben való haladás-gondolat kifejezése.

Haslett, A. W. Ungelöste Probleme der Wissenschaft. (Unsolved problems of science.) Übers. v. August Schlosshauer. Wien : Lorenz 1935. 331 p. **88066**

A XIX. századi természettudomány törésével szemben a modern, különösen Planck, Einstein, Eddington által képviselt tudomány távlatai.

Kottje, Friedrich. Illusionen der Wissenschaft. Eine notwendige Selbstbesinnung z. heutigen Kulturkrisis. Stuttg. : Cotta 1931. IX, 251 p. **83344**

Dingler mellett alapvető mű. Főként a modern tudomány technikai romboló tevékenységét veszi célba. A tudományos igazságok hatalmi — ösztön — fikcióinak elemzése és bírálata. A tudományos gondolkozáson felülemelkedő vallásos metafizikai változás.

Planck, Max. Religion und Naturwissenschaft. Lpzg : Barth 1938. **P 50**

A modern természettudomány vallásos problémái.

Randall, John Hermann. Our changing civilization. Now science and the machines are reconstucting modern life. London : Allen & Unwin 1919. X, 362 p. **72149**

Az európai civilizáció eredete és történeti változásai. A gazdaság és a társadalom új koncepciója. A gép szerepe. A város, a laboratórium és a vallás. A civilizáció belső konfliktusa.

Russell, Bertrand. Icarus vagy a tudomány jövője. [Icarus or the future of science. 1914.] Ford. Incze György. Pécs : Danubia [1928.] 49 p. **65548**

A tudomány sorsát a fennálló nacionalista-kapitalista társadalomtól teszi függővé, amely a szellemi vívmányokat is hatalmi célra használja.

Weidauer, Friedrich. Objektivität, Voraussehungslose Wissenschaft und wissenschaftliche Wahrheit. Lpzg : Hirzel 1935. **P 001**

Ismeretkritikai és tudományelméleti megjegyzések az objektivitás és az előfeltétel kérdésében.

Wenzl, Aloys. Metaphysik der Physik von Heute. Leipzig 1935. **P 52**

A modern fizika küzdelme az egységes világszemléletért.

—

Kottje, Friedrich. Götzendämmerung in der Naturwissenschaft. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 59. 1932. p. 36—44.
A mechanisztikus világmagyarázat vége és a vitalizmus előretörése.

Vollkammer, K. Entthronung der Mathematik? **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 60. 1933. p. 117—121.
A matematika ismeretértékének bizonytalansága.

Vries, Joseph de. Wissenschaft, Weltanschauung, Wahrheit. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 129. 1935. 93—105. p.
A tudomány alap- és előfeltételeinek megingása és az objektivitás kérdése.

Szellemtudományok. — Geisteswissenschaften.

Heussi, Karl. Die Krisis des Historismus. Tübingen : Mohr 1932. 104 p. **80918**

A hisztorizmus válsága történeti távlatból és szisztematikusan. Gondolkozás és történet. A történeti relációk és a fejlődés. Az immanencia és transzcendencia problémája. A historizmus válságának oka, hogy a történeti ismerés kérdésében a metafizikai szellem érvényesült.

Strzygowski, Josef. Die Krisis der Geisteswissenschaften. Wien : Scholl 1923. VIII, 350 p. **84438**

A szellemtudományok válságát a képzőművészet történetének és elméletének területén mutatja be és ezt a tudományt új, szigorú, módszeres alapra helyezi.

Pedagógia. — Pädagogie.

Calverton, V. F. & Schmalhausen, S. D. (ed.). The New generation. The intimate problems of modern parents and children. Introd. by Bertrand Russell. London: Allen & Unwin 1930. 717 p. **75209**

A modern kor gyermek-szülő viszonyára alapvető mű, amely a családi élet egész területére vonatkozó szisztematikus tanulmányokkal a pedagógia minden fontos kérdését megvilágítja. (Főként konkrét, önvallomásszerű adatok.)

Foerster, Fr. W. Weltkrise und Seelenkrise. Berlin: Zeitbücher Verl. 1932. 118 p. **79929**

Pedagógiai és lélektani irányú mű, amelynek azonban rendkívül fontos kitekintése van az általános problémákra. Jelentékeny fejezet a kereszténység összeomlásáról, a modern illuziókról, az evangélium világosságáról és az emberi önmentés kérdéséről. Filozófiailag elmélyedt, nagy nevelői gyakorlattal rendelkező és magas szellemiségű ember könyve. Minden részletében alapos és mély.

Giese, Fritz. Bildungsideale im Maschinenzeitalter. Halle: Marhold Verl. 1931. 247 p. **84941**

A jelenkori kultúra terének fenomenológiája. A kultúrtár és a pedagógia viszonya. Az emberképzés lehetőségei. (Alapvető mű a krízis problémáinak pedagógiai megoldási kísérletéhez.)

Lindsey, Ben B. & Wainwright Evans. The companionate marriage. Introd. by Bertrand Russell. [1928.] 3. ed. New York: Brentano 1929. XXIV, 396 p. **76163**

Egy amerikai gyermekbíró könyve, főképen a serdülő kor erotikus válságáról.

Lindsey, Ben. Die Revolution der modernen Jugend. Übers. v. Toni Harten-Horencke u. Friedrich Schönemann. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. [1928.] 259 p. **66850**

Példaszerű esetek az amerikai háborúutáni serdülő nemzedék sexuális életéből.

Wile, Isa S. (Ed.). The sex life of the unmarried adult. An inquiry into an interpretation of current sex practices. Newyork: Vanguard press 1934. XXII, 320 p. **85799**

Tanulmányok a házasulatlan amerikai ifjúság szekszuális életéről. Biológiai, pszichológiai, szociológiai, orvosi, morális, irodalmi összefoglalás.

—

Blessing, Georg. Der kulturelle Niedergang der Universität. **1743**

= Das neue Reich. Jg. XIII. 1930. p. 363—365.
Az egyetemi pedagógia radikális kritikája. Az egyetem »tudományos félembert« nevel és terméketlen doktor-gyártással foglalkozik. A szellem problémája.

Curtius, Ernst Robert. Die Universität als Idee und als Erfahrung. **4455**

= Die Neue Rundschau. Jg. XLIII. 1932. p. 145—167.
A mai politikai és társadalmi válság határa az egyetemre. A tanárság kritikája. A művelődés eszménye. Az ifjúság képe. Zsúfoltság és színvonalsüllyedés. Tömeg és élit.

Educational survey, An—. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CVII. 1930. p. 1—35.
Négy szerző tanulmánya az iskola és a nevelés válságáról. Különösen jelentős: a nyilvános elemi iskolák jövője.

Haid, Kassian. Die Revolution der modernen Jugend. **1743**

= Das neue Reich. Jg. XI. 1928. p. 65—67.
Lindseynek az amerikai ifjúság sexuális válságáról írt könyvével kapcsolatban az ausztriai ifjúság helyzete.

Honigsheim, Paul. Die Gegenwartskrise der Kulturinstitute in ihrer soziologischer Bedingtheit. **55488**

= Scheler Max: Versuche zu einer Soziologie des Wissens. München: Duncker Humblot 1929. p. 426—450.
Részletesen kiterjed az egyetem és kutatás társadalmi alapjainak feloszlására, a tudós, tanár, kutató és tanuló típusának szociológiai átalakulására.

Schütz Antal. Az elmélet és gyakorlat szempontja az egyetemi oktatás célkitűzésében. **X 2401**

= Hóman Bálint—Mártonffy Károly(szerk.): Magyar felsőoktatás. I. köt. p. 55—68.
A magyar egyetemek válsága. Az egyetemet vissza kell adni eredeti rendeltetésének, hogy: az élitet nevelje.

Szociológia. — Soziologie.

Heimann, Eduard. Sozialwissenschaft und Wirklichkeit. Tübingen: Mohr 1932. **P 30(042)**

A jelenkori tájékozatlanságban az ismeret-szociológiai alapvetést javasolja.

Keyserling, Hermann graf [Hg.]. Gesetz und Freiheit. Veröffentlichung der Schule der Weisheit. Darmstadt: Reichl 1926. 359 p. **74827/7**

Társadalomtudomány és lélektan köréből való tanulmányok a mai ember szabadság-problémájáról.

Mannheim, Karl. Die Gegenwartsaufgaben der Soziologie. Tübingen: Mohr 1932. **P 30(011)**

A szociológiai tudományok rendszerezési kísérlete és egy új tudományág, — a jelenkortudomány — kialakításának lehetősége.

Wiese, Leopold von. Sozial, geistig und Kulturell. Lpzg: Buske Verl. 1936. **P 30(04)**

A szociális kategória feloldódása a szellemben és a kultúrában. Neo-szociológia. Kultúra és szociális tér. A viszonylatok elmélete.

—

Dietrich, Albert. Soziologie am Scheidewege. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 58. 1931. p. 18—23. & 124—130. & 201—205.

A társadalomtudomány módszertani és ideológiai válsága.

Heller, Hermann. Die Krisis der Staatslehre. **3050**

= Archiv für Socialwissenschaft und Sozialpolitik. 1926. p. 289—316.

A formális jogi pozitivizmus abszolut uralma után egy elvadult és ellenőrzés nélküli pseudo-szociológiai irány lett urrá az államtudományban. Methodologiailag az államtudomány és szociológia szorosabb kapcsolatát hangsúlyozza.

Honegger, Hans. Die Krisis der statischen Nationalökonomie. **3052**

= Schmollers Jahrbuch. 1924. p. 473—486.

A gazdaságtudományi szemléletben a statikus gondolkozást fel kell adni. A kapitalisztikus statika hamis felvétele. Az árprobléma.

Marcuse, Herbert. Zur Kritik der Soziologie. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. VIII. 1931. p. 270—280.

A társadalomtudomány alapvetésének és módszereinek bírálata.

Jog. — Rechtswissenschaft.

György Ernő. A válságjog kialakulása. Bp.: Gergely 1933. 103 p. **80799**

A jognak eddig beállítása a mult felé volt. A válság megrázta ezt a beállítást. A krízis és a jogszabályok. A gyengék védelme válságos időben. A gyakorlatból hozott példák a jognak a válsághoz való alkalmazkodásáról.

Heimberg, Adolf. Der geschichtliche Weg der Rettung aus Deutscher Not. Stade, Elbe 1931. **P 380.351(43)**

A válságot a jogi alap megingásából származtatja.

Jerusalem, Franz W. Das Verwaltungsrecht und der neue Staat. Jena 1935. **P 350.72(43)**

A jog válsága a nemzeti szocialista Németországban.

Lammasch, Heinr. Europas 11. Stunde. Geleitw. v. Fr. W. Förster. München: Verl. f. Kulturpd. 1913. VIII, 177 p. **41045**

A világháborús Európa szemléje. Politikai, pedagógiai és pszichológiai megállapítások a válságos helyzetről.

Trentin, Silvio. La crise du droit et de l'état. Préf. de François Geny. Paris: Alcan 1935. 493 p. **86841**

Alapvető mű. A világválság a jog szempontjából. A jogi gondolkozás szerepe a jelenkorban. A jog forrásának és fogalmának elemzése után a természeti és pozitív jogot vizsgálja és leírja a szociális és individuális jog fogalmát. Újra a válsággal foglalkozik ott, amikor a jelenkori jogi gondolkozás perspektíváiról beszél. Különösen fontos a francia forradalom, ennek dinamikus hatását említi, a modern társadalom jogi ellentmondását fedi fel. A diktatórikus államjogi törekvést a kapitalista társadalom feloldó kísérletének állítja be. Az utolsó fejezet (p. 445—479) a legfontosabb, ahol a jog az állam válságának alapjait fedi fel.

—

Beradt, Martin. Die Krise der deutschen Justiz. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XL. 1929. p. 145—156.

A politikai szellem válságos nyugtalansága behatolt a törvényszolgáltatásba s a jog válságát idézte elő.

Del Vecchio, Giorgio. A jogtudomány válsága. **2344**

= Magyar Jogi Szemle. 1935. dec.

Jogbölcseleti értekezés, amely a történeti korszakok változásának és a jog megújulásának összefüggését mutatja.

Haensch, Carl. Zur Krisis unseres Strafrechts. Die Abkehr vom Zweckgedanken. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 59. 1932. p. III—115.

A német büntetőjog új pszichológiai megalapozása.

Marx, Hermann. Krisis des Rechtsgefühls. **1743**

= Das neue Reich. Jg. XII. 1929. p. 52—53.

A szkepszis, relativizmus szellemének felbontó hatása a jogi érzékre.

Obermeier, Rudolf. Die Krise der deutschen Justiz. **1743**

= Das neue Reich. Jg. XI. 1928. p. 194—195.

A jogelméletek válsága és a szellemi reform.

Ruster, H. Krise im Recht? **1743**

= Das neue Reich. Jg. XII. 1929. p. 143—144.

A jog válsága egy kongresszussal kapcsolatban, amelynek tárgya: vallás és jog.

VI.

Válság a művészetben és az irodalomban. Die Krise in der Kunst und in der Literatur.

Általában. — Im allgemeinen.

Ligeti Pál. Új Pantheon felé. A kultúrák élete a művészet tükrében. Bp.: Athenaeum [1926.] 260 p. **101689**

A művészet történetfilozófiai szempontból való története és a stílusokból való következtetés a szellemi, politikai és társadalmi eseményekre. A modern kor három összetevő eleme: az alsó réteg, a marxizmus, a felső, a kései kapitalizmus, a középső a fasizmus. Az irányok jellemzése és kihatása. A történeti hullámelmélet alkalmazása a mai válságra. A krízis ma gyorsan elmúlik, de később fog kitörni a nagy válság. Ez nem a kultúra kontinuálását fenyegeti, hanem a civilizációs elemek pusztulását. (Igen jelentős mű.)

Ortega y Gasset, José. Die Vertreibung des Menschen aus der Kunst. (La deshumanisacion del arte.) **85156**

= Die Aufgabe unserer Zeit. Übers. v. H. Weyl. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. (1932.) 121—176 p.
A modern művészet emberi vonásait levetette, ugyanakkor fajsúlyát vesztette.

Tietze, Hans. Lebendige Kunstwissenschaft. Zur Krise der Kunst und der Kunstwissenschaft. Wien: Krystall Verl. 1925. 100 p. **85654**

A festészeti expresszionizmustól kezdve tárgyalja a modern irányokat. A festészet felbomlása. A kritika szerepe. Az irányok kaosza. Az ízlés válsága. Küzdelem a konvenció ellen és az új művészet.

Vogel, Heinrich. Die Krisis des Schönen. Berlin: Furche Verl. 1935. **P 701**

A válságot határnak fogja fel. Ebből a szempontból vizsgálja a szép fogalmát, mint az egyik oldalon letűnt, a másikon újra felkelő esztétikai magatartást.

Weidle, Wladimir.—Das Schicksal der modernen Kunst. Luzern: Vita Nova 1937. 165 p.

Az összes művészetek, főként irodalom és zene területén a krízis tünetének vizsgálata. A mai művészet sajátságai: a hatás mindenáron, — a költészet helyett: a kigondolt, — a közösség helyett: a solipszizmus, — a technika túltengése,— stílus helyett: stilizálás, — a valóság kiüzése a művészetből.

—

Ball, Hugo. Der Künstler und die Zeitkrankheit. **9702**

= Hochland. Jahrg. XXIV. 1916. p. 129—142, 325—344.
A művész valóságérzete csökkent az élet elértéktelenedése miatt.

Bry, Carl Christian. Der Kitsch. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXII. 1925. 399—411 p.
A giccs mai egyeduralma az élet meghamisításából fakad.

Istrati, Panait. Die Kunst und die Menschen von Heute. **2562**

= Europäische Revue. Jg. VIII. 1931. p. 287—302.
A háború-utáni művészet kritikája.

Kreitmair. Stirbt die Kunst? **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 116. 1929. 116—127 p.
A mai látszólagos gazdagság a művészetben: a kollektív ember szellemiségének megfelelő alacsony színvonal.

Lindemann, Reinhold. Der moderne Künstlermensch und der christliche Künstler. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXV. 1928. p. 50—69.
A keresztény művészet a krízisben.

Irodalom. — Literatur.

Brand, Guido K. Werden und Wandlung. Eine Geschichte der deutschen Literatur von 1880 bis heute. Berlin: Verl. Wolff 1933. 571 p. **84089**

A német irodalomban jelentkező krízis-szellem. (p. 461—)

Fehr, Bernhard. Das England von heute. Kulturprobleme, Denkformen, Schrifttum. Lpzg: Tauchnitz 1932. 99 p. **79827**

Modern angol embertípusok. A művészet formái. A tömegművészet és elemzése. A kisebbségi művészet. A krízis-irodalom Angliában: gazdaság, szociális élet, szellem, állam, tudomány, vallás.

Forst de Battaglia, Otto. Der Kampf mit dem Drachen. Zehn Kapitel von der Gegenwart des deutschen Schrifttums und von der Krise des deutschen Geisteslebens. Berlin: Verl. F. Zeitkritik 1931. VIII, 293 p. **78834**

A modern európai, de főként német és osztrák divatos irodalomban jelentkező léha, lealacsonyodott szellem és ízlés ellen való küzdelem. Az irodalmi kritika területén a krízis-tudat legerősebb jelentkezése. Fontos fejezet, amely a freudista alapon álló szekszuális aberrációk problematikájába elmerülő elbeszélő irodalmat (Satyre sehen dich an) és amelyik a morálisan lezüllött színházat (Schaubühne als antimoralische Anstalt) tárgyalja.

Goetz, Bruno. Deutsche Dichtung. Ursprung und Sendung. Luzern: Vita Nova Verl. 1935. 59 p. **87441**

A krízis-gondolat jelentkezése a német költészetben. A németség tradíciója és megújulása e tradícióból.

Lalou, René. Défense de l'homme. (Intelligence et sensualité) [192?] 5. Ed. Paris: Kra 1926. 251 p. **59588**

A humánum gondolatának válsága a francia irodalomban. A formák felbomlása, a pszichologizmus és lírizmus, mint krízis-tünet.

Lewisohn, Ludwig. Expression in America. London: Butterworth [1931.] XXXII, 624 p. **79754**

A krízis jelenségei az amerikai irodalomban, főként a regényben. Új szellemiség, formák és élettörekvések. (p. 233—)

Ortega y Gasset, José. Gedanken über den Roman. (Ideas sobre la novela). **65250**

= Die Aufgabe unserer Zeit. Übers. v. H. Weyl. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. (193?) 177—232 p.
Dosztojevszkij és Proust után a regényt, mint műformát kiélték. A modern izlés új követelményei.

Wolters, Friedrich. Stefan George und die Blätter für die Kunst. Deutsche Geistesgeschichte seit 1890. Berlin: Bondi 1930. 589 p. 5 t. **71423**

Alapvető szellemtörténeti mű, amely Nietzsche utáni időtől kezdve nyomon követi a válsággondolat fejlődését 1930-ig. Állandóan tekintettel van a szellemi, társadalmi, művészi krízisre és S. George éthoszát vallja a német szellem megújítójának.

—

Benjamin, Walter. Krisis des Romans. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. VII. 1930. p. 562—566.
A polgárság regény-műfajának letörése.

Carswell, Donald and Catherine. The crisis in criticism. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CXIII. 1933. p. 107—

Az irodalmi és művészeti kritika ellaposodása és válsága.

Dülberg, Franz. Inflation des Geistes? **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 57. 1930. p. 35—59.
A szellemiség válsága az irodalom és művészet területén.

Forst de Battaglia, Otto. Die Tragödie des Schrifttums der Deutschen. **1743**

= Das neue Reich. Jg. XIII. 1931. p. 631—633 & 653—655.
Az erkölcsi és izlésbeli lazaság jelentkezése az irodalomban és a közönség igényében.

Franzen, Erich. Die Krise des individualistischen Romans in Frankreich. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XLVII. 1936. p. 199—208.
Céline, Malraux, Jouhandeau regényeinek ismertetése és bírálata.

Mauriac, François. Die Krise des Romans. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XL. 1929. p. 641—662.
A régi regény célja: szórakozás. Az új regény feladata: a mélyebb emberismeret.

Petiot, H. The problems of french post-war literature. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CX. 1931. p. 359—372.
Jelentősebb francia regényírók (Arland, Gide, Proust Romains stb.) spirituális áttörése és a szellemi válság.

Przywara, Erich. Antlitz der Zeit. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 115. 1928. 44—52 p.
A válság jelentkezése a német lírai költészetben.

Trilling, Lionel. Is literature possible? **1258**

= The nation. Vol. CXXXI. 1930. p. 405—406.
Az európai és amerikai regényírás krízise.

Werner, Bruno E. Schicksalsstunde des deutschen Schrifttums. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 58. 1931. p. 12—18.
Az egyéni érvényesülés érdeke és a szellemiség harca a német irodalomban és tudományban.

Színház — Theater.

Valér Erik. A korszerű színpad. Bp.: Kosmos 1936. 158 p. **86506**

A színpadi technika története. A mai színjátszás forradalmi újításai. A technika túlsúlya. A jövő színpadja.

—

Harsányi Grete. A színház válsága. **4694**

= Magyar Kultúra XIX. évf. 1932. p. 103—106.
A mai színház válsága a generációk harcának részjelensége.

Film.

Harms, Rudolf. Kulturbedeutungen und Kulturgefahren des Films. Karlsruhe: Braun 1927. 70 p. **65440**

Filmszociológia. Párhuzam a tömegízlés és a film között. A gazdasági és társadalmi szempont. A film és a mai ember.

Schopen, Edmund. Das Kulturproblem des Films. München: 1929. **P 792.91**

A film kultúrproblematikája. Technika vagy művészet? A film szociológiája. (Alapvető tanulmány.)

Képzőművészetek. — Die bildende Künste.

Kreis, Wilhelm. Die Baukunst vor den Kriege und heute. Lpzg: Hübsch 1927. XVII, 67 p. (Neue Werkkunst.) **100878**

A kultúra, civilizáció és művészet összefüggése. A háború előtti és utáni építészet.

Pogány Moric. Dreams of an architect. Pref. by Max Reinhardt. Leipsie: Huebsch 1926. 11 p. 39 t. **100708**

Az új stílus jelentkezése az építőművészetben.

Rosenberg, Alfred. Revolution in der bildenden Kunst. München: Eber Verl. 1934. **P 701**

A képzőművészet krízise. A görög és germán gondolat küzdelme. A jövő stílusa.

Zene. — Musik.

Benz, Richard. Vom Erden-Schicksal ewiger Musik. Jena: Diederichs 1936. 163 p. **87989**

A német zene metafizikai szellemének története és jelenkori válsága.

Molnár Antal. A ma zenéje. Bp.: Somló 1937. (Népszerű zenefüzetek, 7.) **R 78»193«**

A zenében jelentkező krízist a gazdaság és a józan mérték válságára vezeti vissza.

Wolff [Erich]—[Carl] P e t e r s e n. Das Schicksal der Musik von der Antike zur Gegenwart. Berlin: Hirt 1923. 261 p. **81961**

Az »Anarchie« c. fejezet a modern zene kríziséről szól (p. 191—261). A Beethoven utáni zene minden szellemet feloldott és pusztán a zenei eszközök lehetőségében merül ki.

—

Calvocoressi, M. D. Music and revolution. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CXV. 1934. p. 691—

A modern zene, mint a forrongó társadalom és válságba jutott ember kifejezése.

Schaezler, Karl. Mechanisierung — auch der Musik? **4702**

= Hochland. Jahrg. XXVII. 1930. p. 76—81.

A gépiesség megsemmisíti a teremtő aktust.

Schmid, Willi. Neue Musik. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 118. 1930. 89—96 p.

A mai zene »az eszközök raffinált túltengése.«

Stuckenschmidt, H. H. Musik und Publikum. **2562**

= Europäische Revue. Jg. V. 1929. p. 186—197.

A polgári világszemlélet ellen való forradalom jelentkezése a modern zenében.

Sport. — Sport.

Meisl, Willy. Der Sport am Scheidewege. Vorw. v. Egan Erwin Kisch. Heidelberg: Iris Verl. 1928. 162 p. 2 t. **66312**

Több alapvető tanulmány arról a témáról, hogy az általános kultúraváltozás miképen jelentkezik a sportban. (Különösen: Bert Brecht: Die Krise des Sportes.)

Perlaky Lajos. Korunk sportőrülete. (A sportkultúra veszélyei.) Bp.: Pallas 1929. 49 p. **68500**

A sporterkölcs eldurvítja a közmorált.

VII.

Politikai válság. — Die politische Krise.

Benes, Edvard. Gedanke und Tat. Aus den Schriften und Reden v. E. Benes. Prag: Orbis Verl. 1937. **88332**

Bd. 1. Die Politik als Wisenschaft und Kunst. 201. p.

Jelentékeny tanulmányok és cikkek Európa háború alatti és utáni politikai válságáról. Legfontosabb szempontok: a szláv kérdés, a háború szociológiája, a humanitás gondolatának letörése, a demokrácia válsága, a nemzetiségi kérdés, a szocializmus.

Coudenhove-Kalergi, Richard N. Praktischer Idealismus. Adel—Technik—Pazifismus. Wien: Paneuropa Verl. 1925. 191 p. **64277**

Politikai és erkölcsrajzok a világháború-utáni Európából. A technika apológiája. A háború után tartó gazdasági és diplomáciai háború. Az európai béke lehetőségei.

Keith, Arthur. The place of prejudice in modern civilisation. (Prejudice and politics.) London: Williams & Nagate 1931. 54 p. **77653**

Politikai illuziók, előítéletek és tévedések szerepe a modern államiságban.

Nacos, Lucas. La crise sociale et politique de l'Europe. Paris: Riviere 1926. XI, 80 p. **58548**

A nyugtalan Európa politikai és társadalmi rajza. Két világ küzd: az erőszak és a józanság. Az előbbit a nacionalizmus képviseli, az utóbbit egy nemzetek fölött levő népek szövetsége.

Rössle, Wilhelm. Heroische Politik. Jena: Diederichs 1934. 133 p. **83361**

Az individualizmus liberális apolitikus magatartás a mai időben letűnik és a kollektivizmus heroikus magatartása kerül felül.

Varga [Imre] E[mmery]. The great crisis and its political consequences. Economics and politics 1928—1934. London: Modern books limited 1934. 177 p. **85026**

A gazdasági-politikai válság (1928—34.) kiindulópontja az üzleti életben. A nagy válság leírása (1929—33). A mezőgazdasági válság és a gyarmatok. A gazdaság befolyása a politikára. Szocializmus és fasizmus. Külpolitikai kérdések.

—

Bardoux, Jaqu es. La crise politique des societés modernes. **2993**

= L'esprit international. T. VII. 1933. p. 556—571.
A politikai demokrácia, mint történeti tényező. Intézmények válsága. A francia államrendszer megingása.

Decker, Georg. Zur Kritik der politischen Krisen. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. VI. 1929. p. 1—13.
A párt-rendszer, a választási módszer és egyéb állam-strukturális valóságok bírálata.

Diesel, Eugen. Gibt es eine Weltkrise? **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 62. 1935. p. 210—215.
A válság valóságának kérdése. A problémák felvetésének fontossága.

Glaubitz, N. von. Wie lange noch? **1743**

= Das neue Reich. Jg. XI. 1928. p. 523—524.
A parlamentarizmus válságával kapcsolatban politikai és gazdasági kérdések elemzése.

Muth, Karl. Res publica 1926. Gedanken zur politischen Krise der Gegenwart. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXIV. 1926. p. 1—14.
A politikai helyzetből kiindulva: »vagy egészen új idő következik, vagy a pusztulás.«

Rohan, Karl Anton. Bericht zur Lage. **2562**

= Europäische Revue. Jg. IX. 1933. p. 595—602.
A közeli háború veszedelme és a kiegyensúlyozatlan államerők.

Európa. — Europa.

Coudenhove-Kalengi, R[ichard] N[ikolaus]. Europa ohne Elend. Ausgewählte Reden. Paris: Paneuropa Verl. 1936. 91. p. **87737**

Tanulmányok Európa gazdaságáról, nagyvárosainak szelleméről, az európai kultúrlélekről és Ausztria küldetéséről. Megoldása: a krízist csak a Paneurópa-unió oldja meg.

Coudenhove-Kalengi, R. N. Kampf um Paneuropa. Bd 1—3. Wien: Paneuropa Verl. 1925. **68473**

Politikai, gazdasági, szociálpszichológiai és jogi tanulmányok gyűjteménye a népek között levő válságos konfliktusok kiküszöbölendő: Paneurópa megalkotására.

Diesel, Eugen. Ringen um Europa. Lpzg.: Bibliogr. Inst. 1935. 91 p. **86028**

Igen jelentős mű, amely az európai szellem és politika egyenlegét készíti el. Különösen fontos az: »Európa irányító nélkül« és a »Primitivizálódás« fejezete.

Hutchinsen, Paul. The united states of Europe. Chicago: Willett, Clark 1929. 225 p. **72407**

A Briand-féle terv alapján az Európai Egyesült Államok keletkezésének feltételeit vizsgálja: gazdaságilag, politikailag, szociálisan és jogilag. A megoldandó kérdés: a mai válság.

Jouvenel, Bertrand de. Vers les États-Unis d'Europe. Paris: Libr. Valois 1930. 205 p. **75311**

Tanulmányok a Népszövetség törekvéseiről, amelyek a politikai válságot az Egyesült Államokkal akarják megoldani. (Lefegyverzés, a nacionalizmus bírálata, és Briand-féle terv.)

Kjellén, Rudolf. Die Grossmächte und die Weltkrise. Lpzg.: Teubner 1921. IV, 249 p. **50422**

Európa politikájának kritikája, a világháború és következményei.

Lukács, Géza. Gedanken zur friedlichen Verständigung in Europa (Revision, Gleichgewicht, Friede.) Saarbrücken: Saarbrücker Verl. [193?] 127 p. 1 t. **83495**

A politikai válság a békeszerződések, a kisebbségi kérdés, a háborús adosságok oldaláról.

Mendelssohn-Bartholdy, A. The european situation. New-Haven: Yale univ. 1927. VIII, 115 p. **63954**

A politika felforgatta Európa természetes földrajzát. A fajok kérdése és megoldhatatlanságuk. Az európai államszövetség lehetősége.

Sering, Max. Die Weltkrise und die Neuordnung Europas. Tribute, Abrüstung, Donauraum. Anhang: Die Höhe der deutschen Leistungen. Berlin: Heymann 1932. VIII, 68 p. **79430**

A hatalom és gazdagság elosztása a háború után: ebből új gazdasági expanziós törekvések indultak ki. A konjukturák a huszas években. A fellendülés és visszahatás. A nyersanyag válsága. A középeurópai helyzet. A gazdasági válság megoldása politikai megújhodás nélkül elképzelhetetlen.

Slocombe, George. Crisis in Europe. London: Salwyn & Blamt 1934. 239 p. **84736**

A békeszerződések bukása. Az új nacionalizmusok felvirágzása. A háború el nem intézett kérdései. Európa jövője: diktaturák vagy új demokrácia.

Srbik, Heinrich von. Mitteleuropa. Das Problem und die Versuche seiner Lösung in der deutschen Geschischte. Weimar 1937. **P 9.405 »18 : 13«**

A világháború által politikai egységgé kovácsolt Középeurópa a háború után széthullási válsággal küzd.

—

Blondel, Georges. Les inquietudes de l'Europe centrale. **4460**

= La réforme sociale. T. 54. 1934. p. 137—147.
A nemzeti önrendelkezés elvének felforgató hatása Középeurópában.

Diesel, Eugen. Europa ohne Kompass. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 61. 1934. p. 177—182.
A letűnő politikai szellem és a jövő kor kulturális válságképe.

Diesel, Eugen. Gedanken über Europas Zukunft. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 61. 1934. p. 1—5.
Az európai politikában levő válság nem egyéb, mint egy magasabb rend szellemének küzdelme a megvalósulásért.

Diesel, Eugen. Das Seil über Europas Abgrund. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 61. 1934. p. 8—15.
A nemzetek fölötti egység megteremtőjének lehetősége.

Rohan, Karl Anton. Europäische Revolution. **2562**

= Europäische Revue. Jg. IX. 1933. p. 513—527
A nemzeti forradalmak lefolyása az európai államokban. Az ember gondolatának forradalma. A népek és az uralmi formák forradalma.

Scheffer, Paul. Weltfriede und Weltrevolution. **2562**

= Europäische Revue. Jg. IV. 1928. p. 107—115.
Az európai egyensúly politikai megbomlása és a forradalmiság győzelme.

Steed, Wickham H. The future in Europe. **2010**

= International affairs. Vol. XII. 1933. p. 744—762.
Európa válaszúton: vagy a nemzetek hatalmi politikája, vagy a demokratizálódás és civilizáció felé.

Villard, Oswald G. Europe's darkest hour. 1258

= The nation. Vol. CXXXII. 1931. p. 549—551.
Vázlatos utikép Európa államairól.

Népek egymásközti viszonya. — Das Verhältnis der Völker zueinander.

Benes, Eduard. Gedanke und Tat. Aus den Schriften und Reden v. E. Benes. Prag: Orbis Verl. 1937. **88332**

Bd. 3. Zusammenarbeit der Nationen. 204 p.
Alapvető tanulmányok a modern embertípusról, a kisebbségi kérdésről, a népek együttműködéséről, a demokráciáról.

Chaire, Somerset de. The impending storm. London: Constabbe 1930. 137 p. 3 t. **72512**

A politikai feszültségek új világháborút készítenek elő. A hatalmi viszonyokat mérlegeli és azt kombinálja, milyen népek fognak az új háborúban szembeállani.

Chaudan, K. S. Les conflits européens. Leur origine, leur développement, leur solution. Paris: Ed. Bossnet 1937. 292 p. **89906**

A harmincas évek közepén fennálló európai politikai helyzetre vonatkozóan alapvető. Az európai népek és államok egymásközötti viszonyait kimerítően tárgyalja. Alapgondolata: a demokrata és a fasisztikus államkoncepciók összeütközése.

Diesel, Eugen. Vom Verhängnis der Völker. Das Gegenteil einer Utopie. Stuttg.: Catta 1934. XV, 269 p. **83860**

A népek az ínségben elértek a határig, de nincs menekülési lehetőség: át kell törni a magasabb felé. »Minden pszichológiai és praktikus viszony teljesen megsemmisült.« A szabad látás lehetetlen. A technika céltalansága. A politika eredménytelensége. Az eltolódások már nem fokozhatók, de még távolról sem fejeződtek be. A határállapot elérése azonban a katharsis kezdete.

Privat, Edmond. Le choc des patriotismus. Les sentiments collectifs et la morale entre nations. Paris: Alcam 1931. 179 p. **77733**

A válság politikai szenvedélyeinek pontos rajza. A nacionalizmusok hiúságáról, de szükségéről és igazságáról. Az államférfi modern típusáról. A humanizmus letöréséről. Az állam és egyház problematikájáról. A kollektívizmusról. Széles távlatú könyv.

Scherer, B. Die Vorbedingungen des internationalen Friedens. Zürich: Amalthea Verl. 1931. 164 p. 6 t. **76248**

A nemzetközi politikai válságot a nacionalizmus jogi rendezésével óhajtja megoldani.

Waldecker, Ludwig. Die Stellung der menschlichen Gesellschaft zum Volkerubund. Versuch einer Darst. d. Kampfes um die Weltorganisation. Berlin: Heyman 1931. XII, 374 p. **77581**

A népszövetségi gondolat története, nemzetközi jogi szempontból való körvonalazása, eszméje és szükségessége. A különböző államok és társadalmi rétegek viszonya a népszövetséghez. A nemzetköziség szociológiája.

Woolf, Leonard. Imperialism and civilisation. New-York: Harcourt, Brace & comp. 1928. 182 p. **66446**

A XIX. század előtti civilizációs válságok ismertetése. A modern válság értelme. A Nemzetek Szövetsége, mint kísérlet arra, hogy a széthúzó imperialista civilizációkat összefogja és megmentse.

—

Ajtay József. Középeurópa válsága. **1258**

= Korunk Szava. II. évf. 1932. 15—16. sz. p. 5—6.
Európa nyugtalanságának oka Középeurópa politikai, gazdasági és szociális rendezetlensége.

Davis, Malcolm W. L'Europe à la recherche de son equilibre. **2993**

= L'esprit international. Vol. X. 1936. p. 330—337.
Küzdelem az európai politikai egyensúlyért.

Diesel, Eugen. Wie können sich die Völker verständigen? **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 62. 1935. p. 113—117.
Új stílű politikusra van szükség, aki a népek megértését meg tudja valósítani.

D'Ormesson, Wladimir. Le malaise européen. **2993**

= L,esprit international. Vol. X. 1936. p. 464—475.
Európai politikai bizonytalanság, fegyverkezés, nemzeti szocializmus veszedelme. A politikai erőmegoszlás aránytalansága.

Jászi, Oscar. War germs in the Danube basin: I. The crisis in the succession states. **1258**

= The nation. Vol. CXXXIX. 1934. p. 556—558.
A középeurópai háborús feszültség oka a megoldhatatlan nemzetiségi kérdés.

Mowat, R. B. Is this a moral world? **4942**

= The Hibbert Journal Vol. XXXV. p. 20—25.
A modern kultúrvilág levegője »háború által telített atmoszféra.«

Newman, Major E. W. Polson. Central Europe and the crisis. **4443**

= Nineteenth century and after. Vol. CXIX. 1936. p. 563—578.
Középeurópa politikai zavarai. A kisebbségek. A népszövetség működése.

Riedl, Richard. Bündnispolitik und europäischer Ausgleich. **2562**

= Europäische Revue. Jg. VII. 1931. p. 250—259.
A politikai válság következtében beálló új hatalmi csoportosulások elemzése.

Rohan, Karl Anton. Europäische Vertrauenskrise. **2562**

= Europäische Revue. Jg. VII. 1931. p. 481—488.
A gazdasági és politikai válság főként a német-francia kérdés szempontjából.

Scelle, Georges. Essai sur la crise de la Societé des Nations et ses remèdes. **2993**

= L'Esprit international. T. VIII. 1934. p. 163—183.
A nemzetek, társadalmak és földrészek összekötésére alakult szövetség küzdelme a széthúzó erőkkel.

Sforza, Carlo. La crise des nationalismes. **2993**

= L,esprit international. T. VII. 1933. p. 72—75.
A tömegjelszavak és a szociális anarchia Európa politikájának megzavarója.

Sforza, Carlo. Ou va l'Europe? **2993**

= L'esprit international. T. VI. 1932. p. 163—177.
A nemzetközi és nacionalista eszmék küzdelme a politikában.

Somary, Felix. The american and european economic depressions and political consequences. **2010**

= International affairs. Vol. X. 1931. p. 161—176.
Európa két háború között van s az egyedüli mód, amely a háborút elkerülné. a gazdasági és politikai restauráció.

Vostakov, P. L'U. R. S. S. en 1931. **2623**

= Le monde Slave. 1932. márc. p. 415—432.
Oroszország szerepe a keleti válságban.

Az állam válsága. — Die Krise des Staates.

Benes, Edward. Gedanke und Tat. Aus den Schriften und Reden v. E. Benes. Prag: Orbis Verl. 1937. **88332**

= Bd. 2.Von Bau und Leben des Staates. 205. p.
A demokratikus állam válságos helyzete: a pártok, tömegek, vezetők, tekintélyproblémái. A demokrácia és a szocializmus krízise.

Bortolotto, Guido. Die Krise des Staates. **83853**

= Massen und Führer in der faschistischen Lehre. Übers. v. P. u. A. Mirgeler. Hamburg: Hanseat. Verl. 1934. 7—19. p.
A krízis lényegét a tömeg és az élet viszonyának rendezetlenségében látja. Megoldása: a fasizmus.

Corteano, André. L'évolution de l'État. Étude des lois psychologiques de la vie sociale et économique. Paris: Payot 1933. 233 p. **82189**

A modern államfogalom elemzése és bírálata. Az államtípusok és jelenkori válságok. A gazdaság és a szociális gondolat szerepe a válságban. Konkluziója: az organizáció egy új formáját kell fölvenni, hogy a zavaron úrrá tudjon lenni.

Evola, I. Imperialismo pagano. Il fascismo al pericolo euro-cristiano, seguito da un' appendice polemica sulle relazioni di parte guelfa. Roma: Ed. »Atamor« 1928. VI, 160 p. **85262**

A dolgok rendjének feloszlása, a szám, az arány, az anyag uralma, az engedelmesség elveszése, nincs lehetőség az elmélyedésre, ilyen körülmények között az állam gondolata is szétesett. A részletmegoldások nem segítenek. Kíméletlen emberek a meglágyult világot ismét meg kell, hogy keményítsék. A teremtő szellem megújulása és a tetterős ember ereje alkotja meg az új kultúrát s ennek jelképét az új pogányság államát.

Fallin, H. L. La métapolitique supranationale. Paris: Delpenche: 1927. 36 p. 1 t. **61898**

A politikai gondolkozás válsága, a metapolitikai értelem fejlesztése és a nemzetek fölötti állam megvalósulása.

Gehlen, Arnold. Der Staat und die Philosophie. Lpzg: Kleiner 1935. **P 001**

Az állam megújulása a szellemi tudományokból.

Pannwitz, Rudolf. Staatslehre. Bd. 1— München-Feldafing: Carl 1926 — **62468**

Bd. 1. Lehre von den Mächten. 1926. 215. p.
Az embert értékei teszik emberré és válsága az értékek válsága. A jelenben kezd megvalósulni az új érték: az Übermensch. Az állam is ebben az új értékben alakul és tisztán hatalmi állam lesz és leveti a humánus gondoskodást.

Salter, Arthur. Referee or superstate? **86216**

= Adams Mary: The modern state. New-York: Century comp. 1933. 297—308. p.
Az egyes államok válsága akkor fog megoldódni, ha az összes államok együtt határoztak afölött, vajjon demokratikus államszövetséget alkotnak, vagy pedig megvetik az államfölötti állam alapját.

Salter, Arthur. The riddle of the future. **86116**

= Adams Mary: The modern state. New-York: Century comp. 1933. 308—317. p.
A legközelebbi jövő még az eddiginél is nagyobb bizonytalanság és ingadozás kora lesz.

Woolf, Leonard. Gods or bees. **86216**

= Adams Mary: The modern states. New-York: Century comp. 1933. 67—76. p.
A történet az államok számára ma két lehetőséget nyujt: vagy továbbfejleszti a demokráciát és szocializmust, ebben az esetben az ember a méhek színvonalára süllyed; vagy utat enged az ellenkező iránynak és a nagy egyéniségeket juttatja szóhoz.

—

Curtius, Friedrich. Staat und Volk. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXI. 1923. 225—238. p.
Nép és állam nem fedik egymást. Megoldás: a keresztény állam.

Decker, Georg. Ausbruch der Staatskrise. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. IX. 1932. p. 1—7.
A német alkotmány válsága.

Del Vecchio, Giorgio. Az állam válsága. **2450**

= Társadalomtudomány. 1933. p. 184—201.
Az állam »egy rendszert alkotó jogi szabályoknak közös középpontra való visszavezetése.« A mai állam-válság a jogrendszer megváltozása. A cél: az egyes társadalmi osztályok között levő zavarokat, amelyek a munka területén jelentkeznek, kiküszöbölni.

De Roussel, William Gueydan: Demaskierung des Staates. **2562**

= Europäische Revue. Jg. XII. 1936. p. 798—805.
A mai állam »oly tényezők összetétele, amelyek a valóságban már nincsenek meg.« Az egyedüli, ami az állam régi formáját még fenntartja, a kontinuitás.

Giese, Gerhart. Weg aus der Staatskrisis. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 59. 1932. p. 6—15. 113—121.
Az erőszak és szabadság eszméje Hegel alapján: az új államon szemlélve.

Hamburger, Ernst. Dialektik der staatsrechtlichen Entwicklung in der Wirtschaftskrise. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. 1932. p. 19—35.
A gazdasági válság visszahatása az államkormányzatra. A jogi következmények. Az államháztartás biztosítása.

Klotz, Anton. Von der Regierungskrise zur Staatskrise? **1743**

= Das neue Reich. Jg. XI. 1928. p. 630—631.
Az osztrák sorozatos kormányválság alkotmány- és államválsággá lett.

Lanux, Pierre de. Positive und negative Faktoren überstaatlicher Entwicklung. **2562**

= Europäische Revue. Jg. II. 1926. p. 209—215.
Az állami organizáció válsága.

Messner, Johannes. Staatskrise und Katholizismus. **1743**

= Das neue Reich. Jg. XI. 1928. p. 501—503.
A közösség régi alapja felbomlott s ezért az állam is válsággal küzd. A katolicizmus feladata a társadalmat újra összefűzni.

xxx: Ou va la Roumanie? **2623**

= Le monde slave. 1931. sept. —
Románia társadalmi, politikai és gazdasági kialakulása a világháború után. Az állandó válsággal küzdő állam.

Weber, Adolf. Volkswirtschaft und Politik. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXI. 1923. 561—582 p.
A mai állam saját alapjának megsemmisítésén dolgozik.

Belpolitika. — Innenpolitik.

Németország. — Deutschland.

Diesel, Eugen. Die deutsche Wandlung. Das Bild eines Volks. Stuttg.: Cotta. 1925. XII, 374 p. **71192**

A németség történeti szerepe és alkata. A nép sorsának új lehetőségei: a régi államforma megsemmisítése, a küzdelem az új alakulat megvalósítására. (Alapvető mű.)

Pannwitz, Rudolf. Die deutsche Idee Europa. (München-Feldafing: Carl 1931. [6.] 62 p. **78352**

A kereszténység összeomlásával vallásos őserők törtek elő s ezek felbontották a társadalmi, állami és kulturális rendet. A németség szelleme lehet csak Európa megmentője.

Spengler, Oswald. Neubau des deutschen Reiches. München: Beck 1924. 104 p. **55188**

A szuverén államgondolat, amely csak hatalmi szempontokat vesz figyelembe, mentheti meg Németországot a politikai válságtól.

Spengler, Oswald. Politische Schriften. München: Beck 1933. XVI, 338 p. **80076**

Az összegyüjtött tanulmányok mindegyike a politikai válsággal foglalkozik. Különösen jelentős: »A világpolitika új formái« és »A német birodalom újjáépítése.«

Magyarország. — Ungarn.

Szekfü Gyula. Három nemzedék és ami utána következik. Bp.: Egyet. ny. 1934. 508 p. **83506**

A magyar politikai és társadalmi válsággal az ötödik könyv (Trianon óta, p. 379—501) foglalkozik. A megcsonkított ország; a neobarokk társadalom; feszültségek (a föld kérdése, a felekezeti kérdés, zsidóság és kapitalizmus, a nemzedékprobléma, a leszakadt magyarság); magyarabb magyarság felé. Szempontja inkább történeti, mint társadalmi, vagy szellemi. A nacionalista moralizmus álláspontja a politikai dekadenciával szemben.

Weis István. Hová? A magyar jövő útja. Bp.: Athenaeum 1931. 238 p. **77567**

A magyar válsággal foglalkozó művek közül a legszélesebb. Különösen a közélet jelenségeit bírálja s a politikai válságot írja le (»A beteg állam.« »A mindenható állam«). Éles fejezetet szentel a társadalom morális bírálatának. Kiterjed a szellemi életre is és a gazdaság, agrárkérdések is foglalkoztatják.

Weis István. A mai magyar társadalom. Bp.: Magyar Szemle Társaság. 1930. 240 p. **70977**

A magyar társadalom válságának legalaposabb és legáltalánosabb rajza. Fokozatosan halad végig a tanya, falu, város, nagyváros kérdésein és osztályok szerint vizsgálja az elszegényedést, a szociális formák felbomlását, a műveltség hanyatlását, a morális eldurvulást és közönyt. A gazdasági és szellemi életről szóló fejezetekben sok részletadat. A kritika súlya a közéletre esik.

—

Németh László. A reform. **X 2199**

= Tanu. 1935. p. 4—55.

Magyarország belpolitikai válsága 1934—35 telén. A háború óta a tespedés kora tart. Ez a reformok ideje lett. Egész Európa egy új életrendet akar teremteni. Reform-indítványok az irodalomban, az iskolában, egyetemen, hadseregben, a gazdaságban (telepítés, földosztás, ipar, kereskedelem). A politikai reform: a diktatúra lehetősége. A magyar kisebbségek.

Weber, Arthur. Das ungarische Kulturproblem. **3473**

= Zeitschift für Politik. Bd. XVII. 1928. p. 236—

Történeti áttekintés. A jelenkori kollapszus oka: az elszegényedés. A francia és német befolyás küzdelme Magyarországon.

Spanyolország. — Spanien.

Barga, Corpus. Der Sinn der spanischen Revolution. **3473**

= Zeitschrfft für Politik. Bd. XXI. 1932. p. 167—179

A vallási, gazdasági, szociális erők szerepe a spanyol forradalomban.

Mousset, Albert. L'évolution de la crise espagnole. **2993/**

= L'esprit international. 1937. okt. p. 466—485.

A spanyol polgárháború belpolitikai, társadalmi és szellemi előzményei.

Peers, E. Allison. Crisis in Spain. **4449/**

= Nineteenth century and after. Vol. CXVI. 1934. p. 505—514.

A spanyol fasiszta forradalom. A szociális zavarok. Politikai bizonytalanság.

Egyéb államok. — Sonstige Staaten.

Briese, Yves de la. Die Krise des französischen Nationalismus. **2562/**

= Europäische Revue. Jg. III. 1927. p. 10—19.
A francia katolikus és nemzeti mozgalom és a politikai válság.

Kennedy, M. D. The far eastern crisis. **4449/**

= The nineteenth century and after. 1937. Sept. p. 317—327.
A japán-kinai viszony politikai szemszögből.

Stockmann, Alois. Die Kriseninitiative und ihre Ablehnung durch das Schweizervolk. **4644/**

= Stimmen der Zeit. Bd. 129. 1935. 314—320 p.
A svájci államszövetség határozatai a krízis elhárítására.

Villard, Oswald G. France against the world. **1258/**

= The nation. Vol. CXXXII. 1931. p. 149—151.
A franciaországi állandó fegyverkezés, mint a béke akadálya.

Wyss, Hans A. Zwischen der Entscheidungen. Zur Lage der Schweiz. **4647/**

= Deutsche Rundschau. Jg. 63. 1937. p. 20—25.
A válság lelki lethargiájának hatása Svájc politikai, társadalmi és gazdasági életére.

VIII.

Társadalmi válság. — Die gesellschaftliche Krise.

Általában. — Im allgemeinen.

Bohn, Frank & Richard T. Ely. The great change. Work and Wealth in the new age. New York: Nelson and sons 1935. 373 p. **85800**

Két részre osztott szemlélődés. Az első rész a »Régi és új« eszméket, rendszereket, organizációt és gazdaságot tárgyalja; a második rész a »Reorganizáció«-val foglalkozik.

Coudenhove-Kalergi, R. N. Europa erwacht! Paris: Paneuropa Verl. 1934. 266 p. 1 t. **88171**

Európa a XX. században elvesztette világuralmi helyzetét és új módon kell berendezkednie. Gazdasági és kulturális indítványok egy páneurópai unió megalakítására.

Crivelli, D. Le fin de la crise. Paris: Bossard 1932. 301 p. **78585**

Az ember társadalmi tudatának válsága, amely az anarchiában kulminálódik. A morális megújulás lehetősége.

Daye, Pierre. L'Europe en morceaux. Paris: Éd. de la Revue Plans. 1932. 214 p. **79098**

A válságban szükségszerű következményét látja annak, hogy Európa társadalma széthullott. A XX. század azonban az új egységet meg fogja teremteni.

Douglas, Norman. How about Europe? Some footnotes on East and West. London: Chatto & Windus 1930 [4], 264 p. **73768**

Rajzok, jegyzetek és megfigyelések a válságban levő európai közéletből, forgalmából, emberek jelleméről, szokásáról.

Dupuis, René & Alexandre Marc. Jeune Europe. Paris: Plon 1933. XXIV, 245 p. **85270**

Az európai államok társadalmának konstrukciós változása. Orosz-, Olasz-, Németország. Egy új közösségszellem kialakulása.

Földi Mihály. Kiáltás a válságból. Új polgárság, új theokrácia, harc a neobarbarizmus ellen. Bp.: Nyugat 1936. 167 p. **86895**

Erkölcsi, szellemi és gazdasági válság. Válság és irodalom. Utazás a válságban. (Újságcikkek és riportok.)

Frank, Franz. Vor der grossen Wende. Die Dämonie d. modernen Zivilisation u. ihre Überwindung. Geleitw. v. Joseph Eberle. Innsbruck: Tyrolia Verl. 1933. 231 p. **81354**

A modern nyereség-gazdaság hatása a szociális és politikai helyzetre. Az ember személyiségének embertelenné válása és a civilizáció morális lezüllése. A haladásgondolat és az életszokások elvadulása.

Gründel, E. Günther. Die Sendung der jungen Generation. Versuch einer umfassenden revolutionären Sinndeutung d. Krise. München: Beck 1932. XIV, 456 p. **78982**

A generáció társadalomlélektani koncepciójából indul ki és a mai nemzedék pszichológiai keresztmetszetét adja. A kulturális, politikai magatartás. A generáció küldetése. Az új ember és feladata: praktikus szocializmus és vezérképzés.

Hartmann, Hans. Die junge Generation in Europa. Berlin: Der neue Geist Verl. 1930. 112 p. **87223**

A német, angol, francia, északi, olasz háború-utáni generáció jellemrajza. Az új nemzedék gondolkodása és magatartása. A válság megoldását ez az új generáció hozza.

Keyserling, Hermann gr. Die neuentstehende Welt. Darmstadt: Reichl 1926. 139 p. **58696**

Európa jelen kulturális és szellemi helyzete. Embertípusok, mozgalmak, eszmék és bírálatok. A jövő kérdése. Az igazi haladás.

Mann, Klaus. Heute und Morgen. Hamburg: Enoch 1927. 38 p. **64749**

Az európahívő húszéves nemzedék önvallomása (lírikus vázlat).

Mannheim, Karl. Mensch und Gesellschaft im Zeitalter des Umbaus. Leiden: Sijthoff 1935. XVIII, 208 p. **89667**

A válságirodalom szociológiai részének alapvető műve. A kiindulópont a mai ember fejlődöttségének diszproporcionalitása, amely az egyik oldalon használja a magasrendű szellemi eszközöket (technika), a másik oldalon, ösztöneiben primitív fokon áll. A társadalmi megoldás vagy liberális demokrácia, amely a tömegesedést fokozza; vagy a diktatórikus kormányzati forma, amely még az előbbinél is veszedelmesebb. E tételt a szerző az elitképződés folyamatán mutatja be. A gondolkozás és cselekvés három fokot ismer: a találást, a feltalálást és a tervezést. Ma a társadalomban a tervgazdálkodás és tervcselekvés lépett fel, mint új szociális tény. A teljes átépülés azonban nem szociológiai feladat, mert a társadalom megújulása csak a megújult ember útján lehetséges.

Ortega y Gasset, José. Der Aufstand der Massen. (La rebelión de las masas). Übers. v. H. Weyl. Stuttg: Deutsche Verl. Anst. [1931.] 209 p. **78915**

A túlnépesedés és ennek következtében a barbárság vertikális betörése a kultúrába. Ez az új barbárság, a tömeg határozza meg a mai értékeket. A felelőtlen és mohó élvezés. Az izlés lealacsonyodása. Az ellenséges magatartás a nemes emberfaj ellen. A közönségesség elégedettsége saját közönségessége fölött. A plebejus, mint szellemdiktáló. Az életélvezés típusai: az elégedett fiatalúr. De, amit ma látni, még nem kivezető út ebből a tömeguralomból. Az elit képződésének szüksége. (Alapvető mű.)

Prohászka Ottokár. Kultúra és terror. A társadalmi kérdés. Bp.: Szt. István társ. 1927. VII, 327 p. **64261/11**

= P. O. összegyüjtött munkái. 11.

A háború végének krízis-állapota. A szociális kérdés, a megújuló kereszténység, a kultúrprogramm, elit és tömeg kérdései.

Schreyvogl, Friedrich. Die Entdeckung Europas. Streiflichter auf die neue Zeit. Lpzg: Staackmann 1931. 106 p. **76399**

A szocialista nacionalizmus a legértékesebb európai embertípust elnyomta. Ez a világháború után újra előretört és jogaiba lép, először úgy, hogy a régit lerombolja.

Stok, Wilhelm. Geheimnis, Lüge und Missverständnis. Eine beziehungswissenschaftliche Untersuchung. München: Duncker & Humbolt 1929. VII, 90 p. **70123**

A modern szociális élet diszpozicióí és szellemi épületei. (Jelentékeny részlettanulmány.)

Waldkirch, Wilhelm. Weltpresse und Weltkrise. Die Zeitung zwischen Krieg und Frieden. Ludwigshafen a. R.: Waldkirch 1936. 228 p. **87553**

A társadalmi, politikai és morális válság párhuzamban a sajtó krízisével. A publicista aktivitása. Az ujság és a korszellem. Az ujság és a politikai feszültségek. Politikai pedagógia. Az aktualitás problémája. Sajtó és háború. A sajtó szellemi helyzete.

—

Aradi Zsolt. Reményvesztett nemzedék? **4694**

= Magyar Kultúra XVIII. évf. 1931. p. 106—114.
A dezilluzió hatása a fiatal generációban.

Brandenstein Béla báró. Társadalmunk válsága és a kibontakozás útja. **4694**

= Magyar Kultúra XVIII. 1931. p. 385—394.
A kapitalista társadalmi rend pusztulása.

Brandenstein Béla báró. Társadalmunk válsága és legyőzésének lelki feltételei. **4694**

= Magyar Kultúra XIX. évf. 1932. p. 49—58.
Az elvilágiasodott társadalom újra a vallásos elmélyülés útjára lép.

Czettler Jenő. Társadalmi reformok és nemzeti aspirációink. **3891**

= Katolikus Szemle 50 évf. 1936. p. 417—424.
A társadalmi reform alapja a gazdasági egyensúly, ezt pedig csak a népek együttműködése biztosítja.

Eberz, Otfried. Aufgang und Niedergang des männlichen Weltalters. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXVI. 1929. p. 1—25.
A nemek között levő problémák és a társadalmi válság kapcsolatai.

Flandin, P. E. Weltsorgen der Gegenwart. **2562**

= Europäische Revue. Jg. IX. 1933. p. 588—595.
Az európai helyzet vázolása: békerevízió, a gazdasági mechanizmus zavara, a neoliberalizmus.

Liberalizmus és etatizmus. (A Társadalomtudomány körkérdése.) **2450**

= Társadalomtudomány. 1934. p. 1—80.
Huszonnyolc hozzászólás a liberalizmus társadalmi és szellemi válságának problémájához.

Kalló Sándor. Társadalompusztító hatások a közvéleményben. **2450**

= Társadalomtudomány. 1936. p. 46—63.
Az orvosi therápiai gondolat alkalmazása a társadalom betegségének jelenségeire.

Krout, Maurice H. Culture and culture change. **3337**

= The American Journal of Sociology. Vol. XXXVIII. 1932. p. 253—263.
Kultúra-lélektani szempontból vizsgálja a modern kor átalakulását.

Laky Dezső. Az értelmiség válságának gazdasági és társadalmi háttere. **2450**

= Társadalomtudomány 1931. p. 28—49.
A szellemi munkapiac díszharmóniája a világháború után. A roham az egyetemek ellen. A felfelé irányuló osztálymozgalom. Megoldás: az intelligencia foglalkoztatása a gazdasági életben.

Marty, Henry. Masse ou élite? **4460**
= La réforme sociale. T. 56. 1936. p. 109—130.
A modern politikai rend-elméletek, a tekintély kérdése, a humanizmus eszméje és a szellemi ember problémái a társadalomban.

Romier, Lucien. Die Zukunft Europas. **2562**
= Europäische Revue. Jg. I. 1925. p. 210—213.
Európa individuális és szellemi kultúrája Ázsia és Amerika tömegkultúrája között exisztenciájáért küzd.

Schilder, Paul. The relation between social and personal disorganisation. **3337**
= The American Journal of Sociology. Vol. XLII. 1936. p. 832—839.
Az egyéni és társadalmi szétesés tünete primitív és urbanus kultúrákban.

Schiller, F. C. S. Antmen or supermen? **4449**
= Nineteenth century and after. Vol. CXVII. 1935. p. 89.
A mai ember nincs tisztában a társadalom természetével s ezért vagy hangya-lény, vagy fensőbbrendű ember akar lenni.

Slight, David. Disorganisation in the individual and in society. **3337**
= The American Journal of Sociology. Vol. XLII. 1936. p. 840—847.
Társadalomlélektani vizsgálat. A válságba jutott egyéni sorsok hatása a közösségre.

Tiefenthaler József. A mai fiatal nemzedék lelki összetétele. **3891**
= Katholikus Szemle 48. évf. 1934. p. 548—551.
A háború-utáni generáció karakterológiai elemzése.

Üxküll, J. v. Die Entplanung der Welt. Magische, mechanische und dämonische Weltanschauung. **4647**
= Deutsche Rundschau. Ig. 59. 1933. p. 38—43. & 110—115.
A biológus-filozófus szemlélete a modern kor életrendjének felbomlásáról és desorganizációjáról.

Volkmann, Erich Otto. Das geistige Gesicht des deutschen Offizierkorps in der Zeitwende. **4647**
= Deutsche Rundschau. Jg. 61. 1934. p. 1—7.
A német hadsereg és tisztikar társadalmi szerepe a háború után.

Weber, Peter. Des nomadisierte Europa. **4647**
= Deutsche Rundschau. Jg. 62. 1935. p. 137—142.
A társadalmi viszonyok felbomlása, a család pusztulása, a nevelés és művészet kérdései.

Polgárság. — Das Bürgertum.

Barthélemy, Joseph. La crise de la démocratie contemporaine. Paris: Sirey 1931. 225 p. **76795**
A jelenkori társadalmi törekvések elemzése (fascizmus, bolsevizmus stb.). A parlamentáris demokrácia betegségei. A demokrata szellem válsága, az állami és kormányzati tekintély lehanyatlása, a politikai pártrendszer alkonya, a szindikalizmus veszélye. A parlamentáris módszer krízise. A nemzeti szuverénitás gondolata és az államválság.

Berdyaev, Nicolas. The bourgeois mind and other essays. London: Sheea & Ward 1934. 130 p. **84602**
A középosztály és a belőle származó szocialista szellem vallása és társadalmi szemlélete.

Berl, Emmanuel. Mort de la morale bourgeoise. Paris: Gallimard 1929. 229 p. **72917**
A polgárság szélsőbaloldali kritikája. A polgár, mint a nagy ember ellenfele. A polgárság filozófiája: a bourgeois spiritualizmus. A polgárság esztétikája. A tudattalan, mint vallás.

Corey, Lewis. The crisis of the middle class. New York: Covici. Friede. 1935. 379 p. **86607**
Alapvető mű, amely szellemi és szociológiai elmélyüléssel vizsgálja a XIX. században kialakuló, a francia forradalom eszmevilágától fűtött középosztályt és azt az új feladatot, amely előtt az osztály ma áll. A kapitalizmus alkonyával a kollektív követelménye lépett fel s most a középosztálynak tisztáznia kell helyzetét a munkás és parasztosztállyal szemben. A különböző megoldások: fascista stb.

Jellinek, Fritz. Die Krise des Bürgers. Zürich: Europa-Verl. [1936]. 321 p. **86622**
A polgár alakjának és szellemének történeti és társadalomtudományi megrajzolása, az irodalomban egyedülálló pontossággal. Az okok kifejtése, miért kellett a polgári kultúrának, morálnak és életformának válságba jutnia. Alapvető részek Németország és Középeurópa polgárságának társadalmi, jogi, gazdasági és államrendjéről.

Kozák, J. B. The recrudescence of naturalism and the crisis of democracy. **P 1 (082)**
= Zur Philosophie der Gegenwart. Prag: Brentanogesellschaft 1934. p. 43—50.
A demokrácia az utópia spirituális víziójából fakadt és a filozófusok alkották. Ez a filozófiai szellem hatja át a politikát.

Madariaga, Salvador de. Anarchie oder Hierarchie? Bern: Gotthelf-Verl. [193?] 99 p. **86218**
A liberális demokrácia kritikája, a diktatorikus törekvések és a liberalizmus újjáépítése.

Percy, Eustace lord. The catastrophe. **86216**
= Adams, Mary: The modern state. New-York: Century comp. 1933. 114—127 p.
A demokratikus állam ipari és társadalmi rendszere juttatta válságba Európát.

Walker, Karl. Das Problem unserer Zeit und seine Meisterung. Lauf b. Nürnberg: Zitzmann Verl. 1931. 226 p. **78394**
Gazdasági, politikai, pénzügyi és szociális áttekintés. Alapgondolata: a válság oka a demokrácia eszméjének kisiklása. A krízis megoldása politikai feladat.

Webb, Sidney. Diseases of organized society. **86216**

= Adams, Mary: The modern state. New-York: Century comp. 1933. 165—213 p.
A társadalmi intézmények tökéletlenségei. A demokrácia és a kapitalista rendszer. Szemléltető leírás álláspont nélkül.

—

Aster, Ernst von. Die Krise der bürgerlichen Ideologie. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XLII. 1931. p. 1—13.
A polgári szellem dekadenciája és a proletarizmus erőszak-politikája.

Baldazzi, Giovanni. La rénovation de la démocratie. **2993**

= L'esprit international. Vol. X. 1936. p. 70—82.
A polgárság szellemi, politikai, társadalmi mérlege. A humanum-gondolat kiemelése.

Barker, Ernest. Democracy since the war and its prospect for the future. **X 2010**

= International affairs. Vol. XIII. 1934. p. 751—771.
A demos fogalma megváltozott a válság alatt, nem a polgárságot, hanem a népet értik alatta. Példák: Olasz- és Németország.

Butler, Murray N. La crise mondiale et les États-Unis. **2993**

= L'esprit international. T. VI. 1932. p. 499—511.
Amerika a világkrízisre demokráciájával hatott mérséklően.

Ernst, Paul. Die Psychologie von Bourgeois und Proletarier. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXI. 1924. 225—242 p.

Ernst, Paul. Nochmals: Zur Psychologie von Bourgeois und Proletarier. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXII. 1925. 684—690 p.
Mind a két cikk a polgár és proletár elemzése. De a polgárság és proletariátus nem az emberiség, csak ma politikailag aktív rész. Beállításuk materialisztikus. A társadalom spiritualizálása.

Gress, Rudolf. Die seelischen Auswirkungen der Arbeitslosigkeit. **1743**

= Das neue Reich. Jg. XIII. 1931. p. 1044—1045.
A munkanélküliség a polgárság ellenségeit neveli és a demokráciát válságba sodorja.

Heinemann, Fritz. Graf Keyserling und die Krise des Bürgertums. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XLII. 1931. p. 643—654.
A polgárság, amely 1789-ben győzött, már 1836-ban válságba jutott. A polgári kultúra válságának szellemi jelensége Keyserling filozófiája is.

Heelpach, Willy. Demokratie und Autorität. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XLI. 1930. p. 577—599.
A tekintély és a többség elveinek küzdelme a társadalmi válságban.

Ihring, Heinz. Die Krise der Demokratie. **3473**

= Zeitschrift für Politik. Bd. XXV. 1935. p. 56—69.
A demokrácia válságát az államrendszer és a termelési rendszer közt levő küzdelem idézi elő.

Mátrai László. Társadalmi betegségek. A polgárság krízise. **2698**

= Magyar Szemle. XXXI. köt. p. 344—352.
A válság fontosabb műveinek áttekintése alapján a városi élet és a polgár krízisével foglalkozik s részben a magyar viszonyokra alkalmazza.

Michel, Ernst. Die Krisis der späten Liberalismus. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXXII. 1935. p. 97—114.
A liberalizmus, mint a társadalom feloszlási folyamata.

Mihelics Vid. A parlamentarizmus válsága és a demokrácia. **3891**

= Katholikus Szemle 44. évf. 1930. p. 734—747.
A parlamentárizmus nem hozott demokráciát. A népek most a szociális kiegyenlítés nagyobb mértékét akarják.

Mowat, R. B. La crise des élites. **2993**

= L'esprit international. T. VIII. 1934. p. 243—251.
A demokrácia dekadenciája következtében a régi élite letűnik és az új még kialakulatlan.

Muth, Karl. Die Stunde des Bürgertums. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXVIII. 1930. p. 1—14 p.
A szocializmustól várja az önmagában megbomlott polgárság megújulását.

Thomas, Ivor. The collapse of liberalism. **86601**

= Catlin, G. E. G.: New trends in socialism. London: Diebson & Thomson 1935. 1—18 p.
A liberalizmus bukása részint a konzervatívizmus, részint a progresszív irányok előretörése miatt.

Schmitz, Oscar A. H. Der Sinn des Bürgertums. **74817/5**

= Der Leuchter. Weltanschaunug und Lebensgestaltung. Hg. v. Gr. Hermann Keyserling. Bd. 5. Darmstadt: Reichl 1924. 311—330 p.
A feudális arisztokrácia ma irreális, a proletariátus pedig a kaoszba vezet. A kultúra legmagasabb foka: az urbanitás és ez a polgáron nyugszik. A mai válság megoldása a polgár arisztokratizálódása.

Wolfers, Arnold. The crisis of the democratic régime in Germanny. **X 2010**

= International affairs. Vol. XI. 1932. p. 757—783.
A nemzeti szocializmus és a polgári demokrácia összeütközése Németországban s annak európai kihatásai.

Zucker, Wolf. Die englische Krise im Roman. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XLIII. Bd. 1. 126—132 p.
Priestley, Sackville—West, Powys regényeinek alapján az angol polgári társadalom válsága.

Szociális kérdés. — Die soziale Frage.

Brauns, H. Wirtschaftskrisis und Sozialpolitik. M. Gladbach: Volksvereinsverl. 1924. 60 p. **55107**

A válság tüneteiből azt olvassa ki, hogy a krízis fokozódni fog és a társadalom egyre jobban felbomlik.

Christiansen, Hans. Der Gleichberichtigungswahn. (Die Tragödie der Gattung.) Wiesbaden: Schankel-Verl. 1930. 271 p. **75388**

A nemek egyenlősítésének szélsőséges spiritualista szempontból való szemlélete.

Fleissig, Andreas. Paneuropa. Die soziale u. wirtsch. Zukunft Europas. München: Duncker & Humblot 1930. [8], 171 p. **74737**

A társadalmi és szociális téren a tervszerű koncepciók végrehajtását sürgeti. A terv legelsősorban: a nemzetek fölötti európai egyesülés.

Heller, Hermann. Sozialismus und Nation. Berlin: Rowohlt 1931. 106 p. **76340**

A szocializmus gondolatának elemzése és bírálata a ma történeti emberének szempontjából. Szocializmus: a nemzetben, államban, politikában, kultúrában stb.

Massa, E. H. La décadence socialiste. Paris: Jouve 1926. 289 p. **60973**

Különösen jelentős a mesterséges szociális rendszerekről írt rész Rousseautól az orosz ötéves tervig. A szocialista módszer társadalmi és gazdasági bírálata.

Messner, Johannes. Die soziale Frage. Innsbruck: Tyrolia 1938. 720 p. **90060**

Alapvető mű. A kapitalizmus gazdasági, történeti, szociális és világnézeti szempontból: mindenütt, mint történeti, a válságban elbukott társadalomgazdasági szisztémaként felfogva. Különösen jelentős a közönségről, az államról és kultúráról írt fejezet (p. 144—220). A válságra vonatkozólag az alapvető nézetek a második részben (a szocializmusról) bontakoznak ki, ahol az egyén tárgyalásmenete azon alapszik, hogy ezt a válság folyamán letünt társadalomgazdasági formának tartja. A harmadik részben a keresztényszocializmust, keresztény államot és kultúrát tárgyalja, mint amely a válságon túlvezet s azt megoldja.

North, Cecil Claire. Social problems and social planning. The guidance of social change. New York: Mcgraw-Hill Comp. 1932. X, 409 p. **79609**

A kultúra elértéktelenedése és a társadalmi változás. Az erőszak és nem-erőszak kormányzata. A modern társadalmi helyzet neveléstudománya és vallása. A szociális deficit elmélete. A morális kérdés. A szocializált vallás. A társadalom megújulása. (Részletes, de nem átfogó.)

Ogborn, William Fielding. Social change with respect to culture and original nature. New-York: Huebsch 1927. VIII, 365 p. **64620**

A szociális fejlődés pszichológiai, biológiai és szellemi tényezői. A mai kulturális ernyedtség természete szociológiai szempontból. A helytelen berendezkedések.

—

Bikkal, Dénes. A világválságból a gazdasági demokrácia korszaka felé. **3891**

= Katholikus Szemle. 46. évf. 1932. p. 241—269.
A gazdasági válság következménye: a munkanélküliség oka. A válság a háborúban és a szociális helyzetben. Az ethikai alap hiánya.

Delcourt-Haillot. L'invasion de la profession. **4460**

= La réforme sociale. T. 54. 1934. p. 73—75.
Hivatás-válság és szociális hatása Franciaországban.

De Man, Hendrik. Die Repetitivarbeit als Kulturproblem. **2562**

= Europäische Revue. Jg. III. 1927. p. 88—97.
A kultúrasüllyedés problémája és a szociális munka értelme.

Eckart, Hans von. Masse und Kultur. **2562**

= Europäische Revue. Jg. IV. 1928. p. 190—196.
A tömeg kulturális igényeinek megnövekedése, mint válságjelenség.

Halaics, Ágoston. A mezőgazdasági válság szociális kihatásai. **2872**

= Mezőgazdasági Közlöny. 1932. p. 214—226.
Világviszonylatban vizsgálja az áresések és a bérredukciók között levő összefüggést.

Hasse, Else. Von der Massenseele. **4702**

= Hochland. Jahrg. XVII. 1919. 49—62 p.
A demokrácia szelleme nemcsak tömeguralmat, hanem testvériséget is jelent akkor, ha szellemi irányt vesz.

Kirchheimer, Otto. Zur Staatslehre des Sozialismus und Bolschewismus. **3473**

= Zeitschrift für Politik. Bd. XVII. 1928. p. 593—
Az osztályharc alkotmányaláásó szerepe.

Lambert, Henri. La crise du liberalisme et la problème social. **3916**

= Journal des économistes. T. XCV. 1930. p. 270—278.
Az angol gazdasági liberalizmus, a modern antidemokrácia és a felelősség kérdése.

Laskine, Edmond. La crise socialiste et le »néo-socialiste«. **3672**

= Revue d'economie politique. T. 48. 1934. p. 43—68.
Főként a francia újszocializmus társadalmi és gazdasági elveinek bírálata.

Money, Leo Chiona. Renew or dic! **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CXX. 1936. p. 668—683.
Az angol erőhanyatlás vizsgálata, különös tekintettel a születések csökkenésére.

Swing, Raymond Gram. Social security in a hurry. **1258**

= The nation. Vol. CXXXIX. 1934. p. 318—319.
A társadalmi, politikai és gazdasági biztosság megszűnése.

Thibert, Marguerite. The economic depression and the employment of women. **X 2028**

= International labour review. Vol. XXVII. 1933. p. 443—470. & 620—630.
A női munkások munkanélküliségе összevetve az általános munkanélküliséggel, európai viszonylatban.

Weddigen, Walter. Sozialpolitik und Weltwirtschaft. **4394**

= Weltwirtschaftliches Archiv. Bd. 35. H. 1. 1932. p. 177—202.
A válság szociálpolitikai problémái nemzeti, állami és nemzetközi szempontból. Termelés és szociálpolitika. Beható és alapos tanulmány.

Wolman, Leo. Unemployment insurance. **1258**

= The nation. Vol. CXXXIV. 1932. p. 508—511.
A válság felidézte munkanélküliség. A szociális biztosítás.

Woytinsky, Wladimir. International measures to create employment: a remedy for the depression. **2028**

= International labour review. Vol. XXV. 1932. p. 1—22.
A nemzetközi munkaalkalmak teremtésének lehetősége és az általános munkanélküliség.

Házasság. — Die Ehe.

Kurzweil, Anne Elisabeth. La crise de la famille dans le roman français contemporain. Bp.: Cserépfalvy 1937. **P 84—31**

A francia irodalomban jelentkező morális és családi válság Rolland, Gide, Proust stb. regényeiben.

Michel, Ernst. Die moderne Ehe in Krisis und Erneuerung. Mainz: Mathias Grünewald Verl. 1937. 151 p. **89127**

A nemi viszony eltévelyedése. A nő szabadságmozgalma. A magányos nő problémája. A gazdasági élet befolyása. A nemi közösség értelme. A hűség. A család megújulása a házasságból. (Katolikus álláspont.)

Russel, Bertrand. Marriage and morals. London: Allen & Unvin 1929. 254 p. **73412**

A mai házasság-krízis történeti, társadalmi, eugenikai és morális szempontból.

—

Booth, Meyrick. The problem of the family. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CVII. 1930. p. 257—264.
Az egocentrikus kor után a szociocentrikus következik: ezt a válságot éli át a házasság. Különös szemponttal: a nőkérdésre.

Bremley, Dorothy D. Civilized divorce. **1258**

= The nation. Vol. CXXVIII. 1929. p. 608—610.
A házassági törvények és a krízisbe jutott család.

De Ford, Miriam Allen. Why take alimony? **1258**

= The nation. Vol. CXXVIII. 1929. p. 503—505.
A házasság válságának gazdasági és morális háttere.

Hays, Arthur G. Companionate divorce. **1258**

= The nation. Vol. CXXVIII. 1929. p. 420—421.
Egy válság-házasság története és pszichológiája.

Holzberg, Julius. Divorce in Russia and America. **1258**

= The nation. Vol. CXXVIII. 1929. p. 734—736.
Orosz és amerikai házassági viszonyok szám, tartam, elválás stb. szempontjából.

Gicreus, Michael. Zerrüttung der Ehe. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 117. 1929. 341—352. p.
A morális érzék meglazulása válságba rántotta a házasság intézményét.

Laros, Matthias. Revolutionierung der Ehe. **4702**

= Hochland. Jg. XXVII. 1930. p. 193—207.
A házasság családi jellegének elvevése. (Gazdag irodalom.)

Mead, Margaret. Broken homes. **1258**

= The nation. Vol. CXXVIII. 1919. p. 253—255.
A házasélet és a család válsága amerikai szempontból.

Noszlopi László. A házasság válsága és a mai ifjúság szexuális forradalma. **3891**

= Katholikus Szemle. 49. évf. 1935. p. 445—460.
A nőemancipáció, a laicizmus, a nagyvárosi nervozitás stb. hatása a házasságra.

Wood, Charles N. What is happening to marriage? **1258**

= The nation. Vol. CXXVIII. 1929. p. 341—344.
A házasság válsága keresztény értékelésből. A gépkultúra romboló hatása. Az amerikai ember szekszualitása.

Technika. — Technik.

Chase, Stuart. Moloch Maschine. Die Kultur- und Wirtschaftskrise der Welt. Stuttg: Dieck & comp. [1930.] 279 p. **75795**

A világkrízis okait a gépcivilizációban látja. A mechanikus világszemlélet szarkasztikus bírálata.

Coudenhove-Kalergi, R. N. Revolution durch Technik. Lpzg: Paneuropa Verl. 1932. 101 p. **79957**

A technika terjedésétől az emberi társadalomban paradicsomi állapotok megvalósulását várja. Ezt azonban nagy forradalomnak kell kivívnia.

Dessauer, Friedrich. Philosophie der Technik. Bonn: Cohen 1933. XI, 180 p. **90044**

A technika metafizikai koncepciója és szerepe a világtörténetben, különösen a modern korban (technika a társadalomban, gazdaságban, tudományban; technika és vallás).

Katona Artur és Fekete Oszkár. Glorendrevizmus. A világválság vége. Bp. Szerzők 1931. **R 380.351 (∞)**

Glorendrevizmus az önvédelem ösztönére épített s a technikát felhasználó módszer a válság megoldására.

Nemcsek József. Világválság és technokrácia. 1933. **R 380.35**

Amerikai rendszerrel technizált világ tudja csak legyőzni a válságot.

Pfeiffer, Edmond. Technokratie. Erlösung durch die Maschine? Stuttg.: Franckh'sche Verl. 1933. [63 p] **81023**

A válságból az emberiséget az intenzív gépkultúra menti meg. A géptermelés előnyei.

Róbert Antal. Új világ küszöbén. A technokrácia és magyar vonatkozása. Bp.: Pátria 1934. **R 380.07**

A gazdasági válság megoldását a műszaki kultúra növekedésétől várja.

Spengler, Oswald. Gép és ember. [Mensch und Technik.] Egy új életfilozófia gondolatai. Bev. Nagy József. Ford. Mátray Sándor. Bp.: Egyet. ny. 1932. 101 p. **77922**

A nyugati kultúra utolsó fázisa: a gépkultúra. A technika fejlődéstörténete a keleti nagy kultúrákban és az újkori nyugati kultúrában. A feltalálás szenvedélye. A gép azért készült, hogy az embert boldoggá tegye. A technikai kultúra bukása: nem krízis, hanem a végső katasztrófa kezdete.

Resar, Karl. Technokratie, Weltwirtschaftskrise und ihre endgültige Beseitigung. Wien: Barth 1935. 204 p. **86521**

A termelés története. A mai teljes üzemű technika. A gép szerepe a különböző kultúrterületeken. Technika és gazdaság kapcsolata.

Indusztrializmus. — Industrialismus.

Gertzen, Theo. Die Wirkungen der jüngsten Wirtschaftskrise auf die deutsche Verkehrswirtschaft. Münster: Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliche Verl. 1935. 112 p. **84856**

A krízis jelentkezése a közlekedés terén. A technikai és kereskedelmi megoldási kísérletek. A közlekedési vállalatok intézkedései.

Russell, Bertrand. The prospects of industrial civilization. London: Allen & Unwin 1923. 283 p. **54829**

A jelenlegi káosz oka a nemzeti államok hatalmi versengése. Ezt egyedül a nemzetköziség oldja meg, amely az indusztrializmus gazdasági talaján áll. Részletesen vázolja az indusztriális közösség nevelését, szellemét, moralitását és szociális jólétét.

—

Domarus, Bartha. Verfall der Hauswirtschaft. **40702**

= Hochland. Jahrg. XXVII. 1929. p. 310—321.
Az üzemi gazdálkodás behatolása a háztartásba a családi szellemet megingása.

Eschweiler, Karl. Die Herkunft des industriellen Menschen. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXII. 1925. 378—398 p.
Az idealizmus letűnésével a technikus-ökonomiás ember kerül felül.

Wolman, Leo. Machinery and unemployment. **1258**

= The nation. Val. CXXXVI. 1933. p. 202—203.
Az iparosodás és munkanélküliség összefüggésének vizsgálata a világviszonylatban.

Morális krizis. — Die moralische Krise.

De Burgh, W. G. Traditional morality and modern life. **4942**

= The Hibbert Journal. Vol. XXXII. 1933. p. 357—370.
Az irodalomból és filozófiából vett példák alapján rajzolja meg a válságnemzedék moralitását.

Edwards, R. A. »The present moral chaos« — fact or fiction? **4942**

= The Hibbert Journal. Vol. XXXI. 1932. p. 224—230.
Főként a szexuális kérdéssel foglalkozik s szembeállítja a mai szokásokat a kereszténység erkölcsiségével.

Einaudi, Luigi. Morale et économique. **3672**

= Revue d'economie politique. T. 50. 1936. p. 289—312.

A gazdasági ember morális értéke és értéktelensége.

Schröteler, Josef. »Die Revolution der modernen Jugend.« Ein Beitrag der Sexualpedagogik. **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 116. 1929. 1—21 p.

»A természettől és tradiciótól adott gátlások felszámolása.«

IX.

Gazdasági válság. — Die wirtschaftliche Krise.

Általában. — Im allgemeinen.

Ádám László. A válság és a gazdasági kibontakozás útja. Bp.: Magyar Piac 1926. 160 p. **60130**

Általános áttekintés a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem területén. A végső konklúzió, hogy: a hitel és tőke válsága társadalmi okokba kapcsolódik.

Bang, [Paul Franz]. Grundursachen der Wirtschaftsnöte. Langensalza: Beyer 1936. 40 p. **P 380.351**

A gazdaság három alapelve: a termelés, a forgalom és a fogyasztás. Ma a forgalom van válságban.

Blumberg, Edward G. Am Krankenbett der Wirtschaft. Weimar: Lichtenstein 1932. 178 p. **79316**

A pénz funkciója. Menekülés az aranytól. Áttekintés a jelen gazdasági helyzeten: a gazdasági tér, fizetés, konjunktura, tőzsde-válság, bankkérdés, bizalom és a háborús adosságok területén. A krízis oka: defláció, a bizalom hanyatlása és funkció-zavar.

Bossard, James. Social change and social problems. New-York: Hasper 1934. XIV, 786 p. **84416**

A szociális élet-tér megváltozott s ezzel járt együtt a gazdasági élet-tér megváltozása is. A válság az elvesztett gazdasági jólét és szociális biztosság eltérése nyomán keletkezett. Az új gazdasági, társadalmi berendezkedés alapja a jövőben: a tervgazdaság lesz.

Bounatian, Mentor. Les crises économiques. Essai de morphologie et théorie des crises économiques périodiques. Paris: Marcel Giard 1930. XVIII, 430 p. **75876**

Részletesen tárgyalja a gazdasági válságok fajait (pénzügyi-, hitel-, kereskedelmi-, vállalkozás-, tőzsde-, ipar-, agrár-kríziseket és az általánosakat). Az okok: technikaiak, organizációbeliek. A gazdasági ciklusok elmélete. A túlkapitalizálódás.

Erkelenz, Anton. Der Abbauwahn. Gegen Deflation, gegen Inflation, für Stabilität. Berlin—Tempelhof: Bott 1932. 72 p. **78423**

A helyes és helytelen ársüllyesztés. A defláció hátrányai. Visszatérés a stabilitásra.

Fourdrinier, Roger. La crise économique et les droits du travailleur salarié. Paris: Libr. technique & économique 1935. 135 p. **87330**

A munka-válság gondolatából levezetett gazdasági válság.

Harms, M. Schicksal oder Rechenfehler? Eine kritische Studie über nationalökonomische Grundbegrifte. Lübeck [1933.] **P 380.35 »193«**

A mai gazdasági rendszer konstrukciós hibája, hogy a pénzösszpontosítás lehetségessé van téve, azonban nincs annyi pénz a forgalomban, amely ezzel az összpontosítással arányban áll.

Heinrich, Walter. Grundlagen einer universalistischen Krisenlehre. Jena: Fischer 1928. XII, 364 p. (Deutsche Beiträge z. Wirtschafts- u. Gesellschaftslehre, 5.) **68034**

Alapvető krizis gazdaságelméleti mű. A krízis-elméletek története: tiszta krízisek, pénzkrízisek, konjunktúrák stb. A krízis az az abnormis állapot, amely »a fejlődés fordulópontján« bekövetkezik. A gazdasági válságok lényege. A gazdaság felépítése: változása, új célok feltűnése. A gazdasági egész és rész viszonya kritikus helyzetekben. Az első-krízis, Zavarok az egész és rész összefüggése között. Egy válságelhárítási politika körvonalai.

Hermens, F. A. Der Staat und die Weltwirtschaftskrise. Berlin-Wien: Österr. Wirtschaftsverl. 1936. 310 p. **88607**

A normális gazdasági depresszió és az államok beavatkozása a mai abnormis válságba. Külön: Németország, Anglia, Amerika. Politika és gazdaság. A krízisen túl.

Hesse, Albert. Einführung in das wirtschaftliche und soziale Verständnis der Gegenwart. Betrachtungen z. Weltkrise. Jena: Fischer 1932. 144 p. **78165**

A társadalmi gazdaság struktúrája és folyamata. A tények köre: a piacok. Az okok köre: az áru, a pénz, a termelés. Az intézkedések köre: a nemzetközi problémák, az állami intézkedések lehetőségei.

Hirsch, Julius. Die Wirtschaftskrise. Berlin: Fischer 1931. 81 p. **76249**

A politika és gazdaság összefüggéslánc olatainak elemzése. Zavar a gazdaság célja felől. A célok megjelölése. Az ártechnika elfinomodása. A gazdaságtechnika és az irányítás lehetősége.

Kirchoff, Hermann. Weltwirtschaft oder Weltuntergang. Paderborn: Schöning 1923. **P 380.02**

Kereskedelem, közlekedés, az állam hanyatlása, forgalom területein a válság jelei.

Lacombe, Eduard. La prévision en matière de crises économiques. Paris: Rivière 1926. 166 p. **58544**

A gazdasági ciklusok elmélete. Rövid és hosszú hullámok a változásokban. A krízisekre való történeti visszapillantás. A válság kiszámíthatósága.

Lambert, Jaques. La politique économique de la Société des Nations depuis la crise. Paris : Loviton 1935. 132 p. **86722**

A gazdasági válság ok-komplexusainak vizsgálata : pénz, állami izoláció, a vámkérdés, a stabilitás, az organizáció, termelés, mezőgazdaság. A politikailag zavaros helyzetben a gazdaság mindig válsággal küzd.

Malynski, Emanuel. Le système économique de l'avenir. Paris : Libr. Cervantes 1926. 460 p. **61159**

Az alapvető szembenállás : a szociális atom és a gazdasági család koncepciója. A gazdasági kérdéseket csak együttesen és politika-fölötti módon lehet megoldani. Az Európai Egyesült Államok képe és megvalósításának nehézségei.

Muhs, Karl. Kartelle und Konjunkturbewegung. Ein Beitr. z. Problematik der Wirtschaftskrise. Jena : Fischer 1933. 132 p. **82545**

A jelen krízis az elmultaktól abban különbözik, hogy nem a szabad piacforgalom válsága. Éppen ezért nem múlik el önmagától, hanem bele kell avatkozni. Az állami beavatkozás azonban csak akkor lehet sikeres, ha a többi állammal együtt történik. Az intézkedések : 1. a beruházások fokozása, 2. a pénz és tőke felhigítása, 3. a dekapitalizáció, vagyis a hibásan vezetett vállalatok leírása, 4. a költség és ár aránya.

Orbán Ignác. Geokrácia. Konkrét gazdasági javaslatok. Novisad-Újvidék : Urania ny. 1933. 110 p. (Reggeli Ujság 1932/33-ból.) **83051**

A földre alapított gazdaság elmélete. Szükséges erre az új gazdasági tájékozódás, a munkanélküliség likvidálása, a közüzemek megváltása, a teljes aranyfedezet.

Pohlmann, Arno K. Weltenwende im Wirtschaftsleben. Berlin : Hansen 1931. 97 p. **77814**

Az egységes nemzetgazdaságtan hiánya. Az alapfogalmak tisztázása. A természettudományos gondolkozás érvényesülése a gazdaságban : az új idők gazdasága.

Rohn, Hanns. Das Ende der Krise. Wien : Zoller [1932.] 174 p. **78773**

A gazdasági válságot politikai összefüggésében vizsgálja. Ha a külpolitikai feszültségek ma feloldódnak, a gazdasági élet is normális útra tér vissza.

Schumpeter, Joseph. Theorie der wirtschaftlichen Entwicklung. Eine Untersuchung über Unternehmergewinn, Kapital, Kredit, Zins und den Konjunkturzyklus. München : Duncker & Humblot 1935. 369 p. **84741**

A krízis konjunktúraváltozásra redukálható. A reszorpciós és likvidációs folyamat. »Az új egyensúly.« Normális depresszió és krízis.

Slavetinsky, Franz M. Ist die Rationalisierung schuld an der Krise? Geleitw. v. Ernst Streeruwitz. Diss. Wien. Weidingen-Wien : Dr. Andreas 1934 [4], 27 p. **84535**

A kompenzáció elmélete. A racionalizálás hatása. A placexpanzió lehetőségei. Tőkeképződés és invesztició. A racionalizáció, mint válság-ok : a mezőgazdaságban. Technokratikus és társadalmi megoldások.

Somary, Felix. Krisenwende? Berlin 1932. **P 380.351 (43)**

Állami pénz-válságok és okai. Az újjáépítés akadályai : a bizalom, a tőkeszervezés elégtelensége, az államokközötti organumok csődje. Indítványok : külföldi adósság rendezése, mérlegek helyreállítása.

Somary, Felix. Die Ursachen der Krise. Tübingen : Mohr 1932. VII, 122 p. **79178**

A fedezet és a hitelbank problémáiból indul ki és vázlatát adja a nemzetközi konjunktúra és tőke-forgalomnak. A válság rajza pénzügyi, kereskedelmi és gazdaságpolitikai szempontból.

Steuermann, Carl. Weltkrise-Weltwende. Kurs auf Staatskapitalismus. Berlin : Fischer 1931. 855 p. **77382**

Németország három gazdasági összeomlása a háború óta. A negyedik válság : a világgazdaság fordulata. A válság tüneteinek elemző leírása. Technokrácia, munkanélküliség, a gazdasági kapcsolatok felbomlása. Tervgazdaság és államkapitalizmus, mint megoldási kísérlet.

Virány Egon. A világválság oka a szabadulás útja. Bp. : »Patria« 1932. IV, 146 p. **78228**

A materialisztikus pénzgazdaság egyik jelensége : a hitel van a mai válságban letünőben s ez okozza a válságot. A hitel-pénz megszűnése a gazdaságban új kor indulását jelenti.

Wagemann, Ernst. Zwischenbilanz der Krisenpolitik. Berlin : Heymanns Verl. 1935. 102 p. **84733**

Nemzetközi összehasonlító konjunktúrapolitikai tanulmány, amely a gazdasági krizis leküzdésének lehetőségeit vizsgálja a magán-, állami- és nemzetközi-gazdasági szervek által.

World Economic Survey. Publications of the economic intelligence Service. 1931/32. — Geneva : League of Nat. 1932. **X 2304**

= Series of League of Nations Publications. II. Economic and financial. 1932. II. A. 18.
A stabilitás elvesztésének háttere. A krízis mélypontja 1929. okt.—1931. májusig. A termelés dezorganizációja. Az ár-kérdés. A nemzetközi kereskedelem. Bank-hitelpolitika. A munkanélküliség. (Jelentések és statisztika alapján.)

Zbinden, Hans. Geist und Wirtschaft. Bern : Herbert Lang & Comp. 1935. 151 p. **86254**

A régi és új gazdasági ethika. A gazdasági fordulópont. A szellem leépítése. A gazdaság megújulása a megújult szellemből. A szociális kérdés. A szociális problémák gyökerei a vallásba nyúlnak.

Zimmermann, Kurt. Das Krisenproblem. Halberstadt : Mayer 1927. 143 p. (Abhandl. u. d. Staatswirs. Seminar d. Univ. Halle.) **63559**

A krízis-elméletek szerepe és jelentősége a nemzetgazdaságban. (Gazdag irodalom.)

—

Courtin, René. Essai sur la thérapeutique de crise. **3672**

= Revue d'économie politique. T. 49. 1935. p. 1256—1309.
A válság okai és keletkezése. Az elhárító intézkedések rendszeresen tárgyalva (termelés szabályozása, ellenőrzés, a pénzakció, a devalváció).

Egle, Walter. Saving, investment and crisis. **3709**

= The Journal of political economy. Vol. XLIII. 1935. p. 721—742.
Gazdasági krízis-elmélet körvonalazása, amely a konjunkturából indul ki s a piac törvényszerűségeként vizsgálja.

Fehr, Walther. Die Krise der Krisentheorie. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. IX. 1932. p. 428—440.
A gazdasági konjunktúra-elmélet csődöt mondott a jelen válságban. A gazdasági értékelmélet szükségessége.

Fellner, Wilhelm. Der Kriseneffekt bei verringerter zusätzlicher Kaufkraftschöpfung.

= Zeitschr. f. Nationalökonomie. Jg. 1937. p. 91—102.
A pénzelméleti egyensúly fenntartásának szempontja, mint kritikus bázis.

Gignoux, M. C. Les lois sociales et la crise économique. **4460**

= La réforme sociale. T. 53. 1933. p. 176—186.
A gazdasági mechanizmus hibái működése felbontja a szociális intézményeket. A Népszövetség szerepe az intézmények reorganizálásában.

Grossmann, Henryk. Die Wert-Preis-Transformation bei Marx und das Krisenproblem. **X 2159**

= Zeitschrift für Sozialforschung. Jg. 1. 1932. p. 55—84.
A marxizmus elmélete összevetésben a mai válsággal.

Jung, Edgar I. Die Wirtschaft in der Zeitwende. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 56. 1929. p. 1—13.
A reálpolitika és a szellemi államelmélet hatása a gazdaságra: ma a két irány küzd.

Kisléghi Nagy Dénes. A gazdasági individualizmus válsága. **3041**

= Közgazdasági Szemle. LVII. évf. 1933. p. 249—256.
Elméleti vizsgálat a gazdaság területén jelentkező testületi szellemről.

Kries, Wilhelm v. Zur Pathologie der Wirtschaftskrise. **4647**

= Deutsche Rundschau. Jg. 58. 1931. p. 1—6.
A gazdasági válság történeti és politikai összefüggésben.

Neubauer Ferenc. A gazdasági válság kialakulása és fázisai. **3041**

= Közgazdasági Szemle. LVI. évf. 1932. p. 243—252.
A Népszövetség gazdasági jelentéseihez fűzött kiegészítő megjegyzések.

Schaerler, Karl. Rationalisierung. **4702**

= Hochland. Jahrg. XXVIII. 1930. p. 535—540.
A gazdasági, szociális és kultúrális értékek sülyedése.

Trendelenburg, Ernst. Der Kampf gegen die Wirtschaftskrise. **3473**

= Zeitschrift für Politik. Bd. XXV. 1935. p. p. 297—311.
A gazdasági válság leküzdésére tett intézkedések a különböző államokban.

Wilbrandt, Robert. Arbeitslosigkeit und Wirtschaftskrise. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XLII. 1931. p. 289—300.
A tőkeszegénység, racionalizálás és munkanélküliség összefüggése.

Wolff, Robert. Réflexions sur les crises. **3672**

= Revue d'économie politique. T. 46. 1932. p. 1288—1320.
A krízis gazdasági oldalának áttekinthető, alapos és világos vázlata.

Világgazdaság. — Die Weltwirtschaft.

Agahd, Ernst. Wir und die Weltwirtschaft. Ursachen und Überwindung d. Wirtschaftsnot. Berlin: Weitsicht Verl. 1931. 357 p. **76984**

A válság okainak szocioökonomiai vizsgálata. Világtávlatban nézi a gazdasági erők hullámzását a század elejétől, keresi a tőke szerepét, a kereskedelmi szerződések és a diplomácia hatásait. A protekcionizmus, a nagybank-gazdálkodás bírálata. A szociális felbomlás, a nemzeti öncsalás, a talmi-ideálok kérdéseihez. Szempontja: a nagybankok leépítése.

Akerman, Johan. Ökonomischer Fortschritt und ökonomische Krisen. Wien: Spinger 1932. IV, 138 p. **80919**

Konjunktúra-elméleti kutatás a krízis okairól. A válság elkerülésének tudományos feltételei.

Allix, Edgar. Konjunkturen und Krisen. Internationaler Verkehr. Hauptprobleme der Finanzwissenschaft. Ökonomische Theorie des Sozialismus. Von: —, Attilio Cahiati, Edwin Caman etc. Wien: Springer 1928. 375 p. **63255/4**

Gyüjteményes mű alapvető krízis és konjunktúra-tanulmányai (p. 1—48): Lederer E.: A válságok morfologiája, Synder C.: A gazdasági ciklusok, Lescure I.: Kríztistan. Theoretikus gazdaságelmélet.

Angell, Norman. From chaos to control. London: Allen & Unwin 1933. 214 p. **81691**

A gazdasági válság rajza összevéve szociális, pedagógiai és pszichologiai okokkal. A tervgondolkozás előnyei.

Angell, Norman. The unseen anassins. London : Hamilton 1932. 283 p. **78804**

A lefegyverzés és világbéke propagandája érdekében írt kritikus vizsgálat a láthatatlan pusztító erők ellen, amelyek a jelen politikai és gazdasági viszonyokban megnyilatkoznak.

Barral, Jean. L'equation économique ou solution de la crise universelle. Nice [192?]. **P. 380.35**

A társadalmi válságot a jogegyenlőség, a gazdaságit a gazdasági egyenlőség oldja meg.

Bikkal Dénes. A világválságból a gazdasági demokrácia korszaka felé. Bp. : Stephaneum ny. 1932. p. 241—269. (A Kath. Szemléből.) **79644**

A gazdasági kérdések visszavezetése szociális problémákra.

Bloch, Viktor. Krise und Einkommen. Wien : Springer 1932. IV, 93 p. **79429**

Mathematikai-gazdasági vizsgálat az árváltozásokról, a piacok tagozódásáról, az eladó és vevő gazdasági szerepéről. A válság és az árpolitika. A krízis által felmerült veszteségek.

Delaisi, Francis. Les deux Europes. Préf. de Dannie Heineman. Paris : Payot 1929. 254 p. **79151**

A két Európa (az ipar és az agrár) válságproblematikája, különös tekintettel az európai autarkiára és a gyarmatokra.

Eich, Ernst. Die Weltkrise. [193?] 2. erw. Aufl. Luzern : Stocker 1933. VIII, 159 p. **83103**

A szociális, politikai és gazdasági válság tüneteinek leírása. Pontokba foglalt vázlat a krízis leküzdésére. Az áruforgalom szabályozása. A krízis a kultúréletben és az államokban.

Einzig, Paul. The world economic crisis. 1929—1932. London : Macmillan 1932. XI, 178 p. **82185**

Szakszerű és alapos mű. A válság külső körülményeinek leírása. Az üzleti körforgás elmélete. A háborúelőtti árak visszatérése. A túltermelés, a túlkapitalizálás és a túlspekuláció. A fogyasztás csökkenése. Ennek pénzügyi és morális tényezői. A pénzügyi krízis. A szovjet szerepe. A dumpingek. A kooperáció lehetőségei.

Hansen, Alvin Harvey. Economic stabilization in an unbalanced world. New york : Harcourt, Brace 1932. X, 384 p. **79184**

A válság előzményei (1910—30). Az orosz dumping. A munkanélküliség, mint világjelenség, ennek okai. A biztosítás. A népesség stabilizációja és a stabilizált kapitalizmus. A szociális ellenőrzésnek kell felváltani a laissez faire elvét.

Hodson, H. V. Economics of a changing world. London : Faber 1933. 287 p. **82469**

A kapitalisztikus gazdasági rendszer válsága, amelynek alapja politikai és társadalmi. A pénzrendszerek kritikája. A jövő gazdasága, amely a társadalmi és politikai tényezők önsszhangját veszi alapul.

Leibrock, Otto. Weltwirtschaft oder Grossraumwirtschaft? Eine kritische Studie. Lpzg : Dtsche Wissensch. Buchhandl. 1933. 153 p. **81848**

A felbomlott világgazdaság. Keresztmetszet a mai helyzeten. Amerika prosperitása és Európa szegénysége. A túltermelés és az alulfogyasztás. A new-yorki tőzsdekrach. Az európai mezőgazdaság válsága. Anglia és a szabadkereskedelem. A kollektiv gazdasági rendszer. Megoldási kísérletek : a fedezet, a kereskedelem problémái. Az ipari-agrár kiegyenlítődés.

Lewinsohn, Richard (Morus). Geschichte der Krise. Lpzg. : Tal 1934. 228 p. **84187**

A krízis történetére vonatkozólag alapvető mű. A háború utáni inflációt vázolja s az ezzel együttjáró vállalkozói lázat. A Wall-street összeomlás leírása. Az ezt követő európai bank-válság. Anglia letér az aranyalapról. Ennek hatása. A koncernek pusztulása. A Kreuger-eset és magyarázata. A mezőgazdaságban a válság állandósul. Visszatérés a cserekereskedéshez. Autarchikus törekvések. A dollár zuhanása. A krízis eredménye : a szocializmus veresége és az államhatalom megerősödése.

Loewenstein, Jan. Die Weltwirtschaftskrise, ihre Diagnose und Therapie. Der Kapitalismus am Scheidewege. Brünn : Rohrer 1931. 83 p. **77924**

A krízis okai : technikai haladás, racionalizáció, az amerikai tőzsdekrach, pszichologiai tényezők, pánikeladás, kurzuszuhanás, tőkemenekülés. Az egyes momentumok fontossága. A defláció krízise. A kapitalizmus belső ellentmondásai a kapitalisztikus rendszer lehetetlenségét még nem igazolták.

Paish, George. Der Weg zur wirtschaftlichen Gesundung der Welt. Mit e. Vorwort v. Hjalmar Schacht. Berlin : Reimar Hobbing. [1928.] VIII, 115 p. **65698**

Pontos határvonal a régebbi és a jelen krízis között. A mai válság a termelés dezorganizációjának következménye, amelynek első oka a háború, második a háborús adósságok és a jóvátétel. Alapos vizsgálat, miképen számolhatók fel a válságokok.

Patterson, Ernest Minor. The worlds economic dilemma. London : Mc. Graw-Hill comp. 1930. VII, 323 p. **76110**

A föld túlnépesedése következtében a régi gazdasági rendszer válságot él át s az új helyzethez kell alkalmazkodnia.

Renatus, Kuno. Die zwölfte Stunde der Weltwirtschaft. München : Beck 1931. [6], 178 p. **78217**

A válság oka : az eladósodás. A kérdés : vajjon a kapitalizmus önmagát emészti-e? A mai gazdaság visszafelé forgó gép. A krízis megoldása csak az államháztartásokon keresztül képzelhető el.

Salter, Arthur. Recovery. The second effort. London : Bell 1932. XVI, 366 p. **78907**

A háború-utáni évtized gazdasági jelenségei. A depresszió kezdete. Az elhanyagolt kérdések. A krízis. Gazdasági és pénzügyi reformok. Az arany nem tyrannus, hanem alkotmányos uralkodó. Helyes és rossz kölcsönökön múlik a hitelrendszer egészsége. A halott kéz és a háborus adósságok. A kereskedelmi ellenőrzés, a tarifák. A kartellek haszna és kára. A politikai reformok. Szövetségek és fegyverkezés. A biztosság problémája. (Alapvető mű).

Schmitt, Alfons. Die Weltwirtschaftskrise. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1931. 70 p. (Wirtschaftsprobl. d. Gegenw., 15.) **77527**

A válság okainak összenőttsége. Az általános túltermelés. Az ugrásszerű racionalizálás. A gyarmatok indusztrializálása. A valóságos okok : a konjunktúra, a strukturális kérdések (mezőgazdasági és ipari túltermelés), az aranyszűke és a hitelinfláció.

Schröder, Paul. Die Überwindung der Wirtschaftskrise durch den Plankapitalismus. Jena : Fischer 1932. [6], 180 p. **81308**

Az ár és bér viszonya (árzuhanás, bérleszállítás). A kölcsönök nem élesztették fel a vállalatokat. A gazdasági értelem követelménye : a terv-piacgazdálkodás megkezdett útján tovább haladni.

Societé des nations. Le cours et les phases de la dépression economique mondiale. Genève : Société d. nat. 1931. 375 p. **78067**

A világdepresszió termelési, kereskedelmi, pénzügyi oldaláról való, hű jelentésekkel és statisztikai adatokkal való szisztematikus leírása.

Wagel, Srinivas Ram. World economic depression : remedies. New York : Hill 1931. 152 p. **76819**

Az egész földre kiterjedő nemzetközi kereskedelem, ipar és termelés vizsgálata. Az eredmények összevetése. A pénz és hitel problémája. A munkanélküliség. (Szempontokban gazdag.)

Wagemann, Ernst. Zwischenbilanze der Krisenpolitik. Eine international vergleichende konjunkturpolitische Studie. Berlin : Heyman 1935. VIII, 102 p. **84733**

A gazdasági aktivizmus és liberalizmus szerepe a krízisben és a tervgazdálkodás kísérlete a válság megoldására. Az adózás és a gazdaság. Államgazdasági és világgazdasági tényezők. Az egyes államok helyzete.

Wild, Carl Conrad. Unverbindliche Ratschläge zur Hebung der wirtschaftlichen Depression. St. Gallen 1930. **P 380.35**

A bizalom hiánya a magán, az üzleti és az államéletben, idézi elő a gazdasági válságot is.

Woytinsky, Wl[adimir]. Internationale Hebung der Preise als Ausweg aus der Krise. Lpzg. : Baske 1931. VII, 163 p. **78226**

A konjunktúra-szolgálat és eredményei. Az árprobléma. A gazdasági fejlődés hosszú-hullámelmélete. A krízist árpolitikai kérdésnek tartja.

—

Bonn, M. I. La crise économique mondiale. **2993**

= L'esprit International. T. V. 1931. p. 179—193.
A gazdasági válság szociális és politikai összefüggésében. Az egyes államok helyzete.

Domány Gyula. A világgazdasági válság. **3041**

= Közgazdasági Szemle. LV. évf. 1931. p. 194—215.
A munkanélküliség és az általános árhanyatlás összefüggésének kimerítő ismertetése, alapos irodalmi készültséggel.

Frowein, Abraham. Die kranke Weltwirtschaft. **2562**

= Europäische Revue. Jg. VIII. 1931. p. 1—2.
A háborús adósságok szerepe a gazdasági válságban.

Hobson, S. A. The worlds economic crisis. **1258**

= The nation. Vol. CXXXV. 1932. p. 53—54.
Tizenkilenc pregnáns pontba összefoglalt válság-ok felsorolás.

Hurlburt, Walter C. Prosperity, Depression and the suicide rate. **3337**

= The American Journal of Sociology. Vol. XXXVII. 1932. p. 714—719.
A gazdasági élet fluktuációjának áttekintése a század elejétől.

Michels, Giuseppe de. A world programme of organic economic reconstruction. **X 2028**

= International labour review. Vol. XXIV. 1931. p. 495—505.
Részletes újjáépítési tervezet : a nemzeti összműködés alapján.

Payen, E. Les perturbations mondiales. **3916**

= Journal des économistes. 95 évf. 1936. p. 129—132.
A gazdasági szabadságát elvesztett világ zavara.

Salin, Edgar. Von den Wandlungen der Weltwirtschaft in der Nachkriegszeit. **4394**

= Weltwirtschaftliches Archiv. Bd. 35. H. 1. 1932. p. 1—33.
Jelentékeny tanulmány, amely a kapitalisztikus válság és a világgazdaság szétesésének szempontjai alá foglalva szélesen és mélyen rajzolja meg a gazdasági szellemi és társadalmi felbomlás összefüggését.

Situation économique mondiale. Service d'études économiques. Genève : Société des Nations 1933.— **X 2212**

World economic survey. Economic intelligence service. Geneva : League of Nations 1931— **X 2304**

E két mű szisztematikus tanulmányok, kimutatások, jelentések és statisztikák összefoglalása a világ minden államáról. Árpolitika, termelés, organizáció, adóügy, politika és gazdaság kapcsolata, szociális kérdés.

Veit, Otto. Die Weltwirtschaft nach der Katastrophe. **4455**

= Die neue Rundschau Jg. XLVII. 1936. p. 179—178.
A gazdasági válság főként a leértékelés-politika szempontjából.

Európa. — Europa.

Bauer, Bruno. Die Europäische wirtschaftskrise und die Mittel zu ihrer Bekämpfung. Wien: Österr. Ingenieur u. Architekten Verein 1926. 67 p. 1 t. **59902**

A válság az ipari túlfejlődés eredménye. Az ipari viszonyok reorganizálása, mint a krizis megoldása.

Beese, Franz (Hg.). Krisis der Weltwirtschaft. Übervölkerung Westeuropas. Steuerüberwältung. München: Duncker & Humblot 1926. 363 p. **3358**

= Schriften d. Vereins f. Sozialpolitik, Bd. 172. Tanulmányok a Szociálpolitikai Egyesület Bécsben (1926) tartott ankétjéről. Különösen jelentős Bernhard Harms: Strukturwandlungen der Weltwirtschaft, amely a krizis okait kutatja, Friedrich Aereboe: Bevölkerungskapazität der Landwirtschaft és Julius Benzel, aki az adóterhek szociálpolitikai hatását mutatja be. Minden tanulmánynak van válsági vonatkozása.

Giraud, René. Économie de l'Europe future. Paris: Valois 1932. 222 p. **79056**

A nacionalizmus és az új emberi szolidaritás gondolatainak összeütközése jelentkezik a gazdaság szellemében is. Az egyes államok állásfoglalása ebben a kontroverziában. A népek szövetsége és a jövő. Franciaország a válaszúton.

Zeeland, Paul Van. A View of Europe 1932. Baltimore: Hopkins-pr. 1933. XII, 153 p. **83086**

A gazdasági nacionalizmus rendszere (protekcionizmus, tarifák, kontingensek, behozatali rendszabályok). A nemzetközi szervezetek válságba jutottak. A konferenciák sikertelensége. Az alapvető kérdés: politikai vagy gazdasági megoldása.

—

Jacobi Olivér. Európa racionalizálása. **3041**

= Közgazdasági Szemle 54. évf. 1928. p. 200—224. Európa monopóliuma a gyarmatokon megszűnt. Ezért vált szükségessé a racionalizálásra s ezért jutott bajba a gazdaság.

Riedl, Richard. Die wirtschaftliche Neuorganisierung Europas. **2562**

= Europäische Revue. Jg. VI. 1930. p. 241—260. Európa gazdasági szervezete. Univerzalizmus vagy regionalizmus? Az európai vámegység és gazdasági szövetség.

Romilly, Worms de. Quelques considerations sur la crise mondiale. **3916**

= Journal des économistes. T. C. 1931. p. 296—304. A válság okai: minden államban mások. Az egyes országok intézkedései. Az orosz szovjet szerepe.

Anglia. — England.

Eckert, Christian. Englands Aufstieg und Gefährdung in der Weltwirtschaft. Berlin 1932. **P 325.36(42)**

Angliának, mint vezető világgazdasági tényezőnek szerepe a válságban.

Siegfried, André. La crise britannique au XXe siècle. Paris: Colin 1931. 215 p. **76105**

Részleteiben és szempontjaiban kimerítő. A mult század angol gazdasága és a háború. A huszas évek válsága: a kivitel csökkenése, a munkanélküliség. A krízis mélysége. Az angol termelés drágulása. Fedezet, technika, organizáció, a vállalkozó. A világgazdasági faktorok. Az elöregedett rendszer reviziója.

—

Arns, Karl. England in Not. **1713**

= Das neue Reich. Jg. XIII. 1931. p. 1037—1038. Az angol világbirodalom politikai és gazdasági válsága.

D'Orleans, Charles. L'Angleterre et la crise. **3916**

= Journal des économistes. T. C. 1931. p. 52—61. Anglia válsága különös tekintettel az ipari termelésre.

Gwynn, Denis. The crisis in the Irish free state. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CXV. 1934. p. 50—58.
Irország politikai és gazdasági válsága.

Németország. — Deutschland.

Dessauer, Friedrich. Im Kampf mit der Wirtschaftskrise. Frankfurt a. M.: Carolus 1932. VIII, 138 p. **78249**

A gazdasági apály elmélete. A gazdasági harc legfontosabb eszközei (hitelhódítás, vásárlóképesség növelése, kamatleszállítás, a mezőgazdasági sektor stb.). A külpolitika kérdései.

Dessauer, Fridr. & Franz C. Fetzer. Krisenwende? Frankfurt a. M.: Buchverl. Carolus-Dr. 1932. XII, 180 p. **81251**

Megállapításai: nem konjunktúraingadozás, hanem a gazdaságnak politikai oldalról való megzavarása, a krízis oka: e tünet világjelenség és nincs országra korlátozva. Az állam és magángazdaság hibás vezetése. Ha a gazdasági irányítás nyílt kézbe kerül a válság megoldódik.

Horneffer, E. Der Sozialismus und der Todeskampf der deutschen Wirtschaft. Lpzg: Voigtländer 1931. 124 p. **76463**

A krízist a rosszul alkalmazott szocializmus eredményének fogja fel.

Lederer, Emil. Wege aus der Krise. Tübingen 1931. **P 380.351(43)**

Normális és abnormális krízis. A jelen válság természete. A munkanélküliség, a technikai haladás, a hadi adósság, vámok, kartellek, aranytermelés. A kapitalista gazdaság automatizmusának csődje.

Marcus, Alfred. Die wirtschaftliche Krise des deutschen Juden. Berlin : Stilke 1931. VIII, 184 p. **76598**

Szociológiai vizsgálat. A német zsidóság helyzete az érckereskedelemben, bankvilágban, textilgazdaságban és mezőgazdasági kereskedelemben. A zsidóság gazdasági fejlődése és szociális helyzetének elemzése.

Németország. Reichszentrale für Heimatsdienst. Die Wirtschaftskrise in Spiegel der Zahlen. Berlin 1930. **Pq 380.351(43)**

Hivatalos statisztikai táblázatok.

Oppenheimer, Franz. Weder so — noch so. Der dritte Weg. Potsdam : Protte 1933. 107 p. **81250**

A válság állami oka : az elnyomás ; a nemzetgazdaságiak : a kötött föld ; gyakorlati gazdaságiak : a földművelés és város elszakadása ; világtörténeti ok : szabadság és szolgaság küzdelme.

Reiners, Ludwig. Die wirkliche Wirtschaft. München : Beck 1932. XI, 315 p. **78903**

A születéscsökkenés, a szövetkezetek, a munkanélküliség kérdései. A pénz stabilitása. A tőkeszegénység. A nemzetközi gazdaság. Vámok és nemzetgazdaság. Az 1931. pénzkrízis.

Rittershausen, Heinrich. Das andere System. Ein Wirtschafts- u. Finanzvorschlag in vier Gesetzentwürfen. Berlin : Stilke 1932. 135 p. **79449**

A mai gazdaságpolitikai rendszertől való eltávolodást ajánlja. A rendezés elvei lennének : a rövidlejáratú hitel szanálása, a birodalom, mint jótálló, a hosszúlejáratú hitel szanálása, elszámoló és csekkbankok létesítése.

Welter, Erich. Die Ursachen des Kapitalmangels in Deutschland. Tübingen : Mohr 1931. XII, 221 p. **77485**

A tőkeképződés forrása, motivuma és formája. A képződés akadályai (adózás, bérkérdés, a takarékosság csökkenése). A tőkeszükséglet és a tőke menekülése. Igen részletes és beható.

—

Arnhold, Carl. Umbruch der Wirtschaft. **2562**

= Europäische Revue. Jg. IX. 1933. p. 580—588.
A német politikai és társadalmi forradalom kapcsolata a gazdasággal és a szociális gondolattal.

Grenwood, Pawys. Germanny's crisis. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CX. 1931. p. 442—452.
Németország gazdasági politikájának bírálata.

Hilferding, Rudolf. In Krisennot. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. VIII. 1931. p. 1—8.
A német gazdasági válság közepében jelentkező politikai irányváltozás és társadalmi jelentősége.

Franciaország. — Frankreich.

Josse, P. La décadence économique et sociale de la France sous la regime radical-socialiste et les progrés de l'étranger. Un bilan tragique. Paris : Fayard 1928. 330 p. **65695**

A szocializmus uralma alatt pusztuló társadalmi, gazdasági, közegészségügyi nívósüllyedés. A mezőgazdaság leromlása (összehasonlításban más államokkal). A szocializmus moralitásának bírálata.

—

Carsow, Michel. La crise économique en France. **3916**

= Journal des économistes. T. CIII. 1932. p. 392—400.
Az arany-probléma, a pénzforgalom, az ár-politika, a tőkeképződés vizsgálata a francia válság évében.

Payen, E. Le chaos financier et commercial. **3916**

= Journal des économistes. T. CI. 1932. p. 481—487.
Főként a francia kormányzat által hozott válságelhárító intézkedések kritikája.

Dunai államok. — Donauländer.

Ausztria. Wirtschaftskommission. Bericht über die Ursachen der wirtschaftlichen Schwierigkeiten Österreichs. Wien : Staatsdruck 1931. IV, 172 p. **76837**

Kimerítő hivatalos jelentések Ausztria népesedéséről, termeléséről, áralakulásáról, kiadásairól és pénzpolitikai irányelveiről. Teljes gazdasági keresztmetszet a válság évéről.

Bousquet, H. G. La restauration monetaire et financière de l'Autriche. Paris : Rivière 1927. 158 p. **60954**

Az osztrák pénz elértéktelenedése, a Népszövetség beavatkozása és a schilling krízise. Ausztria gazdasági helyzete a Dunamedencében.

Chappey, Joseph. La crise de la monnaie et la restauration des pays danubiens. Paris : Giard 1933. 234 p. **80913**

A középeurópai kereskedelmi bankok válsága. A pénz tézaurációja és a hitelinfláció. A háborúutáni gazdasági és industriális válság politikai szempontjai. A válság pénzügyi orvoslása.

Dános Árpád. Diagnózis és recept. A bérgazdasági válság okai és megszüntetésének módjai. Bp. : Benkő 1921. **R 380.8/192«**

A magyar gazdasági válság, mint a háború és a forradalmak következménye. Indítványok a krízis kiküszöbölésére.

Dános Árpád. La Hongrie dans la crise mondiale. Bp.: Magyar Közgazdaság 1932. 40 p. **Rq 380.35(439)**

Általános áttekintés Magyarország gazdasági és pénzügyi küzdelmeiről a világháborútól a világválságig.

Dános Árpád. Magyarország 1930. Hol hibáztuk el? Mit kell tennünk? Szeged: Városi ny. 1930. 158 p. **84519**

Magyarország pénzügyi és gazdasági válságára vonatkozólag alapvető mű. Részletes kimutatásokban számol be az egyes területek (ipar, kereskedelem, bankok, mezőgazdaság stb.) kríziséről és megjelöli azokat a hibákat, amelyek a világválságot Magyarországon súlyosbították. Minden pontban világtávlatban látja az egyes tüneteket. Több érintkezési pont a szociális és politikai kérdésekkel is.

Gestetner, Leo & Ekkerad Homer. Das Krisenproblem in Österreich. Wien: Gerold 1932. 74 p. **79379**

Kapcsolat a devizagazdálkodás és a mezőgazdaság között. Ausztria külkereskedelmi helyzete. Az osztrák nemzetgazdaság struktúrája.

Hantos Elemér. L'Europe centrale une nouvelle organisation économique. Paris: Alcan 1932. XII, 258 p. **78881**

Középeurópa politikai-gazdasági koncepciójának kifejtése, különös tekintettel az ipari organizációra, mezőgazdasági termelésre és kereskedelemre.

Hantos Elemér. Memorandum on the economic problems of the Danube states. Bp.: Athenaeum 1933. 27 p. **Rq 381(405)**

A Duna-államok válságának megoldása: politikai és gazdasági szövetség és egyesülés, közös telepítés, egységes termelés.

Hirling Dezső. Jobb jövőnk útjai. A válságmegoldás problémája. *[1922.]* 2. kiad. Bp.: Saját kiad. [193?] 109 p. **83450**

A válságot a túltermelés és bőség idézte elő. E tétel igazolása a mezőgazdaságban és a pénzügyekben. Új gazdasági célok. Általános szemlélet a gazdaság válságos állapota fölött.

Lázár Zoltán. Mentsük meg a magyar gazdasági életet az összeomlástól. [Bp. ny. n. 1932.] 42 p. [Kőnyomat.] **101771**

A magyarországi válságot a világkrízistől függetlenül nézi és főképen társadalmi okokkal magyarázza.

Szigeti Gyula. A gazdasági válság Budapest életében. Bp.: Szfőv. háziny. 1935. 167 p. 20 t. **648/76/2**

= Statisztikai Közlemények 76/2.
Statisztikai adatok és táblázatok bevezetéssel.

—

Balogh, Thomas. Some theoretical aspects of the central european credit and transfer crisis. **X 2010**

= International affairs. Vol. XI. 1932. p. 346—369.
Középeurópa nem önálló gazdasági egység s ezért válságának megoldása a világhelyzettől függ.

Gyenel Miklós. A magyar krízis megoldásához. **4694**

= Magyar Kultúra. XVIII. évf. 1931. p. 297—301.
Konkrét gazdasági indítványok a válság megoldására.

Hantos Elemér. A mezőgazdasági válság középeurópai megoldása. **2872**

= Mezőgazdasági Közlöny. 1930. p. 465—478.
A békeszerződések szétdarabolásával szemben a tények ismét egybe kell, hogy fűzzék a Dunavölgy államait. Kereskedelmi, tarifális, vám stb. kérdések és megoldások.

Mikos Ferenc. Tervezet a magyar gazdasági válság megszüntetésére. **4694**

= Magyar Kultúra XVIII. évf. 1931. p. 151—163.
Nemzeti termelési és értékesítési központ felállításával gondolja áthidalni a válság éveit.

Pécsi Albert. Európa gazdasági válsága és Magyarország jövője. **3922**

= Földrajzi Közlemények 1926. IX—X.
A gazdasági válságot a világháború következményének tartja. Elkészíti a gazdasági javak egyenlegét és megjelöli Magyarország jövőjének útját a mezőgazdaság indusztrializálásában.

Schoepfer, Aem. Krisentage in Oesterreich. **1743**

= Das neue Reich. Jg. XIII. 1931. p. 819—820.
Gazdasági, társadalmi, politikai, demokratikus válság, amely állami és alkotmányválsággá lett.

Amerika. — Amerika.

Bendix, Ludwig. Amerika in der Weltwirtschaftskrisis. Berlin: Heymann 1932. 60 p. **79199**

Általános helyzetkép a gazdasági válságba jutott Egyesült Államokról (pénz, hitel, külkereskedelem, forgalom. ipar stb.).

Bonn, M. J. »Prosperity«. Wunderglaube und Wirklichkeit im amerikanischen Wirtschaftsleben. Berlin: Fischer 1931. 177 p. **75959**

Az U. S. A. példátlan fellendülése (1924—29) után való visszahatás. A prosperitás vége. A termelés és szükséglet nem fedi egymást. A szakadás jelenségei a munkaviszonyokban. A kapitalizmus válsága. Amerika az önállóság és a gyarmatiasság között.

Fischer, Irving. Mastering the crisis. Assisted by Herbert W. Fischer. London: Allen & Unwin 1934. 168 p. **83677**

Az amerikai gazdasági élet elvadulása a világháború után. Roosevelt és a new-deal. Az áralakulás a nagy válság óta. Részletes pénzügyi vizsgálódás a stabilizálás lehetőségeiről.

Gumperz, Julian. Die Agrarkrise in den Vereinigten Staaten. Lpzg: Buske 1931. XII, 182 p. **78225**

Bibliographie: p. 173—182.
A kapitalizmus mezőgazdasági válsága. Az amerikai agrárszervezetek strukturális változásai. A szociális és politikai viszonyok. A szövetkezetek és a Federal Farm Board. A vidék elnéptelenedése és ennek oka. Az osztálytagozódás. Az agrárgyárak. A szociális távlat.

Johann, A. E. Amerika. Untergang am Überfluss. Berlin : Ullstein 1932. 255 p. **79321**

Amerika természeti kincsei. Kanada : gabona ; U. S. A. : olaj, gyapot, mezőgazdaság, ipar. A munkanélküliség és a túltermelés. Amerika és a humanizmus. A prosperitás évei alatt is nagy szegénység. A javak helytelen elosztása. Kapitalizmus és tervgazdaság összeegyeztetése.

Lewinsohn, Richard (Morus). Die Welt aus den Fugen. Amerika in der Krise. Dresden : Reissner 1932. 275 p. **79276**

Az amerikai gazdasági élet ismertetése. A vagyon forrásai és a gazdálkodás. A krízis egyik főoka, hogy a világ túlbecsülte Amerikát. A szociális helyzet vázolása. A válság egyelőre megoldhatatlan. Kísérletek. A produkció eltörlése. Tőketervgazdálkodás.

Maurois, André. Amerika. Neubau oder Chaos. Übers. v. Peter Mendelssohn. Paris : Verl. d. europäischen Merkur 1933. 138 p. **82804**

Zsurnalisztikus feljegyzések U. S. A. városaiból és vidékeiről a krízis ideje alatt.

—

Balogh, T. Chaos or recovery? **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CXIV. 1933. p. 537—

Az amerikai gazdasági válság megoldó kísérletének vizsgálata.

Fisher, Louis — Henry Haslitt. Depression and the profit-system. **1258**

= The nation. Vol. CXXXVI. 1933. p. 575—576.

Két tanulmány a válság okairól és bonyolultságáról.

Kalijarvi, Thorsten V. Der new deal. **2562**

= Europäische Revue. Jg. XII. 1936. p. 105—113.

Áttekintés az amerikai gazdasági helyzet fölött és a tervgazdaság gondolatának bevezetése az U. S. A.-ba.

Levy, Hermann. Die Wirtschaft der Vereinigten Staaten von Amerika und die Weltwirtschaftskrisis. **4394**

= Weltwirtschaftliches Archiv. Bd. 35. H. 1. 1932. p. 203—232.

Az 1929-es amerikai pénzügyi és gazdasági összeomlás előzményei és leírása.

Egyéb országok. — Sonstige Länder.

Lyon, Jacques. La crise en Russie soviétique. Paris : Alcan 1929. IV, 112 p. **A 47.38/101**

A válság jelenségeinek leírása : a mezőgazdaságban, az iparban, a társadalomban, mint elitválság és a legfőbb tekintély megingása.

Musy, I. M. Die Schweiz in der gegenwärtigen Krise. Olten 1932. **P 380.351(494)**

A svájci válság története, különös tekintettel a pénzügyi politikára.

Thomas, Brinley. Monetary policy and crisis. A study of swedish experience. London : Routledge 1936. XXII, 247 p. **86984**

Svédország gazdasági és pénzügyi politikája a válság alatt.

Schaefer, Wilhelm. Australiens Wirtschaft und Wirtschaftspolitik. Mit einem Abschnitt ü. aktuelle. weltwirtsch. Fragen u. ü. Ursachen u. Wirkungen d. Weltkrisis. Hannover : Restaso Verl. 1931. XX, 155 p. **77727**

Ausztrália szociális és gazdaságtörténete. Mezőgazdaság, ipar és kereskedelem, vám, pénzügy, hitel és bank-kérdés. Az Ausztráliát érintő válságproblémák. (Minden termelési ág statisztikájával.)

—

Amphoux, Marcel. Le Maroc et la crise économique. **3672**

= Revue d'economie politique. T. 47. 1933. p. 110—138.

A marokkói termények (foszfát) válsága. A mezőgazdaság és a gyarmatok kérdése.

Belshaw, H. Crisis and readjustment in New-Zeeland. **3709**

= The Journal of political economy. Vol. XLI. 1933. p. 750—

Statisztikai jelentések alapján a krízis lezajlása New-Zeeland-ben. Kormányintézkedések és a relatív javulás.

Fisher, Adam, G. B. Crisis and readjustment in Australia. **3709**

= The Journal of political economy. Vol. XLII. 1934. p. 753—782.

Az ausztráliai krízis különös tekintettel a hivatalos elhárító intézkedésekre.

Grebb, K. G. Latin America : some social and political problems. **X 2010**

= International affairs. Vol. XII. 1933. p. 168—186.

Délamerika gazdasági és szociális helyzete a válság évei alatt.

Hallgren, Mauritz A. The revolutionary crisis in Japan. **1258**

= The nation. Vol. CXXXV. 1932. p. 448—451.

A gazdasági válság lefolyása Japánban főként ipari szempontból.

Hurst, Wiclard. Holland, Switzerland and Belgium and the english gold-crisis of 1931. **3709**

= The Journal of political economy. Vol. XL. 1932. p. 638—660.

Adatokban gazdag összefoglaló jelentés az angol aranyválság hatásáról.

Neame, L. E. The crisis in South Africa. **4449**
= Nineteenth century and after. Vol. CXIII. 1933. p. 155—
Délafrika válsága az államháztartásban, szociális és gazdasági szempontból.

Ohlin, Bertil. La politique économique de la Suède pendant la crise. **3672**
= Revue d'economie politique. T. 50. 1936. p. 312—326.
A svéd konjunktúra lehanyatlása és a Kreuger-ügy.

Payen, E. La crise belge. **3916**
= Journal des économistes. T. CIV. 1935. p. 129—140.
A belga pénzügyi és politikai válság.

Pravdin, N. Ou va la régime des Soviets? **2623**
= Le monde Slave. 1932. jan—febr.
Általános helyzetjelentés a Szovjetköztársaságról, amely ötéves tervével sem gazdasági, sem társadalmi válságát nem tudta megoldani.

Thomas, Porakunnel I. India in the world depression. **3243**
= The economic journal. Vol. XLV. 1935. p. 469—483.
Hogyan bomlott fel India gazdasági és pénzügyi egyensúlya. Az ipar és kereskedelem helyzete.

Walker, E. Ronald. The unemployment problem in Australia. **3709**
= The Journal of political economy. Vol. XL. 1932. p. 210—226.
Az 1929—31. gazdasági kollapszus hatásának vizsgálata és az ausztráliai életigények csökkenése.

Kapitalizmus. — Kapitalismus.

Bonn, M. J. Das Schicksal des deutschen Kapitalismus. [1926]. 3—5. Aufl. Berlin: Fischer 1936. 133 p. **74377**
A kockázat nélkül való biztosított gazdaság felé indult a modern ember. Ennek egy formája az új feudalizmus és ezért likvidálódik a kapitalizmus.

Fried, Ferdinand. Das Ende des Kapitalismus. Jena: Diederichs 1931. 264 p. **77431**
A kapitalizmus válságára vonatkozóan alapvető mű. Az első részben a kapitalizmus újkori fejlődését vázolja s kimutatja, hogy e fejlődés ma végetért. A pénzgazdálkodás bukása. A szociális következmények: az új osztálytagozódás. A gazdaság oligarchiája, a középosztály függetlensége és a szervezett tömeg. Az összeomlás: a kapitalista embertípus, szellem és gazdasági rendszer katasztrófája. Ennek a jelenségnek eredménye, hogy a világgazdaság felbomlik. A jövő a nacionalista államok gazdasági autarchiájáé.

Jordan Károly. Kapitalizmus, szocializmus, kommunizmus és a világválság a tudomány megvilágításában. 1932. **R 380.35(∞)**
A termelési, fogyasztási és a piac krízise. Főok: a vásárlóképesség csökkenése. Választani kell a szabad, vagy az állami termelés között.

Károlyi Imre gróf. A kapitalista világrend válsága. Bp.: Pantheon 1931. 80 p. **77393**
Általános szemle a háború-utáni gazdasági helyzet fölött. A válságot kizárólag világgazdasági, termelési okoknak tulajdonítja, amely munkanélküliséget, ezáltal társadalmi és politikai zavarokat idéz elő. De így nyilatkozik meg a gazdasági rendszer alapjainak labilitása is. »A világválság kulcspontja az, hogy a kapitalista, az individualista termelési rend a haszon (profit) előteremtésén, kimunkálásán nyugszik.« Az egyes államok helyzetének vizsgálata. Magyarország a válságban. A termelési ágak. A fogyasztóképesség emelése. A szovjet gazdasági rendjének bírálata. A válság a kapitalista rendszer eredendő hiányosságából ered. Indítványok a válság kiküszöbölésére: háborús tartozások rendezése, békerevizió egy egészséges európai népszövetség megszervezése.

Károlyi Imre gróf. Az örvény szélén. Bp.: Athenaeum 1932. 200 p. **78912**
A válság tünetei és téves válságelméletek. Vázlatos rajz a pénz, mezőgazdaság, munkanélküliség jelenségein. Egységes kép: a magánkapitalista rendszer válsága. A szocializmus lehetőségei.

Oppenheimer, Franz. Das Kapital. Kritik der politischen Ökonomie. Leiden: Sijthoff [1937.] XX, 493. p. **90094**
A tőkeelmélet és a kapitalizmus zavarai, fejezetei között tárgyalja a válságot (p. 407—477), a következő főszempontokból: a kapitalista lélektana, a konkurrencia lélektana, a fogyasztás és termelés zavarai, a forgalom zavara (a fedezet), a gazdasági válságok (termelési-, hitel-, pénz-válság).

Rittershausen, Heinrich. Arbeitslosigkeit und Kapitalbildung. Jena: Fischer 1930. XIV, 154 p. **76132**
A tőkeképződés és a munkaalkalom. A munka szervezésének problémái: az eszközök, előfeltételek. A nagybankok és az állami bank közeledése.

Sternberg, Fritz. Der Niedergang des deutschen Kapitalismus. Berlin: Rowohlt 1932. 400 p. **80706**
Alapvető mű. Történeti szempont. A világháború előtti világkapitalizmus. A korszak vége. Az imperialisztikus törekvések lehetőségeinek hatása. A haszon csökkenése. A munkanélküliség. A középréteg helyzete. Polgárság és az agrárválság. A krízis elterjed a bankvilágra, a pénzre és a fedezetre. A német kapitalizmus bukása és a világháború következményei. A munkásosztály feladatai. Reformizmus és fasizmus. Az egységes munkásosztály (baloldali szervezeti gondolat).

Strachey, John. Social credit. An economic analysis. London: Gollancz 1936. **P 380.15**
A kapitalisztikus berendezésű társadalom hitelproblémája.

Szolnoki István. A kapitalizmus embertípusa és a jövő. Bp.: Századunk 1933. **R 380.332**
A kapitalista ember szociológiai és pszichológiai rajza, fejlődéstörténete az újkorban. Gazdag irodalom.

—

Bonn, M. I. Der Aufstand der Kapitalisten. Zur englischen Krise. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XLII. 1931. p. 577—585.

Az angol államháztartás csődje. A megcsalt tőkés. A bizalmatlan tőke.

Braunthal, A. Das Ende des Kapitalismus und die bürgerliche Nationalökonomie. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. VI. 1929. p. 389—407.

Áttekintés a kapitalizmus válságáról írt művek fölött.

Chase, Stuart. The age of distribution. **1258**

= The nation. Vol. CXXXIX. 1934. p. 93—95.

A kapitalizmus rendszerének felszámolódása és a szocialisztikus törekvések.

Lipták László. Az összeomlási elmélet fejlődése és bírálata. **3041**

= Közgazdasági Szemle LVI. évf. 1932. p. 757—

Társadalom-gazdaságtani vizsgálat a kapitalisztikus rendszer összeomlásáról.

Merton, Richard. Brief eines Individualisten zur Krise. **2562**

= Europäische Revue. Jg. VII. 1931. p. 702—709.

A hitel és bizalom kérdése a gazdasági válságban. Az individuálkapitalizmus helyessége.

Naphtali, Fritz. Der Ablauf der Krise. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. X. 1933. p. 53—63.

1932 telén a kapitalisztikus államokban 30 millió munkanélküli sorsa. Ezt a válságot csak alapvető strukturális újításokkal lehet megoldani.

Naphtali, Fritz. Der organisierte Kapitalizmus in der Wirtschaftskrise. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. VIII. 1931. p. 423—439.

Árpolitikai és konjunktúra vizsgálat a fontosabb államokban. A gazdasági és politikai összefüggések.

Nell-Brenning, Oswald. Hoch- oder Über-Kapitalismus? **4644**

= Stimmen der Zeit. Bd. 109. 1925. 416—425 p.

A kapitalizmus, mint világnézet a gazdasági erők új koncentrációs folyamata következtében, önmagát fogja megsemmisíteni.

Pollock, Friedrich. Bemerkungen zur Wirtschaftskrise. **X 2159**

= Zeitschrift für Sozialforschung. Jg. 2. 1933. p. 321—353.

Jelentékeny tanulmány, amely keresztmetszetben adja a háború óta az egész világ gazdasági fejlődését és rendszerét. Végeredménye: ami e krízisből nem támad fel többé, nem a kapitalizmus, csak annak liberális fázisa.

Wolff, Julius. La crise économique mondiale et le système capitaliste. **2993**

= L'esprit international. Vol. VI. 1932. p. 56—74.

A krízis oka a túltermelés, amelyet a kapitalista rendszer táplált. Az ellenőrzésnek életbe kellett lépni.

Pénz. — Das Geld.

Cassel, Gustav. Die Krise im Weltgeldsystem. Berlin: Buchholz & Weisswange 1933. 123 p. **81824**

A gazdasági válság, mint az aranyfedezetek válsága. Változások az aranyfedezet szerepében. A különböző államok berendezkedése és felfogása az aranyról. A jelen válság elemzése. Ellenőrzés és felelősség. A bankok szerepe. Egyéb krízisokok. Az arany-standard összeomlása. A szükséges visszatérés az arany-alapra.

Einzig, Paul. Bankers, statesmen and economists. London: Macmillan 1935. XV, 252 p. **86863**

Egyike a leglényegesebb műveknek, amely a pénzügyi-gazdasági válságkérdést a legmélyebben fogja meg. Alapvető módon állítja be Anglia, Amerika és Franciaország pénzügyi szellemét és mutatja ki, hogy ebből miként kellett következnie azoknak a pénzügyi nehézségeknek, amelyek a huszas években támadtak. Az előzmények leírása teszi a könyv nagyobb részét. A nagy depresszió, a defláció és a különböző államokban beállott válság csak következménye az előbbieknek. A szerző pénz-, gazdaság-, politika-, bank- stb. válságokat mindig társadalmilag és lélektanilag is megalapoz.

Einzig, Paul. Behind the scenes of international finance. London: Macmillan 1932. XV, 154 p. **78905**

Jelentékeny mű, amely rámutat a francia jóvátételi politika mögött rejlő financiális felfedezésre, amely képessé tette az arany felhalmozását. Franciaország helyzete a világválságban. A német válság és Középeurópa helyzete. A válság és hatása Angliában. Az arany problémája, mint állandó kérdés. A pénzügyi háború és a jövő távlatai.

Einzig, Paul. Das Schicksal des Pfundes. Übers. v. A. Dombrowsky. Stuttg.: Deutsche Verl. Anst. 1932. 142 p. **78722**

Az angol pénz válsága a háborútól, az 1929-es krízisen át az aranyfedezettől való letérésig. A politika szerepe a font történetében.

Eisler, Robert. Stable money the remedy for the economic world crisis. A programme of financial reconstruction for the internat. conference 1933. Préf. by Vincent C. Vickers. London: Search publ. Co. 1932. XXVIII, 313 p. 9 t. **80589**

A krízis oka a gazdasági javak helytelen elosztása: ezért lehetséges túltermelés mellett szegénység. E tünet vizsgálata a pénzpiacon. A Wall-street válsága 1929-ben. A font zuhanása. Az arany kérdése. Gyógyulás csak a stabil pénztől várható. A refláció elmélete. A bankpénz stabilizálása. Az arany és ezüst szerepe a szilárd pénz szempontjából.

Eyrand, Henri. Sclérose économique et réforme monétaire. Paris: Sirey 1936. 176 p. **87326**

A gazdasági válság (p. 55—162). Prosperitás és depresszió. A gazdasági válságok elmélete (technológista, antikapitalista, etatista stb. felfogások ismertetése). A pénzválság. Az amerikai, japán, orosz kísérletek. A francia helyzet.

Förster, Walter. Theorie der Währungsentwertung. Jena: Fischer 1936. X, 123 p. **87699**

Konjunktúra-tanulmány. Alapos okfejtéssel vizsgálja a hitelpolitikát, devizaegyensúlyt, külkereskedelmet.

Gothein, Georg. Die klaffende Preisschere als Ursache der Weltwirtschaftskrise. Berlin—Grünewald: Rotschild 1930. IV, 34 p. **75060**

A csökkenő népesség és emelkedő gabonatermelés összehasonlítása a föld fontosabb államaiban. A vizsgálat kiterjed egyéb mezőgazdasági cikkekre és ipari nyersanyagokra is.

Hansleiter, Leo. Revolution der Weltwirtschaft. Von d. ersten Dampfmaschine b. z. Golddämmerung. München: Knorr & Hirth 1932. 308 p. 2 t. **78495**

Nagyszabású, de népszerűen írt mű. A krízisek természete. A XIX. század primitív krízisei és klasszikus krízisei (1857, 1863—69, 1873). A világháború, mint tömegkrízis-háború. A háborúelőtti gazdasági világ felépítése és kritikája. Európa veszélyes helyzete Amerika és Oroszország között. Gazdaság és politika. Az arany-probléma. A mezőgazdaság. A parasztság alkonya. A forradalmak forradalma. A válaszúton: tőke és tömeg, kultúra és civilizáció. A diktatúrák. A helyzet Németországban.

Hantos Elemér. La monnaie, ses systémes et ses phenomènes en Europe centrale. Paris: Giard 1927. 259 p. (Bibl. internat. d'économie politique.) **60736**

Az infláció Középeurópában és annak következményei a pénzpiacon. Visszatérés az aranyfedezetre. Az új gazdasági és pénzrendszerek kialakulása (államok szerint). Középeurópa pénzügyileg egy körbe tartozik.

Iván Miklós. A koronától az aranypengőig. Bp.: [Saját kiad.] 1934. 104 p. **83391**

A magyar pénz története a világháborútól az aranypengőig. A pénzválság és a magánjog összefüggése. Az infláció és defláció válságjoga. Az arany és papírpénz.

Kehl, Paul. Verantwortlichkeit des Geldes. Berlin: Heymann 1935. [8], 150 p. **84381**

A pénz, mint az általános bizalom próbaköve. Az általános felelősség kérdése. A radikális rendszerváltozás lehetősége.

Kempster, I. W. Banking, credit and the crisis. London: General pr. [1932] XXV, 386 p. **78906**

A világ gazdasági depressziója (p. 119—254) főként politikai és pénzügyi téren szemlélve. Az okok gazdasági és szociális természete. A szabad kereskedelem és a kiváltságok küzdelme. (Igen sok részletvizsgálat.)

Kleinschmitt, Edmund. Dollarsturz in Spiel der hohen Politik. Hamburg: Hanseat. Verl. 1933. 55 p. **82183**

Az arany jövője. A dollár leértékelése külpolitikai lépés, amellyel Amerika Anglia világgazdasági helyzetét támadta meg.

Koeppel, Wilhelm. Kapitalflucht. Berlin: Christian 1931. 312 p. 3 t. **76657**

A tőkemenekülés fogalma és terjedelme. Különböző megjelenési formái és hatása. Az adó kérdése és a tőkemenekülés. A harc a tőke menekülése ellen. A külföldi adósságok. Investment trust-ök. A gazdasági helyzet és a tőkepiacok 1930-ban.

Makai Ernő. Pénz és hitel a világválság tükrében. Bp.: Tébe 1934. 243 p. (Tébe könyvtár, 77.) **83780**

A magyar nyelvű irodalomban a gazdasági válság természetéről egyik legszélesebb és legalaposabb mű. Négy része: a nemzetközi pénzpiac új képe, valutaproblémák, nemzetközi tőkemozgalmak és valutáris kibontakozás. Előnye főként a külföldi szakirodalomban alapos ismeretében és pontos követésében van.

Patenôtre, Raymond. A pénz tragédiája. Ford. Németh Andor. Bp.: Pantheon [1932.] 158 p. **79653**

A pénz válságában a kapitalizmus válsága lappang, amelynek szervezete oly nagyra nőtt, hogy nem tudja önmagát fenntartani.

Pethick-Lawrence, F. W. This gold-crisis. London: Gollancz 1931. 244 p. **77799**

A háborús adósságok fizetése lehetővé tette az aranyalaphoz való visszatérést. A krízis ezt a lehetőséget ismét elvette. (Főként angol példán igazolva.)

Scheffer, E. Kredit als Weltschicksal. Der Bankenkrise Sinn und Ausgang. Wien: Reinhold 1933. 430 p. **81362**

Hitel és pénz (a hitelfedezet, a jegybank és a gazdaság, a pénz elmélete). Hitel és tőke (a hiteltőke, az üzlet és vállalkozás, a nemzetgazdasági funkció, a bankhitel elmélete). Hitel és válság. A világválság okai a világháborútól keltezve.

Terhalle, Fritz. Deutschlands Finanznot. Das Problem der öffentlichen Lasten. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1931. [6], 54 p. **77508**

Az adózás és az államháztartás egyensúlyának kérdései, mint a válság okozói.

Tolnai, Eduard. Reform der Weltfinanzen. Als Ausweg aus d. Wirtschaftschaos. Wien: Braumüller 1933. 52 p. 1 t. **P 380.353**

Nemzetközi clearing-bank alapelvei, munkarendje, szervezete, koncepciója. Ennek felállítása oldja csak meg a pénz-válságot.

Wolff, S. Frankreich und sein Gold. Der Anteil der franz. Finanzmacht an der Weltkrise. Frankfurt a M.: Sozietäts-Verl. 1933. 249 p. **81364**

A francia frank-politika, mint a pénzválság előidézője. A tőke és aranyhalmozás. A fölösleg bosszúja. A külföldi deflációk oka. Az arany eloszlásának szükségessége.

—

Hilferding, Rudolf. Probleme der Kreditkrise. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. VIII. 1931. p. 233—241.
A német hitelválság társadalmi és politikai távlatban.

Lyautey, Pierre. Die Währungskrise im heutigen Europa. **2562**

= Europäische Revue. Jg. II. 1926. p. 229—236.
Áttekintés az európai államok valutaválsága fölött.

Machlup, Fritz. Die Währungs- und Kreditkrise. **3052**

= Schmollers Jahrbuch. 1933. p. 373—388.
Gazdasági és hitelválság. A tőke menekülése. Devizakontroll. Adós és hitelező államok. Az arany-probléma. A defláció teoriája, mint a krízis magyarázata.

Malynarski, F. La crise de l'étalon de change-or. **3672**

= Revue d'economie politique. T. 46. 1932. p. 264—289.
A háború utáni hiteltúltengés és az aranyfedezet viszonya. A háború, mint válság-ok.

Rassay Gyula. A bankok szerepe az európai hitelválságban. **3041**

= Közigazgatási Szemle LVII. évf. 1933. p. 395—422.
Az európai bank-összeomlásokkal kapcsolatos vizsgálat és a hitelszervezet megújításának kiemelése.

Salin, Edgar. Die Entthronung des Goldes. **3052**

= Schmollers Jahrbuch. 1924. p. 95—112.
A szociális-politikai alapok fejtegetései, amelyek az árak stabilitásának előfeltételei.

Studensky, Paul. Public finance in the world crisis. **1258**

= The nation. Vol. CXXXIX. 1934. p. 429—431.
Az állami ellenőrzés megnövekedése a válság következtében.

Westerfield, Ray B. The banking act of 1933. **3709**

= The Journal of political economy. Vol. XLI. 1933. p. 721—749.
Az amerikai bankok kísérlete a pangó gazdasági élet reorganizálására.

Wigglesworth, Alfred. Money and the world chaos. **4449**

= Nineteenth century and after. Val. CXI. 1932. p. 330—338.
A pénzgazdálkodás válságos helyzete.

Ipar és kereskedelem. — Gewerbe und Handel.

Gennuill, Paul Fleming and associates. Contemporary economic problems. New York: Harper & brothers 1932. XV, 673 p. **80922**

Tanulmányok az iparok konfliktusáról, a gazdasági biztonságról, mezőgazdaságról. Különösen jelentős: a termelés és a gazdasági egyenlőtlenség fejezete.

—

Anderson, Paul I. Big business cries for help. **1258**

=The nation. Vol. CXXXVI. 1933. p. 227—228.
Az amerikai nagyvállalatok válsága.

Daniels, G. W. & I. Jewkes. The crisis in the Lancashire cottonindustrie. **3243**

= The economic journal. Vol. XXXVII. 1937. p. 33—46.
A termelés visszaesése. A kiviteli piacok megszűnése. A termelési költségek. A gyapjú-ipar csődje.

Hirsch, Albert. A cukorválság. **3041**

= Közgazdasági Szemle. LIII. évf. 1929. p. 635.
Statisztikai leírás. Európának e kérdésben való passziv álláspontja.

Lacoin, Maurice. La crise et le développement du marché interieur. **4460**

= La réforme sociale T. 53. 1933. p. 189—193.
A mezőgazdaság, ipar és kereskedelem egymást morzsolják le a válságban.

Orsusky Gore, W. The sugar crisis. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CVII. 1930. p. 662—669.
A cukortermelés válsága különös tekintettel az angol gyarmatokra.

Parodi, H. La crise des chemins de fer et l'organisation des transports. **3672**

= Revue d/économie politique. T. 49. 1935. p. 306—323.
A vasúti szállítás válsága európai viszonylatban.

Menken, Jules. Rationalisation and the steel industry. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CVIII. 1930. p. 188—203.
Az angol nehéz acélipar válsága.

Stocking, George W. Chaos in the oil industry. **1258**

= The nation. Vol. CXXXVI. 1933. p. 632—634.
Jelentés a nagy amerikai és mexikói olajvállalatok válságos helyzetéről.

Zelovich László. A szénválság. **3041**

= Közgazdasági Szemle. LIII. évf. 1929. p. 85—100.
A háború előtt esedékes szénválság bekövetkezése. Világgazdasági, termelési stb. adatok.

Mezőgazdaság. — Volkswirtschaft.

Abel, Wilhelm. Agrarkrisen und Agrarkonjunktur in Mitteleuropa von 13. bis zum 19. Jahrhundert. Berlin: Percy 1935. 173 p. **86380**

Alapvető mezőgazdasági konjunktúratörténet, amely a jelen krízist történi oldalról mutatja be.

Conrad, Erich. Die gegenwärtige Verschuldung der deutschen Landwirtschaft und ihre Bekämpfung unter bes. Berücks. d. Provinz Pommern. Greifswald: Bamberg 1927. 103 p. **64756**

A német mezőgazdaság eladósodása a háború előtt. Ennek oka. Küzdelem az adósság ellen. Az adózás kérdése. Az üzemi organizáció átszervezése.

Dietze, Constantin. Die gegenwärtige Agrarkrisis. Berlin: Junker u. Dünnhaupt 1930. 48 p. **73612**

Történeti visszatekintés a világháború előtti idők mezőgazdasági helyzetére. Régebbi agrárválságok és a mai krízis.

Enyedi Simon. La crise agrarie des états exportateurs de produits agricoles du bassin du Danube. 1931. **P 383.3 (405)**

Összehasonlító gazdasági tanulmány az egyes magtermelő országok válságáról.

Eörsi Béla. Magyar mezőgazdasági válság. Bp.: 1931. Új Európa Könyvtár. **R 383 (439)**

A válság, különös tekintettel a mezőgazdasági államokra. A földreform kérdése. Kísérletek a megoldásra: kapitalista és szocialista irányban.

Gestetner, Leo & Ekkehard Hauer. Die Ursachen der österreichischen Agrarkrise und deren Behebung. Wien: Gerold 1931. 102 p. **78389**

A kenyér gazdaságtana (struktura, piac, árolló, szomszéd államok stb). A lisztvám. A gabonamonopólium. A gabonapolitika hatása a nemzetgazdaságra.

Hantos Elemér. Das mitteleuropäische Agrarproblem und seine Lösung. Berlin: Hirzel 1931. 95 p. **83687**

A középeurópai gazdasági tér elméletéből kiindulva kutatja az agrárválság megoldását és közli a középeurópai agrárértekezlet jegyzőkönyveit és határozatait.

Horti József. A mezőgazdasági válság 1920-tól napjainkig. Bp.: Béldi 1932. 99 p. **79077**

Az agrár világpiac, különös tekintettel Oroszés Magyarországra. A válság politikai, gazdasági és technikai okai. Törekvések a válság legyőzésére. A termelés átszervezése. A nemzetközi gazdasági megoldások.

Kirk, John H. Agriculture and the trade cycle. Their mutual relations with special reference to the period 1926—1931. London: King 1933. XIV, 272 p. **82850**

A mezőgazdasági áruforgalom elemzése és a mezőgazdaság felelőssége a termelési és forgalmi rendben. Különös tekintettel a termelési rendben beállott huzamos és hirtelen változásokra.

Korn, Salo. Die Agrarkrise und der Umstellungszwang für die Landwirtschaft und Industrie Europas. Wien: Perles 1935. 76 p. **P 383.21(4)**

Dánia és Hollandia gazdasági rendszerét veszi példának az európai agráripari kérdések megoldására.

Lagler, Ernst. Theorie der Landwirtschaftskrisen. Berlin: Heymann 1935. 190 p. **86614**

Alapvető elméleti mű. Az agrárkrízis-elméletek felsorolása és kritikája. Az általános válságelméletek. A gazdaság egésze. A mezőgazdasági krízisjelenség a gazdaság visszaképződése. A célok tisztázása. A válság okai és a gazdasági eszközök változása.

Laur, E. Die Krise der Weltlandwirtschaft. Wien 1930. **P 380.351**

A pillanatnyi mezőgazdasági válságot védelemmel vagy organizációval kell megoldani. A végleges rend csak a nemzetközi viszonylatok kitisztulásával áll helyre.

Milhoffer Sándor. A mezőgazdaság a gazdasági válságban tekintettel a gazdasági viszonyokra. Bp.: Gergely 1936. 259 p. **873333**

Alapvető mű. A világviszonyokkal és az irodalommal tisztában levő szerző könyve. Kimerítően tárgyalja a válság mezőgazdasági vonatkozását, visszatekintéssel az előbbi korszakok válságaira. A túltermelésből indul ki, sorra vizsgálja a legnagyobb mezőgazdasági államok viszonyait, rátér Európára és foglalkozik a válságelhárító intézkedésekkel (egyezmények, konferenciák stb.). Távolabbi összefüggéseket nem tár fel, kivéve politikai és némely pénzügyi kapcsolatokra mutat rá.

Milhoffer Sándor. A világgazdasági válság mezőgazdasági árpolitikája. Bpest: Gergely 1937. 226 p. **89608**

A válság következtében való valutaleértékelés és a mezőgazdasági árak. A világkereskedelem zavara. Az agrártermelés és kereskedelem összefüggése. A népélelmezés lesülyedése. A tervgazdálkodás. Az európai autarkiák. Az európai agrárállamok árpolitikája. A mezőgazdasági jövedelmezőség hanyatlása.

Népszövetség. Agriculture and the international economic crisis. Geneva: League of Nations. 1927. 26 p. **100787**

Statisztika, indexszámok és grafikonok az egyes termelési ágakra vonatkozóan a fontosabb államokban.

Nötel Rudolf. Agrárválság és adósvédelem. Elméleti vonatkozások és nemzetközi összehasonlítás. Bp.: Gergely 1937. 272 p. **89010**

A mezőgazdasági adósvédelem. A mezőgazdasági válság Északamerikában, Latinamerikában és Keleten. Az európai mezőgazdaságok helyzete. Az eladósodás és az adósvédelmi politika. A megoldatlan kérdések.

Timoshenko, Vladimir P. World agriculture and the depression. Michigan : University 1933. [6] 123 p. **82836**

A mezőgazdaság és külkereskedelem az indusztrializált államokban 1925—29. Az 1929—30-as kollapszus. A depresszió és elterjedtsége. Az ipar és mezőgazdaság összeütközése. (Bő statisztikai adatok.)

—

Bergsträsser, Arnold. Landwirtschaft und Agrarkrise in Frankreich. **3052**

= Schmollers Jahrbuch. 1928. p. 469—521.
A krízis oka az ipari és mezőgazdasági termelés között levő egyensúly megbomlása.

Csiszár Béla. Agrárválság és földreform Spanyolországban. **X 2322**

= Válasz. III. évf. 1936. p. 172—177.
A spanyol diktatórikus kormányzat földosztási törvényének válságos hatása.

Dampier—Whatham, W. C. D. Agricultural depression : its causes and effects. **4449**

= Nineteenth century and after. Vol. CIX. 1931. p. 330—342.
Statisztikai áttekintés főként az angol agrárválságra vonatkozóan.

Hantos Elemér. Mezőgazdaságunk válsága és annak nemzetközi megoldása. **3041**

= Közgazdasági Szemle LV. évf. 1931. p. 15—37.
A mezőgazdasági krízis mint primer válság-ok Középeurópában.

Hary, André. La crise viticole. **4460**

= La réforme sociale. T. 52. 1932. p. 153—159.
A bortermelés válságának agrár és kereskedelmi következményei.

Juhos Lajos. A mezőgazdasági válság alapkérdései. **2872**

= Mezőgazdasági Közlöny 1929. 2. sz. p. 4—14.
A magyar mezőgazdasági válság világ-, köz- és egyéni okai.

Konkoly-Thege Gyula. Magyarország mezőgazdaságának helyzete és válsága a statisztika tükrében. **2872**

= Mezőgazdasági Közlöny. 1934. p. 113—126.
A gazdasági ágazatok, termények, hozadékok, kivitel és érték összevetése.

Lederer, Emil. Ist das deutsche Agrarproblem lösbar? **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. VI. 1929. p. 408—421.
A rentabilitás kérdése. A védővámok kétes szerepe. A mezőgazdasági eladósodás. A bér problémája.

Lestapis, N. de. La crise agricole en Europe. Les remèdes préconisés dans les différents pays. **4460**

= La réforme social. T. 53. 1933. p. 96—107.
A mezőgazdasági válság leírása. Magán- és intézményes kísérletek a megoldásra.

Matthaei, L. E. Some effects of the agricultural depression on agricultural labour. **X 2028**

= International labour review. Vol. XXIII. 1931. p. 453—475.
A mezőgazdasági válság a munkás bére, életstandardja, kisfarmer helyzete szempontjából.

Monfort, Henri de. La crise agricole en Pologne. **3916**

= Journal des économistes. T. XCVI. 1930. p. 326—341.
Lengyelország agrárválsága az általános gazdasági helyzetből magyarázva.

S. B. La crise agricole et la lutte avec elle. **3916**

= Journal des économistes. T. XCVII. 1930. p. 313—318.
Mezőgazdasági termények áruterméseinek áttekintése.

Siral, Jean. Les caractères actuels de la crise agricole et en particulier la crise du blé en France. **3672**

= Revue d'économie politique. T. 50. 1936. p. 147—188.
A francia mezőgazdasági válság alapos gyakorlati és gazdaságelméleti rajza.

Soltykoff, Alexander. Die Agrarkrise Russlands. **4702**

= Hochland. Jg. XXVII. 1929. p. 140—157.
Az egyéni kezdemény kiveszése miatt válságba jutott szovjet-termelés.

Stark János. A dunai agrárválság és a kibontakozás útja. **1950**

= Korunk szava. VI. évf. 1936. p. 271—272. 290—291.
Történeti áttekintés a dunai gazdasági egység megteremtésére vonatkozó kísérletekre.

Szabó Miklós. A mezőgazdasági értékesítő szövetkezetek és a válság. **2872**

= Mezőgazdasági Közlöny. 1936. p. 425—436.
A föld nagyobb államaiban a szövetkezeteknek a krízis alatt való működését vizsgálja.

Szabó-Jilek Jenő. A borkrízis és szőllőfogyasztásunk. **2872**

= Mezőgazdasági közlöny. 1931. p. 239—247.
A bor, a szőllő egyéb gyümölcs termelésével összehasonlítva. Az értékesítés kérdése.

La vérité sur la crise paysanne. **4460**

= La réforme sociale T. 53. 1933. p. 90—94.
Különböző személyeknek egy mondatban összefoglalt véleménye a francia agrárválság természetéről és okáról.

Zelovich László. A búzaválság. **3041**

= Közgazdasági Szemle. LV. évf. 1931. p. 133—140.
Az amerikai búzatermelés válságának gazdasági jelentősége.

Termelés. — Produktion.

Färber, Heinrich. Das ergokratische Manifest. Wien : Möbius [1930.] [4], 182 p. **74602**

Anarchisztikus leleplező tendenciával a pénzgazdálkodást különböző trükkök sikerült alkalmazásának tartja. Ezzel szembeállítja saját ergokratikus gazdasági koncepcióját.

Geflitter, Paul. Die Front der Arbeit. Das Ende d. Not. Mainz : Matth. Grünewald Verl. [1932.] 246 p. **79618**

A válság oknyomozó vizsgálata : a tőkegazdálkodásban, a pénzügyekben, a termelésben és az államban. A reformok felsorolása és a gazdaság új elvi megalapozása : a munkára.

Internationales Arbeitsamt. Erhebung über die Produktion. Berlin : Selbstverl. 1926. 52 p. **59603**

Válság : a technikai készültségben, a tőkében, a fedezetben, a kiképzésben, a munkaerőben, a lelki és morális krízis stb. A világgazdaság új irányítását követeli.

Lanschot, W. M. Production et commerce. La situation internationale actuelle. Genève : Section d'information 1935. 14 p. **P 380.351(∞) »193«**

A nemzetközi kereskedelem válságos helyzete.

Lescure, Jean. Des crises générales et periodiques de surproduction. Paris : Éd. Domat-Montekrestien 1932. XIV, 604 p. **90437**

Alapvető mű, amely két évszázadra visszamenően a termelés minden ágában leírja a részleges válságok természetét és okát. Ennél az általános perspektivánál fogva jelentős az, amit a jelen válságról mond s amelyet a részlegessel szemben generálisnak nevez el. Ismerteti a válság keletkezésére vonatkozó elméleteket, kitér a pénzválságra és feltárja társadalmi hátterét is. Alapvető fejezet foglalkozik a válság orvoslásával is. Függelékben : a válság és a munkásosztály.

—

Birck, L. V. Theories of over-production. **3243**

= The economic journal. Vol. XXXVII. 1937. p. 19—32.

A túltermelés vizsgálata főként amerikai viszonyokból.

Courtin, R. et P. Fromont. Essai sur la crise agricole : production et population. **3672**

= Revue d'économie politique. T. 44. 1930. p. 1084—1128.

A periodikus és a rendkívüli válságok elmélete. Az általános válság. Összefüggése a népesedéssel és a termeléssel. A mai válság tényezői.

Éber Ernő. Iparunk és mezőgazdaságunk helyzete a világválságban. **2872**

= Mezőgazdasági közlöny. 1935. p. 345—358.

A termelés és fogyasztás indexeinek összehasonlítása az egyes államokban a válság évei alatt.

Payen, E. Une crise d'abondance. **3916**

= Journal des économistes. T. XCIV. 1929. p. 386—391.

A mezőgazdasági túltermelésokozta bőség, mint a válság előidézője.

Lezáratott 1938 I. 1. — Abgeschlossen am 1. I. 1938

Dokumentáció.

Írta: *dr. Witzmann Gyula.*

A dokumentáció problémakörével nálunk még keveset foglalkoztak.*) Vannak ugyan dokumentációs intézményeink, némelyek akár nemzetközi viszonylatban is mintaképül szolgálhatnak, de nem abban a tudatban működnek, hogy a dokumentáció célját szolgálják. Tevékenységük tehát nem, vagy tudatosan nem arra irányul, ami a dokumentáció feladata, hogy a hasonló hivatású szervek együttműködésével a szellemi munka forrásait leltározza, hogy a mindjobban specializált ember erőfeszítéseit és gondolatait irányítsa s vele közölje, hogy szakjában mit végeztek régebben és mit végeztek egyebütt. Nálunk a dokumentáció őserdő, melyben jól-rosszul minden tenyészik. Pedig szerves együttműködésre van szükség. Az erdő satnya fáit ki kell irtanunk, hogy az egészséges példányok jobban fejlődhessenek.

Ehhez azonban nélkülözhetetlen, hogy a dokumentáció fogalmával, terjedelmével, hivatásával, részletkérdéseivel megismerkedjünk. Ezt a célt követi e tanulmány, amikor arra vállalkozik, hogy az idevágó alapvető ismereteket közölje és az 1937. évi párisi dokumentációs világkongresszus tárgyalási anyagának sorrendjében a magyar közönség elé állítsa kritikai szemlélettel azokat a részletkérdéseket, amelyek a dokumentáció eszmekörében dolgozókat legújabban foglalkoztatják. E sorok írója abban a szerencsés helyzetben volt, hogy a Magyar Könyvtárosok és Levéltárosok Egyesülete felkérésére és Budapest székesfőváros polgármesterének megbízásából az említett kongresszuson részt vehetett és így követhette a vitákat, amelyek a határozatokban kifejezésre jutott eszméket megérlelték.

Tárgyalásunkban eltekintünk a kongresszus külső körülményeinek leírásától és az ott szereplő előadók, felszólalók stb. neveinek felsorolásától. Egyrészt nem duzzaszthatjuk tanulmányunkat ezzel, másrészt nem térhetünk el célunktól, a dokumentáció eszmekörének és lényeges kérdéseinek taglalásától. Kivételt csak Paul *Otlet* nevével teszünk, aki negyven évvel ezelőtt ezt a tudományágat megalapozta és a kongresszuson magas korát meghazudtoló friss erővel vett részt.

De térjünk most már a tárgyra és adjuk meg a dokumentumnak és a dokumentációnak azt a meghatározását, amellyel a kongresszus dolgozott és amelyre így további fejtegetésünket alapozzuk. Dokumentum az ismeretnek, a tudásnak minden tényezője, amely anyagban testesült meg és egyben alkalmas tájékoz-

*) Kéziratom lezárása után jutott elém Káplány Géza tanulmánya az ipari dokumentációról, amely a kérdés egy igen fontos részét viszi a Magyar Racionalizálási Bizottság segítségével a megoldás felé. E tanulmány megjelenését mondanivalóinak általánosabb jellege indokolja.

tatásra, tanulmányozásra, vagy bizonyítékként szerepelhet. Nyilatkozzék bár a gondolat kéziratban, nyomtatványban, rajzban, vagy modernebb formában — fényképben, filmben, hanglemezben — a dokumentáció az irodalmi alkotás kezdetétől felöleli az anyagban megtestesült szellemet.

Ez a széleskörű meghatározás az elméleti kutatásnak alapul szolgálhat. A dokumentáció gyakorlati megnyilvánulásában és megvalósításában szűkebbre szabott meghatározásokkal is találkozunk. A dokumentációs intézmény mai állapotában lényegileg a továbbfejlesztett szakirányú könyvtár és így gyakorlatilag az egy szakra vonatkozó tudománytechnikai felszereltséggel azonosítható.

A dokumentációs tevékenység mindenesetre kiterjed a dokumentumok létrehozására és a könyvtárakra, levéltárakra és múzeumokra egyaránt. A könyv — minden formájában — a dokumentáció fő alkotóeleme. Ennek következtében minden könyvtáros akarva nem akarva dokumentalista. Természetesen csak a fennebbi általános meghatározás szerint. A fejlődés legújabb szakában, amikor egy szak teljes vagy megközelítően teljes feltárásához és a kérdés legaktuálisabb vonatkozásainak ismeretéhez és ismertetéséhez kapcsolták a dokumentációs központ fogalmát, az általános könyvtárak közül csak a legjobban dotáltakat, amelyek a szellemi munka technikai eszközeit és az adatszolgáltatást egyes viszonylatokban a szakkönyvtárak részletességével és korszerűségével tudják nyujtani, veszik a dokumentáció fogalomköréhez tartozónak, míg a történelmi és múzeális könyvtárakat onnan egészen kizárják.

Ha ide is mutat a fejlődés legújabb iránya, a következőkben mégis azokon a széles alapokon kell vizsgálnunk a kérdést, ahogyan ezt a kongresszus tette, hogy elérjük kitűzött célunkat: a dokumentáció egészére fényt deríteni.

*

A kongresszus helyesen és logikusan járt el, amikor a részletes tárgyalásnál először is azt vizsgálta meg, hogy a dokumentumok miként keletkeznek, milyen problémákat vet fel létrejöttük, van-e lehetősége megalkotásuk olyan szabályozásának, amely a dokumentációs mozgalom által keresett egyöntetűséget biztosítja és ezáltal a szellemnek az anyagban, a tudás forrásaiban megtestesült termékei áttekinthetőségét előmozdítja.

A dokumentumok keletkezésénél két mozzanatot kell megkülönböztetni: egyrészt a szellemi megalkotását, másrészt az anyagi előállítását és közzétételét. A szellemi alkotók a dokumentumok szerzői: a tudósok, a művészek, az írók. A velük kapcsolatos dokumentációs problémák igen széleskörűek. Ide tartoznának egyesületeik, társaságaik, nemzeti és nemzetközi alapon megszervezett szövetségeik és ezek dokumentációs feladatai. Kitűzött célunkhoz ragaszkodva részletesebben csak azokra a kérdésekre terjeszkedünk ki, amelyekkel a kongresszus is behatóbban foglalkozott.

Ilyen volt az időszaki sajtótermékekben megjelenő tanulmányok fogalmazása, benyujtása és a közlése tekintetében felvetett és megvitatott egységesítési törekvés.

Szokásjogi alapon az időszaki irodalomban eddig is megkívántak bizonyos tekintetben egységes eljárást, konvenciókhoz való alkalmazkodást. Egyes nagyobb ujság- vagy folyóiratvállalatok tovább is mentek és házi szabályzatot adtak ki. Ebben meghatározzák azokat a normákat, amelyeket az ő sajtótermékükhöz beadott cikkek és tanulmányok megfogalmazása, benyujtása és közlése tekintetében szem előtt tartanak. Ez igen üdvös dolog, de dokumentációs szempontból ennél

többre van szükség. A mai ember hivatásbeli feladatai összetettek. Ezért is, de tudományos érdeklődése folytán is arra szorul, hogy mind több tanulmányba szerezzen bepillantást. Így tud lépést tartani szakmája aktuális kérdéseivel, a kapott tanulságokat hasznosíthatja és a versenyben helyét megállhatja. Ideje azonban kevés. Gyors áttekintésre van szüksége. Ezt biztosítja az időszaki irodalom nemzetközileg egységes szabályozása. Természetesen más követelményt támasztunk a napi sajtóval, mást a folyóiratokkal szemben. A szabályozás nem akar szellemi uniformizálás lenni; a dokumentációs szempontok állandó, sokirányú figyelése mellett hosszú megfontolást kíván.

Két idevonatkozó tervezet érkezett a kongresszushoz. Az egyik az »Office International de Chimie«-é »La rédaction, la présentation et la publication des mémoires dans les périodiques« címmel. Ezt 1936-ban Luzern-ben már egy a dokumentáció elterjedését tanulmányozó szakbizottság megvizsgálta és lelkesen pártfogolta. Egészen újkeletű a másik, amelyet »Gestaltung technisch-wissenschaftlicher Veröffentlichungen« címmel a »Deutscher Normenausschuss« mutatott be.

Nem lesz érdektelen, ha a két tervezetet főbb vonásaiban ismertetjük. Az Office International de Chimie memoranduma egyrészt a szerzőknek, másrészt a szerkesztőségeknek javasol bizonyos eljárásokat, amelyek betartása esetén az időszaki irodalomban jelentkező dokumentáció tökéletesedik. A javaslatok széleskörűek, gondos körültekintéssel, szakavatottsággal készültek. Nyugodtan elismerhetjük, hogy a dolgozati témát minden oldalról megragadják és kimerítik.

A szerzőnek először is szabatosságot, világos és precíz fogalmazást ajánl. A rövid mondatok leginkább alkalmasak a szerző gondolatmenetének követésére. Táblázatokból, ábrákból csak a nélkülözhetetlen mennyiséget közöljük. A cím röviden és pontosan fejezze ki a tanulmány tárgyát. A cím után a tartalmat adhatjuk, vagy felsorolhatjuk a fejezeteket. Rövid bevezetésünkben a kérdés jelenlegi állását adjuk. Majd tömören fejtsük ki a témát, célunkat, kutatásunk eredményének lényegét. Eszmemenetünk logikus fejezetekre oszoljék a tárgyalásban. Az idézetek sohase legyenek a szövegben, hanem a többi jegyzettel együtt, vagy az egyes lapok alján, vagy függelékben. A befejezésben a szerző foglalja össze munkája eredményeit; határolja körül ezek érvényességét és alkalmazhatóságát. Idézeteknél, hivatkozásoknál annyi bibliográfiai utalást kell adnia, hogy az eredeti dokumentum felhívott helye összehasonlítás céljából könnyen és biztosan megtalálható legyen.

Formai tekintetben is sok üdvös javaslatot találunk, amelyek hívatottak a szerző egyöntetű eljárását biztosítani. Így a szerző neve (vezeték- és keresztneve), esetleg címe, rangja, továbbá a kézirat alaki kellékei, különösen rövidítések, képletek, számsorok, ábrák és táblázatok alkalmazási módja tekintetében alakulhatnak ki itt tovább nem részletezhető nemzetközi normák.

A folyóirat szerkesztőségénél csak eredeti és másutt még nem közölt cikk nyujtható be. Ha a szerző a témára vonatkozólag előzetes eredményeket közölt már, úgy erre a körülményre mindig hivatkoznia kell. A cikk közlése más nyelven csak az eredetileg publikáló folyóirattól nyert felhatalmazás alapján lehetséges. A korrektúra tekintetében a kialakult jogszokáshoz való alkalmazkodást ajánlja.

A szerkesztőségnek kapcsolata a szerzővel a kézirat átvétele, megvizsgálása, eredetiség, érték, használt idézetek, felsorolt irodalom stb. szempontjából, szövegmódosítás, tipografizálás, elfogadás vagy visszautasítás, kéziratmegőrzés, különlenyomatok stb. tekintetében kíván egységes szabályozást. A szerkesztőségnek a nyomdához való viszonya nem tűri meg, hogy a szerzőnek és nyomdásznak köz-

vetlen kapcsolata legyen. A szerkesztőség ügyeljen arra, hogy a nyomda a szerző intencióit keresztülvigye, az esetleges szabványosítási rendelkezéseket betartsa, továbbá a folyóirat alaki kellékeinek eleget tegyen.

A Deutscher Normenausschuss fennebb említett kiadványa azon pontok tekintetében, ahol az »Office«-szal azonos munkaterületen mozog, nagy általánosságban ugyanolyan szabályozást ajánl. Technikai beállítottsága folytán a szerzők számára fontos szabványjegyzéket is közöl, valamint mathematikai, mérték- és korrekturajelek nemzetközi elfogadására tesz konkrét javaslatot.

A kongresszus idevonatkozóan elfogadott határozati javaslata úgy szól, hogy a két említett kiadványt az érdekelt személyeknek és intézményeknek minden országban a nemzeti bizottságok útján tanulmányozás céljából előterjeszti és kéri ezeket, hogy nyilvánítsák a két kiadványra vonatkozó véleményüket, esetleges módosító javaslataikat szövegezzék meg, hogy a kitűzött cél, a folyóiratcikkek fogalmazásának, benyujtásának és közlésének nemzetközi szabályozása dokumentációs nézőpontok figyelembevételével elérhető legyen. A nemzetközi végrehajtóbizottságnak lesz feladata a kiadványok szétosztása és ama nemzetközi szervezetnek kijelölése, amely a nemzeti bizottságok javaslatait összeegyezteti.

Látjuk tehát, hogy itt bizony még a munka kezdeténél tartanak és még sok időbe telik, míg az elvetett mag fává terebélyesedik. Ezzel kapcsolatban egy kérdést e tanulmány keretében is szóvá kell tennünk, amelyet megemlítettek ugyan a kongresszuson, de sem a két kiadványban, sem a határozati javaslatban nem szerepel. Ez a kérdés a kis nyelvterületű nemzeteket, tehát bennünket is közelről érdekel. Kívánatos, hogy minden folyóirattanulmányhoz járuljon egy összefoglalás. Nemzetközileg volna szabályozandó, hogy ez a cikk tartalmát bemutató összefoglalás milyen elvek alapján, milyen módon és milyen terjedelemben készüljön, egységesen a cikk előtt legyen stb. A második követelmény pedig az volna, hogy ez az összefoglalás legalább egy (esetleg két) világnyelven is közöltessék. Sok folyóirat önként meghonosította ezt a szokást, de nem tudjuk eléggé hangsúlyozni, hogy milyen nagy jelentőséget tulajdonítunk általános bevezetésének, egységes szabályozásának. Nemcsak tudománytechnikai felszereltségünk javulna lényegesen, hanem lendítő kereke volna ez minden tudományos haladásnak.

Kissé bővebben tárgyaltam a periodikus irodalommal kapcsolatos dokumentációs kérdéseket. Erre hivatásbeli gyakorlatom és tapasztalatom indított. Nem akarom a könyvirodalom jelentőségét lekicsinyelni. Nap-nap után látom azonban a folyóirattanulmányok állandóan növekedő súlyát és jelentőségét.

Foglalkozott persze a kongresszus a dokumentum megalkotásának általános kellékeivel is. Különösen az érthetőség és hatékonyság követelményeit hangsúlyozták: azt, hogy úgy kell megfogalmazni és összeállítani mindennemű, akár tudományos, akár gyakorlati dokumentumot — könyvet, levelet, aktát stb. — hogy az olvasó gyorsan, szellemi megerőltetés és pótmagyarázatok nélkül tudja megérteni. Ide csak szabatos meghatározás, világos előadás, a fontos szempontok mindegyikének figyelembevétele, a kérdés megvilágítása minden oldalról, minden sallang mellőzése vezethet. A szerzőnek kell magára vállalnia az összes fáradságot: az esetleges többszöri átírását is.

Ama széleskörű meghatározás értelme szerint, amelyet a dokumentumokról fennebb adtunk és amelyen a kongresszus munkálatai is nyugodtak, nemcsak írók, tudósok és művészek a dokumentumok alkotói, hanem minden igazgatási ágazatban nap-nap után keletkeznek »dokumentumok«. A közigazgatás embere, amikor az aktáját elkészíti, dokumentumot hoz létre. Természetesen az akta szót

ismét legszélesebben — rendeletek, szabályzatok, utasítások, kimutatások stb. betudásával — értelmezzük, vagyis a hivatalos szövegek egész skálájára kiterjesztjük.

Igazgatási szempontból különösen az idevágó elnevezések és kifejezések nomenclaturájával foglalkozott a kongresszus. Ezek az elnevezések és kifejezések olykor más nyelvre le sem fordíthatók, mert az az intézmény, amelyet jeleznek, a másik nyelvterület országában nem is létezik. Pedig a nemzetközi kapcsolatok kimélyülésével mindinkább kívánatossá válik, hogy azonos kifejezésmóddal jelöljük a nagyjában azonos, vagy ha nem is azonos, mégis rokon intézményt. Sokszor egész mondattal kell körülírni az egyik nyelven valamely közigazgatási szervezetet, amelyet a másik egyetlen kifejezéssel jelöl. Nem tudom osztani azon felszólalók optimizmusát, akik a közigazgatási nomenclatura egységessé tétele körül lényeges eredményeket várnak a nemzetközi együttműködéstől. Az intézmények a nemzeti szellemből fejlődnek ki, amelynek a nyelv is szülötte. Ha az intézmény, a szervezet nem fejlődik ki, a nyelv sem termeli ki a megfelelő kifejezést. Nemzetközi közigazgatási nomenclatura helyett talán inkább azokra a grafikai megoldásokra gondolhatnánk, amelyeket az összehasonlító közigazgatás terén is Magyary Zoltán vezetett be. A kongresszus határozatából is kicsendül a kétkedés, amikor valami összehasonlító közigazgatási központot akar megbízni egyelőre csak az idevágó kutatási módszer kidolgozásával. A levéltári kifejezések uniformizálása, amelyre szintén utaltak, valószínűleg több reménnyel kecsegtet.

A dokumentumok szellemi létrehozása mellett az anyagi előállítás és közzététel kérdéseiről — mindennemű publikálásról, a nyomtatásról és egyéb sokszorosításról, kiadói műveletekről, a sajtóról, a könyvkereskedelemről, a szabványosításról — is folyt a tanácskozás. Az egyetemi kutatás és doktori disszertációk terén követendő példa volna az egyik amerikai intézet eljárása, amely a kutatások eredményét és a disszertációkat csak rövid kivonatban, a tanár által átnézett összefoglalás alapján összesített kötetben adja. Így egyrészt bibliográfiát is nyujt, másrészt gazdaságos kiadást és nagyobb elterjedést biztosít.

Legnagyobb érdeklődést itt, tudniillik a dokumentumok anyagi előállításánál, a szabványosítással kapcsolatos feladatok keltettek. A könyvtári, könyv- és folyóiratügyi szabványosítás szervezeti kérdését már sikerült is megoldani, amennyiben azonos bizottság működik a Könyvtárosegyesületek Nemzetközi Szövetségénél és a Nemzetközi Dokumentációs Intézetnél. Küszöbön áll a bizottság csatlakozása az International Standard Association-hez. Beszámolót kaptunk a bizottság által eddig felállított nemzetközi szabványokról és további munkatervéről.

*

Immáron letárgyaltuk a kongresszusnak a dokumentumok megalkotásával kapcsolatos munkálatait. Következő lépésünk lesz azon problémák taglalása, amelyek a dokumentumok gyüjtése, rendezése és megőrzése körül felmerülnek.

Lássuk először a gyüjtés kérdését. A nyomtatott vagy egyéb források felkutatása és átvizsgálása, az állomány gyarapításának különböző fajai: a vétel, az ajándék, valamint a csere- és a köteles példány kerülhet itt szóba. A tanácskozás különösen a gyarapodás két utóbbi fajára terjedt ki.

Eddig megkülönböztették egyrészt a hivatalos, másrészt a tudományos és irodalmi dokumentumok cseréjét. Az előbbire megvan az 1886-os bruxellesi egyezmény. Csak gyatrán működik. Az államoknak körülbelül fele, — köztük nagy és jelentős ország is — nem járult hozzá. Nem lehet csodálkozni ezen. Hiszen nincs is szükség olyan általános, minden hivatalos publikációt magába foglaló nemzetközi

cserére, amilyent a bruxellesi egyezmény kíván. Nagy anyagi megterhelést ró a közületre és cserébe gyakran alig, vagy semmiképpen sem használható anyagot zúdít rá. Véleményünk szerint sokkal fontosabb, hogy minden ország foglalja jegyzékbe a csere szempontjából számbajövő összes dokumentumait, s e jegyzékek alapján kössenek az államok kétoldalú szerződést. Ekkor a valóban keresett anyag cserélődik ki, mert mi például Nicaraguától nem fogunk számunkra érdektelen anyagot igényelni. Ugyanaz az anyag ellenben igen kívánatos lehet a szomszédos Costarica számára. A kongresszus javaslata a közigazgatási dokumentumok megszervezendő vagy újra szervezendő nemzetközi csereszolgálatáról bizonyítja, hogy ez a kérdés nemzetközi alapon tényleg alig valósítható meg.

Ellenben örömmel lehet üdvözölni a köteles példányokra vonatkozó kongresszusi határozatot. Ez elismerését fejezi ki a »Szellemi Együttműködés Nemzetközi Ligá«-jának az e téren eddig kifejtett munkájáért, s felkéri, hogy a köteles példányokra vonatkozó jogszabályokat gyüjtse össze és adja ki. Innen fogjuk a tanulságokat levonni, hogy ezt a fontos intézményt hogyan lehet megszervezni, hogy működése minden elérhető dokumentumra hiánytalanul kiterjedjen, s mégse rójon elviselhetetlen terhet a kiadókra.

A dokumentumok rendezésénél a helynaplózásnak, a gyarapodási jegyzékek mikénti felfektetésének kérdése, az osztályozás elvei, a címfelvételnek vagy rossz, de elterjedt magyar szóhasználattal : a katalogizálásnak szabályai és a felállítás rendjének problémái kerülnek előtérbe. Mindmegannyi ismert téma a könyvtárosok elméleti studiumaiból. Gyakorlati működésükben egy-egy ilyen részletkérdés nap-nap után merül fel.

Ha kongresszusunk mégis foglalkozott vele, ezt inkább a teljességre való törekvése miatt tette. Másrészt nemcsak könyvek, hanem bibliográfiai és egyéb dokumentációs anyag rendezéséről kellett tárgyalni. Vegyük a betűrend szabályait, mint rendezési problémát. Más szempontokat akar itt érvényesíteni a könyvtáros és dokumentalista, mint a címtár, szótár, lexikon szerkesztője, vagy kiadója. Pedig mennyire kívánatos itt is az egységes szabályozás. A dokumentumok rendezésének nemcsak könyvtári vonatkozásait hallottuk akkor is, amikor arról volt szó, hogy a közigazgatásban, a magánvállalatok igazgatásában hogyan kell az aktákat csoportosítani és felállítani, illetőleg ezekhez, valamint a napi postához is mutatót szerkeszteni, hogy az elrendezés automatikus, a későbbi megtalálás gyors és biztos legyen. Itt azután a probléma az igazgatás racionalizálásának nagy kérdésébe torkollott.

Legszélesebb mederben az osztályozás körül folyt a vita. Így szokott ez mindig lenni, ha a decimalista és antidecimalista front mérkőzik egymással. Egyébként is úgy látjuk, hogy itt rejlik a dokumentációs probléma egyik sarkpontja. Egyben a legnehezebb kérdések : az osztályozás egységes, nemzetközi rendszere kiépítésének és megrögzítésének kérdései. A legszélsőségesebb véleményeket hallottuk. Volt olyan nézet, amely nemcsak kivihetetlennek, hanem egyenesen károsnak tartotta az egységes nemzetközi osztályozási rendszer elfogadását, vagy megalkotását, míg a másik véglet szerint ez a legfontosabb teendő, ez minden dokumentációs munka sine qua non-ja. Amikor végre megvolt az elvi alap : hogy tudniillik az egységes klasszifikáció megvalósítása kívánatos, akkor a vélemények újból az eddigi rendszerektől eltérő, teljesen új szisztemetika kiagyalásának követelésétől egészen odáig mentek el, hogy semmit sem kell tennünk, hiszen a decimális klasszifikáció már megoldotta a kérdéseket. Mi ismerjük a tizedes osztályozás előnyeit, de egyben azokat a nehézségeket, amelyek bármilyen osztályozási rendszer mellett felléphetnek. Épp ezért ég bennünk a vágy, hogy a tökéletesebb

osztályozás felé vezető utat egyengessük, s ezért vettünk aktív részt a kongresszus idevonatkozó határozatának megalkotásában.

Ez a határozat elismeri annak fontosságát, hogy az osztályozási rendszerekből időálló, vagy legalábbis viszonylagosan lerögzített mintaséma alakuljon ki. Ez a cél kettős közreműködéssel érhető el. Az első abban áll, hogy a könyvtárosok és dokumentalisták nemzeti szövetségei a fenti célt tanulmányi központok létesítésével szolgálnák. Itt a legfontosabb osztályozási rendszereket összes változataikban összegyüjtenék és hozzáférhetővé tennék. A másik utat, a nemzetközit, az egyes szaktudományok nemzetközi szervezetei követnék. Ezek saját szakjuk mintaosztályozása rendjét munkálnák meg. A kongresszus további idevágó határozata, megkeresés a Könyvtárosegyesületek Nemzetközi Szövetségéhez, hogy ez minél szélesebb mederben folytassa osztályozási egyeztető kutatásait. A Nemzetközi Dokumentációs Intézet osztályozási bizottságát pedig arra kéri a határozat, hogy újabb személyiségek bevonásával terjessze ki és folytassa a különböző osztályozási rendszerek és az osztályozás elmélete és általános elvei tekintetében megkezdett munkálatait és az elért eredményeket minél szélesebb körben publikálja. A kongresszus tehát felismerte ennek a kérdésnek nagy horderejét és egyben azt is, hogy helyes megoldása vagy elfogadható megoldása is csak az erre hivatott összes szervek és egyének közreműködése által érhető el.

Viszont az az elfogadott határozati javaslat, amely a címfelvételre (katalogizálásra) vonatkozik, a Deutscher Gesamtkatalog 11 kész kötetének megszerkesztésénél gyüjtött tapasztalatokon nyugszik. Lényege, hogy az egyes címfelvételek teljességére és megbizhatóságára, valamint a címfelvételi szabályok egységesítésére és precíz megfogalmazására kell törekedni. Ezenkívül olyan utalási rendszert javasol, mely a mulhatatlanul fennmaradó nemzeti különbözőségeket kiegyenlíti, illetve közömbösíti.

A dokumentumok megőrzése az egyes gyüjtemények feladata. Legfontosabbak a könyvtárak, levéltárak és múzeumok. Ezeknek problémái régi keletűek, feladataik széleskörűek. Éppen ezért csak érinthetők voltak. Az érdeklődés az aktuálisabb kérdések felé, a megvalósítás stádiumába még csak elvétve került film- és hanglemez-gyüjteményekre irányult. Messzire vezetne, ha itt részletes taglalásba bocsátkoznánk. A hazai viszonyok szempontjából mégis meg kell említenünk, hogy amilyen örvendetes a hanglemezgyüjtés szempontjából a Nemzeti Múzeum néprajzi tárának Bartók Béla féle népzenei gyüjteménye, épp oly sajnálatos, hogy a filmgyüjtés terén még nem történt kezdeményező lépés. Meg kell itt azt is említenünk, hogy adattári szempontból a leghelyesebb, ha a meglevő könyvtárhoz mintegy kiegészítésképen csatlakoznak egyéb dokumentációs gyüjtemények, amire kísérleti példát láttunk a »Maison de la Chimie« dokumentációs központjában.

*

Miután megismertük a dokumentumok keletkezése, gyüjtése, rendezése és megőrzése körül felmerült kérdéseket, ideje lesz, hogy magának a dokumentációs munkának alkotóelemeivel, a dokumentáció technikájával foglalkozzunk. Idetartozik a dokumentumok feltárása, a megjelenési formák, a dokumentációs szervek és a hasznosítás problémái.

A feltárás vagy csak adatszolgáltatás, vagy kiértékelés is: könyvészeti utalások, könyvismertetések és könyvkritikák, kivonatok és repertoriumok stb. alakjában. Különösen a napi sajtóban felhalmozott adatok szisztematikus regisztrálása, a napilapok tartalmi kicédulázása volna elsősorban megoldandó feladat.

Kétségtelenül értékes cikkek mennek feledésbe, veszendőbe, illetőleg hatástalanok maradnak, ha ilyen repertoriumokat nem készítünk. Hogy ezt a munkát dokumentációs intézetek, vagy maguk a nagy napilapok, esetleg ezek párhuzamosan végezzék-e el, vitatni lehet, sőt kell, amint a kongresszus idevonatkozó határozata javasolja : »a napilapok kicédulázásának, repertoriumainak kérdését a kongresszus által kiküldendő szakbizottság a sajtó nemzetközi képviseletével tárgyalja le.«

A dokumentáció megjelenési formáit felsorolni meddő vállalkozás volna. Hiszen a szellemi munka minden segédeszköze egyszersmind dokumentációs típus is. Legfontosabb ezek közül a bibliográfia. Elsősorban egységes könyvészeti módszerekre kell törekednünk. A szakbibliográfiák ismerete és jegyzékbefoglalása szintén halaszthatatlan feladat. Kívánatos az is, hogy minden országban dokumentációs központ őrizze ellen a könyvészeti munkálatokat, hogy ne azonos, vagy részben azonos bibliográfiai törekvések emésszék fel az e célra rendszerint csekély mértékben rendelkezésre álló anyagi és szellemi erőket, hanem a párhuzamos munka megszüntetése folytán felszabaduló energiák a könyvészeti hiányok kitöltésére fordíttassanak. Fontos volna, hogy minden ország vitális kérdéseiről nemzeti bibliográfiák készüljenek. Folytatásos bibliográfiák és taglalt anyaggyüjtésű folyóiratok munkáját tökéletesíteni lehet és kell : központi vagy szakkönyvtárakkal való szoros együttműködés fenntartásával. Fejleszteni kell a cédula-szakrepertoriumokat és a folytatásos cédula-bibliografiákat, természetesen szabványosított könyvészeti cédulákon és a folyóiratrövidítések nemzetközi szabályainak alkalmazásával. Ha majd azután bibliografiák terén elég jól állunk, rátérünk a lexikonok, enciklopédiák, címtárak, kongresszusi irományok, gyüjteményes munkák stb., vagyis a szellemi munka minden segédeszközének olyan megszervezésére, egységesítésére, amely a tudós és minden rendű kutató munkáját igazán megkönnyíti. Nem térhetünk itt ki minden vonatkozásra, csak utalni akarunk még azokra a lehetőségekre, amelyeket a kölcsönösség alapján nemzetközileg megszervezett mikrofilmszolgálat biztosíthat.

Dokumentációs szerv a dokumentációs központ, valamint a tájékoztató iroda, tudakozódó iroda épúgy, mint a modern közkönyvtár reference szolgálata.

Felvilágosító és tájékoztató szervek, tudakozódó helyek régtől fogva voltak. Különösen a gazdasági életben, az egyes termelési ágazatokban fejlődtek ki. Bizonyos beállítottságot levetkőzni természetesen nem tudnak. Hivatási érdekek irányítják és csak bizonyos rétegnek — rendnek, csoportnak, foglalkozási ágnak stb. — állnak rendelkezésére. Független, bárkit kiszolgáló, egyéni, politikai, hivatási érdekektől nem irányított, kimerítő, teljes dokumentáció csak közületileg szervezett dokumentációs központtól várható. Lehet ezt hivatásrendi alapon is szervezni, de közületi jellege biztosítsa, hogy adatai befolyástól mentesek legyenek. Épp ezért alkalmas szerv a közkönyvtár reference szolgálata. Ez könnyebb esetekben saját anyagából elégíti ki a kutatót. Nehezebb esetekben esetleg a megfelelő szakirányú dokumentációs központtal lép érintkezésbe. Szükség esetén a kutatót egyenesen ebbe a szakirányú dokumentációs központba küldjük. Több országban ezen együttműködés megvalósítása érdekében több-kevesebb kísérlet történt. Nagybritannia és Dánia közkönyvtárai és dokumentációs szervei már meg is valósították ezt az együttműködést a kutatók legnagyobb örömére, mert itt viszont adott esetben a dokumentációs szerv a kutatót, a kívánságait leginkább kielégíteni képes könyvtár felé irányítja.

Ehhez a dokumentációs hálózatnak nagyobb szétágazása volna szükséges egy nemzettesten belül. Főképen arra gondolunk, hogy vidéki dokumentációs központok (felvilágosító, tájékoztató) irodák létesüljenek, amelyek az illető vidékre

vonatkozó egész dokumentációt felölelik, s ezzel mentesítik a kutatót attól, hogy kisebb egységeknél keressen adatokat. Figyelemmel a honi viszonyokra, konkrét javaslatunknak megfelelően ezeknek a központoknak vagy a megyei székhelyeken, vagy a gazdasági élethez simulva valamilyen gazdasági (pl. mezőgazdasági kamarai) kerület székhelyén kellene működniök és dokumentációs működésüknek a nagyjában azonos gazdasági berendezettségű kerület egészére kellene kiterjednie. Ha például a megyei levéltáros nemcsak a levéltári anyagot gyüjtené, hanem minden nyomtatványt, megyeigazgatási adatot, vagy egyéb dokumentumot, amelyek megyéjére vonatkoznak, hivatala a jelenkori adatok dokumentációs állomásává emelkednék, bizonyos idő mulva pedig történetivé lett anyaga a megyei igazgatásnak komoly forrásává válnék, különösen a gazdasági és szociális dokumentáció szempontjából.

Egyelőre a dokumentációs, könyvtártani és könyvészeti technika bibliografiája is gyermekcipőben jár még. Ezért kellene a kongresszus javaslata szerint is a könyvtáros- (dokumentalista-, bibliografus-) egyesületeknek nemzetenként összefogniok, a könyvkiadói és könyvkereskedői központi szervezetekkel, hogy összegyüjtsenek országuk dokumentációjára, könyvtáraira és könyvészetére vonatkozó mindennemű anyagot (könyvet, folyóiratot, folyóirat- és napilapcikket, fényképet, tervrajzot, jelentést, statisztikát, katalógust, dokumentációs és könyvtári kiadványt és nyomtatványt); minden adalékot, amely a dokumentációs munka anyagára, eszközeire, gépeire vonatkozik. Majd pedig, vagy még előbb a könyvészeti és könyvtártani új megjelenések folyó bibliográfiájának munkálatait megkezdeni, illetőleg rendszeres publikálását biztosítani.

Következő kérdésünk most már az lesz, hogy miért van szükség erre a dokumentációra és kik és hogyan veszik hasznát. Röviden azt mondhatnók, hogy dokumentációra minden művelt ember rászorul. Ha nem is ez alatt az elnevezés alatt, mégis lépten-nyomon dolgunk van vele.

De nézzük a kérdést kissé közelebbről. Akiknek tudományos kutatásukhoz históriai anyag kell, azokat kitűnően kiszolgálják a könyvtárak. Vannak azonban szervezetek, amelyek a napi vagy aktuális eszmék mozgalmában benne élnek. Tehát az eszme minden megnyilvánulását gyorsan kell megismerniök. Ilyenek a közigazgatási szervek, a nagykereskedelmi és ipari vállalatok, kereskedelmi- és iparkamarák, konjunktúrakutató intézetek stb. Ezeket csak a legaktuálisabb anyaggal lehet kielégíteni, vagyis gyors és precíz felvilágosítással szakjuk időszerű könyvanyagáról és folyóiratcikkeiről, sőt ezen túlmenően arról, hogy a szűkebb szakterületen kik min dolgoznak. Erre pedig csak a különböző foglalkozási ágak, vagy tudományos szakmák szerint felállított és speciálista vezető által irányított dokumentációs központok képesek.

A politikában, a nemzet gazdasági és szociális életében is csak az egészen újkeletű enquêteken és statisztikai és egyéb dokumentációs anyaggyüjtésen nyugvó intézkedések állják meg helyüket, mozdítják elő valóban a nemzeti jólétet.

A dokumentáció haszonélvezője a sajtó; szükség van rá az oktatásügy és népművelés összes ágazataiban; a szellemi munkánál és a tudományos kutatásnál nap-nap után. Szükség van rá a közélet és a magánélet számos vonatkozásában.

Fontos szerepe van a dokumentációnak például technikai téren, ahol nagyösszegű kísérletek történnek annak megállapítására, hogy ez vagy az az eljárás, ez vagy az a munkaeszköz, ez vagy az, vagy egy harmadik anyag legalkalmasabb-e, leggazdaságosabb-e, vagy bármily szempontból legelőnyösebb-e bizonyos eredmény elérésére. Pedig ugyanezen kérdés megoldására máskor és másutt végeztek

már kísérletet, egyazon eredményre jutottak, lehet, hogy dokumentum (cikk, tanulmány, brosura) is jelent meg róla, mégis a dokumentációs szervezettség hiánya folytán a drága kísérlet esetleg több ízben is megismétlődik.

*

A következő kérdéssel : a dokumentációs intézetek igazgatásával és technikai szervezetével alig egy-két vonatkozásában foglalkozott a kongresszus. Az intézetek igazgatásának problémáiról, a rájuk vonatkozó jogforrásokról, szervezési tervezetekről, személyzetéről és ennek képzéséről nem beszéltek. Ugyanigy elhanyagolták a dokumentáció céljait szolgáló épületek, ezek konstrukciójának, helyiségelrendezésének, fűtésének, világításának, szellőztetésének sokrétű, de úgy látszik még eszmeileg sem kialakult feladatkomplexumát.

A belső berendezés és ennek eszközei iránt már nagyobb volt az érdeklődés. Véleményeket hallottunk a regisztrálási, megőrzési és kezelési felszerelésről (pl. a raktári felállítási rend, különösen fémállványok), a cédulatárral és aktagyüjteménnyel szemben támasztott igényekről, nevezetesen címmel és alakkal való jelzéssel az áttekinthetőség biztosításáról és általában a grafikus ábrázolás fontosságáról. Kiterjeszkedtek az író-, címíró és statisztikai gépek kérdésére, továbbá annak vizsgálatára, hogy az utóbbiakkal történő műveletekhez hasonló eljárással a bibliográfiai kutatás mechanizálásának milyen lehetőségei mutatkoznak. Nem mulasztották el a másoló és sokszorosító felszerelésre, valamint a besorozó, válogató, olvasó, vetítő és hallgató készülékekre, ezek fejlődésére, sokféleségére, előnyeire felhívni figyelmünket természetesen hangsúlyozva, hogy a nagyobb és kisebb dokumentációs intézménynek más és más, vagyis anyagi lehetőségéhez mért legyen a felszerelése.

Bőven és részletesen foglalkozott a kongresszus a fotókópia, a fotómikrokópia és a mikrofilm kérdésével. Nem is lehet csodálkozni ezen, ha azokra a szinte forradalminak nevezhető újításokra és változásokra gondolunk, amelyeket a mikrofilm könyv és dokumentum szempontjából előidézett. A gyüjtés, rendezés és hasznosítás terén egyaránt szerepet játszik, sőt néhány év mulva használata általánossá válik, hiszen a fotomikrografia már ma is elérte célját, amikor a forrásokat a film által könnyebben és gyorsabban tette elérhetővé. A dokumentumok termelésében a növekedés évről-évre fokozódik. Milyen jelentősége van és lesz a mikrofilmnek a helykérdés szempontjából, amikor már most az eredeti dokumentumnak csak egyharmincad részét foglalja el. És gazdaságos is. Ha például vidéki, vagy külföldi kutatónak szüksége van egy cikkre, amely valamely terjedelmesebb folyóiratkötetben jelent meg, olcsóbban lehet fotomikrokópiát készíteni a tanulmányról és a mikrofilmet elküldeni, mint amennyibe a kötet postai oda- és visszaszállítása kerülne. Emellett a mikrofilm elküldésével nem vontuk el a kötetet rendeltetésétől. A mikrofilm a könyvkiadást is módosítani fogja ; ha anyagi okok miatt, vagy széleskörű érdeklődés híján a kérdéses mű nem talál kiadóra, legépeltetjük, szakfolyóiratban, bibliográfiában ismertetjük, annak jelzésével, hogy mely dokumentációs központban tettük le. Itt felvétel (mikrofotografia) készül róla és az érdeklődő a másolatot, mikrofilmet megrendelheti ; mégpedig olcsón, mert nincs fölös példány. Dokumentációs szempontból az a legfontosabb, hogy a mikrofilm egységes formátuma tekintetében, amire remény van, meglegyen a nemzetközi megegyezés.

*

Végül a dokumentációs világhálózat kiépítésének kérdése adott alkalmat élénkebb eszmecserére, sőt szenvedélyeshangú vitára. Abban ugyan egyetértettek a kongresszus résztvevői, hogy a földkerekség dokumentációjának összeegyeztetése világszervezet nélkül lehetetlen. De meggyőző érvekre volt szükség, hogy csak a Nemzetközi Bibliografiai Intézet utódjában, a Nemzetközi Dokumentációs Intézetben lássák a világeszme és szervezet egyedül lehetséges letéteményesét. Végre is hatottak az érvek : hiszen ez a világkongresszus is a nevezett intézmények negyvenévi fáradhatatlan munkásságának koronája ; a Nemzetközi Dokumentációs Intézet pedig tárva-nyitva áll új eszmék és új közreműködők számára. A kongresszus határozatának megfelelően azóta meg is történtek az előkészítő és érdemleges tárgyalások, hogy a Nemzetközi Dokumentációs Intézetből a Dokumentációs Szervek Nemzetközi Szövetsége legyen. A csúcsszervezet ilymódon megvolna. További teendő : országonként központi dokumentációs hivatalnak megszervezése állandó személyzettel, amelynek feladatkörébe tartozzék vázlatos felsorolással a nemzeti könyvtárrendszernek, a nemzeti könyvészetnek, a nemzeti irodalmi termelés indexelésének, könyvtáraknak, tudakozódó hivataloknak és dokumentációs központoknak központi felügyelete és igazgatása. Ez legyen clearing-háza a könyvtárközi kölcsönzésnek, a tudakozódó és tájékoztató szolgálatnak, a könyvtárközi cserének és egyben kezdeményezője és letéteményese a nemzeti egyesített katalógusnak és egyesített folyóiratlistának. Központi dokumentációs hivatal megszervezése nálunk sem késhet már sokáig, egyéb okok mellett azért sem, hogy a világhálózatba szervesen bekapcsolódjunk.

A világhálózat további kiépítését szolgálnák a nemzetközi, szakok szerinti, az egyazon dokumentációs eszközöket létrehozó szervek tömörítése által keletkezett és a nemzetközi hivatásrendi dokumentációs szövetségek. Ajánlani kell, hogy minden nemzetileg megszervezett szaktudomány képviselőiből nemzetközi bizottságot vagy hivatalt létesítsenek, amely a nemzeti tevékenységeket összeegyeztetné és a szaktudományon belül végezné intenzívebben azt a munkát, amelyet az országos általános dokumentációs központ fejt ki általában a fennebbi vázlatos felsorolás alapján. Fontos a dokumentációs intézmények számbavétele, hogy innen kiindulva nyissunk utat az egyeztetésnek, az együttműködésnek és a további fejlődésnek.

*

A tudomány vívmányai immáron nem a tudós kizárólagos munkaterülete, munkaeszköze. A mindennapi élet minden embert minduntalan kapcsolatba hoz velük. Az anyagban megtestesült szellem, melynek termékei mind szélesebb kört, mind nagyobb mennyiséget ölelnek fel, rendszerezésre vár. Uralkodni kell rajta, nehogy súlyával, mennyiségével lesujtson, látásunkat homályosítsa. Szemünk előtt elvonultak a feladatok, amelyek megoldásra, a megoldások, amelyek tökéletesítésre várnak. A megoldások és a tökéletesítés útját a dokumentációs eszmék külföldön elterjedésük arányában többhelyütt megjárták már. Vonjuk le a tanulságokat! Használjuk fel azokat, hogy megközelítsük a célt : Magyarország dokumentációját megszervezni, meglévő dokumentációs intézményeit javítani, tökéletesíteni, egységes elgondolás alkotó elemeivé tenni, hogy szellemi kincseink ne heverjenek parlagon, sőt minél gyorsabban, kimerítőbben tudjuk tudományos forrásainkat, ténybeli adatainkat eljuttatni tudós kutatóinkhoz és gyakorlati szakembereinkhez egyaránt. Így adunk tápot a honi művelődés fokozásához, lendülete gyorsulásához, így szolgáljuk a szellem fegyvertárával nemzetünk boldogulását, előhaladását.

Dokumentation.

Von: *Dr. Julius Witzmann.*

(Inhaltsangabe.)

Es wird zunächst die Aufgabe dieser Arbeit allgemeine und zeitgemässe Fragen der Dokumentation für Ungarn aufzudecken dargestellt, dann der Begriff, die neuesten Entwicklungstendenzen und die Tragweite der dokumentarischen Arbeit erörtert. Dann werden die anlässlich der Verhandlungen des Pariser Weltkongresses 1937 aufgetretenen Probleme der Entstehung und Verwaltung der Dokumente, deren Bearbeitung, sowie die dort behandelten Fragen der Einrichtungen und des Weltnetzes der Dokumentationsstellen geschildert und kritisch beleuchtet. Schliesslich wird die Betrauung der hier zu errichtenden Stellen mit heimatländischen Problemen und deren mögliche Lösung befürwortet.

Kempelen Farkas két ismeretlen kézirat-kötete a Fővárosi Könyvtárban.

Írta: *dr. Lamatsch Sándor.*

A nagy magyar polihisztor zseninek, Kempelen Farkasnak eddig ismeretlen, kéziratban lévő költeményei a Kempelen-családtól a Fővárosi Könyvtár birtokába kerültek. Két negyedrétalakú, finom bőrbe kötött, a szerző kézírásával merített papírra írott, számozatlan lapokból álló vaskos kötet tartalmazza ezeket a költői műveket, melyek az első kötet elején a következő címfelirattal kezdődnek: »Gedichte von W. v. K.« A két kötetben körülbelül 30 önálló lírai költemény, 1 színmű, 2 fordítás és 17 másolat szerepel, egyes darabok elején és végén Kempelen Farkas sajátkezű hangulatos és rendkívüli kézügyességre valló tus- és szépiarajzaival és egy sajátmaga által metszett rézkarccal. Az első vers keltezésének éve 1757 s az eleinte kimondottan kaligrafikus kézírás Kempelen életkorának előrehaladtával fokozatosan romlik. Egyes versek között több lap üresen maradt és a kötetek végén is sok a tiszta lap. Az első kötetben Kempelen Gézának a mult század hatvanas éveiből való kézírásos ifjúkori költeményei is helyet foglalnak.[1])

Tanulmányunk célja ezeknek az eddig seholsem közölt költeményeknek a megismertetése. Ezzel újabb adalékot szolgáltatunk Kempelen Farkas sokoldalú egyéniségéhez.

Kempelen Béla, a nagy tudós dédunokája szíves volt a családi levéltár eddig részben ismeretlen adatait e sorok írójának rendelkezésére bocsátani. Fogadja ezért hálás köszönetünket.

*

Kempelen Farkasnak, a világszerte ismert zseniális magyar feltalálónak egyéniségét, pályafutását a XVIII. század második felének szellemi mozgalmai határozzák meg. A városi életnek egész Európába végbemenő nagymértékű fejlődése, a polgári öntudat kibontakozása, az orvostudomány haladása a természettudományi szellem általános elterjedésére vezetett. A XVII. század nagyvonalúsága, lelkesedése a művészetek, a klasszikus irodalmak, a teológia, s az elméleti matematika iránt hirtelen fordulattal törést szenvedett az új század hajnalán. A komoly barokk után oly korszak következett, mely lázas nyugtalansággal kísérletezett, a való dolgok részletes megfigyelésével igyekezett megmagyarázni a természeti jelenségek okát, s kizárólag az emberi észtől és egyéniségtől várta a világegyetem

[1]) Szinnyei József, Magyar Írók c. művében éppen csak hogy említést tesz ezen költemények létezéséről: »Das Zauberbuch c. 1 felv. vígjátéka és egy kötet költeménye Kempelen Béla birtokában van.«

titkának megfejtését. A »fény századának« ez az univerzális tudásvágya, érdeklődése minden természettudományi részletkérdés és különlegesség iránt voltaképen a fausti ember szellemiségének megnyilvánulása : az a törekvés, hogy a közvetlen fizikai szükségleteken, megszokáson, természeti állapoton túl valami újat, eredetit keressen és találjon. A heroikus-vallásos barokk kultúra tekintély- és hagyománytiszteletével szemben valami elementáris reformvágy, kutató szellem, az új találmányok és felfedezések fölötti határtalan öröm jellemzi a XVIII. század filozófusait, természettudósait, politikusait és uralkodóit egyaránt.

Hazánkban a fejlődés üteme valamivel lassúbb. Csak a század közepe táján, a külföldet járt főurak, nemesek, katonatisztek, majd a művelt városi polgárság körében támad visszhangja a felvilágosodás racionalista filozófiájának. Nálunk az új kultúra inkább felülről terjedt szét lassan az egész országra. Mária Terézia és II. József felvilágosodott abszolutizmusának filantrop célkitűzése, humanisztikus alapelve a nép anyagi és szellemi fejlődésének biztosítása, a társadalmi osztályok életszínvonalának emelése volt. Ennek érdekében történtek azok a korszerű reformok, melyek széles néprétegek jólétét vonták maguk után : az iskolaügy nagyszabású rendezése, egészségügyi rendszabályok, árvák és szegények gyámolítása, az igazságszolgáltatás reformja, a jobbágyság helyzetének javítása, telepítések stb. Nagy műve keresztülviteléhez Mária Teréziának szüksége volt olyan tanácsadókra, akik át voltak hatva a felvilágosodás emberbaráti tanaitól. Ezt a belső tanácsadói tisztet töltötte be az örökös tartományokban évtizedeken át Kaunitz herceg kancellár, Magyarországon pedig — kisebb méltóságban ugyan, de hasonló befolyással — Kempelen Farkas, aki páratlan feltaláló zsenije mellett a legkiválóbb államférfiak egyike volt. E két rendkívüli tehetség egyesült Kempelen Farkasban, hogy dicsőséget szerezzen a magyar névnek.

A továbbiakban nézzük tüneményes pályafutását, majd a Fővárosi Könyvtár birtokában lévő szépirodalmi műveit vizsgáljuk meg.

Kempelen Farkas, Kempelen Engelbert kamarai udvari tanácsos, indigenált magyar nemes fia 1734 január 23-án született Pozsonyban. Tanulmányait Győrött és Bécsben végezte. Filozófiát és jogot tanult. A jogi pálya nem elégítette ki becsvágyát, mellette fizikai és matematikai tanulmányokkal is foglalkozott. Szabad idejében a mechanika törvényeit kutatta. Emellett jogi studiumait is olyan kitűnő eredménnyel végezte, hogy Mária Terézia törvénykönyvének latinról németre fordításával bízták meg. Feladatát teljes sikerrel hajtotta végre Kempelen, ezért személyesen is bemutatták a királynőnek, aki őt 1755-ben érdemei elismeréseként udvari kamarai fogalmazóvá nevezte ki. »A magyar udvari kamara sokat fog nyerni az ifjú Kempelen úrban« — írja sajátkezűleg a felséges asszony. 1757-ben, már mint udvari kamarai titkár, Bécsben nőül vette Piani Franciskát. Az udvari templomban tartott esküvőn Mária Terézia, a főhercegnők, főhercegek és az udvartartás tagjai is megjelentek, ami nagy megtiszteltetés volt a huszonhároméves fiatalember számára. Első feleségének korai halála után, 1762-ben újból megnősült, s mindvégig boldog, megelégedett családi életet élt második nejével, Gobelius Anna Máriával.

A család Pozsonyban lakott, a Duna-utca egyik kétemeletes házában, melynek második emeletét Kempelen Farkas műhelyei foglalták el. Innen kerültek ki csodálatos találmányai : a sakkgép, a gőzgépek, az írógép, a beszélőgép stb. Házában sűrűn fordultak meg a tudósok s Kempelen szeretetreméltó, elragadóan kedves, jókedélyű úrnak, kiváló társalgónak bizonyult. De igazán jól csak családja és bizalmasai körében érezte magát. Rokonszenves egyénisége, simulékony, megnyerő modora volt az oka nagy tudása és széles látóköre mellett annak, hogy idővel Mária Teréziának is egyik legbefolyásosabb tanácsosává lett.

Hivatali elfoglaltsága mellett egyre újabb különleges megbízatásokkal látta el a királynő Kempelent, s ennek az agilitástól duzzadó, tipikusan XVIII. századi fausti embernek ez sem volt sok. Még arra is maradt ideje, hogy korszakalkotó mechanikai gépeket szerkesszen, megvesse alapját a fiziológiai hangtannak: »Mechanismus der menschlichen Sprache« című nyelvészeti értekezésében, színdarabokat írjon az udvar mulattatására, verseket költsön saját magának és ismerőseinek szórakoztatására, s hogy végül, mint rézmetsző is kitűnjék. Szinte érthetetlen, hogyan jutott ideje ilyen sok és különböző feladat megoldására? Úgy látszik, a zseniknek abba a kategóriájába tartozott, akiket a munka nehézségei nem hogy kimerítenének, hanem inkább újabb erőkifejtésre ösztönöznek. S itt említést kell tenni Kempelen Farkas bámulatos szerénységéről is. Soha hivalkodást nem hallottak tőle, reklámot nem csinált, anyagi hasznot nem igyekezett szerezni találmányai révén. »Sakkjátékosát, mellyel beutazta Európát, csak mint gyermekjátékot és mechanikai tréfát emlegette, s mosolygott rajta, hogy mások úgy bámulják« — írja Windisch K. G. pozsonyi polgármester, Kempelen kortársa és barátja.[1])

1758-ban a magyarországi sóbányák ellenőrzésével bízták meg, s 1766-ban igazgatójává nevezték ki. Kempelen ekkor már kamarai tanácsos volt, 1400 forintot kitevő évi fizetéséhez járult 3000 forintnyi igazgatói jövedelme, ami mai értékben tekintélyes összegnek felel meg.

1767-ben a királynő már országos jelentőségű, történelmi fontosságú feladat megoldásával bízta meg Kempelent: a Bánság betelepítésének problémájával. A két évszázadig tartó török uralom ezt az egykor magyarlakta, virágzó területet terméketlen, mocsaras vidékké változtatta át, melyen a békés polgári lakosság ottrekedt töredéke már csak azért sem élhetett nyugodtan, mert a közbiztonságot oláh rablók zavarták. Mária Terézia ezeket a bécsi kamara és haditanács fennhatósága alatt álló területeket, nemkülönben a neoacquistica commissio által lefoglalt s a konfiskált birtokokat akarta rendszeresen betelepíteni, s e célból Bécsben külön telepítési bizottságot létesített. Így került Kempelen kommisszáriusi minőségben Temesvárra, s három évi működése alatt példás rendet teremtett az egész vidéken: csatornák építésével mocsarakat csapolt le, utakat épített, kiirtotta a rablókat, s a német és délszláv telepesek ezreit hozta be, akik a királyné páratlanul humánus gondoskodása mellett rövid néhány év lefolyása alatt számos gazdag mintaközséget alapítottak. Miután Kempelen felelősségteljes megbízatását becsülettel végrehajtotta, a királynő megelégedésének kifejezése mellett felmentette, 1000 tallér jutalomban és 1000 forint évi nyugdíjban részesítette őt. »Allerhöchst gedacht Ihre Majestät hätten mittelst einen untern 7-ten Currentis Allermindest heraberlassenen Hand-Billet über die von ihnen Herrn Hofkammer Rath in der Temesvarer Banat sowohl als bey dem Einrichtungs-Plan nützlich geleistete Dienste dero Allerhöchste Zufriedenheit zu bezeigen, anbey demselben eine Renumeration von Tausend Ducaten, dann eine jährliche Pension von Tausend Gulden allermindest zu verwilligen geruhet... Signatum Wien unter allerhöchst deroselben beygedrückten Secret. Insiegel, den 13 Monats Tag März 1771.«[2])

Bámulatraméltó munkabírásra vall, hogy ennyi elfoglaltság mellett, ugyanakkor, temesvári tartózkodása alatt foglalkozott Kempelen titokzatos sakkozó törökének megkonstruálásával, sőt jóval később (1783) elkészült beszélőgépének tervével is. A bánsági török kultúra hatását mutatja, hogy a sakkozó alak fez köré csavart turbánt, hosszú, bő kaftánt visel és kezében csibukot tart. Csak az egyetemes átalakulás e századának boszorkányos gyorsaságával és Kempelen zsenialitásával

[1]) Briefe über den Schachspieler des Herrn von Kempelen. (Pressburg, 1783)
[2]) Családi levéltár: Kempelen Farkas.

magyarázható, hogy még 1770-ben résztvett a pozsonyi hajóhíd megépítésében, 1772-ben pedig már a schönbrunni park szökőkútját rendezte be. Ennek lényege abban állott, hogy a hegyekről leomló víz nyomásával mozgásba hozott egy vízszíntesen körbefutó hengert, mely felszöktette a vizet.

1774-ben a pozsonyi zálogház megalapításában működött közre, 1776-ban pedig a budai várpalota építése és berendezése körüli munkálatokat vezette. III. Károly uralkodása alatt Regal budai várparancsnok a romokban heverő budai várpalota helyébe szerény emeletes épületet emeltetett, mely nem volt alkalmas arra, hogy az egész nemzet által annyira tisztelt, népszerű királynő, Mária Terézia benne lakjék. Mivel a rendek azt remélték, hogy a királynő Budára teszi át székhelyét, 95.000 forintot ajánlottak fel egy tágasabb és díszesebb palota építésére. Mária Terézia le is bontatta a régi épületet, hogy helyet adjon a nagy Hildebrandt tervei szerint épült barokk palotának. Az évtizedekig húzódó építkezésből és berendezésből Kempelen is kivette részét.

1777 és 1780 között konstruálta két gőzgépét, melyek közül az első a Ferenc-csatorna építésénél jó szolgálatokat tett. Amíg az azidőben használatos gőzgépek csak vízszivattyúzásra voltak alkalmasak, addig a Kempelen-féle gőzgép más célokra is megfelelt, mert »forgótengellyel« volt ellátva, mely »közvetlenül« mozgott. Ez az univerzális magyar zseni tehát James Watt-tal egyidőben, s tőle függetlenül feltalálta a modern gyáriparban korszakalkotó jelentőségű forgattyút. A másik gép valószínűleg a gőzturbina kezdetleges alakja lehetett. Hogy mennyire eredeti alkotások voltak ezek a gépek a maguk idejében, annak bizonyítéka, hogy 1788-ban mind a kettőt szabadalmazták.[1])

1779-ben készítette Kempelen a vak Paradis Teréz, a kiváló zeneművész számára sajtórendszerű írógépét, amely találmány tehát nem Remington dicsősége, hanem a magyar géniuszé, mely évtizedekkel megelőzte az angolt. 1783-ban Kempelen elkészült világhírű beszélőgépével, 1786-ban már a budai várszínház építését vezette. Még ugyanebben az évben II. József az egyesült magyar és erdélyi udvari kancellária tanácsosává nevezte ki[2]) a lankadatlan munkásságú férfiút, akinek ügybuzgalmát nem ingatta meg sem az, hogy a Mária Teréziától kapott évi 1000 forint nyugdíját többekkel együtt elvesztette, sem az, hogy II. József — aki mindent maga végzett — nem vette igénybe bizalmas tanácsadói szolgálatait, mint a nagy királynő.

1794-ben még kidolgozta egy az Adriához vezető csatorna tervezetét, hogy 1798-ban, hatvannégyéves korában, megrongált egészségére való tekintettel maga kérje nyugdíjbahelyezését. Negyvenhárom évi terhes szolgálat után, 5000 forint nyugdíjjal vonult vissza ez a sokoldalú, fáradhatatlan szellem. Ezután kapta a Római Szent Birodalmi lovas nemességet, s a Szépművészeti Akadémia tiszteletbeli tagságát. Egy világraszóló sikerektől koronázott termékeny élet alkonyán, hatévi jól kiérdemelt pihenés után, 1804 március 6-án, hetvenéves korában halt meg Kempelen Farkas, a magyar géniusz örökkévaló dicsősége. Bécsben lévő sírjának igen találó felirata: Non Omnis Moriar!

*

Lássuk már most Kempelen három legnevezetesebb találmányának: a sakkozó-, az író- és a beszélőgépnek részletesebb leírását.

A sakkozógép gondolata 1769-ben támadt Kempelenben, amikor egy Pelletier nevű francia, Mária Terézia bécsi udvarában mágneses mutatványokat produkált.

[1]) Kempelen Béla: Kempelen Farkas. Természettudományi Közlöny, 1904. évf. 678. s következő lapjain.

[2]) Országos Levéltár, Index Indiv. Canc. R. Aulicae. 26. K. (14431—1786.sz.)

A királynő jelenlévő udvari tanácsosát megkérdezte a csodálatos kísérletek nyitjára vonatkozólag. Kempelen, aki a mutatványokat jól értette, azt felelte, hogy ő azoknál különb dolgokat is tudna teremteni. Ezt a kijelentését a körülállók hivalkodásnak tartották, csak a királynő hitt benne és felszólította, hogy valósítsa meg ígéretét. Kempelen erre visszatért Pozsonyba és egy félév alatt elkészült mechanikai csodájával. Amikor elsőízben mutatta be a bécsi udvarban, a királyi család tagjai, miniszterek és tudósok is jelen voltak, s a hatás leírhatatlan volt. A gyengébb idegzetű udvarhölgyek élénk sikoltozásban törtek ki.

Tudjuk, hogy a 66 cm széles, 150 cm hosszú és 117 cm magas, íróasztalalakú, kerekeken tologatható szekrény mögött ült a töröknek öltöztetett fabábú. Előtte a sakktábla csavarral volt az asztalhoz erősítve. Amikor a játszma megkezdődött, kivették a török balkezéből a hosszúszárú csibukot, mert a játékot mindig a bábú kezdte balkezével. Partnerének minden húzása után biccentett egyet a fejével s tekintetét körülhordozta a sakktáblán. Amikor a királynénak adott sekket, kétszer, amikor a királynak sakkot, háromszor bólintott. Amikor megtette a maga húzását, egy kopogással azt is jelezte, hogy ellenfelén van a húzás sora. A játszma egész tartama alatt óraműszerű ketyegést lehetett hallani.

A titokzatos találmánynak nemsokára egész Európában elterjedt a híre, mindenki látni akarta a gépet. Kempelen eleinte meg is mutogatta az érdeklődőknek, egy szép napon azonban azt a meglepő hírt kezdte terjeszteni, hogy a gép elromlott és nem tudja rendbehozni. Úgylátszik terhére lehetett a nagy érdeklődés, s attól is tarthatott, hogy kitudódik az automata titka.

Így hevert az használatlanul pár éven át a pozsonyi műhelyben, amikor Pál orosz nagyherceg és felesége bécsi látogatása alkalmával II. József császár felszólította Kempelent, hogy hozza rendbe a gépet, s jelenjék meg vele az udvarnál. A »török basa« öt hét mulva gálában jelent meg és fényes sikert aratott. Ekkor maga II. József szólította fel Kempelent, hogy gépével európai körútra induljon, amit az meg is tett. Családjával együtt bejárta Német-, Francia- és Angolországot. Nagy Frigyes, aki szenvedélyes sakkozó volt, s Voltaire-rel levelezés útján sakkozott, a törökkel szemben vereséget szenvedett, ami annyira fokozta kíváncsiságát, hogy nagy összeget ajánlott fel Kempelennek, ha elárulja titkát. Az egész magyarázat egy percig tartott, s II. Frigyes csalódott, amikor megtudta a gép fortélyát, de sohasem beszélt a dologról, mert hallgatást ígért Kempelennek. Halála után a gép fia, Kempelen Károly udvari kamarai fogalmazó birtokába került, aki eladta Melzel Lénárdnak, a híres bécsi udvari mechanikusnak. 1809-ben Schönbrunnban I. Napoleon játszott a törökkel. A császár szándékosan hamis húzásokat tett, mire az automata az összes figurákat lesöpörte a sakktábláról. A császár mosolyogva távozott, mert még egy automatát is sikerült kihoznia sodrából.[1])

Melzel később Amerikába vitte a gépet, s az állítólag 1854-ben Philadelphiában elégett.

Ennek a találmánynak zseniális voltára jellemző, hogy az alatt a harmincöt év alatt, míg Kempelen Farkas birtokában volt, sohasem derült ki a titka, holott maga a feltaláló hirdette, hogy illuzión alapul az egész: »Der Erfinder gesteht es selbst gegen jedermann, dass dabey eine Illusion stattfinde, die er auch künftig der Welt bekannt machen will.«[2]) Ezzel a magyarázattal azonban adós maradt Kempelen, úgyhogy a mai napig is találgatásokra és valószínűségekre vagyunk

[1]) Kölcsey—Melczer: Nemzeti Plutarchos (Pest, 1816) 3. k. 194. l. — Tóth Béla: Mendemondák. (1907) 127. l.

[2]) Ebert Joh. Jac.: Nachricht von dem berühmten Schachspieler und der Sprachmaschine des Herrn von Kempelen (Leipzig, 1785). 23. l.

utalva. A játék megkezdése előtt a szekrény fiókjait, sőt a török belsejét is bárki megnézhette, annak bizonyságául, hogy benne senki elrejtve nincsen. »Ich habe, wie der Herr von Windisch, jedesmal den ganzen Kasten, die Schublade, und den Körper des hölzernen Schachspielers zugleich offen gesehen, und bin völlig überzeugt, dass die Bewegungen dieser Machine, welche niemals an eine Wand angeschoben wurde, sondern allemal ganz frey stund, durch keine versteckte Person hervorgebracht werden«[1]) — írja ugyancsak Ebert, a matematika tanára a wittenbergi egyetemen. Tehát mégis, mi okozta ennek az élettelen mechanizmusnak emberi intelligenciára és logikus gondolkozásra való mozgását? — Ebert és Hindenburg[2]) a húzásokat a mechanizmus mágneses erejére vezették vissza. Feltételezték, hogy egy, a Kempelen kabátzsebébe rejtett erős mágnessel lehetett előidézni a bábú húzásait. Ezzel a naiv felfogással szemben Racknitz véleménye az volt, hogy egy ügyesen elrejtett kistermetű emberke a játék megindulása után előbujt rejtekéből és pantográf segítségével igazgatta a török kezét. Az egyes húzásokat úgy látta a törpe, hogy a sakktábla minden egyes kockája alatt selyemszálon lógó tűk leestek, vagy továbbvonultak, aszerint, hogy fenn a sakktáblán a játékosok a mágnessel ellátott figurát elvették a mezőről, vagy tovább tolták azon. A szekrényben kuporgó emberke gyertyavilágnál látta a figurák mozgását, s tévedések elkerülése végett az előtte elhelyezett sakktáblán is megtett minden lépést.[3]) Racknitz magyarázata azért valószínűtlen, mert egyrészt a mágnes működése zavarokat okozhatott volna, másrészt az automata belülről mozgatott karja sem működhetett volna pontosan.

A gép belső szerkezetét nagy felületesen úgy írják le az egykorú írók, hogy a benne lévő csavarok és kerekek pusztán a néző megtévesztésére szolgáltak, holott éppen ezen a ponton lehet a rejtély nyitja. Ma már kétségtelen, hogy ember volt a szekrényben, mert a játékosnak tetszésére bízott kombinációkra a megfelelő ellenlépéseket megtenni kizárólag gondolkodó lény képes, bármily mesteri mechanizmus erre képtelen. »Eine denkende Maschine? — War der Schachspieler dergleichen? — Lässet sich überhaupt dergleichen denken?«[4])

A legvalószínűbb feltevés az, hogy Kempelen a sakktábla képét tükörrel vetítette a szekrényben ülő emberke előtt lévő táblára, amelyen az minden lépést megtett, majd — Decremps[5]) elméletével ellentétben — nem a török karjába felnyujtott kezével tette meg a húzásokat, mert ez túlságosan komplikált lett volna, hanem a rendelkezésére álló fínom, megbízható gépezet segítségével irányította annak minden mozdulatát.

Kempelen misztifikációja tehát a mechanika egyik csúcsteljesítménye, s a zseniális szellemnek éppoly csillogó szikrája, mint beszélőgépe, vagy költeményei.

Kempelen másik közismert találmányának, a beszélőgépnek ugyanúgy nincsen gyakorlati értéke, mint a sakkautomatának. Ezt ő szokott szerénységével maga is beismeri »Mechanismus der menschlichen Sprache, nebst Beschreibung einer sprechenden Maschine« c. fiziológiai hangtanában, mely 1791-ben jelent meg, s melyben ismertette kutatásainak eredményét, és beszélőgépének keletkezését. »Minden haszon, minden érdem, ami az én felfedezéseimet megilleti, csak annyi, hogy ezáltal néhány siketnéma számára megkönnyíthető a beszéd meg-

[1]) U. o. 8. l.

[2]) Hindenburg Carl. Friedr.: Ueber den Schachspieler des Herrn von Kempelen (Leipzig, 1784)

[3]) Racknitz (Jos. Friedr. Freiherr zu): Ueber der Schachspieler der Herrn von Kempelen und dessen Nachbildung (Leipzig und Dresden, 1789)

[4]) Racknitz: i. m. 2. l.

[5]) Decremps: Magie blanche devoilée. (Paris, 1789)

tanulása és akiknek hibás a kiejtésük, ennek alapján meggyógyíthatók. Ha tehát a haszon szempontjából nézzük e könyv értékét, nem tehetjük nagyon nagyra, de talán újsága által érdeklődést kelthet néhány természettudós és a különösség barátai körében.« Ezzel szemben Brücke Ernő, a híres német fiziológus ezt írja róla: »Kempelennek az emberi beszéd mechanizmusáról írt műve egyike a legjobb pszichológiai könyveknek, melyeket valaha olvastam.« Itt tehát el kell választanunk a könyv elméleti értékét annak gyakorlatba is átvitt eredményétől, a hosszú éveken át tartó kísérletezés útján létrejött beszélőgéptől. Kempelen érdeme, hogy felismerte a kemény és lágy mássalhangzók közötti igazi különbséget, hogy megállapította a magán- és mássalhangzók képzése közötti eltérést. Szerinte a beszéd nem egyéb, mint hang, amely különböző nyílásokon megy keresztül. Ezek a megfigyelések vezették Kempelent arra, hogy olyan gépet szerkesszen, mely hűen utánozza az emberi hangot, sőt amellyel szavakat és egész mondatokat is le lehet játszani. Ezért először egy fujtatóval ellátott harmóniumszerű gépet konstruált, melyen billentyűkkel kellett megszólaltatni az egyes hangokat utánzó sípokat. Ilymódon egyes hangok reprodukálása elég jól sikerült ugyan, csak az volt a baj, hogy nem lehetett őket összekötni, mert közöttük egy zavaró mellékzörej hallatszott. Kempelen tehát új készülék megalkotásához fogott, mert rájött arra, hogy csak úgy érhet célt, ha a természetet utánozza, s olyan gépet szerkeszt, mely nagyjából megfelel az emberi beszélőszervek működésének. Ilymódon jött létre beszélőgépének végleges formája, melyen megvolt a tüdőnek megfelelő fújtató, a hangszalagokat helyettesítő síp, az orrüreget pótló nyílások, s a szájüreget utánzó tölcsér. A különböző mellékszerkezetekkel ellátott komplikált készülék működésbe hozatalához nagy ügyesség kellett, mert a könyöknek, s mind a két kéznek gyors mozgására volt szükség, hogy a különböző nyílások elzárásával vagy megnyitásával a kívánt hang előálljon. A latin nyelvek szavainak visszaadása sokkal könnyebb volt, mint a németé, mert ennek sok mássalhangzója és hehezete megnehezítette a gép működését.

A kuriózumok és különlegességek eme századában, amikor világszerte tömegesen keletkeztek hasonló szerkezetek, Kempelen találmánya nagy port vert fel. »Kempelen arbeitet ... an einer *Maschine die spricht.* Mann muss einen schöpferischen Geist, ein unbändig kühnes Genie haben, wenn man sich an so etwas wagen darf; und es geräth ihm schon wieder.«[1]) Kempelen úgy tervezte, hogy a gépezetet egy öt-hatéves gyermeket ábrázoló bábú belsejében fogja elhelyezni, mert annak hangja gyermekéhez hasonlított, azonkívül néha dadogott és raccsolt. Alkotója nem tartotta hibátlannak művét és másoktól remélte annak tökéletesítését. Mivel azonban gyakorlati haszna nincsen, azóta sem foglalkoztak vele komolyan.

Kempelen Farkasnak legnagyobb gyakorlati értékkel bíró alkotása — a már említett két gőzgép mellett — írógépe, mely — sajnos — nem maradt ránk, s ezért szerkezetére csak következtetni tudunk. Annyi bizonyos, hogy a gép a ma használatban lévőkhöz hasonlóan sajtórendszerű volt, azaz billentyűkkel volt ellátva. Ezek az ujjak érintésére sorban lenyomódtak a papíron. Tekintettel arra, hogy a gép vakok számára készült, a billentyűkön dombornyomatban voltak jelezve az egyes betűk és számok. A gép betűi szépek, nagyok, tisztán olvashatók voltak, ezt bizonyítják azok a levelek, melyeket a szerencsétlen vak lány, Paradis Teréz gépelt vele.

Paradis Antal kormánytanácsos lánya, akinek Mária Terézia volt a keresztanyja, gyermekkorától kezdve kedvet és hajlamot mutatott a zene iránt. Szülei nagy gondot fordítottak tehetségének kifejlesztésére, Kempelen nemes szíve

[1]) Windisch i. m. 46. l.

pedig megesett az akkor már tizenkilencéves vak énekesnő sorsán, s elhatározta, hogy olyan írógépet szerkeszt számára, melyen levelezését maga végezheti és gondolatait megörökítheti. 1779-ben készült el gépével, s rövid idő alatt annak használatára is betanította Paradis kisasszonyt, akinek hálálkodó levele másolatban megjelent az egykorú Pressburger Zeitungban. Eredetiben maradtak ránk azok a gépelt levelek, amelyeket a vak leány a szintén vak mannheimi Weissenburghoz évek hosszú során át intézett. Kár, hogy nem hazánkfia találmányának tökéletesítésével jutott el az emberiség az írógép mai alakjához.

Kempelen humánus gondolkozására, jószívűségére, nemes lelkületére is jellemző ez az alkotása, mint ahogy gazdag kedélyvilágáról tanuskodnak eddig ismeretlen költeményei.

*

Az egész XVIII. század folyamán Pozsony városa a hazai irodalmi és tudományos életnek egyik gócpontja. A hallei egyetemről hazatérő diákok a luteránus pietizmus szellemét hozzák magukkal, az ott dívó államismereti iskolának emberbaráti racionalizmusát terjesztik az országban.

A század elején Bél Mátyás az új szellemben reformálta meg a besztercebányai, majd a pozsonyi evangélikus gimnáziumot; Pozsonyt irodalmi központtá tette, s a felvidéki, dunántúli, sőt erdélyi tudósok is innen kaptak irányítást és ösztönzést. Bél Mátyás életének nagy műve Magyarország történeti és földrajzi leírása, melyben nem elégedett meg a politikai és közjogi állapotok ismertetésével, hanem elsősorban az ország gazdasági és társadalmi viszonyai érdekelték. Évégből beutazta az ország nagyrészét, s személyes tapasztalatait azután azért írta le teljes részletességgel »Notitia Hungariae novae historico-geographica« c. négykötetes munkájában, hogy a fennálló hibákra és elmaradottságokra való rámutatással a boldogabb jövőnek útját egyengesse.

A német racionalista felvilágosodásnak gyümölcse akkor érlelődött meg, amikor a második generáció tagjai közül Windisch Károly Gottlieb 1760 körül olyan tudós társaságot alapított, melynek felekezetre való tekintet nélkül bárki tagja lehetett, akit művelődési vágy, tudományszomj, az ismeretek terjesztésének kötelességtudata hatott át. 1764-ben Windisch megalapította a »Pressburger Zeitung« c. hirlapot, mely ma is fennáll, majd különböző — sajnos, rövidéletű — szépirodalmi és tudományos folyóiratokat szerkesztett, melyeknek írói azt a hazafias célt tűzték ki maguk elé, hogy a külföld tudományos eredményeit közöljék a magyar közönséggel, másrészt, hogy az ország történetét, földrajzát, természeti kincseit ismertessék a külfölddel. Windisch kétkötetes nagy munkában, német nyelven megírta Magyarország földrajzát is.[1]) Ő és köre át voltak hatva a tudattól, hogy működésükkel közhasznú szolgálatokat teljesítenek, hogy tulajdonkép magyarul írnak német nyelven, amivel a magyar kultúra megismerését teszik lehetővé a külföld számára.

Ilyen környezetben élte le életének javarészét Kempelen Farkas, s e kör szelleme és gondolatai érezhetők költeményein, melyeknek ismertetése volt — a Fővárosi Könyvtárban őrzött kézirat alapján — tanulmányunk eredeti célja.

Az első vers 1757-es keltezésű, s Migazzi Kristóf herceg, váci püspöknek bécsi érsekké való kinevezése alkalmából íródott. Migazzi vérbeli barokk mecénás volt, aki költséget nem kímélve, Vác városát szép épületek egész sorával gyarapította. Az új dómot a római Szent Péter-templom mintájára építtette, s Maulbertsch freskóival díszíttette fel; Mária Terézia látogatására kőből hatalmas diadalkaput

[1]) Geographie des Königreich Ungarn. (Pozsony, 1780)

emeltetett. Új paloták keletkeztek, mocsarak helyén sétautak támadtak a főpap gondoskodásából és ösztönzésére. Jótékony célra is hatalmas összegeket fordított Migazzi. Ezért sóhajt fel Kempelen:

»Und so kann Österreich mit diesem Kleinod prangen
Da man noch Ungarn sieht mit Thränen auf den Wangen.
O schmerzlicher Verlust! Betrübtes Vaterland!«
.....
»Schon sah man Ungarland durch Ihm im neuen Flor,
Denn Kunst und Wissenschaft hob froh das Haupt empor.
Doch Ungarn konnte nicht so viel Verdienst belohnen,
Nur wo das höchste Paar gekrönter Häupter thronen,
Findt er verdienten Lohn für Tugend, Fleiss und Treu».

Kempelen kifejezést ad annak a reményének, hogy Migazzi távozása után is gondoskodni fog az országról. Ez csakugyan be is következett, mert a bécsi érsekség mellett a váci püspökséget is megtarthatta.

»Er scheidet zwar von dir, und folget dem Geschicke,
Doch weiss ich, er sorgt noch abwesend für dein Glücke!
Dies wünscht mein Vaterland, dies glaubt die ganze Welt.
Ein Wunsch der auch auf mich mit frohem Hoffen fällt«.

A huszonhárméves Kempelen itt tehát egy tipikus alkalmi költeményt írt, melyben a kor szokásához híven, szárnyaló szavakkal méltatta az uralkodópár és az ünnepelt érdemeit, de jóízlése visszatartotta a kegyhajhászó bókoktól és az akkor annyira divatos mitológiai sallangoktól. Ehelyett a már említett hazafias érzület megnyilvánulásán kívül, a felvilágosodás szellemét látjuk felcsillanni, amikor Migazzi jótulajdonságai között felemlíti a következőt:

»Die echte Gotteskunst mit der Vernunft verbindet,
Des Glaubens Gültigkeit allein auf Wahrheit gründet«.

A kritikanélküli vallásos élmény helyett a kor modern polgári szellemében a hitnek észokokra alapított igazságtartalmát kereste.

Hogy Kempelen élete egész folyamán mennyire megmosolyogta a gáláns alkalmi költészet dagályosságát, álpátoszát, arra nézve jellemző időrendben egyik utolsó, 1799-ben, felesége szüleinek névnapjára írott »Ódája«, melyben saját bevallása szerint Klopstockék dagályos stílusát gúnyolja:

»Der Säraph sein goldiges Schopfhaar
Zum Spiele des Zephir geringelt;
Schwebt heute im blendenden Schimmer
»Wohl dreÿmal noch schöner gemodelt«.
.....
Hoch lebe das liebende Ehepaar!
So rufet die göttliche Schaar auf;
Hoch leb' es ertönt das Echo
In den Geräumen des Erdballs«.

Az 1761-ben keletkezett »Landleben« című leíró költeménye horáciusi életbölcsességgel van átszőve. A városi élet gondjaival, viszontagságaival, hiúságával szembeállítja a »Beatus ille« mintájára a vidéki élet nemes egyszerűségét és elégedettségét :

»Was braucht der Mensch zu seinem Glücke?
Sehr wenig : Es sind nur zweÿ Stücke :
Die Nahrung und die Seelen-Ruh.
Die Arbeit kann ihm jene bringen,
Und lernt er seine Lüste zwingen,
So nimmt auch diese immer zu«.

Részletesen írja le a falusi nép munkáját, örömét bukolikus tanköltemé nyében, melynek végén hálás szívvel borul le Isten nagysága előtt :

»Wenn, der sich unglückselig dünket,
Vor dir schon auf die Knie sinket,
Und dankend deine Huld verehrt ;
Um wieviel mehr muss ich die Pflichten
Dir, da ich glücklich bin, verrichten,
Weil sie die Dankbarkeit begehrt«.

Ez a szép költemény Kempelen kedves költői : Brockes, Hagedorn és Haller hatása alatt jött létre. Tudjuk ezt nemcsak azért, mert Kempelen-féle versgyüjteményünk második kötetében e három költő egyes versei szóról-szóra le vannak másolva, — ami különös szimpátia jele — hanem mert ennek a harminckét strófából álló szép versnek minden sorát átlengi Brockes istenkeresése, Hagedorn anakreoni szelleme és Hallernek szinte már Rousseau-i természerajongása.

»Drum weih ich dir die schwachen Kräfte,
Bis durch Vertrocknung meiner Säfte
Mein schwacher Körper einst zerfällt !
Ich sehe ohne Furcht und Schrecken,
Wie mich einst Graus und Moder decken
Und mich vergessen wird die Welt«.

Láttuk már megcsillanni Kempelen humor iránti érzékét. Vannak azonban olyan versei is, melyek kimondottan irónikus tartalmúak, s élénk tanubizonyságai szerzőjük pompás kedélyének, optimista világfelfogásának. Ilyen pl. a »Der Minister« című, mely színlelt lebecsüléssel emlékezik meg a katonák hőstetteiről, nélkülözéseiről, szenvedéseiről :

»Ihr habt des Feindes Wuth
Mit Nachdruck oft empfunden
Wir sehen euren Muth
In den noch frischen Wunden
Das sind zwar schon Verdienste ;
Doch in den Werk nur Dünste !«

Az ellenséget megverni, a háborút megnyerni csak a magas diplomácia képes, csak a miniszter, aki gőgös zárkózottsággal senkit sem enged a maga közelébe:

»Kein Wunder meine Freunde
Er sitzt und schlägt die Feinde.«

Vagy ilyen a Locella kereskedelmi tanácsoshoz írt verse, melyben Schönbrunnba hívja barátját, aki ásványvízkúrára volt utalva. A vershez fűzött jegyzetből megtudjuk, hogy Kempelen az 1772-ik év egész nyarát Schönbrunnban töltötte. Ekkor keletkezett a híres szökőkút. Súlyos hivatali elfoglaltságok mellett nem sikerülhet a kúra, inti barátját:

»*Komm Freund! Komm zu uns in Garten,*
Wo wir deiner sehnlich warten.«
.....
»*Hier kannst du dein Wasser sauffen,*
Und dabey dich müde lauffen.
Dann magst du Tokayer trinken.«
.....
»*Komm ich werde gleich auf morgen*
Wasser, Wein und Kuss besorgen.«

Hasonló a Windischhez írt levele, akit tréfás átokkal sujt, mert az nem akar neki írni.

»*Kein Mädchen seÿ dir holde,*
Kein Kuss seÿ dir beschieden
Und dann trink ewig Wasser
Nein! Wein sollst du nur trinken.«

A megfejtést Kempelen jegyzetében adja, mely szerint Windisch sohasem ivott bort.

A rokokónak ezt a játékos, pajzán, gunyoros szellemét látjuk megnyilvánulni II. József utazásaira írott meséjében, melyben oroszlánhoz hasonlítja a császárt, aki csak azért utazik, hogy a többi állat megbámulja.

»*Die Reise hat er nicht für sich gethan,*
Er wollte andern Thieren,
Die niemals einen Löwen sahn,
Nur einen Löwen zeigen.«

Frappáns ötlet a »Választottjához« írt verse, melyben hosszú strófákon keresztül dicsőíti annak hasonlíthatatlan szépségét és értékeit, míg a végén az olvasó meglepetésére kiderül, hogy csak egy pipáról van szó.

»*Mag sie doch verschmähet seyn*
Sie bleibt dennoch immer mein,
Meine Tabackspfeiffe.«

Kempelen »szerelmi költeményei« nem valóságos személyes élmények szülöttei, hanem mitológiai képekkel feldíszített allegóriák. A német gáláns költészet játszisága érezhető ezeken a könnyen gördülő elegáns sorokon. Mintha csak Csokonai rokokó dalait hallanók német fordításban. Az egyiket, a »Der losgelassene Amor«-t Kempelen meg is zenésítette: sajátkezű hangjegyei a vers utolsó strófája után következnek a kötetben. Hasonló a »Beruhigung« és az »An das Fräulein B. M.« című, mely utóbbi a kor ízlésének megfelelően díszlete a hold.

»*Siehst du dann o golden Mond*
Lieb' in ihren Blicken,
O so siehst du mich belohnt
Seelig — voll Entzücken.«

Ezekhez a »szerelmi költeményekhez« csatlakozik Kempelen két prózában írt idillje, mely antik görög környezetben festi a természet egyszerű gyermekeinek életét. »Das wilde Schwein« és »Eloe« a címük, s a vadászok, illetőleg pásztorok életéből mesélnek el egy-egy halvány erotikával átszőtt történetet.

Hogy a rokokó formakészlet teljes legyen, vannak még a két kötetben szellemes epigrammák, akrosztichonokkal és anagrammákkal díszített verses rejtvények, egy Metastasio-dal és egy francia szerelmi vers fordítása. A II. József uralkodása alatt széltében elterjedt szabadgondolkodás hatására vall, hogy a szabadkőművesek francia »Apologiá«-jának német fordítása — a már említett Haller-, Hagedorn- és Brockes-költemények másolatán kívül—szintén helyet foglal a második kötetben.

Végül meg kell említeni a »Zauberbuch« című egyfelvonásos vígjátékot, melyet Kempelen — mint az előszóban mondja — Krisztina főhercegnő és férje, Albert szász-tescheni herceg felkérésére írt, azzal a kikötéssel terhelten, hogy két szereplőnél több nem lehet és hogy egy hét alatt el kell készülnie a darabnak. A súlyos feltételek ellenére is sikert aratott ez a kis komédia, amit Kempelen — szokott szerénységével — a szereplő színészek ügyességének tulajdonít. Egyébként az udvarral való belső viszonyára jellemző, hogy Albert tescheni herceget, aki Magyarország helytartója is volt, Mária Terézia utasítása szerint Kempelen tanácsos tájékoztatta környezete embereinek jelentősége felől. Írt ezenkívül Kempelen még egy színdarabot, mely azonban nem megrendelésre, hanem a bécsi udvari színházban való nyilvános előadásra készült: a »Perseus und Andromeda« című énekes vígjátékot, mely 1781-ben négyszer került színre.

Mindezeknek a költeményeknek és színműveknek csekély az irodalmi értéke, csupán művelődéstörténeti szempontból érdemelnek figyelmet, amennyiben a XVIII. század uralkodó ízlése, a rokokó-klasszicizmus tükröződik bennük. Érdekes, hogy a század végén fellépő preromantikus ízlésváltozás világfájdalma semmi nyomot sem hagyott Kempelen költeményein.

Egy nagy magyar zseninek kevés szabad idejében lelkiismeretesen papírra vetett hangulatai ezek a költemények, melyek pihenést, felfrissülést jelentettek a további munkához. Mint ő maga írja: »Zu dem habe ich einmal beschlossen, alle meine Gedichte, auch die elendesten in dieses Buch zusamm zu schreiben, um einst von meinen Nebenstunden Rechenschaft geben zu können.«

Unedierte deutsche Gedichte Wolfgang von Kempelen's in der Stadtbibliothek Budapest.

(Inhaltsangabe.)

Von: *Dr. Alexander Lamatsch.*

Es wurden die bisher unbekannten deutschen Gedichte des genialen ungarischen Polyhistors Wolfgang von Kempelen (1734—1804) durch die Stadtbibliothek Budapest erworben. Hier wird der Inhalt beider wertvollen, in Manuskript vorliegenden Bände ausführlich besprochen.

Wolfgang von Kempelen, Maria Theresias Hofrat, vielseitig beschäftigt, fand dennoch Musse zu Mathematik und Physik. Ergebnis seiner diesbezüglichen Studien waren wundervolle Erfindungen: der weltberühmte Schachautomat, die

geniale Sprechmaschine und eine Schreibmaschine, die er lange vor Remington erfunden hatte. Er war auch bei der Besiedelung des Banats beteiligt, wo er als kaiserlicher Populations-Kommissar grosse Erfolge aufweisen konnte.

Dieser von einem enormen Schaffungsdrang erfüllte Forscher faustischen Geistes erübrigte noch Mussestunden lyrischer und dramatischer Dichtung. Der literarische Wert seiner Werke ist gering. Es wirkten auf sie die deutsche galante Dichtung und das Naturschwärmen der schweizer Schule des XVIII. Jh.'s. Insbesondere Brockes, Hagedorn und Haller. Vom kulturgeschichtlichen Standpunkte verdienen sie jedoch Aufmerksamkeit. Sie sind typische Erzeugnisse des Rokoko-Klassizismus.

In den zwei Bänden sind etwa 30 originale lyrische Gedichte, 1 Schauspiel, 2 Übersetzungen und 17 Kopien aus den Werken der zuvor genannten drei Dichter enthalten. Das Manuskript ist mit zahlreichen stimmungsvollen Tuschzeichnungen Kempelens geziert. Ein Gedicht wurde sogar vom Verfasser in Musik gesetzt; seine eigenhändige Noten folgen nach der letzten Strophe des betreffenden Gedichtes.

Egy népkönyvtár nevelő munkássága nőolvasói körében.

Írta: *dr. Fort Sándor.*

A népkönyvtár akkor teljesíti népművelő feladatát, ha csak jó könyvet nyujt olvasóinak. Harcba száll az elferdült ízlés, az aszfaltirodalom, az erotika testet és lelket rontó támadása ellen. Ha figyelő szemmel járjuk városunkat, mind gyakrabban találkozunk a könyvtár agyonolvasott könyveit szorongató emberrel. Tapasztalatunk arra mutat, hogy valamely városrészben, ahol népkönyvtár már hosszabb időn keresztül működik, ott a közönség elfordul a selejtes irodalomtól, mert az a könyvtár olvasótáborának ízlését már nem elégíti ki. Örvendetes jelenség az is, hogy a selejtes irodalmat terjesztő vállalatok is lassan áttérnek az olcsó kiadású, könnyű, de irodalmi értéket jelentő olcsó könyvek kiadására.

Nagyon fontos szerepe van a népkönyvtár intézményének a széles néprétegek kultúrszínvonalának emelésében. Ha meg akarnánk állapítani a népkönyvtár helyét a társadalom életében, akkor közvetlenül a kórház, az iskola után kell soroznunk fontosság tekintetében. A kórház óvja vagy védi egészségünket, az iskola megalapozza tudásunkat, a népkönyvtár preventíve védi tudásunkat, egészségünket, mert népszerű felvilágosító és oktató könyveivel mind az egészségvédelem, mind a tudás szolgálatában áll. Ez a pár mondat is jelzi a népkönyvtár célkitűzését. A népkönyvtár feladata tehát védő, pedagógiai munkásság, csak másodsorban szórakoztató lehetőség. A népkönyvtár szórakoztat is, de ezt úgy nyujtja, hogy szórakoztató szépirodalmi anyagával is tanít, mert a népkönyvtár könyvanyagát gondos szemek akként válogatják, hogy a szépirodalmi anyag is beilleszkedjék a népművelő feladatkörbe.

Szeresd a könyvet — ezzel a jelmondattal is jellemezni lehetne a népkönyvtár munkáját. Megszerettetni a könyvet, felébreszteni a könyv megszerzése utáni vágyat, hogy a könyvet olvasó ember könyvvásárló is legyen. A mi szempontunkból sem közömbös, hogy a magyar irodalom értékei csak átfutó olvasmányok, vagy állandóan visszatérő olvasmányai-e a közönségnek.

A népkönyvtár magasabb rendű munkájának sok-sok változatát, a legkülönfélébb munkafeladatok végzését tudnánk ismertetni, de itt csak egy érdekes részfeladatot szeretnénk kiragadni és bemutatni.

A népkönyvtáros nem csak könyvet ád kölcsön, amint ezt a kölcsönzőasztal másik oldalán álló olvasó látja, hanem munkája közben észlel, kutat, figyeli olvasóit, hogy könyvolvasásuk pedagógiai szempontok szerint miként alakul, merre halad. Nem is sejti a laikus, hogy mennyire kitárja egyéniségét, szellemét az olvasó, amikor egy-egy olvasófüzetbe (könyvkérőfüzetbe) pillant a népkönyvtáros. A semmitmondó könyvcímek mást mutatnak a könyvtárosnak, mint egy hozzánemértőnek, mert a könyvtáros nagy könyvanyagismeretével elemzi az olvasó egyéniségét, szellemi színvonalát és e szerint foglalkozik olvasójával. Munkáját a különböző színvonalon mozgó füzetek szerint irányítja, segíti a tájékozatlant, aki csak könyvcímek után indul; az új kölcsönzőt, aki éppen barátkozni készül a komolyabb irodalommal, vezeti; irányítja a már régebben könyvet forgató olvasót, aki a sok könyv közül nem találja meg a neki valót. Hasznos tanácsával mindig rámutat a keresett könyvre s az olvasó azt a könyvet kapja kézhez, amit keres. Védi olvasóit a túlzott olvasástól, a kritikátlan könyvhabzsolást egészséges, természetes mértékre szorítja le. Védi a könyvanyagot; az olvasót szelíden, de mégis határozottan rendszeretetre szoktatja, a könyv helyes kezelésére, a tisztaságra, amely követelmények mind az olvasók, mind a könyvtár azonos érdekei.

A könyvtárosnak a legváltozatosabb, ellentétes érdeklődésű olvasóréteggel van dolga, ezért nagyon nyugodtan, nagy munkaszeretettel kell foglalkoznia olvasóival. Mások és mások az olvasók könyvkérései nemek, korok és foglalkozási ágak szerint. Ezek a tényezők az olvasók könyvkéréseit bizonyos mértékig mind befolyásolják. A következő lapokon a könyvtár *nőolvasóinak* könyvolvasását igyekeztünk több oldalról, természetesen csak könyvtári vonatkozásban megvilágítani.

Itt nem akarunk lélektani megfigyeléseket lerögzíteni, egyrészt megfigyelési időnk rövidsége, másrészt a megfigyelt könyvmennyiség kis száma miatt. Statisztikai összeállításoknak nem is ez a célja.

Nőolvasóink könyvkérésében is megnyilvánul a nő aprólékos dolgokra kiterjedő figyelme. Könyvvel való kielégítésük sokkal hosszabb időt igényel, mint a férfiolvasóké. A férfiolvasó általában határozottabb, míg a nőolvasó könyvkérés közben is gyakran változtatja igényét. A férfiolvasó kérése inkább az értelmen alapul, a nőolvasók kéréseit inkább érzelmi állásfoglalás befolyásolja. A nőolvasók ízlése főként a szépirodalom felé fordul és a nagy átlag csak szépirodalmi olvasás mellett (6222 szépirodalmi mű, 86·2%) eltörpül az ismeretterjesztő könyvek (875 ismeretterjesztő mű, 13·8%) iránti érdeklődés.

Érdekesebb és színesebb eredményt szolgáltatott volna tanulmányunk, ha a férfi és nőolvasók olvasását vetjük össze, de mint fent említettük, az észlelési idő rövidsége szélesebb körű megfigyelést nem tett lehetővé.

Az életkor és foglalkozási csoportok tabelláris szembeállításaiban így is bizonyos következtetési lehetőségre nyílik alkalom. A különböző életkorok mellett a foglalkozási csoportok bizonyos jellegzetességei is szembetűnőek. Könyvtári megfigyelések statisztikai lerögzítését mindig óvatosan kell kezelnünk, mert ahhoz, hogy végérvényes következtetéshez jussunk, a nagy számok törvényének kellene érvényesülni statisztikai munkásságunkban. Itt nem törvényszerűségek megállapítása volt a célunk. Mindössze azt kívántuk az olvasó elé tárni, hogy milyen a könyvtár nevelő munkássága egy-egy olvasórétegben. Egészen más eredmény mutatkozott volna, ha a könyvtár céljától eltekintünk és olvasóink szabadon, minden irányítás, segítés és gát nélkül, korlátlanul érvényesíthetik ízlésüket.

A népkönyvtár célja azonban a kultúrszínvonal emelése és ezt a feladatot igyekszik mindjobban megoldani. Hogy munkánkat megvilágítsuk, nagy vonásokban jellemezzük kategóriák szerint olvasóinkat. Legnagyobb számban szerepel könyvtárunk tagjai között a diákság. Leghálásabb olvasóink közé tartoznak, de a legtöbb nehézséget okozzák könyvkéréseikkel a könyvtárosnak. Az irányító és visszatartó könyvtárosi munka ennél az olvasórétegnél kezdődik. Ez a terület az, ahol a könyvtáros munkája a pedagógus tevékenységével találkozik. Már előre megállapíthatjuk, hogy sokkal könnyebb nevelőmunkát végez a pedagógus az iskolában, mint a könyvtáros könyvei között. Az iskolai tanulmányok során a tanár az ifjú lelkéhez közelebb tud férkőzni, mint a könyvtáros, mert hosszú éveken keresztül előtte fejlődik az ifjú s könnyebben megismeri hibáit és erényeit. A könyvtáros nem ismeri az előtte álló ifjút s így megítélését kizárólag a könyvkérő füzetre alapítja. Ha közvetlen megbeszélésekre nincs alkalma, amit a nagyforgalmú könyvkölcsönzéssel és más irányú feladatokkal terhelt könyvtáros a legritkább esetben tehet meg, csak az iskola és a könyvtár együttes munkájával érhet el eredményt ennél az olvasórétegnél.

A jó diák, könyvtárunkat elsősorban tanulmányi anyaga megszerzéséért keresi fel. Köztudomású, hogy a Fővárosi Könyvtár népkönyvtári hálózata hatalmas könyvanyaggal szolgálja a diákság igényeit. A népkönyvtárban az ifjú új világba lép, s érzi, hogy a könyvekből feléáramló szellemi erők az iskola keretein túl, új irányba fordíthatják fogékony lelkét. Fiatalos lendülettel, emésztő kíváncsisággal és folyton ismétlődő kéréssel fordul az újat, többet, az ismeretlen megismerését ígérő könyvcímek felé. Könyvtárunk féltő gonddal szabályozza az ifjúság könyvolvasását. Óvatosan, bizonyos fékezéssel igyekezünk az ifjúság mohó könyvigényléseit kielégíteni. Irányításunkban alapelvünk, hogy először a magyar irodalom klasszikusait adjuk, majd a modern magyar irodalmat, s csak azután a külföld klasszikus és modern irodalmát. Ezt az irányítást tükrözi vissza az életkor szerinti olvasási grafikon (VI. sz.), amelyen a 15—18 évek erősebb megszorítása után a 19—22 évek nagyobb olvasási szabadsága mutatja fenti törekvésünket.

Az irányítás következtében fiú és leányolvasóink között nem találunk nagy eltérést. Megállapítottuk, hogy nehezebben szabályozható a 18 éves diáklány, mint a hasonló korú ifjú. Ebben az életkorban a nőolvasók sokkal határozottabbak, fellépésük, kérésük merészebb, az irányítást már minden lehető módon kikerülni igyekeznek. Az iskolai kereteken túleső könyveket is szeretnék elolvasni. A fenti okok miatt minden kérést ügyesen kell fogadnunk, mérlegelnünk, mert rossz olvasó nincs — legfeljebb rossz könyvtáros van —, minden kérést teljesíteni lehet a könyv birodalmában.

Az egyetemi hallgató olvasók kategóriájának jellemzésére idézzük Ujváry Lajos: A mai gyermek és a könyv című munkájából (45. lap) az alábbi sorokat, amelyeknek igazságát elfogadhatjuk. »Havonta 7—8, vagy éppen 15, esetleg 25, sőt 30—40 könyvet csak felhabzsolni, de nem megemészteni lehet: a túlságos mohóság okvetlenül felületességre kell, hogy vezessen.

... A nagy láz lecsillapodása a középiskolás diák pályájának végén, az egyetemi hallgatóknak, értesülésünk szerint, nem egyszer könyviszonnyá fajuló közömbössége az irodalom, a tudomány haladása iránt minden valószínűség szerint már ennek a csömörnek következménye.« — Könyvtárosi tapasztalattal is alátámaszthatjuk e sorok igazságát, de hozzá kell fűznünk e megállapításokhoz, hogy a mi diákságunk tanul s így nem egészen a könyviszony az, amit tapasztalunk,

hanem tanulmányi elmélyedés. Keveset olvas az egyetemi hallgató a népkönyvtárban, mert tanulmánya a tudomány felé viszi és talán ideje sincs egyéb könyvek elolvasására. Az egyetemi hallgató olvasóink női kategóriájában érvényesül Gina Lombroso megállapítása : »a nő könnyebben alkot, mint abszorbeál, a férfi pedig könnyebben abszorbeál, mint alkot« . . . »Mihelyt a nő az iskolából kilép, felhágy a rendszeres tanulással, vagyis az ész segítségével való anyagfelvétellel, még akkor is, ha azelőtt tehetségesnek mutatkozott, viszont az alkotás, a tanítás felé gyermekkorától kezdve vonzódik. A férfi viszont nem akar alkotni, de időtlen időkig folytatja a tanulást, ha meg is szűnt az ösztönzés« . . . (148. lap). A könyvtári életben is tapasztaljuk az idézett mondatok megállapításainak helyességét. Tudományos központunkban az egyetemi hallgatók, de főleg az egyetemi hallgatónők, tanulmányaikat és kutatásaikat hihetetlen szorgalommal és kitartással végzik — ezért tudományos központunkat látogatják, de ha végeztek egyetemi tanulmányaikkal, akkor nagyobb részük elfordul a tudományos könyvtártól és visszatér a népkönyvtárba. Ezt bizonyítja az intellektuális dolgozó és háztartásbeli nők nagy száma olvasótáborunkban. E gyakorlati és elméleti megfigyelések helyességét grafikus tábláink (III. és IV. sz. tabella) mindenben igazolják.

Intellektuális dolgozó és háztartásbeli intellektuális nőolvasóink olvasási jellemzését a fenti sorokban már nagy vonalakban előadtuk. E kategóriákba nagy százalékban az egyetemi grádusú és érettségizett, illetve iskolázottabb nőolvasóink tartoznak. A könyvtáros irányító és védő munkája e csoportoknál elenyésző, mert tudásbeli készségük alapján ez sok esetben szükségtelen. E csoport olvasói határozott kéréssel fordulnak a könyvtároshoz, könyvigénylésüket az újdonságok felé irányuló fokozottabb érdeklődés jellemzi. Könyvtárunk pedagógiai tevékenysége ezzel a csoport irányában csupán a könyvbeszerzésnél érvényesül azáltal, hogy csak a legjobb anyagot vásárolja és csak irodalmi értékű anyagot ad. Minden népkönyvtáros szívesen fogadja ezeket az olvasókat táborába, mert kielégítésük nem minőségi, csak mennyiségi munkával foglalkoztatja a népkönyvtárost. Hozzá kell fűznünk e csoportok általános jellemzéséhez, hogy a mennyiségi munka viszont, amelyet könyvkérésükkel előidéznek, abban áll, hogy a könyvek oly tömegét igénylik, amit fizikailag alig lehet kielégíteni. A népkönyvtáros szerepe itt a mohó könyvolvasási vágy letompítása, a könyvkérések számszerű redukálása, a helyes olvasás és a többi olvasó érdekében.

A népkönyvtáros pedagógiai munkássága fokozott mértékben jelentkezik a testi-munkás és háztartásbeli munkás (nem alkalmazott, feleség, hozzátartozó) olvasó csoportoknál. Ezek a kategóriák azok, ahol a segítés, irányítás és vezetés minden fázisát gondos kézzel, kellő tapintattal kell a könyvtárosnak megoldani. Nagy átlagban e két olvasócsoport tagjai először használják könyvtárunkat és azért jönnek hozzánk, mert tanulni, esetleg hiányos ismereteiket bővíteni akarják ismeretterjesztő és szépirodalmi könyvek olvasásával. Hálás könyvolvasó réteg a munkások csoportja. Ha érzik a jóindulatú segítést, az erőszak nélküli irányítást és védést, akkor minden kérésükkel bizalommal fordulnak a könyvtároshoz, hogy az a könyvcímek labirintusában vezesse őket. Ezt az olvasókategóriát a félénkséggel párosult szégyenkezés jellemzi. Tájékozatlanságukban inkább vállalják a megnemértett könyvek olvasását, csak kérni, kérdezni ne kelljen. A népkönyvtáros figyelő szeme gyorsan felfedezi a járatlant, helyes irányba tereli és képességeinek megfelelő könyvvel látja el. Munkánkat itt is jellemzi az a céltudatos elv, hogy lehetőleg csak a magyar szépirodalom megismerése után nyujtjuk a

külföldi irodalmat. Az ismeretek lassú fokozatos közlése a célunk a kellő alapot gyakran nélkülöző autodidaktákkal szemben. Szívesen és sokat foglalkozunk ezzel az olvasócsoporttal, mert célunk, hogy a társadalom minden rétegét a könyvtár olvasói közé vonjuk, a könyvtár népkultúrát fejlesztő munkásságának érdekében. A foglalkozási csoportok általános jellemzése után néhány sorban olvasóink kor szerinti tagozódását ismertetjük.

A főváros közművelődési könyvtáraiban, kivéve gyermekkönyvtárainkat, az olvasókat pedagógiai szükségességből két korcsoportra osztjuk. Ifjúsági olvasókra, 15—18 évig és az ennél idősebbekre; 15 éven aluliak csak gyermekkönyvtárainkat használhatják. A 15—18 évesek csoportját elkellett választani az idősebbek csoportjától, mert ez a korcsoport nem olvashat minden könyvtári könyvet. A III. és IV. sz. tabellából megállapíthatjuk, hogy a 15—18 évek korcsoportja aránylag nagy számmal szerepel nőolvasóink között is. Azt is megfigyelhetjük, hogy a kormegoszlás szerinti 29·3%-kal szemben a foglalkozási csoportokban 27·4%-kal szerepel a diákság. Nyugodtan mondhatjuk tehát, hogy a korcsoport e részének óriási többsége diákolvasóinkból kerül ki s így teljesen indokolt az erősebb cenzura.

A fejlődő fiatal lélek, különösen a serdülés éveiben sok olyan problémával kerül szembe, amiről még sejtelme sem volt. Külső életkörülmények is előmozdítják olyan kérdésekkel való foglalkozás vágyát, melyek a pubertas korát élő fiatalság képzeletvilágát amúgy is élénken foglalkoztatják. A megváltozott gazdasági élettel a családi kapcsolatok is meglazultak. A kenyérkereset gondjai közt a nevelés szabadosabbá vált, a lakásviszonyok — főleg a munkásosztálynál — leromlottak, s a gyermek a szexuális élethez közelebb került, többet lát az életből. Mire felserdül, a szexuális kérdések, sejtelmek, kínzó vágyként lépnek föl életében s keresi, kutatja a szexuális vonatkozású könyvet, mert gondolatvilágát ez foglalkoztatja. Ez a helytelen érdeklődés sokszor túl korán és sokszor bizony túl intenzíven jelentkezik az ifjúnál. E téren tapintatos eljárással igyekszünk a könyvkérések rohamát gyengíteni és a szexuális felvilágosítást helyes irányba terelni. Megkönnyíti munkánkat, hogy megfelelő pedagógiai könyvekkel rendelkezünk, melyek az ifjúság téves irányban föllépő érdeklődését letompítják és sikeresen terelik helyes irányba. Sajnálatos megfigyelésünk, hogy a ma irodalmát óriási mértékben a túlhevített erotizmus szövi át, ami erősen vonzza a nagyközönség kritikátlan rétegének érdeklődését. Bizonyos mértékben igazolja megfigyelésünket a VI. sz. grafikon (külföldi szépirodalom magyar nyelven), melyből azt látjuk, hogy a 15—18 évek korcsoportjával szemben a 19—22 évek csoportjának oszlopa erőteljesen felszökik. Ennek magyarázata az, hogy közvetlen befolyásunk a 19—22 évekkel kezdődőleg megszűnik és olvasóink könyvkérése nem esik korlátozás alá. Ezekben az években már kinyílik a szabad olvasás kapuja s az ismeretlent megismerni vágyók serege eddig tilos könyvterületek meghódítására tódul.

Könyvtárunk pedagógiai munkássága s annak célja nem titok, hiszen működésünk ezer meg ezer kritikus szem előtt pereg le. Érdekünk, hogy minél többen tudják és lássák munkásságunkat, amit a népkultúra érdekében végzünk. Ezért vetítjük az olvasó elé grafikus ábrázolásban statisztikai kísérletünket, hogy a számok meggyőző erejével bemutassuk tevékenységünk részeredményét.

Mint minden statisztikai munkálat, a könyvtári statisztika is hosszas és pontos munkát igényel. Ugyanolyan alapkövetelményekre kell ügyelni a könyvtár statisztikai munkájánál, mint egyéb téren végzett megfigyeléseknél. Körül-

tekintő gondossággal, előre meghatározott tervszerűséggel szabad csak a könyvtári megfigyeléseket lerögzíteni, hogy a téves eredmények elkerülhetők legyenek.

Statisztikai tanulmányunk célja a Fővárosi Könyvtár 9. sz. fiókkönyvtárában (Bakáts-tér 3.) a könyvtári nevelőmunka hatásának kimutatása *nőolvasói* körében. Statisztikai észleléseinket mellékesen, a folyamatos könyvtári munka mellett végeztük. 90 *kölcsönzési nap anyagából figyeltük meg nőolvasóink olvasását.* A napi könyvforgalomból kiemeltük a nőolvasóink által olvasott művek könyvkártyáit, a nyert adatokat külön észlelési lapra jegyeztük, melyek azután a további részletezés alapját képezték. Lehetséges, sőt bizonyos, hogy más eredményeket nyerhettünk volna, ha megfigyelésünk körét a Fővárosi Könyvtár néhány fiókkönyvtárának egész évi észlelési adataival kibővítve dolgozzuk fel. Az adatgyüjtést 1937 szeptember 30-án kezdtük és 1938 január 11-ig folytattuk megszakítás nélkül. Ezt az időszakot azért választottuk, mert tapasztalataink szerint ezek a hónapok azok, amelyekben a könyvolvasás legerőteljesebb. Az őszi és téli napok a könyv napjai. Az emberek bevonulnak otthonukba és a nyári pihenés és viszonylagos olvasási tétlenség után mindenki mohón nyul egy-egy jó könyv után. Ezt az időpontot kellett választanunk nagyszámú diákolvasóink miatt is. Ekkor indul meg az iskolai tanév s ekkor kezdik keresni a diákok az iskolai kötelező olvasmányokat. Fontos ez egy ilyen rövid időre kiterjedő időszaki megfigyelésnél. A kötelező olvasmányanyagnak is szerepelnie kell a megfigyelt olvasmányok között.

1937-ben 9. sz. fiókkönyvtárunk olvasóinak összes száma 1527 volt. A nők (felnőttek és serdülők) száma ebből 588 (38·5%). A vizsgált 90 nap alatt az 588 nőolvasó olvasott 6222 szépirodalmi és 875 ismeretterjesztő művet, összesen 7097 művet. Bár csak 90 nap könyvolvasását vettük figyelembe, mégis nyugodtan következtethetünk nőolvasóink egy évi könyvolvasására. Megállapíthatjuk, hogy a 38·5% nőolvasó viszonylag többet olvasott, mint a 61·5% férfi. Adataink helyességét igazolja tapasztalati megfigyelésünk, mely szerint nagyon sok férfiolvasó nem saját használatára kölcsönöz könyvet, hanem igen sok esetben nőhozzátartozói számára.

A következő lapokon statisztikai megfigyeléseinket közöljük. Az I. és a II. statisztikai tábla a magyar és a magyarra fordított külföldi szépirodalom statisztikájáról számol be. A szerzőket népszerűségük (olvasásottságuk) rendjében soroljuk föl. Meg kell jegyeznünk, hogy több szerzőtől kölcsönöztünk ki könyvet, mint amennyit itt felsorolunk, de céltalannak tartottuk az észlelési idő alatt egyszer vagy kétszer olvasott szerzőket is megemlíteni.

Ideális rangsormegállapítást, törvényszerűséget akkor nyerhettünk volna, ha kutatásunkat Walter Hoffmann könyvtári statisztikája (Lektüre der Frau) szerint, hosszú időn keresztül, esetleg több éven át folytattuk volna, vagy legalább oly tömegű, bár rövid idő alatt nyert adattal rendelkeznénk, mely adatokban a nagyszámok törvénye érvényesül. Megfigyeléseink alapján közölhetjük, hogy olvasóink nagy százaléka a reklám hatása alatt áll és leggyakrabban a hirdetett könyveket kéri. A meglévő anyagot, mely jobb a hirdetett könyveknél, csak kényszerűségből olvassa el. Bár könyvajánlásainkat szívesen fogadja a közönség és kéri is támogató felvilágosításunkat, mégis a divat, a reklám hatása alatt pergőtűzszerű kérések özöne zúdul a könyvtárosra, az új könyvek érdekében.

Kétségtelen, hogy a könyvtárnak lépést kell tartania a modern irodalommal, de csak bizonyos keretek között, mert ha anyagát túlterhelné csak dívatos köny-

vekkel, könnyen megtörténhetnék, hogy raktára a divat elmultával sok felesleges teherrel telnék meg s ez a könyvtár eleven életének végét jelentené. A könyvtár legfőbb feladata tehát, hogy divattól függetlenül idő és értékálló könyveket szerezzen be. Ha egy könyvtár könyvállományának nagy része az idők folyamán elavul, akkor a könyvtár visszafejlődik. Hogy egy könyvtár fejlődését megőrízhesse, szükséges időnkint anyagának felfrissítése. A holt, a nem olvasott anyag selejtezése vagy áthelyezése révén a könyvtárnak minőségi munkáját kell megóvnia. A *minőségi munka fokmérője* minden népkönyvtár értékének! A városi könyvtárak olvasóit, tehát a városi embert a folyóiratok, az előadások, a reklám, az ujság stb. nagy vonalakban tájékoztatják a megjelent könyvújdonságokról s igy több-kevesebb kritikai előkészítéssel nyulnak a könyvhöz, de olvasásuk természetesen szórakozás. Nekünk ezt a szórakozást a kulturális színvonal emelése érdekében hasznossá, ízlés- és erkölcsnevelő szempontból értékessé kell tennünk.

Az I. sz. táblázaton az írók olvasottsági rangsorának érdekes hullámzását figyelhetjük meg. A középiskolás leánytanulók csoportjának olvasását két tényező szabályozza: az iskola és a könyvtár. Az iskolai kötelező olvasmányok oly intenzíven jelentkeznek könyvkéréseikben, hogy sok ma még divatos írót is megelőznek a kötelező olvasmányok írói, igy: Eötvös J. megelőzi Gulácsyt; Jósika, Arany J., Kemény Zs. olvasása Komáromit; Kisfaludy K. és Vörösmarty Zilahyt és Tormayt, sőt a ma legdivatosabb írót, Harsányi Zs.-t is, aki pedig magyartárgyú életrajzregényeivel kétségkívül hasznos munkát végzett az oktató szépirodalom terén. Kiemelkedő jelenség Mécs László verseinek aránylagosan intenzív olvasása. Ez azzal magyarázható, hogy napjaink két uralkodó vezéreszméje, a nemzeti gondolat megerősödése és a vallásos élet megujhodása az, ami az iskolai oktatást is erősen átszövi és az ifjúságon keresztül a könyvtári életben is érezteti hatását. A diáklányok olvassák ma a legtöbb színművet és költeményt, ez számszerűen is kidomborodik az V. és VIII. sz. grafikus táblán. Ez az érdeklődés is szorosan összefügg az iskolával, Arany, Vörösmarty, Petőfi, Mécs, Csokonai stb. költeményei és Kisfaludy, Shakespeare, Gaal, Szigligeti, Molière, Herczeg, Zilahy, Gárdonyi stb. színművei is kötelező olvasmányok.

Nem tudjuk annak okát, hogy fiókkönyvtárunkban Ady műveit nőolvasóink miért nem olvassák, holott könyvállományunkban Ady művei meglehetősen nagy példányszámban szerepelnek; ugyanezt a jelenséget észleltük Szabó Dezső műveinél is, melyek pedig a huszas években nagy érdeklődésnek örvendtek. Mindkét szerző munkáit ma inkább férfiolvasóink olvassák. Ilyen és hasonló jelenségek magyarázata külön kutatást igényelne. S ez nem volna érdektelen, mert sok rejtett olvasó-lélektani jelenségre rávilágítana. Középiskolás lányoknál, Herczeg Ferenc és Csathó Kálmán áll az olvasási rangsorban az első és harmadik helyen, ezzel szemben az intellektuális dolgozó csoportban Herczeg a 10., Csathó a 21. helyen helyezkedik el; a háztartásbeli, nem dolgozó intellektuális csoportban pedig Herczeg a 4., Csathó a 13. helyen látható. Ennek az a magyarázata, hogy mind a két csoport már középiskolai tanulmányi ideje alatt megismerte a fentemlített két szerző műveit. Nőolvasóink olvasmányai között a következő írókat találjuk az élcsoportban: Surányit, Gulácsyt, Komáromit, Móriczot, Herczeget, Zilahyt, Nyirőt és Harsányit s végül, de még mindig elsősorban Jókait. A felsorolt írókat főként Egyedül vagyunk, Míg új a szerelem, Nagy Lajos, Pro Libertate, Mathias Rex, Magyar Rapszódia, Jézusfaragó ember stb. új megjelenésű műveikért keresik.

A magyarnyelvű irodalomban azok az írók szerepelnek sűrűbb olvasással, kiket még ifjabb korban szerettek volna megismerni olvasóink, de a helyes könyvszelekció csak a későbbi években a (19 évtől) nyujt.

Munkásosztálybeli olvasóink regényolvasását a magyar és a külföldi (magyarnyelvű) irodalom szerzői közül a realista írók érdeklik elsősorban. Dosztojevszkij emelkedik ki a legtöbbet olvasott írók közül. Tapasztalatunk alapján megemlíthetjük, hogy ez a csoport Zolától elfordulóban van és inkább az orosz és északi írókat keresi. Érdeklődésük sok szempontból egyoldalú. Mi, ajánlásainkkal az egyoldalú érdeklődést helyes irányba igyekszünk fordítani. Elsősorban a magyar és csak másodsorban a külföldi szerzők legjobb műveit ajánljuk. A háztartásbeli munkásnők olvasási adatait nem bontottuk szét, mert a rendelkezésünkre álló adatmennyiség erre nem elegendő.

E réteg idegennyelvű olvasásáról sem közölhetünk tabellát, mert az elenyészően kicsiny adatmennyiség kategóriák szerinti tagozása esetén teljesen szétporlott volna. Hogy fogalmunk legyen a legolvasottabb külföldi írókról, néhányat felsorolunk: Galsworthy 18, Mann Th. 15, Schnitzler 11, Proust 9, Undset 8, Ganghoffer, Hauptmann G., Herzog, Loti, Wells H. G., Zweig S. 6; Bartsch, Kästner, P. Keller, Michaelis, Sudermann műveit 5 esetben olvasták stb. Összegezésül közöljük, hogy az I. és II. sz. tabellát 243 magyar, 217 külföldi, (magyarnyelvű) és ebben a bekezdésben felsorolt, 190 külföldi író (idegen-nyelvű) műveinek olvasási adataiból állítottuk össze.

Bár nem tartozik jelen statisztikai munkálatunkba, mégis megemlítjük, hogy a munkás-olvasók száma állandó emelkedést mutat könyvtárunk olvasói között. Bérmunkás-kategóriába tartozó olvasónk volt 1934-ben 148, 1935-ben 173, 1936-ban 182, 1937-ben 223.

A népkönyvtár lüktető életének 90 napját mutatjuk be a grafikus mellékletekben, statisztikai megfigyelések alapján. Felvilágosítást nyerünk sok, eddig ismeretlen könyvtári jelenségről; meglátjuk az irányító, a segítő és védő könyvtári tevékenységet. A könyvtár pedagógiai feladatának, munkásságának ismertetése után lássuk e tevékenység eredményét a grafikus ábrákon.

Az V. sz. grafikus ábra igazolja az előző oldalak megállapításait. A magyar szépirodalom, a magyar szellem és történelem megismertetése alapvető feladatunk. Az V. sz. grafikus ábrán az életkorok különböző kategóriáit látjuk. A korcsoportokat négy éves egységekbe foglaltuk, mert csak így tudtuk elválasztani az erősebb ellenőrzés alatt álló csoportot a többi korcsoporttól.

Az életkorok különböző csoportjai közül élesen kiugrik a 15—18 évesek könyvolvasása. Ez a csoport bár 29·3%-kal szerepel olvasóink között, a magyar szépirodalom 90 napi olvasásából mégis 41·0%-ban vette ki részét (V. sz.), ha a műfajok szerinti százalékot összeadjuk (R = regény, E = elbeszélés, K = költemény, Sz = színmű.). A 19—22 évesek csoportja 15·3%-os arányszámához képest csupán 13·5% magyar szépirodalmat olvasott. Az idősebb olvasók csoportjában — a korlátozások megszűntével — a külföldi irodalom olvasása emelkedik. A 19—22 éves olvasók csak 15·3%-ban olvastak magyar szépirodalmat s 20·1%-ban magyarra fordított külföldit. Hasonló az arány a többi korcsoportban is (l. az V. és a VI. sz. grafikus táblát.)

A VII. sz. grafikon nőolvasóink nyelvtudásbeli készségét világítja meg a korcsoportok keretében. Hogy a feltűnő jelenségeket megérthessük, a VII. sz. grafikon, műfajok szerint összevont (R. E. K. Sz.) százalékos adatait össze kell hasonlítanunk olvasóink korcsoportok szerinti százalékos megoszlásával. (IV. sz.

tabella.) Azt látjuk, hogy a 15—18 évesek 29·3%-kal emelkednek ki olvasóink közül (IV. sz. tabella) viszont csak 8·5%-kal szerepelnek az idegen-nyelvű könyvek olvasásában (VII. sz. t.) ; ezzel szemben a 27—30 éveseket olvasóink között 7·3%-kal látjuk (IV. sz. t.), mégis a VII. sz. grafikus tabellán 14·0% idegen-nyelvű könyvolvasással szerepelnek. A 31—34 évesek, a fentiek szerint összehasonlított olvasása ismét hanyatlik, míg a közbenső évek idegen-nyelvű olvasása ismét fokozatosan emelkedik és a 47—50 évesek korcsoportjával éri el a legnagyobb (16·2%-t) (VII. sz. t.) százalékot, annak ellenére, hogy ez a csoport olvasóink között (IV. sz. t.) csupán 3·2%-kal vesz részt. Ezekből az összehasonlító adatokból azt következtethetjük hogy az iskolai nyelvtanulás igazi eredménye a 27—30 évesek csoportjánál mutatkozik. Az iskolában megadott alap a további években magánszorgalommal fejlesztve, körülbelül ezekben az években éri el azt a nyelvtudásbeli készséget, hogy az idegennyelvű könyvek olvasása ilyen eredményt mutasson. A 31—34 évesek csoportjától a 47—50 évesek csoportjáig fölfelé haladó irányt észlelünk a VII. sz. grafikus tabellán. Az iskolában és azután következő években az idegen nyelvet tanultak csoportjához újabb idegen nyelvkészségű csoportok is kapcsolódnak, akik tudásukat a későbbi évek folyamán nyelvkurzusokon szerezték, vagy tökéletesítették. E csoportok tudásbeli eredménye a 47—50 évesek (VII. sz. t.) idegen-nyelvű könyvolvasásánál jelentkezik. Az idősebbek idegen-nyelvű olvasása a családban szerzett nyelvkészség, esetleg a származás eredménye.

Az összes szépirodalom korcsoportok szerint megoszló olvasását látjuk a VIII. sz. grafikus tabellán, ahol a legfiatalabb korosztály olvasása 31·8%-kal kiemelkedik a többi csoport közül. Egy olvasóra itt átlagban, a megfigyelt idő alatt 11·3 mű esett. Ez viszonylag nagy olvasási intenzitás, ha figyelembe vesszük, hogy az olvasók kérését mennyiségi szempontokból a könyvanyag elégtelensége miatt korlátozni vagyunk kénytelenek. Kevés kivétellel ezt az átlagolvasást látjuk feltüntetve az alsó- és középkorcsoportokban is. A magasabb korosztályok nagyobb átlagolvasásának az a magyarázata, hogy a kiadott könyvmennyiséget itt nem szabályoztuk olyan erősen, mert ezekben az években megszűnt a könyv nevelő, továbbképző szerepe és csak mint szórakozási lehetőség jelentkezik.

Olvasóink foglalkozásbeli csoportosításában sok viszonylatban ugyanazok a jellegzetességek domborodnak ki, mint a korosztály szerinti szétválasztásban. A tanulókra vonatkozó megállapításaink és következtetéseink ugyanúgy érvényesek a IX.—XII. sz. grafikus tabellákon észlelhető jelenségekre, mint már előzőleg az V—VIII. sz. grafikus tabelláknál kifejtettük. A foglalkozás és korcsoportok szerinti összeállításban lényeges eltérés nincs. Tanulókategóriában felvett nőolvasóink a III. sz. tabellán 27·4%-kal szerepelnek, míg a IV. sz. tabellán a 15—18 évesek csoportja olvasóinknak 29·3%-t adja, ebből számszerűleg látjuk, hogy előző megállapításaink a foglalkozási kategóriában is megfelelők. Az egyetemi hallgatónő olvasásának grafikus ábrázolása is megfelel az előző oldalakon a tapasztalat alapján lerögzített megállapításoknak.

A IX. sz. grafikus tabella kidomborítja az iskoláslányok magyarnyelvű szépirodalmi olvasásának nagy méretét, amelyet azonban az iskola és a könyvtár, oktató és nevelő célkitűzései szabályoznak. A magyarnyelvű szépirodalmi könyveknek 40·3%-át olvasták iskoláslány olvasóink. Bár számszerűen csak 27·4%-kal szerepelnek, könyvolvasásuk jóval meghaladja (l. a III. sz. tabellát) százalékszámukat. A foglalkozási kategóriák többi csoportjainak magyar szépirodalmi olvasása százalékosan nem haladja meg az olvasók között elfoglalt számarányt, a munkás kategóriákban annál még kevesebb is.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy mennyire fontos a magyar szépirodalom fokozott ajánlása a könyvtárban, mert a magyar írók adják a sokak előtt ismeretlen magyar élet, a vidék és a város társadalomrajzát. Sokan tudatosan elfordulnak a magyar íróktól és csak a külföldi szerzőket keresik. Erre mutat többek között a X. sz. tábla, ahol azt látjuk, hogy az idegen írók műveit majdnem minden kategória előnyben részesíti. Az olvasásnak ilyen irányú eltolódása jelentéktelen azoknál a foglalkozási csoportoknál, melyeknél feltételezzük vagy tudjuk, hogy a magyar irodalom jelentős szerzőit és műveit tanulmányaik alapján már megismerték. De nem közömbös ez azoknál a kategóriáknál, ahol a magyar irodalom megismerése bármely okból elmaradt. A munkásnők és háztartásbeli munkásnők (családtag) kategóriájának olvasása a IX. sz. grafikus táblán (magyar szépirodalom) 11·2%-ot és 4·0%-ot mutat; a X. sz. grafikus táblán (külföldi szépirodalom magyarnyelven) már 17·3% és 6·3% az összevont százalékos eredmény, viszont a III. sz. tábla szerint olvasóink között a munkásnők csoportja 12·1%-kal, a háztartásbeli munkásnők (családtag) 5·9%-kal vesznek részt. Ebből látjuk, hogy e kategóriák érdeklődése aránytalanul nagyobb az idegen írók művei iránt.

Nagyon érdekes a XI. grafikus táblázat eredménye. Toronymagasan kiugrik itt az intellektuális háztartásbeli (családtag) olvasónők idegen-nyelvű olvasása, 58·9% eredményével (összesítve 61·0%). Utána következik az intellektuális dolgozónők csoportjának 15·5 %-a (összesítve 16·6%). Ezekben az eredményekben is beigazolódik előző következtetésünk. Az intellektuális dolgozó nő kisebb százalékát az magyarázza, hogy a könyvtárat pihenés céljából keresi fel, csak szórakozni akar s a legkisebb szellemi munkára sem hajlandó.

A könyvtár nevelő munkássága minden téren kiviláglik, bármilyen oldalról világítjuk is meg működését. Ha a XII. sz. grafikus táblázat (összes szépirodalom) átlagolvasását szemléljük, örömmel tapasztaljuk, hogy a munkásnők átlagolvasása is eléri az egy olvasóra eső 11·1%-ot.

Egyéni elgondolás alapján kíséreljük meg a XIII. és XIV. sz. tabella összeállítását és az annak eredményét mutató XV. grafikus ábra megszerkesztését.

Látjuk a tabellákon, hogy a társadalmi regények (lélek-, kor- és erkölcsrajzok) olvasása adja szépirodalmi művek zömét (53·5%-ot. XV. sz. grafikon). Ez természetes is, ha figyelembe vesszük, hogy olvasóink a regényirodalomban elsősorban szórakozást keresnek. Számarányához viszonyítva a munkásnők csoportja keresi legjobban a társadalmi vonatkozású regényeket. Az analitikus regény a háztartásbeli intellektuális nő olvasmánya. A kalandos regény olvasása normális keretek között mozog. A divatos életrajz-regények hű olvasóit is az intellektuális nőolvasók csoportja adja.

A XIV. sz. tabella, az olvasók kora alapján összeállított olvasást mutatja abszolút számokban. Sajnos, itt is beigazolódik, hogy nagy megfigyelési anyag nélkül nem lehet komoly észlelést végezni. A nyert adatok elporlanak a szétbontott tartalmi és korcsoportok között. Igazolja a 15—18, 19—22, 23—26 évek adatainak jellemző tömörsége és a további évek semmitmondó, hanyatló adathalmaza. Sokkal érdekesebb a XV. sz. grafikon szemléltető oszlopsora, ahol a tartalom szerint megfigyelt olvasás jellemző sajátosságai a kis számok ellenére is kidomborodnak. Jobban megértjük a XV. sz. grafikont, ha az I. és II. sz. tabella adatait is átnézzük. Az analitikus regény aránylagos kisméretű olvasását az magyarázza, hogy itt csak a magyar írókat és külföldi írók magyar fordításait vettük figyelembe. Az analitikus és psychológiai regénynek kétségtelenül nagyobb százalékú olvasását észlelhettük volna, ha a külföldi, idegennyelvű írók adatait is feldolgozzuk, mert tapasztalatból tudjuk, hogy az analitikus regényeket inkább

nőolvasók keresik. A kalandos regények 7·0%-os szereplését az magyarázza, hogy olvasóink 55·4%-a 15—26 évesekből áll. Az életrajz-regény, az utóbbi évek divatos műfaja, nálunk nagyrészben az ismeretterjesztő anyagban szerepel és ott domináns helyet foglal el, a »9« szak (történelem, földrajz, életrajz gyüjtőfogalom alatt). A hazafias regény olvasásának 1·7%-os olvasási százalékát az magyarázza, hogy ilyen tárgyú könyvünk aránylag kevés van a felnőttek irodalmában és ami van, inkább a történelem-szakcsoportba tartozik. Humoros tárgyú könyvet (3·5%) nők között is leginkább a szellemi munkások olvastak. Természetleíró és néprajzi vonatkozású könyvek inkább az ismeretterjesztő irodalom körébe tartoznak, de néhányat mégis ide, a szépirodalmi könyvek közé kellett soroznunk. Ilyenek: Buck, Bársony I., Salten, Fleuron stb. könyvei. Ezeket nőolvasóink sűrűn olvassák. Háborús tartalmú szépirodalmi könyvet nőolvasóink csak nagyon kis mértékben olvastak.

Nagyjában nőolvasóink *ismeretterjesztő* olvasására is vonatkoznak a XIII. és XIV. tábláról mondottak. Itt, sajnos, még kevesebb adattal rendelkezünk. Taglétszámunkban (III. sz. tabella) az intellektuális csoport a tanulók és egyetemi hallgatók nélkül 47·5%-kal szerepel, míg a két munkásnő-csoport 18·0%-kal (III. sz. tabella), az ismeretterjesztő könyvek olvasásában az intellektuális csoportok 47·4%-kal, a munkáscsoportok csak 15·4%-kal szerepelnek. Munkásnő-olvasóink érdeklődése az ismeretterjesztő könyvek iránt lanyha. Korábbi statisztikai megfigyelésünkből tudjuk (Ifjúsági Vezető XI. évf., 7—8. számban Fort S.: Egy fővárosi népkönyvtár élete számokban), hogy munkás férfiolvasóink ismeretterjesztő olvasása ezzel szemben intenzív volt. Ez a jelenség arra ösztönöz, hogy ismeretterjesztő anyagunkat erősebb ajánlással munkásnő-olvasóinkkal is megkedveltessük. Itt van leginkább szükség az ismeretek pótlására. Intellektuális nőolvasóinkat főleg a regényes életrajzok, utazási, útleírás és művészeti könyvek érdeklik. Népszerű vallástudományi könyveinkből az észlelési idő alatt az egyetemi hallgatónők és a munkásnők csoportja nem olvasott ismeretterjesztő könyvet. Tanuló-csoportunk ismeretterjesztő olvasását elsősorban az iskola irányítja, itt ezért az irodalomtörténet emelkedik ki leginkább. Művészeti könyveinket az intellektuális és tanuló-csoportba tartozó olvasóink keresték, de érdeklődéssel fordult a művészet felé a munkásnők csoportja is. A társadalomtudomány köréből főleg a neveléssel foglalkozó könyvek érdekelték nőolvasóinkat. Egyetemi hallgatónő olvasóink érdeklődését is a tanulmányi követelmények szabályozták. Az ismeretterjesztő könyvek olvasása a korral fokozatosan csökken. A tanulóévek intenzív és az ezt követő évek hanyatló irányú ismeretszerzési kedvet mutatnak.

Nőolvasóink olvasását általánosságban is jellemzi, hogy ismeretterjesztő könyvet viszonylagosan keveset olvasnak, 86·2% szépirodalommal szemben mindössze 13·8% ismeretterjesztő mű olvasását észeltük. Tapasztalati és adatbeli tényekből leszürhetjük azt, hogy könyvtárunknak fokozottabb erővel kell nőolvasóit az ismeretterjesztő könyvek olvasására serkenteni, mert a könyvtár nevelő célját elsősorban ismeretterjesztő anyagán keresztül teljesítheti.

A XVI. sz., XVII. sz. és XVIII. sz. körgrafikonok a megfigyelés 90 napjának összesített eredményét mutatják. Megtudjuk ebből, hogy 588 nőolvasónk (az összes olvasók 38·5%) érdeklődése műfaj, nyelv- és ismeretterjesztő szempontjából miként oszlik meg. A XVI. sz. körgrafikonban a regény 81·4%-os olvasása mellett eltörpül az elbeszélés, költemény és színmű olvasása. Amint látjuk, ma a regény a domináló olvasmány. Költeményt kevesen olvasnak. Ami érdeklődés ez irányban megnyilvánul, azt elsősorban az iskolai tanulmányok indokolják. A magyar,

külföldi (magyarnyelvű) és idegennyelvű szépirodalom (XVII. sz. grafikon), valamint a szépirodalom és ismeretterjesztő művek (XVIII. sz. körgrafikon) olvasásának arányát az előző oldalakon részletes tabellákon mutattuk be, itt csupán annyit jegyzünk meg, hogy a Fővárosi Könyvtár közművelődési fiókkönyvtáraink állandó törekvése, a szellemi színvonal lehetőleg minél magasabbra emelése.

Statisztikai megfigyelésünk adatait a Főv. Könyvtár 9. sz. fiókkönyvtára 588 nőolvasójának 90 napi olvasmányából vontuk le. A nyert eredményeket és tapasztalatokat ellenpróbával igyekszünk alátámasztani. Eredeti feldolgozásunk a könyvtár olvasóinak általunk és könyvanyagunktól befolyásolt olvasását adja, ezzel szemben alább az olvasók kérései alapján, tőlünk és könyvanyagunktól függetlenül azon kérések összegezését kapjuk, melyeket az olvasók erre a célra kiosztott, külön észlelési lapokon, szabad elhatározásból, teljesen önként, tehát minden kényszer nélkül szolgáltattak megfigyelésünkhöz. A kiosztott lapokon, amelyeken csak a foglalkozást és az életkort kellett feltüntetni, név nélkül — elsősorban a következő kérdésre kértünk választ: Melyik szerzőtől olvasna legszívesebben könyvet? A taglétszámunkba felvett 588 nőolvasó közül 221 (37·5%) válaszolt. És pedig a 161 tanulóból 67 (41·1%), a 42 egyet. hallgatónő közül 11 (26·1%), 158 intellektuális dolgozónő közül 60 (37·9%), 71 munkásnő közül 31 (43·6%), 121 intellektuális háztartásbeli (családtag) közül 47 (38·8%), 35 háztartásbeli munkásnő (családtag) közül 5 (14·2%). Fel kell említenünk, hogy nagyon sok olvasónk a kiosztott lapot azzal a megjegyzéssel származtatta vissza, hogy igényeit a könyvtár kielégíti. Örvendetes jelenség munkásnő-olvasóinknak együttműködési hajlandósága könyvtárunkkal. (A kérdőlapokra 43·6%-ban válaszoltak.) Azt érezzük ebből az intenzív érdeklődésből, hogy nevelő munkánk nem hiábavaló. 221 nőolvasónk közül 16 olvasó csak általánosságban nyilatkozott. Szerzőt nem említett, csak modern írótól kért könyvet; 61 olvasó különféle szerzőt jelölt meg, mint akitől olvasni szeretne, 144 olvasó kérésében többször ismétlődő neveket találunk, ezeket alább felsoroljuk:

Harsányi Zs.	23	Szántó Gy.	3	Galsworthy	2
Nyirő	20	Dumas	3	Just B.	2
Zsigrai	12	Rachmanova	3	Körmendi	2
Földi	10	Aldrich	2	Maugham S.	2
Gulácsi	9	Barclay	2	Orczy E.	2
Herczeg	7	Berend M.-né	2	Proust	2
Zilahy	6	Cronin	2	Reymont	2
Jókai	5	Eötvös	2	Wilder	2
Zweig St.	5	Erdős	2	Tormay	2
Mitchel	4	Földes J.	2	Tolsztoj L.	2

Hogy világosan lássuk a különbséget a kért és a valóban megkapott olvasmányok között, nézzük meg az I. sz. táblázatot. A valóságos olvasás teljesen más rangsort mutat, mint az önként megnyilatkozó könyvkérés. Igazoltnak látjuk a könyvtár munkáját könyvanyag beszerzésében (preventív szelekció), a könyv duplikálásában, és a népkönyvtárosi nevelő munkában, — ha összehasonlítjuk az I. sz. táblázatot a fenti felsorolással.

I.

Magyar szépirodalom.

Leányközépiskolai tanuló.

Herczeg 193
Jókai 179
Csathó 86
Gárdonyi 78
Mikszáth 77
Eötvös J. 70
Gulácsy 56
Jósika 42
Arany J. 38
Kemény Zs. 33
Komáromi J. 32
Kisfaludy K. 32
Vörösmarty 25
Tormay C. 21
Zilahy L. 20
Harsányi Zs. 18
Móra F. 16
Csiky G. 16
Gaál J. 16
Móricz Zs. 15
Karinthy 14
Mécs L. 13
Zsigrai 13
Kosáryné 12
Surányi 11
Rákosi V. 11
Petőfi 10
Kosztolányi 9
Gvadányi 8
Katona J. 8
Molnár F. 8
Szederkényi 8
Vass G. 5
Krudy 6
Csokonai 6
Szőke S. 6
Babits M. 5
Bethlen M. 5
Erdős R. 5
Farkas P. 5
Kármán 5
Makkai 5
Somogyvári 5
Szentmihályiné 5

Egyetemi hallgatónő.

Gárdonyi 10
Erdős R. 8
Gulácsy 7
Kodolányi 6
Nyirő 5
Komáromi 5
Csathó 4
Heltai J. 4
Kádár J. 4
Karácsonyi B. 4
Ligeti E. 4
Móra F. 4
Szabó D. 4
Szántó Gy. 4
Zilahy L. 3
Harsányi Zs. 3
Jókai 2

Intellekutális dolgozónő.

Jókai 35
Surányi 33
Gulácsy 32
Mikszáth 30
Komáromi 29
Erdős R. 29
Harsányi 28
Tamási A. 24
Zilahy L. 21
Herczeg F. 20
Nyirő J. 18
Márai 18
Kosztolányi 16
Gárdonyi 15
Móra 15
Tormay 15
Móricz Zs. 13
Karinthy 12
Kosáryné 12
Makkai 12
Csathó 11
Berendné 11
Eötvös J. 11
Andai 10
Kós K. 8
Szentmihályi 8
Ambrus 6
Bánffy 6
Heltai 6
Karácsonyi B. 6
Kemény Zs. 6
Körmendi 6
Szabó D. 5
Szántó Gy. 5
Szederkényi A. 5
Zsigray 5

Munkásnő.

Jókai 40
Herczeg 22
Erdős R. 21
Mikszáth 17
Csathó K. 15
Móricz Zs. 14
Kosztolányi 13
Zilahy L. 11
Komáromi J. 11
Gárdonyi 10
Móra F. 10
Karinthy 8
Nyirő 8
Székely M. 8
Bókai 7
Gulácsy 7
Márai 7
Terescsényi 7
Tersánszky J. 7
Beczássy J. 6
Bibó 6
Gyulay P. 6
Tamási Á. 5
Szánthó Gy. 5
Abonyi 4
Földi M. 4
Surányi 4
Tormay 4

Háztartási intellektuális nő.

Harsányi Zs. 30
Surányi 29
Móricz Zs. 28
Herczeg F. 27
Zilahy L. 27
Nyirő J. 22
Erdős R. 19
Márai S. 19
Mikszáth K. 19
Jókai 18
Gulácsy 18
Somogyvári 18
Csathó 15
Gárdonyi G. 14
Földi M. 12
Makkai S. 12
Komáromi 11
Szántó Gy. 11
Tamási Á. 11
Kemény Zs. 10
Móra F. 10
Bánffy M. 9
Berde M. 7
Szentmihályiné 7
Darnay K. 6
Kosáryné 6
Szabó D. 6
Terescsényi 6
Thury L. 6
Babits 5
Berendné 5
Karácsonyi 5
Karinthy 5
Kós K. 5
Szitnyai 5
Kosztolányi 4
Kuncz A. 4

Háztartási munkásnő.

Jókai 15
Gulácsy 8
Herczeg 6
Gárdonyi 5
Székely T. 5
Arany J. 5
Harsányi 4
Kaffka M. 4
Komáromi 4
Móricz Zs. 4
Surányi M. 4
Zilahy 3

Összesen.

Jókai 289
Herczeg F. 274
Mikszáth 174
Csathó 140
Gárdonyi 130
Gulácsy I. 128
Komáromi 92
Harsányi Zs. 89
Eötvös J. 89
Zilahy L. 85
Erdős R. 85
Surányi 82
Móricz Zs. 77
Nyirő J. 57
Móra F. 55
Kemény Zs. 50
Jósika 48
Márai 48
Tamási Á. 48
Tormay 47
Kosztolányi 44
Karinthy 40
Kosáryné 35
Makkai 35
Kisfaludy 34
Vörösmarty 31
Somogyvári 29
Szántó Gy. 27
Andai 23
Földi M. 23
Kodolányi 22
Zsigrai 22
Rákosi V. 21
Szentmihályiné 21
Bánffy M. 20
Heltai 20
Kós K. 20
Szabó D. 20
Terescsényi 20
Babits M. 19
Berde M. 19
Berendné 19
Beczássy 17
Csiky G. 17
Kaffka M. 17
Mécs L. 17
Székely M. 17
Gaál J. 16
Karácsonyi B. 16
Darnai 15
Gergely 15
Bókay 14
Molnár F. 14
Bibó 13
Kuncz A. 13
Ambrus 12
Krudy 12
Szitnyai 12
Vas G. 12
Gáspár J. 11
Szőke S. 11
Tersánszky 11
Thury L. 11
Ligeti 10
Petőfi 10
Werner 10
Ady E. 9

II.

Külföldi szépirodalom (magyar nyelven).

Leányközépiskolai tanuló.

London 19
Lagerlöf 16
Dumas 16
Shakespeare 15
Verne 14
Barclay 11
Ibsen 10
Dickens 9
Günther 9
Haggard 9
Orczy 9
Lewis S. 8
Goethe 7
Loti 7
Galsworthy 6
Hugo 6
Kipling 6
Schiller 6
Tolsztoj 6
Dante 5
Rachmanova 5
Turgenyev 5
Molière 4
Montgomery 4
Scott 4

Egyetemi hallgatónő.

Lewis S. 5
Zweig S. 5
Buck 4
Hauptmann 4
Tolsztoj 4
Dosztojevszkij 3
Hamsun 3
Le Fort 3
Loti 3
Reade 3
Mann 3

Intellektuális dolgozónő.

Lewis S. 25
Mann Th. 21
Galsworthy 20
Lagerlöf 15
Undset 14
Farrere 13
Ostenso 12
Mereskovszkij 11
Rachmanova 11
Wells 11
Kipling 10
Maugham 10
Zweig S. 10
Benoit 9
Huxley 9
London 9
Maupassant 9
Werfel 9
Mauriac 8
Walpole 8
Wassermann 8
Rolland 7
Hugo 6
Prévost 6
Stendhal 6
Tolsztoj 6
Zola 6
Buck 5
Dante 5
Hamsun 5
Hauptmann 5
Le Fort 5
Michaelis 5
Turgenyev 5
Anet 4
Barbusse 4
Bonsels 4

(Folytatás a táblák után !)

Noyelle, Henri. A propos de la crise doctrinale du socialisme. **3672**

= Revue d'economie politique. T. 43. 1929. p. 56—86.
Alapvető tanulmány a marxizmusnak a válságban tanusított csődjéről.

Ruther, Joseph. Gesellschaft oder Gemeinschaft? **4702**

= Hochland. XX. Jahrg. 1922. 16—30 p.
A szocializmus és kereszténység közös feladata, hogy a mammonista imperializmus által krízisbe sodort közösséget megmentse.

Wilbrandt, Robert. Zur Krise des Sozialismus. **4455**

= Die neue Rundschau. Jg. XXXVII. 1926. p. 225—241.
Aszocializmus válságát elpolgárosodása idézte elő.

Szociálpolitika. — Sozialpolitik.

Kühne, Hans & Erwin R a w i c z. Die Krisenfürsorge des Reichs und der Gemeinden. Berlin: Heymann 1931. [8], 135 p. **75116**

Részletes tudósítás a német községi és állami intézkedésekről a krízis ideje alatt. Statisztikai kimutatás a munkanélküliségről (kor, foglalkozás stb. szerint) és a segélyek mértékéről és természetéről.

Pfister, Bernhard. Sozialpolitik als Krisenpolitik. Stuttg.: Kohlhammer 1936. V, 283 p. **88138**

Alapvető mű. Az angol munkanélküliség kimerítő ismertetése és a bérrendszer felvázolása. Az angol árpolitika szervezetének elemzése. Az állami szociálpolitikai organizáció kihatása a nemzetgazdaságra. Az angol krízis-politika: a devalváció, a vámpolitika és az ipar új szervezeti formái. A közmunkák problémája és az állami munkaalkalom megteremtése. Az angol gazdasági fejlődés jellemvonásai és politikai elgondolásai. A tömeg vásárlóereje és a gazdasági struktura.

—

Balás Károly. A társadalmi politika új útjai. **3891**

= Katholikus Szemle 49. évf. 1935. p. 18—26.
A társadalmi válságból kivezető utak bírálata. A szociálpolitika célkitüzései.

Bikkal Dénes. A munkanélküliség ügye. **4694**

= Magyar Kultúra. XVII. évf. 1930. p. 209—218.
Az európai erőeltolódás és a magyar társadalmi rendezetlenség a munka válságának oka.

Blondel, Georges. La crise vue de l'étranger. **4460**

= La réforme sociale. T. 52. 1932. p. 66—85.
Az életstandard lesüllyedése. Áttekintés a válság szociális következményei fölött. A népek összehangoltságának lehetősége.

Brok, Otto. Unemployment relief in Germany. **1258**

= The nation. Vol. CXXXII. 1931. p. 237—239.
A német gazdasági válság és munkanélküliség.

Butler, H. B. The social effects of the economic depression in North America. **X 2028**

= International labour review. Vol. XXV. 1932. p. 301—323.
Az északamerikai munkanélküliség, mezőgazdasági depresszió és racionalizáció, a rendszabályok és hatásuk, a termelés stabilizálása.

Butler, H. B. Unemployment and its remedies in the light of the present depression. **X 2010**

= International affairs. Vol. XI. 1932. p. 203—228.
A munkanélküliség a gazdasági széthangzás ipari manifesztációja. A megoldást egy állam külön nem hajthatja végre, csak internacionális reorganizáció.

Hallgren, Mauritz A. Hard times and hard facts. **1258**

= The nation. Vol. CXXXII. 1931. p. 266—268.
Az amerikai munkanélküliség problémái.

Hallgren, Mauritz A. How many hungry? **1258**

= The nation. Vol. CXXXIV. 1932. p. 159—162.
A válság nyomán támadt éhség és szükség.

Hobson, John A. Unemployment in England. **1258**

= The nation. Val. CXXX. 1930. p. 96—98.
Ipari válság és munkanélküliség Angliában.

Lindeman, Eduard C. Social workers in the depression. **1258**

= The nation. Vol. CXXXVIII. 1934. p. 274—275.
A szociálpolitikai munkásság helyzete a válság alatt az Egyesült Államokban.

Mendelsohn, Kurt. Die Krise des Arbeitsmarktes. **2600**

= Die Gesellschaft. Jg. VII. 1930. p. 430—439.
A gazdasági élet zavarai és a munkanélküliség a konjunktúra csökkenésének és a racionalizálásnak szempontjai alapján.

Méquet, G. Housing problems and the depression. **X 2028**

= International labour review. Vol. XXVII. 1933. p. 159—183.
A lakásviszonyok és építkezés a válság ideje alatt az európai államokban.

Mikos Ferenc. A tömegigények és a válság. **4694**

= Magyar Kultúra. XXI. évf. 1934. p. 7—11.
A tömeg igényeinek mérséklésével a válságot nem lehet megoldani.

Robbins, A. Hunger — 1931. **1258**

= The nation. Vol. CXXXII. 1931. p. 151—152.
Az amerikai mezőgazdasági területeken a válság következtében beállott nyomor.

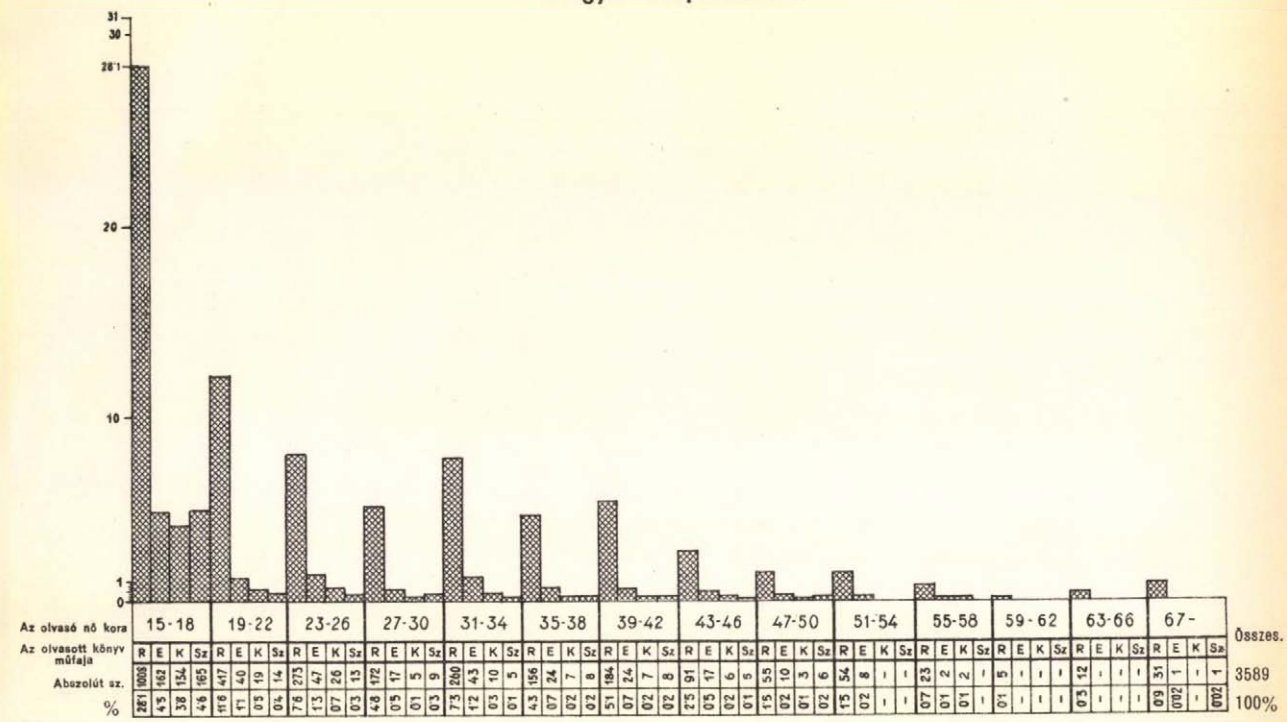
III.

Az olvasók foglalkozási csoportja	Az olvasók abszolút száma	Az olvasók %-a
Leánytanuló	161	27·4
Egyetemi hallgatónő	42	7·1
Intellekt. dolgozónő	158	26·9
Munkásnő	71	12·1
Háztartási intellekt. nő	121	20·6
Háztartási munkásnő	35	5·9
Összesen	588	100%

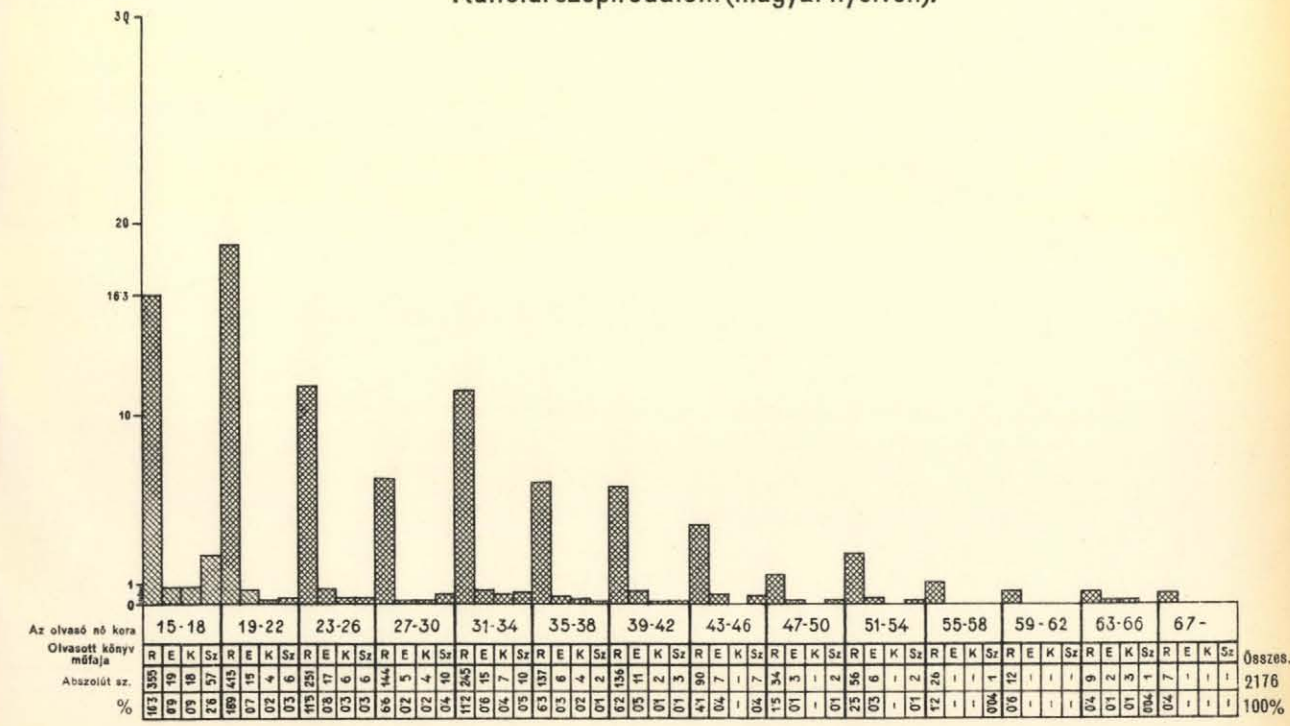
IV.

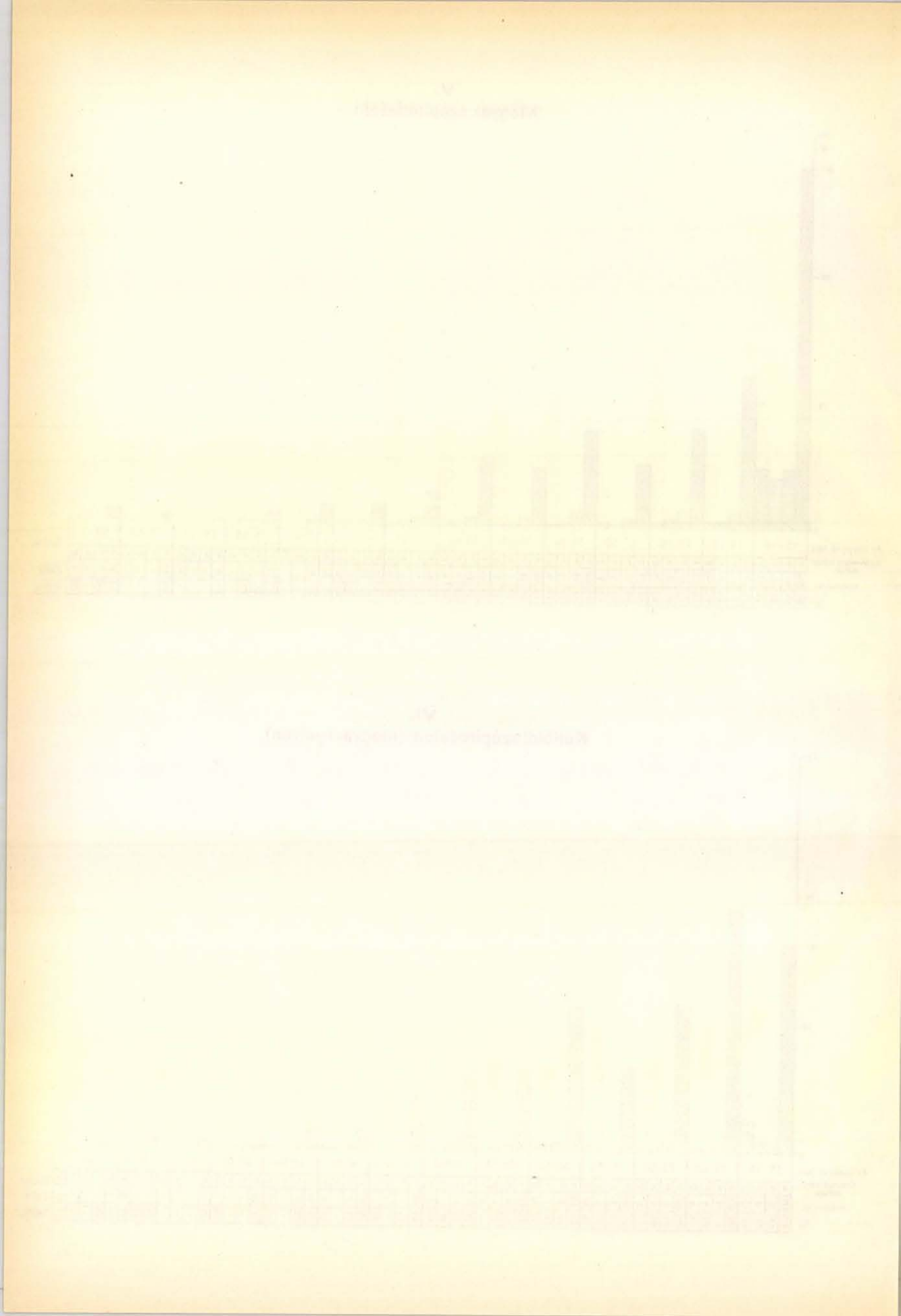
Az olvasók életkorcsoportja	Az olvasók abszolút száma	Az olvasók %-a
15—18 évesek	172	29·3
19—22 «	90	15·3
23—26 «	63	10·8
27—30 «	43	7·3
31—34 «	49	8·3
35—38 «	36	6·1
39—42 «	49	8·3
43—46 «	30	5·1
47—50 «	19	3·2
51—54 «	10	1·7
55—58 «	7	1·2
59—62 «	13	2·2
63—66 «	2	0·3
67— «	5	0·9
Összesen	588	100%

V.
Magyar szépirodalom.

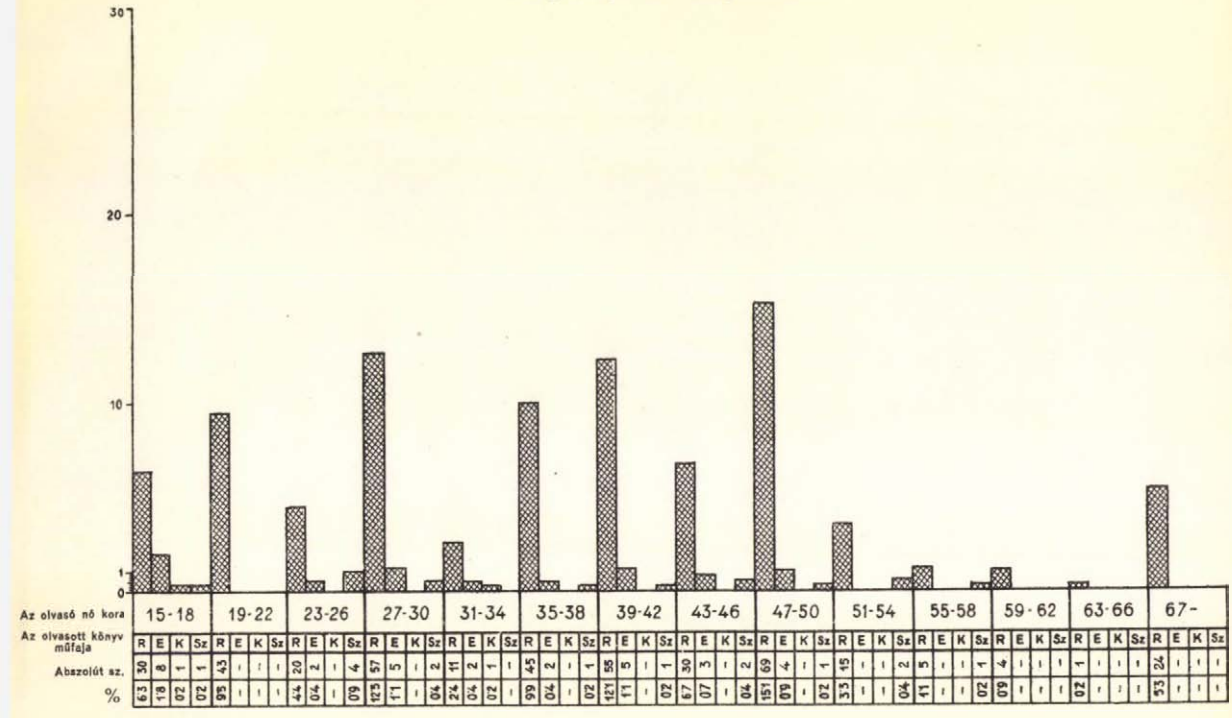

VI.
Külföldi szépirodalom (magyar nyelven).

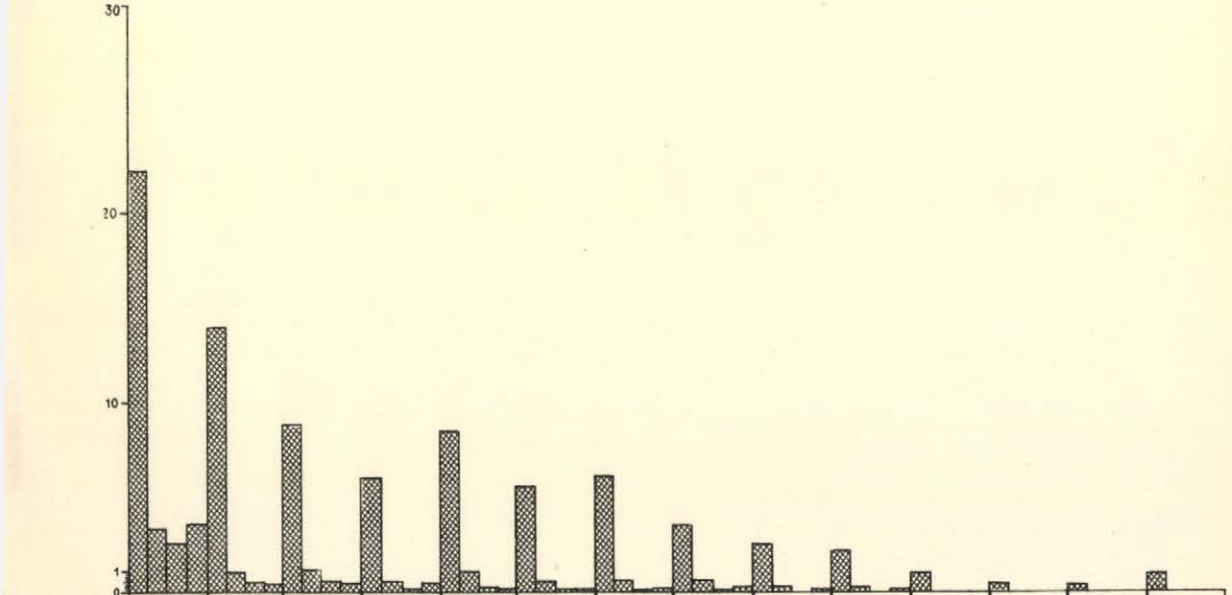

VII.
Idegennyelvű szépirodalom.

Az olvasó nő kora	15-18				19-22				23-26				27-30				31-34				35-38				39-42				43-46				47-50				51-54				55-58				59-62				63-66				67-				Összes.
Az olvasott könyv műfaja	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	
Abszolút sz.	30	8	1	1	43	-	-	-	20	2	-	4	57	5	-	2	11	2	1	-	45	2	-	1	55	5	-	1	30	3	-	2	69	4	-	1	15	-	1	2	5	-	-	1	4	-	-	-	1	-	-	-	24	-	-	-	457
%	6·3	1·8	0·2	0·2	9·5	-	-	-	4·4	0·4	-	0·9	12·5	1·1	-	0·4	2·4	0·4	0·2	-	9·9	0·4	-	0·2	12·1	1·1	-	0·2	6·7	0·7	-	0·4	15·1	0·9	-	0·2	3·3	-	0·2	0·4	1·1	-	-	0·2	0·9	-	-	-	0·2	-	-	-	5·3	-	-	-	100%

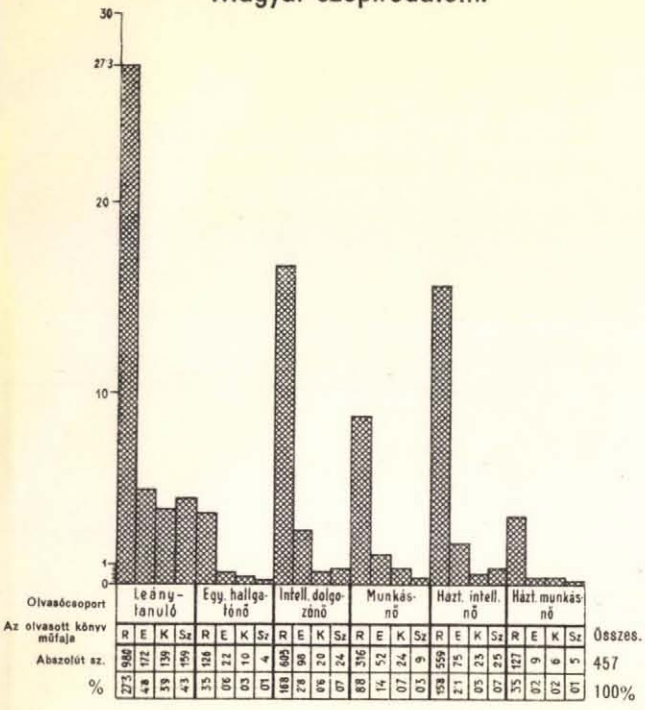
VIII.
Összes szépirodalom.

Az olvasó nő kora	15-18				19-22				23-26				27-30				31-34				35-38				39-42				43-46				47-50				51-54				55-58				59-62				63-66				67-				Összes.
Az olvasott könyv műfaja	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	
Abszolút sz.	1393	189	155	223	873	55	25	20	544	66	32	23	373	27	9	21	516	60	18	15	338	32	11	11	375	40	9	12	211	27	6	14	158	17	3	9	125	14	-	4	54	2	2	2	21	-	-	-	22	2	3	1	62	1	-	1	6222
%	22·4	3·3	2·5	3·6	14·0	0·9	0·4	0·3	8·7	1·1	0·5	0·4	6·0	0·5	0·2	0·4	8·3	0·9	0·3	0·2	5·4	0·5	0·2	0·2	6·0	0·6	0·1	0·2	3·4	0·5	0·1	0·2	2·5	0·2	0·04	0·1	2·0	0·2	-	0·1	0·9	0·03	0·03	0·03	0·4	-	-	-	0·4	0·03	0·04	0·02	1·0	0·02	-	0·02	100%
Olvasók átlag-olvasása	11·3				10·7				11·0				10·0				12·3				10·9				8·8				8·6				9·8				14·3				8·5				1·6				14·0				12·0				Egy olvasóra átlag 10·5 könyv esett 90 nap alatt

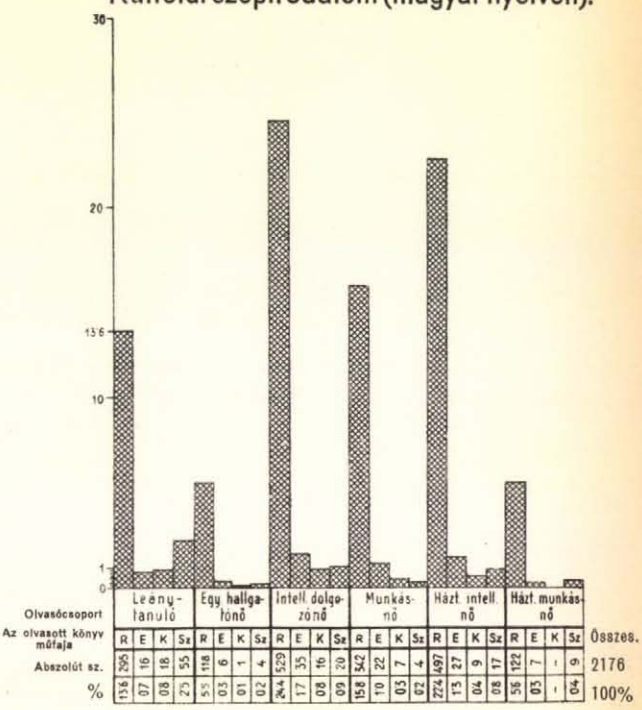

IX.
Magyar szépirodalom.

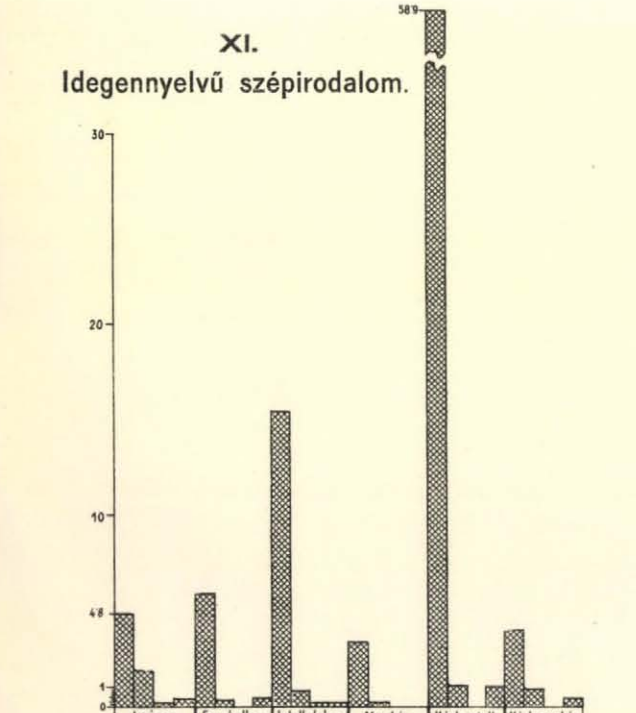
Olvasócsoport	Leány-tanuló				Egy. hallgatónő				Intell. dolgozónő				Munkásnő				Házt. intell. nő				Házt. munkásnő				
Az olvasott könyv műfaja	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	Összes.
Abszolút sz.	273	988	172	139	159	43	128	22	10	4	03	01	168	605	98	70	24	07	88	316	52	24	9	03	457
%	59·8	21·6	3·8	3·5	28·0	9·4	2·2	0·7	36·8	13·2	2·1	0·8	19·3	6·9	1·5	0·5	100%								

X.
Külföldi szépirodalom (magyar nyelven).

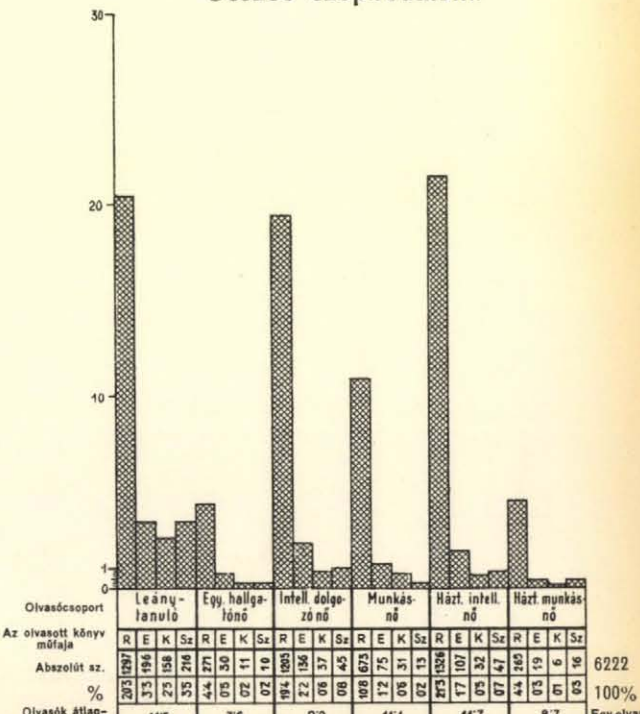
Olvasócsoport	Leány-tanuló				Egy. hallgatónő				Intell. dolgozónő				Munkásnő				Házt. intell. nő				Házt. munkásnő				
Az olvasott könyv műfaja	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	Összes.
Abszolút sz.	136	295	07	08	25	55	55	03	01	02	244	529	17	35	08	09	158	342	10	22	03	02	274	497	13	27	04	08	56	122	05	-	04	09	2176
%	6·2	13·5	0·3	0·4	1·1	2·5	2·5	0·1	0·0	0·1	11·2	24·3	0·8	1·6	0·4	0·4	7·3	15·7	0·5	1·0	0·1	0·1	12·6	22·8	0·6	1·2	0·2	0·4	2·6	5·6	0·2	0·0	0·2	0·4	100%

XI.
Idegennyelvű szépirodalom.

Olvasócsoport	Leány-tanuló				Egy. hallgatónő				Intell. dolgozónő				Munkásnő				Házt. intell. nő				Házt. munkásnő				
Az olvasott könyv műfaja	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	Összes.
Abszolút sz.	22	8	1	2	27	2	-	2	71	3	1	1	15	1	-	-	270	5	-	5	16	3	-	2	457
%	4·8	1·8	0·2	0·4	5·9	0·4	-	0·4	15·5	0·7	0·2	0·2	3·3	0·2	-	-	58·9	1·1	-	1·1	3·5	0·7	-	0·4	100%

XII.
Összes szépirodalom.

Olvasócsoport	Leány-tanuló				Egy. hallgatónő				Intell. dolgozónő				Munkásnő				Házt. intell. nő				Házt. munkásnő				
Az olvasott könyv műfaja	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	R	E	K	Sz	Összes.
Abszolút sz.	1297	196	156	216	271	30	11	10	1293	136	37	45	673	75	31	13	1526	107	32	47	265	19	6	16	6222
%	20·8	3·1	2·5	3·5	4·4	0·5	0·2	0·2	19·4	2·2	0·6	0·8	10·8	1·2	0·6	0·2	24·5	1·7	0·5	0·7	4·4	0·3	0·1	0·3	100%
Olvasók átlag-olvasása	11·5				7·6				9·0				11·1				11·7				8·7				Egy olvasó átlag 10 könyv

XIII.

Magyar és magyarnyelvű külföldi szépirodalom csoportosítása tartalom szerint.

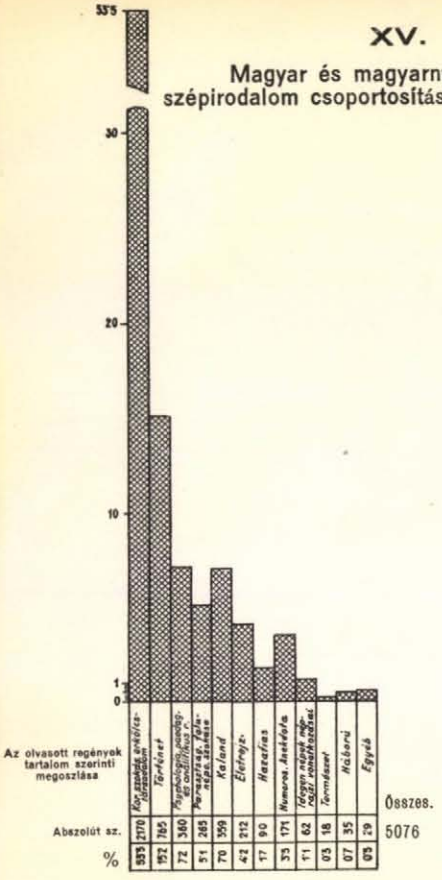
Az olvasott regények tartalom szerinti szétbontása	Tanuló	Egyet. hallg.	Int. dolg.	Munkás	Házt. intel.	Házt. munk.	Összesen
Kor-, szokás-, erkölcs-, társadalomrajz	709	147	661	423	617	153	2.710
Történeti r.	311	39	179	67	130	39	765
Psychológiai, analitikus r.	39	26	112	70	105	8	360
Parasztság, falu népe, szokása	89	15	65	35	54	7	265
Kaland	98	15	93	45	90	18	359
Életrajz	35	10	69	22	63	13	212
Hazafias	23	2	21	12	29	3	90
Humoros, anekdóta	37	10	63	26	31	4	171
Idegen népek néprajza	20	3	21	7	10	1	62
Természet	2	2	8	2	2	2	18
Háború	4	2	9	8	11	1	35
Egyéb	9	5	3	3	9	—	29
Összesen	1.376	276	1.304	720	1.151	249	5.076

XIV.

Az olvasott regények tartalom szerinti szétbontása	16—18	19—22	23—26	27—30	31—34	35—38	39—42	43—46	47—50	51—54	55—58	59—62	63—66	67—	Összesen
Kor-, szokás-, erkölcs-, társadalomrajz	773	522	300	170	280	176	192	116	46	58	29	6	23	19	2.710
Történeti r.	322	100	77	31	65	41	51	27	20	19	3	3	2	4	765
Pszychológiai, analitikus r. ...	59	57	49	37	60	19	29	17	11	14	2	2	4	—	360
Parasztság, falu népe, szokása .	97	31	35	24	24	13	15	11	3	5	2	1	—	1	265
Kaland	101	63	46	51	16	21	20	16	5	8	4	1	6	1	359
Életrajz	38	39	22	19	31	25	13	3	9	9	3	—	—	1	212
Hazafias	24	13	11	8	14	2	9	3	1	5	—	—	—	—	90
Humoros, anekdóta	42	25	34	15	14	7	13	8	5	7	—	1	—	—	171
Idegen népek néprajza	22	6	7	4	7	5	4	1	—	4	2	—	—	—	62
Természet	2	—	4	1	5	—	3	—	1	1	—	1	—	—	18
Háború	3	6	7	2	5	1	4	3	1	1	2	—	—	—	38
Egyéb	10	7	4	2	3	—	1	—	—	—	—	—	1	1	29
Összesen	1.493	869	596	364	527	310	354	205	102	131	47	15	36	27	5.076

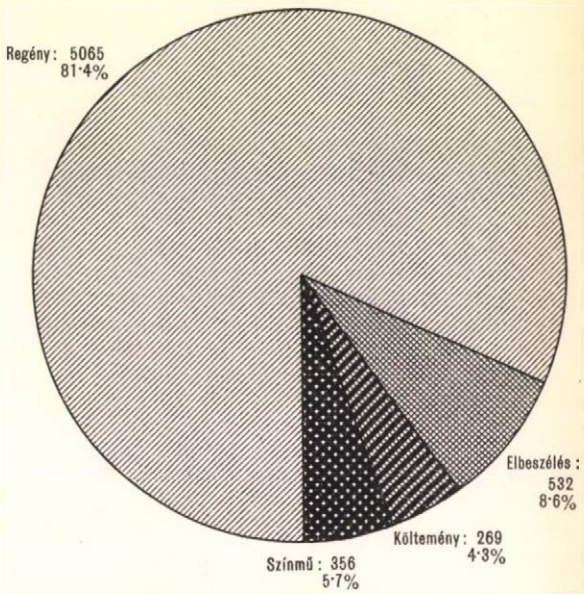
XV.

Magyar és magyarnyelvű külföldi szépirodalom csoportosítása, tartalom szerint.

XVI.

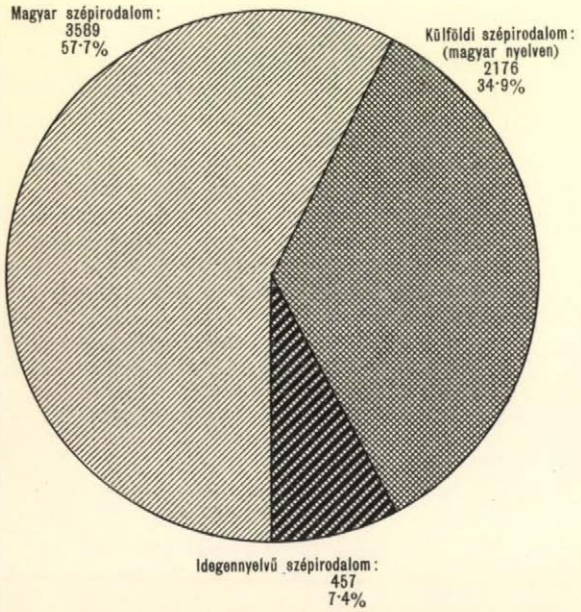
Szépirodalmi könyvek olvasási adatainak összesítése műfajok szerint.

Összesen: 6222

XVII.

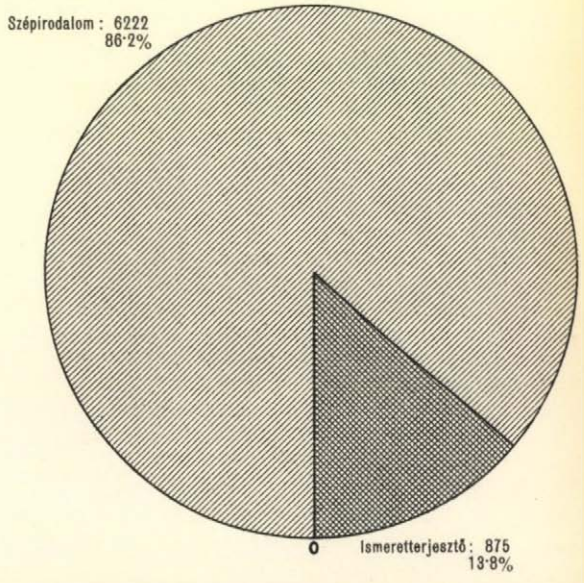
Szépirodalmi könyvek olvasási adatainak összesítése.

Összesen: 6222

XVIII.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő könyvek olvasási adatainak összesítése.

Összesen: 7097

Carlisle 4
Fogazzaro 4
Ibanez 4
Loti 4
Orczy 4
Sudermann 4

Munkásnő.

Dosztojevszkij 15
Wells 13
Dickens 11
Hamsun 11
Balzac 10
Ibanez 10
Wassermann 10
Rachmanova 8
Benoit 7
Lewis S. 7
Mann Th. 7
Regnier 7
Farrere 6
Hugo 6
Maupassant 6
Michaelis 6
Zola 6
Galsworthy 5
Kessel 5
Maugham 5
Twain 5
Werfel 5
Zweig S. 5
Buck 4
Deeping 4
Kellermann 4
London 4
Loti 4
Mauriac 4
Rölvaag 4
Sudermann 4

Háztartásbeli intellektuális nő.

Lewis S. 19
London 16
Maurois 14
Tolsztoj 13
Undset 13
Benoit 12
Buck 12
Galsworthy 12
Hamsun 12
Rachmanova 12
Rolland 9
Maugham 8
Walpole 8
Zweig S. 8
Balzac 7
Dickens 7
Kipling 7
Lagerlöf 7
Sudermann 7
Wassermann 7
Wells S. 7
Werfel 7
Hauptmann 6
Puskin 6
Reymont 6
Caine 5
France 5
Hugo 5
Morgan 5
Munthe 5
Ostenso 5
Zarek 5
Zola 5
Aldrich 4
Bourget 4
Dosztojevszkij 4
Dreiser 4
Kellermann 4
Maupassant 4
Sienkievicz 4
Thackeray 4
Turgenyev 4
Twain 4

Háztartásbeli munkásnő.

Benoit 7
Lewis 6
London 6
Mereskovszkij 5
Zola 5
Galsvorthy 4
Hamsun 4
Lagerlöf 4
Sudermann 4

Összesen.

Lewis S. 70
London 56
Galsvorthy 47
Lagerlöf 46
Benoit 41
Rachmanova 40
Balzac 36
Undset 36
Hamsun 35
Mereskovszkij 34
Wells 34
Dickens 33
Tolsztoj 33
Mann Th. 32
Wassermann 29
Zweig 29
Buck 27
Kipling 27
Dumas 26
Hugo 26
Dosztojevszkij 25
Maugham 25
Farrère 24
Barclay 23
Maupassant 23
Rolland 23
Werfel 23
Zola 23
Hauptmann 21
Shakespeare 21
Haggard 20
Ostenso 20
Loti 19
Sudermann 19
Orczy 18
Walpole 18
Günther 17
Ibsen 17
Verne 17
Turgenyev 16
Mauriac 15
Kellermann 14
Caine 14
Carlisle 13
Dante 13
Deeping 13
Huxley 13
Michaelis 13
Regnier 13
Shaw 13
Bordeaux 13
Goethe 12
Le Fort 12
Maurois 12
Sienkievicz 11
Bourget 10
Munthe 10
Puskin 10
Tagore 10
Twain 10
Aldrich 9
Fallada 9
Klabund 9
Prevost 9
Arlen 8
Byron 8
France 8
Salten 8
Schiller 8
Aragon 7
D'Annunzio 7

A Fővárosi Könyvtár szerzeményeinek válogatott jegyzéke, 1937.

Verzeichnis ausgewählter Zugänge der Stadtbibliothek, 1937.
Select list of new accessions, 1937.

0 Általános munkák

Allgemeines — General works

001 Tudomány és tudás

Wissenschaft und Wissen
Science and knowledge

Jancsó Elemér. Magyar tudományos élet Erdélyben 1918-tól napjainkig. Bp.: »Láthatár« [1937?]. 17 p.
R 001(439.42)»1918/1936«

Lehmann, Ernst Herbert. Zeitschriftenkunde im Dienst der Wissenschaft und Praxis. Berlin: Lorentz 1936. 20 p. **P 05(01)**

Rosenberg, Alfred. Weltanschauung und Wissenschaft. München: Eher [1937]. 13 p. (Nationalsoz. Wissenschaft. Schriftenreihe d. N. S. Monatshefte, 6.) **P 321.65(43)**

Várady Károly. Az evolució olimpiásza. Alapitsuk meg az első újkori szellemi olimpiász világegyesületét. Bp.: Torday 1932. 167 p. 1 t. **87929**

002 Írás és könyv.

Schrift- u. Buchwesen.
Writing. Books.

Crous, Ernst & Kirchner, Joachim. Die gotischen Schriftarten. Leipzig: Klinkhardt & Biermann 1928. 46 p. 64 t. **091/382**

Heckel, Adolf. Über ein Buch gebeugt. Lpzg: Seemann 1937. 14, [6] p. 10 t. **091/437**

Lehmann-Haupt, Hellmut. Das amerikanische Buchwesen. Buchdruck u. Buchhandel, Bibliophilie u. Bibliothekswesen i. den Vereinigten Staaten v. den Anfängen bis z. Gegenw. Unter Mitarbeit v. Ruth S. Grannis u. Lawrence C. Wroth. Lpzg: Hiersemann 1937. XII, 386 p. **0200/100**
Bibliographie: p. 341—362.

Ráth-Végh István. A könyv komédiája. Bp.: Cserépfalvi 1937. 211 p. **88689**

01 Könyvészet

Bibliographie — Bibliography

Alföldi András. Bibliographia Pannonica. A római kori Magyarország és a népvándorlás kutatásának irodalma. 1—2. k. Pécs: Dunántúl ny. (Pannonia könyvt. 9, 30.)
1. k. 1931—1934.; 1935. 27 p. **0169/70**
2. k. 1934—1935. és pótlások a megelőző évekből. 1936. 31 p.

Baranyai Mária & Keleti Adolf. A magyar nevelésügyi folyóiratok bibliográfiája 1841—1936. Bev. Felkay Ferenc. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 149 p. **01637/46/3**
= Fővárosi pedagógiai könyvt. kiadv. 3.

Berlin. Stadtbibliothek. Familienkunde. Auswahlverzeichnis. Berlin: Selbstverl. 1937. 125 p. **0171/202**

Bibliographie des Musikschrifttums. Jg. 1. Hg. im Auftrage des Staatlichen Instituts f. deutsche Musikforschung v. Kurt Taut. Lpzg: Hofmeister 1936. **01678/10**

Bohatta, Hans. Bibliographie der Breviere 1501—1850. Lpzg: Hiersemann 1937. VII, 350 p. **01626/2**

Buddecke, Werner. Die Jakob Böhme Ausgaben. Ein beschreibendes Verzeichnis. T. 1.: Die Ausgaben i. deutscher Sprache. Göttingen: Häntzschel 1937. XXIV, 255 p. (Hainbergschriften, H. 5.) **0120/87**

Fuchs, Walter. Beiträge zur Mandjurischen Bibliographie und Literatur. Tokyo: Deutsche Gesellschaft f. Natur- u. Völkerkunde Ostasiens 1936. [8], 146 p. 4 t. (Supplement d. »Mitteilungen« d. Deutschen Gesellschaft f. Natur- u. Völkerkunde Ostasiens, Supplementbd, XIV.) **A 51.01/1**
Bibliographie: p. 145—146.

Gintl, Zdeněk. Postavy a osobnosti. Praha: Mielantricha 1936. 836, [3] p. (Spisy Knihovny Hl. Mešta Prahy, 20.) **0171/200**

Kertész János. Báthory István az irodalomban. Halálának 350-ik évfordulójára. Bev. ell. Kerekesházy József. Bp.: Báthory István emlékbizottság kiad. 1936. 19 p. **0160/80**

Kertész János. Békés vármegye irodalmának bibliografiája. Cegléd: Sárik ny. [193?]. 23 p. (Békés vármegye monografiájából.) **0160/81**

Kertész János. Heves vármegye irodalmának bibliografiája. Cegléd: Sárik ny. [193?]. 28 p. (Heves vármegye monografiájából.) **0160/82**

Livres français. Choisis à l'intention des bibliothèques étrangères et des bibliothèques françaises à l'étranger. Paris: Firmin-Didot 1937. XV, 144 p. **0170/4**

Márkus Gábor. A XIX. század magyar neveléstörténeti irodalom bibliográfiája (1800-1914.) Szeged: Árpád ny. 1937. 93 p. (Közlemények a szegedi Ferenc József-tud. egyet. pedagógiai-lélektani int.-ből, 11. sz.) **01637/47**

Mikó Imre. Az erdélyi kérdés az európai közvélemény előtt. Lugos (Lugoj): Husvéth & Hoffer ny. 1936. 47 p. **R 016 : 323.1(439.42)**

[Magyar — román — angol — német.]

New York-Brooklyn. Public library. Union list of periodicals and newspapers. Currently received 1937. New York-Brooklyn: Public library 1937. 99 p. **Q 01605/11**

[Kőnyomat.]

New Zealand. Authors'week. Annals of New Zealand literature, being a preliminary list of New Zealand authors and their works with introductory essays and verses. New Zealand: Authors'week committee 1936. [6], 117 p. **01682/3**

Newton, A. Edward. Bibliography and pseudobibliography. London: Milford 1936. [5], 116 p. **0100/39**

Réz [Henrik] Heinrich. Deutsche Zeitungen und Zeitschriften in Ungarn v. Beginn bis 1918. München: Verl. f. Hochschulkunde 1935. 151 p. (Veröffentl. d. Inst. z. Erforsch. d. dtschen Volkstums im Süden u. Südosten in München, 8.) **01607/16**

Szukováthy Imre. Néhány adat a sportbibliográfia történetéhez. Bp.: Stephaneum 1936. 14 p. (A »Testnevelés«-ből.) **R 016 : 796**

Bibliográfia: p. 12—14.

Takács József. Jezsuita iskoladráma (1581—1773). (A drámaírók jegyzéke és a drámák időrendi áttekintése.) Összegyüjtötte —. Bp.: Pray rendtörténetíró munkaközösség 1937. 173 p. (Publ. ad hist. Soc. Jesu in Hungaria illustrandam, 3.) **88272/2**

=Jezsuita iskoladráma, 2.

02 Könyvtárügy

Bibliothekswesen — Library economy

Brensztejn, Michal. Bibljoteka uniwersytecka w Wilnie do roku 1832. Wilno: Drukarni Zawadzkiego 1925. [6], 160 p. 7 t. (Wydawnictiva bibljoteki publicznej i uniwersyteckiej w Wilnie, Nr. 2.) **0277/29**

Champneys, Amian L. Public libraries. A treatise on their design, construction and fittings. With a chapter on the principles of planning and a summary of the law. London: Batsford 1907. 4°. XIV, 183 p. 8 t. **X 6915**

Costa, Ugo. Codice delle biblioteche italiane. Milano: Mondadori 1937. 451 p. (Enciclopedia del libro.) **0218/25**

Crozet, Leo. Manuel pratique du bibliothécaire. Préf. de Pol Neveux & Charles Schmidt. Paris: Nourry 1937. 340 p. (Association des bibliothécaires français.) **0202/13**

Hartmann, Julius & Hans Füchsel (Hg.). Geschichte der Göttinger Universitäts-Bibliothek. Verfasst v. Göttinger Bibliothekaren, hg. v. —. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1937. 331 p. 17 t. **02778/6**

Bibliographie: p. 321—331.

Lisowski, Stanislaw. Wystawa »Marszalek Józef Pilsudski a Wilno« 11. V—14. VI. 1936 w bibljotece uniwersyteckiej w Wilnie. Wilno: Drukarnia »Grafika« 1937. [4], 39 p. 5 t. (Wydawnictwa bibljoteki uniwersyteckiej w Wilnie. Nr. 11.) **0277/30**

McColvin, Lionel R. Libraries and the public. London: Allen & Unwin 1937. 126 p. **0240/11**

Magyar könyvtárosok, A— és levéltárosok egyesületének évkönyve. 1. 1935—1937. Szerk.: Biszteray Gyula. Bp.: Egyet. ny. 1937. 89 p. **0206/12**

[Magyar & francia.]

Plenderleith, H. J. The conservation of prints, drawings, and manuscripts. Oxford: Univ. pr. 1937. VII, 66 p. 5 t. **0257/17**

Bibliography: p. 59—61.

Quinn, J. Henry & H. W. A c o m b. A manuel of cataloguing and indexing. London: Allen & Unwin 1933. 286 p. **0253/76**

Wilno. Bibljoteka publiczna uniwersytecka. Regulamin. Wilno: [Saját kiad.] 1925. 23 p. (Wydawnictura bibl. publ. i uniw. w Wilnie, No 1.) **0277/28**

057 Címtárak

Adressbücher — Handbooks

Alsódunántúli címtár. Baranya vármegye, Pécs, Mohács; Somogy várm. Kaposvár; Tolna várm. Szekszárd egyesített tiszti, kereskedelmi, ipari, pénzügyi és mezőgazdasági címtára és a városok lakjegyzéke. Összeáll. Z s a d á n y i Oszkár. Pécs: Haladás ny. 1937. 276, 227 p. **K 0570/4**

Hadirokkant, hadiözvegy és hadiárva iparosok és kereskedők hivatalos szaknévsora. Bp.: H. o. n. sz. 1937. 56 p. **R 057 : 384(43)**

Somogy vármegye és Kaposvár megyei város címtára. (Alsódunántúli címtár.) Szerk.: Z s a d á n y i Oszkár. Pécs: Haladás ny. r. t. 1937. 148 p. **89558**

Ad :] Somogy megye adattára:

07 Ujságírás

Zeitungswesen — Journalism

Dovifat, Emil. Zeitungslehre. I. Bd 1—2. Berlin: Gruyter 1937. (Sammlung Göschen, 1039—40.) **88792**

Bd 1. Theoretische Grundlagen-Nachricht und Meinung. Sprache und Form. 138 p.
Bd 2. Schriftleitung-Stoffbeschaffung und Bearbeitung. Technik und Wirtschaft d. Betriebes. 140 p.

Fischer, Helmut. Die ältesten Zeitungen und ihre Verleger. Augsburg: Schwabenland-Verlag 1936. 152 p. 23 t. **091/399**

Hollmann, Wolfgang. Alte deutsche Zeitungen. Bilder und Gestalten aus der Frühgeschichte des deutschen Zeitungswesens (1600—1800.) Lpzg: Bibliogr. Inst. [1937]. 50, [2] p. **091/401**

Kausz József. A véreskezű sajtó. Pápa: Keresztény nemz. ny. váll. 1937. 63 p. **R 07 : 17**

Kollerbohm, Arthur. Die ethischen Forderungen der katholischen Kirche an die Presse. München: Zeitungswissenschaftl. Vereinigung 1936. VII, 198 p. (Zeitung u. Leben, Bd XXXV.) **88980**

Bibliographie: p. 158—165.

Körözsy Béla. Sajtóviszonyok Magyarországon. Bp.: Uj Igazság könyvt. 1937. 32 p. **R 07(439)**

Nagy Elek. A demokrácia, a szabadkőművesség és a sajtó. Bp.: Held ny. 1937. 16 p. **R 342.732(439)**

090 Bibliofilia

Bibliophilie — Bibliofily

Admonti kódex. S z e n t I s t v á n törvényeinek XII. századi kézirata. Hasonmáskiadás. Bevezetéssel, magyar fordítással és jegyzetekkel ellátta B a r t o n i e k Emma. Bp.: Lantos 1935. 69, [&16] p. (A Magy. Nemz. Múz. Orsz. Széchenyi Könyvtára nemzeti kincseinek hasonmásai, 1.) **09/340**

Beer, Rudolf. Handschriftenschätze Spaniens. Bericht über eine im Auftr. d. Kaiserl. Akademie d. Wissenschaften in d. Jahren 1886—1888 durchgeführte Forschungsreise. Wien: Tempsky 1894. 755 p. **88259**

Burgada, Gaetano. Libri rari. Milano: Mondadori 1937. 170, [5] p. (Enciclopedia del libro.) **01609/62**

Gábriel Asztrik. Breviárium-típusú kódexek. Függ.: A L á n y i-k ó d e x latin szövege. Bp.: Sárkány ny. 1934. 70 p. 1 t. **R 091**

Munkácsi Ernő. Miniatűrművészet Itália könyvtáraiban. Héber kódexek. [Bp.:] Orsz. magy. zsidó múzeum [193?]. 4°. [4], 86, [4] p. XXXVIII t. **X 6813**

Robert, Maurice. Code de la bibliophilie moderne. Paris: Union latine d'éditions [1936]. [4], 61, [3], IV, [2] p. 6 t. **091/409**

Rümann, Arthur. Alte Deutsche Kinderbücher. Wien: Reichner Verl. 1937. 101 p. 150 t. (Exemplar Nr. 60.) **091/397**

Timár Kálmán. Dunántúli magyar kódexek sorsa. Pécs: Dunántúl ny. 1936. 50 p. (Pannonia-kvt., 29.) **R 091(439.32)**

Végh Gyula. Régi magyar könyvkötések. A Magyar Bibliophil Társaság kiállítása 1936. IV. havában. Bp.: Orsz. Széchenyi könyvtár és Magy. Bibliophil Társ. kiad. 1936. 40 p. 8 t. **01609/61**

1 Bölcselet

Philosophie — Philosophy

Asher, David. Arthur Schopenhauer. Neues v. ihm u. über ihn. Berlin : Duncker 1871. [4], 110 p. **87838**

Baader, Franz Ritter v. Fermenta cognitionis. H. 1—6. Berlin : Reimer 1822—1825. **89346**

Balthasar, Hans Urs. Apokalypse der deutschen Seele. Studien z. einer Lehre von letzten Haltungen. Bd 1. Salzburg : Pustet 1937. **89451**

Bd 1. Der deutsche Idealismus. XXIII, 734 p.

Békássy Árpád. Az analogia jelentősége a tudományos és vallásos világismeret kialakulásában. Bp. : Bethlen Gábor irod. & ny. r. t. 1936. 103 p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tud. egyet. philos. seminariumából, 19.) **89021**

Bibliográfia : p. 101—102.

Bense, Max. Anti-Klages oder von der Würde des Menschen. Berlin : Widerstands-Verl. 1937. 46 p. **P 1 Klages**

Bergmann, Ernst. Die natürliche Geistlehre. System einer deutsch-nordischen Weltsinndeutung. Stuttg. : Truckenmüller 1937. 389 p. **88829**

Bertram, Ernst. Nietzsche. Versuch einer Mythologie. Berlin : Bondi 1922. VIII, 368 p. **88602**

Brandenstein Béla br. Az ember a mindenségben. 1—3. k. Bp. : Akadémia 1937. **86823**

1. k. Az emberi test. Az emberi kultúra XXVII, 692 p.
2. k. Az emberi lélek. XII, 313, [3] p.
3. k. Az ember világhelyzete. X, 424 p.

Bréhier, Émile. La philosophie du moyen âge. Paris : Michel 1937. XX, 458 p. (L'évolution de l'humanité. Synthèse collective, 2. section, VII.) **89630**

Bibliographie : p. 437—448.

Bremond, Henri. Autour de l'Humanisme d' Érasme à Pascal. Préf. de Georges Goyau. Paris : Grasset 1936. 299 p. **88076**

Brunschvicg, Léon. René Descartes. Paris : Rieder 1937. 97 p. 16 t. (»Maitres des littératures«, 22.) **88959**

Bibliographie : p. 87—89.

Brunswig, Alfred. Leibniz. Wien : König 1925. 180, [3] p. (Menschen, Völker, Zeiten, VIII.) **88601**

Buchheim, Karl. Logik der Tatsachen vom geschichtlichen Wesen der Schöpfung. Lpzg : Hegner 1937. 265 p. **89752**

Czimmer József. A zsidó ismeretelmélet Maimuniig. Bp. : Tolnai ny. 1937. 31 p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. philosophiai seminariumából, 20.) **R 12(=924)(09)**

Dähnert, Ulrich. Die Erkenntnislehre des Albertus Magnus. Genossen a. d. Stufen d. »Abstractio«. Lpzg : Hirzel 1934. XVI, 277 p. (Studien u. Bibliographien z. Gegenwartsphilosophie, 4.) **88578**

Bibliographie : p. 215—218.

Diez, Max. Sprechen, Denken und Erkennen. Grundprobleme d. Philosophie. Aus d. Nachlass hg. u. Einführung v. Gerhard Lehmann. Berlin : Gruyter 1934. IV, 167 p. **88495**

Ernst, Otto. Nietzsche der falsche Prophet. Lpzg : Staackmann 1914. IV, 138 p. **89037**

Féiegyházy József. Pázmány bölcselete. Bp. : A Pázmány Péter tud. egyet. barátainak szöv. 1937. 229 p. **89231**

Bibliográfia : p. 223—225.

Fischer, Kuno. Akademische Reden. I. Johann Gottlieb Fichte. Rede z. akad. Fichte-Feier, gehalten in d. Collegienkirche zu Jena am 19. V. 1862. II. Die beiden kantischen Schulen in Jena. Rede z. Antritt d. Protektorats, am 1. II. 1862. Stuttg. : Cotta 1862. 111 p. **87842**

Frank, Philipp. Le principe de causalité et ses limites. Trad. de l'Allemand par J. Du Plessis de Grenédan. Paris : Flammarion [1937]. 284 p. (Biblioth. de philosophie scientifique.) **88192**

Fries, Jakob. Reinhold, Fichte und Schelling. Lpzg : Reinicke 1803. X, [2], 324 p. **87843**

Gedenkschrift für Ákos von Pauler. Hg. v. d. Ungarischen Philosophischen Gesellschaft unter Mitwirkung v. Julius Kornis. Zus.-gest. v. Ludwig Prohászka. Berlin : Gruyter 1936. 249 p. **88730**

Gerencsér István. A filozófus Pázmány. Bp. : A »Történetírás« kiad. 1937. 136 p. (Tanulmányok a magy. szellemiség és erkölcsök történetéhez, 1.) **89228**

Bibliográfia : p. 133—135.

Grunsky, Hans Alfred. Der Einbruch des Judentums in die Philosophie. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 36 p. (Schr. d. dtschen Hochschule f. Pol., H. 14.) **P 109 : 303.31**

Haecker, Theodor. Der Geist des Menschen und die Wahrheit. Lpzg: Hegner 1937. 220 p. **89750**

Haldane, J[ohn] S[cott]. Die Philosophie eines Biologen. *[1935.]* Nach d. 2. engl. Ausg. übers. u. eingel. v. Adolf Meyer. Jena: Fischer 1936. XVI, 130 p. 1 t. **88147**

Harsányi Margit. A Stoa lélektana. Dissz. Debrecen: Nagy ny. 1936. 53 p. **R 14 Stoa**
Bibliográfia: p. 53.

Heidenreich, Alfred. Im Angesicht des Schicksals. *[1928.]* 2. Aufl. Stuttg.: Urachhaus Verl. 1936. 16°. 117 p. (Christus aller Erde, Bd 27.) **87993**

Heiler, Josef. Das Absolute. Methode und Versuch einer Sinnklärung des »Transzendentalen Ideals«. München: Reinhardt 1921. 7, 78 p. **88644**

Hermann, Grete [etc.]. Die Bedeutung der modernen Physik für die Theorie der Erkenntnis. Von: —, Eduard May & Th. Vogel. Lpzg: Hirzel 1937. VIII, 210 p. **88609**

Hessen, Johannes. Wertphilosophie. Paderborn: Schöningh 1937. 262 p. **89527**

Hildebrandt, Kurt. Wagner und Nietzsche. Ihr Kampf gegen das neunzehnte Jahrhundert. Breslau: Hirt 1924. 514 p. **89269**

Hoberg, Clemens August. Das Dasein des Menschen. Die Grundfrage der Heideggerschen Philosophie. Zeulenroda: Sporn 1937. 157 p. **89363**

Hoffmann, Paul. Sinn und Geschichte. Historisch-Systematische Einleitung i. d. sinnerforschende Philosophie. München: Reinhardt 1937. XIV, 712 p. **88589**

Höfer, Josef. Vom Leben zur Wahrheit. Katholische Besinnung a. d. Lebensanschauung Wilhelm Diltheys. Freiburg im Br.: Herder 1936. XII, 342 p. **87806**

Hönigswald, Richard. Denker der italienischen Renaissance. Gestalten u. Probleme. Basel: Verl. Haus z. Falken 1938. 248 p. **89743**

Hunyady Piroska. Az ismeret eredete és bizonyossága Szent Bonaventura szerint. Bp.: Sárkány ny. 1936. 87 p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. philos. seminariumából, 11.)
Bibliográfia: p. 85—86. **R 121**

Jakowenko, Boris. Zur Kritik der Logistik, der Dialektik und der Phänomenologie. Prag: Bartl Buchdr. 1936. VII, 60 p. (»Internat. Bibliothek f. Philosophie.« Period. Sammelschr. Bd II. No. 3/4.) **88975**

Jánosi József. A bölcseleti megismerés határainak kérdése. Bp.: Stephaneum 1936. 17 p. **R 121**

Jaspers, Karl. Descartes und die Philosophie. Berlin: Gruyter 1937. 104 p. **89240**

Kamiat, Arnold H. The critique of poor reason. New York: [Rapp] 1936. [8], 143 p. **89762**

Katkov, Georg. Untersuchungen zur Werttheorie und Theodizee. Brünn: Rohrer 1937. XII, 164 p. (Veröffentlichungen der Brentano-Gesellschaft, III.) **88944**

Keller, Wilhelm. Der Sinnbegriff als Kategorie der Geisteswissenschaften. T. 1. München: Reinhardt 1937. **89234**

Kraus, Oskar. Die Werttheorien. Geschichte u. Kritik. Brünn: Rohrer 1937. XVIII, 515 p. (Veröffentlichungen d. Brentano Gesellschaft, II.) **88945**

Landsberg, Paul Ludwig. Die Erfahrung des Todes. Luzern: Vita nova-Verl. 1937. 133 p. **89005**

Lehner Ferenc. A jelenkori logika főirányai. Bp.: Egyet. ny. 1936. 39 p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tud. egyet. philosophiai seminariumából, 10.) **R 16»19«**

Mitscherlich, Waldemar. Erkenntnis-Möglichkeit der Natur- und Geisteswissenschaften. Stuttg.: Kohlhammer 1937. X, 69 p. (Geisteswissenschaftl. Forschungen, 11.) **P 121**

Morandini D. Mihály. Integrál analizis a tudományos kutatásban. Bp.: Szerző 1937. 99 p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyetem philosophiai seminariumából, 24.) **89061**
Bibliográfia: p. 89—97.

Noack, Hermann. Symbol und Existenz der Wissenschaft. Untersuchungen z. Grundlegung einer philosophischen Wissenschaftslehre. Halle/Saale: Niemeyer 1936. IX, 228 p. (Philosophie u. Geisteswissenschaften, 6.) **87701**

Oesterle, Friedrich. Die Anthropologie des Paracelsus. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 151 p. (Neue Dtsche Forschungen, 151.) **89781**
Bibliográfia: p. 148—151.

Radhakrishnan S[arvapalli] Sir & J[ohn] H[enry] Muirhead (Ed.). Contemporary Indian philosophy. By M. K. Gandhi, Rabindranath Tagore, Swami Abhedananda [etc.] London: Allen & Unwin 1936. 376 p. **A 54.10/4**

Räber, Hans. Othmar Spanns Philosophie des Universalismus. Darstellung u. Kritik. Jena: Fischer 1937. VIII, 184 p. 1 t.
Bibliographie: p. 168—181. **88354**

Révay József gróf. A megismerés autonómiája Kantnál. Bp.: Sárkány ny. 1936. 47 p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. philosophiai seminariumából, 14.) **R 121.6**

Ritter, Joachim. Mundus intelligibilis. Eine Untersuchung z. Aufnahme u. Umwandlung d. neuplatonischen Ontologie bei Augustinus. Frankfurt a. M.: Klostermann 1937. 159 p. (Philosophische Abhandlungen, VI.) **88247**
Bibliographie: p. 153—159.

Rothenbücher, Adolf. Das System der Pythagoreer nach d. Angaben d. Aristoteles. Berlin: Heimann 1867. 87 p. **88857**

Rőmer, Heinrich. Nietzsche. Bd 1—2. Lpzg: Klinkhardt & Biermann 1921. **88420**

Rüdiger, Horst. Wesen und Wandlung des Humanismus. Hamburg: Hoffmann 1937. 316 p. (Europa-Bibliothek.) **89669**

Sajó Géza. Az oksági elv problematikájához. Bp.: Stephaneum ny. 1936. 12 p. **R 124**

Schaller, Heinrich. Urgrund und Schöpfung. Ein Beitr. z. metaphysischen Ontologie u. Kosmologie. München: Reinhardt 1938. 111 p. **89702**

Schelling, F[riedrich] W[ilhelm] J[oseph]. System des transzendentalen Idealismus. Hg. v. Otto Weiss. Lpzg.: Meiner 1911. 308 p. **88742**

Schneider, Walther. Schopenhauer. Eine Biographie. Wien: Hermann-Fischer 1937. 422 p. 9 t. **88338**

Silva-Tarouca, Amadeo. Totale Philosophie und Wirklichkeit. Freiburg i. Br.: Herder 1937. X, 207 p. **88465**
Bibliographie: p. 198—201.

Steger, Walter. Das Problem der Objektivität in der Wissenschaft. Borna-Lpzg: Noske 1936. [4], 82 p. **P 121**

Strunz, Franz. Theophrastus Paracelsus. Idee u. Problem seiner Weltanschauung. Salzburg: Pustet 1937. 214 p. (Dtsche Geistesgeschichte, II.) **88670**

Temuralp, Takiyettin. Über die Grenzen der Erkennbarkeit bei Husserl und Scheler. Berlin: Verl. f. Staatswissenschaften & Geschichte 1937. VIII, 174 p. (Philos. Untersuchungen, Bd 2.) **89230**

Thielicke, Helmut. Schuld und Schicksal. Gedanken eines Christen über d. Tragische. Berlin: Furche-Verl. [1937]. 40 p. (Stimmen aus d. deutschen christlichen Studentenbewegung, 98.) **P 123**

Tsuchida, Kyoson. Contemporary thought of Japan and China. London: Williams & Norgate 1927. 240 p. **A 52.30/43**

Ulrici, Hermann. Gott und die Natur. *[1862.]* 2. neubearb. Aufl. Lpzg: Weigel 1866. XVI, 770 p. **89045**

Varga Sándor. Hogyan lehetséges a filozófia mint tudomány? Az ismeretelmélet fogalma és funkciója a filozófia életében. Bp.: Sárkány ny. 1937. 26 p. **R 121**
[Német nyelvű kivonattal.]

Vers un nouvel humanisme. Entretiens. Paris: Soc. des Nat. 1937. 227 p. **88955**

Vries, Joseph de. Denken und Sein. Ein Aufbau d. Erkenntnistheorie. Freiburg im Br.: Herder 1937. X, 304 p. (Mensch, Welt, Gott, Bd 2.) **88536**

Waldschmitt, Ludwig. Bolzanos Begründung des Objektivismus in der theoretischen und praktischen Philosophie. Würzburg: Triltsch 1937. IV, 117 p. **88825**
Bibliographie: p. 115—117.

Wasmuth, Ewald. Der Mensch in der Mitte. Von d. Bedingungen u. Beschränkungen d. Erkenntnis u. v. d. Folgerungen hieraus auf d. Theorien d. neuen Physik. Berlin: Schneider 1936. 142 p. **88240**

13 Okkult tudományok

Okkultismus — Occultism
Parapszichologia — Parapsychology

Bischoff, Erich. Die Mystik und Magie der Zahlen. (Arithmetische Kabbalah.) Zahlenmystik d. Himmels, d. Musik [etc.] Berlin : Barsdorf 1920. 248 p. (Geheime Wissenschaften, Bd 20.) **88050**
Bibliographie : p. 246.

Carrington, Hereward & John R. Meader. Death. Its causes and phenomena with special reference to immortality. *[1911.]* 2. ed. London : Rider 1913. XII, 552 p. 2 t.
Bibliography : p. 540—547. **88038**

Cleather, Alice Leighton. H. P. Blavatsky. Her life and work for humanity. Calcutta : Thacker, Spink 1922. 224 p. 1 t. **88319**

Dévai Stefánia. A primitív gondolkodás és a modern okkultizmus. Pécs : Kultúra könyvny. 1937. 76 p. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 122.) **R 133.4**
Bibliographie : p. 75.

Eisenhart-Saur, Götz. Die naturgesetzlichen Grundlagen der Astrologie. Zeulenroda i. Thür. : Sporn-Verl. 1937. 56 p. **88919**

Evans-Wentz, W. Y. Yoga und Geheimlehren Tibets. München-Planegg : Barth 1937. 286 p. **A 50.14/2**

Kingsland, William. The real H. P. Blavatsky. A study in theosophy, and a memoir of a Great Soul. London : Watkins 1928. XIV, 322 p. 3 t. **88318**

Kosutány István. Tudományos gyakorlati kéz-tan. Diagnózis és prognózis a kézből. Bp. : Székely ny. 1937. 224 p. **88947**
Bibliográfia : p. 221—222.

Martensen-Larsen, H[ans] (Hg.) Bekenntnisse eines Spiritisten. Ein Zeitbild. Nach Aufzeichnungen v. A. Carolsfeld-Krausé. Aus d. Dänischen übers. v. A. Martius. Hamburg : Agentur d. Rauhen Hauses 1925. 130 p. **88893**

Prince, Walter Franklin (ed.). Five sittings with Mrs. Sanders. — Studies in psychometry. New York : American soc. for psychical research 1924. VIII, 357 p. (Proceedings of the American soc. for psychical research, XVIII.) **88031**

Schmeing, Karl. Das »Zweite Gesicht« in Niederdeutschland. Wesen u. Wahrheitsgehalt. Lpzg : Barth 1937. XII, 200 p.
Bibliographie : p. 197—200. **89239**

Schmid, Gottlob. Die seelische Innenwelt im Spiegel des Traumlebens. Ein a. d. Beobachtung v. Traumbildern erwachsener Beitrag z. Psychologie d. Gefühlslebens. Lpzg : Barth 1937. VIII, 208 p. **88366**

Seitz, Anton. Phänomene des Spiritismus. München : Pfeiffer 1929. 233 p. (Zur religiösen Lage d. Gegenw., 18.) **88758**
Bibliographie : p. 231—233.

Thetter, Rudolf. Magnetismus, das Urheilmittel. Bericht eines Heilers. Lpzg : Kittl [1937]. 188, [15] p. 1 t. **88957**

Winterstein, Alfred Frhr. v. Telepathie und Hellsehen. Im Lichte d. modernen Forschung u. wissenschaftl. Kritik. Lpzg : Leo 1937. VIII, 244 p. (Bücher d. Seelenforschung, Bd II.) **89593**
Bibliographie : p. 232—236.

15 Lélektan

Psychologie — Psychology

Bauer, Otto. Das seelische Grundgefühl und seine natürlichen Grunderreger. Neue Physiologie d. geistigen Gefühls. Altona (Elbe) : Bauer 1934. 77 p. **P 152**

Bendetz Móric. Grafológia a gyakorlatban. 70 analizis magyarázatokkal. Bp. : Szerző 1937. 220 p. **88339**
Bibliográfia : p. 218—220.

Biborka Ferenc. Az akarat függetlensége. Bp. : Budai könyvny. 1936. 37, [3] p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tudományegyetem philosophiai seminariumából, 17.)
Bibliográfia : p. 37. **R 159.1**

Caspar, Paul & Gertrud v. Kügelgen. Dichter in der Handschrift. Graphologische Deutungen zeitgenössischer Dichtwerke. Hannover : Sponholtz 1937. 187 p. **87886**

Davidson, M. Free will or determinism. Foreword by Sir Richard Gregory. London : Watts 1937. XV, 203 p. **89489**

Duparchy-Jeannez, M. Ausdrucksformen von Krankheiten in der Handschrift. Aus d. Franz. übers. v. Hilde Passow. Zürich : Rascher 1936. 123 p. **88246**

Fahrenkamp, Karl. Leid und Gefahr. Leben u. Sterben. Lpzg : Kampmann 1933. 166 p. **88506**

Farkas Ferenc, inárcsi. Emberi és állati ösztönök. A D a r á n y i Ignác agrártud. társ.-ban tartott felolvasás. Bp.: Pfeifer 1937. 19 p. **R 151.3**

Fuller, Bampfylde Sir. Die Tyrannei der Seele. Eine Psychologie d. »Common Sense«. Übertr. v. Albert W e l l e k. Lpzg: Barth 1937. VIII, 260, [2] p. **88238**

Lélektani tanulmányok. Jelentés a Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. lélektani int.-ből. K o r n i s Gyula előszavával br. B r a n d e n s t e i n Béla közreműködésével szerk. H a r k a i S c h i l l e r Pál. 1. k. Bp.: Lélektani int. 1937. **88940**
[Magyar, német, angol.]

Lindworsky, J[ohs]. Willenschule. *[1910.]* 4. durch einen »Nachtrag« vermehrte Aufl. Paderborn: Schöningh 1932. IV, 138 p. **89349**

Lohde, Richard. Die Anthropologie P a s c a l s. Eine Strukturstudie zur Theorie d. Menschenkenntnis. Halle (Saale): Niemeyer 1936. VIII, 83 p. **P 1 Pascal**

Musil, Robert. Über die Dummheit. Vortrag. Wien: Fischer 1937. 48 p. (Schriftenreihe »Ausblicke«.) **P 153**

Picard, Max. Die Grenzen der Physiognomik. Erlenbach-Zürich: Rentsch 1937. 191 p. 30 t. **89710**

Plank, Max. Vom Wesen der Willensfreiheit. *[1936.]* 2. Aufl. Vortrag. Lpzg: Barth 1937. 34 p. **P 159.1**

Pulay Erwin. Der überempfindliche Mensch. Überempfindlichkeit d. Körpers u. d. Seele. Wien: Lorenz 1936. 278, [2] p. **87876**

Révész G[éza]. Die psychoanalytische Triebleh re. Amsterdam [o. Dr.] 1936. 12 p. (From: Proceedings. Vol. 39. No 8. 1936. Koninklijke Akademie van Wetenschappen te Amsterdam.) **P 156.01**

Rothacker, Erich. Die Schichten der Persönlichkeit. Lpzg: Barth 1938. 107 p. **89780**

Schering, Walther Malmsten. Zuschauen oder Handeln? Beitrag z. Lage u. Aufgabe d. Psychologie. Lpzg: Barth 1937. 72 p. **P 159.2**

Skramlik, Emil v. Beiträge zur Psychophysiologie der Sinnesleistungen. Psychophysiologie der Taststimme. Lpzg: Akad. Verlagsges. 1937. XI, 510 p. **4895**
= Archiv f. d. gesamte Psychologie. Erggsbd 4. Teil 1.

Tumlirz, Otto. Psychologie der höheren geistigen Berufe. Berlin: Oesterreichischer Wirtschaftsverl. 1937. [6], 121 p. **88494**
Bibliographie: p. 119.

Zimmermann, Heinz. Die Überwindung der Leib-Seele-Theorie. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 48, [4] p. (Neue Deutsche Forschungen, Abt. Philosophie, 21.) **P 151.4**

17 Erkölcsbölcselet. Életbölcselet

Ethik. Lebensanschauung
Ethics. Practical philosophy

Baensch, Otto. Philosophie und Leben. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1937. 29 p. 1 t. (Schriften d. Reichsinstituts f. Geschichte d. neuen Deutschlands.) **P 177**

Brunson, Paul. Der Weg nach Innen. München-Planegg: Barth 1937. 222 p. **89454**

Dietrich, Rudolf. Die Ethik Wilhelm D i l t h e y s. Düsseldorf: Schwann 1937. 168 p. (Abhandl. aus Ethik u. Moral, 13.)
Bibliographie: p. 159. **89251**

Endres, Franz Carl. Philosophie des Alltags. Briefe eines Philosophen an ein junges Mädchen. Zürich: Rascher 1936. [8], 160 p. **88200**

Grisebach, Eberhard. Freiheit und Zucht. Zürich: Rascher 1936. 382 p. **88161**

Hirschler Júlia. B ö h m Károly erkölcstana. Dissz. Debrecen. Bp.: Bethánia-ny. [193?]. 29 p. **R 17 Böhm Károly**

Jones, Rufus M. Some problems of life. Nashville: Cokesbury pr. 1937. 214 p. **88815**

Klages, Ludwig. Der Mensch und das Leben. Jena: Diederichs 1937. 67 p. **88799**

La Vigne-Erkmannsdorf, [Max] de. Der Weg der Menschen. Eine besinnliche Geschichte. Weisseneck über Rudolstadt: Erkmannsdorfer Verl. [1937]. 48 p. **P 177**

Mandel, Hermann. Wirklichkeitsethik. Grundlegung arteigenen, völkischen Rechtes und Ethos. Lpzg: Barth 1934. XVI, 143 p. (Abhandl. u. Monographien z. Philosophie d. Wirklichen, 7.) **88946**

March, Hans. Vom Helfen. Ein Beitrag zur Selbsterkenntnis. Berlin: Furche Verl. [1936]. 40 p. **P 156.01**

Maritain, Jacques. Science et sagesse. Suivi d'eclaircissements sur la philosophie morale. Paris: Labergerie [1935]. 393 p. **88385**
Bibliographie: p. 387—390.

Pulay Laura. Báró Eötvös József világnézete. Dissz. Bp.: Csaba ny. 1937. 29 p. **R 177 Eötvös József**

Samuel, [Herbert] visc. Belief and action. An everyday philosophy. London: Cassel 1937. 366 p. **89261**

Strege, Martin. Zum Sein in Gott durch Denken. Eine Darstellung der ethischen Mystik Albert Schweitzers. Lpzg: Meiner 1937. XI, 106 p. **89755**

Sylvester, Erich (Hg.). Vom Wesen des Menschen. Die Weisheit d. alten Völker: Chinesen, Inder, Ägypten, Babylonier, Juden, Perser, Griechen. Luzern: Vita nova-Verl. 1937. 435 p. **89589**

Szabó Irén. Böhm Károly etikája. Debrecen: Nagy ny. 1935. 63 p. **R 17 Böhm Károly**

Vogt, Paul. Goethes Lebensanschauung als Erlebnis d. heutigen Zeit. Berlin: Verl. f. Kultur & Wissenschaft 1937. 123 p. 1 t. **89275**

2 Vallás. Egyház

Religion. Kirche — Religion. Church

Besch, Johannes (Hg.). Wirklichkeit und Kraft Gottes. Zeugnisse f. d. christlichen Glauben aus unseren Tagen. Elberfeld: Buchhandl. d. Evang. Gesellsch. f. Dtschland 1936. 270 p. **88047**

Braun, Friedrich (Hg.). Erzählungen zum Katechismus. 800 Beispiele a. Gesch. u. Menschenleben. *[1903.]* 3. verbess. Aufl. Stuttg.: Steinkopf 1929. 280 p. **88046**

Clemen, Carl. Die Religionen der Erde. Ihr Wesen u. ihre Geschichte. In Verbindung mit Franz Babinger, Leo Baeck, Heinrich Hackmann [etz.] dargestellt. München: Bruckmann 1927. XII, 515 p. **88294**

De Heer, J[ohannes]. Armageddon. A népek végpusztulásának színtere. *[Die Endkrisis der Völker.]* Ford. Szabadi Elemér. Bp.: Sylvester ny. 1936. 141 p. **87794**

Franke, Hermann. Das Heil der Völker. Geleitw. v. Karl Adam. Paderborn: Schöningh 1937. 160 p. **88707**

Heiler, Friedrich (Hg.). Die Wahrheit Sundar Singhs. Neue Dokumente z. Sadhudreit. München: Reinhardt 1937. XIV, 299 p. **88645**

Hock János. Az ember könyve. Bp.: Urbányi 1937. 337 p. **88603**

Klemm Kálmán. Kereszténység vagy faji vallás. 1. k. Bp.: Stephaneum 1937. **89293**
1. Hitvédelmi tanulmány Rosenberg Mitosz-vallásáról. 247 p.

Knauer Sándor. Világnézeti harc a kereszténység és a zsidóság között. Uzhorod-Ungvár: Földesi ny. 1936. 112 p. **R 239.2**

Lippert, Peter. Menschenleid. München: Müller 1937. 91, [3] p. **89642**

Muckermann, Hermann. Von der Wiederkehr des Welterlösers. Religiöse Darlegungen über d. letzten Dinge d. Menschen im Anschluss an Kanzelvorträge in St. Matthias-Kirche zu Berlin. Regensburg: Pustet 1937. 122 p. **89502**

Schütz Antal. Az örökkévalóság. Tíz előadás. Bp.: Szt. István 1937. 334 p. (Isten országa, IV.) **88026**

Spoerri, Theophil. Die Sünde. Vortrag. Bern: Buchhandlung d. Evangel. Ges. 1934. 18 p. **P 241**

Studien zum Mythus des XX. Jahrhunderts. I/II. Kirchengeschichtlicher und biblischer Teil mit Epilogen. (Zugleich Stellungnahme zu Rosenbergs Broschüre »An d. Dunkelmänner unserer Zeit«.) *[1934.]* 5. Neudr. Köln: Bachemdr. 1935. XIV, 218 p. (Amtsblatt des Bischöflichen Ordinariats Berlin. Amtliche Beilage.) **89359**

21 Vallásbölcselet. Valláslélektan

Religionsphilosophie. Religionspsychologie — Philosophy of religion. Psychology of religion

Athanasius. Menschenwerdung Gottes. Ausgew. & übertrag. v. Ludwig A. Winterswyl. Lpzg: Hegner 1937. 97 p. **89507**

Augustinus, Aurelius. Über den dreieinigen Gott. Ausgew. & übertr. v. Michael Schmaus. Lpzg: Hegner 1936. 269 p. **87872**

Bange, Wilhelm. Meister Eckeharts Lehre vom göttlichen und geschöpflichen Sein. Dargestellt mit bes. Berücks. d. latein. Schriften. Limburg a. d. Lahn: Pallottiner-Verl. 1937. XIX, 283 p. **88977**
Bibliographie: p. XI—XIX.

Bangha [Béla] Adalbert. Welt und Überwelt. Das ewige Reich im Kampf d. Zeit. Innsbruck: Rauch 1937. XI, 202 p. **89505**

Bohlin, Forsten. Der Unabweisbare. Eine Einführung in d. religiöse Frage. Aus d. Schwed. v. Ilse Meyer-Lüne. München: Müller 1937. 149 p. **89006**

Buber, Martin. Die Frage an den Einzelnen. Berlin: Schocken 1936. 123 p. **87969**

Chambers, Oswald. Mein Äusserstes für Sein Höchstes. Tägliche Betrachtungen. Übers. v. Paula Hüni. *[1934.]* 7. Aufl. Lahr-Dinglingen (Baden): Scheickhardt [1937]. [8], 374, [2] p. **89187**

Clemen, Carl. Das Problem der Sünde. Berlin: Töpelmann 1936. [4], 57, [2] p. **P 216**

Combès, Gustave. Saint Augustin et la culture classique. Paris: Plon 1927. IX, 129 p. **88931**

Eklund, Harald. Theologie der Entscheidung. Zur Analyse und Kritik der »Existentiellen« Denkweise. Uppsala: Lundequitska bokhandeln 1937. XXI, 216 p. **88845**
Bibliographie: p. XV—XXI.

Francke, Karl. Metanoetik. Die Wissenschaft v. d. durch d. Erlösung veränderten Denken. Lpzg: Deichert 1913. [4], 170 p. **88062**

Günther, Gotthard & Helmut Schelsky. Christliche Metaphysik und das Schicksal des modernen Bewusstseins. Lpzg: Hirzel 1937. 108 p. **88594**

Heim, Karl. Glaubensgewissheit. Eine Untersuchung über d. Lebensfrage d. Religion. *[1916.]* 3. umgearb. Aufl. Lpzg: Hinrichs 1923. 276 p. **89130**

Hessen, Johannes. Der deutsche Genius und sein Ringen um Gott. Zehn Vorlesungen *[1935.]* 2. Aufl. München: Reinhardt 1937. 109 p. **89114**
Bibliographie: p. 106—109.

Hock János. Az élet könyve. 1—2. k. Bp.: Szerző & Urbányi 1936—1937. **89472**

Hoeck, Michael (Hg.). Denn dein ist das Reich. München: Kösel-Pustet 1937. 187 p. **88705**

Hohmann, Firmin. Bonaventura und das existenzielle Sein des Menschen. Würzburg: Becker 1935. XII, 239 p. (Abhandl. z. Philosophie u. Psychologie d. Religion, 35/36.) **89154**
Bibliographie: p. IX—XI.

Hoppeler, Hans. Von den unsichtbaren Dingen. Ein Büchlein z. Festigung im christlichen Glauben. Zollikon: Evangelische Buchhandl. [1936]. 96 p. **88390**

Kommoss, Rudolf. Sebastian Franck und Erasmus von Rotterdam. Berlin: Ebering 1934. 112 p. (Germanische Studien, 153.) **88055**

Lippert, Peter. Einsam und Gemeinsam. *[1936.]* 2. Aufl. Freiburg i. Br.: Herder 1937. VIII, 234 p. **88153**

Meissner, Martin. Henrik Steffens als Religionsphilosoph. Breslau: Maruschke & Berendt 1936. VIII, 76 p. **P 21 Steffens**
Bibliographie: p. 75—76.

Meyer, Martin. Gnade. Zürich: Orell Füssli 1935. 96 p. **88054**

Murray, J. B. (ed.). »The man in the street«, what is he to believe these days in light of facts, — is there, or is there not, a god? What of a life beyond? Lebanon: Sowers print. comp. [193?]. 224 p. **89013**

Rácz Jenő Ferenc. Aurelius Augustinus világnézete. Gyula: »Dürer« ny. 1937. 143 p. **89555**
Bibliográfia: p. 134—137.

Schairer, I[mmanuel] B. Die Nacht des Unbewussten und die Macht des Christentums. Stuttg.: Steinkopf 1927. 98 p. **88387**

Schick, Erich. Geistesleitung. Eine Gabe und Aufgabe für unser persönliches Leben. Berlin: Furche-Verl. [1937]. 31 p. (Stimmen aus d. deutschen christlichen Studentenbewegung, 99.) **P 214**

Seeberg, Reinhold. Christliche Ethik. Stuttg.: Kohlhammer 1936. XI, 417 [3] p. (Theologische Wissenschaft.) **87980**

Siegmund, Georg. Psychologie des Gottesglaubens. Auf Grund literarischer Selbstzeugnisse. Münster i. W.: Aschendorff 1937. VIII, 256 p. **88028**

Stakemeier, Eduard. Glaube und Rechtfertigung. Das Mysterium d. christl. Rechtfertigung aus d. Glauben dargest. nach d. Verhandlungen u. Lehrbestimmungen d. Konzils v. Trient. Freiburg i. Br.: Herder 1937. IX, 229 p. **89248**

Thieme, Karl. Christliche Bildung in dieser Zeit. Einsiedeln (Schweiz): Benziger 1935. 168 p. **89510**

Wunderle, Georg. Die gestaltende Kraft der Religion im Seelenleben des Menschen. Ein Beitr. z. religiösen Anthropologie. Würzburg: Becker Dr. 1936. 36 p. (Abhandl. z. Philosophie u. Psychologie d. Religion, 40.) **P 219(04)**

Wust, Peter. Ungewissheit und Wagnis. Salzburg: Pustet 1937. 317 p. **88175**

Zanthier, Christa Marie, v. Der Schicksalsglaube der Dithmarscher. Hebbel-Groth-Frensen-Gross. Eine religionsgeschichtliche Untersuchung. Diss. Tübingen. Heide in Holstein: Westholsteinische Verlagsdr. 1934. [2], 174 p. **87910**
Bibliographie: p. 167—173.

22 Biblia

Bibel — Bible

Handbuch zu den neutestamentlichen Apokryphen. Hg. v. Edgar Hennecke. Tübingen: Mohr 1914. XVI, 604 p. **88898**

König, Eduard. Die moderne Pentateuchkritik und ihre neueste Bekämpfung. Lpzg: Deichert 1914. [5], 106 p. **89192**

Loisy, Alfred. Les origines du Nouveau Testament. Paris: Nourry 1936. 376 p. **88377**

Neutestamentliche Apokryphen in deutscher Übersetzung u. mit Einleitungen hg. v. Edgar Hennecke. Tübingen: Mohr 1904. XII, 558 p. **88899**

Pongrácz József. Az apostolok cselekedetei magyarázata. Pápa: Főisk. ny. 1936. XX, 333 p. (Theologiai kézikönyvek, 5.) **88245**

Radó Polikárp. Az ószövetség története a Szentírás alapján. Bp.: Szentírásegyesület kiad. 1937. 4°. 285 p. 40 t. **X 6962**

Schirlitz, S. Ch. Griechisch-deutsches Wörterbuch zum Neuen Testamente. Neu bearb. v. Theodor Eger. *[1850.]* 6. durchges. Aufl. Giessen: Roth 1908. VI, 458 p. **89773**

Schlatter, Wilhelm. Biblische Menschenkunde. Die biblische Lehre v. Leib, Seele u. Geist. 2. neubearb. u. erg. Aufl. Berlin: Furche-Verl. [1936]. 79 p. **P 233**

Schmoller, Otto. Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament. *[1869.]* 4. Aufl. neubearb. v. Alfred Schmoller. Gütersloh: Bertelsmann 1913. IV, 501 p. **89204**

Wahrheit der Bibel, Die —. Persönliche Erlebnisse und Erfahrungen der Gegenwart. Berlin: Hochweg-Verl. 1936. 206 p. (Persönliche Bibel-Erlebnisse v. Menschen d. Gegenwart, 3.) **88242**

232 Krisztológia

Christologie — Christology

Begegnungen mit Christus. Zwölf Zeugnisse von Menschen unserer Zeit. Gesammelt v. Hans Bruns. Marburg (Lahn): Spener 1937. 141 p. **89294**

Chambers, Oswald. Psychologie der Erlösung. Lahr-Dinglingen (Baden): Schweickhardt [1936]. 192 p. **88241**

Grundmann, Walter. Der Gott Jesu Christi. Weimar: Verl. Deutsche Christen [1937]. 68 p. **89001**

Guardini, Romano. Der Herr. Betrachtungen über d. Person u. d. Leben Jesu Christi. Würzburg: Werkbund Verl. 1937. XVI, 762 p. **89732**

Heim, Karl. Jesus der Weltvollender. Der Glaube an d. Versöhnung u. Weltverwandlung. Berlin: Furche-Verl. 1937. 268 p. (Heim: Der evangelische Glaube u. d. Denken d. Gegenwart, Bd 3.) **88686**

Hynek, R. W. Krisztus kínhalála a modern orvosi tudomány világánál. *[Der Martertod Christi im Lichte d. mod. med. Wissenschaft. 1935.]* Ford. Czékus Géza. Bp.: Korda r. t. kiad. 1937. 117 p. 9 t. **88190**

Kösters, Ludwig. Unser Christusglaube. Das Heilandsbild d. kathol. Theologie. Freiburg i. Breisgau: Herder 1937. XIV, 340 p. 1 t. **88538**
Bibliographie: p. 227—238.

Lebreton, Jules. La vie et l'enseignement de Jesus Christ Notre Seigneur. Vol. 1—2. *[1931.]* 8. éd. Paris : Beauchesne 1935. **88441**

Schöttler, D. [Hans]. Das artgemässe Christusbild wie es uns Ariern der Evangelist Lucas gezeichnet hat u. wie es d. dtschen Christenvolke im Herzen leben soll. Bonn : Scheur 1937. 23 p. (»Positives Christentum«, H. 35.) **P 232.9**

Szimonidesz Lajos. Jézus Krisztus a Harmadik birodalomban. Bp. : Rekord kiad. 1937. 391 p. **89687**

248.2 Misztika

Mystik — Mysticism

Bernhart, Joseph. Der stumme Jubel. Ein mystischer Chor. Salzburg : Pustet 1936. 386 p. **89691**

Bremond, Henri. Das wesentliche Gebet. (La métaphysique des saints.) Ins Deutsche übertr. v. Hedwig Michel. Regensburg : Pustet 1936. 291 p. **87985**

Caussade, J[ean] P[ierre] de. Die Hingabe an die göttliche Vorsehung. Nachgelassenes Werk. Übertr. v. M[arie] v. Gebsattel. Paderborn : Schöningh 1937. 124 p. **88637**

Denifle, Heinrich. Das geistliche Leben. Deutsche Mystiker d. 14. Jahrhunderts. *[1873.]* Hg. u. eingel. v. Albert Auer. Salzburg : Pustet 1936. 512 p. 16 t. **89747**
Bibliography : p. 471—495.

Engelmann, Johanna. Von den »Kindern des Lichtes«. Etwas von den Wundern des übernatürlichen Lebens, angedeutet in Wort und Bild. Dülmen : Laumann 1936. 86 p.
Bibliographie : p. 75—86. **P 248**

Neuwinger, Rudolf. Die deutsche Mystik unter bes. Berücks. des »Cherubinischen Wandersmannes« Johann Schefflers. Bleicherode a. Harz : Nieft 1937. 220 p. (Schr. z. dtscheu Geistes u. Bildungsgesch., H. 1.) **88994**

Reich des göttlichen Willens, Das —. Grösse des Menschen im Reiche des göttlichen Willens. Offenbarungen an eine Einsiedler-Seele. Übers. a. d. italienischen v. Beda Ludwig. Bd 1. Waldsassen : Angerer 1936. **88073**

Sainte Thérèse de l'Enfant-Jésus. Histoire d'une âme, écrite par ellemême. Bar-Le-Duc : Impr. St.-Paul 1933. XXX, [2], 608 p. 21 t. **88425**

Vas Olga. A misztika hatása kódex-irodalmunkra. [Dissz.] Bp. : Saját kiad. 1937. 74 p.
Bibliográfia : p. 73—74. **R 091(439) : 248.2**

Wimmer, Anselm M. Die andere Seite. Gedanken über d. Problem d. Innerlichkeit. Innsbruck : Verl. d. »Monatrosen« 1937. 239 p. **88346**

27 Egyháztörténet

Kirchengeschichte — Church history

Bangha Béla és Borbély István. Az ősegyház. Bp. : Pázmány P. irod. társ. 1937. 303 p. 1 t. **87745/1**
= A keresztény egyház története, I.

Bergmann, Ernst. Die Deutsche Nationalkirche. *[1932.]* 2. Aufl. Breslau : Hirt 1934. VIII, 393 p. **89362**

Bergmann, Ernst. Die 25 Thesen der Deutschreligion. Ein Katechismus. Breslau : Hirt 1934. 86 p. **89366**

Bühler, Johannes. Klosterleben im deutschen Mittelalter. Nach zeitgenöss. Quellen. Lpzg : Insel-Verl. 1923. XXIV, 547 p. 16 t. (Deutsche Vergangenheit.) **88614**
Bibliographie : p. 519—523.

Carpenter, J[oseph] Estlin. Phases of early christianity. Six lectures. New York : Putnam 1916. XVI, 450 p. (American lectures on the history of religion.) **88703**

Huber Lipót. Zsidóság és kereszténység a multban és a jelenben. 1—2. k. Kalocsa : »Árpád« ny. 1933—1936. **87890**
1. k. Krisztustól a középkor végéig. 1936. XIV, 683, [3] p.
2. k. Újkori és modern zsidók Jézus Krisztusról és a kereszténységről. 1933. 444 p.
Bibliográfia : p. 444.

Isteni ige társasága, Az —. A verbita missziós szerzetesrend keletkezése és fejlődése napjainkig. Kőszeg : Szt Imre missziós szeminárium 1937. 72 p. 11 t. **89604**

Leisegang, Hans. Die Gnosis. Lpzg : Kröner 1924. VII, 404, 38 p. (Kröners Taschenausgabe, 32.) **87973**

Makkai László. A milkói (kun) püspökség és népei. Debrecen : Pannónia könyvk. váll. 1936. 62 p. **R 262.12(498.3) Milko (09)**

Pázmány [Péter] Petri. Epistolae ineditae. Harminckilenc kiadatlan Pázmány-levél. Levéltári jegyz. & vonatk. oklevelekkel kiad. Galla Ferenc. Vác : Kapisztrán ny. 1936. 97 p. (Olaszországi magyar oklevéltár.) **88415**

Peterson, Erik. Zeuge der Wahrheit. Lpzg: Hegner 1937. 94 p. **88963**

Stange, Carl. Erasmus und Julius II. Eine Legende. Berlin: Töpelmann 1937. XI, 357, XXXI p. 1 t. **89138**

282 Katholicizmus

Catholicismus — Catholicism

Belloc, Hilaire. Essays of a catholic layman in England. London: Sheed & Ward 1933. 319 p. **88166**

Biró Xav. Ferenc. A kommunizmus és Jézus szíve. »Miserentissimus Redemptor« és a »Quadragesimo anno« pápai enciklikák megvilágításában. Bp.: Korda 1936. 82 p. **R 232.3**

Coudenhove, I[da] F[riederike]. Beszélgetés az életszentségről. (Párbeszéd Szent Erzsébetről.) *[Gespräch über die Heiligkeit.]* Ford. br. Szentkereszty Erzsébet. Bp.: Szt. István-társ. 1936. 88 p. **R 235.3 Erzsébet**
Bibliográfia: p. 87—88.

Everhard, Wilhelm. Bauschäden im Hause Gottes. Die irdischen Gebrechen d. Kirche. Wiesbaden: Matthias Grünewald-Verl. 1937. 256 p. **88176**

Illés György. A katolikus turáni eszme hőse és vértanuja. Wilfinger József magyar apostoli hithirdető élete és működése nyomán. Szombathely: Papnövendékek Szt. Ágoston egylete 1936. 138, [2] p. **88123**

Knox, Roland. The mystery of the Kingdom and other sermons. London: Sheed & Ward 1937. VII, 180 p. **88107**

Kornis [Gyula] Jules. Le cardinal Pázmány (1570—1637). Paris: Assoc. Guillaume Budé 1937. 76 p. **R 92.262.12(439) Pázmány Péter**

Lendvai István. Katolicizmus és zsidókérdés. Bp.: Saját kiad. [193?]. 34 p. **R 303.31 : 282**

Maassen, Johannes (Hg.). Von der Herrlichkeit christlichen Lebens. Freiburg i. Br.: Herder 1937. [6], 288, [4] p. 11 t. **89610**

Missong, Alfred. August Schaurhofer. Ein Wiener Sozialapostel. Geleitw. v. Michael Pfliegler. Wien: Verl.-Anst. Tyrolia A.-G. 1936. 70 p. 1 t. (Priester ihrer Zeit, 3. Folge.) **P 92.262.1 (436.01) Schaurhofer August**

Mohl Adolf. Győregyházmegyei jeles papok. Győr: Győregyházmegyei alap ny. 1933. 360 p. 10 t. **89609**
Bibliográfia: Egyes fejezetek után.

Pfliegler, Michael. Der lebendige Christ vor der wirklichen Welt. Gesammelte Gewissenserforschungen. München: Tyrolia-Verl. 1937. 126 p. **89459**

Ressel, Franz. Das Gebetsapostolat in Vereinigung mit dem göttlichen Herzen Jesu. Warnsdorf: Opitz [1937]. 16°. 28 p. **P 264.1**

Ruin, Hans. Narren und Apostel. Europäische Bilder. Aus d. Schwedischen übers. v. Axel Norden. Wien: Leo Verl. 1937. 202 p. 18 t. **88097**

Schnürer, Gustav. Katholische Kirche und Kultur in der Barockzeit. Paderborn: Schöningh 1937. XVI, 804 p. **88672**

Schütz Antal. Dogmatika. A katolikus hitigazságok rendszere. 1—2. k. *[1922.]* 2. kiad. Bp.: Szent István társ. 1937. **89473**

Szemes József. Oláh Miklós. Esztergom: Laiszky ny. 1936. 60 p. **R 92.262.12(439) Oláh Miklós**
Bibliográfia: p. 57—59.

Vayer Lajos. Pázmány Péter ikonográfiája. Bp.: Egyetemi ny. 1935. 54 p. **R 92.262.12(439) Pázmány Péter**

283.3 Oxfordi csoportmozgalom

Oxford-Gruppenbewegung

Oxford group movement

Dezső László. Pedagógiai indítások az oxfordi csoportmozgalomban. Pécs: Kultúra ny. 1936. 48 p. (Specimina Diss. fac. philos. Reg. hung. univ. Elisabethinae Quinqueeccl., 87.) **R 284 : 371.58**

Eicken, Erich von. Ausweg aus der kirchlichen Erstarrung. Die Bedeutung d. Gruppenbewegung f. d. Deutsche Evangelische Kirche. Dresden: Ungelenk 1937. 117 p. **88398**

Fangen, Ronald. Welterneuerung, aber wie? Meine Begegnung m. d. Oxford-Gruppenbewegung. Aus d. Norwegischen übers. v. Cecilie Wedel. Basel: Majer 1936. 146, [1] p. **88288**

Foot, Stephen. Gestern fing mein Leben an. Übers. v. Herbert v. Krumhaar. Gotha: Klotz 1936. 178 p. **89189**

Mi is az az »Oxford-mozgalom«? Válasz több kérdésre, többeknek. Bp.: Bethlen ny. 1934. 16 p. **R 283.3**

Oxfordi csoport-mozgalom. Az—. I. A mozgalom. II. A mozgalom tanítása. III. A mozgalom élete. Ford. [Mutschenbacher Erzsébet.] Bp.: Bethlen ny. 1934. 15 p. **R 283.3**

Russell, A. J. For sinners only. London: Hodder & Stoughton 1936. 347 p. **88307**

284 Protestántizmus

Protestantismus — Protestantism

Bainton, Roland H. David Joris. Wiedertäufer und Kämpfer für Toleranz im 16. Jahrhundert. Lpzg: Heinsius 1937. VI, 229 p. (Archiv f. Reformationsgeschichte, VI.)
Bibliographie: p. 108—117. **88918**

Bengel, Johann Albrecht. Von göttlichen Dingen. Drei Aufsätze ü. Bibel u. Gebet. Von —, mit seinem selbstgefassten Lebenslauf. Neu hg. durch Wilhelm Keller. Stuttg.: Evang. Missionsverl. 1937. 78 p. 1 t. **89296**

Bock, Emil. Boten des Geistes. Schwäbische Geistesgeschichte u. christliche Zukunft. Stuttg.: Verl. Urachhaus 1937. 277, [3] p. **88682**

Bornkamm, Heinrich. Eckhart und Luther. Stuttg.: Kohlhammer 1936. 71 p. **P 21 Luther**

Brunner, D. Emil. Der Mensch im Wiederspruch. Die christliche Lehre vom Wahren u. vom wirklichen Menschen. Berlin: Furche-Verl. 1937. XVI, 572 p. **89161**

Brunner, Emil. Vom Werk des heiligen Geistes. Tübingen: Mohr 1935. 74 p. **P 231**

Brunner, Emil. Das Wort Gottes und der moderne Mensch. Berlin: Furche-Verl. 1937. 110 p. **88150**

Bruns, Hans. Ein Reformator nach der Reformation. Leben u. Wirken Philipp Jakob Speners. Vorw. v. Karl Heim. Marburg (Lahn): Spener-Verl. 1937. 150 p. 1 t. **89242**

Corpus Schwenckfeldianorum. Vol. 1—. Published under the Auspicies of the Schwenckfelder Church Pennsylvania and the Hartford Theological Seminary Connectitut. Ed. by Chester David Hartranft & Elmer Ellsworth Schultz Johnson. Associate editors Selina Gerhard Schultz & Levi Schultz Hoffman. Lpzg: Breitkopf & Härtel 1907. 4°. **X 6809**
Vol. 1—14. Letters and treatises of Caspar Schwenckfeld von Ossig. 1907—1936.

Deutelmoser, Arno. Luther. Staat und Glaube. Jena: Diederichs 1937. 373 p. **88827**

Dévay Lajos & Gyarmati Sándor. Nagy idők sodrában. A sztáramoravicai ref. keresztény egyház és község tört. 1786-1936. Subotica [Szabadka]: Globus 1936. 126 p. 1 t. **88937**

Eberhard, Samuel. Kreuzes-Theologie. Das reformatorische Anliegen in Zinzendorfs Verkündigung. München: Kaiser 1937. XII, 226 p. **89096**
Bibliographie: p. VII—XII.

Frommel, Emil. Erlebtes. Aus seinen Schriften gesamm. u. hg. v. Adolf Neeff. *[1928.]* 5. Aufl. Stuttg.: Steinkopf 1929. VIII, 236 p. 1 t. **88478**

Gogarten, Friedrich. Gericht oder Skepsis. Eine Streitschrift gegen Karl Barth. *[1937?.]* 2. Aufl. Jena: Diederichs 1937. 157 p. **88814**

Gossner, Johannes Evangelista. Mit einer unbekannten Selbstbiographie u. Dokumenten seines Lebens. Berlin: Gossnersche Missionsgesellsch. [1936]. 24 p.
P 92.284.1(43) Gossner

Hemmi, Peter. Sebastian Castellio. Zürich: Beer [1937]. 61 p.
P 92.284.2(44) Castellio Sebastian

Hoch, Walter. Evangelische Seelsorge. Ein Handbuch für Pfarrer u. Laien. Berlin: Furche-Verl. 1937. 240 p. **88496**

Monod, Adolf. Ausgewählte Schriften. Aus d. Französischen übers. v. Ferdinand Seinecke. Bd 1—2. *[1866.]* 2. durchgesehene Aufl. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1869.
Bd 1. (Theil 1—5.) XL, 178, 112, 93, 95 p. **88051**
Bd 2. (Theil 6—8.) 131, 123, 150 p.

Mund, Fritz. Pietismus — eine Schicksalsfrage an die Kirche heute. Marburg (Lahn): Spener-Verl. 1936. 135 p. **89361**

Nederbragt, J. A. Reformation. Studien u. Skizzen. Bp.: Sylvester-Dr. 1936. 180 p. 1 t. **87736**

Neeff, Adolf (Hg.). Bengel [&] Oetinger. Weg u. Wort d. beiden Schwabenväter. Stuttg.: Gundert 1933. 125 p. 2 t. **88635**

Papp Gusztáv. Kálmáncsehi Sánta Márton. Dissz. Bp.: Sylvester ny. 1935. 82, [4] p.
R 92.284.2(439) Kálmáncsehi Sánta Márton

Ravasz László. Hit és engedelmesség. Prédikációk, beszédek, cikkek, előadások. Cluj [-Kolozsvár]: Minerva ny. 1936. 331, [5] p. **87882**

Schmidt, Gerhart. Martin Butzer als protestantischer Politiker. Diss. Königsberg 1933. Borsdorf: Dr. Hoppe 1936. 43 p.
Bibliographie: p. 5—6. **P 284.1(43)»15«**

Schrenk, Gottlob. Gottesreich und Bund im älteren Protestantismus, vornehmlich bei Johannes Coccejus. Zugleich ein Beitrag z. Geschichte d. Pietismus und d. heilsgeschichtlichen Theologie. Gütersloh: Bertelsmann 1923. XVI, 366 p. (Beiträge z. Förderung christlicher Theologie, 2. Reihe, 5. Bd.) **89756**

Sippel, Theodor. Werdendes Quäkertum. Stuttg.: Kohlhammer 1937. VIII, 262 p. **89055**

Spoerri, Theophil. Vom befreienden Glauben. Berlin: Furche-Verl. 1934. 31 p. **88796**

Theologische Aufsätze. Karl Barth zum 50. Geburtstag. Hg. v. E. Wolf. München: Kaiser 1936. X, 622 p. **87703**

Ulrich, Hans. Das Transzendenzproblem bei Karl Barth. Diss. Tübingen: Dr. d. Studentenwerks 1936. 171 p. **88316**
Bibliographie: p. 165—170.

Wurmb v. Zink, Margot geb. Gräfin Lottum. Was ich mit Jesus erlebte. Basel: Brunnen-Verl. 1937. 80 p. 1 t. **88797**

Zoff, Otto. Die Hugenotten. Lpzg: Tal 1937. 380 p. 10 t. **89128**

291 Összehasonlító vallástudomány

Vergleichende Religionswissenschaft
Comparativ religion

Addison, James Thayer. Élet a halál után. Ford. Havas József. Bp.: Dante [1937]. 308 p. **89118**

Eberhardt, Paul. Religionskunde. Gotha: Perthes 1920. XII, 242 p. **88406**
Bibliographie: p. 225—236.

Eranos-Jahrbuch 1936. Gestaltung d. Erlösungsidee in Ost u. West. Hg. v. Olga Fröbe-Kapteyn. Zürich: Rhein-Verl. 1937. 332 p. 11 t. **X 2217**

Mensching, Gustav. Das heilige Wort. Eine religionsphänomenologische Untersuchung. Bonn: Röhrscheid 1937. [8], 148 p. (Untersuchungen z. allgem. Religionsgesch., 9.)
Bibliographie: p. 144—147. **88582**

Mensching, Wilhelm. Die religiöse Weltlage. Bad Pyrmont: Quäker-Verl. 1936. 34 p. **P 291.16**

Stuhlfauth, Georg. Das Dreieck. Die Gesch. eines religiösen Symbols. Stuttg.: Kohlhammer 1937. [5], 56 p. 3 t. **P 291.37**

292—299 Nem-keresztény vallások

Nicht-christliche Religionen
Non-Christians religions

Behanan, Kavor, T. Yoga. A scientific evaluation. London: Secker & Warburg 1937. XVIII, 270 p. **89132**

Bergmann, Ernst. Das Gottesgeheimnis. Landsberg: Pfeiffer 1936. 147 p. **89365**

Bleuchsteiner, Robert. Die gelbe Kirche. Mysterien d. buddhistischen Klöster i. Indien, Tibet, Mongolei u. China. Wien: Belf 1937. 272 p. 25 t. **A 51.24/6**
Bibliographie: p. 268—269.

Brahmajalasutra. Tibetischer u. mongolischer Text. Hg. v. Friedrich Weller. Lpzg: Harrassowitz 1934. 84 p. **A 51.24/7**

Buddha. Aufgenommen durch bes. Begabung eines dazu Berufenen. München: Verl. »Der Ruf« 1936. [4], 340 p. **A 54.23/21**

Davis, F. Hadland. Myths & legends of Japan. *[1912.]* London: Harrap 1920. XX, 432 p. 1 t. **A 52.29/2**

Gibbon, Eduard. Der Sieg des Islams. Wien: Bernina-Verl. 1937. 639 p. 38 t. **A 50.93/7**

Grimm, Georg. Ewige Fragen. Die religiösen Grundprobleme u. ihre Lösung im indischen Geiste. Berlin: Wolff [1937]. 72 p. **P 291.1**

Hopfner, Theodorus. Fontes historiae religionis Aegyptiacae. P. 1—5. Bonn: Marci & Weber 1922—1925. (Fontes historiae religionum ex auctoribus graecis et latinis coll., Fasc. II. P. 1—5.) **A 62.20/13**

Hüsing, Georg. Der Mazdahismus. Wien: Selbstverl. d. Gesellschaft Deutsche Bildung 1935. [4], 82 p. 1 t. **A 54.28/58**

Jackson, A. V. Williams. Zoroaster the prophet of ancient Iran. *[1898.]* 3. ed. New York: Columbia univers. pr. 1919. XXIV, 312, [2] p. 3 t. **A 54.28/66**
Bibliography: p. XI—XV.

Katha-Upanishad, Die-. Übertr. & erläut. v. Rudolf Otto. Berlin : Töpelmann 1936. 64 p. (Aus d. Welt d. Religion, Religionwissenschaftl. Reihe, 24.) **A 54.21/12**

Kerényi [Károly] Karl. Apollon. Studien über antike Religion u. Humanität. Wien : Leo-Verl. 1937. 279, [3] p. 1 t. **88341**

Macmunn, George Sir. The religions and hidden cults of India. London : Low & Marston [1931]. XII, 244 p. 24 t. **A 54.20/15**

Marett, R[obert] R[anulph]. Glaube, Hoffnung und Liebe in der primitiven Religion. Eine Urgeschichte der Moral. Übers. v. Erna Schüler. Geleitw. v. Konrad Theodor Preuss. Stuttg. : Enke 1936. IX, 190 p. 1 t. **87695**

[Nussimbaum, Leo]. Allah ist gross. Niedergang und Aufstieg der islamischen Welt von Abdul Hamid bis Ibn Saud. Von Essad bey. Lpzg : Passer 1936. 349 p.
Bibliographie : p. 347—349. **A 50.27/35**

Pahlavi texts. Ed. by Jamaspji Dastur Minocherji Jamasp-Asana. T. 1—2. Bombay : Fort print. pr. 1897—1913. **A 54.28/51**

Schmidt, Richard. Fakire und Fakirtum im alten und modernen Indien. Yoga Lehre und Yoga-Praxis nach d. indischen Originalquellen dargestellt. *[1907.]* 2. Aufl. Berlin : Barsdorf 1921. 290 p. **88255**

Schmitz, Paul. All-Islam! Weltmacht von morgen? Lpzg : Goldmann 1937. 260 p. 10 t. **A 50.27/36**

Schroeder, Leopold. Arische Religion. Bd 1. Lpzg : Haessel 1914. **A 54.20/16/1**
Bd 1. Einleitung. Der altarische Himmelsgott, d. höchste gute Wesen. VIII, 618 p.

Wadia, P[estonji] A[rdeshir]. Introduction to the Avesta. Transl. from the French of Baron C. De Harlez. Bombay : Pr. Mithaivala 1921. 348 p. (From »The journal of the Iranian Association.«) **A 54.28/49**

Werner, E[dward] T[heodore] C[halmers]. Myths & legends of China. London : Harrap 1924. 454 p. 31 t. **A 51.29/5**

3 Társadalomtudomány

Sozialwissenschaft — Social science

30 Szociológia

Soziologie — Sociology

Borkenau, Franz. Pareto. London : Chapman & Hall 1936. 219 p. 1 t. (Modern sociologist.) **89112**

Boross László (József). Haladás, önérdek és erkölcs. Bp. : Egyetemi ny. 1936. 159 p. **88502**

Freyer, Hans. Gesellschaft und Geschichte. Berlin : Teubner 1937. 20 p. (Stoffe u. Gestalten der deutschen Geschichte. Bd II. H. 6.) **P 30 : 901**

Frodl, Ferdinand. Gesellschaftslehre. Wien : Thomas-Verl. 1936. 450 p. **88254**

Huxley, Aldous. Ends and means. An enquiry into the nature of ideals and into the methods employed for their realization. London : Catto & Windus 1937. 336 p. **89624**

Menger, Karl. Einige neuere Fortschritte in der exakten Behandlung sozialwissenschaftlicher Probleme. Lpzg : Deuticke 1936. p. 103—132. **87897**
= Neuere Fortschritte i. d. exakten Wissenschaften.

Nebe, Otto Henning. Wirklichkeit als Gefährdung. Eine Studie zu einer Gesellschaftslehre d. Krise. Berlin : Furche-Verl. 1933. 59 p. (Furche-Studien, 6.) **P 30(04)**

Roloff, Ilse. Meister Eckeharts Schriften zur Gesellschaftsphilosophie. Jena : Fischer 1934. XVI, 336 p. (Die Herdflamme, 20.) **88626**

Rüfner, Vinzenz. Gemeinschaft, Staat und Recht. Bonn : Hanstein 1937. 4°. VI, 164 p. (Die Philosophie. Ihre Geschichte u. ihre Systematik. Abt. 15.) **X 6736**

Schondorff, Achim. Grundlegung einer volkswissenschaftlichen Lehre vom Menschen. Begründet auf Kriegsbriefen deutscher Studenten. Lpzg : Hirzel 1936. VIII, 68 p. (Studien u. Bibliographien z. Gegenwartsphilosophie.) **P 156**
Bibliographie : p. 66—68.

Stoltenberg, Hans L. Geschichte der deutschen Gruppwissenschaft (Soziologie) mit bes. Beachtung ihres Wortschatzes. T. 1. Lpzg : Buske 1937. **88141**
T. 1. Bis zum Anfang d. 19. Jahrhunderts. XV, 448 p.

Wiese, Leopold v. Sozial, geistig und kulturell. Eine grundsätzliche Betrachtung über d. Elemente d. zwischenmenschlichen Lebens. Lpzg: Buske 1936. 32 p. **P 30(04)**

301.3 Civilizáció. Kultúra

Civilisation. Kultur

Civilisation. Culture

Belloc, Hilaire. The crisis of our civilization. London: Cassell 1937. [5], 249 p. **89591**

Byhan, Arthur. La civilisation caucasienne. Préf. & trad. du George Montandon. Paris: Payot 1936. 259 p. 12 t. (Bibliothèque scientifique.) **A 47.99/36**

Casson, Stanley. Progress and catastrophe. An anatomy of human adventure. London: Hamilton 1937. 294, [2] p. 8 t. **88342**

Effelberger, Hans. Umrisse der amerikanischen Kultur und Kunst. Frankfurt a. M.: Diesterweg 1937. VIII, 52 p. **P 301.3(73)**
Bibliographie: p. 52.

Forster, Lancelot. The new culture in China. Introd. by Sir Michael E. Sadler. London: Allen & Unwin 1936. 240 p. **A 51.30/52**

Harrisson, Tom. Savage civilisation. London: Gollancz 1937. 463 p. 33 t. **88068**
Bibliography: p. 433—444.

Klimek, Stanislaw. Culture element distributions: I. The structure of California Indian culture. Berkeley: Univ. of California pr. 1935. 70 p. 7 t. **3017**
= University of California publ. in American archaeology & ethnology, 37. 1.

Kornis [Gyula] Julius. Nationale Kultur und Weltkultur. Wien: Österr. Kulturverl. 1937. p. 293—302. (Monatsschr. f. Kultur u. Pol. Jg II. H. 4.) **P 301.5**

Moock, Wilhelm. Aufbau der Kulturen. Paderborn: Bonifacius Dr. 1937. VIII, 339 p.
Bibliographie: p. 314—318. **88084**

Nemzetközi kongresszus. 5. finn-ugor kulturkongresszus. Tallinn 1936. Fenno-Ugrica V/a; V/B. Tartu: Mattieseni 1936. 42, 464 p. **X 2095**
[Magyar—német—finn—észt.]

Ortega y Gasset, José. Die Aufgabe unserer Zeit. *[1928.]* 2. Aufl. Aus d. Spanisch. übers. v. Helene Weyl. Einleit. von Ernst Robert Curtius. Stuttg.: Deutsche Verl.-Anst. [1930]. 291 p. **88156**

Westecker, Wilhelm. Kultur im Dienst der Nation. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1936. 147 p. **88379**

301.5 Kultúrák kölcsönhatása

Kulturelle Beziehungen

Cultural connections

Divéky Adorján. A magyar-lengyel érintkezések történelmi tanulságai. Bp.: Magy. nemzeti szöv. kiad. 1937. 32 p. **R 327(438):(439)**

Huszár [Károly] Karol (Red.). Polska i Węgry. Stosunki polsko-węgierskie w historji, kulturze i gospodarstwie. Bp.: Athenaeum ny. 1936. 4°. 428 p. 90 t. **X 6757**

Magyar-lengyel közlemények. Wiadomości węgiersko-polskie. Szerk.: Kajtár Jenő. 1. Bp.: Magy. egyet. & főisk. hallg. lengyel-barát egy. 1936. **X 2382**

Magyarország és Lengyelország. Magyar-lengyel kapcsolatok a történelemben, kultúrában és gazdasági téren. Szerk. Huszár Károly. Bp.: Athenaeum 1936. 4°. 453 p. 184 t. **X 6758**

Mezey István. Hungaro-Japanese relation in 1935. Bp.: R. Hung. Univ. pr. off. [1937]. 14 p. (Publ. of the Hung. Nippon soc., 1.) **P 301.5(52):(439)**

Nagy Iván, vitéz. Magyar-lengyel kapcsolatok és az ifjúság. Olay Ferenc előszavával. Bp.: Magy. egyet. főisk. hallg. egy. 1936. 45 p. 1 t. **X 2382/1**
Bibliográfia: p. 44—45.
= Magyar-lengyel közlemények, 1.

Székely Marianne. A protestáns erdélyi fejedelmek hatása a román kultúra fejlődésére. Debrecen: Tiszántúli ny. 1935. 28, [2] p.
Bibliográfia: p. [2]. **R 301.5(439.42):(498)**

302 Társadalmi tagozódás

Soziale Differenzierung

Social structure

Berdiajew, Nikolai. Christentum u. Klassenkampf. Deutsch hg. v. I. Schor. Luzern: Vita nova Verl. 1936. 98 p. **88211**

Ferré, Louise-Marie. Les classes sociales dans la France contemporaine. Paris: Hachette 1936. 267 p. **88844**

Hohensee, Günter. Der Begriff des Standes und seine Funktion in Staat und Volk. Diss. Göttingen. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1935. [6], 42 p. **P 302.01**
Bibliographie: p. 37—41.

302.2 Város- és faluszociológia

Soziologie der Stadt und des Dorfes
Town and Village

Blackham, Robert J[ames]. London for ever. The sovereign city, its romance, its reality. Forew. by Lord Wakefield of Hythe. London: Low [1932]. XV, 336 p. 33 t. **88300**

Bodor Antal. A falukutatás vezérfonala. Bp.: Magy. társ. falukutató int. 1935. 64 p. **R 302.21**

Bodor Antal. A falu megismerése. Bp.: Magy. társ. falukutató int. 1934. 22 p. **R 302.21(439)**

Bodor [Antal] Anthony. Rural analysis. Transl. by Margaret G. Bodanszky. Bp.: Village research institute 1934. 15 p. **R 302.21**

Günther, Hans F. K. Die Verstädterung. Ihre Gefahren f. Volk u. Staat v. Standpunkte d. Lebensforschung u. d. Gesellschaftswiss. *[1933.]* 2. Aufl. Lpzg: Teubner 1936. [5], 54 p. **P 325.331**

Klocke, Helmut. Deutsches und madjarisches Dorf in Ungarn. Lpzg: Hirzel 1937. 97 p. (Beih. z. Archiv f. Bevölkerungswiss. u. Bevölkerungspol. Bd VII.) **88841**

Kovács Alajos. Városaink egymásközti népcseréje. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 37 p. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 325.331**

Lynd, Robert S. & Helen Merrel Lynd. Middletown. A study in American culture. Foreword by Clark Wissler. London: Constable 1929. X, 550 p. **89664**

Lynd, Robert S. & Helen Merrell Lynd. Middletown in transition. A study in cultural conflicts. London: Constable 1937. XVIII, 604 p. **89665**

Nagy Lajos. A falu álarca. Bp.: »Nyugat« [1937]. 186 p. **89631**

Roupnel, Gaston. Histoire de la Campagne française. Paris: Grasset 1932. 431 p. **89673**

Simon Zoltán. Tanyavilág. Képek és rajzok, tanyanépünk ismeretlen életéről, örök sorsáról. Bp.: Hellas [1937]. 266 p. **89619**

Stengel, Erich. Dorfuntersuchungen. Anleitung zu selbstständigen ganzheitlichen Arbeiten über dörfliche Gemeinschaften. Erfurt: Stenger 1937. 60 p. (Biologische Zeitfragen.) **P 302.21(43)**

302.5 Család. Nemi élet

Familie. Geschlechtsleben
Family. Sexual life

Groves, Gladis & Robert A. Ross. Boldog vagy-e asszony? Ford.: Fülöp Zsigmond. Bp.: Cserépfalvi 1937. 269, [3] p. **89124**

Hattinberg, Hans von. Über die Liebe. Eine ärztliche Wegweisung. München: Lehmann 1936. 362, [6] p. **88086**

Hodann, Max. History of modern morals. Transl. by Stella Browne. London: Heinemann 1937. XV, 338 p. **88335**

Keglevich Gyula gróf. Családvédelem és erkölcsjellem nevelésről. Bp.: Egyetemi ny. 1935. 30 p. **R 302.501**

Lukas, Oskar. Erneuerung der Familie. Teplitz-Schönau: Wia-Verl. 1937. [8] p. (Bund d. Deutschen. Abt. Bevölkerungspol. Schriftenreihe A. H. 5.) **P 302.8(43)**

Maresch, Maria. Ehe und Familie auf kleinstem Lebensraum. Das Buch vom einfachen Leben. Paderborn: Schöningh 1933. 208 p.
Bibliographie: p. 208. **87950**

Michel, Ernst. Die moderne Ehe in Krisis und Erneuerung. Mainz: »Matthias Grünewald«-Verl. 1937. 191 p. **89127**

Pharmas, Phebus. Soçiologie du mariage. Alexandrie: Éd. Apollon [1936]. 165 p. **88389**

Szondi L[ipót]. Analysis of marriages. An attempt at a theory of choice in love. Hague: Nijhoff 1937. 80 p. 7 t. (Contributions to fate analysis, I.) **X 2264**
= Acta psychologica, III/1.

Tollár István. Családvédelem a magyar fajvédelem szolgálatában. Bp.: Stephaneum ny. 1936. 16 p. **R 302.8**

Ungern-Sternberg, Roderich. Die Ursachen neuzeitlicher Ehezerrüttung. Berlin: Stilke 1937. 103 p. **88835**

Zingg, Ernst. Schicksals-Ehen. Zwanzig Eheleben nach neuzeitlichen Gerichtsverhandlungen. Weinfelden: Neuenschwander [1936]. [10], 266 p. **87970**

303.2—303.4 Fajszociológia. Eugenika.

Rassensoziologie. Eugenik. Social anthropology. Eugenics.

Aschenbrenner, Alfred. Die Inzucht als bevölkerungspolitisches Problem, dargelegt an d. Bevölkerung d. fränkischen Dorfes Hartenstein. Diss. Erlangen: Buchdr. Döres 1936. 44 p. **P 303.41**
Bibliographie: p. 43.

Bosnyák Zoltán. Magyarország elzsidósodása. Bp.: Held [193?]. 159 p. **89597**
Bibliográfia: p. 158.

Clauss, Ludwig Ferdinand. Die nordische Seele. Eine Einführung in die Rassenseelenkunde. Berlin: Lehmann 1937. 91 p. 12 t. **88993**

Close, Upton. Le péril japonais. Préf. de Francis Delais. Paris: Payot 1936. 486 p. 3 t. (Bibliothèque politique et économique.) **A 52.30/37**

Coudenhove-Kalergi, R[ichard] Nikolaus. Judenhass von heute. — H. Coudenhove-Kalergi: Das Wesen des Antisemitismus. Wien: Paneuropa-Verl. 1936. 332 p. **88170**

Disraeli, Benjamin (Lord Beaconsfield). Die jüdische Weltherrschaft. Übers. u. erläut. v. Lothar v. Mitis. Geleitw. v. Emmerich Czermak. Lpzg: Hillmann 1936. 23 p. **P 303.31**

Frank, Walter. Deutsche Wissenschaft und Judenfrage. Mit Ansprachen von Karl Alexander v. Müller Wahlen. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1937. 51 p. **P 303.31(43)**

Frick, Wilhelm & Arthur Gütt. Nordisches Gedankengut im Dritten Reich. München: Lehmann 1936. 27 p. **P 303.4(43)**

Fülöp Béla. Zsidó — keresztény megértés útja. Makó: Szerző 1937. 100 p. **88178**

Gombó Iván. Zsidókérdés? Bp.: Diogenes kiad. [1937]. 88 p. **R 303.31(09)**
Bibliográfia: p. 88.

Gradmann, Robert. Die Abstammung des schwäbischen Volkes. Stuttg.: Kohlhammer 1937. 46 p. **P 572(434.7)**

Grant, Madison. Die Eroberung eines Kontinents. Die Verbreitung der Rassen in Amerika. Übers. v. Elze Mez. Geleitw. v. Eugen Fischer. Einführung v. Henry Fairfield Osborn. Berlin: Metzner 1937. XII, 231 p. **88956**

Güntert, Hermann. Der Ursprung der Germanen. Heidelberg: Winter 1934. 192 p. (Kultur u. Sprache, 9.) **88611**

Helmich, F. Rassenkunde aus katholischer Schau. Reichenberg: Volksbund-Verl. 1937. 23 p. (Stimmen d. Gegenw.) **P 303.2**

Koehler, Wilhelm. Studien zur Geschichte der Judenfrage. Die Zersetzung d. Völker durch d. Judentum religiös, rassisch, politisch u. wirtschaftlich gesehen. Berlin: Schlieffen-Verl. 1937. 156 p. **88619**
Bibliographie: p. 150—156.

Méhely Lajos. A magyarság multja, jelene és jövője. Bp.: Kis Akadémia 1936. 28, [4] p. (A Kis Akadémia kvt., XIX.) **R 303.21(= 945.11)**

Müller, Christian. Das Blutschutzgesetz und das Ehegesundheitsgesetz für d. Praxis d. deutschen Standesbeamten. Berlin: Verl. f. Standesamtswesen 1937. 60 p. **P 303.41(43)**

Nohara, Wilhelm Koma. Die »Gelbe Gefahr«. Japan und die Erhebung der farbigen Völker. Stuttg.: Union Dtsche Verl. [1936]. 215 p. 2 t. **A 50.32/45**

Olfenius, Karl. Die Lösung der Judenfrage im Dritten Reiche. Die wichtigsten Bestimmungen aus d. Judengesetzgebung. Berlin: Beltz [1937]. 72 p. **P 303.31(43)**
Bibliographie: p. 72.

Olfenius, Karl. Die Lösung der Judenfrage. (Gesetze d. Reichsparteitages d. Freiheit 1935. u. Ausführungsverordnungen.) Langensalza: Beltz 1936. 127×85 cm. **Pq 303.41(43)**

Rittershaus, Ernst. Die Rassenseele des deutschen Volkes, ihr Wesen, ihr Wirken und ihre Geschichte im europäischen Raum. Halle-a. S.: Marhold 1937. 116 p. 6 t. **88988**

Schickert, Klaus. Die Judenfrage in Ungarn. Jüdische Assimilation und antisemitische Bewegung im 19. u. 20. Jahrhundert. Essen: Essener Verl.-Anst. 1937. 201 p. (Juden im Leben d. Völker, 1.) **89615**
Bibliographie: p. 183—189.

Weizmann, Chaim. A zsidó nép és Palesztina. Beszéd. Ford. Osztern Lipót. Bp.: Magyar zsidók Pro-Palesztina szöv. 1937. 31 p. **R 303.31**

Zander, Friedrich Hermann. Die Verbreitung der Juden in der Welt. Statistische Beitr. z. d. Fragen d. Zeit. Berlin: Kämmerer 1937. 190 p. **88382**
Bibliographie: p. 182—187.

305.5 Geopolitika. Emberföldrajz. Antropogeográfia.

Geopolitik — Geopolitics

Christoff, Hellmut. Kurden und Armenier. Eine Untersuchung ü. d. Abhängigkeit ihrer Lebensformen u. Charakterentwicklung v. d. Landschaft. Hamburg: Evert 1935. [5], 85 p. 3 t. (Bunte Folge d. Wissenschaften, Bd 2.) **A 50.94/120**
Bibliographie: p. 81—85.

Haushofer, Karl. Geopolitik des Pazifischen Ozeans. Studien über d. Wechselbeziehungen zwischen Geographie u. Geschichte. *[1924.]* 3. ergänz. Aufl. Heidelberg: Vowinckel 1938. 338 p. 7 t. **89714**

Haushofer, Karl & Gustav Fochler-Hauke (Hg.). Welt in Gärung. Zeitberichte dtscher Geopolitiker. Lpzg: Breitkopf & Härtel 1937. 235 p. 18 t. **88231**

307 Néplélektan

Völkerpsychologie — Social mind

Abegg, Lily. Yamato. Der Sendungsglaube des japanischen Volkes. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1936. 285 p. 6 t. **A 52.30/44**
Bibliographie: p. 284—285.

Bälz, Erwin. Über die Todesverachtung der Japaner. Hg. v. Erwin Toku Bälz. Stuttg.: Engelhorn 1936. 46 p. **P 307(52)**

Belloc, Hilaire. An essay on the nature of contemporary England. London: Constable 1937. 80 p. **88343**

Gauger, Hildegard. Die Psychologie des Schweigens in England. Heidelberg: Winter 1937. [4], 72 p. (Anglistische Forschungen, 84.) **P 307(42)**
Bibliographie: p. [4].

Gibbs, Philip. England speaks. Being talks with roadsweepers, barbers, statesmen [etc.]. With a panorama of the English scene in this year of grace 1935. London: Heinemann 1936. VIII, 460 p. **88102**

Kämpfer, August Hermann. Der Urgrund des deutschen Wesens oder Gegensatz zwischen »kosmisch« u. »geradlinig«. Lpzg: Hillmann 1936. 80 p. **P 307(43)**

Koczogh András. Nemzeti tragédiánk okai és tanulságai a magunk vizsgálatában. Bp.: Budapesti ker. ifjúsági egyesület 1936. 30 p. **R 307(439)**

Lin Yutang. Mein Land und mein Volk. Aus d. Engl. v. W[ilhelm] E[manuel] Süskind. Stuttg.: Dtsche Verl. Anst. [1936]. 437 p. 3 t. **A 51.30/50**

Pung-Fai, Tao. Chinas Geist und Kraft. Vorw. v. Erwin Rousselle. Breslau: Priebatsch 1935. [11], 250 p. 16 t. **A 52.30/42**

Strowski, Fortunat. Vom Wesen des französischen Geistes. La sagesse française. Übers. v. Hans Hennecke. München: Oldenbourg 1937. 207 p. **89741**

Wähler, Martin (Hg.). Der deutsche Volkscharakter. Eine Wesenskunde d. deutschen Volksstämme u. Volksschläge. Jena: Diederichs 1937. 559 p. **88574**
Bibliographie: p. 539—555.

307.01 Társadalmi lélektan

Sozialpsychologie — Socialpsychology

Bauer, Wilhelm. Die öffentliche Meinung in der Weltgeschichte. Wildpark-Potsdam: Athenaion Verl. 1930. 402 p. (Museum d. Weltgeschichte.) **K 9000/1/1**

Nicolson, Harold. The meaning of prestige. Cambridge: University pr. 1937. 36 p. **89298**

Seiler, Hans Gottlob. Die Masse bei Tacitus. Diss. Erlangen: Dr. Junge 1936. 96 p.
Bibliographie: p. 7—8. **P 307.01**

307.9 A technika társadalmi szerepe. Technokratia

Technokratie — Technocracy

Beekman, E. H. M. Gott, Mensch, Technik, Wissenschaft. Hg. v. A. Hackelberger & P. Felix Harat. Paderborn: Schöningh 1937. 515 p. **88577**
Bibliographie: p. 502—515.

Whitehead, T. N. Leadership in a free society. A study in human relations based on an analysis of a present-day industrial civilization. London: Oxford univ. pr. 1936. XV, 266 p. **88087**

Wiederaufstieg des Abendlandes aus der Dämonie der Technik. Von Europäus. Berlin: Rentsch 1937. 218 p. **88953**

308 Szociográfia

Soziale Zustandsschilderung

Sociography

Bodor Antal (Szerk.). Honismeret könyve. Barabás Endre, —, Buday László [etc.] tanulmányai. Előszót írta Steinecker Ferenc. Bp.: Magy. társaság falukutató intézete 1935. 160 p. **89080**

Bokor István. Móradomb és környéke. Tanulmány a szegedi tanyavilágról. Szeged: Árpád ny. 1936. 78 p. 1 t. **R 308(439.026) Szeged**

Élő Dezső. Sarród monográfiája. Bp.: Orsz. Széchenyi-szöv. 1937. 4°. 168 p. (Orsz. Széchenyi-szöv. kvt., 2.) **X 6784**

Erdei Ferenc. Futóhomok. A Duna-Tiszaköz földje és népe. Bp.: Athenaeum 1937. 242 p. **88537**

Féja Géza. Viharsarok. Az alsó Tiszavidék és népe. Bp.: Athenaeum [1937]. 275 p. 8 t. (Magyarország felfedezése, 1.) **88164**

Fodor Ferenc. Magyar föld — magyar élet. Bp.: Szent István 1937. 263 p. **89721**
Bibliográfia: p. 263.

Hunyady Ferenc. A kismarjai választókerület. Cegléd: Sárik ny. 1936. 168 p. **88181**

Perret, Jean-Louis. La Finlande. Préf. de A. de Lapradelle. Nouv. ed. revue. Paris: Rieder 1931. 148 p. (Les États contemporains.) **88668**
Bibliographie: p. 143—145.

Rottensteiner, Rupert. Das Burgenlandbuch. Land u. Leute. Geschichte und Gegenwart. Ernst u. Humor. Wien: Saturn-Verl. 1937. 198 p. **88822**

Rozsondai Károly & Sümeghy József. Sopronbánfalva. Falutanulmány és községrajz. Sopron: Röttig-Romwalter 1937. 180 p. **89763**

Seres József. Kunágota község társadalomrajza. Bp.: Magy. társaság falukutató intézete 1937. 40 p. **R 308(439.024)Kunágota**

Siegfried, André. Le Canada. Puissance internationale. Paris: Colin 1937. 234 p. **88374**

Somogy megye adattára. Szerk.: Zsadányi Oszkár. A történeti részt írta: papi Kozma Béla. Pécs: Haladás ny. 1937. 301, [3] p. 14 t. **89558**
[Hozzákötve: Somogy vármegye és Kaposvár megyei város címtára . . .]

Völgyi József. Szigetköz. Dissz. Szeged. Győr: Egyházmegyei alap ny. 1937. 61, [3] p.
Bibliográfia: p. [1—2.] **88768**

309 Társadalomtörténet. Kultúrtörténet

Kulturgeschichte

History of civilization

Alberuni's India. An account of the religion, philosophy, literature, geography, chronology, astronomy, customs, laws and astrology of India. Ed. with notes by Edward C. Sachau. *[1910.]* Popular ed. London: Kegan Paul, Trench, Trübner 1914. L, [2], 408, 432 p. **A 54.30/36**

Andrian, Leopold. Oesterreich im Prisma der Idee. Katechismus d. Fuehrenden. Graz: Schmidt-Dengler 1937. 425 p. **88128**

Baltzer, Hermann. Rasse und Kultur. Ein Gang durch d. Weltgesch. Weimar: Duncker 1934. 272 p. 22 t. **88624**

Banse, Ewald. Das Orientbuch. (Der alte u. d. neue Orient.) Strassburg: Singer 1914. 466 p. 24 t. **A 50.30/65**

Brandenburg, Erich. Europa und die Welt. Hamburg: Hoffmann & Campe 1937. 254 p. (Europa-Bibliothek.) **89670**

Christoffel, Ulrich. Altes Spanien. Sinnbild u. Vorbild. Berlin: Verl. Die Runde 1936. 191 p. 20 t. **87880**

Clemen, Otto. Die Volksfrömmigkeit des ausgehenden Mittelalters. Dresden: Ungelenk 1937. 48 p. (Studien z. religiösen Volkskunde, H. 3.) **P 307.4»11/14«**

De Francesco, Grete. Die Macht des Charlatans. Basel: Schwabe 1937. 257 p. **89700**
Bibliographie: p. 252—255.

Erman, Adolf. Die Welt am Nil. Bilder a. d. alten Ägypten. Lpzg: Hinrichs 1936. XVI, 235 p. 25 t. **A 62.30/12**

Francsek Júlia. Idegen népek és idegen kultúrtényezők Egyiptomban a 18. dinasztia alatt. Dissz. Bp.: Szerző 1937. 55 p. 6 t. **89033**

Gottselig Gizella. Korrajz. Régi nagyasszonyok leveleiből. (XVI. & XVII. sz.) Dissz. Szeged: [Saját kiad.] 1937. 63 p. (Kolozsvári-szegedi ért. a magy. művelődéstört. köréből, 34.)
Bibliográfia: p. 61. **R 309(439)»15/16«**

Gregor, Joseph. Das spanische Welttheater. Weltanschauung. Politik u. Kunst im Zeitalter d. Habsburger. Wien : Reichner 1937. 534, [4] p. 26 t. **88483**

Grünwald Miksa. Zsidó biedermeier. Pécs : Dunántúl ny. 1937. 166 p. **89028**

Házy Albert. A XVI. század társadalomszemlélete Selneccerus Miklósnál és Szegedi Lőrincnél. Szeged : Tett-kiadás [193?]. 30 p. (Adalékok a tudományok szociológiájához. A—2.) **R 284.1(439)»15«**

Huszti Dénes. Irásbeliség és társadalmi fejlődés Firenzében a középkor és újkor határán. Bp. : Szerző 1935. 56 p. **R 309(45)Firenze**

Kardos Tibor. A magyar humanizmus kezdetei. Magántanári próbaelőadás. Pécs : Dunántúl ny. 1936. 74 p. (Pannónia kvtár, 20.) **R 149.932(439)**

Schmidt, Wilhelm. Handbuch der Methode der kulturhistorischen Ethnologie. Mit Beiträgen v. Wilhelm Koppers. Münster (Westf.) : Aschendorff 1937. XVI, 338 p. **89518**

Schultz, Julius. Wandlungen der Seele im Hochmittelalter. Bd 1. Breslau : Marcus 1936. **87796**

Bd 1. Gesellschaft, Staat und Politik. VI, 264 p.
Bd 2. Die Welt der Seele. VI, 270 p.

Spies, Otto. An Arab account of India in the 14th century. Being a translation of the chapters on India from Al-Qalgashandi's Subh Ul-A-Sha. Stuttg. : Kohlhammer 1936. [6], 78 p. (Bonner orientalistische Studien, 14.) **A 54.91/46**

Statkowski József. Lengyelország. Történelem, kultúra, civilizáció. Ford. Sántay Mária. Bp. : Studium 1935. 68 p. 1 t. **A 47.95/53**

Bibliográfia : p. 64—68.

Thoemmes, Elisabeth. Die Wallfahrten der Ungarn an den Rhein. Aachen : Volk 1937. 118 p. 4 t. (Veröffentlgen d. bischöfl. Diözesanarchivs Aachen. Bd 4.) **89267**

Bibliographie : p. 109—116.

Trócsányi Zoltán. Kirándulás a magyar multba. Bp. : Egyetemi ny. 1937. 414 p. 18 t. **89438**

Vehse, Eduard. Hofgeschichten aus Rokoko und Biedermeier. Weimar : Duncker [193?]. 295 p. 33 t. **89661**

Weber, Siegfried. Stadt und Amt Stuttgart zur Zeit des dreissigjährigen Krieges. Bevölkerungsbewegung und Finanzen. Diss. Tübingen. Heidenheim an d. Brenz : Dr. Härlen 1936. II, 92 p. **P 309(434.7) Stuttgart »1618/1648«**

Bibliographie : p. II.

Yvon, Paul. Les crises de la morale et de la moralité. Dans l'histoire de la civilisation et de la littérature des pays Anglosaxons. Paris : Boivin 1937. 127 p. **89595**

Zsámbéki László. Magyar művelődéstörténeti kis-lexikon. Szeged : Szegedi Új Nemzedék lapváll. 1937. 415 p. **K 3090/1**

31 Statisztika

Statistik — Statistics

Bencs Zoltán. A statisztika és az élet titokzatos rendje. Bp. : Szőv. háziny. 1937. 11 p. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 311**

Székesfőváros multja és jelene. A— számokban. Bpest szőv. egyesítésének hatvanadik évford. alkalmából. Bp. : Háziny. 1934. 523 p. 1 t. **648/87/1**

= Statisztikai Közlemények, 87/1.

Tschechoslowakei. Die — im Spiegel der Statistik. Karlsbad : Frank 1937. 90 p. 1 t.

Bibliographie : p. 89. **X 6965**

Zizek, Franz. Wie statistische Zahlen entstehen. Die entscheidenden methodischen Vorgänge. Lpzg : Buske 1937. IV, 151 p. **88992**

312 Népesedés

Bevölkerungsbewegung — Population

Bevölkerungsbewegung in der Schweiz. Mouvement de la population en Suisse 1935. Bern : Eidgenöss. statist. Amt 1936. 4°. 94 p. (Statistische Quellenwerke d. Schweiz, 73.) **X 6774**

Dublin, Louis & Alfred J. Lotka. Lenght of life. A study of the life table. New York : Ronald pr. 1936. XXII, 400 p. **88828**

Frercks, Rudolf. Deutsche Rassenpolitik. Lpzg : Reclam 1937. 16°. 76 p. **P 312.1(43)**

Bibliographie : p. 76.

Gütt, Arthur. Bevölkerungs- und Rassenpolitik. Berlin : Spaeth & Linde 1936. 40 p. (Aus »Die Verwaltungsakademie«.) **Pq 312.8(43)**

Hempel, Curt. Statistische Untersuchungen über die eheliche Fruchtbarkeit. Fruchtbarkeitstafeln nach mathematisch-statistischen Methoden aufgest. u. bevölkerungswissenschaftl. ausgewertet. Dresden : Dittert 1936. 169 p. 1 t. **88142**

Bibliographie : p. 7—11.

Hofmann, Adalbert. Wirtschaftliche und gesellschaftliche Einflüsse der Volksvermehrung. Diss. Basel. Lörzach-Stetten: Dr. Schahl 1935. [4], 30 p. **P 312.8**

Kiss [György] George. Le problème de la population au Japon. Préf. p. André S i e g f r i e d. Paris: Rivière 1936. 78, [2] p. 4 t.
Bibliographie: p. 76—78. **A 52.31/5**

Lehmann, Konstantin. Untersuchungen über Gehalt und Kinderzahl bei mittleren und höheren Beamten. München: Lehmann 1937. 47 p. **P 312.13 : 350.874.1(43)**
Bibliographie: p. 46—47.

Manninger Vilmos. A rákbetegség gyakorisága Budapesten és Magyarországon. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 16 p. (»Városi Szemle«-ből.) **R 312.261(439) : 616.006.46**

Mäschle, Hans. Statistische Untersuchungen der Bevölkerungsentwicklung Gross-Stuttgarts. Diss. Tübingen: Dr.-Tübingen d. Studentenwerks 1936. 64 p.
Bibliographie: p. 62. **P 312(43) Stuttgart**

Mikosch, Lambert. Stirbt unser Volk? Der Geburtenrückgang i. Österreich u. seine Folgen. Klagenfurt: Kleinmayr 1937. 47 p.
Bibliographie: p. 47. **P 312.8(436.01)**

Molnár Endre. Békéscsaba népességének fejlődése és összetétele. Bp.: Saját kiad. 1936. 12 p. **R 312.8(439.018) Békéscsaba**

Nürnberg. Statistisches Amt (Hg.). Die Bevölkerung Nürnbergs nach der Familienstatistik. Im Auftr. d. Oberbürgermeister d. Stadt d. Reichsparteitage Nürnberg. Nürnberg: Selbstverl. 1937. 42 p. (Mitteilungen d. Statist. Amts d. Stadt d. Reichsparteitage Nürnberg, 13.) **Pq 312.921(433)Nürnberg**

Oestreich, Johannes. Die Stellung des Nationalsozialismus zur Bevölkerungslehre von Thomas Robert M a l t h u s und seinen Anhängern. Würzburg: Triltsch 1936. VI, 52 p. **P 312.12 Malthus 7**
Bibliographie: p. 47—49.

Szél Tivadar. A budapesti házasságok. Bp.: Szfőv. háziny. [1935]. 428 p. **648/86/4**
= Statisztikai közlemények, 86/4.

Szél Tivadar. A gyermekágyi lázas halandóság alakulása Budapesten. Bp.: Szfőv. háziny. [193?]. 199 p. **648**
Bibliográfia: p. 193—199.
= Statisztikai Közlemények, 79. k., 1. sz.

Szénásy József. A székesfőváros születési viszonyairól és egyéjéről. Bp.: Stefánia szöv. [1937]. 31 p. **1149/116**
Bibliográfia: p. 30—31.
= Orsz. Stefánia szöv.... kiadv., 116.

Thirring Gusztáv. Budapest demográfiai és társadalmi tagozódásának fejlődése az utolsó 50 évben. 2. k. Bp.: Szfőv. háziny. [1937]. 272 p. **K 3100/46/70/3**
= Statisztikai közlemények, 70/3.

Valentiner, Theodor. Die seelischen Ursachen des Geburtenrückganges. München: Lehmann 1937. 81 p. (Politische Biologie, H. 2.) **P 312.12(09)**

Winkler, Wilhelm. Der Geburtenrückgang im deutschen Sprachgebiet. Vortrag. Wien: Deuticke 1936. 32 p. (Schriften d. Institutes f. Statistik d. Minderheitsvölker a. d. Univers. Wien, 8.) **P 312.12(=3)**

312.9 Településföldrajz

Siedlungsgeographie
Geography of Settlements

Dénes Jenő. Csepreg településföldrajza. Dissz. Pécs: Kultúra ny. 1937. 48 p. 2 t. (Specimina. Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 116. Geographia Pannonica XXVI.) **R 312.9(439.053)Csepreg**
Bibliográfia: p. 43—44.

Hammer Gyula. Győr. Városföldrajzi tanulmány. Dissz. Szeged. Győr: Széchenyi-ny. 1936. 106 p. **88987**
Bibliográfia: p. 103—104.

Kaser, Hans. Der Volks- und Kulturboden des Slowakeideutschtums. Beitr. z. Siedlungsgeographie. Breslau: Priebatsch 1934. VIII, 196 p. 4 t. (Schriften d. Osteuropa-Inst. i. Breslau, Neue Reihe, 2.) **87903**
Bibliographie: p. 180—196.

Kovalik Elemér. Balatonalmádi település földrajza. Pécs: Dunántúl ny. 1936. 35, [3] p. 1 t. (Geographia Pannonica, XXIII. Specimina Diss. facult. philos. Reg. hung. univ. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 104.) **R 312.9(439.070)Balatonalmádi**
Bibliographie: p. [1].

Szabó Elemér József. Ormánsági települések. Pécs: Engel könyvny. 1937. 63 p. 4 t. (Geographia Pannonica XXVII. Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 117.)
Bibliográfia: p. 60—61. **R 312.9(439.016)**

Zöllei András. Gönyü településföldrajza. Pécs: Kultúra könyvny. 1937. 29 p. 3 t. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 116. Geographia Pannonica, XXV.) **R 312.9(439.031)Gönyü**

32 Államtudomány. Politika

Staatswissenschaft. Politik
Political science. Politics

André-Vincent, Philippe. Les idées politiques de Chateaubriand. Paris: Montpellier 1936. 231 p. **88232**

Armstrong, Hamilton Fish. Mi vagy ők. Két világ összeütközése. Ford. Vámbéry Rusztem. Bp.: Századunk kiad. 1937. 120 p. **89458**

Belling, Curt. Der Film in Staat und Partei. Unter Mitarbeit v. Carlernst Strachwitz. Vorwort v. Carl Neumann. Berlin: Verlag »Der Film« 1936. 143 p. **87966**

Beneš, Eduard. Gedanke und Tat. Aus d. Schriften u. Reden. Bd 1—3. Prag: Orbis Verl. 1937. **88332**

Bd 1. Die Politik als Wissenschaft u. Kunst. 200, [2] p.
Bd 2. Vom Bau u. Leben d. Staates. 201, [4] p. Bibliographie: p. [1—3].
Bd 3. Die Zusammenarbeit der Nationen. 203, [2] p.

Beneš, Edward. Probleme der tschechoslovakischen Republik. Prag: »Orbis« Verl. 1936. 49 p. (Tschechoslovakische Quellen u. Dokumente, 13.) **P 32 Benes**

Brandl, Franz. Staatsprozesse. Lpzg: Günther 1937. 441 p. **88160**

Bibliographie: p. 440—441.

Bud János. A munka mitosza. (Politikai tanulmányok.) Bp.: Athenaeum 1937. 183 p. **89620**

Coudenhove-Kalergi, R[ichard] N. Totaler Staat, totaler Mensch. Wien: Glarus 1937. 193 p. **89736**

Del Vecchio, Giorgio. Saggi intorno allo stato. Roma: Soc. ed. del »Foro Italiano« 1935. 246 p. (Publicazioni dell'Istituto di filosofia del diritto della R. universita di Roma, I.) **89551**

Dempf, Alois. Christliche Staatsphilosophie in Spanien. Salzburg: Pustet 1937. 169 p. **88708**

Bibliographie: p. 168—169.

Dyckmans, Wilhelm. Das mittelalterliche Gemeinschaftsdenken unter dem Gesichtspunkt der Totalität. Eine rechtsphilos. Untersuchung. Paderborn: Schöningh 1937. 179 p. (Görres-Gesellschaft. Veröffentlichungen d. Sektion f. Rechts- u. Staatswissenschaft, 73.) **89233**

Fenyő Miksa. Bethlen István. Bp.: Magy. Cobden szöv. 1936. 30 p. **2439/80**

= Cobden kvt., 80.

Kellett, E. E. The story of dictatorship from the earliest times till to-day. London: Nicholson & Watson 1937. 232 p. **88345**

Kornis Gyula. Az élő Tisza István. Beszéd a Tisza István társaskör Tisza-serleg vacsoráján 1937. IV. 22-én. Bp.: Franklin 1937. 16 p. **R 32 Tisza István**

Lagarde, Paul de. Deutsche Schriften. *[1924.]* 3. Aufl. München: Lehmann 1937. 520 p. (Paul de Lagarde: Schriften für d. deutsche Volk, 1.) **89164**

Lewis, Edward R. A history of American political thought. From the civil war to the world war. New York: Macmillan 1937. X, 561 p. **89519**

Maurras, Charles. Mes idées politiques. Texte établi par Pierre Chardon. Pref. ined. Paris: Fayard 1937. XCI, 295 p. **88716**

Nagy Miklós. Tisza István politikai hagyatéka. (Halálának 18. évfordulójára.) Előszót írta Horánszky Lajos. Bp.: Athenaeum ny. 1936. 20 p. **R 32 Tisza István**

Österreichs Erneuerung. Die Reden des Bundeskanzlers Kurt Schuschnigg. [Bd] 1. Klagenfurt: Verl. »Carinthia« 1936. **89238**

Raschhofer, Hermann. Der politische Volksbegriff im modernen Italien. Berlin: Volk & Reich-Verl. 1936. 207 p. 1 t. **87981**

Rossbacher, Heinrich. Methodenlehre des politisch-wissenschaftlichen Schrifttums. 2. Aufl. Halberstadt: Doelle 1936. 46 p. (Abhandlungen ü. d. polit.-wissenschaftl. Schrifttum, 3.) **P 303.2**

Bibliographie: p. 45—46.

Rossbacher, Heinrich. Platon und die politische Methode. Halberstadt: Doelle 1937. 57 p. (Abhandl. über das politisch-wissenschaftl. Schrifttum, 4.) **P 1 Platon**

Rossbacher, Heinrich. Politische und wissenschaftliche Methode. *[1935.]* 2. Aufl. Halberstadt: Doelle 1936. 103 p. (Abhandlungen über d. politisch-wissenschaftl. Schrifttum, 1. Abhandl.) **89107**

Schulze-Soelde, Walther. Weltanschauung und Politik. Lpzg: Quelle & Meyer 1937. VIII, 116 p. **89244**

Spahn, Hans. Geist und Gewalt in der Völkerpolitik. Zürich: Europa Verl. 1937. 189, [4] p. **88201**

Stern Samu. A szabad gondolat és a nemzeti eszme. Előad. a M. Cobden szöv.-ben. Bp.: Cobden szöv. 1936. 28 p. **2439/79**

= Cobden kvt. 79.

Szandtner Pál. Politika. *[1936.]* 3. kiad. — egyet. tanár előadásai után jegyezte P ü s k i Sándor. Bp.: Kartárs kiad. 1937. 168 p. (Jog- és államtud. jegyzetek, 1.) **89560**
[Kőnyomat.]

Tamássi György. A totális állam. Bp.: Kortárs könyvkiadó 1937. 48 p. **R 321.01**
Bibliográfia: p. 47.

Vossler, Otto. Der Nationalgedanke von R o u s s e a u bis R a n k e. München: Oldenbourg 1937. 187 p. **88824**

Zatschek, Heinz. Das Volksbewusstsein. Sein werden im Spiegel der Geschichtsschreibung. Brünn: Rohrer 1936. IV, 105 p. **88798**
Bibliographie: p. 99—104.

321.64 Fascizmus

Fascismus — Fascism

Ardemagni, Mirko. Wird Frankreich faschistisch? Dtsche Bearbeitung v. Leopold P e t z. Berlin: Hugo & Schlotheim 1937. 132 p. **88961**

Chesterton, A. K. M o s l e y. Geschichte u. Programm d. britischen Faschismus. Übertr. Erich B o e h m e. Lpzg: Seemann 1937. 258 p. 2 t. **88461**

Diel, Louise. M u s s o l i n i. Kampf, Sieg u. Sendung d. Faschismus. Lpzg: List 1937. 340 p. 1 t. **88340**

Lojacono, Luigi (ed.). Le corporazioni fasciste. Con scritti di Francesco A n g e l i n i, Gino A r i a s, Alberto B i g g i n i [etc.] Milano: Hoepli 1935. X, 341 p. **88849**
Bibliografia: p. 327—341.

Marpicati, Arturo. Die faschistische Partei. Entstehung, Wirkungskreis. Geleitw. v. Hans F r a n k. Übers. a. d. Ital. v. F. G a s b a r r a. München: Duncker & Humblot 1937. XI, 100 p. 1 t. **89236**

Ujpéteri Elemér. Az olasz korporativ törvényhozás. Bp.: Mérnökök ny. 1936. 69 p. (Egyetemi olasz szöv. kiadv.) **R 342.53(45)**

Vizy András. L'idea corporativa nello stato fascista. — Korporativ eszme a fasiszta államban. Pref. Gino L o r e n z i. Bp.: Egyet. ny. 1936. 18 p. (Egyet. hallg. olasz szöv.-nek kiadványsor., 1. sz.) **R 321.64**
[Olasz, magyar.]

321.65 Nemzeti szocializmus

Nationalsozialismus

National socialism

Damaschke, Adolf. Ein Kampf um Sozialismus und Nation. Vom Ringen um Boden für jeden Volksgenossen. Dresden: Reissner 1935. 256 p. **88621**

Dietrich, Otto. Mit H i t l e r in die Macht. Persönliche Erlebnisse mit meinem Führer. *[1934.]* 11. Aufl. München: Eher 1934. 209 p. **88094**

Fabricius, Hans. Geschichte der nationalsozialistischen Bewegung. Berlin: Spaeth & Linde 1936. 63 p. (Aus: »Die Verwaltungsakademie«.) **Pq 321.65(43)(09)**
Bibliographie: p. 63.

Hoske, Hans. Die menschliche Leistung als Grundlage des Totalen Staates. Lpzg: Hirzel 1936. [4], 61 p. **P 321.65 : 613**
Bibliographie: p. 60—61.

Hudel, Alois. Die Grundlagen des Nationalsozialismus. Eine ideengeschichtliche Untersuchung v. katholischer Warte. *[193?.]* 5. Aufl. Lpzg: Günther 1937. 294 p. 1 t. **88090**
Bibliographie: p. 294.

Mottistone, Lord [General Jack E. B. Seely]. Auf der Suche nach der Wahrheit. Mayflower seeks the truth. Stuttg.: Dtsche Verl-Anst. [1937?]. 158 p. 8 t. **88120**

Pelloux, Robert. Le parti national-socialiste et ses rapports avec l'État. Paris: Hartmann 1936. 100 p. **P 321.65(43)**
Bibliographie: p. 99.

Usadel, Georg. Zucht und Ordnung. Grundlagen einer nationalsozialistischen Ethik. *[1935.]* 5. Aufl. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1935. 74 p. **P 321.65 : 17**

321.66 Testületi állam

Ständestaat — Corporative State

Arcis, Max d'. Les réalisations corporative en Suisse. Paris: Attinger 1935. 96 t. (Biblioth. corporative.) **P 321.66(494)**

Manoilesco, Mihail. Le siècle du corporatisme. Doctrine du corporatisme intégral et pur. Paris: Alcan 1936. 376 p. **88803**

Messner, Johannes. Die berufständische Ordnung. Innsbruck: Tyrolia Verl. 1936. VIII, 344 p. **89724**

Stipek, Hermann. Das Werden des berufsständischen Gedankens. Wien: Dtscher Verl. f. Jugend u. Volk [1937?]. 23 p. Bibliographie: p. 23. **P 321.66(436.01)**

Thewrewk-Pallaghy Attila. Az újabb osztrák alkotmányfejlődés. Bp.: Radó ny. 1936. 23 p. **R 321.66(436.01)**

Zapp, Manfred. Portugal als autoritärer Staat. Berlin: Verl. f. Politik u. Wirtschaft 1937. 88 p. 20 t. **89606**

322 Állam és egyház

Staat und Kirche — State and church

Benesch, Fritz. Machtkampf und Kirche. Eine Antwort an Konrad M ö c k e l. Brasov-Kronstadt: Dtsche Volksdr. 1937. 29 p. **P 261.7(439.42)**

Faschismus und Religionsfreiheit. Roma: Soc. anonima poligrafica italiana 1933. 46 p. **P 322(45)**

Gogarten, Friedrich. Einheit von Evangelium und Volkstum? Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt 1933. 30 p. **P 261.7(43)**

Pius XI. pápa apostoli körlevele a kat. Egyház helyzetéről Németországban és a kat. vallás helyzetéről Mexikóban. Bp.: Szt. István-t. 1937. 63 p. **R 261.7(43)**

Ridley, F. A. The papacy and fascism. The crisis of the twentieth century. London: Secker [1937]. 264 p. **89543**

323 Belpolitika

Innere Politik — Home politics

Amrein, Alfred. Volk ohne Führung. Betrachtungen zur innen- und aussenpolitischen Lage der Schweiz. Zürich: Selbstverl. [1937]. 119 p. **89057**

Bischoff, Norbert v. Ankara. Eine Deutung des neuen Werdens in der Türkei. Wien: Holzhausen 1935. [8], 228 p. **A 55.30/13**

Cardozo, Harold. The march of a nation. My year of spain's civil war. London: Eyre & Spotiswoode 1937. VIII, 315 p. 25 t. **89447**

Daye, Pierre. Léon D e g r e l l e et le rexisme. Paris: Fayard 1937. 251, [3] p. **88715**

Domán Miklós. Az amerikai elnökválasztás után egy újabb New Deal küszöbén. Pécs: Dunántul egyetemi ny. 1937. 16 p. **R 323(73)»193«**

Greuel in Spanien. [O. O., Dr. & J.] 68 p. **P 323.25(46)»193«**

Halévy, Daniel. La république des comités. Essai d'histoire contemporaine. (1895—1934) Paris: Grasset 1934. (»La cité française«.) **89672**

Heinrichsdorff, Wolff. Die liberale Opposition in Deutschland seit dem 30. I. 1933. (dargest. an d. Entwicklung d. »Frankfurter Zeitung«.) Versuch einer Systematik d. pol. Kritik. Hamburg: Evert 1937. 61 p. **P 323(43)»193«** Bibliographie: p. 61.

Marquès-Rivière, Jean. La Chine dans le monde. La révolution chinoise de 1912 à 1935. Préf. du J. de Reviers de M a u n y. Paris: Payot 1935. 284 p. (Coll. d'études de documents et de témoignages pour servir à l'histoire de notre temps.) **A 51.32/66**

Németország. Statistisches Reichsamt. Die Wahlen zum Reichstag am 29. III. 1936. Berlin: Verl. f. Sozialpolitik, Wirtschaft u. Statistik 1937. 59 p. **1224/497** = Statistik des Deutschen Reichs. Bd 497.

Roosevelt, Franklin D. Das neue Amerika. Luzern: Vita nova Verl. 1937. 71 p. **89249**

Rotbuch über Spanien, Das —. Bilder, Dokumente, Zeugenaussagen. Gesammelt & hg. v. d. Anti-Komintern. Berlin: Nibelungen-Verl. 1937. 317, [3] p. **89133**

Schuschnigg, Kurt. Dreimal Österreich. Wien: Hegner 1937. 335 p. **89565**

Sieberer, Anton. Katalonien gegen Castilien. Zur innenpolitischen Problematik Spaniens. Wien: Saturn-Verl. 1936. 309, [3] p. **87788**

323(439) Magyar belpolitika

Innere Politik Ungarns
Hungarian home politics

Balogh István, ifj. A magyar nemzeti szocialista párt országgyűlési képviselőjének parlamenti felszólalásai. Debrecen: Beke ny. 1936. 106 p. **88402**

Béldi Béla. Nemzetszervezés. Bp.: Stádium 1936. 48 p. **R 323.11(439)**

Czike Gábor. A kultúra, mint nemzetszervező erő. Szeged: Szt. István társ. 1936. 93 p. (Nemzetszervezés, II.) **R 323.11(439)**

Faragó László. Frontharcosok a magyar sorsközösségben. Bp.: »Pátria« 1933. 24 p. **R 323.11(439)**

Kósa János. A magyar nacionalizmus kialakulása. Bp.: Gál 1937. 24 p. (Apollo-füzetek.) **R 323.11(439)**

Lipták László. Egy veszedelmes nép . . . Bp.: Cserépfalvi 1937. 136 p. **89263**

Makkai János. A háború utáni Magyarország. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 213 p. **88760**

Nagy József. A nemzeti egység világnézete. Szeged: Árpád ny. 1936. 145 p. **88817**

Szigeti Endre. A Kékkereszt győzni fog! Bp.: »Élet« ny. [193?]. 20 p. **R 323.11(439)»193«**

Vajta Ferenc. Faji forradalom vagy nemzeti evolució? Bp.: Turul szöv. 1937. 30 p. (Turul mozgalmi füzetek, 1.) **R 303.3(439)**

323.1 Nemzetiségi kérdés

Nationalitätenfrage — National question

Basch, Franz. Zur Volks- und Volksbewegungsfrage im Banat 1717—1867. München: Selbstverl. 1936. 45 p. (Schriftenreihe d. Neuen Heimatblätter, IV.) **R 323.1(439.417)**

Chmelař, Josef. Die nationalen Minderheiten in Mitteleuropa. Prag: »Orbis«-Verl. 1937. 126, [4] p. 1 t. **88511**

Darás Gábor. A ruténföld elszakításának előzményei (1890—1920). Újpest: Grafika ny. 1936. 137 p. **88838**
Bibliográfia: p. 134—137.

Fischer, Rudolf & Friedrich Heiss (Hg.). Die Entdeckung des Volkes. Die pol. Leistung d. dtschen Volksbewegung i. Europa. Berlin: Volk u. Reich Verl. 1936. 92 p. **87689**

Fittbogen, Gottfried. Was jeder Deutsche vom Grenz- und Auslanddeutschtum wissen muss. *[1923.]* 8. Aufl. München: Oldenbourg 1937. VIII, 245 p. **88996**
Bibliographie: p. 240—245.

Fochler-Hauke, Gustav. Deutscher Volksboden und deutsches Volkstum in der Tschechoslowakei. Eine geographisch-geopolitische Zusammenschau. Heidelberg: Vowinckel 1937. 325 p. 4 t. **89737**

Heberle, Rudolf. Auslandvolkstum. Soziol. Betrachtungen z. Studium d. Deutschtums im Auslande. Lpzg: Hirzel 1936. 34 p. (2. Beiheft z. Archiv f. Bevölkerungswiss. u. Bevölkerungspol. Bd VI.) **P 323.1(∞)(=3)**

Heger, Franz. Volkstum auf Vorposten. Die dtschen Sprachinseln d. tschechoslowakischen Republik. Dux: Weigend 1936. 111 p. **P 323.1(437)(=3)**

Hoch, Karel [etc.]. World peace and Czechoslovakia 1914—1934. By: —, Jaromir Korčak, Emil Sobota [etc.]. Introd. by Kamil Krofta. London: Stols 1936. 123 p. **87870**

Imhoff, Christoph Frhr. v. Imperialismus oder völkische Politik? Vierzig Millionen fordern ihr Recht. Berlin: Hugo 1937. 177 p. **88807**
Bibliographie: p. 174—177.

Jung, Rudolf. Die Tschechen. Tausend Jahre deutschtschechischer Kampf. Berlin: Volk u. Reich Verl. 1937. 227 p. **88986**
Bibliographie: p. 227.

Kloz, Hans-Georg. Minderheitenfrage und Volksstaat. Diss. Göttingen 1934. Lübben: Dr. Richter & Munkelt 1935. VII, 82 p.
Bibliographie: p. V—VII. **P 323.1**

Levée, Madeleine. Les précurseurs de l'indépendance tchèque et slovaque à Paris. Pref. de Louis Martin. Paris: Payot 1936. 190 p. (Coll. de memoires, études et documents pour servir a l'histoire de la guerre mondiale.) **87694**

Loesch, Karl C. v. Die Gliederung der deutschen Volksgrenze. Berlin: Volk u. Reich Verl. 1937. 24 p. 2 t. (Mitteleuropäische Schriftenreihe, 4.) **P 323.1(4)(=3)**

Magyari Piroska. A nagymagyarországi románok iskolaügye. Szeged: Árpád ny. 1936. 136 p. **87855**

Oberschall, Albin. Berufliche Gliederung und soziale Schichtung der Deutschen in Tschechoslowakei. Teplitz-Schönau: Bund der Deutschen [1936]. 59 p. **P 312.93(437)(=3)**

Orend, Misch. Siebenbürger Sachsen. Eine Wesensschau. Lpzg: Seemann 1937. 131 p. 4 t. **88467**

Pfitzner, Josef. Sudetendeutsche Geschichte. *[1935.]* 2. ergänzte Aufl. Reichenberg: Kraus 1937. 94 p. (»Sudetendeutsches Volk u. Land«, 13.) **88235**
Bibliographie: p. 8.

Raschhofer, Hermann (Hg.). Die tschechoslowakischen Denkschriften für die Friedenskonferenz von Paris 1919/1920. Übers. u. mit einer Einl. hg. v. —. Berlin: Heymann 1937. XXXII, 331 p. 24 t. (Beitr. z. ausländ. öffentl. Recht u. Völkerrecht, H. 24.) **89229**
[Német & francia.]

Sachse, Herbert. Die Verluste des ungarländischen Deutschtums im Spiegel der Statistik. Berlin: Verl. Grenze u. Ausland 1937. 73 p. **R 312.99(439)(=3)**

Schewitz, Ilona. Pressburg und Umgebung. Lage, Wirtschaft u. Deutschtum. Diss. Tübingen. Saalfeld Ostpr.: Günthers Dr. 1932. IV, 108 p. 6 t. **86760**
Bibliographie: p. 100—107.

Schmidtmayer, Alfred. Geschichte der Sudetendeutschen. Ein Volksbuch. Karlsbad-Drahovitz: Kraft 1936. 316 p. **88808**

Schuon, Gottlob. Die nordöstliche Schwäbische Türkei. Ein Beitr. z. Geographie d. dtschen Bauerntums im heutigen Südungarn. Stuttg.: Ausland u. Heimat Verl. 1936. 93 p. 14 t. (Schriften d. dtschen Ausland-Inst. Stuttgart, Neue Reihe, 3.) **87697**

Simon, Walter. Gesellschaft und Wirtschaft der Deutschen und Tschechen in Böhmen seit tausend Jahren. Vortrag. Warnsdorf: Opitz 1936. 32 p. (Zeitfragen.) **P 323.1(437)(=3)**

Singule, Hans. Der Staat Masaryks. Berlin: Freiheitsverl. 1937. 326 p. 8 t. **89729**

Valjavec, Fritz (Hg.). Südostdeutsche Forschungen. 1. München: Schick 1936. (Veröffentl.-gen d. Inst. z. Erforschung d. dtschen Volkstums i. Süden u. Südosten i. München.) **88889**

Weidlein János. A tolnamegyei német telepítések. Kiadja Tolna vármegye közönsége. Pécs: »Dunántul« ny. 1937. 74 p. (Tolna vármegye multjából, 3.) **89475**
[Német nyelvű kivonattal.]

Wiegele, Hans. Völkermarkt und Unterkärnten in der Jugoslawenzeit 1918—1920. Klagenfurt: Verl. d. Buch- u. Kunstdr. 1935. 252, [4] p. 6 t. **89256**

323.1(.)(=1) Magyar nemzetiségi kérdés

Ungarische Minderheiten
Hungarian Minorities

Dami, Aldo. Les nouveaux martyrs. Destin des minorités. Paris: Sorlot [1937]. XVIII, 277, [3] p. **87863**

Denkschrift der Ungarischen Revisionsliga über die Lage der Ungarn in der Tschechoslowakei. Bp.: Ung. Revisionsliga 1934. 141 p. 3 t. **87930**

Fehérváry István. Magyarok a nyelvhatáron. Rozsnyó: »Sajó-vidék« [1937]. 248 p. **89295**

Gower, Robert Sir. The Hungarian minorities in the succession states. London: Richards 1937. 123 p. 1 t. **89119**

Kisebbségi problémák. A lévai járási közművelődési testület 1936—37. évi előadássorozatából. Levice [— Léva]: Nyitrai ny. 1937. 144, [6] p. **R 323.1(437)(=1)**

Móricz Miklós (stb.). Észak — Kelet — Dél és Nyugat. Négy előadás az elszakított magyar részekről. Tartották a Kisebbségi intézetnek a magyar asszonyok nemzeti szöv.-vel karöltve rendezett előadássorozatán —, Zathureczky Gyula, Prokopy Imre & v. Nagy Iván. Pécs: Taizs ny. 1937. [4], 116 p. (Pécsi M. kir. Erzsébet tud.-egyet. kisebbségi int. kiadv. II.) **88486**

Nagy Iván, vitéz. Nyugatmagyarország Ausztriában. *[1931.]* 2. bőv. kiad. Pécs: Taizs 1937. 96 p. (Pécsi M. kir. Erzsébet-tud.-egyet. Nemzetközi jogi intézetének kiadv., 17.) **89445**
Bibliográfia: p. 87—93.
[Magyar-német.]

Skultéty József. Még egyszer a volt Felső-Magyarországról. Válaszul Iványi Béla »Felső Magyarországról« c. füzetére. Turciansky Sv. Martin — Turóc-Szent-Márton: Könyvny. r. t. 1931. 33 p. **R 323.1(439)(=918.32)**

Cs. Szabó László. Levelek a száműzetésből. Bp.: Franklin 1937. 204 p. (Kultúra és tudomány.) **89635**

Ungár Elemér. A magyarság a hazai folyóiratok tükrében 1819—1848. Tanulmány a nemzeti érzés fejlődésének történetéhez. Pécs: Kultúra ny. 1937. 112 p. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 110.)
Bibliográfia: p. 106—108. **89165**

325 Gyarmatpolitika

Kolonialpolitik — Colonies

Bericht über Palästina. Erstattet durch d. britische Königliche Palästina-Komission, unter d. Vorsitz v. Earl P e e l u. auf Befehl Seiner britischen Majestät v. Staatssäkreter f. d. Kolonien d. britischen Parlament vorgelegt im Juli 1937. Berlin : Schocken 1937. XVI, 463 p. 9 t. **A 56.99/39**

Gothein, Georg. Japans Expansionsdrang. Die wirtschaftliche, soziale und politische Weltgefahr. Zürich : Rascher 1936. 286 p. **A 52.38/31**

Konikoff, Adolf. Werden und Wesen der jüdischen Gemeinschaftssiedlungen in Palästina. Diss. Basel. Memel : Dr. »Lituania« 1935. 78 p. **P 325.312(569)(=924)**
Bibliographie : p. 11—14.

Schnee, Heinrich. Deutschlands koloniale Forderung. Berlin : Wendt [1937]. 51 p. (Zeitfragen deutscher Kultur, H. 3.) **P 325.3(43)**

Westermann, Diedrich (Hg.). Beiträge zur deutschen Kolonialfrage. Mit einer Vorbemerkung v. F. B e r b e r. Essen : Essener Verl. Anst. 1937. 110 p. (Veröffentl. d. deutschen Instituts f. aussenpolitische Forschung, 1.) **89153**

325.332 Telepítés

Siedlung — Colonisation

Arndt, Gotthard. Grundsätze der Siedlungspolitik und Siedlungsmethode F r i e d r i c h s d e s G r o s s e n. Berlin : Deutsche Landbuchhandlung 1934. 74 p. (Schriften z. Förderung d. inneren Kolonisation, 52.)
Bibliographie : p. 72—74. **P 325.332(431)»71«**

Buchmann Károly. A délmagyarországi telepítések története. 1. Bánát. Bp. : Szerző 1936. VII, 130 p. **87940**
Bibliográfia : p. 129—130.

Dénes István. Mentsük meg a Dunántúlt! Bp. : Fráter ny. 1936. 77 p. **R 325.332(439.32)**

Németh [István] Étienne. Les colonies françaises de Hongrie. — A magyarországi francia települések. Dissz. Szeged : Városi ny. 1936. 116 p. 2 t. (Francia tanulmányok, 15.) **88938**
[Francia & magyar.]

Piller, Johann. Innenkolonisation. Mit einem Vorw. v. ... Maxime Q u a r t e n o u d. Freiburg (Schweiz) : Kommissionsverl. 1937. 4°. 46 p. **Pq 325.332(439)**
Bibliographie : p. 45—46.

Schumacher, Rupert v. Siedlung und Machtpolitik des Auslandes. Lpzg : Teubner 1937. 74 p. **89092**
Bibliographie : p. 72—73.

327 Külpolitika

Auswärtige Politik — Foreign policy

Ajtay József. A Dunamedence és Magyarország sorsközössége. Bp. : Magy. nemz. szöv. 1936. 32 p. **R 327(405)**

Alastos, Doros. The Balkans and Europe. A study of peace and the forces of war. London : Lane 1937. 276 p. **89746**

Angell, Norman. The defence of the Empire. London : Hamilton 1937. 245 p. **88962**

Balogh-Beéry László. A magyar-lengyel közös határ és a ruthén terület. Bp. : Magy. egyet. & főisk. hallg. egy. 1936. 63 p. **X 2382/2**
= Magyar-lengyel közlemények, 2.

Berber, Fritz. Die völkerrechtspolitische Lage Deutschlands. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1936. 24 p. (Schriften d. Deutschen Hochschule f. Politik, I. 21.) **P 327(43)»193«**

Berra, Luciano. Vinti e vincitori nell' Europa Danubiana. Milano : L'Eroica 1937. 365 p. **89623**

Boveri, Margret. Das Weltgeschehen am Mittelmeer. Ein Buch über Inseln u. Küsten, Politik u. Strategie, Völker u. Imperien. Zürich : Atlantis-Verl. 1936. 480 p. 2 t. **88566**

Brosius, Hans. Fernost formt seine neue Gestalt. Berlin : Deutsche Verlagsges. [1936]. 238 p. 14 t. **A 52.30/38**

Causton, E. E. N. Militarism and foreign policy in Japan. London : Allen & Unwin 1936. 208 p. 1 t. **A 52.32/42**
Bibliographie : p. 195—203.

Coudenhove-Kalergi, R[ichard] N. Europa erwacht! Paris : Paneuropa-Verl. 1936. 266 p. 1 t. **88171**

Drucker György. A külpolitikai közvélemény kialakítása. A külföldi külpolit. intézmények szervezete és működése. Bp. : M. külügyi társ. 1938. 74 p. 1 t. (Időszerű kérdések, aktuális problémák, IX.) **89720**

Foerster, Friedrich William. Europa und die deutsche Frage. Eine Deutung und ein Ausblick. Luzern : Nova Verl. 1937. 517 p. **88951**

Gauthier-Lathuille, J. Allemagne, Tchécoslovaquie-Autriche. Impressions 1936. Paris : Hartmann 1936. 31 p. **P 327(43)»193«**

Goblet, J. M. The twilight of treaties. Transl. from the French by Warre Bradley W e l l s. London : Bell 1936. VII, 268 p. **88816**

Hassell, Ulrich v. Deutschlands und Italiens europäische Sendung. Köln : Petrarca-Haus 1937. 19 p. (Veröffentlgen d. Petrarca-Hauses, 2. Reihe, Vorträge 8.) **P 327(43) : (45)**

Haushofer, K. Weltpolitik von heute. Berlin : Zeitgeschichte Verl. 1936. 271 p. 32 t. **88833**

Hegedüs Loránt. Magyarország és Ausztria a történelem mérlegén. Politikai tanulm. Bp. : Légrády 1936. 40 p. (»Pesti Hirlap«-ból.) **R 327(436)»18«**

Hertz, Friedrich. Nationalgeist und Politik. Beitr. z. Erforschung d. tieferen Ursachen d. Weltkrieges. Bd 1. Zürich : Europa-Verl. 1937. **89135**

Bd 1. Staatstradition u. Nationalismus. 1937. XV, 497 p.

Hudson, G[eorge] F[rederic]. The far East in world politics. A study in recent history. Oxford : Clarendon pr. 1937. VII, [3], 276 p. 1 t. **A 51.32/68**

Jehlicka, Franz. Moskaus Hand in Mitteleuropa. Herrsching Oberbayern : Dtscher Hort. Verl. [1937]. 24 p. (Europa wohin? 3.) **P 327(437)»193«**

Krainz, Othmar. Hexenkessel Donauraum. Schicksalsfragen an Europa. Görlitz : Bokämper 1936. 236 p. 1 t. **87706**

Krofta, Kamil. Europa am Scheideweg. Prag : »Orbis« 1936. 59 p. (Cechoslovakische Quellen u. Dokumente, 11.) **P 327(4)»193«**

Krofta, Kamil. Die Tschechoslowakei und die Kleine Entente in der heutigen europäischen Politik. Exposé, vorgetragen am 21. V. 1937. i. d. Aussenausschüssen d. Abgeordnetenhauses u. d. Senates d. Nationalversamml. Prag : »Orbis« 1937. 75 p. (Tschechoslowakische Quellen u. Dokumente, Nr. 22.) **P 327(437)»193«**

Krofta, Kamil. Die Wurzeln der tschechoslowakischen Aussenpolitik. Prag : Orbis-Verl. 1937. 28 p. **P 327(437)(09)**

Leidner, Fritz. Die Aussenpolitik Österreich-Ungarns vom deutsch-französischen Kriege bis zum deutsch-österreichischen Bündnis 1870—1879. Halle: Akademischer Verl. 1936. [6], 125 p. **88376**

Bibliographie : p. 115—125.

Lengyel Emil. The cauldron boils. New York : Dialpr. 1932. VII, 246 p. 1 t. **88098**

März, Josef. Seeherrschaft. Lpzg : Teubner 1937. [4], 60 p. (Macht u. Erde, 7.) **P 327.2(∞)**

Mogi, Sobei & H. Vere R e d m a n. The problem of the Far East. London : Golancz 1935. 348 p. **88126**

Móricz Kálmán vitéz técsői. Évszázados külpolitika. Bp. : Gergely 1937. 275 p. **89457**

Bibliográfia : p. 273—275.

Pahl, Walther. Wetterzonen der Weltpolitik. Lpzg : Goldmann 1937. 340 p. 3 t. **88688**

Petrie, Charles. Lords of the Inland Sea. A study of the Mediterranean powers. London : Dickson 1937. XI, 284 p. **88301**

Pfitzer, Alois. Prinz H e i n r i c h VII. R e u s s General v. Schweinitz, Fürst Münster als Mitarbeiter B i s m a r c k s. Diss. Tübingen : [Selbstverl.] 1931. IV, 62 p. **P 327(43)**

Bibliographie : p. II—III.

Schiller, F[erdinand] C[anning] S[cott]. The future of the British Empire after ten years. London : Kegan Paul, Trench, Trubner 1936. VIII, 125 p. **87972**

Schmitt, Bernadotte E. The annexation of Bosnia. 1908—1909. Cambridge : Univ. pr. 1937. VIII, 264 p. **89525**

Schopen, Edmund. Weltentscheidung im Mittelmeer. Lpzg : Goldmann 1937. 89 p. **89501**

Strauss, Emil. Tschechoslowakische Aussenpolitik. Eine geschichtliche Einführung. Prag : Orbis-Verl. 1936. 164, [1] p. 1 t. **88388**

Tukin, Cemal. Die politischen Beziehungen zwischen Österreich-Ungarn und Bulgarien von 1908 bis zum Bukarester Frieden. Hamburg : Christian 1936. 234 p. **88236**

Bibliographie : p. 7—9.

Vienne, Louis de. Le guêpier de l'Europe Centrale. (Etude critique.) Paris : Baudiniere 1937. 187 p. **88448**

Voegtle, Erich. Die englische Diplomatie und die deutsche Presse 1898—1914. Ein Beitr. zu d. dtsch-engl. Beziehungen d. Vorkriegszeit. Diss. Tübingen. Würzburg : Dr.-Triltsch 1936. 121 p. **88656**

Bibliographie : p. 120—121.

Vondracek, Felix John. The foreign policy of Czechoslovakie, 1918—1935. New York: Columbia-Univ. pr. 1937. 451 p. 1 t. **88830**

Weinberg, Basja. Die russische auswärtige Politik 1890—1914. In d. Auffassung d. dtschen Diplomaten. Diss. 1930. Basel: [Selbstverl.] 1934. 143 p. **87907**

Windelband, Wolfgang. Gestalten und Probleme der Aussenpolitik. Reden und Aufsätze z. vier Jahrhunderten. Essen: Essener Verl.-Anst. 1937. 204 p. **88473**

Zischka, Anton. Italien in der Welt. Lpzg: Goldmann 1937. 331 p. 13 t. **89120**
Bibliographie: p. 320—324.

Zug, Josef. Versuche der Wiederannäherung an Russland unter Reichskanzler Fürst Chlodwig zu Hohenlohe-Schillingsfürst. Diss. Tübingen. Rottenburg a. N.: Dr. Hilzinger 1934. [4], 185 p. **88053**
Bibliographie: p. 183—184.

327.3 Békemozgalom

Friedensbewegung

International peace

Ball, W. Macmahon. Possible peace. Melbourne: University pr. 1936. 199 p. **88108**

Rogge, Heinrich. Kollektivsicherheit, Bündnisspolitik, Völkerbund. Theorie d. nationalen u. internationalen Sicherheit. Berlin: Junker u. Dünnhaupt 1937. IX, 443 p. **88367**

329 Politikai pártok

Politische Parteien — Political parties

Ehrich, Emil. Die Auslands-Organisation der NSDAP. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 32 p. (Schriften d. Deutschen Hochschule f. Politik, II., H. 13.) **P 329(∞)182**

Ezt akarjuk! Így akarjuk! A Nemzeti Front, Magyar Szocialista Néppárt 30 pontja. Bp.: Turul [193?]. 39 p. **R 329(439)17**

Johanny, Carl. Partei und Staat. Königsberg (Pr.): Gräfe u. Unzer 1937. [8], 100 p. (Öffentl.-rechtl. Vortr. u. Schriften, 21.)
Bibliographie: p. 97—99. **89109**

Oláh Ernő. A hősies idealizmus útján. (Magy. nemzeti szocialista világnézet.) Mezőberény: Magy. nemz. szoc. párt szervezete [193?]. 32 p. (Magy. nemz. szoc. füz., 2.) **R 329(439)182**

Pálffy Fidél gr. Pillanatfelvételek nagy korok fordulása küszöbén. [Bp.: Saját kiad. 193?]. 34 p. **R 329(439)182**

Sárdy-Strehn Károly. A magyar nemzeti szocializmus. *[1935.]* 2. kiad. Kaposvár: Somogymegyei ny. [193?]. 32 p. **R 329(439)182**

Schmidt János & Tanoss Dezső. A három törvény. A Három törvény párt programmja. Vitéz Szokolay Kálmán: Két szempillantás c. könyve egy részének kivonata. Bp.: Saját kiad. 1937. 32 p. **R 329(439)17**

N. Schultz József. Nemzeti szocialista pártépítés. Az 1936. I. 18—19-iki mezőberényi orsz. vezetőségi pártértekezletre írta —. 2. kiad. Mezőberény: Magy. nemzeti szocialista párt mezőberényi szervezete [1936]. 26 p. (Magy. nemz. szoc. füzettár, 1.) **R 329(439)182**

Sethe, Clara-Erika. Die politischen Parteien Frankreichs. Diss. Göttingen. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1935. VI, 60 p.
Bibliographie: p. IV—VI. **P 329(44)**

33 Társadalmi kérdés

Soziale Frage — Social question

Borne, Etienne & Francois Henry. Le travail et l'homme. Paris: Brouwer 1937. 250, [6] p. (Les Iles.) **89705**

Brauweiler, Hans. Sozialverwaltung. Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt 1936. 156 p. (Grundzüge d. Rechts- u. Wirtschaftswissenschaft, Reihe B.) **88375**

Ermatinger, Gerold. Kapital und Ethos. Die sozialen und kulturellen Taten d. schweizerischen Privatkapitals im 19. u. 20. Jahrhundert. Erlenbach-Zürich: Rothapfel-Verl. 1936. 304 p. 7 t. **88162**
Bibliographie: p. 291—300.

Esztergár Lajos. A szociális képzés kérdése. Pécs: Kultúra könyvny. 1934. 47 p. (A pécsi M. kir. Erzsébet tud. egyet. jog- és államtud. karának szoc. tanfolyama.) **R 33(07)**

Esztergár Lajos. A szociálpolitika tételes jogi alapja. Pécs : Kultúra ny. 1936. 500 p. **89030**

Hausknecht, Louis. Der Solidarismus oder die Doktrin der sozialen Solidarität als ökonomische, juristische, soziale, politische u. kulturelle Bewegung. *[1928.]* 2. erg. Aufl. Cernauti : »Eminescu« 1938. 63 p. **P 334(01)**

Jahrbuch für Sozialpolitik. Hg. v. Ludwig M ü n z. Geleitw. v. Franz S e l d t e. Lpzg : Breitkopf & Härtel 1937. **X 2370**

Pálos Károly. Szociális igazságot! Szombathely : Szerző 1937. 143 p. **88273**
Bibliográfia : p. 141—142.

Pfister, Bernhard. Sozialpolitik als Krisenpolitik. Stuttg. : Kohlhammer 1936. 283 p. **88138**

Simey, T. S. Principles of social administration. Oxford : Univers. pr. 1937. VIII, 180 p. **89704**

Stark, Werner. Sozialpolitik. Brünn : Rohrer 1936. VII, 129 p. (Die Volkswirtschaft, Bd 1.) **88394**

331 Munkáskérdés

Arbeiterfrage — Labor question

Almásy Gusztáv. A magyar ipari munkásság útja. [Bp. : Korda ny. 193?]. 8 p. (A Szociális front kiadványa.) **R 331(439)**

Anders, Alfred. Gedanken zum Persönlichkeitsschutz im neuen Staat. Vortrag. Berlin : Verl. f. Sozialpol. Wirtschaft u. Statistik 1935. 24 p. (Sozialpol. Fragen d. Gegenw.) **P 331.18(43)**

Ausztria. Törvények, rendeletek. Betriebsvertretung, Werksgemeinschaft und Vertrauensmänner. Eine zusammenfassende Darstellung d. einschlägigen Vorschriften einschliesslich d. gesetzl. Grundlegen f. d. Betriebs(Personal)vertretung d. Arbeitnehmer in den privaten Verkehrsunternehmungen nach dem Stande v. 15. X. 1936. Von Gustav ' H o f m a n n. Wien : Deuticke 1936. VIII, 126 p. (Gesetzausgabe d. Gewerkschaftsbundes d. österreichischen Arbeiter u. Angestellten, V.) **88154**

Borst, [Otto]. Meisterschule und totaler Krieg. Die Aufgaben d. Berufsführerschule i. Technik u. Wirtschaft. Vortrag. *[1936.]* 2. Aufl. Esslingen : Burg-Bücherei 1937. 52 p. **P 331.86(43)**

Chang, Ducksoo. British methods of industrial peace. A study of democracy in relation to labor disputes. New York : Columbia Univ. pr. 1936. 332 p. **89653**
Bibliography : p. 312—325.

Czakó István. A »Dopolavoro« mozgalom szervezete és működése. Bp. : Székesfőv. háziny. 1936. 13 p. (A »Városi Szemlé«-ből.) **R 331.83/85(45)**

Eich, August. Die Volkswirtschaftlichen Aufgaben des Reichsarbeitsdienstes. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr. : Mauser Dr. 1936. VI, 81 p. **P 331.93(43) : 381**
Bibliographie : p. 79—80.

Fendt, Franz. Der ungelernte Industriearbeiter. München : Duncker & Humblot 1936. [6], 82 p. (Neue Reihe Staatswissenschaftlicher Arbeiten, 1.) **P 331.7**

Fuhrmann, Hans. Die Versorgung der deutschen Landwirtschaft mit Arbeitskräften im Weltkriege. Würzburg-Aumühle :Triltsch 1937. VI, 90 p. **P 331.67 : 383(43)»1914/1918«**
Bibliographie : p. 89—90.

Grüll, Ferdinand. Der Verwirkungsgedanke im neuzeitlichen Arbeitsrecht. Diss. Erlangen 1935. Berlin : Dr. Triltsch & Huther 1936. 45 p. **P 331.13(43)**
Bibliographie : p. 43—45.

Härtle, Heinrich. Der deutsche Arbeiter und die päpstliche Sozialpolitik. Berlin : Hochmuth 1937. 32 p. (Sozialismus im Dritten Reich, 3.) **P 331(43)**

Hierl, Konstantin. Grundsätzliches zur Arbeitsdienstpflicht. Vortrag. München : Eher 1934. 16 p. **P 331.93(43)**

Hilvert Rezső. Munkáskérdés. Bp. : Eggenberger 1937. 143 p. **87865**

Hofmann, Gustav & Hans S c h m i t z. Der Gewerkschaftsbund der österreichischen Arbeiter und Angestellten und die Kammern für Arbeit und Angestellte. Bd 1. Wien : Deuticke 1936. **88498**

Hoppe, Bernd. Der Betriebsschutz. Seine Grundlagen u. seine rechtliche Bedeutung. Diss. Erlangen. Würzburg : Dr. Mayr 1934. [6], 52 p. **P 331.823(43)**
Bibliographie : p. [4—6].

Ibing, Hans. Arbeitsgruppen, Zwischenpersonen, mittelbare Arbeitsverhältnisse. Diss. Göttingen. Emsdetten (Westf.) : Dr. Lechte 1935. [4], 70 p. **P 331.115(43)**
Bibliographie : p. 67—70.

Internationales Arbeitsamt (Hg.). Die internationale Arbeitsorganisation. Wesen u. Wirken. Genf: Selbstverl. 1937. 194 p. **89276**

Lane, Alexander. Bulgariens Arbeitsdienstpflicht und der Reichsarbeitsdienst. Berlin: Heymann 1936. 72 p. **A 49.33/19**
Bibliographie: p. 70—72.

Leitfaden für die Sozialgesetzgebung. Hg. v. Gauschulungsabteilung der D. A. F. München-Obb. Vorw. v. Karl Schulte. München: Jehle [193?]. VI, 192 p. **87787**

Magnillat, André. Conventions collectives de travail et arbitrage. Leurs aspect pratiques. Essai aux patrons — aux ouvriers. Préf. d. Edouard Lambert. Paris: Pichon & Durand-Auzias 1936. 32 p. **P 331.115**

Németh Andor, bejczi. A naposabb oldalon. (Mezőgazdasági munkások jogviszonya és életkörülményei Győr környékén.) Bp.: Egyet. ny. 1937. 199 p. **89734**

Németország. Törvények, rendeletek. Arbeitsvermittlung und Arbeitseinsatz. Sammlung der neueren Gesetze und Vollzugsvorschriften. Mit Anmerk. v. Kurt Göttel. München: Beck 1937. 179, [4] p. **88397**

Ofner Jenő. A munkaidő. Bp.: Gergely 1937. 173, [3] p. **89480**

Sändig, Johs. Der Betriebsführer, seine Rechte und Pflichten. Lpzg: Sändig 1937. 32 p. **P 331.1(43)**

Sturma, Leo. Neuordnung der Arbeit in Österreich und im Deutschen Reiche. Wels: Friedhuber 1937. 79 p. **P 331(436.01)**
Bibliographie: p. 77—78.

Wallis, Hans-Günter. Kinderarbeitsschutz im Gewerbe. Berlin: Ebering 1937. 147 p. (Rechtswissenschaftl. Studien, H. 62.) **88979**
Bibliographie: p. 5—7.

Wiesel, Karl. Der Treuhänder der Arbeit als Organ der neuen Sozialordnung. Weimar: Böhlau 1936. [4], 39 p. (Schr. d. Inst. f. Arbeitsrecht an d. Univers. Lpzg, H. 35) **P 331.1(43)**

Willeke, Eduard. Von der raumgebundenen menschlichen Arbeitskraft. Eine qualitative Theorie des »Arbeitsmarktes«. Jena: Fischer 1937. VIII, 384 p. **88355**

331.2 Munkabér

Arbeitslohn — Wages

Bayer, Hans. Die Löhne der Arbeiterschaft in Wien und Niederösterreich. Wien: Verl. d. Kammer f. Arbeiter u. Angestellte in Wien 1936. 24 p. 36 t. (Sonderheft z. d. Vierteljahrsberichten d. Abt. f. Volkswirtschaft u. Statistik d. Kammer f. Arbeiter u. Angestellte in Wien, 2.) **P 331.2(436.01) Wien**

Bikkal Dénes. A családi munkabér. Bornemisza Géza előszavával. Bp.: Centrum ny. 1937. 44 p. **R 331.226**
Bibliográfia: p. 43.

Haller, Heinz. Gibt es eine Lohntheorie? Stuttg.: Kohlhammer 1936. 108 p. **88991**

Hermann, Franz. Lohnproblem und Wirtschaftsethik. Die Beziehungen zwischen »Moderner Theorie« und katholischer Wirtschaftspolitik dargest. als Lohnproblem. Freiburg im Br.: Herder 1937. [8], 176 p. **88482**

Kuczynski, Jürgen. New fashions in wage theory Keynes-Robinson-Hicks-Rueff. London: Lawrence & Wishart 1937. X, 99 p. **89266**

Nichols, Egbert Ray & Joseph H. Baccus. Minimum wages and maximum hours. Selected articles. New York: Wilson comp. 1937. 461 p. (Handbook series, IV/6.) **89706**

Système Bedaux, Le —. Quelques notes émanant d'industriels ayant appliqué ce système dans leurs usines. Paris: Berger-Levrault 1936. 4°. VII, 161 p. **X 6789**

331.61 Munkanélküliség

Arbeitslosigkeit — Unemployment

Angebault, Paul-Emile. Remèdes au chômage de crise. Paris: Domat-Montchrestien 1933. 118, [2] p. **88488**
Bibliographie: p. 117—118.

Balakan, D. Die Selbstversorgung der Arbeitslosen durch Arbeitslose. Wien: Melantrich-Verl. 1937. 30 p. (Schach der Arbeitslosigkeit!) **P 331.615**

Butschek, Wilhelm. Die Arbeitslosenversicherung. Probleme u. Lösungen, ihre Regelung i. d. einzelnen Staaten d. Welt. Wien: Rohrer 1937. 116 p. **88985**
Bibliographie: p. 116.

Grohe, Anton. Die Finanzierung der Arbeitslosenhilfe. Berlin: Elsner 1937. 87 p. (Bücherei der Arbeitslosenhilfe, 7.) **P 331.615(43)**

Hagen, Hermann. Der Einfluss der Maschine auf die Arbeitslosigkeit. Ein Beitr. z. Wirtschafts- u. Sozialreform. Stuttg.: Boorberg 1935. 304 p. **89115**

Hawtrey, R[alph] G[eorge]. Capital and employment. London: Longmans & Green 1937. XII, 348 p. **88410**

Hermann János. A szellemi pályák munkanélkülisége. Bp.: Korda ny. 1937. 11 p. **R 331.61(439)**

Kruse, Alfred. Technischer Fortschritt und Arbeitslosigkeit. München: Duncker & Humblot 1936. VIII, 82 p. (Neue Reihe Staatswissenschaftl. Arbeiten, 3.) **P 331.61**
Bibliographie: p. 80—82.

Pfister, Bernhard. Die Entwicklung der Arbeitslosenversicherung und der Arbeitslosigkeit in England. Stuttg.: Kohlhammer 1936. VIII, 196 p. **88058**

Schuler Dezső. Az ifjúság védelme és az ifjúság munkanélkülisége a fővárosban. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 16 p. (»Városok Lapjá«-ból.) **R 331.86(439) Bp**

Vorschriften der Arbeitslosenhilfe, Die—. Handausgabe des AVAVG (des Gesetzes v. 16. VII. 1927. über Arbeitsvermittlung u. Arbeitslosenversicherung) mit den Ergänzungs- u. Ausführungsbestimmungen, insbes. ü. Arbeitseinsatz im Vierjahresplan. Anmerkungen u. ausführlichem Inhaltsverzeichnis i. stets neuester Fassung. *[1927.]* 7. völlig neubearb. Aufl. Bearb. v. [Karl] Fischer. Stuttg.: Kohlhammer 1937. XXIV, 688 p. **89274**

Werner, Gottfried. Das Recht der unterstützenden Arbeitslosenhilfen (einschliessl. Mittelaufbringung u. Beitragstückerstattung) in Frage u. Antwort. Berlin: Elsner 1937. 153 p. **89281**

333.32 Lakáskérdés

Wohnungsfrage — Housing

Ambrock, Walther. Die Wohnwirtschaft im nationalsozialistischen Staat. Gegenwartsfragen d. Haus- u. Grundbesitzes. Berlin: Brunnen-Verl. 1937. 55 p. (Schriftenreihe »Haus und Wohnung«, H. 1.) **P 333.32(43)**

Becker, Friedrich. Die Boden- und Wohnungsverhältnisse in Freiburg im Breisgau. Bonn: Schroeder 1933. 112 p. (Staat u. Wirtschaft, H. 2.) **88599**
Bibliographie: p. 111—112.

Csécsi Nagy Miklós ifj. és Balla Sándor. Állami lakótelepek a nyomorenyhítés szolgálatában. Bp.: Arany János ny. 1937. 23 p. **R 333.323.1**

Dötsch, Matthäus. Wesen und Bedeutung der gemeinnützigen Wohnungsunternehmen. Berlin: Heymann [1937]. 34, [6] p. (Gemeinnütz. Wohnungsunternehmen im Dienste d. nat.-soz. Staates, 6.) **P 334.1(43)**

Fördert den Arbeiter-Wohnstättenbau. Bericht d. Stuttgarter Tagung d. Arbeitsgemeinschaft z. Förderung d. Arbeiter-Wohnstättenbaues. Berlin: Elsner 1937. 85 p. **P 333.322(43)**

Grundsetzliche Entscheidungen des Reichsbürgerschaftsausschusses f. d. Kleinwohnungsbau. Ergänzungsheft zu: Blechschmidt, Reichsbürgschaften. Eberswalde: Müller 1936. 15 p. **P 333.322(43)**

Heiligenthal, Roman. Rasse und Wohnung in der grossen Agglomeration. Heidelberg: Winter 1937. 92 p. 10 t. (Siedlungsstudien, 8.) **89110**

Németország. Törvények, rendeletek. Vorschriften über Reichswohnungen enthaltend d. Vorschriften u. Reichsdienstwohnungen, Reichswerkdienstwohnungen, Reichsmietwohnungen u. die Richtlinien ü. Ausstattung u. Instandhaltung v. Reichswohnungen mit einem Anhang enthaltend d. Kasernenwohnungsvorschriften. *[1929.]* 2. Aufl. Zusammengest. u. erläut. v. [Johann] Meynen. Berlin: Bath 1937. 155 p. (Bath's dtsche Beamtengesetze, Bd 5.) **89002**

Nemzetközi kongresszusok. Congrès international de l'habitation et l'aménagement des villes, Paris 1928. Ville de Prague et prévoyance sociale pour le logement. Praha: Melantrich 1928. 40 p. 2 t. **Pq 333.32(437) Praga**

Nemzetközi kongresszusok. International federation for housing and town planning. XIII International housing and town plannings congress Berlin 1931. Part 1: Papers. [Frankfurt a. M.: Englert & Schlosser] 1931. 410 p. **88437**
[Angol — francia — német.]

Peisner Károly. A lakáskérdés Párizsban. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 17 p. (A Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **R 333.32(44) Paris**

Schmidt, O[tto] [etz.]. Probleme der Planung u. Finanzierung des Siedlungs- und Wohnungsbaues. Vier Abhandlungen v. —, E. Kropp & A. Lange. Münster (Westf.): Wirtschafts- u. sozialwissenschaftl. Verl. 1936. 132 p. (Forschungsstelle f. Siedlungs- u. Wohnungswesen an d. Univers. Münster i. W. Materialen Sammlung, 20.) **88148**

Stegemann, Rudolf (Hg.). Die Wohnungs- und Siedlungspolitik der Nachkriegszeit in den wichtigsten europäischen Ländern, sowie in d. Vereinigten Staaten v. Amerika. Dresden: Laube Dr. 1937. 146 p. (Vom wirtschaftlichen Bauen, 18. Folge.) **88237**

Storck, Hans. Wohnungsbau und Siedlungsfinanzierung durch Gemeinden. Eberswalde (Berlin): Müller 1936. 53 p. (Handbücherei d. Wohnungs- u. Siedlungswesens, 14a.) **P 333.323.5(43)**

334 Szövetkezés

Genossenschaftswesen — Cooperation

Antony, Ernst. Das mittelständische Gemeinschafts-Kaufhaus. Frankfurt a. M.: Hess 1936. 85 p. **P 334.54**
Bibliographie: p. 84—85.

Buchinger, Rudolf. Entstehung und Aufbau des landwirtschaftlichen Genossenschaftswesens in Niederösterreich. Wien: Agrarverl. 1937. 29 p. (Bauernschriften, 41—42.) **P 334.23(436.1)**

Hemmersam, Emil. Das Genossenschaftswesen der dänischen Bauern. Lpzg: Buske 1934. VIII, 139 p. (Beiträge z. Genossenschaftskunde, 1.) **88590**
Bibliographie: p. 138—139.

Ihrig Károly. A szövetkezetek a közgazdaságban. Bp.: Szerző 1937. 575, XV p. **89190**

Königsberg (Pr). Institut für Genossenschaftswesen an der Handels-Hochschule. Beiträge zur Wirtschaftslehre der Genossenschaften. Königsberg (Pr.): Gräfe & Unzer 1936. 103 p. (Schriften d. Handelshochschule Königsberg (Pr), 6.) **88364**

Lindstrom, D. E. Forces affecting participation of farm people in rural organization. Illinois, Urbana: Univ. of Illinois 1936. p. 79—127. (Univ. of Illinois. Agricultural experiment station, Bull. 423.) **P 334.23(773)**

Orbonas, Silvin. Die Genossenschaftsbewegung in Rumänien. Diss. Basel 1929. Sibiu-Nagyszeben: Dr. Archidiöcesan 1930. 186, II p. **87906**
Bibliographie: p. 5—9.

Valkó László. Mezőgazdasági értékesítő szövetkezetek az Egyesült Államokban. Bp.: Magyarországi szövetkezetek szövetsége 1937. 18 p. (Magyarországi szövetkezetek szövetsége kvtára, 4.) **R 334.63(73)**

335 Szocializmus

Sozialismus — Socialism

Brettschneider, Werner. Entwicklung und Bedeutung des deutschen Frühsozialismus in London. Diss. Königsberg i. Pr. Bottrop i. W.: Buch- u. Kunstdruckerei Postberg 1936. 76 p. **P 335(43)»184/185«**
Bibliographie: p. 70—75.

Dolléans, Edouard. Histoire du mouvement ouvrier 1830—1871. Préf. de Lucien Febvre. Paris: Colin 1936. 399 p. **88114**

Grüneberg, Carl Leonhard. Der Sozialismus in Frankreich. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1936. [8], 74, [6] p. (Neue deutsche Forschungen. Abteilung Nationalökonomie, 107.)
Bibliographie: p. 72—74. **P 335(44)**

Heuser, Hilde. Die Eigenart des Sozialismus George Bernard Shaws. [Diss.] Frankfurt a. M.: Dr. Blazek & Bergmann [1934]. 112 p. **88616**
Bibliographie: p. 104—112.

Kühn, Ernst. Die Entwichlung des deutschen Sozialismus und seine Verwicklung in der Organisation der deutschen Demokratie. Rv. Teil I. Diss. Königsberg i. Pr.: Dr. Rautenberg 1933. 80 p. **P 335(43)**
Bibliographie: p. 3—5.

Wolff, Christian. Amerikanischer Sozialismus? Die geistesgeschichtlichen u. gesellschaftl. Voraussetzungen d. revolutionären Sozialismus in d. Vereinigten Staaten v. Nordamerika. München: Duncker & Humblot 1936. [8], 64 p. (Neue Reihe Staatswissenschaftl. Arbeiten, 2.) **P 335(73)**

335.86 Bolsevizmus

Adamheit, Th[eodor]. Rote Armee, rote Weltrevolution, roter Imperialismus. Berlin: Nibelungen-Verl. 1935. 232 p. 7 t. (Schwertbücher. Schriften über Ostprobleme u. Bolschewismus, 1.) **A 47.32/312**

Ammende, Ewald. Muss Russland hungern? Menschen u. Völkerschicksale i. d. Sowjetunion. Wien: Braumüller 1935. XXIII, 356 p. 6 t. **A 47.33/82**

Anzerowa, Alexandra. Aus dem Lande der Stummen. Breslau: Bergstadtverl. 1936. 292 p. **A 47.30/119**

Bockhoff, E. H. Völkerrecht gegen Bolschewismus. Geleitw. v. Hans Frank. Berlin: Nibelungen-Verl. 1937. 251 p. (Schriften d. Inst. z. wissenschaftl. Erforschung d. Sowjet-Union.) **A 47.34/70**

Dimitriewna, Olga. 18 Jahre Sowjetherrschaft. Erlebnisse u. Erfahrungen einer Frau. Wien: Braumüller 1936. VII, 224 p. **A 47.33/81**

Gál Imre. A polgár a viharban. Napló a vörös diktaturáról. Bp.: Duna kiadó [1937]. 272 p. **89742**

Goebbels, [Paul Joseph]. Der Bolschewismus in Theorie und Praxis. Rede auf dem Parteikongress Nürnberg 1936. Berlin: Müller [1936]. 39 p. **P 335.86**

Guilbeaux, Henri. La fin des Soviets. Paris: Soc. francaise d'éd. litteraires et techniques 1937. 185, [3] p. **A 47.33/84**

Harris, H[enry] Wilson [ed.]. Christianity and communism. Consid. by: Ernest Barker, W. R. Inge, John Strachey [etc.] Oxford: Blackwell 1937. XIV, 77 p. **88121**

Holló József. Moszkva 1936. A Szovjetbirodalom fővárosának mai élete. Bp.: Bethlen Gábor irod. és ny. r. t. 1936. 124 p. **A 47.30/117**

Károlyi Imre gr. A liberális magángazdasági szabadság bukásáról és a bolsevizmus elleni védekezésről. Bp.: Bethlen G. ny. 1937. 32 p. **R 335.86**

Laubenheimer, A. Und du siehst die Sowjets richtig. *[1934.]* 2. Aufl. Berlin: Nibelungen Verl. 1937. 400 p. **A 47.33/85**

Lengauer, Rudolf. Wir rufen Europa. Die antibolschewistische Front. Die Rettung d. Abendlandes. München: Bruckmann 1937. 204, [2] p. **88085**

Marjay Frigyes. Meddig még? Bp.: Szerző 1937. 189 p. 13 t. **88552**

Orosz titok, Az —. [Irta]: J. K. Ford. Velőssy Elek. Bp.: Pázmány Péter irod. társ. kiad. 1935. 94 p. (Magy. kultúra könyvt., 9. sz.) **A 47.30/121**

Pius XI. pápa. Divini Redemptoris apostoli körlevele a kommunizmus ellen. Bp.: Szt. István társ. 1937. 60 p. **R 335.86 : 261**

Russinow, Andrei. Die grosse Täuschung. Aufzeichnungen aus Sowjetrussland d. d. G. P. U. entgangen sind. Braunschweig: Wollermann [1936]. 318 p. **A 49.33/20**

Schaefer, Heinz Oskar. Bolschewismus von der liberalistisch-marxistischen Weltanschauung zur Politik der Volkszerstörung. Berlin: Hochmuth 1937. 32 p. (Nationalpol. Aufklärungsschriften, H. 8.) **P 335.86**
Bibliographie: p. 32.

Smith, Andrew. I was a Soviet worker. Supplement by Maria Smith. London: Hale 1937. VIII, 287 p. 8 t. **A 47.30/122**

Williams, Frankwood E. Soviet Russia fights neurosis. London: Routledge 1934. XIX, 251 p. **A 47.30/120**

339.5 Parasztkérdés

Bauernfrage — Peasantry

Berlász Jenő. A Thurzó-birtokok a XVII. sz. első harmadában, kül. tek. a jobbágyság gazdasági helyzetére. Bp.: Otthon-ny. 1936. 107 p. (Tanulmányok a magy. mezőgazd. történetéhez, 11.) **89022**

Günther, Arno. Sind die Weistümer genossenschaftlich entstanden oder von der Herrschaft oktroyiert? Ein Beitr. z. Rechtsgesch. d. dtschen Bauern an Hand unterfränk. Weistümer aus d. Zeit v. 1100 bis zu d. Bauernkriegen. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr.-Mauser 1936. VII, 60 p.
Bibliographie: p. V—VI. **P 339.509**

Illyés Endre. A magyar református földmívelő nép lelki élete, különös tekintettel vallásos világára. Szeged: Hirlapkiadó és Nyomdaváll. r.-t. 1931. 220 p. **87854**
Bibliográfia: p. 210—220.

Kesztyüs Lajos, sarkadi. Tiszántúli és északi dombosvidéki kisgazdák jövedelmi és vagyoni helyzete az 1931—1934. terjedő években. Debrecen: Városi ny. 1936. 98 p. 3 t. (A debreceni m. kir. gazd. akadémiai számtartási közp. III. kiadványa.) **R 383.138(439)**

Kovács Imre. A néma forradalom. Bp.: Pápai [1937]. 262 p. (Szolgálat és írás munkatársaságának könyvei.) **88462**
Bibliográfia: p. 262.

Leers, Johann. Geschichte des Deutschen Bauernrechts und des Deutschen Bauerntums. Lpzg: Kohlhammer 1936. 70 p. (Neugestaltung v. Recht u. Wirtschaft, 32. I.) **P 339.509(43)**

Lukács Zsófia. A szerződéses jobbágyok helyzete hazánkban a XVIII. század folyamán a Mária Terézia-féle úrbérrendezésig. Bp.: Légrády ny. 1937. 84 p. 13 t. (Tanulm. a magy. mezőgazdaság tört.-hez, 13.) **89064**

Ortutay Gyula. Parasztságunk élete. Fényképezte Müller Miklós. Bp.: Officina 1937. 36, 16, [3] p. (Officina képeskönyvek.) **89509**

Szeberényi Lajos Zs[igmond]. A parasztság története a legrégibb időktől napjainkig. Történeti áttekintés. Bp.: Gergely 1937. 444 p. **88104**
Bibliográfia: p. 429—436.

Veres Péter. A parasztság és az értelmiség viszonya. Kecskemét: Első kecskeméti hirlapkiadó 1936. 20 p. (»Válasz« 7—8. sz.-ból.) **R 339.5**

339.6 Nőkérdés

Frauenfrage — Women's question

Arányi Mária. A boldogság iskolája. Bp.: Rózsavölgyi 1937. 230 p. **89052**

Deutsches Frauenschaffen. Jahrbuch d. Reichsfrauenführung. Im Auftr. d. Reichsfrauenführung hg. & bearb. v. Erika Kirmsse. Berlin: Pr. Reichsfrauenführung 1936. **X 2397**

Friedrich, Theodor. Formenwandel von Frauenwesen und Frauenbildung. Lpzg: Armanen-Verl. 1934. [4], 112 p. **88580**

Gsell-Trümpi, F. Die Frau in höhern Berufen. Ergebnisse einer Rundfrage. Glarus: Tschudi 1937. 75 p. **P 339.65**

Lüders, Marie Elisabeth. Volksdienst der Frau. Berlin: Bott [1937]. 108 p. **89155**

Pogány Zsuzsanna. Nőemancipáció 1790—1848. Összehasonlító tanulmány a német irod. köréből. Pécs: Dunántul ny. 1937. 77 p. (Minerva könyvt., 106.) **R 339.6»1790/1848«**
Bibliográfia: p. 73—75.

Serebrennikov, G. N. The position of women in the U. S. S. R. London: Gollancz 1937. 288 p. **88253**

34 Jogtudomány

Rechtswissenschaft — Law

Brassloff, Stephan. Sozialpolitische Motive in der römischen Rechtsentwicklung. Wien: Perles 1933. 155, [4] p. **88490**

Burckhardt, Walther. Die Aufgabe des Juristen und die Gesetze der Gesellschaft. Zürich: Polygraphischer Verl. 1937. 40 p. **P 340.13**

Capograssi, Giuseppe. Il problema della scienza del diritto. Roma: Soc. ed. del »Foro Italiano« 1937. 237 p. (Publicazioni dell'-Istituto di filosofia del diritto della R. universita di Roma, IV.) **89550**

Fehérváry Jenő. Döntvénytan. Elmélkedés a magyar döntvényről. Bp.: Budai 1937. 123 p. **88535**

Jelusic, Karl. Die historische Methode Karl Friedrich Eichhorns. Wien: Rohrer 1936. VII, 169 p. (Veröffentlichungen d. Seminars f. Wirtschafts- u. Kulturgesch. an d. Univers. Wien, 12.) **88978**

Müllereisert, F. A. Fortschritte der Technik in ihrem Einfluss auf Gesetz u. Recht. Lpzg: Barth 1937. IV, 76 p. **P 34 : 62**

Schacht, Joseph. G. Bergsträsser's Grundzüge des islamischen Rechts. Bearb. u. hg. v. —. Berlin: Gruyter 1935. VIII, 145 p. (Lehrbücher d. Seminars f. orientalische Sprachen zu Berlin, XXXV.) **A 56.20/13**

Stiassny József. Jogi és gazdasági kézikönyv. *[1935.]* 2. kiad. 1—2. k. Bp.: Székely ny. 1937. **K 3400/4**

Szokolay Leó. Jogi alapismeretek a szociális munkában. Szendy Károly előszavával. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 239 p. **89557**
Bibliográfia: p. 232.

Tóth László. A német birodalom jellegzetes jogszabályai. Bp.: Politzer 1937. 164, [3] p. **88869**

Volkmar, Erich [etc.]. Rechtsentwicklung. Die der Jahre 1933 bis 1935/6. Hg. v. Eric. Volkmar. Alexander Elster & Günther Küchenhoff. Berlin: Gruyter 1936—1937. 929, XVI p. (Handwörterbuch d. Rechtswiss. Bd 8.) **K 3400/74**

340.12 Jogbölcselet

Rechtsphilosophie — Philosophy of law

Problemi della filosofia del diritto nel pensiero dei giovani. Dieci anni (1926—1935). A cura del Giorgio Del Vecchio. Roma : Soc. ed. del »Foro Italiano« 1936. 222 p. (Publicazioni dell'Istituto di filosofia del diritto della R. universita di Roma, II.) **89549**

Rommen, Heinrich. Die ewige Wiederkehr des Naturrechts. Lpzg : Hegner 1936. 275 p. **87866**

Schwabe, Max. Die erkenntnistheoretischen Grundlagen der Rechtswissenschaft. Bd 1. Basel : Schwabe 1936. **88363**

Vas Tibor. Die Bedeutung der transzendentalen Logik in der Rechtsphilosophie. Szeged : Városi ny. 1935. 95 p. (Acta litt. ac scient. Reg. univers. hung. Francisco-Josephinae. Sectio : Juridico-politika. T. VI. Fasc. 1.) Bibliographie : p. 92—95. **R 340.12**

341 Nemzetközi jog

Internationales Recht

International law

Arató [István] Stefan. Die völkerrechtliche Haftung. Pécs : Taizs 1937. 56, [2] p. (Schriften d. Institutes f. internat. Recht a. d. Elisabeth-Univers. in Pécs, 25.) Bibliographie : p. [1]. **P 341.241**

Balogh Arthur. L'action de la Société des Nations en matière de protection des minorités. Paris : Editions internationales 1937. 186 p. **89143**

Belli, Pierino. De re militari et bello tractatus. Vol. 1—2. Oxford : Clarendon pr. 1936. **88667**

Vol. 1. The photographic reproduction of the ed. of 1563. With an introd. by Arrigo Cavaglieri. [362] p. 1 t.

Vol. 2. The translation of the text by Herbert C. Nutting, with translation of the introd., and indexes. 411 p. (Classics of intern. law. Publ. of the Carnegie endowment for internat. peace.)

Bose, Hasso v. Die Nacheile im Völkerrecht. Diss. Göttingen. Baruth/Mark-Berlin : Dr. Särchens 1935. [4], 47 p. **P 341.22** Bibliographie : p. [3—4].

Bozóky Géza, pilismaróti. Nemzetközi váltójog. Az idegen és a saját váltóra vonatkozó egységes váltótörvény tárgyában kötött genfi egyezmények és az azok alapján készült magy. törvényjavaslat magyarázata kül. tek. a külföldi váltójogokra, valamint jelenlegi és legelső váltótörvényeinkre. Pécs : Dunántúl ny. 1937. 4°. XXVIII, 774 p. **X 6816** Bibliográfia : p. X—XVII.

Brierly, J. L. The law of nations. An introd. to the internat. law of peace. *[1928.]* 2. ed. Oxford : Clarendon pr. 1936. 271 p. **89671**

Buza László. Diktatúra és kisebbségvédelem. Szeged : [Városi ny.] 1936. 23 p. (Acta litt. ac scienc. Reg. Univers. Francisco-Josephinae. Sectio : Juridico-politika. T. X. Fasc. 2.) **R 341.012**

Chaumont, Charles Marie. La conception américaine de la neutralité. Essai sur le droit international de la neutralité aux États-Unis. Paris : Rousseau 1936. 278 p. Bibliographie : p. 271—273. **88353**

Csiky János. Álmok és valóságok egy nemzetközi világrend kialakítása körül. Szeged : Városi ny. 1937. 25 p. (A M. kir. Ferenc József tud.-egyet. barátai egyesületének jog- és államtud. szakosztályában tartott előadások, 26.) **R 341.217**

Fiedler, Hansheinrich. Die Kollisionsnormen des internationalen Wechselrechtes. Diss. Erlangen 1935. Coburg : Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. 81 p. **P 341.5 : 347.746** Bibliographie : p. 5—7.

Freytagh-Loringhoven, [Axel] Frhr. v. Die Regionalverträge. Fünf Vorlesungen a. d. Haager Akademie für Völkerrecht. München : Duncker & Humblot 1937. 93 p. (Schriften d. Akademie für Deutsches Recht. Gruppe Völkerrecht, 4.) **P 341.24** Bibliographie : p. 9—14.

Glatzel, Wolfgang. Völkerrechtliche Grenzen für den Anwendungsbereich des staatlichen Strafgesetzes. Diss. Tübingen : Dr.-Bölzle 1936. 190 p. **88655** Bibliographie : p. 183—188.

Heyck, Heinrich. Die Staatszugehörigkeit der Schiffe und Luftfahrzeuge. Eine völkerrechtl. u. staatsrechtl. Studie auf rechtsvergleichender Grundlage. Diss. Göttingen 1934. Berlin : Selbstverl. 1935. XV, 113 p. Bibliographie : p. VI—XII. **87914**

Isay, Ernst. Internationales Finanzrecht. Eine Untersuchung über d. äusseren Grenzen d. staatlichen Finanzgewalt. Stuttg. : Kohlhammer 1934. VI, 285 p. **88606**

Jungbluth, Carl. Der Rechtsbegriff der Unabhängigkeit. Eine völkerrechtliche Studie. Emsdetten : Lechte 1934. XVI, 69 p.
Bibliographie : p. V—XII. **P 341.211**

Kaestlin, Henrik. Die Anpassung des staatlichen Rechts an den Völkerbundspakt, den Kellogg-Pakt und Vertrag von Versailles. Teil XIII. Zürich : Börsig 1936. 108 p.
Bibliographie : p. 104—108. **88821**

Lakaff, Helga. Friedrich der Grosse und das Völkerrecht. Diss. Göttingen. Berlin : Dr.-Buschhardt 1935. VI, 74 p.
Bibliographie : p. III—V. **P 341 Nagy Frigyes**

Lierau, Wolf-Dieter. Der U-Bootkrieg im Weltkrieg. Eine völkerrechtl. Untersuchung. Diss. Göttingen. Berlin : Druck. Buschhardt 1935. VI, 63 p. **P 341.365**
Bibliographie : p. III—VI.

Miltz, Odo. Das Völkerrecht der Landwirtschaft. Diss. Göttingen : Dr. Pöppinghaus 1935. V, 51 p. **P 341.25 : 383**
Bibliographie : p. 50—51.

Pfenninger, Carl Oscar. Die völkerrechtliche Behandlung des Luftverkehrs im Frieden. Diss. Erlangen : Dr. Tageblatt-Haus Coburg 1936. 71 p. **P 341.226**
Bibliographie : p. 5—9.

Raupach, Heinz Waldemar Andreas. Res in transitu im deutschen Internationalen Privatrecht. Diss. Erlangen 1935. Würzburg : Dr. Mayr 1936.[2], 90, [4] p.
Bibliographie : p. [1—4]. **P 341.5:347.763(43)**

Renken, Karl-Wilhelm. Die völkerrechtliche Stimmung der Kriegsgefangenen nach dem »Abkommen über die Behandlung der Kriegsgefangenen vom 27. Juli 1929.« Diss. Göttingen : Süddruck 1934. VIII, 78 p.
Bibliographie : p. V—VI. **P341.34**

Rieben, Henning v. Die Haftung des Luftfrachtführers nach dem Warschauer Abkommen. Diss. Erlangen. Würzburg : Dr. Triltsch 1936. VIII, 62 p. **P 341.241 : 347.763**
Bibliographie : p. V—VII.

Runte, Gerhart. Boykott und Kollektiv-Boykott im Völkerrecht. Diss. Göttingen. Emsdetten (Westf) : Dr. Lechte 1935. X, 82 p. **P 341.65**
Bibliographie : p. 76—79.

Samsonow, Mihály S. Az orosz emigráció külképviseleteinek nemzetközi jogilag kodifikált tevékenysége. Ford. Bay Ferenc & Lengyel Alfred. Kalocsa : Árpád ny. 1936. 14 p. **P 341.7**

Sándor Géza. A nemzetközi légifuvarozási jog. Bp. : Tébe kiadóváll. [1937]. 51 p. (Tébe könyvt., 85. sz.) **R 341.226 : 347.763**

Schweiger, Michael. Die völkerrechtlichen Beschränkungen der zivilen Luftfahrt im Frieden mit besonderer Berücksichtigung der deutschen Luftfahrt. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck : Dr. Krahl 1936. VIII, 72 p. **P 341.226**
Bibliographie : p. V—VII.

Société des Nations, La— en 1936. Genève : Sect. d'information. Secretariat de la Soc. d. Nat. [1937]. 268 p. **88819**

Szabó József. A szuverénitás. (Nemzetközi jogi tanulmány.) Szeged : M. kir. Ferenc József tud.-egyet. barátainak egyes. 1936. 224 p. (Acta litt. ac scient. Reg. Univers. Hung. Francisco-Josephinae, Tom. XI. fasc. 1.) **89168**

Thomas, W. Bryn. An international police force. Foreword by Arthur Henderson. London : Allenson 1936. 172, [2] p. **88152**

Traz, Robert de. Vom Bündnis der Könige zur Liga der Menschheit. Zürich : Jean Christophe Verl. [193?]. 307 p. **89733**

Verdross, Alfred v. Völkerrecht. Berlin : Springer 1937. XVI, 362 p. (Enzyklopädie d. Rechts- u. Staatswissenschaft, XXX.) **88531**

341.380 Revízió

Revision

Herczeg Ferenc. Napkelte előtt! Gondolatok Nagymagyarországról. Bp. : Singer & Wolfner 1937. 238 p. **88718**

Kolumbán István. Az integritás gondolata a nevelő-tanítói munkában. Bp. : Szerző 1934. 190 p. **87847**

Macartney, C. A. Hungary and her successors. The treaty of Trianon and its consequences. 1919—1937. London : Oxford univers. pr. 1937. XXII, 504 p. 2 t. **89731**
Bibliography : p. XIII—XXI.

Wissmann, Herbert. Revisionsprobleme des Diktats von Versailles. Vorw. v. Bernhard Schwertfeger. Berlin : Verl. f. Staatswiss. u. Gesch. 1936. XVII, 104 p. (Internationalrechtliche Abhandlgen, 31.) **88137**
Bibliographie : p. XIII—XVII.

342 Közjog

Staatsrecht — Constitutional law

Axente, Crisan T. Essai sur le regime représentatif en Roumanie. Paris : Recueil Sirey 1937. 564 p. **A 49.98/84**

Ayoub, Charles. La nouvelle législation de la naturalisation en France. Paris : Recueil Sirey 1937. 220, [8] p. **89699**
Bibliographie : p. [1—4].

Bardoux, Jacques. La France de demain. Un plan. *[1937.]* 2. éd. Bordeaux : Bière 1937. 105, [3] p. **88393**

Bölöny József. Mentelmi jog. 1. k. Bp. : Gergely 1937. 208 p. **88328**

Chamberlain, Joseph P. Legislative processes national state. New York : Appleton-Century comp. 1936. XI, 369 p. **87887**

Derry, Kingston. British institutions of to-day. London: Longmans & Green 1937. VIII, 195 p. (Outlines of English economic history.) **89533**

D'ham, Ernst. Die Verfassungsgesetzgebung des Dritten Reichs. München : Jehle 1936. 230 p. (Kova-Gesetzsammlungen des Staats- und Verwaltungsrechts, Bd I.) **88157**

Dimakopulos, Evangelos. Die griechische Verfassung von 1927 und ihre Wandlungen. Diss. Erlangen. Würzburg : Dr. Mayr 1935. [8], 45 p. **P 342(499)**
Bibliographie : p. [7—8.]

Doch, Elmar. Die Abgeordneten-Immunität. Eine rechtsvergleichende u. rechtsgeschichtliche Darstellung. Diss. Tübingen. Marbach a. N. : Dr. Remppis 1936. 124 p. **88010**
Bibliographie : p. 121—124.

Egyed István. Közjogi alapismeretek. *[1927.]* 2. kiad. Bp. : Grill 1937. 183 p. 1 t. **89471**

Ehrlich, Wolfgang. Der Vorbehalt des Gesetzes in der deutschen Verfassungsentwicklung. Diss. Königsberg Pr. Borna-Lpzg : Dr. Noske 1934. X, 30 p. **P 342(43)(09)**
Bibliographie : p. VII—X.

Erler, Hellmut. Das rechtliche Wesen der Reichskulturkammer. Dresden : Dittert 1937. 70 p. **P 342.54 : 37(43)**
Bibliographie : p. 7—8.

Ferdinándy Gyula. Közjogi problémák. Tanulmány. Bp. : Székely ny. 1937. 119 p. **88061**

Geiersbach, Horst. Staatsangehörigkeitsfragen im Saargebiet. Diss. Göttingen. Würzburg : Dr. Mayrs 1934. [6], 41 p.
Bibliographie : p. [5—6]. **P 342.71(434.25)**

Hiltl, Otto. Der Schutz der nationalen Symbole unt. bes. Berücks. des Gesetzes vom 19. V. 1933. (RGBIIS. 285). Diss. Erlangen : Dr. Döres 1936. 48 p. **P 342.228(43)**
Bibliographie : p. 4—5.

Höffler, Siegfried. Die Vereinsautonomie und ihre Grenzen. Diss. Erlangen 1935. Neuruppin : Dr. d. Märkischen Zeitung 1936. XII, 68 p. **P 342.728(43)**
Bibliographie : p. V—VIII.

Jahr, Ernst Hermann. Das Regierungsgesetz. Diss. Göttingen. Bochum-Langendreer : Dr. Pöppinghaus 1935. IV, 84 p. **P 342.529(43)**
Bibliographie : p. 80—83.

Kägi, Oskar Werner. Zur Entstehung, Wandlung und Problematik des Gewaltenteilungsprinzipes. Ein Beitr. z. Verfassungsgesch. u. Verfassungslehre. Zürich : Raunhardt 1937. 256 p. **88990**
Bibliographie : p. 252—256.

Kellmereit, Ewald. Die Neuordnung der Staatsangehörigkeit unt. Berücks. Englands u. Frankreichs. Diss. Königsberg Pr. : Dr. Behrendt 1934. 56 p. **P 342.71**
Bibliographie : p. 5—8.

Kérészy Zoltán. A felsőház jogkörének megállapítása. Bp. : Saját kiad. [1936]. 44 p. (»Magy. jogászegyl. értekezések«-ből.) **R 342.531(439)**

Kussmann, Herbert. Verfassungsleben des Deutschen Reiches. Berlin-Schöneberg : Langenscheidt 1937. VIII, 145 p. (Neue dtsche Rechtskunde. 1. Reihe : Einführung in d. Rechtskunde, 9. u. 10. H.) **89292**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Az 1937 : XIX. t.-c. a kormányzói jogkör kiterjesztéséről és a kormányzóválasztásról. A törvény rendelkező részének, indokolásának és a javaslat parlamenti tárgyalásának ismertetése, közjogi bírálata és tanulságai. Irta : Bölöny József. Bp. : Gergely 1937. 80 p. **89485**

Mikszáth Kálmán. Felsőházunk helye az alkotmányban. Bp. : Révai [1937]. 28 p. **R 342.531(439)**

Müller, Heinz Gerhard. Die Gewaltenteilung und die Lösung ihres Problems im Dritten Reich. Diss. Erlangen. Ellrich (Südharz) : Dr. Krause 1935. VII, 38 p. **P 342.33(43)**
Bibliographie : p. V—VII.

Pásztor József. A szabad királyi városok szavazati joga. Szeghalom : Kultúra ny. 1935. 64 p. **R 342.54(439)**
Bibliográfia : p. 61—63.

Piip, A. Estlands Weg zur neuen Verfassung. Tartu : Akadeemiline Kooperativ 1936. 32 p.
Bibliographie : p. 30. **P 342.4(474.2)**

Polzovics Iván. A nemzeti szociálizmus államfője. Bp. : Pallas 1936. 16 p. (Magy. közigazg. könyvt. 6. sz.) **R 342.514(43)»193«**

Rugonfalvi Kiss István. Az egyházi rend közjogi helyzete Erdélyben és Bethlen Gábor armalisa. Debrecen : Studium 1936. p. 283—301. (A Theologiai Szemle 12. évf. 1—6. sz.-ból.) **X 2341**
= Debreceni Tisza István Tud. Társ. I. oszt. kiadványai, VII. k. 3. sz.

Sander, Fritz. Das Staatsverteidigungsgesetz und die Verfassungsurkunde der Tschechoslowakischen Republik. Eine rechtsdogmatische Untersuchung. Brünn : Rohrer 1936. 194 p. **88365**

Schubert Ágost. A királykérdés. Törvényjavaslat az apostoli királyi hatalom szünetelő gyakorlásának újrafelvételéről. Bp. : Gergely 1937. 30 p. **R 342.511(439)**

Spörri, Hermann. Schweizerische Demokratie und Wirtschaftsordnung. Bern: Haupt 1937. 64 p. **P 342.4(494)**

Szabó József. Szuverénitáselméletek. Szeged : M. kir. Ferenc József tud.-egyet. barátainak egyesülete 1937. p. 225—426. (Acta litt. ac scient. Reg. Univers. Hung. Francisco-Josephinae, Tóm. XI. fasc., 2.) **89169**
Bibliográfia : p. 408—420.

Vogel, Christian. Vom Wesen ständischen Rechtes. Berlin : Gruyter 1937. VIII, 140 p. **88831**

342.8 Választójog

Wahlrecht — Electorale law

Ajtay József. Választójogi reform pártközi megegyezés alapján. Bp. : »Magyarság« 1936. 22, [2] p. **R 342.8(439)**

Flemming, Tam-Wolf v. Wahlbestechung und Stimmbeeinflussung. Diss. Erlangen. Würzburg : Dr. Mayr 1935. [4], 57 p. **P 342.841**
Bibliographie : p. [3—4].

Krivoss Árpád. Választójog, népesség, adóteher. Gazdaságpolitikai alapon készült választójogi tervezet. Bp. : Stephaneum ny. [1937]. 105, [2] p. **88325**

343 Büntetőjog

Strafrecht — Criminal law

Angyal Pál és Rácz György. A büntetés kiszabása bírói gyakorlatunkban. Az enyhítő és súlyosító körülmények rendszeres feldolgozásban. Bp. : Attila ny. 1937. 396 p. **88794**

Angyal Pál & Isaák Gyula (szerk.) Büntető törvénykönyv. A bűntettekről és vétségekről. *[1922]* 3. kiad. 1—2. k. Függ. : Katonai büntető törvénykönyv. Bp. : Grill 1937. **K 3400/3/3**

Angyal Pál. A szemérem elleni bűntettek és vétségek. Bp. : Attila ny. 1937. XXXII, 190 p. (A magy. büntetőjog kézikönyve, 14.)
Bibliográfia : p. IX—XXXII. **K 3430/1**

Bachmann, Hanns Gustav. Die Einwilligung in eine Körperverletzung nach neuestem Recht. Diss. Erlangen. Würzburg : Dr. Mayr 1936. [8], 31 p. **P 343.615**
Bibliographie : p. [7—8.]

Balás P. Elemér. Az okozatosság büntetőjogi problematikája. Bp. : Akadémia 1936. 219 p. (M. Tud. Akad. jogtud. bizotts. kiadv., 7.) **87864**

Beckmann, Erich. Der Vorsatz des Begünstigers. Diss. Erlangen. Frankfurt a. M. : Dr. Hess 1935. X, 37 p. **P 343.365(43)**
Bibliographie : p. V—VII.

Beissel, Gerard. Die Einwilligung des Verletzten im kommenden deutschen Strafrecht. Eine rechtsvergleichende Studie. Diss. Erlangen 1935. Eisfeld i. Thür. : Dr. Beck 1936. 68 p. **P 343.234**
Bibliographie : p. 65—68.

Bestelmeyer, Hans. Die Vivisektion vom strafrechtlichen Standpunkt aus. Diss. Erlangen. Günzburg a. D. : Dr. Mayer 1935. [4], 42 p. **P 343.58**
Bibliographie : p. 40—41.

Betz, Otto. Die Ehrenstrafen nach geltendem und kommendem Strafrecht mit Ausschluss des Militärstrafrechts. Diss. Erlangen. Lichtenfels (Bayern) : Tagblatt-Dr. 1935. 61 p. **P 343.276(43)**
Bibliographie : p. 2—4.

Block, Erich. Die rechtliche Bedeutung des Wahrsagens. Diss. Erlangen : Dr.-Döres 1935. 54 p. **P 343.72**
Bibliographie : p. 4—8.

Blumenthal, Alfred. Staatsidee und Strafzweck. Diss. Berlin. Saalfeld (Ostpr.) : Günthers Buchdr. 1935. [8], 72 p.
Bibliographie : p. 66—70. **P 343.24 : 321.9**

Brinkmann, Friedrich. Die Begriffsbestimmungen der Zurechnungsfähigkeit von der constitutio criminalis Carolina bis zur Gegenwart. Diss. Göttingen. Quakenbrück i. H.: Dr. Trute 1935. XIV, 78 p.
Bibliographie: p. VII—X. **P 343.222(43)(09)**

Bursics Zoltán. A magyar anyagi büntetőjog vázlata. Bp.: Grill 1936. XII, 684 p. **88224**
Bibliográfia: p. IV.

Élthes Gyula, tusnádi. A rendőri büntető eljárás és elvi jelentőségű határozatok. *[1927.]* 2. kiad. Bp.: Stádium 1937. 766 p. (Rendőri büntetőjog tára, 1.) **89470**

Élthes Gyula, tusnádi. A rendőri és jövedéki büntetőjog. Az ezeréves magyar kihágási jog története és mai állapota. Bp.: Fővárosi ny. 1935. 592 p. **88006**
Bibliográfia: p. 590.

Engel, Fritz. Der Rücktritt von Vorbereitungshandlung und Versuch im künftigen Strafrecht. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. VI, 40 p.
Bibliographie: p. V. **P 343.236(43)**

Entholt, Kurt. Der Begriff der Gewohnheitsmässigkeit im alten und neuen Recht. Diss. Erlangen. Kiel: Dr. Schmidt & Klaunig 1936. 46 p. **P 343.235.1(43)**

Foignet, René & Emile Dupont. Manuel élémentaire de droit criminel. A l'usage des étudiants en droit de deuxième année. *[1908.]* 11. éd. Paris: Rousseau 1934. 551, VI, 3 p. 33 t. **88802**

Gebhardt, Otto. Der Prozessbetrug durch die Partei. Diss. Erlangen. Treuchtlingen: Dr. Leidel 1935. IX, 42 p. **P 343.36**
Bibliographie: p. VII—IX.

Gerling, Theodor. Die Anstiftung im kommenden deutschen Strafrecht auf rechtsvergleichender Grundlage. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1936. VII, 109 p.
Bibliographie: p. V—VII. **88660**

Hacker E[rvin]. Statistique comparée de la criminalité. Paris: Marchal & Billard 1937. 47 p. (De la Revue internat. de droit pénal. Assoc. internat. de droit pénal.) **P 343.9(4) : 31**

Handschuh, Adolf. Versuch und Rücktritt bei einer mit Strafe bedrohten Vorbereitungshandlung. Diss. Erlangen. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1936. [8], 50 p.
Bibliographie: p. 5—7. **P 343.236(43)**

Hausknecht, Louis. Die neue Strafgesetzgebung Rumäniens. Juridische Studie. *[1937.]* 2. erg. Aufl. Cernauti: Tipografia »Eminescu« 1938. 32 p. **P 343(498)**

Heuer, Hans. Die Auffassungen des Liberalismus und des Nationalsozialismus über Rechtfertigung und Zweck des Strafrechts. Diss. Göttingen. Brinkum-Bremen: Dr. Hillje 1935. VI, 42 p. **P 343.24(43)**
Bibliographie: p. V—VI.

Hiltermann, Karl Bernhard. Die sogenannte Beamtenbeleidigung. Diss. Erlangen 1935. Berlin: Dr. Kegel 1936. 37 p. **P 343.638(43)**
Bibliographie: p. 4.

Hopfensberger, Ludwig. Das Zeichnen mit fremden Namen, unter dem Gesichtspunkt der Urkundenfälschung. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1936. VIII, 41 p. **P 343.522(43)**
Bibliographie: p. VI—VII.

Höner, Heinz. Die Religionsdelikte im geltenden und künftigen Recht. Diss. Göttingen. Detmold: Dr. Münnich 1935. 124 p. **87915**
Bibliographie: p. 6—10.

Jámbor László. A halálbasegítés. (Euthanasia). Bp.: Szerző 1936. 24 p. (Büntetőjogi tanulmányok, 1.) **R 343.61**

Kettner, Carl. Die rechtliche Bedeutung der das Züchtigungsrecht der Elementarlehrer betreffenden Vorschriften. Diss. Erlangen. Würzburg: Dr. Mayr 1936. [6], 55 p.
Bibliographie: p. [3—5]. **P 343.625(43)**

Kleinknecht, Gerhard. Verrat von Staatsgeheimnissen §§. 89, 90 St. G. B. Diss. Erlangen 1935. Nürnberg: Dr. Rührnschopf u. Rupprecht 1936. VIII, 61 p. **P 343.32(43)**
Bibliographie: p. VI—VIII.

London, Geo. Les grands procès de l'année 1936. Paris: Éd. de France 1937. 276, [2] p. **88628**

Losonczy István. A mulasztás. 1. k. Pécs: »Dunántul« könyvkiadó 1937. **89696**
1. k. A mulasztási bűncselekmények okozatossága. VIII, 240 p.
Bibliográfia: p. 235—240.

Mantler, Herbert. Entwicklung und Bedeutungswandel der Ehrenstrafen seit Beginn des 19. Jahrhunderts unter bes. Berücksicht. d. nationalsozialist. Strafrechtsreform. Diss. Erlangen. Zeulenroda: Dr. Sporn 1936. 72 p.
Bibliographie: p. 5—8. **P 343.276(43)**

Meixner, Robert. Das Arbeitshaus in der Gegenwart und in der Zukunft. Ein Beitr. z. Bekämpfung d. Asozialen. Diss. Erlangen 1935. Emsdetten: Dr. Lechte 1936. VIII, 135, [7] p. **88657**
Bibliographie: p. [5—7].

Mletzko, Karl Werner. Die strafrechtliche Behandlung von Körperverletzungen und Tötungen beim Sport. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1935. 40 p.
Bibliographie: p. 6—8. **P 343.61**

Olasz büntetőtörvénykönyv. Az —. Magyarra ford. & bev. ell. Angyal Pál & Rácz György. Battaglini Giulio előszavával. Bp.: Attila ny. 1937. XLII, 228 p. **89523**

Olaszország. Törvények, rendeletek. Die italienische Dienstverordnung für Sicherungs- und Strafanstalten vom 18. VI. 1931. Übers. v. Erich Röhrbein. Heidelberg: Winter 1933. 139 p. (Sonderheft zu Bd 64. d. Blätter f. Gefängniskunde.) **88610**

Paulus, Fritz. Die Beschwerde gegen Entscheidungen des erkennenden Gerichts. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1936. V, 70 p. **P 343.155(43)**
Bibliographie: p. IV—V.

Pridat-Guzatis, Heinz-Gert. Berufsständisches Strafrecht auf Grund der Reichsgesetze und Verordnungen im Reichsnährstand, i. d. Reichskulturkammer, im Aufbau d. dtschen Wirtschaft i. Reichsstand u. i. d. dtschen Arbeitsfront. Berlin: Schenck 1937. 99 p.
Bibliographie: p. 90—94. **88617**

Proske, Alfred. Die ärztliche Schweigepflicht im Strafrecht. (§ 300 R. St. G. B.) Diss. Erlangen 1935. Eisfeld i. Thür.: Dr. Beck 1936. 45 p. **P 343.452(43)**
Bibliographie: p. 3—8.

Ross, Erwin. Zur Lehre vom Augenschein im Strafprozess. Diss. Erlangen. Pirmasens: Dr. Neumann 1935. 64 p. **P 343.147(43)**
Bibliographie: p. 63—64.

Schlampp, August. Die Fahrlässigkeit im Strafrecht des Kraftverkehrs unter bes. Berücksichtigung d. Voraussehbarkeit. Diss. Erlangen. München: Dr. Jüngling 1936. 94 p. **P 343.346(43)**
Bibliographie: p. 93—94.

Schmid, Theodor. Das Problem des strafrechtlichen Treubruchs. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. 54 p. **P 343.7**
Bibliographie: p. 5—6.

Schretzmeier, Hans. Das Fragerecht in der Hauptverhandlung. Diss. Erlangen 1935. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. 66 p. **P 343.143(43)**
Bibliographie: p. 5.

Stark, Walter Hermann. Die Verantwortlichkeit des Schriftleiters. Diss. Erlangen. Berlin: Dr. Triltsch & Huther 1935. 80 p.
Bibliographie: p. 79—80. **P 343.349(43)**

»Viharsarok« a bíróság előtt. A —. Féja Géza pere. (A bpesti kir. büntetőtörvényszék 1937. okt. 14-én tartott főtárgyalásának gyorsírói feljegyzések alapján készült teljes szövege.) Bp.: Márciusi front 1937. 47 p. **R 340.96**

Weiss, Johann. Die Verführung nach § 182 d. geltenden RStGB. u. nach d. Entwürfen zu einem dtschen Reichsstrafgesetzbuch. Diss. Erlangen. Amberg: Dr. Böes 1936. VI, 40 p. **P 343.546(43)**
Bibliographie: p. V—VI.

Wiedenroth, Herbert. Die Verletzung der Hilfeleistungspflicht. Diss Erlangen. Forchheim: Dr. Gürtler 1936. 128 p. **88658**
Bibliographie: p. 125—128.

Woehl, Paul-Erhard. Der sittliche Schutz der Ehe im Strafrecht. Diss. Erlangen. 1936. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1936. XII, 88 p. **R 343.55**
Bibliographie: p. V—X.

Zintel, Eugen. Die Sicherungsverwahrung. Diss. Erlangen 1935. Emsdetten (Westf.): Dr. Lechte 1936. [10], 68 p. **P 343.911(43)**
Bibliographie: p. [7—10].

347 Magánjog

Privatrecht — Private law

Abel, Wilhelm. Versuch einer Grenzziehung zwischen Geschäftsirrtum und Fehlen, bezw. Wegfall der Geschäftsgrundlage, insbes. in Bezug auf den Ersatz des negativen Vertragsinteresses. Diss. Göttingen. Nordenham: Dr. Böning 1931. IX, 44 p. **P 347.138**
Bibliographie: p. VII—IX.

Balog Győző. A tulajdonjogfenntartásról, külö nös tekintettel a veszélyviselésre. Szeged: Városi ny. 1937. 92 p. (Acta litt. ac scienc. Reg. univers. hung. Francisco-Josephinae. Sectio-Juridico-politica. T.X. Fasc. 3.)
Bibliográfia: p. 83—86. **R 347.232**

Berger, Erich. Die Grenzen der Haftung für Verschulden bei Vertragsverhandlungen. Ein Beitrag z. Lehre v. d. culpa in contrahendo de lege lata u. de lege ferenda. Diss. Göttingen. 1934. Emsdetten i. W.: Dr. Lechte 1935. XII, 64 p. **P 347.423**
Bibliographie: p. V—VII.

Blau György. Hitelezési kötelezettség. Előadás. Bp.: »Jogállam« 1936. 21 p. (»Jogállam«-ból.) **R 347.455**

Capitant, Henri. Introduction à l'étude du droit civil. Notions générales. *[1897.]* 5. éd. Paris: Pedone 1929. 423 p. **89542**

Colin, Ambroise & H. Capitant. Cours élémentaire droit civil français. *[1914.]* 8. éd. Tom. 1—3. Avec le concours de Julliot de la Morandière. Paris: Dalloz 1934. **89563**

Dagott, Erich. Die Entwicklung der Gemeinheitsteilung in Deutschland. Diss. Königsberg i. Pr. Stallupönen: Dr. Klutke 1934. IX, 159 p. **87923**
Bibliographie: p. VII—IX.

Dezső Gyula. Változó tárgyú kötelmek. Debrecen: Tisza István tud. társ. 1936. 70 p. **X 2341**
= Debreceni Tisza István tud. társ. I. oszt. kiadv., VII. 1.

Dikow, Lüben. Die Neugestaltung des deutschen bürgerlichen Rechts. Vorw. v. Justus Wilhelm Hedemann. München: Duncker & Humblot 1937. 91 p. (Wissenschaftl. Studien d. Auslandes z. dtschen Recht.) **P 347(43)**

Ehmer, Heinz. Der formlose Grenzfestsetzungsvertrag im Falle einer Grenzverwirrung. Diss. Königsberg i. Pr.: [Selbstverl.] 1935. VIII, 43 p. **P 347.265(43)**
Bibliographie: p. V—VI.

Engelbrechten, Fritz v. Die politischen und gesetzlichen Grundlagen des ungarischen Heldengutes, verglichen mit denen d. dtschen Erbhofes. Diss. Lpzg. Dresden: Dr. Dittert 1936. 68 p. **R 347.237(439)**
Bibliographie: p. 68.

Franciaország. Törvények, rendeletek. Précis de droit civil. *[191?.]* 6. éd. Tom. 1—3. Paris: Dalloz 1936. **89564**

Goebel, Irmgard. Die Pfändung v. Mietzinsforderungen insbes. ihre Wirksamkeit gegenüber dem Neuerwerber d. Mietgrundstücks. Diss. Göttingen. Würzburg: Dr. Mayr 1930. 47 p. **P 347.415(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

Halom István. A dollárleértékelés behatása a magyar magánjogra. Bp.: Grill 1937. 28 p. (A »Polgári jog« kvtára, 27.) **R 347.456(439)**

Hoyer, Ernst. Der Arzt im Tschechoslowakischen Recht. Böhm. Leipa: »Prager medizinische Zeitschr.« 1936. 46 p. **P 347.168(437)**
Bibliographie: p. 5.

Höppner, Eberhard. Der Schutz des guten Glaubens bei der Forderungsabtretung. Diss. Göttingen. Berlin: Dr. Triltsch & Huther 1935. 64 p. **P 347.141.8(43)**
Bibliographie: p. 62—63.

Istvánffy László. A tárgyi kártérítési felelősség multja és jövője. Bp.: Attila ny. r. t. 1937. 89 p. (A »Magy. jogászegyleti ért.«-ből.) **R 347.5**

Kelemen László. A jóhiszeműség és tisztesség a magánjogban. Szeged: Ablaka ny. 1937. VIII, 244 p. **89089**

Krause, Gerhard. Konversion in der Rechtsprechung des Reichsgerichts. Diss. Göttingen. Emsdetten(Westf.): Dr. Lechte 1935. [9], 53 p. **P 347.4(43)**
Bibliographie: p. [8—9].

Lange, Heinrich. Lage und Aufgabe der deutschen Privatrechtswissenschaft. Tübingen: Mohr 1937. 29 p. (Recht u. Staat in Geschichte u. Gegenw., 121.) **P 347(43)**

Magyarország. Törvényjavaslatok. Az állatjelzálogjog törvénytervezete. Bp.: Háziny. 1937. 18 p. **R 347.27(439)**

Maunz, Theodor. Die Enteignung im Wandel der Staatsauffassung. Freiburg i. Br.: Wagnersche Univers. Buchhlg. 1936. 28 p. (Freiburger Universitätsreden, H. 21.) **P 347.234.1**

Meinnert, Hermann. Sittenwidrige Sicherungs-Übereignungsverträge und die rechtlichen Folgen der Sittenwidrigkeit. Diss. Göttingen. Bremenhaven - Wesermünde: Nordwestdeutsche Zeitung 1935. VIII, 76 p. **P 347.44**
Bibliographie: p. V—VI.

Meyer, Otto. Die rechtliche Natur der Grundstückmiete im bürgerlichen Recht. Diss. Göttingen: Dr. Pieper 1935. 54, [2] p.
Bibliographie: p. 53—54. **P 347.453.1(43)**

Müller, Franz Albert. Die Einwirkung der Grundstückszwangsversteigerung auf Rechte aus Miete und Pacht. Diss. Göttingen: Selbstverl. 1935. 56 p. **P 347.453(43)**
Bibliographie: p. 5—7.

Nassauer, Kurt. Die Vermengung des Geldes nach bürgerlichem Recht. Diss. Erlangen. Dürer-Rhld': Dr. Düren 1935. [10], 61 p.
Bibliographie: p. [7—10]. **P 347.232(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Erbhofrechtsverordnung und Erbhofverfahrensordnung v. 21. XII. 1936. (RGBI. IS. 1069, 1082.) Erläut. v. Karl Hopp. Berlin: Gruyter 1937. XII, 394, 38 p. (Guttentagsche Sammlung Dtscher Reichsgesetze, 184a.) **88636**

Németország. Törvények, rendeletek. Die landwirtschaftlichen Grundstücksverkehrsgesetze. Grundstücksverkehrsbekanntmachung v. 26. I. 1937. mit Nebengesetzen v. Rudolf Lais. Berlin: Stilke 1937. 144 p. (Stilkes Rechtsbibliothek, Nr. 165.) **89300**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Reichszivilrecht. Anhang: Staatsgrundgesetze. Von Heinz Wiers. Berlin: Heymann 1936. XII, 1401, 107 p. (Dtsches Reichsrecht i. d. Praxis.) **87786**

Oeding, Heinz. Das Gemeindenutzungsrecht (sog. Gemeindenutzen) in Kurhessen. Lpzg: Deichert 1937. XVI, 66 p. (Archiv f. Beiträge z. dtschen, schweiz. u. skandinav. Privatrechte, H. 23.) **P 347.262(431) Kurhessen**
Bibliographie: p. XI—XIV.

Östör József & Petrovay Zoltán. Hitbizományi jog. A hitbizományi jog szabályainak szövege és magyarázata. 1—2. k. Előszót írta Lázár Andor. Bp.: Grill 1937. **88302**

Pohle, Heinz. Das nachträgliche Lohnversprechen. Diss. Göttingen: Dr. Schönhütte 1931. VI, 65 p. **P 347.454**
Bibliographie: p. 62—65.

Polgári jogesetlexikon. Magánjog — hiteljog — eljárási jog. Szerk.: Sárffy Andor stb. Bev. Oswald István. Bp.: Grill 1937. 877, [3] p. **K 3470/1**

Schiller, Horst. Der Irrtum des bevollmächtigten Vertreters über das Bestehen des Vertretungsverhältnisses. Diss. Erlangen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1935. VIII, 35 p.
Bibliographie: p. VI—VIII. **P 347.133(43)**

Schmauch, Robert. Die Rechtswirkungen der Tarifordnung auf das Einzelarbeitsverhältnis. Diss. Erlangen. Eisfeld i. Thür.: Dr. Beck 1936. 65 p. **P 347.454(43)**
Bibliographie: p. 7—10.

Schnur, Louis. Die Rechtsnatur des Jagdausübungsrechts nach heutigem Recht und seine Bedeutung für den Jagdpachtvertrag. Diss. Erlangen. Erlangen-Bruck: Dr. Krahl 1936. 77 p. **P 347.246(43)**
Bibliographie: p. 75—77.

Seidenath, Wolfgang. Die rechtliche Natur der Schuldübernahme unter bes. Berücks. d. Lehre Strohals. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. 37 p.
Bibliographie: p. 6. **P 347.415(01)**

Sievers, Rudolf. Die Bedeutung des Schweigens im Privatrechtsverkehr. Diss. Erlangen. Lengerich i. W.: Lengericher Handelsdr. 1936. IX, 43 p. **P 347.135(43)**
Bibliographie: p. VII—IX.

Steinbeisser, Albert. Die rechtliche Behandlung der Gestaltungsrechte. Diss. Göttingen: Dr. Erbs & Meisel 1935. V, 104 p. **87917**
Bibliographie: p. 102—103.

Stiassny József. A mindennapi élet jogi problémái. A magy. polgári magánjog gyakorlati kézikönyve. Bp.: Székely [1937]. 398, [10] p. (Uránia jogi és gazdasági kvtár, 5.) **89531**

Stolzenburg, Karl-Heinz. Beschäftigungsanspruch und Beschäftigungszwang. Diss. Erlangen. Würzburg: Dr. Mayr 1936. [6], 43 p. **P 347.454(43)**
Bibliographie: p. [5—6].

Thode, Hans. Das Handeln auf eigene Gefahr. (Gründe d. Haftungsausschlusses unter besonderer Berücksichtigung. d. Beförderung v. Personen.) Diss. Erlangen. Würzburg: Dr. Mayr 1936. [6], 54, [4] p. **P 347.5(43)**
Bibliographie: p. [1—3].

Tillmann, Karl Otto. Die rechtliche Behandlung des gemischten Vertrages. Diss. Erlangen. Bochum: Dr. Kramps 1934. III, 73 p.
Bibliographie: p. I—III. **P 347.44(043)**

Ünnepi dolgozatok. Szladits Károly egyetemi tanári működésének harmincadik évfordulója alkalmából írták a Bp. Kir. magy. Pázmány Péter tudományegyetem magánjogi szemináriumának tagjai. Bp.: Móricz ny. 1937. 112 p. 1 t. **89605**

Volk, Leo. Die Übertragung des Anwartschaftsrechts aus bedingter Übereignung. Diss. Erlangen 1935. Winningen-Mosel: Dr. Bastian 1936. XII, 47 p. **P 347.232(43)**
Bibliographie: p. VII—XI.

Wickenhagen, Ernst. Die Gebrauchspflicht des Mieters und Pächters. Diss. Erlangen. Berlin: Dr. Triltsch & Huther 1936. 52 p.
Bibliographie: p. 48—52. **P 347.453(43)**

Wieczorek, Alice. Das Pseudonym. Diss. Erlangen. Würzburg: Dr. Mayr 1935. [10], 33 p.
Bibliographie: p. [6—8]. **P 347.189(43)**

Zeim, Otto. Die Bedeutung der Echtheit von Gegenständen im rechtsgeschäftlichen Verkehr u. bes. Berücks. des Kunst- und Antiquitätenhandels. Diss. Göttingen. Halle (Saale): Dr. Klinz 1935. [6], 64 p. **P 347.423**
Bibliographie: p. 61—63.

347.453.3 Lakbérleti jog

Mietrecht — Right of house tenancy

Fleischer, Ilsetraut. Haftung des Mieters gegenüber dem Vermieter für von Dritten verursachten Schaden in und ausser der Mietwohnung. Diss. Königsberg Pr. : [Selbstverl.] 1935. XII, 37 p. **P 347.453.3(43)**
Bibliographie : p. V—X.

Jablonkay Géza. Néhány új jogelv érvényesülése a székesfőváros új lakásbérleti szabályrendeletében. Bp. : Székesfőv. háziny. 1936. 11 p. (A »Városi Szemle« XXII. évf.-ból.) **R 347.453.3(439) Bp.**

Kiefersauer, Fritz. Die Miete. Eine Systematik d. geltenden Raummietrechts. München : Beck 1937. VIII, 227 p. **89003**

Lieth, Herbert v. d. Das Vermieterpfandrecht im Verhältnis zum Pfändungspfandrecht. Diss. Erlangen 1935. Eisfeld i. Thür. : Dr. Beck 1936. 88 p. **P 347.453.3(43)**
Bibliographie : p. 5—10.

Németország. Törvények, rendeletek. Der Deutsche Einheitsmietvertrag. Erl. v. August D a h m. Berlin : Stilke 1937. 88 p. (Stilkes Rechtsbibliothek, 156.) **P 347.453.3(43)**
Bibliographie : p. 4.

347.6 Családjog

Familienrecht — Family law

Augustin, Otto. Die Ehescheidung im geltenden und im künftigen Recht unter Berücks. d. ausländischen Rechte. Diss. Erlangen. Würzburg : Dissertationsdr. Triltsch 1936. [4], 35 p. **P 347.627**
Bibliographie : p. [4].

Fahri, Ziyaeddin. Essai sur la transformation du code familial en Turquie. Étude de sociologie juridique appliquée. Paris : Berger-Levrault 1936. IX, 109 p. (Coll. de l'action. Revue trimestrielle turque de morale et de sociologie, ser. B., nr. 3.) **A 56.34/42**
Bibliographie : p. 99—109.

Fiebig, Heinrich. Die Prozessführung für und gegen den Erben. Diss. Erlangen 1935. Würzburg : Dr. Mayr 1936. [6], 49 p. **P 347.66(43)**
Bibliographie : p. 4—6.

Fürsich, Wolfgang. Der Gläubigerschutz bei Vermögensverschiebungen unter Ehegatten. Diss. Erlangen. Emsdetten (Westf.) : Dr. Lechte 1936. [6], 43 p. **P 347.626(43)**
Bibliographie : p. [5—6].

Geiger Samu. Az örökösödési perekről. Előadás. Bp. : Grill 1937. 20 p. (A »Polgári jog« könyvt., 26 f.) **R 347.65(439)**

Gutmann, Felix. Die Schlüsselgewaltgeschäfte der Ehefrau. Diss. Erlangen. Radeburg : Dr. Hentschel 1936. X, 28 p. **P 347.625**
Bibliographie : p. VII—X.

Kohlhase, Hermann. Der Schutz der Familie im künftigen Erbrecht als Problem der deutschen Rechtserneuerung. Diss. Erlangen Düsseldorf : Dr. Nolte 1936. VIII, 24 p.
Bibliographie : p. V—VII. **P 347.65(43)**

Müschner, Friedrich. Die elterliche Nutzniessung am unfreien Kindesvermögen. Diss. Erlangen. Düsseldorf : Dr. Nolte 1936. VI, 54 p. **P 347.634(43)**
Bibliographie : p. V—VI.

Osterkorn, Wilhelm. Die Sicherung des Nachlasses gegen die Verschwendung des Abkömmlings. Diss. Erlangen. Würzburg : Dr. Triltsch 1936. IX, 84 p. **P 347.67(43)**
Bibliographie : p. VII—IX.

Peltzer, Heinz. Die Erbfolge nach dem Reichserbhofgesetz. Ein Beitr. z. Rechtscharakter d. Anerbenfolge. Diss. Erlangen. Limburg an d. Lahn : Limburger Vereinsdr. 1936. 43 p. **P 347.651(43)**
Bibliographie : p. 7—8.

Rechenbach, Horst. Arbeit der Ehefrau im Hauswesen und Geschäft des Mannes. Diss. Göttingen. Quakenbrück i. H. : Handelsdr. Trute 1935. XIII, 75 p. **P 347.626**
Bibliographie : p. VII—XI.

Riemann, Lisbet. Beitrag zur Psychologie der Kindesmütter in Vaterschaftsprozessen. Diss. Königsberg i. Pr. Greifswald : Dr. Adler 1935. 32 p. 15 t. (Aus d. Universitäts-Institut f. gerichtliche u. soziale Medizin.) **P 347.632**

Schirsner, Adolf. Der Verlöbnisbruch und seine besonderen Rechtsfolgen. Diss. Erlangen. Düsseldorf : Dr. Nolte 1936. IV, 35 p.
Bibliographie : p. III—IV. **P 347.621(43)**

Schlüter, Clemens. Die Wirkungen des Erbscheins nach dem bürgerlichen Recht. Diss. Erlangen 1935. Bonn : Dr. Leopold 1936. 40 p. **P 347.65(43)**
Bibliographie : p. 38—39.

Schwarzmann, Hans. Die Anfechtung der Annahme der Erbschaft wegen Irrtums. Diss. Erlangen. Coburg : Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. 31 p. **P 347.67(43)**
Bibliographie : p. 5—6.

Wulff, Heinz. Die Verfügungsgewalt der Miterben vor der Erbschaftsteilung. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1936. 70 p.
Bibliographie: p. 5—7. **P 347.66(43)**

347.7 Kereskedelmi jog

Handelsrecht — Commercial law

Baumgarten Nándor összegyüjtött tanulmányai. K u n c z Ödön egyet. tanár emlékbeszédével. Sajtó alá rendezte S z l a d i t s Károly, H o f f György & S z i g e t i Dezső közrem.-vel. 1—2. k. Bp.: Grill 1936. **87889**

Davar, Sohrab R. Elements of Indian mercantil law. *[1917.]* 4. ed. Bombay: Govind 1925. [22], 516, LXXXVI, CVI, XLII, XX p. **A 54.34/9**

Dawid, Heinz. Der Rundfunk und das Urheberrecht. Diss. Berlin. Bochum-Langendreer: Dr.-Pöppinghaus 1935. XII, 108 p.
Bibliographie: p. IX—XII. **P 347.763.81**

Exner, Gustav. Der Postbeförderungsvertrag. Eine verwaltungsrechtliche Studie. Diss. Göttingen 1934. Quakenbrück i. H.: Dr. Trute 1935. X, 69 p. **87920**
Bibliographie: p. VII—X.

Ficht, Carl. Die Haftpflicht im deutschen Luftrecht. Diss. Erlangen 1930. Dortmund: Dr. Fischer 1936. 39 p. **P 347.292(43)**
Bibliographie: p. 33—35.

Fischer, Paul. Die Aktiengesellschaft in der nationalsozialistischen Wirtschaft. Ein Beitrag z. Reform d. Gesellschaftsrechts. München: Duncker & Humblot 1936. XI, 149 p. 1 t. (Schriften der Akademie f. Deutsches Recht.) **87982**
Bibliographie: p. 145—149.

Gergely Ernő. Magán és büntető devizajog. Törv. és rend., teljes szövegben és külön, áttekintést feltüntető magyarázatokkal. Bp.: Szerző 1936. 518 p. **87883**

Hoffmann, Hans. Der Verkauf eines Handelsgeschäfts und seine rechtliche Wirkung. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. 47 p. **P 347.715(43)**

Hofmannstahl, Emil. Grenzen des Minderheitsschutzes im Aktienrecht. Referat. Wien: Manz 1932. 15 p. (Schriften d. österr. Aktionärvereines.) **P 347.725(436.01)**

Husmann, Karl-Heinz. Rechtsfragen zu den Allgemeinen Geschäftsbedingungen der Banken unt. bes. Berücks. ihrer Rechtsnatur. Diss. Göttingen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1935. VIII, 64 p. **P 347.734(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Kaiser, Erich. Der Personenbeförderungsvertrag im Luftrecht. Diss. Erlangen 1935. Würzburg: Dr. Mayr 1936. [6], 98 p.
Bibliographie: p. [4—6]. **P 347.292(43)**

Kisfaludi Imre. Fejezetek a tejgazdasági jog köréből. Bp.: Grill 1936. 15 p. (»Polgári jog« kvtára, 22.) **R 347.726(439)**

Kubierschky, Fritz. Die Bedeutung des Konkurses für Wiederkauf und Option. Diss. Erlangen. Berlin: Dr. »Silesia« 1936. VI, 41 p. **P 347.736(43)**
Bibliographie: p. IV—VI.

Linden, Heinz v. d. Die Rechtsstellung des Unternehmers und die des Führers des Betriebes nach dem Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit. Diss. Erlangen 1935. Eisfeld i. Thür.: Dr. Beck 1936. 51 p.
Bibliographie: p. 7—9. **P 347.712(43)**

Lissner, Ivar. Die Haftungsbeschränkung des Einzelkaufmanns nach ausländischem Recht. Diss. Erlangen: Dr. Pöppinghaus 1936. IX, 87 p. **P 347.751**
Bibliographie: p. IV—IX.

Németország. Törvények, rendeletek. Die Devisengesetzgebung. Texte und Regelungen (nach d. Stande v. 10. II. 1937.). Mit Verweisungen von Kurt U r b a n e k. Berlin: Stilke 1937. 199 p. (Stilkes Rechtsbibliothek, 158.) **88805**

Németország. Törvények, rendeletek. Gesetz über die Verwahrung u. Anschaffung v. Wertpapieren v. 4. II. 1937 nebst amtlicher Begründung u. Sachregister. München: Dr. Gerber 1937. 56 p. **P 347.745(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Rundfunkrecht. Hg. v. Karl-Friedrich S c h r i e b e r & H. G. P r i d a t-G u z a t i s. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1936. VIII, 86 p. (Recht d. Reichskulturkammer in Einzelausgaben.) **P 347.763.81(43)**

Nizsalovszky Endre. G r o s s c h m i d és a kereskedelmi jog. Bp.: Attila ny. 1937. 43 p. (»Magyar jogászegyleti értekezések«-ből.) **R 347.7(439)**

Nizsalovszky Endre. A »negativ« részvényjogi reform. Bp.: Attila-ny. 1937. 37 p. (»Magyar jogászegyleti értekezések«-ből.) **R 347.725(439)**

Patakfalvy-Groák László. A korlátolt felelősségű társaság jogi természete. Bp.: Saját kiad. 1936. 18 p. (»Magy. jogászegyleti értekezések«-ből.) **R 347.724**

România. Törvények, rendeletek. Rumänisches Wechselgesetz. Enthält: Wechselgesetz 1934 rumänisch u. deutsch. Kommentar bearb. v. Hermann Albrich. Hermannstadt: Dr. Krafft & Drotleff 1935. [8], 124 p. [Román — német.] **A 47.34/69**
Bibliographie: p. [5].

Sano, Shigeo. Japanisches und deutsches Seeversicherungsrecht. (Ein Vergleich.) Diss. Erlangen 1935. Würzburg: Dr. Mayr 1936. 84, [2] p. **P 347.79(43):(52)**
Bibliographie: p. [1—2].

Scheck, Maximilian. Betriebsführer und Betriebsführerstellvertreter bei der Aktiengesellschaft. Diss. Erlangen 1935. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. 56 p. **P 347.720.36(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

Schmauch, Wilhelm. Die Beteiligung von offenen Handelsgesellschaften u. Erbengemeinschaften an einer offenen Handelsgesellschaft oder Kommanditgesellschaft. Diss. Erlangen 1935. Würzburg: Dr. Triltsch 1936. VIII, 36 p. **P 347.720.3(43)**
Bibliographie: p. VII—VIII.

Scholtz, Franz. Das Girosammeldepot. (Unter besond. Berücks. d. nicht intakten Depots.) Diss. Erlangen 1935. Düsseldorf: Dr. Nolte 1936. IV, 36 p. **P 347.759(43)**
Bibliographie: p. IV.

Schulte, Emil. Scheinhandelsgesellschaft (Schein-OHG. & Schein-KG.) Diss. Göttingen. Quakenbrück: Dr. Trute 1935. XIII, 99 p. **87922**
Bibliographie: p. VII—XIII.

Túry Sándor Kornél. A biztosítási jog jelentősége a kötelmi jog fejlődésének újabb irányai szempontjából. Bp.: Grill 1936. 78 p. **R 347.764**

Wolf, Karl. Die Wandlung der Auffassung vom Begriff des Unternehmens durch das Gesetz zur Ordnung der nationalen Arbeit. Diss. Erlangen: Buchdr. Döres 1936. 50 p. **P 347.72(43)**
Bibliographie: p. 7—8.

347.727 Karteljog

Kartellrecht — Trust law

Brunner, Hanspeter. Zwangskartelle. Rechtsverhältnisse v. Zwangskartellen in d. Schweiz u. in Deutschland. Zürich: Nauck 1937. XX, 296 p. **88230**
Bibliographie: p. XVI—XX.

Callmann, Rudolf. Das deutsche Kartellrecht. Kommentar. Berlin: Philo Verl. 1934. XII, 721 p. **88576**

Jugoszlávia. Törvények, rendeletek. Kartelna uredba uz pravilnike uputstva i kartelni registar. Komentarom popratio Hugo Holzmann. Verordnungen u. Vollzugsvorschriften über Kartelle, mit Erläuterungen. Zagreb: Holzmann 1937. 143 p. **88466**
[Horvát és német.]

Király Ferenc. Az International law association (Nemzetközi jogi egyesület) nemzetközi karteljogi működése és Budapest (XXVIII.) konferenciájának karteljogi tanácskozmányai. Bp.: Saját kiad. 1935. 15 p. **R 347.727(063)(439)Bp**

Király Ferenc. A jogi személyszerű »gazdasági alany«. (Adalékok a kartel »gazdasági alanyisága« kérdéséhez.) Bp.: Attila ny. 1935. 8 p. (»Magy. jogi szemle«-ből.) **R 347.727**

Király Ferenc harasztosi. A kartel. Bp.: Grill 1936. 16 p. **R 347.727**

Siegfried, Werner. Das deutsche Rundfunkkartell. Diss. Erlangen 1935. Erlangen-Bruck: Dr. Windsheimer 1936. 50 p. **P 347.727(43)**
Bibliographie: p. 3.

Zschokke, Hans Peter. Die Rechtsstellung internationaler Kartelle. Zürich: Orell Füssli 1936. 59 p. (Schweizerische Vereinigung für internationales Recht, 35.) **P 347.727 : 341.5**

347.77 Ipari tulajdon

Industrielles Eigentum
Industrial property

Bányász [Jenő] E[ugen]. Leitgedanken d. internationalen und nazionalen Marken- und Musterschutzrechtes in Europa. Hg. v. d. Ungarischen Gruppe d. Ligue internat. contre la concurrence déloyale. Bp.: Athenaeum 1937. 192 p. **89017**

Boehmer, Thilo v. Der Schutzbereich des deutschen Reichs-Patentes. Darf im Patentverletzungsstreit d. Schutzbereich d. Patentes abweichend v. d. i. Patentanspruch gegebenen Definition unterstellt werden? Diss. Erlangen. Baruth: Särchen Buchdr. 1936. VIII, 90 p. **P 347.77(43)**
Bibliographie: p. 88—90.

Hecht, Günter. Wettbewerbsrecht und neues Warenzeichenrecht. Lpzg: Kohlhammer 1937. 64 p. (Neugestaltung von Recht u. Wirtschaft, 12.H. 1.T.) **P 347.777(43)**

Hiltermann, Paul. Der Rechtsschutz der Schaufensterreklame. Diss. Erlangen. Coburg: Gedr. im Tageblatt-Haus 1936. 32 p. **P 347.777(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

Hopf, Wilhelm. Erfindungsschutz und unlauterer Wettbewerb. Diss. Erlangen. Günzburg a. D.: Dr. Mayer 1936. [4], 46 p.
Bibliographie: p. 46. **P 347.77(43)**

Opfermann, Ludwig. Die Angestelltenerfindung. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1936. 74 p.
Bibliographie: p. 7—8. **P 347.77(43)**

347.776 Tisztességtelen verseny

Unlauterer Wettbewerb
Unfair competition

Bányász [Jenő] Eugen. Leitgedanken des internationalen und nationalen Wettbewerbsrechtes in Europa. Ergebnisse d. Budapester Kongresses d. Ligue internat. contre la concurrence déloyale. Hg. v. d. Ungarischen Gruppe d. Ligue internat. contre la concurrence déloyale. Bp.: Athenaeum 1937. [4], 560 p. 6 t. **89018**

Bergdolt, Bernhard. Die Sittenwidrigkeit der Preisunterbietung. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1936. VIII, 76 p.
Bibliographie: p. V—VI. **P 347.776(43)**

Kühner, Max. Der unlautere Wettbewerb im Schrifttum und in der Rechtsprechung seit 1933. Diss. Erlangen. Eisfeld i. Thür.: Dr. Beck 1936. 55 p. **P 347.776(43)**
Bibliographie: p 5—8.

347.78 Szerzői jog

Urheberrecht — Copyright

Kraemer, Eugen. Der Schutz des Filmtitels. Diss. Erlangen. Forchheim Ofr.: Dr. Mauser 1936. XVI, 58 p. **P 347.782(43)**
Bibliographie: p. VII—XIII.

Mitteis, Heinrich. Grundriss des österreichischen Urheberrechtes nach d. Bundesgesetz v. 9. IV. 1936. Wien: Österr. Staatsdr. 1936. 232 p. **87896**

Rogge, Johannes. Urheberrechtliche Studien zum Ton-Bildfilm. Unter besond. Berücks. d. Entwurfs. Diss. Erlangen 1934. Lpzg: Dr. Jachner & Fischer 1936. 189 p. **88665**
Bibliographie: p. 179—188.

Steffens, Horst-Joachim. Die Rechtsstellung des Vermittlers im Urheberrecht. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1936. VII, 59 p.
Bibliographie: p. V—VI. **P 347.78(43)**

347.8 Iparjog

Gewerberecht — Trade law

Egyed István. Az iparjog újabb fejlődése (1925—1936). Bp.: Áll. ny. 1937. 4°. 14 p. (Kiegészített különlenyomat A mai magy. közigazg. c. kötetből.) **Rq 347.8(439)**

Ipari közigazgatás, törvényes munkásvédelem és üzembiztonság. Szerk.: Jakab József. Előszót írta Hammer Géza. Bp.: Kellner ny. 1937. VII, 466 p. **K 3478/9**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Az ipari közigazgatás egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1936. VII. t. c. Bp.: Athenaeum 1936. 16 p. **R 347.8(439)**

Polzovics Iván. Az új ipari novella. Rendszeres összefoglaló ismertető. Bp.: Klein ny. 1936. 31 p. **R 347.8(439)(001)**

347.9 Perrendtartás

Zivilprozessordnung — Civil procedure

Bernhard Miksa. A szegényjog reformja. Felolvasás. Karcag: Kertész könyvny. 1936. 30 p. **R 347.921.6(439)**

Graner, H[ermann]. Reichsdeutsche und österreichische Gerichtsverfassung nebst geschichtlichen Grundlagen derselben in Österreich. Stuttg.: Selbstverl. 1935. [8], 72 p.
Bibliographie: p. 71—72. **P 347.9(43):(436.01)**

Kern, Eduard. Die Grundgedanken des neuen Gerichtsverfassungsrechts. Tübingen: Mohr 1936. 36 p. **P 347.97(43)**

Kirchhof, Kurt. Wahrheitspflicht und Verhandlungsgrundsatz. Diss. Göttingen. Emsdetten Westf.: Dr. Lechte 1935. [10], 53 p.
Bibliographie: p. [3—7]. **P 347.94**

Knop, Werner. Der Kostenerstattungsanspruch. Diss. Erlangen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1936. VIII, 63 p. **P 347.921.6(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Magyarország. Szabályrendeletek. Községi polgári bíráskodás eljárási szabályai, magyarázatokkal, számos iratmintával. Összeáll.: Novák Jenő. Bp.: Stádium ny. 1937. 173 p. **88351**

Magyarország. Törvényjavaslatok. Törvényjavaslat a polgári peres és nemperes eljárás és az igazságügyi szervezet módosításáról. Előadói tervezet. Bp.: M. kir. igazságügyminisztérium 1936. 192, 8 p. **88133**

Neubauer, Georg. Schiedsvertrag und Schiedsrichter nach d. neuen Fassung d. ZPO v. 8. XI. 1933. Diss. Erlangen 1935. Hamburg: Dr. Hahn 1936. VII, 34 p. **P 347.918(43)**
Bibliographie: p. IV—VI.

Richter Béla. A polgári per bizonyítási rendszerének reformja. Bp.: Grill 1937. 32 p. (A »Polgári Jog« könyvt. 29 f.) **R 347.94**

Schönvitzky Bertalan. Az ítélet jogi természete. Tanulmány a polgári perjog köréből. Eger: Szt. János ny. 1936. 74 p. (Bibliotheca academica. Az Egri érseki jogakad. értekezéseinek tára, 1. sz.) **R 347.951**

Warneyer, Otto. Die Zivilprozessordnung erläutert durch die Rechtsprechung. Berlin: Heymann 1937. XII, 874 p. **88774**

Wolff, Karl. Grundriss des österreichischen Zivilprozessrechts. Wien: Springer 1936. VII, 378 p. **87983**

347.965 Ügyvédek

Rechtsanwälte — Lawyers

Kürthy Sándor. Az ügyvédkérdés megoldása. Bp.: Székely ny. 1937. 104 p. **88078**

Leopold Elemér. Az ügyvédi rendtartás tervezete. Indokolással. Bp.: Szerző 1932. 143 p. **88429**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Az 1937. évi IV. törvénycikk az ügyvédi rendtartás tárgyában. Magyarázatokkal ellátták: Bátyka Zoltán & Gaár Jenő. Előszót írta: Wenczel Árpád. Bp.: »Pátria« ny. 1937. XII, 210 p. **88326**

Niamessny Mihály ünnepi beszéde az Országos ügyvédszövetség megalakulásának negyedszázados évford. alkalmából tartott ünnepi díszülésen Budapesten 1936. V. 9.-én. Bp.: Minerva ny. 1936. 16 p. **R 347.965.3(439)**

348 Egyházjog

Kirchenrecht — Canon law

Csizmadia Andor. A magyar városok kegyurasága. Győr: Győregyh.-megyei alap ny. 1937. 116 p. **89136**

Göring, Heinz. Die Beamten der Kurie unter Bonifaz VIII. Diss. Königsberg Pr. Stallupönen: Dr. Klutke 1934. XII, 101 p.
Bibliographie: p. 9—12. **P 348.32»12«**

Jäger, August. Kirche im Volk. Ein Beitr. z. Gesch. d. nat.-sozialist. Rechtsentwicklung. Berlin: Dtscher Rechts-Verl. 1936. 120 p. **88583**

Magyarországi ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyház 1934—1937. évben Budapesten tartott orsz. zsinatán alkotott egyházi törvények. Bp.: Kellner ny. 1937. 142 p. **89695**

349 Jogtörténet

Rechtsgeschichte — History of law

Bastian, Klaus. Die Freiheitsberaubung in der germanisch-deutschen Rechtsentwicklung und im geltenden Recht. Diss. Erlangen. Würzburg: Dr. Mayr 1936. 38 p.
Bibliographie: p. 37—38. **P 343.43(43)**

Grelck, Otto. Das germanisch-deutsche Familiengut und seine Auflockerung. Ein Beitrag z. Rechtsgeschichte u. Soziologie d. deutschen Familienguts. Würzburg: Triltsch 1936. [4], 48 p. **P 347.237(43)**
Bibliographie: p. 45—48.

Guoth Kálmán. Az okleveles bizonyítás kifejlődése Magyarországon. Bp.: Egyet. ny. 1936. 77 p. (A Pázmány Péter tud.-egyet. történelmi szemináriumának kiadványai, 9.) **R 347.942(439)(09)**

Iványi Béla. A városi polgárjog keletkezése és fejlődése, figyelemmel Buda és Pest városokra. Bp.: Szfőv. háziny. 1936. 199 p.
= Statisztikai közlemények, 84/1. **648/84/1**

Kérészy Zoltán. A papi rend törvénykezési kiváltsága az egyházi jog és a régi magyar büntetőjog szerint. Pécs: »Dunántul« ny. 1936. 4°. 24 p. **Rq 342.54(439)**

Párniczky Mihály & Bátyka János. A magyar corpus juris. (Az első kiadások forrásai.) Bp.: Általános ny. 1936. 115 p. (Illés szeminárium kiadv., 4.) **87707**

Schwerin, Claudius Frhr von. Germanische Rechtsgeschichte. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1936. XI, 241 p. **87984**

35 Közigazgatás

Verwaltung — Administration

Borsos Endre & Szabolcska Mihály. A M. kir. közigazgatási bíróság általános közigazgatási osztálya érvényben levő döntvényeinek és elvi határozatainak gyüjteménye 1897—1937. 1—3. k. Bev. Puky Endre. A m. kir. belügyminiszter úr 184/1937—I. B. M. sz. rendeletével ajánlva. Bp.: Szerzők kiad. 1937. **K 3519/3**

1. k.: Közjogi jellegü ügyek. 559 p.
2. k.: Illetmény és ellátási ügyek. 471 p.
3. k.: Bírói hatáskörbe utalt különféle ügyek. 696 p.

Fluck András. A magyar közigazgatás racionalizálása. Szervezéselméleti és technikai tanulmány. Örffy Imre előszavával. [Bp.: ny. n. 193?]. 4.° 82 p. **X 6805**

Fluck András. A racionális ügyintézés jelentősége a közigazgatásban. Bp.: Áll. nyomda 1937. 13 p. **Rq 381.211 : 35(439)**

Grensemann, H. Leitfaden für den Geschäftsbetrieb der Reichskulturkammer. Geschäftsordnung-, Personal-, Haushalts-, Kassen- und Wirtschaftsbestimmungen. Berlin: Heymann 1937. VIII, 190 p. **88252**

Leimgruber, O[skar]. Die Rationalisierung in Staat und Gemeinde. Eine theoretische und praktische Darstellung m. Beispielen u. Bildern. Zürich: Polygraphischer Verl. 1936. 314, 38 p. **88733**

Magyary Zoltán. Amerikai államelmélet. A közigazgatás útja az Északamerikai Egyesült Államokban. Bp.: Egyet. ny. 1934. VII, 303 p. **88358**

Magyary Zoltán. A közigazgatás legfőbb vezetése szervezési szempontból. Bp.: Szfőv. háziny. 1936. 153 p. **648/80/1**

= Statisztikai Közlemények, 80/1.

[Magyary Zoltán]. Közigazgatási jog. Egyet. előad. után jegyezte Püski Sándor. 5. átdolg. kiad. Bp.: »Kartárs« 1937. 385 p. (Jog- és államtud. jegyz., 10.) **89546**

[Könyomat.]

Meznerics Iván & Torday Lajos. A magyar közigazgatás szervei 1867—1937. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 447 p. 2 t. (Magyar közigazg.-tud. int., 21. sz.) **88887**

Stampehl, Gerhard. Über Beteiligung Dritter am Verwaltungsrechtsstreite. Diss. Göttingen. Quakenbrück: Dr. Trute 1935. XII, 93 p. **87918**

Bibliographie: p. VII—XII.

Szontagh Vilmos iglói. A közigazgatás racionalizálása jogelméleti lényege szerint. Miskolc: Ludvig [1937]. 43 p. (Miskolci ev. jogakadémia tud. értekezéseinek tára, 37.) **R 350.71(439)**

Valló József. Közigazgatási eljárás. A közigazg. eljárás célja, természete, alapelvei és eddigi teljes jogi szabályozása; a közigazg. eljárás törvényi szabályozásának előkészítése. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 207 p. (Magy. közigazg.-tud. int. 22. sz.) **88888**

350.8 Köztisztviselők

Öffentliche Beamte — Civil service

Berki Géza. Szabadság a közszolgálat körében. 19 ország adata, függelékkel. Debrecen: Csáthy 1936. 26 p. 2 t. **P 350.87**

Breithaupt, M. Führer durch das Beamtengesetz vom 26. I. 1937. Berlin: Verl. f. Wirtschaft und Arbeit 1937. 36 p. **P 350.8(43)**

Magyarország. Pénzügyminisztérium. Közszolgálati jogszabályok gyüjteménye. 1. rész. Bp.: Állami ny. 1936. 4°. **X 6785**

1. rész: Az Állami és vármegyei alkalmazottak illetményei. (Az 1936. III. 3. napján érvényben levő jogszabályok.) Fabinyi Tihamér megbizásából összeáll. a M. kir. Pénzügyminisztérium illetményügyi főosztálya. [1936.] 2. kiad. 1936. XVI, 162 p.

Mártonffy Károly. A közszolgálat utánpótlása és a gyakorlati közigazgatási vizsgáról szóló törvény magyarázata. *[1935.]* 2. átdolg. kiad. Bp.: Magy. közigazg. tud. int. 1937. 335 p. (Magy. közigazg. tud. int. [kiadv.], 20.) **89548**

Bibliográfia: p. 311—315.

Németország. Törvények, rendeletek. Deutsches Beamtengesetz und Reichsdienststrafordnung vom 26. I. 1937. München: Beck 1937. 198 p. **88795**

Németország. Törvények, rendeletek. Gemeindebeamtenrecht im Dritten Reich. Eine Sammlung d. wichtigsten Gesetze, Verordnungen [etz.] Bearb. v. Leinveber. Berlin: Bath 1936. XXVII, 507 p. (Bath's Dtsche Beamtengesetze, 5.) **88384**

Németország. Törvények, rendeletek. Die neue Beamten-Besoldung im Deutschen Reich . . . von 30. IV. 1936. mit den neuen Gehaltsübersichten . . . Verzeichnis d. ruhegehaltsu. unwiderrufl. Stellenzulagen, Aenderungen im Besoldungsdienstalter u. Kürzungstabellen. Hannover: Klages Verl. 1936. 27, [5] p. **P 350.874(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Versorgung der Beamten und ihrer Hinterbliebenen nach d. dtschen Beamtengesetz v. 26. I. 1937. mit amtlichen Begründigung u. Erläuterungen. Hg. v. Paul Reimer. Berlin: Montanus-Dr. 1937. [110] p. **88813**

Poroszország. Törvények, rendeletek. Die Besoldung der Kommunalbeamten in Preussen unter Berücksichtigung der 24. Ergänzung zum Reichsbesoldungsgesetz und des Deutschen Beamtengesetzes. Bearb. v. Heinrich Schönebeck, Hanns Seel & Udo Krauthausen. Berlin: Stilke 1937. 212 p. **88804**

351.7 Rendészet

Öffentliches Sicherheitswesen

Public safety and order

Ausztria. Törvények, rendeletek. Die Bauordnung für Niederösterreich samt den sonstigen das Bauwesen betreffenden Vorschriften und der einschlägigen Judikatur. Hg. v. Marian Kurz-Hohenlehnsdorff. *[1930.]* 2. vollständig neubearb. Aufl. Wien: Manz 1936. XII, 486 p. **88155**

Bayer Emil. A magánorvosi és hatósági orvosi bizonyítványok kiállításáról. Előszóval ellátta Verebély Tibor. Bp.: Novák 1937. 96 p. **88984**

Bode, Alfred. Die kulturpolitischen Aufgaben der Verwaltung im Deutschen Musikleben. Ihre Bedeutung u. Durchführung. Düsseldorf: Nolte 1937. X, 131, VIII p. **89553**
Bibliographie: p. VII—X.

Esser, Josef. Sorgfaltspflichten im Strassenverkehr unt. Berücks. d. durch d. nationalsozialistische Revolution geschaffenen Auffassungswandels in d. Reichsstrassenverkehrsordnung v. 28. V. 1934. Düsseldorf: Nolte 1936. IV, 68 p. **P 351.811(43)**

Kerstiens, Christian. Die reichsrechtlichen Vorschriften über das Feuerlöschwesen. Berlin: Meller 1936. 96 p. **P 351.78 : 614.843(43)**

Kertész János. A bécsi állatvédő egyesület 90 éves jubileuma. Bp.: Székesfőv. háziny. 1936. 10 p. (A »Városi Szemlé«-ből.) **R 351.765(436.01) Wien**

Lindemann, Alfred. Die Verantwortlichkeit des Schriftleiters einst und jetzt. Diss. Erlangen: Dr.-Döres 1936. 43 p. **P 351.751(43)**
Bibliographie: p. 43.

Mahly, Werner. Lichtspiele. Bau, Betrieb, Wander- und Vereinslichtspiele, Schullichtspiele, Schmalfilme, Lichtspielgesetz und elektrische Anlagen. Samml. d. in Preussen geltenden Bestimm. Berlin: Heymann 1937. VI, 58 p. **P 351.758.1(431)**

Marosy Gyula vitéz. A mohácsi önkéntes tűzoltó egylet 60 éves története 1875—1935. Mohács: Fridrich [1936]. 119 p. **R 614.843(439.016) Mohács »1875/1935«**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Polizeiverwaltungsgesetz v. 1. VI. 1931. u. d. Gesetz über d. geheime Staatspolizei v. 10. II. 1936 mit Ausführungsbestimmungen u. ergänz. Gesetzes- u. Verwaltungsvorschriften nach d. Stand v. 1. XII. 1936. Kurz erläut. v. Karl Schäfer. *[1935.]* 3. verm. Aufl. Berlin: Kameradschaft Verl.-Ges. 1937. 134 p. **88631**

Németország. Törvények, rendeletek. Das Polizeirecht der Gegenwart. Eine systematische Darstellung nebst Sammlung u. Erläuterung d. einschlägigen Gesetze, Verordnungen u. Erlasse. Bearb. v. Christian Kerstiens. Berlin: Weller 1936. VIII, 300 p. **88392**

Oberhummer, Hermann. Die Wiener Polizei. Neue Beitr. z. Gesch. d. Sicherheitswesens i. d. Ländern d. ehemaligen österr.-ungar. Monarchie. Bd 1. Wien: Gerold 1937. **88976**

Poroszország. Törvények, rendeletek. Polizeiverordnung über die Anlage u. Einrichtung v. Lichtspieltheatern u. über d. Sicherheitsvorschriften bei Lichtspielvorführungen v. 18. III. 1937. mit Einführungserlass d. preuss. Finanzministers u. d. Reichs- u. preuss. Ministers d. Innern. Berlin: Ernst 1937. 4°. p. 451—462. (Aus: »Zentralblatt d. Bauverwaltung«.) **Pq 351.758.1(431)**

Schwalm, Ruth. Die Anstaltpolizei. Eine dogmatische Untersuchung, zugleich ein Beitr. z. Lehre v. d. öffentl. Anstalt. Diss. Göttingen: Selbstverl. 1935. IX, 102 p. **87919**

Singer, Erich. Die österreichische Kraftfahrgesetzgebung. Das Kraftfahrhaftpflichtgesetz (Das Kraftfahrgesetz 1937). Die Kraftfahrverordnung. Mit Anmerk., Entscheid u. einer Aufstell. d. Nebengesetze versehen. Wien: Daskaljuk [1937]. 155 p. **89282**

Stiebens, Heinz-Jürgen. Die Wohlfahrtspolizei in Vergangenheit und Gegenwart. Diss. Königsberg i. Pr. Stallupönen: Dr. Klutke 1935. VI, 48 p. **P 351.74(09)**
Bibliographie: p. 45—48.

Storch & Mathieu. Tierschutz-Taschenbuch für den Polizeibeamten. Hannover: Schaper [1936]. 51 p. **P 351.765(43)**

Utca rendje. Az —. Szerk. Rezsny Aurél & Vaszy György. Bp.: Az utca rendje kiad. 1938. 487 p. **K 3517/2**

Vogel, O. Wegweiser durch das Feuerlöschgesetz unter Berücks. bisher ergangenen reichsrechtliche Bestimmungen. Berlin: Kameradschaft Verl. Gesellsch. 1937. VI, 204 p. **88632**

352 Községi igazgatás

Gemeindeverwaltung

Local government

Alsó László (stb.). A tanyai közigazgatás rendezése. Szerk. —, Benisch Artur & Mártonffy Károly. Közzéteszi Kozma Miklós. Bp.: Állami ny. 1937. 4°. 125 p. 11 t. (Korszerű közszolgálat útja, 3.) **X 6712**

Ausztria. Törvények, rendeletek. Die oberösterreichische Gemeindeordnung 1936. Erl., Muster v. Geschäftsordnung u. Zusammensätze v. Josef Ensthaler. Linz: Feichtinger 1936. XI, 180 p. **89105**

Babics András. A kamarai igazgatás Pécs városában 1686—1703. Pécs: Dunántul ny. 1937. 79 p. (Specimina Diss. facult. philos. Reg. hung. univ. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 99.)
R 352(439.016) Pécs »1686/1703«

Bickel, Johannes. Verwaltung und Wirtschaft der Landgemeinden. Lpzg: Meiner 1937. VIII, 125 p. (Die Praxis d. gemeindl. Wirtschaft u. Verwaltung, 8.) **89148**

Bódy László. Érvényesülhet-e a főváros szabályrendeletalkotási joga? Bp.: Szőv. háziny. 1937. 10 p. (A Városi Szemle XXIII. évf. ból.) **R 352.076(439) Bp**

Budapest székesfőváros statisztikai hivatala. A székesfőváros közigazgatása az 1934. évben. Bp.: Szőv. háziny. 1937. VI, 608 p. 1 t.
= Statisztikai Közlemények, 78 k., 2. sz. **648/78/2**

Budapesti hivatali utmutató. Kézikönyv a székesfőv. közhivatalokkal kapcsolatos összes közigazg. tudnivalókról. *[1933.]* 3. bőv. & jav. kiad. Szerk.: Radó Richard & Gárdonyi Jenő. Előszóval ell.: Szendy Károly. Bp.: Athenaeum 1937. 443 p. **K 3520/5**

Clarke, John I. Outlines of local government of the United Kingdom (and the Irish Free State.) *[1916.]* 12. ed. London: Pitman 1936. X, 350, 31 p. **87971**

Csehszlovákia. Szabályrendeletek. Die Gemeindeordnung für Böhmen und die Novelle zu den Gemeindeordnungen. Karlsbad: Frank 1936. 16°. 44 p. **P 352(437.1)**

Csehszlovákia. Szabályrendeletek. Die Gemeindeordnung für Mähren und die Novelle zu den Gemeindeordnungen. Karlsbad: Frank 1936. 16°. 40 p. **P 352(437.2)**

Donath, Harald. Die Organisationsformen der kommunalen Selbstverwaltung in Lettland. Liepaja: Meyer 1936. XVI, 112 p. **88018**
Bibliographie: p. VI—XII.

Egyed István. Budapest környékének közigazgatási rendezése. Bp.: Stádium ny. 1936. 18 p. (Országos nemzeti klub kiadv., 2.) **R 352.012(439) Bp**

Frick, Wilhelm. Freiheit und Bindung der Selbstverwaltung. München: Eher 1937. 48 p. (Schriften z. deutschen Gemeindepolitik, 4.) **P 352.02(43)**

Grothusen, Gehrd. Der Staatskommissar für die Gemeinden als Staatsorgan. Diss. Göttingen: Dr. Erbs & Meisel 1935. 62 p.
Bibliographie: p. 59—62. **P 350.72(43)**

Holl, Hans. Das Verhältnis von Partei und Staat in Bezug auf die Gemeinde. (Eine Betrachtung z. Deutschen Gemeindeordnung.) Diss. Erlangen. Düsseldorf: Dr. Nolte 1936. VIII, 60 p. **P 352.02(43)**
Bibliographie: p. V—VIII.

Koncz János. Önkormányzat és közigazgatás. Bp.: Szerző 1937. 244 p. 3 t. **89247**

Leers, Johann. Die bäuerliche Gemeindeverfassung in der deutschen Geschichte. Berlin: Spaeth & Linde 1936. 82 p.
P 352.018.2(43)(09)

Maelicke, Alfred. Das Wirtschaftsberatungsamt der Stadt Berlin. Berlin: Elsner 1936. 147 p. **87690**
Bibliographie: p. 145—147.

Magyar városok országos szövetsége, A —. Közlemény a — 1937. XII. 13-iki rendes közgyűlése elé terjesztett javaslatokról. Bp.: Szőv. háziny. 1937. 4°. 46 p. **X 6976**

Melzer, Alfred. Die Wandlung des Begriffsinhalts der deutschen kommunalen Selbstverwaltung im Laufe der politischen Geschichte. Stuttg.: Kohlhammer 1937. [5], XI, 195 p. **89235**
Bibliographie: p. I—XI.

Mottram, R. H. Success to the mayor. A narrative of the development of local selfgovernment in a provincial centre (Norwich) during eight centuries. London: Halle 1937. 280 p. 16 t. **89134**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Gemeinde-Wahlordnung. Karlsbad: Frank 1937. 61 p. **P 352.04(437)**

Nordsieck, Fritz. Organisation und Aktenführung der Gemeinden. Stuttg.: Kohlhammer 1937. VIII, 160 p. (Einzelschriften d. kommunalwissenschaftl. Inst. an d. Univers. Berlin.) **89524**

Schlarmann, Franz. Die Einflussnahme des Preussischen Staatsrates auf die Gemeindegesetzgebung im 19. Jahrhundert. Diss. Göttingen. Quakenbrück i. H.: Dr. Trute 1935. X, 72 p. **P 352.02(431)**
Bibliographie: p. VII—X.

Schmelcher, Adolf. Verfassungs- u. ideengeschichtliche Gestaltung der deutschen kommunalen Selbstverwaltung. Diss. Erlangen. München: Dr. Zaubzer 1936. VI, 45 p.
Bibliographie: p. V—VI. **P 352(43)(09)**

Stratmann, Alfred. Die Staatsaufsicht über die Gemeinden nach der deutschen Gemeindeordnung. Berlin: Weidmann 1937. XIII, 81 p. (Kölner rechtswissenschaftl. Abhandlgen. N. F. H. 26.) **P 352.026(43,**

Szendy Károly. A Székesfőváros közigazgatási praktikuma. Bp.: Szőv. háziny. 1937. 59, [1] p. **648/87/2**
= Statisztikai közlemények 87. k. 2. sz.

Szilézia. Törvények, rendeletek. Die Gemeindeordnung für Schlesien u. d. Novelle zu d. Gemeindeordnung. Karlsbad: Frank 1936. 40 p. **P 352(437.3)**

Vahl, Werner. Die deutsche Gemeindeordnung als Grundgesetz des nationalsozialistischen Staates. Dresden: Dittert 1936. 47 p.
Bibliographie: p. 5—6. **P 352(43)**

Wildner Ödön. Buda és Pest közigazgatásának története az 1849—1865. évi abszolutizmus és provizórium alatt. Bp.: Szőv. háziny. 93 p. **648/87/3**
Bibliográfia: p. 93.
= Statisztikai Közlemények, 87. k. 3. sz.

Wildner Ödön. Pest és Buda közigazgatásának története az 1848—1849-i szabadságharc alatt. Bp.: Szőv. háziny. [1936]. 230 p.
= Statisztikai Közlemények, 86/3. **648/86/3**

355 Hadügy

Heerwesen — Military science

Badoglio, Pietro. Az ethiopiai háború. (Az abesszin háború.) A Duce előszavával. *[La guerre Etiopia 1936.]* Bp.: Gergely 1937. XVI, 248, [8] p. 9 t. **88532**

Bánlaky József, doberdói. A Hunyadiak kora. 1—2. k. Bp.: Grill 1937. **88298**
1. k. Hunyadi János 1437—1456. 308 p. 19 t. Bibliográfia: p. 298—300.
2. k. Hunyadi Mátyás 1458—1490. 282 p. 5 t. Bibliográfia: p. 272—274.

Berkó István, vitéz & Föld Jenő. Készül a háború . . . Bp.: Cserépfalvi 1937. 255 p. **88541**

Botár Árpád. A láthatatlan hadsereg. Kémek, árulók, merénylők. [Tapolca]: Tapolczai lapok ny. [193?]. 312 p. **88642**
Bibliográfia: p. 305—307.

Brehm Bruno. Ez lett a vége. Brest-Litowsktól a békekötésig. *[Das war das Ende. Von Brest-Litowsk bis Versailles.]* Ford. Fenyő László. Bp.: Grill 1937. 407 p. **88914**

Caracciolo, Mario. Italien im Weltkrieg. Übers. v. M. Steinwender. Roma: Edizioni Roma 1936. 296 p. **88877**

Cs. és kir. 34. magyar gyalogezred, A — története 1734—1918. Bp.: »Pátria« 1937. 4°. 520 p. **X 6766**

Csehszlovákia. Törvények, rendeletek. Gesetz über die Verteidigung des Staates vom 13. V. 1936. Samml. Nr. 131. Mit Erläuterungen auf Grund der Materialien, d. bisher erschien. Durchführungsverordnungen u. e. Anhang, enthalt. einige verwandte Gesetze v. Emil Ehrlich. Reichenberg: Stiepel 1936. XVI, 482 p. (Stiepels Gesetz-Sammlung d. tschechoslowakischen Staates, 78.) **87895**

Debeney, [Marie-Eugène]. La guerre et les hommes. Réflexions d'après-guerre. Paris: Plon 1937. 382 p. **88202**

Fischer, Guido. Wehrwirtschaft. Ihre Grundlagen u. Theorien. Lpzg: Quelle & Meyer 1936. 206 p. **87801**
Bibliographie: p. 205.

Forstner, Georg-Günther Frhr. v. Das Kampfschicksal der deutschen Flotte im Weltkrieg. Was wir v. Seekrieg nicht wissen. Lpzg: Seemann 1937. 424 p. 8 t. **89283**

Gessner, Ludwig. Der Zusammenbruch des Zweiten Reiches. Seine politischen u. militärischen Lehren. München: Beck 1937. VIII, 248 p. **88679**

Gyalókay Jenő. A besztercei hadosztály harcai 1849 nyarán. Pécs: »Dunántul« ny. 1937. 96 p. 7 t. (Hadtört. Közleményekből.) **88269**

Helmer, Heinrich. Wehrwirtschaft. Was jeder von ihr wissen muss! Berlin: Rödiger 1936. 64 p. **P 355.45(43)**

Howe, E. Graham. War dance. A study of the psychology of war. London: Faber 1937. 315 p. **88509**

Immanuel, Friedrich. Der Untergang Abessiniens. Der Krieg 1935/36 militärisch, politisch, wirtschaftlich betrachtet. Berlin: »Offene Worte« 1936. 99 p. **A 63.90/3**

Ishimaru, Tota. The next world war. Tranls. from the Japanese by B. Matsukawa. London: Hurst & Blackett 1937. 352, [16] p. 8 t. **89526**

Jahn, Bruno H. Die Weisheit des Soldaten. Versuch einer Deutung u. Einordnung. Berlin: Keil 1937. 137, [2] p. **88629**

Julier Ferenc. Limanova. A magyar katona csatadöntő küzdelmeinek okmányok és szemtanuk naplói vagy adatai alapján megírt részletes története. A m. kir. hadilevéltár megbízásából összeállítva. Bp.: M. kir. hadilevéltár 1937. 332 p. 12 t. **89688**

Mayor, Salvator. Der neue Zeitgeist. Eine Studie über d. fascistischen Jugendorganisationen Italiens u. deren Aufgaben im Rahmen d. militärischen Vorbereitung d. Nation. Wien: Perles 1935. 136 p. **88239**
Bibliographie: p. 136.

Newman, E[dward] W[illiam] Polson. Italy's conquest of Abyssinia. Preface by Arnold Wilson. London: Butterworth 1937. 316 p. 12 t. **88091**

Nitsche, Georg. Österreichischer Soldatentum im Rahmen deutscher Geschichte. Lpzg: Freytag 1937. 292 p. 14 t. **88998**

Reutter, Artur, Edler v. Vallone. Barbara und Gudrun, die zwei ersten österreichisch-ungarischen 38 cm-Haubitzen, Muster 1916. Wien: Bernina-Verl. 1937. 36 p. 17 t. **88480**

Ronneburger, Detlef. Wehrrecht einschliesslich Versorgungsrecht. Wehrverfassung. Wehrverwaltung. Wehrstrafrecht. Wehrstrafprozessrecht. Berlin: Mittler 1937. VIII, 278 p. **89279**

Sakharow, Konstantin W. Die tschechischen Legionen in Sibirien. Berlin: Verl. Volk und Reich 1936. 143 p. 9 t. **88214**
Bibliographie: p. 142—143.

Schmitthenner, Paul. Krieg und Kriegführung im Wandel der Weltgeschichte. Wildpark-Potsdam: Athenaion Verl. 1930. 452 p. 18 t. (Museum der Weltgeschichte.) **K 9000/1/4**

Slovák, Alois. Das Schlachtfeld von Slavkov (Austerlitz.)Deutsch v. Franz Zatlouka l. *[1923?.]* 2. Aufl. Vorw. u. d. Ergänzungen v. Jaroslav Gregor. Brünn: Landesverb. f. Fremdenverkehr 1937. 96 p. 1 t. **88519**

Zsuffa Sándor nemes-dedinai. Magyar volt-e az európai huszárság őse? Válasz a Magyar Szemle 1936. évi ápr. & máj.-i számában közzétett »A huszárság eredethagyománya 1936-ban« c. cikkben foglaltakra. Bp.: Eggenberger [1937]. 24 p. **R 357(4)**

358.4 Légvédelem. Gázvédelem

Luft- u. Gasschutz — Air defence

Forgács József. Magyar légoltalom. Bp.: Saját kiad. 1937. 256 p. **87995**

Légoltalmi kézikönyv. A »Légoltalmi utasítás« figyelembevételével szerk.: Papp J. Ottó. 1—10 füzet. Bp.: Centrum 1937. **88449**

Németország. Törvények, rendeletek. Luftgesetz vom 26. VI. 1935 nebst 1. u. 3. Durchführungsverordnung vom 4. V. 1937. Berlin-Petershagen: Galle 1937. 32 p. (Die Luftschutzgesetzgebung d. Dritten Reichs. Reihe I. Verwaltungsvorschriften, Nr. 1.) **P 358.4(43)**

Ruzsin Ferenc. Légvédelmi lexikon. A légvédelemmel kapcsolatos összes tudnivalók gyüjteménye. Eger: Egri ny. 1937. [4], 307 p. **89634**

Schoszberger, Hans. Bautechnischer Luftschutz. Berlin: Bauwelt-Verl. 1934. 240 p.
Bibliographie: p. 230—240. **88205**

Székesfővárosi polgármesteri XIV. légoltalmi ügyosztály. Utmutatás a II. csoportba sorolt üzemek légoltalmi tervének összeállításához. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 23 p. 4 t. **R 358.4(439)Bp**

Vende János. Mentsd meg embertársad! Légoltalmi mentés. Pécs: Kultura ny. 1937. 115 p. **88720**

36 Jótékonyság. Szegényügy

Armenwesen — Charity

Collmer, Paul. Fürsorge als völkische Selbstbehauptung. Dargestellt am Beispiel d. Fürsorgewesens d. Siebenbürger Sachsen. Berlin: Heymann 1936. 172 p. (Arbeiten a. d. Forschungsinst. f. Fürsorgewesen i. Frankfurt a. M., H. 9.) **88618**
Bibliographie: p. 161—169.

Epple, [Benedikt]. Der Bürgermeister als Leiter des Ortsfürsorgeverbandes. München: Jehle 1936. 60 p. (Die tägliche Praxis d. Bürgermeisters, H. 2.) **P 361.62(43)**

Feichtner, Carl. Voraussetzung, Art und Mass der öffentlichen Fürsorge. Reichsgrundsätze, amtl. Erläuterungen u. Entscheidungen d. Bundesamtes f. d. Heimatwesen nach d. Stande v. 1. X. 1935. Stuttg.: Boorberg [1936]. IX, 77, 8 p. **P 361.6(43)**

Frauendiener, Fritz. Der Gestaltwandel der staatlichen Jugendfürsorge. Diss. Tübingen: Dr. d. Tübinger Studentenwerks 1936. 92 p.
Bibliographie: p. 88—89. **P 362.8(43)**

Jegyzők országos árvaház egyesületének ötven éves története. 1886—1936. Összeáll. Brogli József. Bp.: Kovács és Szegedi ny. 1936. 135 p. 16 t. **88884**

Keunecke, Heinrich. Wegweiser im Fürsorgewesen. Praktischer Ratgeber f. Bürgermeister u. Beamte kreisangehöriger Gemeinden u. f. alle mit d. Durchführung v. Fürsorgeaufgaben betrauten Personen. Berlin: Dtscher Gemeindeverl. 1937. VI, 72 p. (Kleine Verwaltungschriften, 22.) **P 361.2(43)**

Kommentar zum Familienunterstützungsrecht. (Familienunterstützungsgesetz u. -vorschriften.) Hg. v. Dtschen Verein f. öffentl. u. private Fürsorge. Lpzg: Lühe 1937. 539 p. (Veröffentl. d. Dtschen Vereins f. öffentl. u. private Fürsorge, 1.) **89172**

Ottenheimer, Hilde. Die Geschichte der Erziehungsfürsorge in Deutschland von 1870 bis 1930. Diss. Berlin. Düsseldorf: Dissertations-Verl. Nolte 1935. III, 43 p. **P 362.7(43)»1870/1930«**
Bibliographie: p. 39—41.

Revest, Marcel. La protection de l'enfance devant la Société des Nations. Paris: Pedone 1936. 162 p. **88370**

Salomon, Alice. Education for social work. A sociological interpretation based en an international survey. Publ. by the Internat. comm. of schools for social work, with the support of the Russel Sage found. Zürich: Verl. f. Recht & Gesellsch. 1937. VI, 265 p. **89146**

Schuler Dezső. Hatósági és társadalmi embervédelem Budapesten. 1. k. Bp.: Háziny. 1937. 344 p. 8 t. **648/78/4**
Bibliográfia: p. 341—344.
= Statisztikai Közlemények 78. k., 4. sz.

Sonderfürsorge für Kinderreiche. Hg. v. Hans Georg Ballarin & Hellmuth Rössler. Lpzg: Wordel [1936]. 66 p. **P 361.6 : 312.1(43)**

Stein, Hans. Pauperismus und Assoziation. Soziale Tatsachen u. Ideen auf d. westeuropäischen Kontinent v. Ende d. 18. bis z. Mitte d. 19. Jahrh. unter bes. Berücks. d. Rheingebiets. Leiden: Grill 1936. 4°. 120 p. **X 6824**
Bibliographie: p. 107—120.

Trode, Eduard & E. Liebetruth (Hg.) Die Mutterschaftshilfe in Deutschland. Berlin-Lichterfelde: Langewort 1937. 212 p. **88604**

Voelkl, Konrad. Jugendfürsorge und Polizei. Diss. Erlangen 1935. Forchheim: Dr. Mauser 1936. IV, 56 p. **P 362.7 : 351.74(43)**
Bibliographie: p. 54—56.

37 Közoktatás. Közművelődés

Unterrichts- u. Bildungswesen. Education. Culture

Asztalos József. Nagy-Budapest közoktatásügye. Bp.: Szfőv. háziny. 1936. 120 p. **648/81/1**
= Statisztikai Közlemények, 81. k., 1. sz.

Bánki Magdolna. A korszellem és politikai élet hatása a nevelésre a magyar felújulás korában. Dissz. Debrecen. Miskolc: Miskolci ny. 1936. 109, [3] p. (Debreceni M. kir. Tisza István-tudományegyetem pedagógiai szemináriuma és pszihológiai intézete.) **89768**
Bibliográfia: p. 107—109.

Bárány Irén. A gyermek lényegismeretének fejlődése. Dissz. Szeged: Árpád ny. 1937. 111 p. (Közlemények a szegedi Ferenc József tud.-egyet. pedagógiai-lélektani intézetből, 12. sz.) **88872**
Bibliográfia: p. 3—4.

Bassola Zoltán. Decroly pedagógiai rendszere. Dissz. Szeged. Sárospatak: Fischer ny. 1937. 68 p. (Szegedi Ferenc József-tudományegyetem pedagógiai-lélektani intézete, XV.) **R 371.4 Decroly**
Bibliográfia: p. 63.

Becher, Walter. Platon und Fichte: Die königliche Erziehungskunst. Eine vergleichende Darstellung auf philosoph. u. soziolog. Grundlage. Jena: Fischer 1937. VI, 232 p. (Deutsche Beiträge z. Wirtschafts- u. Gesellschaftslehre, Bd 14.) **89237**

Békési Gizella. A gyermek erkölcsi fejlődése és az erkölcsiség kísérleti vizsgálata. Dissz. Szeged: Árpád ny. 1936. 192, [4] p. (Közlemények a szegedi Ferenc József-tud.-egyet. ped.-lélektani int.-ből, 9. sz.) **88941**
Bibliográfia: p. 5—9.

Borbély András. Gondolatok az érzelmi élet nevelése köréből. Kisújszállás: Lading ny. 1936. 76 p. (Magy. kir. Tisza István tud. egyet. pedagógiai szemináriuma & pszichol. int.) **R 370.63**
Bibliográfia: p. 76.

Csighy Sándor. A szabadságharc előtti kor pedagógiai törekvései. Bp.: Sárkány ny. 1936. 97 p. **87852**

Drerup, Engelbert. Der Humanismus in seiner Geschichte, seinen Kulturwerten u. seiner Vorbereitung im Unterrichtswesen d. Griechen. Vier Vorträge. Paderborn: Schöningh 1934. 164 p. (Kulturprobleme d. klassischen Griechentums, II.) **88499**

Harsányi István. A hazugság mint nevelési probléma. Sárospatak: Fischer ny. 1935. 139 p. **88007**

Harsdorf, Hans Freiherr v. Endendorf. Fortbildungs-Schulpflicht. Jugendpflege. Jugenderüchtigungs-Pflicht. Diss. Erlangen. Eisfeld i. Thür.: Dr. Beck 1936. VII, 165 p. **88659**
Bibliográfia: p. 161—162.

Hetyey József. Kaposvár mint kultúrközpont. Kaposvár: Berzsenyi-társ. propaganda kiadása 1937. 16 p. **R 301.3(439.052) Kaposvár**

Hodge, Vernon. A felnőttek oktatása az Amerikai Egyesült Államokban. Dissz. Bp.: Sárkány ny. 1937. 130 p. **89066**
Bibliográfia: p. 110—127.

Katz, David & Rose Katz. Die Erziehung im vorschulpflichtigen Alter. Lpzg: Quelle & Meyer 1925. 133 p. [1], 5 t. (Wissenschaft u. Bildung, 217.) **87846**
Bibliographie: p. 134.

Kolumbán István. A jellemnevelés irányelvei. Gyakorlati útmutatások a tanító, nevelő és szülő nemzetnevelő munkájának a megkönnyítésére. Szeged: Magyar Ünnep tanügyi folyóirat kiad. 1937. 236 p. **89217**

Kornis [Gyula] Julius. Erziehungsgeschichte und Geistesgeschichte. Wien: Deutscher Verl. f. Jugend u. Volk 1937. 13 p. **P 371**

Kornis Gyula. A kultúrpolitika alapelvei a közigazgatásban. Állam, egyház, nemzeti kisebbség. Bp.: Állami ny. 1937. 4°. 16 p. (A mai magy. közigazg. 1936. c. kötet-ből.) **Rq 37 : 35**

Kósa Szabó Erzsébet. A gyermeknyelv pedagógiájának alapvonalai. Dissz. Bp.: »Kisdednevelés« kiad. 1936. 40 p. (A »Kisdednevelés« 1936. 10—12. & 1937. 1—2. sz.-ból. A Magy. kir. Tisza István tud. egyet. ped. szemináriuma & pszichol. int.) **R 370.21**

Lassányi Kornél. A budapesti Kir. magy. Pázmány Péter tudományegyetemi joghallgatók segítő és tudományos egyesületének története az egyesület 75 éves jubileuma alkalmából. Vitányi György & Frankovszky Attila. Bp.: Stephaneum ny. 1937. 59 p. **R 371.839(439) Bp**

Lengyel Imre. A modern nyelvoktatás főbb tényezői a már meglévő nyelvi ismeretek (anyanyelv) szempontjából. Debrecen: Csáthy 1936. 52 p. (M. kir. Tisza István tud.-egyet. pedagógiai szemináriuma és pszichológiai intézete [kiadv.]). **R 372.65**

Makkai Sándor. Magyar nevelés, magyar műveltség. Bp.: Révai 1937. 352 p. **88484**

Mester János. Az olasz nevelés a XIX. és XX. században. Bp.: Egyet. ny. 1936. 556 p. **89175**

Nagy Mária Ilona. A gyermek és a halál. Bp.: Bethlen G. ny. 1936. 110, [2] p. (Dolgozatok a Kir. magy. P. P. tud.-egyet. philos. szemináriumából, 18.) **89065**
Bibliográfia: p. 109—110.

Poroszország. Törvények, rendeletek. Die Besoldung der Lehrer an den höheren Schulen in Preussen. Amtliche Bestimmungen. (Reichsbesoldungsgesetz, Besoldungsvorschriften . . . Erziehung u. Volksbildung vom 20. II. 1937. u. sonstige Besoldungsbestimmungen.) Hg. v. Walther Günther. Berlin: Weidmann 1937. 340 p. (Weidmannsche Taschenausgaben, N. F.: H. 2.) **89004**

Roser, Dieter. Erziehung und Führung. Versuch über Sokrates u. Platon. Stuttg.: Kohlhammer 1936. X, 54 p. **P 371.4 Sokrates**
Bibliographie: p. VII—IX.

Sáray Julianna. A gyermekrajzok lélektani vizsgálata. Dissz. Szeged: Ablaka ny. 1937. 73, [3] p. (Közl. a szegedi Ferenc József tudományegyetem pedagógiai-lélektani intézetéből, 17.) **R 370.221**
Bibliográfia: p. 71—72.

Simon Vendel. Weszely Ödön pedagógiája. Pécs: Dunántul ny. 1937. 33 p. (Pedagógiai int. értekezése, 8. Specimina Diss. facult. philos. Reg. hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 123.) **R 371.4 Weszely Ödön**

Strasser János. A tanuvallomás kísérleti vizsgálata a gyermekkorban. Dissz. Szeged: Árpád ny. 1936. 80 p. 4 t. (Közlemények a szegedi Ferenc József tud.-egyet. pedagógiai-lélektani intézetből, 10 sz.) **88871**

Székely Ilona. A testi nevelés kérdése a XIX. században. Pécs: Taizs ny. 1937. 61 p. (Pedagógiai int. ért. 7. Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 118.) **R 371.73»18«**

Takács Tibor. Madame de Genlis nevelői eszméi. Dissz. Szeged: Hungária ny. 1936. 80 p. (Közlemények a szegedi Ferenc József-tud. egyet. pedag.-lélektani int.-ből, 10.) **R 371.4 Genlis**
Bibliográfia: p. 72—75.

Zombor Zoltán. Mitrovics pedagógiai rendszere és a herbartianizmus. Debrecen: Városi ny. 1937. 12 p. **R 371.4 Mitrovics**

378 Egyetemek

Universitäten — Universities

Hacker Ervin. Beszámoló a miskolci jogakadémia büntetőjogi szemináriumának munkásságáról az 1921—1936. években. Miskolc: Ludwig könyvny. 1937. 18 p. (Miskolci jogászélet könyvt. Új sor. 22. sz.) **R 378.13 : 343(439.022) Miskolc »1921/1936«**

Heidegger, Martin. Die Selbstbehauptung der deutschen Universität. Rede. Breslau: Korn 1934. 22 p. **P 378(43)**

Kornis Gyula. Az elcsatolt területek magyar egyetemi ifjúsága. Bp.: Franklin 1937. 23 p. **R 378.27(439.42)**

Magyarország. Kongresszusok. Magyar felsőoktatás. Az 1936. évi XII. hó 10-től XII. hó 16-ig tartott orsz. felsőoktatási kongresszus munkálatai. 1—3. k. Közzéteszi Hóman Bálint. Szerk. Mártonffy Károly. Bp.: Egyet. ny. 1937. **X 2401**
1. k. Megnyitás. Általános szakosztály. 338 p.
2. k. Jogi és közgazdasági szakosztály. 379 p.
3. k. Bölcsészeti, orvosi és műszaki szakosztályok. 415 p.

Selle, Götz v. Die Georg-August-Universität zu Göttingen 1737—1937. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht 1937. 398 p. **88974**

38 Közgazdaság

Volkswirtschaft — Political economy

Berlin. Deutsches Institut für Bankwissenschaft u. Bankwesen (Hg.). Probleme des deutschen Wirtschaftslebens. Erstrebtes u. Erreichtes. Eine Sammlung v. Abhandl. Berlin: Gruyter 1937. XIV, 860 p. **88229**
Bibliographie: p. 858—860.

Caro, Leopold. Kapitalismus und Solidarismus. Wien: Leo 1937. 320 p. **88215**
Bibliographie: p. 308—311.

Del Vecchio, Giorgio. Diritto ed economia. Roma: Ist. naz. fascista di cultura cremonese [1937]. 38 p. (Studi di »Civilta fascista« Ser., 2/V.) **P 380.06**

Dobb, Maurice. Political economy and capitalism. Some essays i. economic tradition. London: Routledge 1937. VIII, 360 p. **89487**

Havas, Friedrich v. Grundgedanken zu einer Theorie der störungsfreien Geldschöpfung. Jena: Fischer 1936. 120 p. 1 t. **87698**
Bibliographie: p. 118—120.

Heller Farkas. Közgazdasági lexikon. Bp.: Grill 1937. 499 p. **K 3800/4**

Janovsky, Karl. Neuzeitliches Wirtschaftsdenken. Karlsbad: Frank 1936. 48 p. (Bücherei d. Sudetendeutschen 1. Reihe, 8. H.) **P 38(04)**

Kadosa Pál. Osztályok és érdekek megbecsülése. Bp.: Magyar Cobden szöv. 1936. 41 p. = Cobden kvt., 78. **2439/78**

Keynes, John Maynard. Allgemeine Theorie der Beschäftigung, des Zinses und des Geldes. Deutsche Übers. v. Fritz W a e g e r. München : Duncker & Humblot 1936. XI, 344 p. **87730**

Koeck, Wolfgang. Die Preisbildung in beschränkter Konkurrenz. Diss. 1934. Königsberg. München : Buchner 1935. 106 p. **X 6811**

Krengel, Karl Heinz. Untersuchungsmethoden der Volkswirtschaftslehre. Ein Beitr. z. lebendigen Wissenschaft. Nürnberg : Krische 1937. [6], 112 p. (Nürnberger Beitr. z. d. Wirtschafts- u. Sozialwissenschaften, 61.) **89158**

Laur, Ernst. Volkswirtschaftliche Grundlagen der Wirtschaftslehre des Landbaus und der Bauernpolitik. Eine gemeinverständl. Einf. in d. Hauptprobleme d. theoret. Nationalökonomie. *[1922.]* 2. erw. Aufl. Aarau : Wirz 1936. 85 p. **P 380.3**

Lundberg, Erik. Studies in the theory of economic expansion. London : King 1937. X, 266 p. (Stockholm economic studies, No. 6.) **89528**
Bibliographie : p. 262—265.

Malcomes Albert. A gazdasági hatalom. Bp. : May-ny. 1937. 148 p. **88875**

Marriott, J[ohn] A[rthur] R[ansome]. Economics and ethics a treatise on wealth and life. *[1923.]* 2. ed. London : Methuen 1937. XII, 293 p. **88505**

Meade, J. E. An introduction to economic analysis and policy. Oxford : Clarendon pr. 1936. XVI, 392 p. 2 t. **87987**

Montgomery, J. K. The matematical problem of the price index. London : King 1937. 74 p. **89506**

Mounier, Emmanuel. Vom kapitalistischen Eigentumsbegriff zum Eigentum des Menschen. Luzern : Vita nova-Verl. 1936. 97 p. **88989**

Oesterheld, Alfred. Geld und Gut. Eine kurzweilige Wirtschaftskunde. Lpzg : Meiner 1936. 254 p. **87767**

Oldenburg, Ulrich. L i s t - K n i e s - v. G o t t l - O t t l i l i e n f e l d. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1936. 113, [2] p. (Neue Deutsche Forschungen, Bd 106.) **87795**
Bibliographie : p. [2].

Pigou, A[rthur] C[ecil]. Praktische Fragen der Volkswirtschaft. Sechs Vorlesungen über aktuelle Fragen. Aus d. Engl. übertragen v. Karl K l ü g m a n n. Jena : Fischer 1937. [6], 108 p. **88834**

Propriété rurale, La —. Conférences organisées par L'Institut National Agronomiques et l'Association Annicale des ses Anciens Élèves. Par : J. A l q u i e r, P. B e r t h a u l t, P. C a z i o t. Paris : L'Institut National Agronomique 1936. 197 p. **87811**

Riesenfeld, Emil. Neue Analyse der wirtschaftlichen Grundphänomene. Lpzg : Deuticke 1937. IV, 133 p. **89220**

Rist, Charles. L'enseignement économique en France et à l'étranger. Par —, Gaëtan P i r o u, Adolphe L a n d r y [etc]. Paris : Recueil Sirey 1937. VIII, 262 p. (Cinquantenaire de la Revue d'économie politique 1887—1937.) **89049**

Röpke, Wilhelm. Die Lehre von der Wirtschaft. Wien : Springer 1937. VI, 195 p. **89000**

Statistisches Handbuch der Weltwirtschaft. Bearb. im Statist. Reichsamt. Berlin : Schmidt 1937. 186, XIV p. **K 3800/6**

Tóth József. Közgazdaságtan reformerek számára. Bp. : Gergely 1937. 179 p. **89113**

Ünnepi dolgozatok. B a l á s Károly és H e l l e r Farkas születésének 60. évfordulója alkalmából. Szerk. L a k y Dezső & v. S u r á n y i - U n g e r Tivadar. Bp. : Gergely 1937. 496 p. **89034**

380.351 Gazdasági válság

Wirtschaftskrise — Economic crisis

Bosch, Robert. The prevention of future crisis in the world economic system. Préf. by Lord D a v i e s. London : Constable 1937. XI, 39 p. 1 t. **88966**

Haberler, Gottfried v. Prospérité et dépression. Etude théorique d. cycles économiques. Genève : Soc. d. Nat. 1937. XVI, 401 p. (Service d'Études économiques.) **88141**

Hermens, F[erd.] A[lois]. Der Staat und die Weltwirtschaftskrise. Wien : Österr. Wirtschaftsverl. 1936. 310 p. (Volkswirtschaft, N. F., 3. Bd.) **88607**

Kadosa [Pál] Paul. Die Proportions-Krisentheorie. Ein Beitrag z. Lösung d. Wirtschaftsprobleme 1936. Wien : Bernina-Verl. 1937. 120 p. **88371**

Spira, Carl. Wirtschafts-Krise und Kriegs-Gefahr, deren Ursachen u. Zusammenhänge, sowie die Mittel zu ihrer endgültigen Beseitigung. Reichenberg in Böhmen: Schuhmann 1937. 31 p. **P 380.351**

Tzieply, Waldemar. Krise und Arbeitslosigkeit — ein Irrtum des Geldes. Berlin: Ebering 1937. 94 p. (Volkswirtschaftl. Studien, 53.)
Bibliographie: p. 94. **P 380.52**

380.359 Konjunktura

Konjunktur — Conjuncture

Andreich Jenő. A konjunkturakutatás módszerei. Bp.: Akadémia 1937. VIII, 173 p. 3 t. (Konjunkturaelmélet és konjunkturakutatás, II.) **89477**

Hermens, F[erd.] A[lois]. Unternehmer und Konjunktur. Berlin: Weidmann 1935. VII, 132 p. **88603**

Rostás László. Konjunkturaelmélet és konjunkturapolitika. Bp.: Akadémia 1937. 339 p. (Konjunkturaelmélet és konjunkturakutatás, I.) **89142**

380.8+380.9 Gazdasági leírás és gazdaságtörténet

Wirtschaftsbeschreibung und Wirtschaftsgeschichte — Economic description and economic history

Bainville, Jacques. La fortune de la France. Avant-propos de J. Marcel. Préf. de C.-J. Gignoux. Paris: Plon 1937. [6]. XII, 364 p. (Collect. Bainvillienne.) **89100**

Balkan states, The-. I. Economic. A review of the economic and financial development of Albania, Bulgaria, Greece, Roumania and Jougoslavia since 1919. Spec. prepared for and with the assist. of the Information Repartment of the Royal Inst. of Intern. Affairs. Oxford: Univ. Pr. 1936. 155 p, **A 49.38/239**

Boér Elek, ifj. Magyarország helyzete a világgazdaságban. Kecskemét: Első Kecskeméti hírlapkiadó & ny. 1936. 48 p.
Bibliográfia: p. 46—47. **R 381(439)»192 : 193«**

Brandt, Otto H[ermann]. Die Fugger. Geschichte eines deutschen Handelshauses. Jena: Diederichs 1928. 80 p. 11 t. **88101**

Büky József. Ausztria papírpénzkibocsátásának története a XVIII. sz. közepétől 1850-ig. (Kül. tek. Magyarországra.) Dissz. Bp.: Stádium 1937. 96 p. **88948**
Bibliográfia: p. 95—96.

Dieckmann, W. Die Behördenorganisation in der deutschen Kriegswirtschaft 1914—1918. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1937. 100 p. (Schriften z. kriegswirtschaftl. Forschung u. Schulung.) **88543**
Bibliographie: p. 100.

Dittrich, Erich. Staatszerfall, Staatsneubildung und Wirtschaft. Eine Untersuchung über d. Probleme d. Volkswirtschaftsbildung in Österreich u. Tschechoslowakei Lpzg: Noske 1937 VI, 162 p. (Beihefte z. »Leipziger Vierteljahrschrift f. Südosteuropa«, 2) **89152**

Fritzsche, Rolf H[erbert]. Die Wirtschaft in Deutschland und ihre Beziehung zur Welt. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1936. 88 p. **P 381(43)**

Gillemot Katalin. Javaslatok a Monarchia pénzügyeinek rendbehozására 1800 és 1811 között. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 28 p. (Domanovszky-emlékkönyvből.) **R 389.18(436)»180«**

Josephson, Matthew. The robber barons, the great American capitalists 1861—1901. New York: Harcourt & Brace 1934. VIII, 474 p.
Bibliography: p. 455—460. **89073**

Juhász Lajos. A Porta története. 1526—1648. Jobbágygazdálkodásunk egysége és az adóegység. Bp.: Egyet. ny. 1936. 84 p. (Tanulmányok a magy. mezőgazdaság történetéhez, 12.) **R 389.2(439)«1526/1648»**

Junger, Wolfgang. Kampf um Kautschuk. Lpzg: Goldmann 1937. 105, [5] p. **88710**
Bibliographie: p. [3—4].

Lachapelle, Georges. Les finances de la IIIème Republique. Paris: Flammarion 1937. 252 p. **88194**

Lipótzy Sándor. Kecskemét th. város birtokszerzése és a szabad királyi városság kérdése. Szeged: Árpád ny. 1935. 94 p. (Kolozsvári-szegedi értekezések a magyar művelődéstört. köréből, 30.) **R 309(439.049)Kecskemét**

Priester, Hans. Das deutsche Wirtschaftswunder. Amsterdam: Querido Verl. 1936. 360 p. **87901**

Reichardt. Die gegenwärtige Lage der Weltwirtschaft. Berlin: Schmidt 1937. 31 p. **P 380.8(∞) »193«**

Sipos [Sándor] Alexander. 1936: Année de la reprise économique en Hongrie. Bp.: Athenaeum 1937. 16 p. (De la »Nouvelle Revue de Hongrie«, Avril 1937.) **R 380.8(439)»193«**

Skopp, Paulus. Die Kämpfe um eine wirtschaftsständische Sozialordnung in Deutschland vor 1933. Berlin: Ebering 1937. 140 p. (Volkswirtschaftl. Studien, H. 55.) **88982**
Bibliographie: p. 137—140.

Surányi-Unger Tivadar. Budapest szerepe Magyarország gazdasági életében 1925-1934. 1—2. k. Bp.: Székesfőváros Statisztikai hiv. 1936. **648/85/3—4**
= Statisztikai közlemények 85. k. 3—4. sz.

Thomas, P. J. Mercantilism and the East India trade. An early phase of the protection v. free trade controversy. London: King 1926. XVII, 176 p. **88337**

Viallate, Achille. L'activité économique en France de la fin du XVIIIe siècle à nos jours. Paris: Rivière 1937. 490 p. (Bibliothèque d'histoire économique.) **88352**
Bibliographie: p. 469—473.

Walker, Edmund A. H. The economic merry-go-round. A new theory of trade cycles with the document of history as proof. London: Allen & Unwin 1937. 140 p. 2 t.
Bibliographie: p. 131—132. **88691**

380.89 Gazdasági földrajz

Wirtschaftsgeographie

Economic geography

Blum, Otto. Verkehrsgeographie. Berlin: Springer 1936. 146 p. **89200**

Kivitelre mit és hol termesszünk? Mezőgazdasági kiviteli cikkeink legjobb termőhelyei. Beke László tervei szerint szerk. Angyal Dezső, Augusztin Béla, Beke László stb. [Bp.: Pátria ny. 193?]. 4°. 6 p. 22 t. **Rq 380.89(439)**

Szijj János. A csurgói dombság gazdaság- és település földrajza. Kaposvár: Új-Somogy ny. 1937. 64 p. (Geographia Pannonica, XXIV. Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univ. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 111.) **R 380.89(439.052 Csurgó)**

Waibel, Leo. Die Rohstoffgebiete des tropischen Afrika. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1937. 424 p. 2 t. **88220**
Bibliographie: p. 416—424.

381 Gazdaságpolitika

Wirtschaftspolitik — Applied economics

Eichborn, Kurt v. Die Zeitwende als Wirtschaftswende. München: Duncker & Humblot 1937. 99 p. **88475**

Eichner, Willy. Die Finanzwirtschaft der Kartelle. Diss. Erlangen: Dr. Döres 1936. 140, [4] p. **88666**
Bibliographie: p. 141.

Guernier, Maurice. Essai sur une politique économique de l'empire français. Préf. de H. Truchy. Paris: Pedone 1937. 151 p.
Bibliographie: p. 148. **88291**

Günther, Adolf. Frankreich und sein Überseereich in der Weltwirtschaft. Stuttg.: Enke 1936. VIII, 312 p. **87808**

International economic reconstruction. An economists' and businessmen's survey of the main problems of today. Paris: Internat. Chamber of Commerce [1937]. 225 p. **88292**

Krecke, Carl. Die Energiewirtschaft im nationalsozialistischen Staat. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 95 p. (Die neue Wirtschaft, 1. Abt. H. 4.) **P 381.125(43)**

Lüttig, Oswig. Kohlenwirtschaftsorganisationen. Berlin: Springer 1937. [5], 47 p. 15 t.
Bibliographie: p. 47. **P 382.2(43)**

Merkel, H. & H. Buwert. Allgemeine Volkswirtschaftspolitik. Lpzg: Kohlhammer 1937. 78 p. (Neugestaltung von Recht u. Wirtschaft, 17. H., 1. T.) **P 381(43)**

Meyer, Gerhard Heinrich. Wesen und Bedeutung der Wirtschaftspropaganda als Mittel der Wirtschaftspolitik. Diss. Königsberg in Pr. Quakenbrück: Dr.-Kleinert 1934. 78 p. **P 381**
Bibliographie: p. 7—9.

Nauwelaerts, L. Petroleum. Macht d. Erde. Lpzg: List 1937. 288 p. **88436**
Bibliographie: p. 286—287.

Nauwelaerts, L[ouis]. Harc a petroleumért. [Petroleum. Macht der Erde.] Ford. Borosnyai Károly. Ford. átnézte & a függeléket írta Varga József. Bp.: Természettudom. társ. 1937. VIII, 344 p. 11 t. (Természettud. könyvkiadóváll. CVIII.) **89588**

Németország. Reichswirtschaftsministerium. Übersicht über den Stand der wirtschaftspolitischen Beziehungen Deutschlands im Jahre 1936. Berlin: Mittler Buchdr. [1937]. 4°. XIV, 92 p. **Pq 386.2(43)»193«**

Noll, Alf. Grundsätze nationalsozialistischer Wirtschaftspolitik. Geleitw. v. Bernhard Köhler. Berlin: Spaeth & Linde 1937. 44 p. **P 381(43)**

Oeri, Albert. Probleme der Verantwortlichkeit. Vortrag. Basel: Helbing & Lichtenhahn 1936. 23 p. **P 381.51(494)**

Prinzing, Albert. Wirtschaftslenkung. Das australische Beispiel. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. XI, 192 p. (Zum wirtschaftl. Schicksal Europas, II. Teil, 6. H.) **88584**

Rox, Therese. Mineralölwirtschaft und Mineralölpolitik in Deutschland unter besonderer Berücks. d. Erdöls. Münster (Westf.): Fischer 1937. VI, 104 p. (Münsterer Wirtschafts- u. Socialwissenschaftl. Abhandl., 20.) **89157**

Salter, Arthur. Economic policies and peace. Merttens lecture, 1936. London: Woolf 1936. 38 p. (Day to day pamphlets, 34.) **P 381:327.3**

Somogyi László. L'économie électrique hongrois et l'intervention des pouvoirs publics. Bp.: Gergely 1936. 154 p. **87733**
Bibliographie: p. 151—154.

Streeruwitz, Ernst. Rationalisierung und Weltwirtschaft. Grundzüge d. Rationalisierung v. Standpunkt künftiger Weltgemeinschaft. Wien: Springer 1931. XIX, 540 p. 13 t.
Bibliographie: p. 531—540. **88732**

Sulzer-Ziegler, Eduard. Ueber Unternehmertum. Basel: Verl. d. »Werkzeitung d. schweizerischen Industrie« 1936. 22 p. (Flugschriften d. Genossenschaft »Werkzeitung d. schweizerischen Industrie«, 1.) **P 381.11**

Wagemann, Ernst. Wirtschaftspolitische Strategie. Von d. obersten Grundsätzen wirtschaftlicher Staatskunst. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1937. 368 p. **89482**

381.2 Üzemtan

Betriebswirtschaftslehre

Business organisation

Előadássorozat a magyar közüzemek és iparvállalatok racionalizálásának eredményeiről. Az előadássor. megnyitásán 1937. I. 22-én elhangzott előadások, Chorin Ferenc: Megnyitó beszéd. — Bornemisza Géza: Az ipari termelés racionalizálásának legközelebbi feladatai. — Plósz Pál: Minő megtakarítást ért el Budapest Székesfőváros Elektromos Műve műszaki és igazgatási téren a racionalizálás eszközeinek felhasználásával. Bp.: MRB 1937. 42, [2] p. (Magy. racionalizálási bizotts. kiadv., 5.) **R 381.211(439)**

Henzel, Fritz. Kostenanalyse. Praktische Untersuchungen über d. Abhängigkeit d. Kosten. Bühl-Baden: Konkordia Verl. 1937. 173 p. **88836**
Bibliographie: p. 171—173.

Pasztor, J[osef] M[ichael]. Verhängnisvolle Betriebsfehler. Ein Buch f. d. Chef. Wien: Barth 1937. 152 p. **89652**

Schranz András. A német üzemgazdaságtan. Bp.: Saját kiad. 1936. 91, [3] p. **88296**

Vojcsik Lipót. Vezető egyéniségek kiképzése és utánpótlása a gyáriparban. Bp.: Stádium 1936. 16 p. (»Magy. mérnök- és építészegylet közlönyé«-ből.) **R 381.2**

381.5 Tervgazdálkodás

Planwirtschaft

Government in business

Berndt, Alfred Ingemar. Gebt mir vier Jahre Zeit! Dokumente z. ersten Vierjahresplan d. Führers. Unter Mitarbeit v. Erich Schrötter. Geleitw. v. Joseph Goebbels. *[1937.]* 3. Aufl. München: Eher 1937. 253 p. **89252**

Crowther, Samuel. America self-contained. New York: Doubleday & Doran 1933. 340 p. **88119**

Decker, Herbert. Des Eigenheims Nebenkosten und monatlicher Aufwand. Das Eigenheim im Vierjahresplan. *[1936.]* 3. erw. Aufl. Berlin: Bank-Verl. 1937. 76 p. **P 383.161(43)**

Kapp, Karl W. Planwirtschaft und Aussenhandel. Genève: Georg 1936. XI, 140 p.
Bibliographie: p. 135—140. **87902**

Kecső István. Magyar nyersanyagpolitika. Bp.: Gergely 1938. 172, [2] p. **89718**

Ribbentrop, Joachim. Vierjahresplan und Welthandel. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1937. 28 p. (Schr. d. dtschen Inst. f. aussenpol. Forschung, H. 1.) **P 381.5(43)**

Stoye, Johannes. Die geschlossene deutsche Volkswirtschaft. Geopolitik. Autarkie. Vierjahresplan. Lpzg: Teubner 1937. VI, 113 p. (Macht u. Erde, 6.) **89272**

Travaux du congrès des économistes de langue française. Économie libérale et économie dirigée. L'étalon or. Paris: Loviton 1933. 189, [4] p. **88512**

Walter, Wilh. F. Das Experiment Roosevelts. Kritische Betrachtungen z. zeitgenössischen Planwirtschaft. Essen: Verl. Glückauf 1936. 139 p. 1 t. **87905**

381.63 Közélelmezés

Lebensmittelversorgung

Food supply

Bureau International du Travail. L'Alimentation des Travailleurs et politique sociale. Genève: Bureau Int. d. Travail 1936. VII, 267 p. (Études et Documents Série B. (Conditions économiques) Nr. 23.) **88369**

Haas, Sigmund Franz. Es geht um die deutsche Volksernährung. Hamburg: Evert 1937. 83 p. **P 381.63(43)**

Bibliographie: p. 81—83.

Sipos Sándor. A közigazgatás hivatása a városi lakosság élelmiszerellátása terén. Bp.: Áll. ny. 1936. 19 p. **R 381.631**

383 Őstermelés. Mezőgazdaság.

Landwirtschaft — Agriculture

Adorján János. A magyar föld korszerű problémái. Bp.: Arany J. műint. 1937. 129, [3] p. **89140**

Eber, Charles. Das Weizenamt. — Office du blé. Die bedeutendste Organisation z. Verteidigung d. landwirtschaftl. Interessen. Strassbourg: Verl. des »Elsässer« 1936. 96 p. **88587**

Frangeš, Otto v. Die sozialökonomische Struktur der jugoslawischen Landwirtschaft. Berlin: Weidmann 1937. X, 288 p. (Schriften d. Internat. Konferenz f. Agrarwiss.) **A 49.38/242**

Grüner István. Magyar agrárpolitika a háború után. Szeged: Városi ny. 1937. 34 p. (Magy. kir. Ferenc József tudományegyetem barátai egyesületének jog- és államtud. szakosztályában tartott előadások, 25.) **R 383(439)(042)**

Magyarország. Központi statisztikai hivatal. Magyarország állatállománya, gazdasági gépfelszerelése és gyümölcsfaállománya az 1935. évben. Törvényhatóságok és községek (városok) szerint. Bp.: Stephaneum ny. 1937. 397 p. **K 3100/41**

= Magyar Statisztikai Közlemények. Új sorozat, 100. k.

Mahoutdji, Ali Ekber. Die türkische Agrar- und Industriepolitik nach dem Kriege. Dresden: Dittert 1937. 150 p. **A 56.38/46**

Bibliographie: p. 149—150.

Malcomes Béla br. A mezőgazdaság racionalizálása. A mezőgazdaság üzempolitikai problémái. Bp.: Vajna 1937. 111 p. **88115**

Máté Imre (szerk.). Földművelésügyi igazgatás. Fejlődése, jelentősége és mai állása. Bp.: Pallas 1936. XI, 693 p. (M. kir. földmívelésügyi miniszter kiadványa.) **88140**

Milhoffer Sándor. A világgazdasági válság mezőgazdasági árpolitikája. Bp.: Gergely 1937. 226 p. **89608**

Molloff, Janaki St. (Hg.). Die sozialökonomische Struktur der bulgarischen Landwirtschaft. Berlin: Weidmann 1936. VIII, 196 p. 17 t. (Schriften d. internat. Konferenz f. Agrarwissenschaft.) **A 49.38/243**

Nagy, Iwan Edgar. Die Landwirtschaft im heutigen Ägypten und ihre Entwicklungsmöglichkeiten. Wien: Scholle-Verl. 1936. 163 p. 12 t. **A 62.38/16**

Bibliographie: p. 162—163.

Nemzetközi kongresszusok. XVI. nemzetközi mezőgazdasági kongresszus. Budapest, 1934. VI. 13—20. 1—3. k. Bp.: Pátria [193?]. **X 2238**

Reventlow, Hedvig Ide. Die Entwicklung des britischen Agrarschutzes. Berlin: Parey 1937. 4°. 139 p. (Berichte ü. Landwirtschaft. N. F. 130. Sonderh.) **X 6964**

Schriffert [Sándor Márton] Alexander Martin. Agrarpolitik als Wissenschaft in Ungarn. Diss. Jena. Bottrop: Dr. Postberg 1933. VI, 43 p. **R 383(09)(439)**
Bibliographie: p. 41—42.

Sipos Sándor. A mezőgazdasági termények áralakulása az 1929—1936. években. Kecskemét: Első kecskeméti hirlapkiadó & ny. r.-t. 1937. 18 p. 2 t. (A Magyar Gazdák Szemléje 1937. évi jún. sz.-ból.) **R 381.6 : 383.3(439)**

Struktur und Verfassung der ungarischen Landwirtschaft. Aufsätze v. J. Csiky, E. Czettler, A. Halács [etc.] Hg. v.: Internat. Ausschuss der ungar. agrarwissenschaftl. Ges. zugleich als ungar. Gruppe d. internat. Konferenz f. Agrarwiss. Bp.: Darányi Ignác Agrártud. társ. 1937. 272 p. (Veröffentlichung, 1.) **88523**

383.1 Földbirtok

Grundbesitz — Landownership

Aczél Béla. A hitbizomány története, bírálatai és megreformálása. Pusztaföldvár: Saját kiad. [193?]. 54 p. **R 383.135(439)**

Budapesti ingatlanok cimtára. *[1933.]* 3. kiad. Bp.: Solo kereskedelmi bank kiad. 1937. 112, 50, 700 p. **K 3831/1**

Dénes István. Baj van Tiszántúl! Bp.: Fórum ny. 1937. 139 p. 1 t. **89499**

Éber, Ernst. Die neuesten besitzpolitischen Gesetze in Ungarn. Bp.: Pesti Lloyd ny. 1937. 39 p. **R 383.1(439)**

Fazekas Endre. Tagosítási és egyéb birtokrendezési ismeretek kézikönyve. Marschall Ferenc előszavával. Bp.: »Pátria« 1937. 263 p. **88350**

Hartenstein Péter. Nagybirtok vagy kisbirtok? Bp.: »Pátria« ny. 1937. 72 p. **R 383.136(439)**

Magyarország földbirtokosai és földbérlői (Gazdacímtár.). A 100 kat. holdas és ennél nagyobb földbirtokok és földbérletek az 1935. évi adatok alapján. Bp.: Magy. kir. közp. statisztikai hivatal kiad. 1937. 598, XVI p. **X 562**

Magyarország. Központi Statisztikai Hivatal. Magyarország földbirtokviszonyai az 1935. évben. 1. k. Bp.: Stephaneum. (Magyar Statisztikai Közlemények. Új sorozat, 99. k.) **K 3100/41/99**
1. k. Törvényhatóságok és községek (városok) szerint. 1936. 1050 p.

Nagymihály Ferenc. A tagosításról. Veszprém: Egyházmegyei könyvny. 1936. 18 p. **R 383.15(439)**

384 Iparpolitika

Industriepolitik — Industry

Benkő Sándor. Háziipari tanácsadó. Bp.: Pátria 1936. 125, [3] p. (A M. kir. Földmüvelésügyi miniszter kiadványai, 7.) **87708**

Brühl, Fritz. Der Hausindustrielle Verleger. Diss. Göttingen 1932. Quakenbrück: Dr. Trute 1935. VI, 137 p. **87916**
Bibliographie: p. 125—136.

Grüning, Eugen. Die Existenzfähigkeit des Handwerks in der gegenwärtigen kapitalistischen Wirtschaft. Diss. Königsberg i. Pr.: Selbstverl. 1933. 56 p. **P 384.2(043)**
Bibliographie: p. 54—55.

Hausser, Carl (Hg.). Das Handwerk in Staat und Wirtschaft. *[1930.]* 4. verb. Aufl. Berlin-Lichtenfelde: Verl. f. Handwerk u. Gewerbe 1936. 320 p. (Neue Bücherei f. Handwerk u. Gewerbe.) **88595**

Junker, Ernst. Eindeutige Abgrenzung zwischen Handwerks- u. Fabrikbetrieb unter Anwendung eines allgemeingültigen Systems v. Grund-, Leit-, u. Lehrsätzen. Diss. Göttingen: Dr. Schönhütte 1935. VIII, 152 p. **87913**
Bibliographie: p. 139—151.

Kerékgyártó György. A szabványok hazánkban és külföldön. Alkalmazásuk a közszállításban. Bp.: »Monopol« 1937. VIII, 520 p. 3 t. **K 3866/1**

Linhardt, Ernst. Das britische Weltreich in der Weltlederwirtschaft. Diss. Erlangen: Gutenberg-Dr. 1936. X, 117, [3] p. **88662**
Bibliographie: p. 115—117.

Oroszlán István. A keszthelyi ipartestület 50 éves történetéből. Keszthely: Sujánszky ny. 1936. 89 p. **R 384.22(439.071)Keszthely**

Pflanz, Victor. Siemens. Berlin: Dtsche Verl.-Ges. 1937. 146 p. 12 t. **89632**

Scherer, James A. B. Japan's advance. Tokyo: Hokuseido pr. 1935. XVIII, 347 p. 28 t. **A 52.30/39**

385 Közlekedés

Verkehrswesen — Communication

Busch, Constance. Die Drucksache als Versendungsgegenstand im Postverkehr. Diss. Erlangen. Wuppertal-Elberfeld : Dr. Uphoff 1935. IV, 111 p. **88661**
Bibliographie : p. 106—110.

Donner Kornél. A gépjárműközlekedés fejlődésével kapcsolatban felmerült kérdések. 1933—1936. Bp. : Szerző 1936. 109 p. **88022**

Eltz-Rübenach, Frhr. v. Nationalsozialistische Verkehrspolitik. Frankfurt a. M. : Bronners-Druckerei 1937. 22 p. (Beihefte d. Rheinmainischen Wirtschafts-Zeitung, H. 3.) **P 385(43)**

Estradas romanas na Africa oriental. Roma : »Novissima« [193?]. [72] p. **P 625.7(63)**
[Portugál, olasz, francia, angol, német & spanyol.]

Fallmann, Engelbert. Die Lösung des Verkehrsproblems als Mittel zum Neuaufbau d. Wirtschaft. Ein Ergebnis objektiver Wirtschaftsauffassung. Lpzg : Deuticke 1936. XVI, 280 p. **87807**

Kertész János. Gdynia, a tíz éves lengyel kikötőváros. Bp. : Szerző 1937. 15 p. **R 385.71(438) Gdynia**

Knoche, Wilhelm. Das Verkehrsmonopol als nationalpolitische Lösung des Wettbewerbs von Eisenbahn und Kraftwagen im Güterfernverkehr. Diss. Göttingen : Dr. d. Göttinger Handelsdr. 1934. VIII, 132 p. **87912**
Bibliographie : p. 126—131.

Lademann, F. & F. Lehner. Der öffentliche Nahverkehr der Gemeinden. Lpzg : Meiner 1937. [8], 148 p. (Praxis d. gemeindl. Wirtschaft u. Verwaltung, 15.) **89328**

Magyar folyamhajózási évkönyv. 1937. Kiadja a Magy. kir. folyam- és tengerhajózási r. t. hajóstisztek társ. Bp. : »Pátria« 1937. 360 p. 3 t. **K 3856/1**

Magyarország közlekedésügye. Szerk. Pártos Szilárd. Bp.: Pallas 1937. 570 p. **K 3850/4**

Németország. Törvények, rendeletek. Luftverkehrgesetz und Verordnung über Luftverkehr, mit ausführl. Erläuterungen u. d. sonstigen wichtigen dtschen Luftgesetzgebung v. Hermann Döring. München : Beck 1937. XII, 403 p. **88633**

Perczel György. Racionalizálási intézkedések a BSzKRt-vállalatoknál. Előadás. Bp. : MRB kiadv. 1937. 44 p. 26 t. (Magy. racionalizálási bizotts. kiadv., 6.) **R 385.83(439) Bp : 381.211**

Pösl, Carl. Die bayerischen Eisenbahnhoheitsrechte. Begriff u. geschichtliche Entwicklung im 19. Jahrhundert. Diss. Erlangen. Düren-Rhld : Dr. Düren 1936. [8], 43 p.
Bibliographie : p. 5—6. **P 385.52(433)**

Ruisz Rezső. A Budapesttel szomszédos községek út- és közlekedési viszonyai. Bp. : Szfőv. háziny. 1935. 71 p. **648/77/1**
= Statisztikai közlemények, 77/1.

Schultze, Ernst. Meeresscheue und seetüchtige Völker. Weltgesch. Beitr. z. Völkerpsychologie. Stuttg. : Enke 1937. XII, 192 p. **88685**

386 Kereskedelem

Handel — Commerce

Awater, Josefine. Der europäische Holzmarkt nach dem Weltkriege. Münster (Westf.) : Wirtschafts- u. sozialwissenschaftl.-Verl. 1936. 188 p. (Forschungsstelle f. Siedlungs- u. Wohnungswesen an d. Univers. Münster i. W. Materialen Samml., 21.) **88146**

Boér, Elek ifj. Magyarország helyzete a világgazdaságban. Kecskemét : Első kecskeméti hirlapkiadó & ny. 1936. 48 p. **R 386.2(439)**
Bibliográfia : p. 46—47.

Conrad, Otto. Der Ausgangspunkt der Theorie des internationalen Handels. Ein Versuch z. Versöhnung d. Aussenhandeltheorien Gottfried Haberlers u. Bertil Ohlins. Lpzg : Deuticke 1937. 4°. 28 p. **Pq 386.2(01)**

Culbertson, William S. Reciprocity. A national policy for foreign trade. London : Whittlesey house 1937. X, 298 p. **89521**

Éber Antal. Szabadkereskedelem és protekcionizmus. Bp. : Gergely 1938. 131 p. **89740**

György Ernő. A termelőtől a fogyasztóig. A kereskedelmi árrés problémája. Bp. : Gergely 1937. 250 p. **89607**
Bibliográfia : p. 247—250.

Hickmann, Ernst & Karl Heinrich Rieker. Statistisches Handbuch des deutschen und internationalen Aussenhandels 1936. Berlin : Verl. f. Sozialpolitik, Wirtschaft u. Statistik 1936. VIII, 355 p. **88593**
Bibliographie : p. VI.

Länge, Kurt. Die Entwicklung des Getreidehandels im Rahmen der Getreidepolitik der Vereinigten Staaten von Amerika und Deutschlands. Würzburg: Triltsch 1936. VI, 96 p. **88381**

Mayer, Jindrich [etz.]. Neue Wege der Handelspolitik. Wirtschaftlicher Nationalismus. Clearing-Kompensationen. Von —, Milos Horna & Antonin Sourek. Prag: Orbis Verl. 1936. 213 p. **89108**
Bibliographie: p. 200.

Morini-Comby, Jean. Les échanges commerciaux entre la France et les États successeurs de l'empire Austro-Hongrois. Paris: Hartmann [1936]. 104 p. (Publication du Centre d'études de politique étrangère.) **88249**

Paris. Centre d'études de politique étrangère. Les conséquences du développement économique du Japon pour l'empire français. Rapport. Paris: Hartmann [1936]. 183 p. (Rapports des groupes d'études. Publ. No 1.) **A 52.38/32**

Rahr, Johannes. Meistbegünstigung oder zweiseitige Handelsverträge. Ein Beitrag z. d. aktuellen Problemen d. Handelspolitik unt. bes. Berücks. Deutschlands. Diss. Basel. Berlin: Dr. Pfau 1935. [4], 82 p. **P 386.394**
Bibliographie: p. 79—81.

Sellner, Edmund v. Der Grosshandel im Blickfeld unserer Zeit. Berlin-Schöneberg: Landsmann-Verl. 1936. 64 p. (Studien z. neuen deutschen Wirtschaft, I.) **P 386.131**

Smith, Henry. Retail distribution. A critical analysis. London: Milford 1937. VIII, 178 p. **89257**

Sommer, Louise. Neugestaltung der Handelspolitik. Wege zu einem intereuropäischen Präferenzsystem. Berlin: Heymann 1935. 400 p. (Volkswirtsch. Neue F. 2.) **89147**

Ungarischer Aussenhandelsdienst. Wegweiser und Adressenbuch. (Magyar külkereskedelmi útmutató és címtár.) V. évf. Bp.: Perényi 1937. **K 3862/1**

Zuckermann, S. Bulgariens Aussenhandel in graphischer Darstellung. 1909/13. und 1921—1935. Berlin: Zuckermann 1936. 4°. [38] p. **A 49.38/241**

Zuckermann, S. Sowjetrusslands Aussenhandel in graphischer Darstellung 1928—1935. Berlin: Zuckermann 1936. 4°. 34 p. **A 47.38/159**

387 Pénz- és hitelügy

Geld und Kredit — Money. Credit

Becker, C[arl]. Wie baut General Franco das zerstörte Spanien wieder auf? Ein Massstab f. d. europ. Länder z. Sicherung. Berlin: Siemens 1936. 20 p. **P 387.435(46)**

Becker, C[arl]. Zwei Jahre Vorbereitung! 1937/38. Die Bilanzmenschen Europas werden z. Ueberprüfen ihrer wirtschaftl. Lebensrechte eingeladen. Berlin: Siemens 1937. 32 p. **P 387.435**

Daumain, Jacques. Le controle de l'État sur les banques privées. Paris: Libr. technique & économique 1937. 138 p. **89474**

Dillen, J. G. van (coll.). History of the principal public banks. Accompanied by extensive bibliographies of the History of banking and credit in eleven European countries. Hague: Nijhoff 1934. XII, 480 p. (Contribution to the History of banking, 1.) **88843**

Durbin, E. F. M. The problem of credit policy. London: Chapman & Hall 1935. XXI, 22—267 p. **88692**

Emden, Paul H. Money powers of Europe in the nineteenth and twentieth centuries. London: Sampson Low & Marston [1937]. XII, 428 p. 11 t. **89722**
Bibliography: p. 411—415.

Föhl, Carl. Geldschöpfung und Wirtschaftskreislauf. München: Duncker & Humblot 1937. XI, 408 p. **89227**

Förster, Walter. Theorie der Währungsentwertung. Jena: Fischer 1936. X, 124 p. (Münchener Volkswirtschaftl. Studien, 24.)
Bibliographie: p. 120—123. **87699**

Gestrich, Hans. Geldpolitik und Weltwirtschaft. Eine Untersuchung d. weltwirtschaftlichen Konsequenzen monetärer Konjunkturpolitik. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1934. VIII, 65, [3] p. (Zwischenstaatliche Wirtschaft, 10.) **P 387.4**
Bibliographie: p. [2].

Häutler Géza & Kármán Aladár. Pénzintézeteink szerepe az ország gazdasági életében. Bp.: »Gazdasági Világ« [193?]. 4°. 106 p. **X 6753**

Heim, Albert. Staat und Bausparkasse. Eine staats- u. wirtschaftswissenschaftliche Untersuchung d. Verhältnisse in Dtschland. Diss. Tübingen. Plieningen-Stuttg.: Dr. Find 1936. IV, [4], 167 p. **88663**
Bibliographie: p. 158—166.

Hollis, Christopher. The breakdown of money. An historical explanation. *[1934.]* [3. ed.] London : Scheed & Ward 1937. XV, 232 p. **88127**

Jakobovits Gyula (kiadó). Magyar kötvények árfolyamhullámzása. — Kursfluctationen ungarischer Bonds. — Graphic quotations of Hungarian bonds. 1931—34. Bp. : Közlekedési ny. [193?]. 63×95 cm. **R 387.63**
[Magyar, német & angol.]

Kalveram, Wilhelm. Der Neubau des deutschen Kreditwesens und die organische Eingliederung der Beamtenbanken. Stuttg. : Kohlhammer 1937. [3], 31 p. (Kleine genossenschaftliche Beitr., H. 1.) **P 387.7(43)**

Koós Z[oltán]. Payments in gold and in foreign currencies. To the Paris conference of the Internat. Law Assoc. Held the 10—15 of IX. 1936. Bp. : Pátria 1936. 15 p. **P 387.435**

Lienhart, Josef. Die Reichsbank von 1876—1933 auf Grund ihrer Bilanzen und Erfolgsrechnungen. Würzburg : Triltsch 1936. VIII, 228 p. **88151**
Bibliographie : p. 206—210.

Németország. Törvények, rendeletek. Devisengesetz Durchführungsverordnungen und Richtlinien für die Devisenbewirtschaftung. Stand v. 1. I. 1937. Hg. v. d. Reichsstelle f. Devisenwirtschaftung. Berlin : Eildienst f. amtl. u. private Handelsnachrichten 1937. 4°. 48, [4] p. **X 6773**

Piatier, André. Le contrôle des devises dans l'économie du IIIe Reich. Paris : Hartmann 1937. 185 p. (Centre d'études de pol. étrangère.) **89492**
Bibliographie : p. 182.

Pósch Gyula. A hitelélet fellendülésének előfeltételei. Bp. : Magy. Cobden szöv. [1936]. 30 p. **2439/81**
= Cobden kvt., 81.

Robaglia, Jacques. Le prochain bilan de la dévaluation français. Quelles devront en être les lignes essentielles? Paris : Pichon & Durand-Auzias 1936. 48 p. **P 387.5(44)**

Roósz József ifj. Pénz vagy becsület. A kamatrabszolgaság megtörése. Mezőberény : Nemzeti szoc. párt mezőberényi szerv. [1936?]. 168 p. (Magyar nemzeti szocialista könyvtár, 3. sz.) **88400**

Schilling Zoltán. A pénzforgalom irányítása. Bp. : »Studium« 1937. 44 p. **R 387.51**

Schmuck, Hans-Veit. Die Verschuldung des städtischen Haus- und Grundbesitzes unt. bes. Berücks. d. Verschuldungsstatistik. München : Fritz & Voglrieder 1937. 176 p.
Bibliographie : p. 171—176. **88144**

Szőnyi Gyula. A magyar városok hitelintézetei. Bp. : Szfőv. háziny. 1937. 144 p.
= Statisztikai közlemények, 68. k. 3. sz. **648/68/3**

Vajda Ákos. Hitelproblémák. Pécs : Dunántúl ny. 1937. 23 p. (Orsz. nemzeti club kiadványai, 15.) **R 387.7**

Winter-Hjelm, Thorolf. Serien-Geld. Eine geld- und kreditwirtschaftliche Neuorientierung. Verkürzte Wiedergabe d. v. gleich. Verfasser früher in norweg. Sprache erschien. Buches »Kapitalzins u. Wucherzins«. Innsbruck : Winkler 1937. 76 p. **P 387.7**

387.71 Mezőgazdasági hitel

Landwirtschaftlicher Kredit
Agricultural credit

Gellér István. Gyakorlati kézikönyv a gazdatartozások rendezésének lebonyolításához. Kiskunhalas : Szerző 1937. 73 p. **R 387.71(439)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A gazdatartozások tárgyában 1933. okt. 23-tól 1937. aug. 31-ig kibocsátott rendeletek. Bp. : Állami ny. 1937. 4°. 101 p. **X 6958**

Nötel Rudolf. Agrárválság és adósvédelem. Elméleti vonatkozások és nemzetközi összehasonlítás. Bp. : Gergely 1937. XVI, 272 p. (Budapesti kir. magy. Pázmány Péter tudományegy. közgazdaságtani intézete, 2.) **89010**

Puzman, Josef [etc]. Die Landwirtschaftliche Schuldenregelung. Nach d. Stande v. 9. IX. 1936., einschliesslich d. landwirtschaftlichen Ausgleichsverfahrens nach d. Regierungsverordnung v. 31. III. 1936. Von —, Karl Knap & Rudolf Krombholz. Brünn : Rohrer 1936. XII, 280 p. Ergänzungsheft 47 p. (Tschechoslowakisches Recht. Taschenausgaben für d. Praxis, 2.) **89008**

Qureshi, Anwar Iqbal. Agricultural credit. Being a study of recent developments in agricult. credit administration in the United States of America. Introd. by Joseph Johnston. London: Pitman 1936. XV, 190, 32 p. **88331**

Tunyoghi Szücs Kálmán. A gazdatartozásokról szóló hatályos rendeletek összeállítása. Bp. : Tébe kiad. [1937]. 141 p. (Tébe kvtár, 87.) **89602**

388 Biztosításügy

Versicherungswesen — Insurance

Bakács György. Orvos és beteg a szociális biztosítás rendszerében. Orvosethikai és tömeglélektani tanulmány. Bp.: Athenaeum [1937]. 165 p. **89469**

Biztosítási útmutató kézikönyve. Bp.: Biztosítási és Közgazd. Lapok [193?]. 216 p. XVII t. **88892**

Goldziher Károly. A nők biztosításának statisztikai alapjairól. Bp.: Bizt. és közgazdasági lapok kiadóhiv. 1937. 20 p. (»Magy. bizt. évkönyv«-ből.) **R 388.3**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A gazdatiszti nyugdíj. A gazdatisztek öregségi, rokkantsági és haláleseti kötelező biztosításáról szóló 1936. évi XXXVI. t. c. szövege miniszteri indokolással kapcsolatos jogszabályokkal, joggyakorlatokkal, magyarázatokkal. Magyarázta Perneczky Béla. Előszót írta Marschall Ferenc. Bp.: Pátria 1936. 96 p. **R 388.43 : 339.852(439)(001)**

Morgenstern, Otto. Von Sonnenfels bis Lueger. Beiträge z. Geschichte d. österreichischen Versicherungswesens. Wien: Verl. d. »Kommerzia« 1937. 127 p. (Versicherungsarchiv, Sonderheft, IV.) **89250**

Scherler, Johannes. Ein Querschnitt durch die deutsche Sozialversicherung. Berlin: Verl. d. Dtschen Ärzteschaft 1937. 99 p. **P 388.4(43)**

Tarcsay Pál. Ingatlanbecslés és a tartalékolás. Bp.: Biztosítási közl. 1937. 24 p. **R 388.1**

Társadalombiztosítási évkönyv 1937. Az O.T.I. és M. A. B. I. törv., rend. és szabályainak gyak. ismertetése. Összeáll. Halmy Gyula. Bp.: Kellner ny. 1937. 217 p. **K 3884/2**

Wulle, Werner. Das Strafrecht der Sozialversicherung in systematischer Darstellung. Diss. Erlangen 1935. Berlin: Scherl Dr. 1936. 79 p. **P 388.4(43)**
Bibliographie: p. 5—6.

389 Állami pénzügyek

Finanzwesen — Public finance

Államszámviteltan. Összeáll.: W. L. Bp.: Vörösváry sokszorosító 1937. 159 p. (Jog- és ál amtud. segédkönyvek gyüjteménye, II.) **88024**

Eheberg, Karl Theodor. Grundriss der Finanzwissenschaft. *[1925.]* 7. Aufl. bearb. v. Felix Boesler. Lpzg: Deichert 1936. VIII, 238 p. **88678**
Bibliographie: p. 225—227.

Fourré-Cormeray, Michel. L'équilibre budgétaire en Grande-Bretagne 1930—1936. Paris: Libr. Technique et Économique 1936. [4], 175 p. 2 t. **87809**
Bibliographie: p. 174—175.

Groth, Karl. Die Reichsfinanzverwaltung. Berlin: Spaeth & Linde 1937. 117 p. (Bücherei d. Steuerrechts, 1.) **89102**

Németország. Statistisches Reichsamt. Die Finanzwirtschaft der öffentlichen Verwaltung im Deutschen Reich für das Rechnungsjahr 1934/35. Berlin: Verl. f. Sozialpolitik, Wirtschaft u. Statistik 1937. 292 p. **1224/496**
= Statistik des Deutschen Reichs, Bd 496.

Teghze-Gerber Ferenc. A magyar állam, a törvényhatóságok és községek számvitele. Bp.: Toldi 1937. IV, 193 p. **88520**

Trotabas, Louis. Les finances publiques et les impôts de la France. Paris: Colin 1937. 215 p. (Collection Armand Colin, 197.) **88395**
Bibliographie: p. 209—210.

Wittschieben, Otto. Grundriss des österreichischen Finanzrechtes. Bd 1. Graz: Leuschner & Lubensky 1937. **88264**
Bd 1. Allgemeiner Teil. 90 p.

389.2 Adók és illetékek

Steuern und Gebühren — Taxation

Buday István [stb.]. Közigazgatási illetékek. Szerk.: —, Halász János & Beke Gábor. Bev. Széll József. Bp.: Szepes & Urbányi ny. 1936. 340, IV p. **88299**

Domonkos József. Közszállítások illetékterhei. Összeáll.: —. Bp.: Szerző 1937. 44 p. (Illetéktár, 1.) **R 389.37(439)**

Eszláry Károly. Az egyenesadók. Bp.: Ranschburg 1938. 322 p. **89614**
Bibliográfia: p. 303—306.

Hauptsteuerprobleme der Wirtschaft. *[1936.]* 2. Aufl. Berlin: Dtscher Betriebswirte-Verl. 1936. 198 p. (Betriebswirtsch. u. Steuer, 1.) **89106**

Közszállítási illetékjog. A közszállításokkal kapcsolatos illetékjogszabályok gyüjteménye. Szerk. és magyarázatokkal ellátta Halmos Pál. Bp.: Gulyás ny. 1936. 42 p. **R 389.37(439)**

Krivoss Árpád. Adókódex vagy adóreform?... (Az országos adóstatisztika tanulságai.) Bp.: Madách ny. 1936. 141 p. **88013**

Magyar kir. közigazgatási bíróság, A— adókra és illetékekre vonatkozó hatályos döntvényeinek, jogegységi megállapodásainak és elvi jelentőségű határozatainak gyüjteménye 1934—1937. [és] pótfüzet 1934-ig. Összeáll.: Koós István & Lengyel József. Bp.: Szerzők 1937. 217, 280 p. **K 3892/3**

Magyarország. Törvények, rendeletek. Az alkalmazottak különadója. Az érvényben levő rendeletek alapján összeáll.: Csulak Elemér. Bp.: Tébe kiadóváll. [1937]. 38 p. (Tébe könyvt. 86. sz.) **R 389.248(439)**

Magyarország. Törvények, rendeletek. A malmok adóváltsága és forgalmiadója. (A m. kir. pénzügymin. 1934. évi 2000. sz. rendelete, kiegészítve és módosítva a 2001/1935. P. M. sz., továbbá a 2002/1936. P. M. sz. rendelettel, valamint néhány fontosabb pótrendelet.) Közreadja a Malom újság. Bp.: Malom újság [1937]. 128 p. **88933**

Mann, Fritz Karl. Steuerpolitische Ideale. Vergleichende Studien z. Gesch. d. ökon. u. pol. Ideen u. ihres Wirkens i. d. öffentl. Meinung 1600—1935. Jena: Fischer 1937. XII, 364 p. (Finanzwissenschaftl. Forschungen, H. 5.) **89232**

Németország. Szabályrendeletek. Reichsabgabenordnung in der Fassung vom 1. XII. 1936. München: Jehle 1937. 113 p. **P 389.209(43)(001)**

Németország. Törvények, rendeletek. Lohnsteuer-Tabelle und Lohnsteuer-Gesetz für 1937 mit den Abzügen u. d. Arbeitgeber-Anteilen f. Invaliden-Versicherung, Krankenkasse, Arbeitslosen-Versicherung, Bürgersteuer Beiträge z. deutschen Arbeitsfront. Berlin: Schmidt 1937. [16] p. (Gesetze & Verordnungen d. Jeden angehen.) **P 389.248(43)**

Németország. Törvények, rendeletek. Die neuen Realsteuergesetze vom 1. XII. 1936. Textausg. v. Ottmar Bühler. Berlin: Weidmann 1937. XVI, 44 p. (Samml. deutscher Gesetze, 182.) **P 389.21(43)(001)**

Németország. Törvények, rendeletek. Die Realsteuergesetze vom 1. XII. 1936. Gewerbesteuergesetze und Grundsteuergesetz nebst Einführungsgesetz. Einführung v. Richard Ringelmann. München: Beck 1937. 103, [4] p. **88396**

Németország. Törvények, rendeletek. Urkundensteuergesetz nebst Durchführungsbestimmungen. Hg. v. Friedrich Weitze. München: Schweitzer 1936. 132 p. **P 389.36(43)**

Quandt, Friedrich. Was Jedermann von der Lohnsteuer wissen muss? Saarbrücke: Saarbrücker Dr. [193?]. 31 p. **P 389.248(43)**

Simon, Paul. Die Hauszinssteuer ab 1. IV. 1937. Erläuterung d. Steuererleichterungen unter gleichzeitiger Berücksichtigung d. Grundvermögensteuer d. Althausbesitzes. Berlin: Bischoff 1937. 68 p. (»Haus u. Wohnung«, 3.) **P 389.225.3(43)**

Sinzig, W[ilhelm]. Die Gewerbesteuer. Kurze Einführung in das Gewerbesteuergesetz vom 1. XII. 1936. Unter Mitwirkung v. Hanns Roettgen. Bonn: Stollfuss [1937]. 40 p. (»Hilf dir selbst« Nr. 119.) **P 389.24(43)**

Timm, Herbert. Möglichkeiten und Probleme konjunkturorientierter Steuerpolitik. Rostock: Hinstorff 1936. XIV, 236 p. (Hamburger Wirtschafts- und Sozialwissenschaftliche Schriften, 35.) **87986**
Bibliographie: p. V—VIII.

Zentay Dezső. A magántisztviselők túladóztatása. Bp.: Magyarországi magántisztv. szövets. 1937. 64 p. (Magántisztv. kvt., 5.) **R 339.85(439) : 389.2**

389.5 Községi pénzügyek

Gemeindefinanzen — Common finance

Bajorország. Törvények, rendeletek. Das gemeindliche Steuerrecht in Bayern. Erl. v. Christoph Mensens, Erich Boley & Hermann Krutsch. München: Jehle 1937. VIII, 488 p. **88847**

Eich, Jakob. Die Wertpapierverwaltung der Gemeindekassen. (Verwaltung d. Kapitalvermögens.) Köln: Quos 1936. 20 p. (Schriftenreihe f. gemeindliches Kassen- u. Rechnungswesen, 2.) **P 389.63(43)**

Garben, Manfried. Umfange und Grenzen privatwirtschaftlicher Betätigung der Gemeinden. Berlin: Heymann 1937. X, 68 p.
Bibliographie: p. VII—X. **P 389.65(43)**

Herold, Hans. Die Grund- u. Gebäudesteuern im Kommunalhaushalt. Diss. Erlangen. Nürnberg-Zirndorf: Dr. Bollmann 1936. 116 p.
Bibliographie: p. 112—115. **88654**

Inántsy-Pap Elemér. Az önkormányzatok háztartása. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 54 p. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 389.5(439)**

Lainville, Robert. Qu'est ce que le budget communal? *[1929.]* 2. éd. Vol. 1—2. Paris: Soufflot 1933—37. (Les Cahiers administratifs. Collec. d'ouvrage pratiques, 1.) **89764**
Vol. 1. 1933. 239 p.
Vol. 2. Supplément 1937. 172 p.

Márffy Ede. Bécs város pénzügyei. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 24 p. (A Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **R 389.5(436.01) Wien**

Németország. Törvények, rendeletek. Gemeindewirtschaftsrecht. Systematische Erläuterungen d. gesamten Vermögens-Schulden-Haushalts-Betriebs-Kassen- u. Prüfungsrecht d. dtschen Gemeinden u. Gemeindeverbände. Teil 1.: Rücklagenrecht. Bearb. v. Karl M. Hettlage & Wilhelm Loschelder. Berlin: Dtscher Gemeindeverl. 1937. [6], 150 p. (Verwaltungsrechtliche Kommentare, Bd 5.) **88801**
Bibliographie: p. [6].

Peisner Károly. A legfontosabb városi adók egységes birodalmi szabályozása Németországban. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 11 p. (A Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **R 389.7(43)**

Schlipphak, Fritz. Die Umschuldung der deutschen Gemeinden. Hamburg: Evert 1936. 88 p. **P 389.688(43)**
Bibliographie: p. 87—88.

Sebestyén Lajos. Városaink bevételi gazdálkodásának bírálata. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 4°. 8 p. **Rq 389.61(439)**

Seltmann, Friedrich. Organisationsformen und Betätigungsmöglichkeiten der kommunalen Unternehmungen unter Feststellung der für sie geltenden Grenzen. Diss. Königsberg i. Pr. Lasdehnen Ostpr.: Marschall Dr. 1934. 115 p. **88927**
Bibliographie: p. 5—7.

Voigt, Fritz. Untersuchungen zum Finanzsystem der deutschen gemeindlichen Selbstverwaltung. Lpzg: Deichert 1936. XX, 209 p. (Beiträge z. Finanzkunde. N. F. 2.)
Bibliographie: p. XII—XX. **88228**

Wie wird die Haushaltssatzung aufgestellt? Als Hilfsmittel f. d. Praxis hg. i. Zusammenarbeit mit d. Gauamt f. Kommunalpolitik. Stuttg.: Kohlhammer 1936. 24 p. **P 389.695(43)**

39 Néprajz. Folklore

Ethnographie — Ethnography

Breitenbach, Peter. Sitten und Bräuche der Batschka-Schwaben. Stuttg.: Kepplerhaus Verl. 1937. 64 p. (Aus: Schwabens Vergangenheit, 47/48.) **R 39(439.416)(=3)**

Graber, Georg. Volksleben in Kärnten. Graz: Leykam 1934. XV, [1], 455 p. 105 t. **88362**

Jobst, A[lfr.]. Einführung in die Volkskunde und religiöse Volkskunde. Dresden: Ungelenk 1936. 48 p. (Studien z. religiösen Volkskunde, H. 1.) **P 39**
Bibliographie: p. 46— 48.

Kriss, Rudolf. Die schwäbische Türkei. Beiträge zu ihrer Volkskunde, Zauber und Segen, Sagen und Wallerbrauch. Düsseldorf: Schwann 1937. 100 p. (Forschungen z. Volkskunde, 30.) **89224**

Künssberg, Eberhard Frhr. v. Lesestücke zur rechtlichen Volkskunde. Halle (Saale): Niemeyer 1936. [4], 60 p. (Volk, Ergänzungsreihe, Bd 1.) **P 398 : 34**

Luby Margit, benedekfalvi. Bábalelte babona. Bp.: Szerző 1936. 95 p. **88177**

Lükő Gábor. A moldvai csángók. 1 k. *[1935?]* 2. kiad. A magy. tud. Akadémia támogatásával. Bp.: Kir. m. P. P. tud.-egyet. néprajzi intézete 1936. (Néprajzi füzetek, 3.) **88412**
1. k. A csángók kapcsolatai az erdélyi magyarsággal. 1936. 208 p. 3 t.

Madarassy László. Művészkedő magyar pásztorok. Horváth Jenő eredeti rajzaival. Bp.: »Magy. könyvbarátok« [193?]. 164 p. (Könyvbarátok kis könyvei, III. évf. 2. sz.) **89162**

Perkonig, Josef Friedrich. Kärnten. Deutscher Süden. Graz: Leykam-Verl. 1935. X, 179 p. 75 t. **88088**

Preiss, Konrad Theodor (Hg.). Lehrbuch der Völkerkunde. Stuttg.: Enke 1937. VIII, 446 p. **88471**

Spamer, Adolf. Die Volkskunde als Wissenschaft. Stuttg.: Kohlhammer 1933. 46 p. **P 39(01)**

Trachten der Alpenländer. Geleitwort v. Hans v. Hammerstein. Wien: Reichner 1937. [10], 60 p. **88329**

Wavrin, marquis de. Moeurs et coutumes des Indiens sauvages de l'Amerique du Sud. Pref. du Créqui Montfort. Paris: Payot 1937. 656 p. (Bibliothèque scientifique.) **88356**

398.2 Mondák. Mesék

Sagen. Märchen — Myths. Fairy tales

Aichele, Walther (Hg.). Zigeunermärchen. Unter Mitw. v. Martin Block u. Johannes Ipsen. Jena: Diederichs 1926. XIX, 344 p. 3 t. (Die Märchen d. Weltliteratur.) **89211**

Eskimomärchen. Übers. v. Paul Sock. Berlin: Juncker [1921]. 183 p. **89213**

Hambruch, Paul (Hg.). Südseemärchen aus Australien, Neu-Guinea, Fidji, Karolinen, Samoa, Tonga, Hawaii, Neu-Seeland u. a. Jena: Diederichs 1921. XXIV, 361 p. 16 t. (Die Märchen d. Weltliteratur.) **89210**

Honti János. A mese világa. Bp.: Pantheon 1937. 162 p. **87868**

Kallas, Oskar. Kaheksakümmend lutsi maarahva muinasjuttu. Jurjevis (Tartu): Schnakenburg 1900. XVII, 400 p. **A 47.39/37**

Reichardt, Konstantin (Hg.). Germanische Welt vor tausend Jahren. Die Isländersagas vom Skalden Egil, den Lachswassertal-Leuten u. Grettir dem Geächteten. Unter Zugrundlegung d. Übersetzungen v. Felix Riedner, Rudolf Meissner u. P. Herrmann hg. v. —. Jena: Diederichs 1936. 549, [5] p. 6 t. **88458**

Robinson, William Henry. The Golden legend of India. Or, Story of India's God-given lynosure. (Sunahsepha-Devarate.) London: Luzac 1911. XVIII, 148 p. **A 54.39/14**

Spence, Lewis. The myths of Mexico & Peru. London: Harrap 1920. XIV, 366 p. 59 t. Bibliography: p. 335—339. **88260**

Topelins, Zachris. Finnländische Märchen. Übertr. v. Ilse Meyer-Lüne. Berlin: Morawe & Scheffelt [1917]. 149 p. (Nordland-Bücher.) **89214**

4 Nyelvészet

Philologie — Philology

Arntz, Helmut. Handbuch der Runenkunde. Halle/Saale: Niemeyer 1935. XVII, 329 p. 15 t. (Sammlung kurzer Grammatiken germanischer Dialekte.) **88826**

Balassa József. A magyar nyelv életrajza. Bp.: »Renaissance« 1937. 166, [4] p. **88711**
Bibliográfia: p. [1.]

Callier, Oskar. Wörterbuch der polnischen und deutschen Sprache. In zwei Teilen. Neue Ausg. mit einem Anhang v. Hans Braun. — Stownik polskiego i niezmieckiego jezyka. W dwuch czesciach. Lpzg: Holtze 1935. (Holtze's Wörterbücher.)
T. 1. Polsko-niemicka. VIII, 511 p. **K 4918/4**
T. 2. Deutsch-polnisch. IV, 482 p.

Contenau, G. Contrats Néo-Babyloniens. T. 1—2. Paris: Geuthner 1927/29. (Textes cuneiformes, XII—XIII.) **A 50.42/67**
T. 1. Téglath-phalasar III à Nabonide. 4 p. LXt.
T. 2. Achéménides et Seleucides. 4 p. LXI—CXLVII t.

Dadabhai Bharucha, Ervad Sheriarji. Pahlavî-Pâzend-English glossary, and English-Pahlavî-Pâzend glossary. Bombay: Fort printing pr. 1912. IX, 513 p. **A 55.43/3**

Deák István. A magyar indulatszók. Dissz. Pécs: Dunántúl ny. 1936. 84 p. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 101. A magyar nyelvtud. intézetben készült dolgozat.)
Bibliográfia: p. 81—82. **R 494.511—283.2**

Dengl János. Magyar nyelvhelyesség és magyar stílus. Bp.: Grill 1937. XI, 468 p. **88521**

Duden Français. Dictionnaire illustré de la langue française correspondant au »Bilderwörterbuch« de Duden. Par A. Snyckers. Lpzg: Bibliographisches Institut 1937. XVI, 660, 133 p. **K 4400/7**

Funke, Otto. Englische Sprachphilosophie im späteren 18. Jahrhundert. Bern: Francke 1934. 162 p. (Neujahrsblatt d. literarischen Gesellschaft Bern. Neue Folge, H. 1.) **88491**

Grimme, Hubert. Die altsinaitischen Buchstaben — inschriften, auf Grund einer Untersuchung d. Originale. Hg. u. erklärt v. —. Berlin: Reuther & Reichard 1929. X, 135 p. XXVIII t. **A 50.42/66**

Gronbech, K. Hg. Codex Cumanicus. Cod. Marc. Lat. DXLIX. In Faksimile hg. Kopenhagen: Levin & Munksgaard 1936. 12, [164] p. (Monumenta Linguarum Asiae Maioris, I.) **q 09/462**

Kalocsay K[álmán] & G. W a r i n g h i e n. Plena gramatiko de esperanto. Bp.: Literatura Mondo 1935. 370 p. **89676**

Kerényi Károly. Római ókortudományunk a háború után. Pécs: Dunántúl ny. 1936. 14 p. (Pannónia-könyvtár, 25.) **R 47(439)»192/193«**

Laziczius Gyula. A magyar nyelvjárások. Bp.: Akadémia 1936. 58 p. **2193**
= A magyar nyelvtudomány kézikönyve, I. k. 11. f.

Pawlowsky, [Ivan] J[akovlevic]. Deutsch-russisches u. russisch-deutsches Wörterbuch. Bd 1—2. Riga: Kymmel 1922—23. **A 47.41/22**
Bd 1. Deutsch-russ. 4. gänzl umgearb. & sehr verm. Aufl. 2. Abdr. 1922. VIII, 1516 p.
Bd 2. Russisch-deutsch. 3. vollst. neu bearb., berichtigte u. verm. Aufl. 3. Abdr. 1923. XI, 1774 p.

Rüdenberg, Werner. Chinesisch-deutsches Wörterbuch. Hamburg: Friedrichsen 1924. IX, 686 p. **K 4951/1**

Sámson Edgár. A magyar nyelv egyszerű gyakorító képzői. Pannonhalma: Hornyánszky 1936. 207 p. **89071**

Schachermeyr, Fritz. Hethiter und Achäer. Lpzg: Harrassowitz 1935. VI, 174 p. (Mitteilungen d. Altorientalischen Gesellsch. Bd XII., H. 1/2.) **A 50.94/118**

Schummer Eszter. Rezsőháza (Rudolfsgnad. Knicanin) településtörténete és nyelvjárása, Dissz. Szeged. Sopron: Röttig-Romwalter 1937. 47 p. (Germanisztikai füz., VI.) **R 430(439.060) Rezsőháza**
Bibliográfia: p. 45—46.

Steier Lajos. C z a m b e l eszméi. Pécs: Egyetemi könyvkiadó & ny. 1937. 124 p. (Czambel emlékkönyvből.) **88680**

Szekrényessy Margit. Romantika a német és magyar nyelvfilozófia tükrében. Bp.: Szerző 1937. 179 p. (Minerva kvtár, 111.) **89069**
Bibliográfia: p. 167—175.

Szilágyi Ferenc. Ellernu! Progresa kurso de esperanto. Bp.: Literatura Mondo 1937. 111 p. **89675**

Szücs József. A népnyelvi kutatás története. Bp.: Spitzer ny. 1936. 45, [2] p. **R 494.511**

Temesi Mihály. A magyar névmások története. Részletek egy nagyobb tanulmány két fejezetéből. Dissz. Pécs: Dunántúl ny. 1937. 69 p. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 108. Magyar intézet értekezései, 21.) **R 494.511—24**

Végh József. Adalékok a rokonértelmű szavak keletkezéséhez. Debrecen: Bertók 1935. 74 p. (»Pallas Debreciná«-ból. Dolgozatok a debreceni Tisza István tud.-egyet. magyar nyelvészeti szemináriumából, 1.) **R 413.141**

Wilson, R. A. The birth of language. Its place in world evolution and its structure in relation to space and time. London: Dent 1937. XII, 202 p. **89493**

5 Természettudomány

Naturwissenschaft — Science

Beebe, William. Félmérföldnyire a tenger színe alatt. *[Half mile down.]* Ford. S e b e s t y é n Olga & W o l s k y Sándor. Ford. átnézte E n t z Géza. Bp.: Természettud. Társ. 1937. VIII, 303 p. 18 t. (Kir. magy. természettud. társ., 106.) **88454**

Cavallier József (etc.). Az anyag és az élet bölcselete. Hat előadás: —, E r d e y Ferenc, H u z e l l a Tivadar [etc.]. Bp.: Franklin-társ. 1936. 106 p. (Szent Tamás kvtár, 2.) **88479**

Dingler, Hugo. Geschichte der Naturphilosophie. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1932. VII, 174 p. (Gesch. d. Philosophie i. Längsschnitten, H. 7.) **88981**
Bibliographie: p. 168.

Frieling, H[einr.]. Edle Steine. Ein Kapitel aus d. Mineralogie. *[1936.]* 2. Aufl. Stuttg.: Franckh 1937. 63 p. 3 t. **89498**

Garbedian, H. Gordon. A természettudomány legújabb állomásai. *[The march of science.]* Ford. L e n g y e l Béla, a ford. átnézte S o ó s Lajos. Bp.: Természettud. társ. 1937. VIII, 296 p. 16 t. (Természettud. könyvkiadóváll., CIX.) **89759**

Grosse Buch der Natur, Das—. Stuttg.: Franckh 1936. IX, 436 p. **87673**

Hartmann, Max. Philosophie der Naturwissenschaften. Berlin: Springer 1937. 4°. 46 p.
Bibliographie: p. 44—46. **Pq 501**

Haslett, A. V. Ungelöste Probleme der Wissenschaft. Übers. v. August Schlosshauer. Wien: Lorenz [1936?]. 331 p. **88066**

Jaffe, Bernhard. Vorposten der Wissenschaft. Durch d. Werkstatt d. grossen Forscher in Amerika. Lpzg: Kittl [1937?]. 301, [3] p. 7 t. **87885**

Killian, J. Der Kristall. Das Geheimnis d. Anorganischen. Berlin: Zsolnay 1937. 342, [4] p. 7 t. **89111**

Lengyel Béla. Természettudomány és világszemlélet. Bp.: Kis Akadémia 1936. 30 p. (Kis Akadémia könyvtára, XXIII.) **R 501**

Mark, Hermann. Extreme Versuchsbedingungen als Quelle des Fortschrittes. Lpzg: Deuticke 1936. p. 67—90. **87897**
= Neuere Fortschritte i. d. exakten Wissenschaften.

Nemzetközi kongresszusok. Union géodésique et géophysique internationale. Association de séismologie. Comptes rendus d. séances de la sixième d. conférence réunie à Edinbourg du 14 au 26 IX 1936. Red. E. Rothé. Toulouse: Privat 1937. 303 p. (Conseil internat. d. unions scientifiques.) **89170**

Neuere Fortschritte in den exakten Wissenschaften. Fünf Wiener Vorträge. Dritter Zyklus. Lpzg: Deuticke 1936. 132 p. **87897**

Spann, Othmar. Naturphilosophie. Jena: Fischer 1937. XIV, 292 p. (Ergänzungsbände z. Samml. Herdflamme, 7.) **89159**

51 Mathematika. Geometria

Mathematik. Geometrie
Mathematics. Geometry

Colerus, Egmont. Az egyszeregytől az integrálig. Amit a matematikából mindenkinek tudnia kell. Bp.: Franklin [1937]. 332 p. (A Búvár könyvei, V.) **88921**

Colerus, Egmont. Von Pythagoras bis Hilbert. Die Epochen d. Mathematik u. ihre Baumeister. Berlin: Zsolnay 1937. 362, [2] p. **88347**

Heath, Thomas L. Archimedes Werke. Mit modernen Bezeichnungen herausgegeben. Deutsch v. Fritz Kliem. Berlin: Häring 1914. XII, 477 p. **89414**
Bibliographie: p. IX—X.

Kerékjártó Béla. A geometria alapjairól. 1. k. A Magy. tud. Akadémia támogatásával. Szeged: Szerző 1937. **88674**
1. k. Az euklidesi geometria elemi felépítése. XVI, 304 p.

Kowalewski, Gerhard. Grosse Mathematiker. Eine Wanderung durch d. Geschichte d. Mathematik v. Altertum bis z. Neuzeit. Berlin: Lehmann 1938. 300 p. 16 t. **89726**
Bibliographie: p. 293—294.

Locher, Louis. Urphänomene der Geometrie. Teil 1. Zürich: Orell Füssli 1937. XVI, 164 p. **89285**

Waismann, Friedrich. Einführung in das mathematische Denken. Die Begriffsbildung d. modernen Mathematik. Vorwort v. Karl Menger. Wien: Gerold 1936. VIII, 188 p. **88135**

52 Csillagászat.

Astronomie — Astronomy

Bauer, Georg Karl. Sternkunde und Sterndeutung der Deutschen im 9—14. Jahrhundert unter Ausschluss der reinen Fachwissenschaft. Berlin: Ebering 1937. 182 p. (Germanische Studien, 186.) **88837**

Hoffmeister, C. Die Meteore. Ihre kosmischen u. irdischen Beziehungen. Lpzg: Akademische Verlagsges. 1937. VIII, 154 p. 4 t. (Probleme d. kosmischen Physik, XVII.) **88208**

Jones, H. Spencer. Worlds without end. London: English universities pr. 1935. XV, 262 p. 21 t. **89532**

Niklitschek, Alexander. Die Sternwarte für jedermann. Salzburg: Verl. »Das Berglland-Buch« 1937. 254 p. 38 t. **88954**

Russell, Henry Norris. Astronomy. A revision of young's manual of astronomy. By —, Raymond Smith Dugan & John Quincy Stewart. Vol. 1—2. Boston: Guin 1926. **89078**
Vol. 1. The solar system. XII, 470, XXI p. 1 t.
Vol. 2. Astrophysics and stellar astronomy. XII, 471—932, XXX p. 1 t.

53 Mechanika. Fizika

Mechanik. Physik — Mechanics. Physics

Bach, C. Elastizität und Fertigkeit. Für die Technik wichtigsten Sätze und deren erfahrungsmässige Grundlage. *[1889.]* 5. Aufl. Berlin: Springer 1905. XIV, 668 p. **89387**

Bergmann, Ludwig. Der Ultraschall und seine Anwendung in Wissenschaft und Technik. Berlin : VDI Verl. 1937. [8], 230 p. **89738**
Bibliographie : p. 187—219.

Broglie, Louis de. Matière et lumière. Paris : Michel 1937. X, 11—342 p. (Sciences d'aujourd'hui.) **88713**

Carnap, Rudolf. Physikalische Begriffsbildung. Karlsruhe : Braun 1926. 66 p. (Wissen u. Wirken, 39.) **P 530.1**
Bibliographie : p. 63.

Dingler, Hugo. Die Methode der Physik. München : Reinhardt 1938. 422 p. **89444**

Haas, Arthur. Kosmologische Probleme der Physik. Lpzg : Akademische Verl.-Ges. 1934. VI, [2], 124 p. **88765**

Haas, Arthur. Materienwellen und Quantenmechanik. Eine Einführung auf Grund d. Theorien v. de Broglie, Schrödinger, Heisenberg u. Dirac. *[1928.]* 4—5. verb. & verm. Aufl. Lpzg : Akad. Verl.-Ges. 1934. VIII, 299 p. **88764**
Bibliographie : p. 291—292.

Mezger, Christian. Die Überwindung des Elektronenbegriffs und die Gesetzmässigkeit des mikrokosmischen Geschehens. Lpzg : Hillmann 1936. 55 p. **P 539**

Riezler, Wolfgang. Einführung in die Kernphysik. Lpzg : Bibliographisches Inst. [1936]. 188 p. (Meyers kleine Handbücher, 6.) **88072**
Bibliographie : p. 173—177.

Sztrókay Kálmán. A természet titkai nyomában. Bp. : Egyet. ny. [1937]. 286 p. 2 t. **88641**

Thirring, Hans. Die physikalischen Entdeckungen der letzten Jahre. Lpzg : Deuticke 1936. p. 17—66. **87897**
= Neuere Fortschritte i. d. exakten Wissenschaften.

56 Paleontológia

Paläontologie — Paleontology

Abel, Othenio. Vorzeitliche Lebensspuren. Jena : Fischer 1935. XV, 644 p. **88056**

Schindewolf, Otto H. Paläontologie, Entwicklungslehre u. Genetik. Berlin : Borntraeger 1936. V, 108 p. **87700**
Bibliographie : p. 102—108.

57 Anthropológia. Biológia

Anthropologie. Biologie

Antropology. Biology

Alverdes, Friedrich. Grundzüge der Vererbungslehre. Lpzg : Hirzel 1935. VIII, 143 p. **88131**

Anker, Jean & Svend Dahl. Werdegang der Biologie. Übers. v. L. Johnsson. Lpzg : Hiersemann 1938. VIII, 304 p. 8 t. **89601**

Bartucz Lajos. A kiszombori temető gepida koponyái. Szeged : Somogyi knyvt. & Városi Múzeum 1936. 29 p. **X 2009/7**
= Szegedi Városi Múzeum kiadványai, 7.

Bertalanffy [Lajos] Ludwig v. Das Gefüge des Lebens. Lpzg : Teubner 1937. VI, 197 p.
Bibliographie : p. 184—191. **88481**

Dobzhansky, Theodosius. Genetics and the origin of species. New York : Columbia Univ. pr. 1937. XVI, 364 p. **89703**
Bibliography : p. 325—352.

Fetscher, R[ainer]. Abriss der Erbbiologie und Rassenhygiene. *[1927.]* 2. verbess. Aufl. Frankfurt a. M. : Salle 1934. VIII, 165 p. (Mathematisch - naturwissenschaftlich - technische Bücherei, 10.) **88497**

Fürst Artur & Moszkowski Alexander. Az élő világ csodái. Ford. & átdolg. Fülöp Zsigmond. Bp. : Singer & Wolfner [193?]. 220 p. **89483**

Gál Ilona Emma. Az élet fogalma a jelenkorban. Bp. : Czeman & Sövegjártó könyvny. 1936. 60 p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. philos. seminariumából, 16.)
[Magy. német.] **R 577.6(01)**

Huzella Tivadar. Az élet tudománya. Bp. : Franklin 1936. 200 p. 11 t. **88544**

Jaensch, Walther. Körperform. Wesensart und Rasse. Skizzen z. einer medizinisch-biologischen Konstitutionslehre. Lpzg : Thieme 1934. 88 p. **88579**
Bibliographie : p. 85—88.

Metalnikov, S. La lutte contre la mort. Paris : Gallimard 1937. 240, [3] p. 7 t. (L'avenir de la science, 4.) **88960**

Muckermann, Hermann. Vererbung und Entwicklung. Biologische Darlegungen über die Träger und Gesetze der Vererbung und Stammesgesetze der Organismen unter besonderer Berücksichtigung des Menschen. Berlin : Dümmler 1937. XI, 213 p. 13 t. **88943**

Oelze, Erich & Otto Schmith. Transzendentale Grundlagen der Biologie. Lpzg: Barth 1937. 36 p. **P 57(01)**

Scheltema, Frederik Adam v. Die geistige Wiederholung. Der Weg d. Einzelnen u. seiner Ahnen. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1937. VIII, 193, [3] p. 16 t. **88452**

Tangl Harald. A hormon és az ember. Bp.: Franklin [1937]. 180 p. 18 t. **89627**

Watkins, Arthur Ernest. Heredity and evolution. London: Murray 1935. VIII, 243 p. Bibliography: p. 229. **88305**

577.16 Vitamin

Góth Endre. A vitaminok és jelentőségük az orvosi gyakorlatban. Előszót írta Hajós Károly. Bp.: Novák 1938. 144 p. **89535**

Kendi-Finály István. Vitaminok és hormónok. Bp.: Szent István társ. [1937]. 192 p. **88553**
Bibliográfia: p. 190.

Späth, Ernst. Vitamine und ihre Bedeutung. Lpzg: Deuticke 1936. p. 1—16. **87897**
= Neuere Fortschritte i. d. exakten Wissenschaften.

58 Növénytan

Botanik — Botany

Dégen Árpád. Flora velebitica. Bd 1. Bp.: Ungar. Akad. d. Wissenschaften 1936. 4°.
Bd 1. 1936. XI, 662 p. 1 t. **X 6748**

Foerster, Karl & Albert Steiner. Blumen auf Europas Zinnen. Wort u. Bild. Erlenbach-Zürich: Rotapfel Verl. 1936. 4.° 135 p. **X 6737**

Francé-Harrar, Annie. Der Wunderbaum. Können Pflanzen »denken«? Salzburg: Verl. »Das Bergland-Buch« 1937. 291 p. **88193**

Hegi, Gustav. Alpenflora. Die verbreitetsten Alpenpflanzen v. Bayern, Österreich u. d. Schweiz. *[1922.]* 8. durchgesehene Aufl. München: Lehmann 1937. 80 p. 34 t. **88547**

Jahr der Pflanze, Das—. Eine Bilderfolge. Erstes Blühen. — Freudiges Reifen. — Blumen am Fenster. T. 1—3. Vorw. v. Oskar Kühl. Berlin: Verl. d. Gartenschönheit [1937]. **89559**

Jávorka Sándor. A magyar flóra kis határozója. *[1926.]* 2. kiad. A rajzokat készítette Csapody Vera. Bp.: Studium 1937. XXXVIII, 346 p. **88546**

Krüssmann, Gerd. Die Laubgehölze. Verzeichnis u. Beschreibung d. in Deutschland winterharten Laubgehölze. Unter Mitwirkung v. Karl Frost hg. v. —. Berlin: Parey 1937. [4], 380 p. **88204**

Overbeck, Fritz (Hg.). Mittelgebirgsflora. Die charakteristischen Bergpflanzen Deutschlands. München: Lehmann 1935. 112 p. 33 t. **88548**

Sieg, Hilde. Gottessegen der Kraeuter einst und immerdar. M. e. Geleitw. v. Karl Foerster. Berlin: Rowohlt Verl. 1936. V, 324 p. **88071**
Bibliographie: p. 313—317.

Voss, Andreas. Botanisches Hilfs- und Wörterbuch für Gärtner, Gartenfreunde und Pflanzenliebhaber. *[1912.]* 8. vermehrte u. verbess. Aufl. hg. v. Martin Tessenow. Berlin: Parey 1929. [4], 262 p. **88199**

59 Állattan

Zoologie — Zoology

Alverdes, Friedrich. Acht Jahre tierpsychologischer Forschung im Marburger Zoologischen Institut. Berlin: Elsner 1937. 68 p. (Sitzungsberichte d. Ges. z. Beförderung d. gesamten Naturwissenschaften zu Marburg, 1.) **P 591.51**
Bibliographie: p. 66—68.

Eipper, Paul. Freund aller Tiere. Ein Fahrtenbuch voll bunter Abenteuer. Berlin: Ullstein 1937. 219 p. 16 t. **89442**

Fischel, Werner. Tiere mit Gefühl und Verstand. Eine allgemeinverständl. Darstellung d. Forschungsergebnisse u. d. Seelenleben d. Tiere mit praktischen Versuchsanleitungen. Berlin-Lichtenfelde: Bernmühler 1936. 133 p. **87968**

Hellmich, Walter. Tiere der Alpen. Ein Wegweiser für Bergsteiger. Hg. v. Hauptausschuss d. dtschen u. österr. Alpenvereins. München: Bruckmann 1936. 126 p. 8 t.
Bibliographie: p. 114—116. **87869**

Móczár László. A hazai kürtös darazsakról. Rendszertani tanulmány. Jászberény: Kovács-ny. 1937. 63 p. 6 t. (Separatum ex: Folia entomologica hungarica. Vol. III. fasc. 1., 2.) **R 595.79(439)**
Bibliográfia: p. 59—61.

Rostand, Jean. Insectes. L'organisation, les seus, les sons, la lumière, les moyens de défense [etc.]. [Paris]: Flammarion 1936. 4°. 64 p. **Pq 595.7**

6 Alkalmazott tudományok

Angewandte Wissenschaften — Useful arts

61 Orvostudomány

Medizin — Medicine

Blaskovics László. Szemészeti műtéttan. *[1910.]* 3. kiad. Bp.: Egyet. ny. 1936. 235 p. **88409**

Buttersack, F[el.]. Körperloses Leben. Diapsychicum. Ausblicke eines erweiterten Arzttums. Ein grosses Ziel. Ein kleiner Anfang. Lpzg: Engelmann 1936. 118 p. 1 t. **89541**
Bibliographie: p. 111—116.

Emlékkönyv. Korányi Sándor egyet. tanár 70. születésnapjára. Bp.: Hetényi 1937. 399 p. **88885**

Être humain, L'—. Santé et maladie. Dirigé par René Leriche. Paris: Comité de l'Encyclopédie française 1936. 4°. [468 p. 11 t.] (Encyclopédie française, VI.) **X 6760**

Gehes Codex der pharmazeutischen u. organotherapeutischen Spezialpräparate . . . Bearb. v. d. Wissenschaftl. Abteilung d. Gehe & Co. *[1910.]* 7. neugestaltete Aufl. Dresden: Schwarzeck 1937. 1787 p. **89684**

Gerling, Walter. Suggestion und Hypnose in der Heilkunde. Regensburg: Sonntag 1937. 164 p. **88210**

Hanasiewicz-Hajnády Oszkár. Korszerű hadisebészet a legújabb harcmodor és a légiháború tapasztalatainak alapján. Előszóval ellát. Ordódy Sándor. Bp.: Honvédorvosok tud. egyes. 1938. 182 p. **89497**

Hollmann, Werner. Die Grundlagen der neuzeitlichen Tuberkulosetherapie im Rahmen der allgemeinen Therapie innerer Erkrankungen. Lpzg: Barth 1937. VII, 100 p. (Tuberkulose-Bibliothek, Nr. 65.) **89226**
Bibliographie: p. 99—100.

Kántor E. Ödön. A negatív elektromos földsugárzás káros hatása emberre, állatra, növényvilágra és az ellene való védekezés. Pohl Gusztáv br. »Földsugárzás mint kórokozó« c. műve nyomán. Sárvár: Saját kiad. 1936. 127, [5] p. **89613**

Koritsánszky Ottó. Levelek az V. finn-ugor kultúrkongresszusról. Bp.: Centrum 1936. 64 p. **R 615.1(471)**

Kötschau, Karl & Adolf Meyer. Theoretische Grundlagen zum Aufbau einer biologischen Medizin. Dresden: Steinkopff 1936. XVI, 217, [3] p. (Wissenschaftl. Forschungberichte, Naturwiss. Reihe Bd 40.) **88524**

Krepuska Géza egyetemi tanár úrnak hetvenötödik születésnapja alkalmából hálával, tisztelettel, szeretettel tanítványai. [Emlékkönyv.] Bp.: Franklin 1936. 196 p. 1 t. (»Orvosképzés« külön füzete.) **88265**

Lovrekovich István [stb.]. Bakteriológia. Immunitástan. Parazitológia. Irták: —, Tomcsik József & Lőrincz Ferenc. Bp.: Magyar orvosi könyvkiadó 1935. XXII, 619 p. (Közegészségtan, I.) **89779**

Major, Ralph H. Ein Arzt erzählt Kulturgeschichte. *[Disease and destiny. 1936.]* Deutsch v. Viktor Polzer. Berlin: Zsolnay 1937. 344 p. 8 t. **88476**

Manninger Vilmos (szerk.). A daganatok kór- és gyógytana. Bp.: Magy. orsz. rákelleni szövets. kiad. 1937. 143 p. (Népegészségügy 1937. 15. sz. melléklete.) **88929**

Müller Vilmos (szerk.). Klinikai diagnosztika. Orvosi kórisme. 1—2. k. Bp.: Dante 1937. **K 6160/2**

Stoeckel, W[alter]. Lehrbuch der Geburtshilfe. Bearb. v. G. Bessau, A. Döderlein, O. v. Franqué [etc.] *[1920.]* 4. verbess. Aufl. Jena: Fischer 1935. XVI, 1036 p.
Bibliographie: p. 1. **89369**

Stoeckel, Walter. Lehrbuch der Gynäkologie. *[1924.]* 6. neubearb. Aufl. Lpzg: Hirzel 1937. 773 p. LXX t. **89368**

Tóth István emlékének. A bpesti K. m. P. P. tud.-egyet. II. sz. női klinikájának orvosai, mesterük elhúnyta után is az ő szellemének óhajtottak dolgozni. E munkásságuk eredményét tartalmazza e füzet, melyet — szentelnek. Bp.: Franklin 1936. 271 p. (»Orvosképzés« külön füzete.) **88266**

Trüb, Hans. Psychosynthese als seelisch-geistiger Heilungsprozess. Zürich: Niemann 1936. 48 p. **P 156.01**

Van der Hoop, J. H. Bewusstseintypen und ihre Beziehung zur Psychopathologie. Bern: Huber [1936]. 375 p. **88290**

Verschuer, Otmar Frhr. v. Erbpathologie. Ein Lehrbuch f. Ärzte u. Medizinstudierende. *[1934.]* 2. Aufl. Dresden: Steinkopff 1937. X, 244 p. (Medizinische Praxis, 18.) **88225**

Völgyesi [Ferenc] Franz. Botschaft an die nervöse Welt. Nervosität, Hypnose, Selbstbeherrschung. *[Üzenet az ideges embereknek. 1931.]* Übertr. v. F. Felszeghy. Zürich: Orell Füssli [1937]. 431 p. 1 t. **88327**

Winton, F. R. & L. E. Bayliss. Human physiology. *[1930.]* 2. ed. Foreword by C. Lovatt Evans. London: Churchill 1936. XVI, 627 p. **89358**

Wittkower, Erich. Einfluss der Gemütsbewegungen auf den Körper. (Affektphysiologie u. Organneurosen.) *[1936.]* 2. Aufl. Wien: Sensen-Verl. 1937. 215 p. **89149**

613 Közegészségügy

Gesundheitswesen — Public health

Ágoston Béla. A falu egészségügye. Bp.: Madách ny. 1937. 16 p. **R 614.79(439)**

Bajorország. Szabályrendeletek. Bayerische Landeswohnungsordnung. Gesetz über d. Wohnungsaufsicht v. 8. II. 1937. mit Vollzugsanweisung v. 14. VII. 1937. Textausg. mit Einl. v. Georg Ferchl & Dietrich Frühwald. München: Beck 1937. 16°. XI, 108 p. **89304**

Battlay Imre stb. Az ipar egészségügyi szabályai. Iparrendészet. Tisztiorvosi felügyelet. Közszállítási szabályzat. Adóügyi útmutató. Szerk.: —, Lendvay Andor és Szitnyai Béla Szilárd. Előszót írta Usetty Béla. Bp.: [ny. n.] 1936. 224 p. **88008**

Csinády Jenő. Beszámoló a m. kir. Ferenc József tudomány-egyetem élettani intézetének sportorvosi vizsgáló állomásán folytatott munkáról. Szeged: Ablaka ny. 1936. 72 p. **R 613.71**

Frappa, Jean-José. Enquête sur la prostitution. Paris: Flammarion 1937. 212 p. **88551**

Grundmann, Heinz. Der Begriff der Medizinalpolizei und die geltenden medizinalpolizeilichen Bestimmungen des Reichs u. d. Länder unter Berücks. ihrer Entwicklung. Lpzg: Noske 1934. VIII, 96 p. (Der Arzt i. Recht u. Ges. 8. Beitr.) **P 614.2(43)**

Heine, Ernst. Die Rechtsstellung des ausländischen, wissenschaftlich vorgebildeten Heilbehandlers. Diss. Göttingen: [O. O. & Dr.] 1935. 55 p. **P 614.25(43)**

Liber Endre. Budapest-fürdőváros kialakulása, kül. tek. a székesfőváros községi fürdőpolitikájára. 1. k. Bp.: Szfőv. háziny. 1934. 402 p. **648/74/1**

= Statisztikai közlemények, 74. k. 1. sz.

Németország. Törvények, rendeletek. Die deutsche Lebensmittelgesetzgebung. Wiedergabe d. Wertlautes m. kurzen Bemerkungen... Bearb. v. Ernst Meerres & Wilhelm Coermann. Giessen: Roth 1936. VIII, 396 p. **87988**

Papp Remig. Adatok hazánk ivóvízellátására vonatkozóan. Bp.: Studium 1937. 26 p. 1 t. (A »Vízügyi Közlemények« 1937. évi 1. sz.-ból.) **P 614.777**

Remethey Fülepp Dezső. A nagy szenvedély. A dohányzás története. Kalocsa: Szerző 1937. 253 p. **88687**

Bibliográfia: p. 251.

Société des Nations. Organisation d'hygiene. Rapport epidemiologique annuel statist. corrigées d. maladies à declaration obligatoire pour l'année 1935. Publ. par la Section d'hygiène. Genève: Soc. d. Nat. 1937. Fol. **X 567/20**

Ugron Gábor. Az orvos és a szociális egészségügyi prevenció. Bp.: Stefánia szöv. [1936]. 141, [3] p. **1149/113**

Bibliográfia: p. 139—141.
= Orsz. Stefánia szöv... kiadv., 113.

613.2 Táplálkozás

Ernährung — Nourishment

Bircher—Benner, M. & Max Edwin Bircher. Gyümölcsételek és nyersfőzelékek. *[Früchtespeisen u. Rohgemüse.]* A táplálkozás mint természetes gyógytényező. Bp.: Madách könyvkiad. váll. [193?]. 48 p. **R 613.24**

Enke, E. & Cornelia Kopp. Keine Angst vor Diät. Neuzeitliche Ernährung Schonungsbedürftiger. Lpzg: Beyer 1937. 128 p. **89054**

Soós Aladár. A dietás konyha technikája *[1924.]*. 3. kiad. Előszót írta Korányi Sándor. Bp.: Novák 1934. 309 p. **89536**

Soós Aladár. Étrendi előírások a gyakorlatban. *[192?.]* 3. kiad. Előszót írta Korányi Sándor. Bp.: Egyet. ny. 1932. 212 p. **89537**

62 Technika. Technológia

Technik. Technologie — Engineering

Anweisung für den Bau von Betonfahrbahndecken. Berlin: Direktion d. Reichsautobahnen 1937. 111 p. **89437**

Autóvezetők, motorosok kézikönyve. Összeáll. Blázy János irányításával a Victoria autószakiskola előadó mérnökei. *[193?.]* 3. kiad. Bp.: Victoria autószakiskola [1937?]. 472 p. **K 6291/1**

Dominik, Hans. Vistra das weisse Gold Deutschlands. Die Geschichte einer weltbewegenden Erfindung. Lpzg: Koehler & Amelang 1936. 249, [5] p. 12 t. **88067**

Erdey-Gruz Tibor. Az alacsony hőmérsékletek jelentősége és előállítása. Bp.: Kis Akadémia 1937. 54 p. (A Kis Akadémia könyvt., XXIV. k.) **R 536**

Feldhaus, Franz M. Die Technik der Antike und des Mittelalters. Wildpark-Potsdam: Athenaion Verl. 1931. 442 p. 15 t. (Museum der Weltgeschichte.) **K 9000/1/6**

Feldhaus, F[ranz] M[aria]. Der Weg in die Technik. Ein Buch z. Schauen u. Denken. Lpzg: Seemann 1935. 356 p. **88289**

Gépészeti zsebkönyv. *[1937.]* 2. kiad. 1—2. k. Szerk.: Pattantyus Á. Géza & Möller Károly. Bp.: Egyet. ny. 1937. **K 6200/1**

Grube, Georg. Grundzüge der theoretischen und angewandten Elektrochemie. *[1922.]* 2. erw. Aufl. Lpzg: Steinkopff 1930. XII, 495 p. **88029**
Bibliographie: p. 460—476.

Karlson, Paul. Der Mensch fliegt. Geschichte u. Technik d. Fliegens. Geleitw. v. Ernst Udet. Berlin: Ullstein 1937. 383 p. 16 t. **88690**

Korbély József. A Tisza szabályozása. Debrecen: Magy. nemzeti könyv- & hirlapkiadóváll. r. t. 1937. 257 p. **88880**
Bibliográfia: p. 256—257.

Löwy Arthur. Gyapjugazdaság. Gyapjuismeret. Bevezetés a gyapjutudományba. Bp.: Káldor 1936. 159 p. **88263**

Radio amateurs' Handbock, The—. A manual of amateur high-frequency radio communication. By the Headquarters staff. of the American radio relay league. *[1930.]* 9. ed. Hartford: American radio relay league 1932. 218 p. **89083**

Réti Márton. Az áramló levegő hasznosítása. Szárító, szellőző, léghűtő [stb.] berendezések tervezése és számítása. Bp.: Kilián 1937. [8], 311 p. 2 t. **88297**

Steinfeld Béla. A villamos főzésről. Bp.: Magy. elektrotechnikai egyesület 1932. 43 p. **R 621.36**

Tenk Béla. A vízszabályozások Tolna vármegyében a XVIII. században. Pécs: Dunántúl ny. 1936. 54, [2] p. 1 t. (Tolna vármegye multjából, 1.) **88082**

Uhlmann, Christine. Angorawolle und ihre Verarbeitung. Lpzg: Hachmeister & Thal [193?]. 93 p. **89789**

Zaitz László. Budapest csatornázása. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 117, [3] p. **648/82/3**
= Statisztikai Közlemények, 82/3.

Zschimmer, Eberhard. Deutsche Philosophen der Technik. Stuttg.: Enke 1937. [4], 115 p. **88251**

63 Agronómia

Agronomie — Agriculture

Bartsch, Erhard. Die biologisch-dynamische Wirtschaftsweise. Kerngedanken u. Grundtatsachen. Überwindung d. Materialismus in Landwirtschaft u. Gartenbau. *[2. Aufl. 1928.]* 4. Aufl. von »Die Not d. Landwirtschaft, ihre Ursachen u. ihre Überwindung«. Dresden: Weise 1934. 134 p. **88605**

Csiky J. S. & Telegdy Kováts L. M. Műtrágyázási kísérletek eredményei az 1936. évben. Results of fertilizer experiments in 1936. Bp.: Egyet. ny. 1936. p. 271—319. (»Mezőgazdasági kutatások«-ból. Az orsz. mezőgazd. kamara talajtani és trágyázási oszt. kiadv., 15.) **R 631.8**

Gebbing, Johannes. Seidenraupenzucht. Anleitung z. Behandlung d. Seidenraupe nebst Anh. über d. Kultur d. Maulbeerbaumes. Nach Quirino Quirici »Bacchicoltura«. Lpzg: Voigtländer 1925. 164 p. **89663**

Gesztelyi Nagy László. Vízgazdálkodás és öntözés az Alföldön. Kecskemét: Kecskeméti hírlapkiadó és ny. 1936. 69 p. **R 626.8(439.41)**

Greiff, Walter Rudolf de. Ein Beitrag zur Seidenbaufrage mit Untersuchungen über Zerreissfestigkeit sowie Unterscheidung von Seide und Kunstseide. (Die Seidenraupe als landwirtschaftliches Haustier.) Berlin: Springer 1929. 107 p. 14 t. **89350**
Bibliographie: p. 105—107.

Hutchinson, C. B. Partners in agricultural progress. With the assistance of S. G. Rubinow. Report of the agricultural experiment station of agriculture univers. of California. Berkeley. VII. 1. 1934, to VI. 30. 1936. Berkeley: Univ. of California [193?]. 230 p. 11 t. **89659**

Jancsó Vilmos ifj. Növények és virágok a lakásban. Király Kálmán előszavával. Bp.: Szathmáryné [1937]. 193, [2] p. **89456**

Limbacher Károly. A konyhakerti növények korai termesztése melegágyak- és üvegházakban és a bolgárrendszerű zöldségtermelés. *[1904.]* 3. kiad. Bp.: Germ és Horváth ny. 1928. 126 p. 1 t. **88967**

Stein, Carl. Die landwirtschaftliche Verwertung städtischer Abwässer. Berlin: Springer 1937. 114 p. 1 t. **88840**
Bibliographie: p. 114.

Tambor, Hans. Seidenbau und Seidenindustrie in Italien. Ihre Entwicklung seit d. Gründung d. Königreiches bis z. Gegenwart. Berlin: Springer 1929. X, 318 p. **89351**
Bibliographie: p. IX—X.

634 Fatenyésztés. Gyümölcstermesztés

Bäume. Obstbau — Forestry. Fruits

Beke László. A magyar gyümölcs jövője. Gyümölcspolitikánk útjai és méretei az európai termesztés, fogyasztás és értékesítés adatai alapján. Bp.: Szerző 1935. 120 p. **89556**

Domokos János. Díszfák és cserjék. Évelő növények. Bp.: Németh 1937. 4°. 153 p. **X 6977**

Horn János. Alma termesztése. Bp.: »Növényvédelem és kertészet« 1936. 72 p. (Növényvédelem és kertészet kvt., IX.) **R 634.1**

Horn János. Körte termesztése. Bp.: »Növényvédelem és kertészet« 1936. 68 p. (Növényvédelem és kertészet kvt., X.) **R 634.1**

Lehner Ödön. Az őszibaracktermelés kátéja. *[1929.]* 3. kiad. Bp.: Szerző 1934. 208 p. **88447**

Lesenyi Ferenc. A magyar erdőgazdaság története és mai helyzete. Összefoglaló ismertetés az 1936. év szept.-ben Budapesten tartott II. Nemzetközi Kongresszus részére. Bp.: Pátria ny. 1936. 70, [4] p. 24 t. **89761**

Limbacher Frigyes & Pósch Károly. A rusztsopron-pozsonyi borvidék. Szőlő- és borgazdasági monografia. Bp.: Pátria 1913. 152, III p. (A »Magy. szőlősgazdák orsz. egy.-nek« kiadása, XXIII. könyv.) **88934**

Mohácsy Mátyás. A gyümölcstermesztés kézikönyve. Bp.: »Pátria« ny. 1936. 528 p. **87994**

Nemzetközi kongresszusok. II. congrès international de Sylviculture. Budapest, 10—14. sept. 1936. Vol. 1—3. Bp.: »Pátria« 1936. **X 2412**
Vol. 1. Travaux préparatoires, organisation du congrès. 192 p. 8 t.
Vol. 2. Travaux des sections. Ie, IIe, IIIe, IVe, Ve. sections. 762 p.
Vol. 3. Travaux des sections. VIe, VIIe, VIIIe, IXe. sections. 734 p.

Porpáczy Aladár. Jövedelmező körtetermesztés. Bp.: Pátria 1937. 199 p. **88446**

636 Állattenyésztés

Tierzucht — Domestic animals

Abonyi Lajos [stb.]. Amit a kutyáról mindenkinek tudnia kell... Írták: —, Anghi Csaba Geyza, Kukuljevic József stb. Bp.: Orsz. Közegészségügyi egyesület 1936. 165 p. 8 t. (Egészség-Könyvtár, 31.) **88112**

Alsódunántúli szarvasmarhatenyésztő egyesületek szövetségének, Az- működése 1926—1936. Kaposvár: Somogymegyei ny. 1936. 31 p. **R 636.2(439.32)(062)**

Anghi Csaba Geyza. A magyar pásztorkutyák és a külföldi rokonfajták. Bp.: Springer ny. 1936. 175, [5] p. **87948**
Bibliográfia: p. 174—179.

Farkas Tivadar. Szarvasmarhatenyésztési problémák biometriai megvilágításban. Dissz. Bp.: Saját kiad. 1936. 35 p. (Közl. a M. kir. József nádor műsz. és gazd. tud. egyet. mezőgazd. oszt.-nak állattenyésztéstani int.-ből.) **R 636.2**
Bibliográfia: p. 35.

József Ákos. A tacskó. Története, fajtajellege, tenyésztése, nevelése és vadászati alkalmazása. [Bp.]: Vajna 1936. 65, [13] p. 27 t. **87819**

Will, Albert. Die Kaninchenzucht der Gegenwart. Mit einem Anhange: Krankheiten d. Kaninchens v. Walter Kerschagl. München: Mayer 1931. 362 p. **89332**

Wischer, Max. Wirtschaftliche Angora-Kaninzucht. *[1932.]* 2. Aufl. München: Mayer 1937. 145 p. **89790**

65 Kereskedelmi ismeretek

Handelskunde — Commerce

Diedrichs, J[ohann]. Die Mechanisierung und Rationalisierung des Bankbetriebes. Lpzg: Gloeckner 1928. 230 p. **88731**

Enderlin, Elise. Nominale und reale Bilanz. Stuttg.: Kohlhammer 1936. 96 p. **P 657.372**

Erdély Sándor. Milyen legyen a bírósági könyvszakértő véleményes jelentése. Bp.: Gergely 1937. 24 p. **R 657 : 347.948(439)**

Galamb Ödön (szerk.). Dr. Radnai Béla munkássága. Traeger Ernő közreműködésével. Bp.: Gyorsírási ügyek m. kir. kormánybiztossága 1937. 138 p. 2 t. (Az egységes magyar gyorsírás könyvt., 135. sz.) **88890**

Jónás Károlyné & Krisch Jenő. A gépírás tankönyve. *[1920.]* 2. kiad. Bp.: Franklin 1931. 120 p. **89091**

Kiss József. Az egységes magyar gyorsírás tankönyve. 1—3. rész. Bp.: Szent István társ. 1933. **88287**

Radnai Béla. A kereskedelmi gyorsírás tankönyve. Bp.: Szerző 1929. 82 p. **87978**

Schranz András. A vállalati revizió intézményének fejlődése és jelen állása, kül. tekintettel a magyar viszonyokra. Vázlat. Függelékben a revizori intézmény bibliográfiája. Bp.: Adó és könyvvitel kiad. hiv. 1928. 40 p. **R 657.6(09)**

Bibliográfia: p. 33—40.

655+686 Könyvipar

Buchgewerbe — Book-industries

Bader, Otto. Die Buchverlagsunternehmung. Diss. Tübingen. Ravensburg: Dr.-Oberschwäbische Verl.-Anst. [1936]. XV, 123, [5] p. **88653**

Bibliographie: p. XIII—XV.

Paris. Bibliothèque Nationale. Les plus belles reliure de la réunion des Bibliothèques Nationales. Catalogue de l'exposition, janviers—mars 1929. Paris: Van Oest [1929]. XII, 83, [1] p. 16 t. **091/435**

Romhányi Károly. A magyar könyvkötés a XVIII—XIX. században. Bp.: Turul ny. 1937. 340 p. 40 t. **88773**

Rosner Ármin. A betűrajzolás. *[19??]*. 3. kiad. Bp.: Kő- és Műkő kiad. 1935. 4.° 100p. **X 6808**

Ruppel, Aloys. Peter Schöffer aus Gernsheim. Mainz: Gutenberg-Ges. 1937. 62 p.

Bibliographie: p. 59—62. **P 655.1(43)»14«**

7 Művészet

Kunst — Fine arts

Petrovics Elek. Élet és művészet. Bp.: Athenaeum 1937. 217 p. **88070**

Rettelbusch, Ernst. Stilhandbuch. Ornamentik, Möbel, Innenausbau v. d. ältesten Zeiten b. z. Biedermeier. *[1914.]* 3. Aufl. Stuttg.: Hoffmann 1937. 4°. XVI, 254 p. **X 6812**

Uckerman, P. d'. L'art dans la vie moderne. Paris: Flammarion 1937. 4°. 143 p. **X 6814**

Zaborsky-Wahlstätten, Oskar v. Urväter-Erbe in deutscher Volkskunst. Lpzg: Koehler & Amelang 1936. 382 p. (Deutsches Ahnenerbe, 3. Abt. 1. Bd.) **87891**

Bibliographie: p. 372—373.

701 Esztétika

Ästhetik — Aesthetics

Erdős Pál Lajos. A modern angol és amerikai esztétika útja Grant Allentől a szürrealizmusig. Bp.: Hornyánszky 1937. 97, [3] p. (Specimina Diss. facult. philos. Reg. hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 144.) **89166**

Frieling, Heinrich. Harmonie und Rhythmus in Natur und Kunst. München: Oldenbourg 1937. 152 p. 2 t. **89488**

Goitein Zsolt. A művészi hatásról. Esztétikai tanulmányok. Újpest: Szerző 1937. 64 p. **R 701**

Horusitzky Zoltán. Világszemlélet és művészet. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 12 p. **R 703**

Kézdi-Kovács László. Isteni művészet. Bp.: Grill 1938. 164 p. 12 t. **89735**

Kozocsa Sándor. Zilahy Károly esztétikája. Bp.: Egyetemi ny. [1936]. 22 p. (Esztétikai füzetek, 4.) **R 701 Zilahy Károly**

Listowel, Earl of. A critical history of modern aesthetics. Thesis. London: Allen & Unwin 1933. 288 p. **87817**
Bibliography: p. 279—284.

Weidle, Wladimir. Das Schicksal der modernen Kunst. Luzern: Vita nova-Verl. 1937. 165, [5] p. **89241**

Zingg, Thadäus. Das Antlitz Gottes. Versuch einer christlichen Ästhetik d. bildenden Kunst. Schlieren-Zürich: Verl.-Anst. Neue Brücke 1934. 155 p. (Einsiedler Schriften, 3.) **87782**

708 Muzeografia. Műgyüjtés

Museographie — Museography

Lázár Béla. A beczkói Bíró Henrik gyüjtemény. Bev. Csánky Dénes. Bp.: Beczkói Biró kiad. 1937. 80, LX p. **88668**

Lutze, Eberhard & Eberhard Wiegand (Hg.). Die Gemälde des 13. bis 16. Jahrhunderts. [Bd. 1—2.] Lpzg: Koehler 1937. (Kataloge d. Germanischen Nationalmuseums zu Nürnberg.) **88920**
Bd 1. Beschreibender Text. 207 p.
Bibliographie: p. 6—7.
Bd 2. Bilder. [7 p. 161 t. 19 p.]

Paris. Palais national des arts. Chefs-d'oeuvre de l'art français. 1937. Paris: Aulard 1937. CLXII t. **89586**

709 Művészettörténet

Kunstgeschichte — History of arts

Altheim Ferenc. Itália és Róma. Pécs: Dunántúl-ny. 1937. 24 p. (Pannónia-könyvtár, 32.) **R 301.3(37)**

Bossert, Helmuth Th[eodor]. Altkreta. Kunst- u. Handwerk i. Griechenland, Kreta u. i. d. Ägäis v. d. Anfängen bis z. Eisenzeit. *[1921.]* 3. verm. Aufl. Berlin: Wasmuth 1937. 72, 304 p. (Die ältesten Kulturen d. Mittelmeerkreises, Bd 1.) **88533**

Croce, Benedetto. Der Begriff des Barock. Die Gegenreformation. Zwei Essays. Übers. u. m. Notiz. vers. v. Berthold Fenigstein. Zürich: Rascher 1925. 67 p. (Europäische Bibliothek, 12.) **87867**

Gruel, Léo. Recherches sur les origines des marques anciennes, qui se rencontrent dans l'art et dans l'industrie du XVe au XIXe siècle. Par rapport au chiffre quatre par —. Paris: Van Oest 1926. 4°. 110 p. **X 6907**

Guggenheim, Ferdinand. Indische Kunst. Dresden: Reissner 1923. 150, [2] p. 17 t. (Religiöse Kunst.) **A 54.70/5**

Hege, Walter. Olympia. Aufgenommen v. —. Beschrieben v. Gerhart Rodenwaldt. Berlin: Dtscher Kunstverl. 1936. 4°. 94 p. **X 6782**

Karlinger, Hans. Im Raum der oberen Donau. Kunst, Landschaft u. Volkstum. Salzburg: Pustet 1937. 321 p. 32 t. **88695**
Bibliographie: p. 305—312.

Künstlerbriefe der Renaissance. Ausgewählt auf Grund des Werkes von Ernst Guhl. Einf. v. Wilhelm Miessner. Berlin: Meyer & Jessen 1913. XV, 349 p. **88444**

Mackowsky, Hans. Deutsche Kunst aus Nord und Süd. Berlin: Rembrandt-Verl. 1937. 378, [2] p. **89730**

Pálinkás László. Esztergom XVIII. századi művészeti emlékei. Bp.: May ny. 1937. 96 p. 9 t. (A Budapesti kir. m. Pázmány Péter tud. egyet. művészettörténeti és kereszténytrégészeti int. dolgozatai, 42.)
Bibliográfia: p. 89—95. **88649**

Rumpf, Andreas. Griechische und römische Kunst. Lpzg: Teubner 1931. 106 p. (Einleitung in d. Altertumswissenschaft, III. Bd, 3.) **89032**

Silcock, Arnold. Introduction to chinese art and history. *[1935.]* 2. Éd. London: Faber and Faber 1936. 303 p. 20 t. **A 51.70/4**
Bibliography: p. 286—288.

Szmrecsányi Miklós. Eger művészetéről. Tanulmányok és jegyzetek a hazai barokk történetéhez. Sajtó alá rendezte Kapossy János és Radisics Elemér. Bp.: Stephaneum ny. 1937. XII, 332 p. 32 t. **88638**

Zaloziecky, W[ladimir]. Byzanz und Abendland im Spiegel ihrer Kunsterscheinungen. Salzburg: Pustet 1936. 104 p. 13 t. (Bücherei der Salzburger Hochschulwochen, BdVII.) **A 49.72/9**

71 Kertművészet

Gartenkunst — Gardening

Blanchan, Neltje. The American flower garden. Planting lists by Leonard Barron. London: Heinemann 1909. 4°. XV, 368 p. 48 t. **X 6769**

Calthrop, Dion Clayton. The charm of gardens. London: Black 1910. 240 p. 32 t. **88189**

Csoma Antal. A német városi kertészetek. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 23 p. 7 t. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 712(43)**

Dobyns, Winifred Starr. California gardens. Foreword by Myron Hunt. New York: Macmillan 1931. 4°. 20 p. 105 t. **X 6770**

Grisebach, August. Der Garten. Eine Geschichte seiner künstlerischen Gestaltung. Lpzg: Klinkhardt & Biermann 1910. 4°. VI, 126 p. 88 t. **X 6913**

Harbers, Guido. Der Wohngarten. Seine Raum- und Bauelemente. *[1932.]* 2. umgearb. Aufl. München: Callwey 1937. 4°. 229 p. **X 6822**

Koch, Hugo. Sächische Gartenkunst. Berlin: Verl. Deutsche Bauzeitung 1910. XVI, 410 p. 12 t. **89378**

Lambert, André & Eduard Stahl. Die Gartenarchitektur. *[1898.]* 2. Aufl. Lpzg: Kröner 1910. 4°. VI, 152 p. 22 t. **X 6878**
= Handb. d. Architektur. T. 4. Halb-Bd 10.

Morbitzer Dezső. Városépítészet és kertészet. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 20 p. 8 t. (»Városi Szemlé«-ből.) **R 712(439) Bp**

Seifert, Alwin v. Vom Gartenzaun zur Gartenlaube. Holzarbeiten f. d. Gartenfreund. Frankfurt (Oder): Prowitzsch 1931. 72 p. **88021**

72 Építészet

Baukunst — Architecture

Bierbauer Virgil. A magyar építészet története. Bp.: Magyar Szemle Társaság 1937. 301 p. 23 t. **89745**

Englands'greater churches. A pictorial survey with an introd. by C. B. Nicolson. London: Batsford [193?]. [62] p. **88696**

English domestic architecture. Ed. by Ernest Newton & W. G. Newton. London: Technical Journals [192?]. 176 p. **5630**

Freeden, Max H. v. Balthasar Neumann als Stadtbaumeister. Berlin: Dtscher Kunstverl. 1937. 127 p. 20 t. (Kunstwissenschaftl. Studien, XX.) **88575**
Bibliographie: p. 122—123.

Jajczay János. Die zeitgemässe ungarische Kirchenkunst. München: Gesellsch. f. christl. Kunst 1937. 4°. p. 333—348. (Aus »Christl. Kunst«.) **X 6974**

Knapp, Fritz. Balthasar Neumann. Der grosse Architekt seiner Zeit. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1937. 44 p. 32 t. (Künstler-Monographien, 120.) **89219**

La Coste — Messelière, P. Au musée de Delphes. Recherches sur quelques monuments archaiques et leur décor sculpté. Paris: De Boccard 1936. VI, 503, [3] p. 26 t. (Bibliothèque d. écoles francaises d'Athenes et de Rome.) **88748**

Mieras, J. P. & F. R. Yerbury. Holländische Architektur des 20. Jahrhunderts. Berlin: Wasmuth 1926. 4°. XV, 100 p. **X 6798**

Persico, Edvardo. Milano: Lucini 1936. [41] p. 1 t. **P 72(082.2) Persico Edvardo**

Polgár Iván. Székesfehérvári bazilika multja. Székesfehérvár: Csitáry 1936. 96 p. 1 t. **89639**

Schrade, Hubert. Bauten des Dritten Reiches. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1937. 40 p. 20 t. **89508**

Schuchhardt, Carl. Die Burg im Wandel der Weltgeschichte. Wildpark-Potsdam: Athenaion Verl. 1931. 350 p. 15 t. (Museum d. Weltgeschichte.) **K 9000/1/5**

725 Városépítés. Városesztétika

Städtebau — Town planning

Bangert, Wolfgang. Baupolitik und Stadtgestaltung in Frankfurt a/M. Ein Beitr. z. Entwicklungsgeschichte d. dtschen Städtebaues in d. letzten 100 Jahren. Würzburg: Triltsch 1937. X, 160 p. 88598
Bibliographie: p. 155—160.

Berlin and its environs. The scene of the Olympic Gamls 1936. Berlin: Berliner Verkehrsverein 1936. 16 p. **P 725.09(43) Berlin**
[Angol-francia.]

Block, M. P. Der Gigant an der Ruhr. Berlin: Albertus-Verl. 1928. 4°. XXV, 304 p. **X 6796**

Bucovich, Mario. Berlin. Geleitwort v. Alfred Döblin. Berlin: Albertus Verl. 1928. 4°. XX, 256 p. **X 6797**

Dötsch, M[atthäus] & [Moritz] Wolf. Die Siedlung im nationalsozialistischen Städtebau. Berlin: Heymann [1937]. [3], 47 p. (Die gemeinnützigen Wohnungsunternehmen i. Dienste d. nationalsozialistischen Staates, H. 3.) **P 725.095.4(43)**

Edschmid, Kasimir. Italien. Gärten, Männer u. Geschicke. Frankfurt a. M.: Societäts-Verl. 1937. 379 p. 12 t. **89122**

Eisler, Max Hg. Das bürgerliche Wien 1770—1860. Historischer Atlas der Wiener Stadtansichten. Wien: Staats-Druckerei 1929. XV, 40 p. 200 t. **q 09/351**

Kommunalpolitische Schriftenreihe der Seestadt Rostock. Hg. v. Oberbürgermeister d. Seestadt Rostock. Heft 1. Rostock: Hinstorff 1936. 4°. **X 555**

H. 1. Das Antlitz d. Stadt. 1936. 80 p.

Meisels, Theodor F. Bummel durch Alt-Wien. Wien: Leo 1936. 185, [7] p. **88793**

München. Die Kunst-Stadt des neuen Reichs. München: Müller [193?]. 4°. p. 561—656. 4 t. (Aus: »Das Bayerland«.) **Pq 725.09(433) München**

Negro Silvio. Der unbekannte Vatikan. Aus d. Italienischen v. Ludwig Mathar. München: Kösel & Pustet 1937. 373 p. 18 t. **89289**

Nemzetközi kongresszusok. Hoch- und Flachbau. Internationaler Wohnungs- u. Städtebaukongress, Paris 1937. Bruxelles: Impr. Keerberghen 1937. 4°. 107 p. **X 6903**

[Német—angol—francia.]

Nemzetközi kongresszusok. Reichs- und Landesplanung. Gemeinsamkongress mit d. Internationalen Verband f. Wohnungswesen, Paris 1937. [Hg. v.] Donald C. L. Murray. London: Garden City pr. 1937. 4°. 110 p. [Angol—francia—német.] **X 6904**

Picasso, Renzo. Vie di Genova e di metropoli Nord-Americane. I grattacieli ed i loro alleati in terra, in mare ed in cielo. Genova: Arti Grafiche Caimo [1930]. 4°. 188 p 10 t. **X 6762**

Prebisch, Alberto & Ignacio B. Anzoategui Buenos Aires 1936. Cuarto centenario de su fundacion. Vision fotografica por Horacio Coppola. Buenos Aires: Ed. de la municipalidad 1936. 4°- 226 p. **X 6810**

Rasmussen, Steen Eiler. London: The unique city. Introd. by James Bone. London: Cape 1937. 404 p. **88216**

73 Szobrászat

Bildhauerkunst — Sculpture

Adam, Leonhard. Buddhastatuen. Ursprung u. Formen d. Buddhagestalt. Stuttg.: Strecker & Schröder 1925. XII, 124 p. 25 t. **A 54.73/2**

Ashmole, Bernard. Late archaic and early classical greek sculpture in Sicily and South Italy. Annual lecture on aspects of art Henriette Hertz Trust of the British Academy 1934. London: Milford [1934]. 34 p. 21 t. **88747**

Cohn, William. Indische Plastik. *[1920.]* 2. Aufl. Berlin: Cassirer 1923. VIII, 170 p. **A 54.73/3**

Graindor, Paul. Bustes et statues-portraits d'Égypte romaine. Le Caire: Barbey [s. a.] 4°. 146 p. 72 t. **X 6817**

Grohne, Ernst. Die bremischen Truhen mit reformatorischen Darstellungen und der Ursprung ihrer Motive. Bremen: Geist 1936. 88 p. **X 2125/10/2**

= Abhandlungen und Vorträge hg. v. der Bremer Wissenschaftlichen Gesellschaft. Jg 10. H. 2.

Heise, Carl Georg. Fabelwelt des Mittelalters. Phantasie- u. Zierstücke Lübeckischer Werkleute aus drei Jahrhunderten. 120 Aufnahmen v. Wilhelm Castelli. Berlin: Rembrandt-Verl. 1936. 127 p. **89515**

Hinks, R[oger] P. Greek and Roman portrait-sculpture. London: British Museum 1935. VIII, 35 p. 48 t. **88766**

Kiel, Hanna (Hg.). Renée Sintenis. Berlin: Rembrandt-Verl. 1935. 103 p. **89514**

Kieslinger, Franz. Mittelalterliche Skulpturen einer Wiener Sammlung. Wien: Gerlach & Wiedling 1937. 28 p. 74 t. **89478**

Ladendorf, Heinz. Andreas Schlüter. Berlin: Rembrandt-Verl. 1937. 142 p. **89711**

Passarge, Walter. Das deutsche Vesperbild im Mittelalter. Köln: Marcan 1924. 4°. [15], 146 p. (Deutsche Beiträge z. Kunstwiss. Bd 1.) **X 6905**

Payne, Humfry & Gerard Mackworth Young. Archaic marble sculpture from the Acropolis. A photographic catalogue. Intr. by Humfry Payne. London: Cresset pr. 1936. 4°. XIII, [3], 75 p. 142 t. **X 6790**

Stutterheim, Willem. Rama-Legenden und Rama-Reliefs in Indonesien. Bd 1—2. [Übers. v. Karl & Hedwig Döhring.] München: Müller 1925. (Der indische Kulturkreis.) **A 92.70/1**
Bd 1. Textband. XX, 333, [5] p. 1 t. Bibliographie: p. 301—308.
Bd 2. Tafelband. [22] p. 230 t.

Wace, A[lan] J[ohn] B[ayard]. An approach to Greck sculpture. Thesis. Cambridge: Univers. pr. 1935. 52 p. **P 73(38)**

Watter, Ernst. Religiöse Plastik der Naturvölker. Frankfurt a. M.: Frankfurter Verl.-Anst. 1926. 194 p. **88219**
Bibliographie: p. 188—193.

737 Éremtan

Münzkunde — Numismatics

Barcsay-Amant Zoltán. A komini éremlelet a Kr. u. III. sz.-ból. J[ózsef] Brunsmid előmunkálatai felhasználásával. Bp.: Kir. m. Pázmány Péter tud.-egyet. érem- & régiségtani int. 1937. 4°. 15, LXIII p. (Dissertationes Pannonicae ex Instituto numismatico & archaeologico Univ. de Petro Pázmány nominatae Budapestiensis provenientes Ser 2., No 5.) **X 6832**
[Magyar & angol].

Comencini, M. Coins of the modern world 1870—1936. London: Methuen 1937. XII, 185 p. **88074**
Bibliography: p. 185.

Farkas Sándor, gyulafehérvári. Az erdélyi érmek művészete. Aiud [-Nagyenyed]: Saját kiad. 1936. 16 p. 2 t. **R 737(439.42)»16«**

745 Iparművészet

Kunstgewerbe — Decorative art

Bárányné Oberschall Magda. Magyarországi miseruhák. Bp.: Officina [1937]. 32 p. (Officina képeskönyvek, 3.) **89643**

Barnard, Harry. Chats on wedgwood ware. London: Fisher Unwin 1924. 260 p. 33 t. **88198**

Dutka Mária. Az esztergomi keresztény múzeum gobelinjei. Bp.: Ált. ny. könyv & lapkiadó r. t. 1936. 95 p. (A Budapesti Pázmány Péter tud.-egyet. művészettört. és keresztényrégészeti int. dolgozatai, 37.) **89023**
[Magy. & francia.]

Fabinyi Tihamér. A pécsi iparművészet fénykora. Pécs: Dunántul ny. 1936. 8 p. (Pannónia-könyvtár, 24.) **R 745(439.016) Pécs**

Fränkel György. A mai otthon írásban és képben. Bp.: Magyar műhely szövetség 1933. 142 p. **88522**

Geffroy, Gustave. Les gobelins. Paris: Nilsson [19??]. 4°. IV, 161 p. 41 t. **X 6909**

Hayden, Arthur. Chats on old english earthenware. London: Fisher Unwin 1922. 496 p. 81 t. **88197**
Bibliography: p. 23—25.

Hofmann, Friedrich H. Geschichte der Bayrischen Porzellan-Manufaktur Nymphenburg. Buch I—III. Unveränderter Nachdruck. Leipzig: Hiersemann 1923. XIV, 732 p. 24 t. **q 091/410**

Hofrichter, Zdenko. Armenische Tepiche. Wien: Mechitharisten-Buchdr. 1937. 4°. 28 p. 17 t. **X 6765**

Magué, Ch[arles]. Les dentelles anciennes. Paris: Éd. pittoresques 1930. XII, 210 p. 21 t. (Coll. d. collectionneurs.) **89286**
Bibliographie: p. X.

Weingartner, Josef. Das kirchliche Kunstgewerbe der Neuzeit. Innsbruck: Verlagsanst. Tyrolia 1927. 4°. 490 p. **X 6772**

Zimmermann, Ernst. Chinesisches Porzellan und die übrigen keramischen Erzeugnisse Chinas. Bd 1—2. *[1913.]* 2. Aufl. Lpzg: Klinkhardt 1923. **A 51.73/1**
Bd 1. Text. 404 p. 3 t.
Bd 2. Tafeln. [6], 37, 165 p.

75 Festészet

Malerei — Painting

Baldry, A. L. Hogyan fest arcképet László Fülöp? *[Painting a Portrait by de László.]* Ford. és életrajzi bevezetéssel ellátta Sikló ssy László. Bp.: Légrády 1936. 87 p. 40 t. **88886**

Bielz, Julius. Porträtkatalog der Siebenbürger Sachsen. Hamburg: Diepenbroick-Grüter & Schulz 1936. XII, 100 p. 4 t. (Hist. Bildkunde, 5.) **88427**

Blum, André & Philippe Lauer. La miniature française au XVe et XVIe siècles. Avant-propos du A. de Laborde. Paris: Van Oest 1930. 4°. VII, 128 p. 100 t. **X 5638**

Boehn, Max v. Carl Spitzweg. *[1921.]* 4. Aufl. Bielefeld: Velhagen & Klasing 1937. 38, 96 p. (Künstler Monographien.) **89712**

Böttcher, Otto. Philipp Otto Runge. Sein Leben, Wirken u. Schaffen. Hamburg: Gruyter 1937. 4°. XII, 307 p. 34 t. **X 6902**

Claudel, Paul. Vom Wesen der holländischen Malerei. Übers. aus d. Französischen v. Ernst Hardt. Wien: Fischer 1937. 76 p. (Schriftenreihe »Ausblicke«.) **89486**

Cogniat, Raymond. Georges Rouault. Paris: Crès 1930. 10, [4] p. 16 t. **89464**

Colin, Paul. Le romantisme. Paris: Floury 1935. 4°. 274 p. 90 t. (La peinture européenne au XIX. siècle.) **X 6957**

Courthion, Pierre. Claude Gellée dit Le Lorrain. Paris: Floury 1932. 4°. 187 p. 95 t. (Art et artistes français.) **X 6956**

Denis, Maurice. Théories 1890—1910. Du symbolisme et de Gauguin vers un nouvel ordre classique. *[1912.]* 4. éd. Paris: Rouart & Watelin 1920. VIII, 279 p. **88534**

Dorbec, Prosper. L'art du paysage en France. Essai sur son évolution de la fin du XVIIIe siècle à la fin du second empire. Paris: Laurens 1925. 208 p. 32 t. **88894**

Dupont, Jacques. Les primitifs français. (1350—1500). Éd. d'Histoire et d'art. Paris: Plon 1937. 61, [3] p. **89131**

Fierens, Paul. James Ensor. Paris: Crès 1929. 12, [2] p. 16 t. **89463**
Bibliographie: p. [1—2].

Fraenger, Wilhelm. Matthias Grünewald in seinen Werken. Ein physiognomischer Versuch. Berlin: Rembrandt-Verl. 1936. 152 p. 1 t. **89513**

Giotto. Die Kapelle der Scrovegni. Text von Matteo Marangoni. Wien: Lorenz 1937. 4°. 4 p. 40 t. **X 6960**

Goya, Francisco. 124 Abbildungen auf 106 Tafeln. Text v. Benno Fleischmann. Wien: Lorenz [193?]. 34 p. 97 t. **89598**
Bibliographie: p. 33.

Hoffmann Edith. Jegyzetek a régi magyar táblaképfestészethez. Bp.: Franklin 1937. 4°. 44 p. (»Archaeologiai Értesítő«-ből.) [Magyar — német.] **Rq 750.231.1(439)»14/15«**

Kunstler, Charles. Gauguin. Peintre maudit. Paris: Floury 1937. 175, [5] p. 10 t. **89657**
Bibliographie: p. 173—175.

Loukomski, G. K. Les fresques de Paul Véronèse et de ses disciples. Préf. de Paul Valéry. Paris: Seheur 1928. 285 p. (L'art et la vie.) **89516**
Bibliographie: p. 271—274.

Mourey, Gabriel. Georges Dufrénoy. Paris: Crès 1930. 14 p. 16 t. **89461**

Raffaello. La stanze della segnatura. Testo di Paolo D'Ancona. Bergamo: Istituto italiano d'arti grafiche 1937. 4°. [12] p. 40 t. **X 6968**

Rocheblave, S. Die französische Malerei des XIX. Jahrhunderts. Wien: Schroll 1937. 4°. 36 p. 96 t. **X 6955**

Roger-Marx, Claude. Seurat. Paris: Crès 1931. 14 p. 16 t. **89465**

Rubinstein, Assia. Domenico Theotocopuli: El Greco. Exposition catalogue. Introd. p. Georges Wildenstein. Paris: »Gazettes des Beaux-Arts« 1937. 4°. [104 p.] **X 6815**

Stefanescu, I. D. Contribution à l'étude des peintures murales valaques. (Transylvanie, district de Valcea, Targoviste et région de Bucarest). Paris: Geuthner 1928. 90 p. 10 t. (Orient et Byzance, 3.) **A 49.70/11**

Tietze, Hans. Tizian. Leben u. Werk. Bd 1—2. Wien: Phaidon-Verl. 1936. 4°. **X 6761**
Bd 1. Textband. 280 p. 15 t.
« 2. Tafelband. 324, [3] p. 8 t.
Bibliographie: p. 322—323.

Tolnay [Károly] Charles de. Hieronymus Bosch. Bâle: Holbein 1937. 4°. 129, 128 p. **X 6823**

Tolnay [Károly] Charles. La peinture hongroise contemporaine. Pécs: Dunántul-ny. 1937. 20 p. (Pannónia-könyvtár, 33.) **R 75(439)»19«**

Venturi, Adolfo. Giovanni Pisano. Lpzg: Pantheon Verl. 1927. 65 p. 4°. 120 t. **X 6961**
Bibliographie: p. 63—65.

Venturi, Lionello. Sandro Botticelli. Wien: Phaidon Verl. 1937. 4°. 24 p. 101 t. **X 5639**

Werth, Léon. Puvis de Chavannes. Paris: Crès 1926. 57 p. 33 t. [3] p. (Peintres et sculpteurs.) **89496**

Ziegler, Leopold. Apollons letzte Epiphanie. Lpzg: Hegner 1937. 261 p. **89446**

76 Grafika

Graphik — Graphics

Bouvy, Eugène. La gravure en France au XVIIe siècle. La gravure de portraits et d'allégories. Paris: Van Oest 1929. 91 p. LXXII t. **q 091/438**

Kurth, Wilhelm. Die Raumkunst im Kupferstich des 17. und 18. Jahrhunderts. Stuttg.: Hoffmann [1923]. 4°. XLVIII, 271 p. **X 6799**

Seidlitz, Woldemar v. Die Radierungen Rembrandts. Mit einem kritischen Verzeichnis. Lpzg: Seemann 1922. 280 p. 40 t. **88221**

Varga Nándor Lajos. Adattár a magyar művészi grafikához. Rézkarcolók 1900—1936. Bp.: Szerző 1937. IV, 375 p. **89215**

Varga Nándor Lajos. A rézkarc. Könyv a rézmaratásról, a rézkarc történetének rövid összegezésével. Bp.: Képzőművészeti Főisk. ny. 1935. VII, 209 p. **87949**
Bibliográfia: p. 193—206.

Zoepf, Ludwig (Hg.). Wilhelm Laage. Holzschnittmeister u. Maler. Tübingen: Selbstverl. 1934. 4°. 106 p. 29 t. **X 6975**

77 Fénykép. Film

Photographie. Film — Photography

Bley, Wulf (Hg.). Entschleierte Erde. Die schönsten u. interessantesten Luftbilder aus allen Ländern d. Erde. Lpzg: Hesse & Becker [193?]. 276 p. 68 t. **89223**

Groll, Gunter. Film. Die unentdeckte Kunst. München: Beck 1937. XIV, 134 p. **89727**

Krampol Miklós. Film és művészet. Bp.: Szerző 1936. 47 p. (Dolgozatok a Kir. magy. Pázmány Péter tud.-egyet. philos. szemináriumából, 13.) **R 791.45**
Bibliográfia: p. 39.

Licht, [Hans Heinr.]. Die reichsfilmkammerrechtlichen Grundlagen und die Kammeranordnungen für das deutsche Filmtheatergewerbe. Berlin: Neue Film-Kurier Verlagsges. 1936. 79 p. **P 791.45 : 342.54(43)**

Móricz Zsigmond & Boldizsár Iván. Tiborc. Kálmán Kata fényképei. Bp.: Cserépfalvi 1937. 4°. 46 p. (Szolgálat és írás munkatársaság könyvei, 3.) **X 6983**

78 Zene

Musik — Music

Ambrózy Ágoston. Magyar zenekedvelők. Emlékek és arcképek. Kodály Zoltán előszavával. Bp.: Szerző 1937. 103 p. **88913**

Bartha Dénes. Studien zum musikalischen Schrifttum des 15. Jahrhunderts. Lpzg: Breitkopf & Härtel [1936]. 49 p. (Aus d. »Archiv f. Musikforschung«.) **R 78**

Bartók Béla (stb.). Liszt a miénk! Irták: —, Csatkai Endre, Hubay Jenő stb. Bev. Hubay Jenő. Liszt Ferenc szimbolikus sírja javára sajtó alá rendezte a Liszt növendékek emlékbizottsága. Bp.: Hornyánszky ny. 1936. 242 p. 27 t. **88414**

Benz, Richard. Vom Erden-Schicksal ewiger Musik. Jena: Diederichs 1936. 163 p. **87989**

Bücken, Ernst. Die Musik der Nationen. Eine Musikgeschichte. Mit Notenanhang. Lpzg: Kröner 1937. 494, 26, [2] p. 9 t. (Kröners Taschenausg., 131.) **87871**

Decsey, Ernst. Claude Debussy. Graz: Leykam-Verl. 1936. 218 p. 4 t. **88426**

Dobó Sándor. Zeneelméleti összefoglalás. *[1937.]* 2. kiad. Rózsavölgyi [1937]. 32 p. **R 780.1**

Ehrmann, Alfred v. Johannes Brahms. Weg, Werk u. Welt. Lpzg: Breitkopf & Härtel 1933. XII, 534 p. 13 t. **88360**
Bibliographie: p. 499—507.

Falk Géza. A magyar muzsika mesterei. Bp.: Dante 1937. 207 p. 9 t. **89749**

Falk Géza. Vezető a zene világában. Bp.: Dante kiad. 1937. 162 p. **88714**

Gál György Sándor. A zene története. Bp.: Dante kiad. 1937. 295 p. 15 t. **89599**

Geszler Ödön A Budapest székesfővárosi felsőbb zeneiskola huszonötéves fennállása alkalmából kiadott emlékkönyv 1912—1937. Bp.: Székesfőv. 1937. 164 p. 4 t. **88165**

Hase-Koehler, Else v. (Hg.). Max Reger. Briefe eines dtschen Meisters. Ein Lebensbild. Lpzg: Koehler & Amelang 1928. 338 p. 8 t. **88411**

Jahrbuch der Musikbibliothek Peters für 1936. Jg 43. Hg. v. Kurt Taut. Lpzg: Peters 1937. **1899**

Jemnitz Sándor. Bachtól Bartókig. Életrajzok. Jellemrajzok. 1. rész. Bp.: Somló 1937. (Népszerű zenefüzetek.) **89545**

Kinsky, George. Die Originalausgaben der Werke Johann Sebastian Bachs. Ein Beitrag zur Musikbibliographie. Wien: Reichner [1937]. 134 p. **091/403**

Kodály Zoltán. A magyar népzene. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 91 p. 6 t. **89144**

Kolb, Annette. Mozart. Wien: Bermann-Fischer 1937. 313, [3] p. 16 t. **88459**

Köchel, Ludwig. Chronologisch-thematisches Verzeichnis der Werke W. A. Mozarts. *[1862.]* 3. Aufl. Lpzg: Breitkopf & Härtel 1937. 4.° XLVII, 984 p. **X 6792**

Kralik, Heinrich. Die Wiener Philharmoniker. Monographie eines Orchesters. Wien: Frick 1938. 4°. 114 p. 50 t. **X 6984**

Ligeti Ármin. Az énekhangok romlásának okai. Bp.: Novák 1937. 56 p. **R 784.9**

Molnár Antal. A ma zenéje. Bp.: Somló 1937. 45 p. (Népszerű zenefüzetek, 7. sz.) **R 78»193«**

Schenker, Heinrich. Beethovens Neunte Sinfonie. Eine Darstellung d. musikalischen Inhaltes unter fortlaufender Berücksichtigung auch d. Vortrages u. d. Literatur. Wien: Universal-Ed. 1912. XLII, 375 p. **89656**

Schünemann, Georg. Musiker-Handschriften von Bach bis Schumann. Berlin: Atlantis Verl. 1936. 106 p. 96 t. **091/405**

Stahl, Wilhelm. Dietrich Buxtehude. Kassel: Bärenreiter-Verl. 1937. 56 p. 6 t. **P 92.78(43) Buxtehude**

Stefan, Paul. Die Zauberflöte. Herkunft, Bedeutung, Geheimnis. Wien: Reichner 1937. 128 p. **88950**
Bibliographie: p. 59—60.

Werner Alajos. Az éneklő egyház. Szombathely: Martineum ny. 1937. 158 p. 4 t. **87927**
Bibliográfia: p. 151.

Wolff, Ernst Georg. Grundlagen einer autonomen Musikästhetik. Strassburg: Heitz 1934. 195 p. (Sammlung musikwissenschaftl. Abhandlungen, 15.) **89512**

792 Színház

Theater — Theatre

Ehret, Joseph. Das Jesuitentheater zu Freiburg in der Schweiz. 1. Teil. Die äussere Geschichte d. Herbstspiele v. 1580 bis 1700, mit einer Übersicht über d. schweizerische Jesuitentheater. Freiburg im Br.: Herder 1921. XVI, 259 p. 9 t. **88196**
Bibliographie: p. 235—243.

Fabre, Émile. Le théatre. Paris: Hachette 1936. 203 p. **89058**

Lothar, Rudolph. Das Wiener Burgtheater. Ein Wahrzeichen österr. Kunst u. Kultur. Vorw. v. Kurt v. Schuschnigg. Wien: Szabó 1934. 530 p. **88218**

Rédey Tivadar. A Nemzeti Színház története. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 405 p. 27 t. **89758**

793.3 Tánc

Tanz — Dancing

Bándy Mária & Vámszer Géza. Székely táncok. Cluj-Kolozsvár: Minerva 1937. 123 p. 1 t. **88111**

Viski Károly. Hungarian dances. Bp.: Vajna 1937. 192, [2] p. 32 t. **89117**
Bibliography: p. [1—2.]

796 Sport

Benkő Pál, kézdivásárhelyi. A vadászat. Gyakorlati szakkönyv. Bp.: Egyetemi ny. 1935. 468 p. 1 t. **88650**

Horthy Jenő. Egy élet sportja. Vadászat, lóverseny, falka. Bp.: Franklin [1937]. [8], 304 p. 36 t. **89715**

Kelemen Kornél. A berlini olimpia, ahogy mi láttuk... Irták: —, Bodrossy Manó, Bárány István stb. Szerk. Piday Jenő. Bp.: Kellner ny. [1936]. 95 p. 8 t. **R 790.9**

Magyar aviatika hőskora, A —. 1911—1936. Kiadta a Prodam Guido jubiláris bizottság. Bp.: Jakab ny. 1937. 142, [18] p. **88675**

Mayer, Anton. Das neue Reiterbuch. Reitkunst u. Reitkultur in Vergangenheit u. Gegenwart. *[1937.]* 2. Aufl. Stuttg.: Schramm 1937. 294 p. 15 t. **89093**

Mészáros József, igali. A hal, a horog és az ember. Bp.: Fővárosi könyvkiadó 1937. 231 p. **89725**

Mike Gyula, vitéz. Budapest székesfőváros sportlétesítményei 1935-ben. Bp.: Székesfőváros Statisztikai hiv. 1937. 86, [1] p. = Statisztikai közlemények 83. k. 2. sz. **648/83/2**

Pluhár István. Sportok könyve. Bp.: Káldor 1935. 318 p. **88868**

Schermann Szilárd. Szögescipők nyomai a Kárpátok bércein. Bev. Karafiáth Jenő. Bp.: Szerző 1937. 360 p. 42 t. **88293**
Bibliográfia: Egyes fejezetek után.

Széchenyi Zsigmond gr. Alaszkában vadásztam (1935. aug.—okt.) Bp.: Vajna 1937. 432 p. **89692**

Szemző Ernő. A sport világa. Bp.: Révai [193?]. 64 p. **R 790.1**

8 Irodalomtudomány

Literaturwissenschaft — Literature

Dovifat, Emil. Rede und Redner. Ihr Wesen und ihre politische Macht. Lpzg: Bibliographisches Institut 1937. 151 p. **88809**
Bibliographie: p. 148—151.

Gerlőtei Jenő. Az irodalmi mű végső eseményeinek előkészítése. Debrecen: Városi ny. 1936. 4°. 18 p. **Rq 808**
[Magyar — német.]

Glunz, H[ans] H. Die Literarästhetik des europäischen Mittelalters. Wolfram — Rosenroman — Chanzer — Dante. Bochum-Langendreer: Pöppinghaus 1937. XVI, 608 p. 12 t. (Das Abendland, 2.) **88163**

Hamilton, G. Rostrevor. Poetry & contemplation. A new preface to poetics. Cambridge: Univers. pr. 1937. XII, 160 p. **89511**

Heidegger, Martin. Hölderlin und das Wesen der Dichtung. München: Langen & Müller 1937. 16 p. **P 808—1**

Ort János. Irodalomesztétikai kérdések Kazinczy korában. Bp.: Hoffman ny. 1936. 54 p. **R 801(439)»179/183«**

Plümacher, Walther. Versuch einer metaphysischen Grundlegung literaturwissenschaftlicher Grundbegriffe aus Kants Antinomienlehre mit einer Anwendung auf d. Kunstwerk Hermann Hesses. Würzburg: Triltsch 1936. VI, 80 p. (Bonner deutsche Studien, I.) **P 801.5**
Bibliographie: p. 79—80.

Stumpel, Robert. Kulturspiele der Germanen als Ursprung des mittelalterlichen Dramas. Berlin: Junker & Dünnhaupt 1936. XIV, 448 p. **88361**
Bibliographie: p. 434—438.

Thrum, Gerhard. Der Typ des Zerrissenen. Ein Vergleich m. d. romantischen Problematiker. Lpzg: Weber 1931. 216 p. (Von deutscher Poeterey, Bd 10.) **88226**
Bibliographie: p. 215.

Zitaten-Handbuch. Worte und Weisheit aus vier Jahrtausenden. Zusammengestellt v. Joseph Kühnel. Graz: Styria-Verl. 1937. VII, 452 p. **K 3989/3**

81 Magyar irodalom

Ungarische Literatur
Hungarian literature

Arany [János] Jean. Toldi. Adaptation versifiée par Georges-Philippe Dhas. Paris: Éd. de la Sphère 1937. 46 p. **88526**

Balás-Piri Aladár. Magyar-szerb irodalmi kapcsolatok. Pécs: Dunántul ny. 1937. 51 p. (A magy. int. ért. 20. Specimina Diss. facult. philos. Reg. hung. univ. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 105.) **R 809.1**

Baránszky-Jób László. A magyar szépprózatörténete szemelvényekben. Bp.: Egyet. ny. 1937. 557 p. (A tanítás problémája, 18.) **89176**

Bartha József. Az új magyar irodalom kis tükre. 1896—1936. Bp.: Szerző 1938. 226 p. **89698**

Bóka László. Csáth Géza novellái. Bp.: Franklin 1937. 99 p. **89020**
Bibliográfia: p. 97—98.

Bréver Lajos. N é g y e s y László (1861—1933.) Dissz. Bp.: Szerző 1937. 64 p. **R 92.801(439)**
Bibliográfia: p. 52—64. **Négyesy László**

Detrich Márta. K e r t b e n y Károly élete és műfordítói munkássága. Dissz. Szeged: Viktória-ny. 1936. 91 p. (Germanisztikai füz., V.) **R 92.81 Kertbeny**
Bibliográfia: p. 87—90.

Dorogi-Ortutay Gyula. C s o k o n a i utóélete. Pécs: Dunántul ny. 1936. 77 p. **R 81 Csokonai**

Elek István. C s o k o n a i versművészete. Bp.: Egyet. ny. [193?]. 114 p. **89024**

Féja Géza. A régi magyarság. A magy. irod. tört. a legrégibb időktől 1772-ig. Bratislava-Pozsony: Tátra kiad. [1937]. 199 p. (Tátra könyvek, szlovenszkói írók munkái, 1. k.) **88965**

Gálos Rezső. Báró A m a d e László. Pécs: Dunántul ny. 1937. 226, [2] p. 1 t. **88445**

Gockler Imre. S z e n t I s t v á n király a magyar irodalomban. Pécs: Dunántul ny. 1936. 103 p. **88729**
Bibliográfia: p. 97—103.

Ignotus Pál. K o s z t o l á n y i Dezső. Bp.: Cserépfalvi 1936. 17 p. (»Szép Szó«-ból.) **R 81 Kosztolányi Dezső**

Illyés Gyula. P e t ő f i. Bp.: Nyugat [1936]. 311, [5] p. **87942**

Jancsó Elemér. A magyar szabadkőművesség irodalmi és művelődéstörténeti szerepe a XVIII. században. Irodalomtörténeti tanulmány. Cluj-Kolozsvár: Ady Endre társ. kiad. 1936. VIII, 281 p. 22 t. **87856**
Bibliográfia: p. 275—277.

Jancsó Elemér. M ó r i c z Zsigmond és az új magyar irodalom. [Cluj-Kolozsvár]: Erdélyi Szemle 1936. 20 p. (Élő Erdély.) **R 81 Móricz Zsigmond**

Jezsuita iskoladráma, A —. 1. k. Bp.: Pray rendtörténetíró munkaközösség 1937. (Publ. ad hist. Soc. Jesu in Hungaria illustrandem.) **88272**

Juhász Pál. Gondolati költészetünk a felvilágosodástól a reálizmusig. Bp.: Sárkány ny. 1936. 101, [3] p. **R 81—145»17/18«**
Bibliográfia: p. 99—101.

Kelemen Ferenc. A magyar politikai szónoklat története a mult század első felében. Bp.: Germ könyvny. 1937. 32 p. **R 81.09—54»18«**
Bibliográfia: p. 31.

Kisbán Emil. V i r á g Benedek (1754—1830). Bp.: Sziklatemplom bizotts. 1937. 67, [3] p. 2 t. **R 81 Virág Benedek**
Bibliográfia: p. 65—67.

Kiss Sándor. K o n t Ignác. Debrecen: [ny. n.] 1935. 32 p. **R 81 Kont Ignác**

Komlós Aladár. Irók és elvek. Irodalmi tanulmányok. Bp.: Nyugat 1937. 245 p. **89198**

Kornis Gyula. P e t ő f i pesszimizmusa. Bp.: Franklin 1936. 104 p. **87888**

Lovrich Gizella. A tárca a magyar irodalomban. Bp.: »Pátria« 1937. 63 p. **R 81—32**
Bibliográfia: p. 61—62.

Makay Gusztáv. A halál költészete a magyar lírában, V ö r ö s m a r t y t ó l A d y i g. Dissz. Pécs: Kultúra könyvny. 1937. 180 p.
Bibliográfia: p. 178—179. **89062**

Miklósy Lajos. A modern magyar regény. Ált. jellemzés. Főbb képviselők. Pécs: Dunántul ny. 1937. 63 p. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 22.) **R 81.09-3«192/193«**

Pais Károly. A két K i s f a l u d y Sándor. Cegléd: Simon & Garab ny. 1937. 53, [3] p. **R 81 Kisfaludy Sándor**

Pénzes Balduin. Az úgynevezett »almanachlíra«. Dissz. Bp.: Sárkány ny. 1937. 107, [2] p. (Pannonhalmi füzetek, 19.) **89070**
Bibliográfia: p. 105—107.

Péterfi Mária. H o b l i k Márton élete és munkássága (1791—1845). Dissz. Bp.: Hoffmann könyvny. 1937. 56 p.
Bibliográfia: p. 49—50. **R 81 Hoblik Márton**

Rejtő Márta. Ifj. Á b r á n y i Kornél az ember és író. Bp.: Egyesült kő-, könyvnyomda, könyv- és lapkiadó r. t. 1937. 50 p. **R 81 ifj. Ábrányi Kornél**
Bibliográfia: p. 49—50.

Riedl Frigyes. V ö r ö s m a r t y Mihály élete és művei. Sajtó alá rendezte S z e n t g y ö r g y i László. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 194 p. (Magy. irodalmi ritkaságok, 37.) **89095**

Schöpflin Aladár. A magyar irodalom története a XX. sz.-ban. Bp.: Grill 1937. 312 p. (Babits-Gellért-Schöpflin: A magy. irod. a XX. sz.-ban, 1. r.) **88694**

Sonkoly István. P é t e r f y Jenő mint műbíráló. Nagykőrös: »Nagykőrösi Hiradó« 1937. 76 p. **R 81—95**
Bibliográfia: p. 74—76.

Sopron a régi magyar irodalomban. Kiadta és sajtó alá rendezte vitéz Házi Jenő. Bp.: Egyet. ny. 1937. 120 p. (Magyar irod. ritkaságok, 37.) **88554**

Sporer János. Palágyi Lajos élete és költészete. Dissz. Szeghalom: Kultúra könyvny. 1937. 63 p. **R 81 Palágyi Lajos**
Bibliográfia: p. 57—62.

Szalczer Hilda. Ifj. Dumas Sándor a magyar irodalomban és a magyar színpadon. Bp.: Spitzer ny. 1937. 92 p. (Francia int. ért., 15. Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univ. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 106.) **R 84 ifj. Dumas 1.03 = 1**
Bibliográfia: p. 83—86.

Szitás Ilona. II. Rákóczi Ferenc a magyar irodalomban. Bp.: Merkantil-ny. 1937. 62 p.
Bibliográfia: p. 51—61. **R 81.09»17/18«**

Takács József. Ifj. Ábrányi Kornél élete és szépirodalmi munkássága. Dissz. Bp.: Szerző 1937. 109 p. **89068**

Tóth Béla. Gyöngyösi István költészete. Debrecen: Bertók 1936. 54 p. (Debreceni reform. koll. tanárképző int. dolg., 13.) **R 81 Gyöngyösi István**

Varga Imre. A kuruc költészet hitelessége. Bp.: »Pallas« 1936. 51 p. (Irod. tört. füzetek, 57.) **R 81.09—1«16/17«**

Varju János. A szombatosok költészete. Bp.: Szerző 1937. 80 p. **R 81—141**
Bibliográfia: p. 39—44.

Vezér Erzsébet. Benedek Elek. Bp.: Pápai ny. 1937. 63 p. **R 81 Benedek Elek**
Bibliográfia: p. 56—62.

Vidmar Antal. Dante és Madách. Bp.: Sárkány ny. 1936. 197 p. (A Budapesti Pázmány Péter tud.-egyet. olasz intézetének kiadv., 10.) **89067**
[Magyar — olasz.]

Zimándi Pius. Kazinczy véleménye kora irodalmáról. Bp.: Sárkány ny. 1937. 126 p.
Bibliográfia: p. 119—120. **89072**

82 Angol irodalom

Englische Literatur
English literature

Flatter, Richard. Hamlets Flucht in den Tod. Das Hamlet-Problem neu dargestellt. Wien: Reichner 1936. 90 p. **87990**

Gaertner, Adelheid. Die englische Epithalamienliteratur im 17. Jahrhundert u. ihre Vorbilder. Diss. Erlangen. Coburg: Dr. Rossteutscher 1936. 100, [2] p. **88664**
Bibliographie: p. 99—100.

Harvey, Paul Sir (ed.). The Oxford companion to English literature. *[1932.]* 2. ed. Oxford: Clarendon pr. 1937. VIII, 912 p. **K 8200/2**

Hatcher, Harlan. Creating the modern American novel. London: Williams & Norgate 1936. X, 308 p. **88179**
Bibliography: p. 295.

Legouis, Emile & Louis Cazamian. A history of English literature. *[1926—27.]* Rev. ed. The middle ages and the renascence (650—1660) transl. from the French by Helen Douglas Irvine. Modern times (1660—1934) transl. by Mac Innes and Louis Cazamian. London: Dent 1934. XXII, 1434 p. **88424**

Lewisohn, Ludwig. The story of American literature. New York: Harper 1932. XXXII, 624 p. **89717**

Lukács Olga. D. H. Lawrence és Olaszország. Bp.: Fémes ny. 1937. 71 p. (Kir. magy. Pázmány Péter tud. egyet. angol philologiai intézetének kiadv., 17.) **R 82 Lawrence David Herbert**

Orr, Sutherland. A handbook to the works of Robert Browning. London: Bell 1907. XV, 420 p. **88310**

Pivány [Jenő] Eugene. Hungarians of the 16th and 17th centuries in English literature. Bp.: »Studies in English Philology« 1937. 12 p. (From »Studies in English Philology«.) **R 82 : 92(439)»15/16«**

Powys, Llewelyn. Rats in the sacristi. London: Watts 1937. XV, 218 p. 14 t. **89440**

Sobotka Tibor. Hellenizmus Shelley és Keats költészetében. Dissz. Bp.: Fráter könyvny. 1936. 75 p. (A Kir. magyar Pázmány Péter tud. egyet. angol philologiai int.-nek kiadv., XVI.) **R 82 Shelley**
Bibliográfia: p. 69—73.

Zeller, Hermann. Die Frauengestalten in Bernard Shaws dramatischen Werken. Diss. Tübingen: Dr. Becht 1936. VIII, 65 p. **P 82—2**
Bibliographie: p. IV—VII.

83 Német irodalom

Deutsche Literatur

German literature

Bátori Dagmár. A heroizmus az újabb német irodalomban. Bp.: Szerző 1937. 76 p. (Minerva-kvtár, 105.) **R 83.09 : 303.5**
Bibliográfia: p. 71—74.

Bergenthal, Ferdinand. Das Werk Georges. Versuch einer Wegweisung. Breslau: Borgmeyer [1933]. 106 p. (Kulturkundliche Samml. Pantheon, Bd 19.) **89007**
Bibliographie: p. 105—106.

Brinkmann, Hennig. Anfänge des modernen Dramas in Deutschland. Versuch über d. Beziehungen zwischen Drama u. Bürgertum im 16. Jahrhundert. Jena: Fromman 1933. 62 p. **P 83.09—2**

Dömötör Tekla. A passiójáték. Összehasonlító tanulmány a német irodalom köréből. Pécs: Dunántul egyet. ny. 1936. 96 p. 1 t. (Minerva kvtár, 104.) **88063**
Bibliográfia: p. 88—91.

Dukony Mária. Az Alföld a német irodalomban. Pécs: Dunántul ny. 1937. 106 p. (Minerva könyvt., 110.) **89025**
Bibliográfia: p. 99—101.

Fester, Richard. Eros in Goethes Faust. Vorgetr. am 11. XI. 1933. München: Bayer. Akad. d. Wissenschaften 1933. 106 p. 2 t. (Sitzungsber. d. Bayer. Akad. d. Wissenschaften. Philos.-hist. Abt. Jhg 1933. H. 8.) **88779**

Glatz [Farkas] Wolfgang. Jean Pauls physiognomische Weltanschauung. Kritik d. herrschenden Missverständnisse. Pécs: Kultúra könyvny. műint. 1937. 72 p. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 120.)
Bibliographie: p. 70—71. **R 83 Jean Paul**

Kaubisch, Martin. Rainer Maria Rilke. Mystik u. Künstlertum. Dresden: Jess 1936. 70 p. **87874**
Bibliographie: p. 69—70.

Kind, Hansgeorg. Das Kind in der Ideologie und der Dichtung der deutschen Romantik. Diss. Lpzg. Dresden: Dr. Dittert 1936. 112 p. **P 83.09»17/18«**
Bibliographie: p. 108—112.

Mayer Ilona. A német udvari költészet a XVIII. században. Pécs: Dunántul ny. 1937. 71 p. (Német int. értekezései, 11. Specimina Diss. facult. philos. Reg. hung. univ. Elisabethinae Quinqueecclesiensis,113.) **R 83—1 : 394.012»17«**

Michels, Josef. Goethes Werther. Beitr. z. Formproblem d. jungen Goethe. Diss. Erlangen. Kiel: Dr. Lipsius & Fischer 1936. 61, [3] p. **P 83 Goethe**

Petróczi [István] Stefan. Künstlertypen bei Tieck. Pécs: Dunántul ny. 1936. 85 p. (Specimina Diss. facult philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 94.) **P 83 Tieck**
Bibliographie: p. 83—85.

Ritter, Gerhard. Erasmus und der deutsche Humanistenkreis am Oberrhein. Mit einem Anhang v. Josef Rest: Die Erasmusdrucke d. Freiburger Universitätsbibliothek. Freiburg im Breisgau: Wagner 1937. 85 p. (Freiburger Universitätsreden, 23.) **P 92.1 Erasmus**

Sachs, Hans. Dramen. Lpzg: Insel-Verl. 1921. 355, [5] p. **88418**

Sachs, Hans. Gedichte. Lpzg: Insel-Verl. 1920. XII, [4], 318 p. 2 t. **88419**

Schenck, Ernst v. Briefe der Freunde. Das Zeitalter Goethes im Spiegel d. Freundschaft. Berlin: Verl. d. Runde 1937. XVI, 645 p. 11 t. **87879**

Schmidt Ilona. A német romantika magyar kritikája. Pécs: Dunántul ny. 1937. 113 p. (Minerva könyvt., 103.) **R 83.09»17/18«**
Bibliográfia: p. 103—112.

Stapel, Wilhelm. Die literarische Vorherrschaft der Juden in Deutschland 1918 bis 1933. *[1936.]* 2. Aufl. Hamburg: Hanseatische Verlagsanst. 1937. 43 p. (Schr. d. Reichsinst. f. Gesch. d. neuen Deutschlands.) **P 83.09 : 303.31(43)**

Turóczi-Trostler [József] Josef. Thomas Manns Weg zum Mythos. Zum Joseph-Roman. Bp.: Ranschburg 1936. 14 p. **R 83 Mann, Thomas**

84 Francia irodalom

Französische Literatur

French literature

Bonnerjea, René. Adalékok Raynal Vilmos Tamás abbé műveinek forrásaihoz. Bp.: Centrum ny. 1936. 18 p. **R 84 Raynal Vilmos Tamás 1.091**

Charpentier, John. Baudelaire. Paris: Tallandier 1937. 252 p. **88442**

Csokonai Mária. Jósika Miklós francia íróbarátja: Gustav de La Tour. Dissz. Pécs: Dunántul ny. 1937. 103 p. 1 t. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 121. A Francia intézet értekezései, 17.) Bibliográfia: p. 96—98. **R 84 La Tour**
[Magyar — francia.]

Gabriel Asztrik. A római index és a francia romantika. Bp.: Sárkány ny. 1936. 34 p. **R 84»18«: 261**

Gerlőtei Jenő. Szerelem a tizenhetedik század francia irodalmában. Debrecen: Városi ny. 1936. 13 p. (A »Debreceni Szemlé«-ből.)
[Magyar — francia.] **R 84»16«**

Győry [János] Jean. Étude sur la Chanson de Roland. Paris: Droz 1936. 126 p. **87850**

Karl, Ludwig. Jean Racine. Eine psychologische Charakterstudie. Wien: Leo 1937. 85 p. 1 t. **P 84 Racine**

Kurzweil, Anne-Elisabeth. La crise de la famille dans le roman français contemporain. Bp: Cserépfalvi 1937. 78 p. (Bibliothèque de l'Institut français à l'univ. de Budapest, 32.) **P 84—31**
Bibliographie: p. 72—75.

Lalou, René. Histoire de la littérature française contemporaine (1870 à nos jours). Paris: Presses univers. de france 1922. XI, 795 p. **88806**

Lengyel Katalin. Baudelaire magyar kritikusai és fordítói. Bp.: Kovács & Szegedi ny. 1937. 85 p. (Francia intézeti értekezések, 16. Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univ. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 10.)
R 84 Baudelaire 1.03=1
Bibliográfia: p. 59—82.

Pantke, Alfred. Gustav Flauberts Tentation de Saint Antoine. Ein Vergleich d. drei Fassungen. Diss. Engelsdorf-Lpzg: Vogel Dr. 1936. 146, [5] p. **88928**
Bibliographie: p. [3].

Pellissier, Georges. Anthologie des poètes du XIXe siècle. (1800—1866). Paris: Delagrave [1912]. 564 p. **88284**

Pellissier, Georges. Anthologie des prosateurs français contemporains. T. 1—3. Paris: Delagrave 1910—1913. **88282**
T. 1. Les romanciers. (1850 à nos jours). XXII, 564 p.
T. 2. Historiens et mémorialistes écrivains et orateurs politiques, journalistes ecrivains scientifiques (1850 à nos jours). 563 p.
T. 3. Philosophes, écrivains et orateurs religieux, moralistes, critiques litteraires et d'art etc. (1850 à nos jours). 487 p.

Rolland, Romain. Gefährten meines Weges. Aus d. Französisch. übers. v. Erwin v. Bendemann. Zürich: Humanitas Verl. 1937. 323 p. **88306**

Sőtér István. A XVII. századi francia rhetorikák stílus-szemlélete. Pécs: Dunántul ny. 1936. 22 p. **R 84.08»16«**
Bibliográfia: p. 21—22.

Szegő Albert. A mai francia regény. Dissz. Szeged. Bp.: Franklin [1937]. 216 p. **88870**
Bibliográfia: p. 209—216.

Sztankay-Pogány Hélène. Jean Lahor, l'homme et l'oeuvre. Debrecen: Városi ny. 1935. 75 p. (Études de littérature et de linguistique françaises de l'Inst. français à l'Univers. de Debrecen, V.) **R 84 Lahor**
Bibliographie: p. 70—73.

Walch, G[erard]. Anthologie des poètes français contemporains. Le parnasse et les écoles postérieures au parnasse (1866—1909). T. 1—3. Morceaux choisis, accomp. d. notices bio- & bibliographiques & de nombr. autographes. Préf. de Sully Prudhomme. Paris: Delagrave 1906. **88283**

85 Olasz irodalom

Italienische Literatur

Italian literature

Guardini, Romano. Der Engel in Dantes Göttlicher Komödie. Lpzg: Hegner 1937. 134 p. **88964**

Lohner, Heidi. Deutschlands Anteil an der italienischen Romantik. Bern: Haupt 1936. VIII, 152 p. (Sprache u. Dichtung, 62.)
Bibliographie: p. 148—152. **88136**

Malagóli, Giuseppe. Crestomazia per secoli della letteratura italiana. Con riassunti e note illustrative. Vol. 1—3. Firenze: Barbèra 1928. (Collezione scolastica, II.) **89173**

Mayer [Erzsébet] Elisabetta. Un opuscolo dedicato a Beatrice d'Aragona. Regina d'Ungheria. Roma : [Autore] 1937. 40 p. (Biblioteca dell'Accademia d'Ungheria di Roma, 9.) **R 85 Carafa Diomede**

Rossi, Vittorio. Storia della letteratura italiana, per uso dei licei. Vol. 1—3. *[4. ed. 1910.]* 8. ed. rimovata. Milano : Vallardi. (Collana di manuali scientifici, storici e letterarii.)
Vol. 1. Il medio evo. 1924. XII, 332 p. **88079**
Bibliografia : p. 327—328.
Vol. 2. Il rinascimento. 1924. VIII, 367 p.
Bibliografia : p. 358—360.
Vol. 3. L'eta moderna. 1925. VIII, 436 p.
Bibliografia : p. 428—430.

Sándor Sarolta. A modern olasz humor. Bp. : Mérnökök nyomdája 1936. 71 p. (A budapesti »Pázmány Péter« tud.-egyet. olasz int.-nek kiadv., 12.) **R 85—22**
[Magyar & olasz.]
Bibliográfia : p. 64—69.

Szabó Sára, szeremlei. Giovanni Verga mint regényíró. Bp. : Saját kiad. 1936. 58 p. (A bpesti P. P. tud.-egyet. olasz int. kiadv., 11.) **R 85 Verga**
Bibliográfia : p. 57—58.

87/88 Latin-görög irodalom

Lateinisch-griechische Literatur
Latin-greek literature

Balogh Károly. Martialis. Bp. : Studium [1937]. 319 p. **89277**

Burck, Erich. Die Erzählungskunst des T. Livius. Berlin : Weidmann 1934. VIII, 244 p. (Problemata. Forschungen z. Klassischen Philologie, 11.) **89179**

Croiset, Alfred. La poésie de Pindare et les lois du lyrisme grec. Paris : Hachette 1880. XVI, 458 p. **89579**

Császár Zoltán. A Stauromachia antik és humanista forrásai. Bp. : Egyet. ny. [1937?]. 4°. 44 p. **Rq 87—13**

Harvey, Paul. The Oxford companion to classical literature. Compiled & ed. by —. Oxford : Clarendon pr. 1937. XII, 468, [8] p. **89645**

Katzburg Ilona. Tacitus és a barbár világ. Bp. : Sárkány ny. 1936. 68 p. **R 87 Tacitus**
Bibliográfia : p. 65—67.

Latte, Kurt. Sallust. Lpzg : Teubner 1935. 59 p. (Neue Wege zur Antike, II. 4.) **89520**

Michaut, Gustave. Le génie latin. La race, le milieu, le moment, les genres. Paris : Fontemoing 1900. 376 p. **89581**

Pöcze János. A rómaiak szatirájáról (Lucilius, Horatius, Persius, Juvenalis). Debrecen : Bertók 1936. 24 p. (Debreceni ref. koll. tanárképző int. dolg., 13. sz.-ból.) **R 87—17**

Stoessl, Franz. Die Trilogie des Aischylos. Formgesetze u. Wege d. Rekonstruktion. Baden b. Wien : Rohrer 1937. 264 p. **88936**

Villemain, [Abel François]. Essais sur le génie de Pindare et sur la poésie lyrique dans ses rapports avec l'élévation morale et réligieuse des peuples. Paris : Didot 1859. 614 p. **89580**

Visy József. Plinius panegyricusa és a görög retorikai elméletek. Dissz. Szeged : Városi ny. & könyvkiad. r. t. 1936. 96 p. (Dissertationes sodalium seminarii philologici universitatis litterarum regiae hungaricae Francisco-Josephinae. Nova ser., IV.)
Bibliográfia : p. 93—94. **88939**

89 Egyéb irodalmak

Sonstige Literaturen — Other literatures

Ayyar, P. V. Jagadisa. The Romayana. Pref. by K. Sunderama Ayyar. Madras : Higginbothaus 1921. 95 p. **A 54.81/10**

Hodgson, Geraldine. Roma and the Monkeys. Adapted for Children from the Romayana. London : Dent 1903. 104 p. **A 54.81/11**

Madan, Dhanjishah Meherjibhai. Discourses on Iranian literature. Bombay : »The parsi« 1909. VII, 120 p. **A 54.80/11**

Nariman, G. K. Literary history of sanskrit Buddhism. (From M. Winternitz, Sylvain Levi, Ed. Huber.). Bombay : Taraporevala 1920. XIII, 382, [2] p. **A 54.80/8**

Pâzend texts. Collected and collated by Ervad Edalji Kersâspji Antiâ lecturer ind Zend Avesta ot the Jamsetjee Jejeebhoy Zarthosti Madressâ. Bombay : Duftur Ashkara pr. 1909. 380 p. **A 54.28/44**

Spiegel, Fr[iedrich] v. Die traditionelle Literatur der Parsen, in ihrem Zusammenhange mit d. angränzenden Literaturen. Wien : Hof- u. Staatsdr. 1860. XII, 472 p. (Einleitung in d. traditionellen Schriften d. Parsen, Th. 2.) **A 54.80/9**

Steinberg, A. S. Die Idee der Freiheit. Ein Dostojevskij-Buch. Luzern : Vita nova Verl. 1936. 159 p. **88492**

Tiemann, Hermann. Das spanische Schrifttum in Deutschland von der Renaissance bis zur Romantik. Hamburg : Ibero Amerikanisches Institut 1936. 226 p. (Ibero-Amerikanische Studien, 6.) **88372**

Vendidad. Transl. into gujerati with explanatory notes & a compl. philological & gramm. glossary by Kavasji Edalji Kanga. P. 1—2. Bombay : Ashkara pr. 1874. **A 54.28/53**

Vossler, Karl. Poesie der Einsamkeit in Spanien. T. 1—2. München : Bayer. Akademie d. Wissenschaften 1935—36. (Sitzungsbericht d. Bayer. Akad. d. Wiss. Philos.-histor. Abt. Jg 1935. H. 7 ; 1936 H. 1.) **89360**

Zsiros József. A Dávid-i zsoltárok szerzősége a zsoltárok első könyve alapján. (Ótestamentumi irod.-tört. tanulmány.) Sárospatak : Fischer ny. 1930. 99 p. **R 892.42—1**

9 Történelem

Geschichte — History

Diether, Otto. Leopold von Ranke als Politiker. Historisch-psychologische Studie ü. d. Verhältnis d. reinen Historikers z. praktischen Politik. Lpzg : Dunker & Humblot 1911. XV, 615 p. **87952**

Dittrich, Arnošt. Die Korrelation der Maya-Chronologie. Berlin : Akad. d. Wissenschaften 1936. 4°. 39 p. (Aus d. Abhandl. d. Preuss. Akad. d. Wissenschaften. Einzelausg.) **Pq 902.4(=972.6)**

Droysen, Johann Gustav. Historik. Vorlesungen über Enzyklopädie u. Methodologie d. Geschichte. Im Auftr. d. Preuss. Akademie d. Wissenschaften. Hg. v. Rudolf Hübner. München : Oldenbourgh 1937. XIX, 444 p. 1 t. **88500**

Eggers, Kurt. Die Geburt des Jahrtausends. Lpzg : Schwarzhäupter-Verl. 1936. 147, [2] p. **88630**

Freyer, Hans. Das geschichtliche Selbstbewusstsein des 20. Jahrhunderts. Lpzg : Keller 1937. 27 p. (Kaiser. Wilhelm-Inst. f. Kunst- u. Kulturwiss. Bibliotheca Herziana i. Rom. 1. Reihe. H. 3.) **P 901»19«**

Grau, Wilhelm. Die Judenfrage als Aufgabe der neuen Geschichtsforschung. *[1935.]* 2. mit einem Nachw. versehene Aufl. Hamburg : Hanseatische Verlagsanst. 1937. 32 p. (Schr. d. Reichsinst. f. Gesch. d. neuen Deutschlands.) **P 901 : 303.31(43)**

Heubeck, Alfred. Das Nationalbewusstsein des Herodot. Diss. Erlangen. Neustad a. d. Aisch : Dr. Schmidt 1936. 68 p.
Bibliographie : p. 66. **P 901 Herodotos**

Köberle, Adolf. Das Evangelium und die Rätsel der Geschichte. Gütersloh : Bertelsmann 1936. 77 p. **P 901**
Bibliographie : p. 76—77.

Lauffer, Otto. Die Begriffe »Mittelalter« und »Neuzeit« im Verhältnis zur deutschen Altertumskunde. Berlin : Deutscher Verein f. Kunstwissenschaft 1936. 67 p. **P 902.4**

Lotz János. A történelmi világkép. Az ember az időben. Pécs : Kultúra ny. 1936. 67 p. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 97.) **R 901**

Patzer, Harald. Das Problem der Geschichtsschreibung des Thukydides und die thukydideische Frage. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1937. 118 p. (Neue deutsche Forschungen, 329.) **88832**

Pohlenz, Max. Herodot. Der erste Geschichtsschreiber d. Abendlandes. Lpzg : Teubner 1937. 222 p. (Neue Wege z. Antike, 7/8.) **88233**

Schwarz, Balduin. Ewige Philosophie. Gesetz u. Freiheit in d. Geistesgeschichte. Lpzg : Hegner 1937. 212, [4] p. **89753**

Sommerlad, Theo. Rankes Werk und sein Gegenwartswert. Rede. Halle (Saale) : Gebauer-Schwetschke Dr. 1936. [2], 24 p. (Aus Thüringisch-Sächsischen Zeitschr. f. Gesch. u. Kunst, Bd XXIV. 1936.)
Bibliographie : p. 24. **P 901 Ranke**

Spengler, Oswald. Reden und Aufsätze. München : Beck 1937. IX, 295 p. 1 t. **89484**
Bibliographie : p. 294—295.

Valéry, Paul. Die Politik des Geistes. Wien : Bermann-Fischer 1937. 55 p. (Schriftenreihe »Ausblicke«.) **P 901**

Zimmermann, Ludwig. Über die Bildungsaufgabe der Geschichte. Antrittsvorlesung. Erlangen : Palm et Enke 1936. 15 p. (Erlanger Universitäts-Reden, 20.) **P 371.48(43)**

9.∞ Világtörténet

Weltgeschichte — History of the world

Buckreis, Adam. Politik des 20. Jahrhunderts. Weltgeschichte 1901—1936. Nürnberg : Panorama-Verl. [1937]. XIII, 791 p. **88842**

Hajnal István. Az újkor története. Bp. : Magyar Szemle társaság 1936. VIII, 676 p. **88413/3**
= Hóman-Szekfü : Egyetemes történet, 3.

Herre, Paul. Weltgeschichte am Mittelmeer. Wildpark-Potsdam : Athenaion Verl. 1930. 454 p. 20 t. (Museum d. Weltgeschichte.) **K 9000/1/2**

Hóman Bálint (szerk.). Egyetemes történet. 1—4. k. Szerk. : —, Szekfü Gyula és Kerényi Károly. Bp. : Magyar Szemle társ. 1936—1937. **88413**

Iványi-Grünwald Béla. A legújabb kor története. Bp. : Magyar Szemle társaság 1937. 660 p. 19 t. **K 9000/4**
= Hóman-Szekfü-Kerényi : Egyetemes történet, 4.

Michetschläger, H[einrich]. Die Weltgeschichte in Zeittabellen. *[1931.]* 2. berichtigte u. ergänzte Aufl. Bearb. v. Josef Matzke. Wien : Verl. d. Österreichischen Staatsdr. [1937]. 4°. VI, 75 p. **X 6981**

Váczy Péter. A középkor története. Bp. : Magyar Szemle társ. 1936. 720 p. **88413/2**
= Hóman-Szekfü : Egyetemes történet, 2.

9.3 Ókori történet

Geschichte des Altertums
Ancient history

Alföldi András. A gót mozgalom és Dácia feladása. Bp. : Egyetemi ny. [1930]. 70 p. (Egyetemes Philológiai Közlönyből.) **R 9.37«025 : 027«**

Collingwood, R[obin] G[eorge] & J. N. L. Myres. Roman Britain and the English settlements. Oxford : Clarendon pr. 1936. XXVI, 515 p. 8 t. (Oxford history of England. **88116**
Bibliography : p. 462—489.

Ehrenberg, Victor. Ost und West. Studien zur geschichtlichen Problematik der Antike. Brünn : Rohrer 1935. XII, 235 p. (Schriften d. Philos. Fakultät d. dtschen Univers. in Prag, 15.) **88677**

Friedell, Egon. Kulturgeschichte des Altertums. Leben u. Legende d. vorchristlichen Seele. Bd 1. Zürich : Helikon-Verl. 1936. 4°. **X 6786**
Bd. 1. Ägypten u. Vorderasien. XIII, 479 p. 2 t.

Garstang, John. The Hittite empire. Being a survey of the history, geography and monuments of Hittite Asia Minor and Syria. London : Constable 1929. XVIII, 364 p. LIV t. **A 50.94/125**
Bibliography : p. 337—343.

Götze, Albrecht. Hethiter, Churriter und Assyrer. Hauptlinien der vorderasiatischen Kulturentwicklung im II. Jahrtausend v. Chr. geb. Oslo : Aschehoug 1936. XVI, 196 p. 83 t. (Instituttet for Sammelignende Kulturforskning Serie A. torelesningerXVII.) **A 50.94/121**

Graf, Heinz Richard. Kaiser Vespasian. Untersuchungen zu Suetons Vita divi Vespasiani. Stuttg. : Kohlhammer 1937. VIII, 150 p. **88983**
Bibliographie : p. VII—VIII.

Hönn, Karl. Augustus. Wien : Seidel 1938. 272 p. 28 t. **89123**
Bibliographie : p. 213—252.

Kerényi Károly (szerk.). Az ókor története. Bp. : Magyar Szemle társ. 1935. XVI, 704 p. **88413/1**
= Hóman-Szekfü : Egyetemes történet, 1.

Koch, Julius. Römische Geschichte *[2. Aufl. 1898.]* 5. Aufl. Bd 1—2. Berlin : Gruyter 1932. (Sammlung Göschen, 19, 677.) **87974**
Bd 1. Königszeit u. Republik. 142 p.
Bibliographie : p. 4—6.
Bd 2. Die Kaiserzeit b. z. Untergang d. Weströmischen Reiches. 135 p.
Bibliographie : p. 5—6.

Meissner, Bruno. Könige Babyloniens und Assyriens. Charakterbilder aus d. altorientalischen Geschichte. Lpzg : Quelle & Meyer [1926]. [8], 314 p. 16 t. **A 50.94/117**

Schereschewsky, Jakob. Die politischen Beziehungen der unter-italischen Griechenstädte zu den nicht-griechischen Völkerschaften Italiens von der Mitte des 6. vorschriftlichen Jahrhunderts bis zu ihrem Anschluss an Rom. Diss. Königsberg i. Pr. 1933. Lpzg : Dr. Rabinowitz 1934. 83 p.
Bibliographie : p. 81—83. **P 9.37»—05/—02«**

Takács Pál. Herodes politikája. Dissz. Bp.: Neuwald könyvny. 1935. 43 p. **A 50.92/20**
Bibliográfia: p. 42—43.

Willing, Karl. Der Geist Spartas. Geschichte, Verfassung u. Sitten d. Spartaner nach Schilderungen griechischer Schriftsteller. Berlin-Schöneberg: Langenscheidt 1935. X, 160 p. **88625**

Wolf, Walther. Wesen und Wert der ägyptologie. Hamburg: Augustin 1937. 46 p. (Leipziger ägyptol. Studien, H. 8.) **P 301.3(32)**

9.4 Európa története

Geschichte Europas
History of Europe

Dawson, Christopher. The making of Europe. An intr. to the history of European unity. *[1932.]* 4. éd. London: Sheed & Ward 1935. XXIV, 317 p. 20 t. **88093**
Bibliography: p. 291—305.

Dumont-Wilden, L[ouis]. L'évolution de l'esprit européen. Paris: Flammarion 1937. 232, [6] p. (Bibliotheque de Philosophie scientifique.) **88549**

Erdmann, Carl. Die Entstehung des Kreuzzugsgedankens. Stuttg.: Kohlhammer 1935. XII, 420 p. (Forschungen z. Kirchen- u. Geistesgeschichte, 6.) **88585**
Bibliographie: p. 378—404.

Fiala Endre. Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán. Jászberény: Pesti Péter könyvny. 1937. 111 p. (Ferenc József tud-egyet. közép- és újkori tört. int. Szeged, 4.) **89522**

Hampe, Karl. Das Hochmittelalter. Geschichte d. Abendlandes v. 900 bis 1250. Berlin: Propyläen Verl. 1932. X, 346 p. **88573**

Hoare, Samuel Sir. Das vierte Siegel. Das Ende eines russischen Kapitels. Meine Mission in Russland 1916/17. *[1930.]* 2. Aufl. Übertr. v. Marielies Mauk. Berlin: Nibelungen-Verl. 1936. 359 p. 13 t. **A 47.93/10**

Hofer, Johannes. Johannes v. Capestrano. Ein Leben im Kampf um die Reform d. Kirche. Innsbruck: Tyrolia-Verl. 1936. 695 p. 1 t. **89150**
Bibliographie: p. 8—18.

Nintchitch, Momtchilo. La crise bosniaque. (1908—1909) et les puissances européennes. T. 1—2. Paris: Costes 1937. **A 49.94/292**

Ortega J Gasset, José. Stern und Unstern. Gedanken über Spaniens Landschaft u. Geschichte. Stuttg.: Deutsche Verlags-Anst. [1937]. 248 p. **89302**

Pekár, Josef. Der Sinn der tschechischen Geschichte. Deutsch v. Sofie Pommerrenig. Eingel. v. Josef Pfitzner. Brünn: Rohrer 1937. 68 p. 1 t. **P 9.437**

Prescott, William. Spaniens Aufstieg zur Weltmacht. Aus der Regierungszeit Ferdinands und Isabellas v. Spanien. Einleitung v. Hans Demel. Wien: Belf 1938. 4°. 318 p. 70 t. **X 6959**
Bibliographie: p. 13—15.

Schmittheimer, Paul. Politik und Kriegführung in der neueren Geschichte. Hamburg: Hanseatischer Verl. 1937. 316 p. **88999**
Bibliographie: p. 313—316.

Srbik, Heinrich v. Mitteleuropa. Das Problem u. d. Versuche seiner Lösung in d. Deutschen Geschichte. Weimar: Böhlau 1937. 39 p. (Gesellschaft für Rheinische Geschichtskunde.) **P 9.405»18 : 19«**

Wolff, Ludwig. Die Helden der Völkerwanderungszeit. Jena: Diederichs [1928]. 241 p. 15 t. **88997**

9.42 Angol történet

Geschichte Englands
History of England

Black, J[ohn] B[ennet]. The reign of Elizabeth 1558—1603. Oxford: Clarendon pr. 1936. VIII, 448 p. 10 t. **88212**
Bibliography: p. 412—430.

Clark, G[eorge] N[orman]. The later Stuarts 1660—1714. Oxford: Clarendon pr. 1934. XX, 462 p. 11 t. **88213**
Bibliography: p. 406—439.

Ensor, R. C. K. England 1870—1914. Oxford: Clarendon pr. 1936. XXIII, 634 p. 7 t. (The Oxford history of England.) **88145**

Graf, Otto. Imperium Britannicum. Vom Inselstadt zum Weltreich. Lpzg: Goldmann 1937. 326 p. **89258**
Bibliographie: p. 303—310.

Maurois, André. Anglia története. *[Histoire d'Angleterre.]* Ford. Németh Andor. Bp.: Athenaeum 1936. 576 p. **88304**

Maurois, André. Histoire d'Angleterre. Paris: Fayard 1937. 754 p. **88110**

Poppers, H[irsch]. Der religiöse Ursprung des modernen englischen Freiheits- u. Staatsideals. Die Geschichtsgestaltung d. Indepentismus. Berlin : Taussig 1936. X, 127 p. **88158**

9.43 Német történet

Geschichte Deutschlands
History of Germany

Arendt, Max [etc.]. Geschichte der Stadt Berlin. Festschrift z. 700 Jahr-Feier d. Reichshauptstadt. Dargest. v. —, Eberhard Faden & Otto Friedrich Gandert. Berlin : Mittler 1937. VIII, 411 p. 1 t. **89517**

Baeumler, Alfred. Studien zur deutschen Geistesgeschichte. Berlin : Junker & Dünnhaupt 1937. 314 p. **89791**

Berlage, Hans. Altona. Ein Stadtschicksal. Von d. Anfängen bis z. Vereinigung mit Hamburg. Hamburg : Broschek 1937. 207 p. 24 t. **89137**

Bibliographie : p. 20.

Borries, Kurt. Preussen, Österreich und Deutschland in den letzten hundert Jahren (1815—1918). Tübingen : Mohr 1937. 48 p. **P 9.431»1815/1918«**

Entholt, Hermann. Geistiges Leben Bremens in 400 Jahren. Forschungsberichte v. Bruno Schütt, Michael Leiner, Heinz Schecher. Bremen : Geist 1936. 60 p. **X 2125/10/1**

= Abhandlungen u. Vorträge, hg. v. d. Bremer Wissenschaftlichen Gesellschaft, Jg 10. H. 1.

Koebner, Richard. Die Anfänge des Gemeinwesens der Stadt Köln. Zur Entstehung u. ältesten Gesch. d. dtschen Städtewesens. Bonn : Hanstein 1922. XXIV, 606 p. 1 t. Bibliographie : p. XIII—XXIV. **88227**

Paret, Oskar. Die frühschwäbischen Gräberfelder von Gross-Stuttgart und ihre Zeit. Stuttg. : Krais 1937. VIII, 136 p. 14 t. (Veröffentl. d. Archivs d. Stadt Stuttgart, H. 2.) **89765**

Bibliographie : p. 132.

Paul, Gustav. Grundzüge der Rassen- und Raumgeschichte des deutschen Volkes. *[1931.]* 2. unveränd. Aufl. München : Lehmann 1936. XII, 478 p. 1 t. **88592**

Saathoff, Albrecht. Geschichte der Stadt Göttingen bis zur Gründung der Universität. Göttingen : Vandenhoeck & Ruprecht 1937. 292 p. **89222**

Salomon, Ernst v. Nahe Geschichte. Ein Überblick. Berlin : Rowohlt 1936. 123 p. **87686**

Stieve, Friedrich. Vom Volksstamm zum Volksstaat. Ein Überblick über d. politischen Werdegang d. Deutschen. Frankfurt a. M. : Diesterweg 1937. 99 p. **88378**

Tacitus, [Cornelius]. Germania. Erläutert v. Rudolf Much. Heidelberg : Winter 1937. XIV, 464 p. 7 t. (Germanische Bibliothek, V. Rh., 3. Bd.) **88620**

Wien. Institut für Völkerkunde an d. Universität —. Die Indogermanen- und Germanenfrage. Neue Wege zu ihrer Lösung. Salzburg : Pustet 1936. 788 p. (Wiener Beitr. z. Kulturgeschichte u. Linguistik, IV.) **88493**

9.436 Ausztria és az osztrák-magyar monarchia története

Geschichte Österreichs
History of Austria

Auernheimer, Raoul. Wien. Bild und Schicksal. Wien : Lorenz 1938. 265, [9] p. 16 t. **89621**

Bibl, Viktor. Die Tragödie Österreichs. Lpzg : Günther 1937. 587 p. **88698**

Dömötör Mihály. Ferenc Ferdinánd politikája. Bp. : Orsz. Rákóczi szöv. [193?]. 128 p. (Rákóczi-könyvek, 6.) **89594**

Jaksch, August. Geschichte Kärntens bis 1335. Bd 1—2. Klagenfurt : Kleinmayr 1928—29. 4°. **X 6779**

Bd 1. Urzeit bis 1246. XVI, 396 p. Bibliographie : p. XV—XVI.
« 2. 1246—1335. XIV, [2], 466 p. 1 t. Bibliographie : p. XI—XIII.

Kretschmayr, Heinrich. Geschichte von Österreich. *[1936.]* 2. Aufl. Wien : Österr. Bundesverl. f. Unterricht, Wissenschaft u. Kunst 1936. 296 p. **89794**

Roloff, Gustav. Das Habsburger-Reich. Von seiner Entstehung b. z. seinem Untergang (ca 1278—1919). Berlin : Gruyter 1936. 170 p. (Sammlung Göschen, 1102.) **87992**

Schneefuss, Walter. Österreich. Zerfall und Werden eines Staates. Lpzg : Goldmann 1937. 170, [3] p. **89460**

Bibliographie : p. [2].

Streeruwitz, Ernst Ritter v. Springflut über Österreich. Erinnerungen, Erlebnisse und Gedanken aus bewegter Zeit, 1914—1929. Wien: Bernina-Verl. 1937. 478 p. 15 t. **89592**

Suchenwirth, Richard. Das Tausendjährige Österreich. München: Bruckmann 1936. 294 p. 18 t. **87904**

9.439 Magyar történet

Geschichte Ungarns
History of Hungary

Báróczy Sándor feljegyzései a magyar nemesi testőrség életéből 1760—1800-ig. Összeállította 1829-ben Krudy Ferenc. Ford. K. László József. Bp.: M. kir. Hadilevéltár 1936. 98 p. **87812**

Bendefy László. Fontes authentici itinera Fr. Juliani illustrantes. Bp.: Sárkány ny. 1937. [3], 55 p. XXV t. (Ostmitteleuropäische Bibliothek, No 7.) **88942**

Bendefy László. Fr. Julianus utazásának kéziratos kútfői. A 700 éves jubileum alkalmából közreadott teljes szöveg- és hasonkiadást összeáll., jegyzetekkel és magyarázatokkal ellátta —. Bp.: Sárkány ny. 1937. 79 p. 25 t. **89087**

Blandl György. Nagymányok község története. Pécs: Kultúra ny. 1935. 306 p. **88234**

Brandis, Clemens Gr. zu. Die Habsburger und die Stephanskrone. Zürich: Amalthea-Verl. 1937. XII, 200 p. 2 t. **88464**

Csetri Károly, mezőbándi. Bácska lakossága a legrégibb időktől a XIX. sz. végéig. Bp.: Budai-Bernwallner ny. 1936. 65 p. **87941**

Deáky Honor. A savniki apátság története. Pécs: Taizs könyvny. 1937. 51 p. 1 t. (Ciszterci dokt. értekezések, 81.) **R 9.439.057 Savnik**

Deér József. Die Anfänge der ungarisch-kroatischen Staatsgemeinschaft. Bp.: [ny. n.] 1936. 45 p. (Aus: Archivum Europae Centro-Orientales, II. (1936) fasc. 1—2, 5—45 S. Ostmitteleuropäische Bibliothek, No 4.) **R 342.24(439):(439.1)**

Emlékkönyv. Domanovszky Sándor születése 60. évfordulójának ünnepére 1936. V. 27. Bp.: Egyet. ny. 1937. 726 p. 1 t. **88781**

Endes Miklós, csikszentmártoni. Csik-, gyergyókászon-székek (Csik-megye) földjének és népének története 1918-ig. Bp.: Saját kiad. 1938. [8], 633, [5] p. **89353**

Fejes Sándor. Siklós multja. Siklós: Szerző 1937. 375 p. **89554**

Gombos, Albinus Franciscus. Catalogus fontium historiae hungaricae aeve ducum et regum ex stirpe Arpad descendentium ab anno Christi 800 usque ad annum 1301. T. 1. Bp.: Szt. István Akad. 1937. **01694/31**
T. 1. A-C. 1937. X, 811 p.

Gosztonyi Kálmán. Mikor és hogy mentette meg Magyarország katonai ereje Európát? Bp.: Stádium 1937. 50 p. **R 9.439»14«**

Görög Ferenc. A magyar nemzet története. *[1933.]* 2. kiad. 1—2. r. [Cluj-Kolozsvár]: Minerva 1935. 416 p. **87853**

Hoffmann, Leo (Hg.). Kurze Geschichte der Donauschwaben. [O. O. & Dr.] [192?]. 100 p. (Schwäbische Heimatbücherei, 20.) **R 9.439.417»16/17«**

Hóman Bálint. Magyar középkor. Bp.: Magy. tört. társ. 1938. 675, [3] p. (Hóman Bálint munkái.) **89685**

Horváth Henrik. Zsigmond király és kora. König Sigismund u. seine Zeit. Zsigmond király halálának 500 éves évford. kiad. Bp. Szfőv. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 246 p. 26 t. **1977/8**
[Mit einem deutschen Auszug.]
= Budapest szfőv. várostört. monográfiái, VIII.

Horváth Jenő. Szent István diplomáciája. Történelmi tanulmány. Bp.: Sárkány ny. 1937. 112 p. **88057**

Jakab Ferenc. Julián szerzetes útja az őshazába. Győr: Győregyházmegyei alap ny. 1935. 12 p. **R 9.439».../12«**

Jánossy Dénes A. Great Britain and Kossuth. Bp.: Sárkány 1937. 149 p. (Etudes sur l'Europe Centre-Orientale, 9.) **89216**

Lipták, Johann. Bilder aus der zipser Vergangenheit. Urgesch. u. Besiedlung der Zips. Kesmark: Sauter 1935. [4], 174, XVI p. 2 t. **88995**

Lukinich Imre. A history of Hungary in biographical sketches. Transl. Catharine Dallas. Bp.: Vajna 1937. 224 p. 8 t. **89097**

Lukinich Imre. II. Rákóczi Ferenc felségárulási perének története 1701. Bp.: Akadémia 1935. 143 p. 1 t. **89785**

Macurek, Josef. Dejiny madaru a uherského státu. Praze : Vydal Melantrich 1934. 344 p. (Rada spisu duchovédnych, 1.) **89053**

Málnási Ödön vitéz. A magyar nemzet őszinte története. Bp. : Cserépfalvi 1937. 262, [2] p. **88673**

Mihályi Ernő. Szent István élete és művei. 1—2. k. Bp. : Palladis 1937. **89739**

Milleker, Felix. Geschichte der Gemeinde Supljaja (Stefansfeld) im Banat. 1796—1936. Wrschatz : Kirchner 1936. 28 p. (Banater Bücherei, LIV.) **R 9.439.063 Istvánföld**

Miskolczy István. Egykori vélemény II. József reformterveiről. Bp. : Stephaneum ny. 1937. 17 p. (A Szt. Istv. Akad. történelmi-, jogi- & társ. tud. oszt. felolvasásai, 2. k. 5. sz.) **R 9.439»178«(0031)**

Miskolczy István. Magyar-olasz összeköttetések az Anjouk korában. Magyar-nápolyi kapcsolatok. Bp. : Szent István társ. 1937. 340 p. 1 t. **88545**

Missuray-Krúg Lajos. A nyugatmagyarországi felkelés. Sopron : Röttig-Romwalter ny. 1935. 300 p. 5 t. **88005**

Moór Elemér. A magyar nép eredete. (Kritikai tanulmány.) Szeged : Városi ny. 1933. 88 p. (Szegedi Alföldkutató biz. kvt., 16.) **R 303.21(=945.11)**

Moór Elemér. Westungarn im Mittelalter im Spiegel der Ortsnamen. Szeged : Sodalitas amicorum Reg. Univers. Hung. Francisco-Josephinae 1936. VIII, 336 p. 1 t. (Acta litt. ac. scient. Reg. Univers. Hung. Francisco-Josephinae, Tom. X.) **89167**

Röss Bertalan. Aviánói Márk pápai követsége és a török félhold alkonya Magyarországon. Bp. : Magy. kapucinus tartományfőnökség 1936. 205 p. 12 t. **86402**
Bibliográfia : p. 194—196.

Scriptores rerum hungaricarum. Tempore ducum regumque stirpis Arpadianae gestarum. Vol. 1. Ed. Emericus Szentpétery. Bp. : Akadémia 1937. **88020**

Simon László. Zsidókérdés a magyar reformkorban (1790—1848.) Kül. tek. a nemzetiségre. Debrecen : Bertók 1936. 75, [2] p. **R 342.724(439)»1790 : 1848«**

Szépvizi Balás Béla. A csángóság eredete és története. A Moldvában ; Bukovinában ... élő hun-kun ... magyar ősnép ismertetése. 1. rész. Gödöllő : A Székelység kiad. 1934. 137 p. **87976**

Tolna vármegye adattára. 1937. Szerk. Zsadányi Oszkár. A történeti részt írta : papi Kozma Béla. Pécs : Haladás ny. 1937. 266, 83 p. **K 9439/1**

Tragor Ignác. Az emberi élet Vácon és vidékén az őskortól napjainkig. Vác : Váci múzeumegyl. 1937. 200 p. (Váci könyvek, 25.) **88882**

Tresz Sándor. Korjellemző kritériumok hazai középkori emlékeinkben. Diagnostica historica. Dissz. Szeged : Árpád ny. 1937. 79 p. (Kolozsvári-szegedi értekezések a magy. művelődéstörténelem köréből, 35. sz.) **R 902.4(439)**

Zichy Ladomér. A tatárjárás Magyarországon. Pécs : Egyetemi ny. 1934. 111 p. (Veszprém vármegye multja, 2.) **88004**

9.44 Francia történet

Geschichte Frankreichs

History of French

Bathe, Rolf. Frankreichs schwerste Stunde. Die Meuterei d. Armee 1917. Eine hist. Studie. *[1933.]* 2. völl. umgearb. & erweit. Aufl. Potsdam : Protte 1937. 264 p. 1 t. **88386**

Halévy, Daniel. La fin des notables. Paris : Grasset 1930. 294, [8] p. **89674**

Tapié, Victor-L. La politique étrangère de la France et le début de la guerre de trente ans. (1616—1621.) Paris : Leroux 1934. VIII, 672 p. **88373**

9.45 Olasz történet

Geschichte Italiens — History of Italy

Ady, Cecilia M. The Bentivoglio of Bologna. A study in despotism. London : Milford 1937. XVI, 214 p. 6 t. **88089**
Bibliography : p. XI—XVI.

Holldack, Heinz. Söhne der Wölfin. Wandlung Italiens. Stuttg. : Franck 1937. 197 p. 6 t. **88334**

Savelli, Agostino. Itália története a birodalom bukásától a birodalom megalapításáig. Ford. Brelich Mario. Bp. : Athenaeum [1937]. 336 p. **88699**

9.495 Balkán történet

Geschichte des Balkans
History of Balkans

Emerit, Marcel. Les paysans Roumains, depuis le traité d'Andrinople jusqu'à la libération des terres (1829—1864). Étude d'histoire sociale. Paris: Recueil Sirey 1937. 577, [3] p. **A 49.98/85**

Patterson, Eric J. Jugoslavia. [Bristol]: Arrowsmith 1936. VIII, 136 p. (Modern states series, XII.) **A 49.30/83**
Bibliographie: p. 131—132.

Seton-Watson, R[obert] W[illiam]. Histoire des Roumains de l'époque romaine à l'achèvement de l'unité. Paris: Presses Universitaires 1937. VIII, 664, [1] p. 1 t.
Bibliographie: p. 633—643. **A 49.98/83**

9.5 Ázsia története

Geschichte Asiens — History of Asia

Amann, Gustav. Chiang Kaishek und die Regierung der Kuomintang in China. Berlin: Vowinckel 1936. VIII, 240 p. 9 t. **A 51.32/69**

Babinger, Franz. Die Geschichtsschreiber der Osmanen und ihre Werke. Mit einem Anhang: Osmanische Zeitrechnungen v. Joachim Mayr (Walchsee). Lpzg: Harrassowitz 1927. VIII, 477 p. **A 50.80/8**

Chiang Kai-Shek. China at the Crossroads. London: Faber and Faber 1937. 232 p. **A 52.32/44**

Donkan, Rupert. Die Auferstehung Arabiens. Ibn Sauds Weg u. Ziel. Wien: Goldmann 1935. 260 p. 1 t. **A 53.32/7**
Bibliographie: p. 253—258.

Hovhannesian, Eghia. Arménia népe. Multja, történelme. Irodalma, sajtója, művészete. Az örménykérdés. Az örmény-kolóniák. Magyarországi örmények. Gödöllő: Kalántai ny. 1934. 302 p. 5 t. **A 50.94/116**

Kastein, Josef. Jerusalem. Die Geschichte eines Landes. Wien: Löwit 1937. 417, [2] p. **A 56.99/37**

Lammens, H. La Syrie. Précis historique. Vol. 1—2. Beyrouth: Impr. Catholique 1921. **A 50.94/122**

Ligeti Lajos. Kína. Mult és jelen. Bp.: Magyar Szemle társ. 1935. 80 p. (Kincsestár, 20.)
Bibliográfia: p. 79—80. **A 51.90/33**

Megyeri József. A mai Kína kialakulása. Bp.: Toldi 1936. 164 p. **A 51.32/67**
Bibliográfia: p. 161—162.

Mikusch, Dagoberth v. Kamál Atatürk (Gázi Musztafa Kemál). Fél évszázad Törökország történelméből. Vitéz József Ferenc kir. herceg előszavával. Ford.: vitéz Horváth Béla. Bp.: v. Horváth Béla 1937. 201 p. **88926**

Nourse, M[ary] A. 400 millions d'hommes. Histoire des Chinois. Avantpropos & trad. de Jean Marquès-Rivière. Paris: Payot 1936. 351 p. (Bibliothèque historique.) **A 51.90/35**
Bibliographie: p. 349—351.

Oldest story, The—. Doings of our Ancestors in India. 10000 years ago. Transl. from Pre-Vedic Sanskrit by W. A. Macdonald. London: Questal pr. 1908. 170 p. **A 54.90/33**

9.7 Amerika története

Geschichte Amerikas
History of America

Kelemen Pál. Battlefield of the gods. Aspects of Mexican history, art and exploration. Intr. by Alfred M. Tozzer. London: Allen & Unwin 1937. 212 p. 36 t. **88207**

Wyllys, Rufus Kay. The French in Sonora (1850—1854). The story of French adventures from California into Mexico. Berkeley, California: Univ. of California pr. 1932. XII, 319 p. 1 t. **2447**
= University of California publ. in history, XXI.

902.6 Archeológia

Archäologie — Archaeology

Abramic, Michael & Anton Colnago. Untersuchungen in Norddalmatien. Wien: Jahreshefte d. österr. Archäologischen Instituts 1909. p. 15—111. (Sonderdr. a. d. Jahresheften d. österr. Archäologischen Instituts, Bd XII.) **A 49.94/296**

Bálint Alajos. A Makó-mezőkopáncsi középkori temető sírleletei. Makó: Csanádvárm. közönsége 1936. 20 p. 2 t. (Csanádvármegyei könyvt., 32.)
R 902.6(439.024) Makó-Mezőkopáncs

Bárányné Oberschall Magda. Konstantinos Monomachos császár koronája. Bp.: Magy. történeti Múzeum 1937. 4°. 96 p. (Archaeologia Hungarica, XXII.) **X 6819**
[Magyar — angol.]

Csalogovits József. Tolna vármegye múzeumának újabb szerzeményei I. 1. Őskori leletek Dunaföldváron. — 2. Újabb kőkori leletek. — 3. A kányai kocsiurna. Pécs : Dunántul ny. 1936. 42 p. 6 t. (Tolna vármegye multjából, 2.) **88081**
[Magyar — német.]

Fettich Nándor. A honfoglaló magyarság fémművessége. Bp. : Magy. Történeti Múzeum 1937. 4°. XIV p. 137 t. (Archeologia Hungarica, 21.) **X 6818**
[Magyar — német.]

Finály [Gábor] Gabriel. Archäologische Funde in Ungarn (1925—1934.). Pécs : Szerző 1936. 44 p. (Pannónia kvtár, 27.) **R 902.6(439)**

Gadd, C[yril] J[ohn]. The stones of Assyria. The surviving remains of Assyrian sculpture their recovery and their original positions. London : Chatto & Windus 1936. 4°. XVII, 252, 14 p. 47 t. **A 50.73/5**

Herzfeld, Ernst E. Archaeological history of Iran. Oxford : University pr. 1935. VI, [6], 112 p. 12 t. **A 55.93/5**

Horváth Tibor. Az üllői és a kiskőrösi avar temető. Bp. : Magy. tört. múzeum 1935. 4°. 128 p. XLVII, II t. (Archeologia Hungarica, XIX.) **X 6833**
[Magyar & német.]

Jentsch, Rudolf. Wanderfahrten eines Historikers durch Bulgarien. Sofia : Bulgarienwart-Verl. 1935. 78 p. **A 49.96/48**

Marosi Arnold & Fettich Nándor. Dunapentelei avar sírleletek. A Székesfehérvári Múzeum fennállásának 25 éves jubileumára. Bp. : Magyar Történeti Múzeum 1936. 105 p. VIII t. **1759/18**
[Magyar, francia.]
= Archaeologia Hungarica, XVIII.

Marzemin, Giuseppe. Le origini romane di Venezia. Venezia : Fantoni 1937. 430, [12] p. 24 t. **89357**

Paulovics István. A szőnyi törvénytábla. Bp. : Magy. tört. múzeum 1936. 4°. 68 p. 11 t. **1759/20**
[Magyar — francia.]
= Archaeologia Hungarica, XX.

Supka Ervin. Adatok a szkita emlékanyag eredet kérdéséhez. Dissz. Bp. : Saját kiad. 1935. 50 p. **R 902.6(043)**

Török Gyula. A kiszombori germán temető helye népvándorláskori emlékeink között. Szeged : Somogyi könyvt. & Városi Múzeum 1936. 79 p. 12 t. **X 2009/6**
= A Szegedi Városi Múzeum kiadványai, 6.
[Magyar — német.]

91 Földrajz

Geographie — Geography

Almásy L[ászló]. Récentes explorations dans le désert Libyque. (1932—1936.) Caire : Schindler 1936. 97, [5] p. 18 t. **89716**

Baedeker, Karl. Riviera. Südöstliches Frankreich. Korsika. 6. Aufl. Lpzg : Baedeker 1936. XXXII, 504 p. 90 t. **88023**

Baedeker, Karl. Unteritalien. Sizilien, Sardinien, Malta. 17. Aufl. Lpzg : Baedeker 1936. LXXVIII, 530 p. 77 t. **88930**

Baktay Ervin. A Pandzsáb az öt folyó országa. Bp. : Franklin [1937?]. 185, [3] p. 22 t. (A Magy. földr. társ. könyvt.) **A 54.95/3**

Balla [Ignác] Ignazio. L'Ungheria e gli ungheresi. Milano : Treves 1937. 269, [3] p. **88681**

Benesch, Erwin. Österreichs Alpenwelt. Über Berg u. Tal v. Bodensee bis z. Wienerwald. München : Bruckmann 1937. 271 p. 1 t. **89713**

Berger, Arthur. Südseemalanga. Als Gast d. Sonnenkinder auf Samoa. Berlin : Sibyllen-Verl. 1932. 174 p. (Die Orbis Scriptus Bände.) **89203**

Bordeaux, Henry. Au pays des Elisabeth. Paris : Plon 1937. 43, [4] p. 7 t. **88244**

Borzsák István. Magyarország földje a régi görög irodalom tükrében. (Egy fejezet az antik felfedezés történetéből.) Pécs : Dunántúl ny. 1936. 15 p. (Pannónia könyvtár, 23.) **R 911(439) : 88**

Burnham, John B. The rim of mystery. A hunter's wanderings in unknown Siberian Asia. Approv. by The boone and crockett club. New York : Putnam 1929. XV, 281 p. 25 t. **A 57.30/7**

Bükk, Mátra, Hegyalja, Nógrád, Salgó és Cserhát. Utikalauz. 3. kiad. Összeáll. Springer József. Debrecen : Springer 1937. 300 p. **88485**

Cheesman, R[obert] E. In unknown Arabia. With a foreword by sir Percy Z. Cox. London : Macmillan 1926. XX, 447 p. 29 t. **A 53.91/11**

Cholnoky Jenő. Balaton. Bp. : Franklin 1937. 190 p. 48 t. (A magyar földrajzi társaság könyvtára.) **88539**

Cholnoky Jenő. Magyarország földrajza. Bp. : Franklin [1937]. 529 p. 6 t. (Föld és élete.)
Bibliográfia : p. 520—529. **K 91439/5**

Christiansen, Friedrich. Das spanische Volk. Sein wahres Gesicht. Lpzg: Bibliographisches Inst. 1937. 521 p. 1 t. **87881**

Döhring, Karl. Siam. Bd 1—3. Darmstadt: Folkwang 1923. (Der indische Kulturkreis. Bd 1—3: Siam.) **A 59.93/4**

Bd 1. Land u. Volk. 60 p. 71 t.
Bd 2. Die bildende Kunst. 60 p.
Bd 3. Fehlt.

Emresz Károly. A tapolcai medence. Tájföldr. tanulmány. Szeged: Árpád ny. 1937. 64 p. **R 91.439.071**

Eschmann, Ernst Wilhelm. Griechisches Tagebuch. Jena: Diederichs 1936. 310 p. **88344**

Faragó László. Az új Palesztina. *[Palestine of the eve.]* Ford. Wiesner Juliska. Bp.: Dante 1936. 228 p. 8 t. **A 56.99/36**

Finna Béla. Barangolások a mindegyre jobban elnémuló harangok országában. (Egy túrista feljegyzései írásban és képekben.) Fényképezték Graef Zoltán & Finna Béla. Bp.: Lukács 1937. 128 p. **89352**

Flemming, Peter. Tataren Nachrichten. Eine Reise von Peking nach Kaschmir. Deutsch v. Hans Reisiger. Berlin: Rowohlt 1936. 420 p. 17 t. **A 51.96/15**

Foller, Hermann. A napsütéses Jáva. *[Unter Javas Sonne. 1926.]* Ford. F. Rétay Margit. Bp.: Franklin [1937]. 149 p. 8 t. (Világjárók, Új sor.) **A 92.91/5**

Forbath [László] Ladislaus. Die neue Mongolei. Nach Joseph Gelata's Tagebuch. Aus d. Engl. übertr. von Hans Kaempfer. Berlin: Schützen-Verl. [1936]. 326 p. 54 t. **A 51.97/9**

Fotografia Türkiye. Ankara: Matbuat Umum Müdürlügü [193?]. 4°. [20] p. [158] t. **Aq 56.72/1**

Germanus Gyula. Allah akbar! 1—2. k. Bp.: Révai 1936. **A 50.30/64**

Graefe, Axel v. Iran. Das neue Persien. Mit einem Geleitw. v. Reichsminister d. Auswärtigen Freiherrn v. Neurath. Berlin: Atlantis-Verl. 1937. XIV, 132 p. **Aq 55.71/1**

Grieben. Paris. 22. Aufl. Berlin: Grieben 1937. 126 p. 14 t. (Grieben, Reiseführer, 212.) **88763**

Halász Szabó Anna. A Tisza völgye Csongrád-Szeged között. Dissz. Szeged. Mindszent: Horváth-ny. 1937. 55 p. **R 91.439.026**

Bibliográfia: p. 52—53.

Három gyermek. Patience, Richard és Johnny Abbe elmeséli kizárólag felnőtteknek tizenegyévi bolyongását a világ körül. *[Around the world in eleven years.]* Ford.: Földes Jolán. Bp.: Palladis [1936?]. 191 p. 25 t. **88075**

Hedin, Sven. Die Seidenstrasse. *[193?.]* 2. Aufl. Lpzg: Brockhaus 1936. 264 p. 28 t. **A 51.93/2**

Heske, Franz. Im heiligen Lande der Gangesquellen. Neudamm: Neumann 1937. 532 p. 27 t. **A 54.91/44**

Hiltebrandt, Conrad Jacob. Dreifache schwedische Gesandtschaftsreise nach Siebenbürgen, d. Ukraine u. Constantinopel. (1656—1658). Hg. & erl. v. Franz Babinger. Leiden: Brill 1937. XXX, [2], 259 p. **89479**

Hoppé, E[rnst] O[tto]. Die Vereinigten Staaten. Das romantische Amerika. Baukunst, Landschaft und Volksleben. Berlin: Wasmuth 1927. 4°. XXXVIII, 304 p. **X 6794**

Jackson, Thomas Graham. Memoires of travel. Cambridge: Univ. pr. 1923. VI, 172 p. 1 t. **88775**

Juhász Andor. Halló itt Róma! Utikönyv. Bp.: Révai 1937. 203 p. 26 t. **89748**

Kent, William (ed.). An encyclopaedia of London. London: Dent 1937. XII, 772 p. 16 t. **89099**

Keöpe Viktor. Titokzatos Kína. Bp.: Franklin [1937]. 205, [3] p. 20 t. (Magy. földrajzi társaság kvtára.) **A 51.91/65**

Kiderlen, Hans F. Fahrt ins neue Amerika. Hamburg: Hanseatische Verl.-Anst. 1936. 140, [4] p. **88069**

Kodolányi János. Suomi. A csend országa. Bp.: Cserépfalvi 1937. 141 p. 3 t. **A 47.95/52**

Kovrig János. A sárga kontinensen déltől északig. Bp.: Franklin [1936]. 163 p. 9 t. **A 51.91/62**

Lajtha Edgár. Japán tegnap, ma és holnap. Bp.: Dante kiad. 1936. 292 p. 13 t. **A 52.30/45**

Larson, F[rans] A[ug]. Die Mongolei und mein Leben mit den Mongolen. (The Duke of the Mongolia.) Übertragen von Ruth Andreas-Friedrich. Altenburg: Kiepenheuer [1936]. 232 p. 8 t. **A 51.97/10**

Leclercq, Jules. Voyage au Mont Ararat. Paris: Plon 1892. 328 p. 2 t. **A 50.94/119**

Lockhart, Bruce. Return to Malaya. London : Putnam 1936. 426 p. **88002**

Ludwig, Emil. Der Nil. Lebenslauf eines Stromes. Bd 1—2. Amsterdam : Querido Verl. 1935—1937. **A 62.91/18**

Ludwig, Emil. A Nilus. *[Der Nil.]* Déry Tibor. Bp. : Athenauem [193?]. 256 p. 9 t. **A 62.91/19**

Luttor Ferenc. Római utikönyv. Bp. : Szent István társ. 1937. 204 p. 1 t. **88555**

Mikszáth Gyula. Diósjenő és környékének földrajzi viszonyai. Dissz. Szeged. Győr : Széchenyi ny. 1937. 75 p. 24 t. **88878**
Bibliográfia : p. 73—75.

Morton, H. V. Az Üdvözítő nyomában. *[In the steps of the Master. 1934.]* 1—2. k. Ford. : Kosáryné Réz Lola. Bp. : Palladis [1937]. **88125**

Natori, Jounosuke. Grosses Japan. (Dai Nippon.) Mit einem Geleitw. v. Gr. Mushakoji u. Einleitung v. F. Rumpf. Berlin : Specht 1937. 144 p. **A 52.30/46**

Nesbitt, L. M. Az ismeretlen Abesszínia. *[Desert and farest].* Ford. Halász Gyula. Átnézte Mauritz Béla. Bp. : Kir. magy. term. tud. társ. 1937. VIII, 326 p. 22 t. (Term. tud. könyvkiad. váll., 107.) **88883**

Neubach, Walther. Die glücklichen Inseln. Die Kanarischen Inseln u. Madeira. Lpzg : Velhagen & Klasing 1937. 16, 64 p. **88472**

Pflüger, Alexander. Smaragdinseln der Südsee. Bonn : Strauss [1901]. X, 244 p. 9 t. **A 91.91/3**

Schäfer, Ernst. Unbekanntes Tibet. Durch d. Wildnisse Osttibets zum Dach d. Erde. *[19??.]* 2. Aufl. Berlin : Parey 1937. VIII, 296 p. 23 t. **A 51.91/63**

Scherer, James A. B. Manchukuo : A bird's-eye view. Tokyo : Hokuseido pr. 1933. 146 p. 14 t. **A 51.98/6**

Schmidt, Peter Heinrich. Philosophische Erdkunde. Die Gedankenwelt d. Geographie u. ihre nationalen Aufgaben. Stuttg. : Enke 1937. VIII, 122 p. **88248**
Bibliographie : p. 109—112.

Schroth, Heinz. Die Transkei — Territorien, ihre Entstehung und ihre Entwicklung unter dem europäischen Einfluss. Diss. Lpzg. Bottrop i. W. : Dr. Postberg 1936. VIII, 98 p. **P 91.687**
Bibliographie : p. 84—92.

Shurcliff, Sidney Nichols. Jungle Islands. The »Illyria« in the South Seas. With a scientific appendix by Karl Patterson Schmidt. New York : Putnam 1930. 4°. XVI, 298 p. 92 t. **X 6821**

Sidgwick, Christopher. Whirlpools on the Danube. London : Hutchinson 1937. 288 p. 16 t. **88324**

Steele, Harwood. Nordwärts. Die kanadische Polizei erorbert die Arktis. (Policing the Arctic 1936.) Aus d. Englischen v. F. v. Bothmer. Berlin : Schlegel [1937]. 230 p. 7 t. **89201**

Stratil-Sauer, G[ustav]. Meschhed. Eine Stadt baut am Vaterland Iran. Lpzg : Staneck 1937. 167 p. 11 t. **88474**
Bibliographie : p. 161—166.

Sturmann, Manfred. Palästinensisches Tagebuch. Aufzeichungen einer Reise. Berlin : Brandus 1937. 58 p. (Gestern u. heute, 7.) **89757**

Sulkowsky Zoltán. Motorral a föld körül. 170.000 km az öt világrész 68 országán keresztül. Baktay Ervin előszavával. Bp. : Szerző [1937]. 319 p. 48 t. **A 50.91/64**

Cs. Szabó László. Doveri átkelés. (Nyugat-európai helyzetkép.) Bp. : Cserépfalvi 1937. 204 p. (»Válság és új élet«, 1.) **88117**

Thirring Gusztáv. Szombathely és környékének részletes kalauza. Bp. : Turistaság és Alpinizmus r. t. kiad. 1933. 32 p. 1 t. (Thirring-Vigyázó : Részletes helyi kalauzok, 18.) **R 91.439.069 Szombathely (026)**

Tucci, G[iuseppe] & E. Ghersi. Kincses Tibet. Az 1933. évi Tucci-féle Nyugat-Tibeti tudományos kutatóút krónikája. (Cronica della missione scientifica Tucci nel Tibet occidentale 1933.) Ford. Révay József. Bp. : Franklin [1934?]. 181 p. 28 t. (Magyar Földrajzi Társaság könyvtára.) **A 50.98/26**

Ullmann, Hermann. Land der Zukunft. Reise in Brasilien. Jena : Diederichs 1937. 144, [4] p. **89288**

Upton Close (Josep Washington Hall). In the land of the Laughing Buddha. The adventures of an American barbarian in China. New York : Putnam 1928. XXIV, 359 p. 26 t. **A 51.30/53**

Vogel, Hans. China ohne Maske. 20000 km. mit d. schweizerischen Filmexpedition. Zürich : Müller 1937. 178, [2] p. 40 t. **A 51.91/64**

Wien-Bécs és környéke. 2. kiad. Bp.: Kunossy [193?]. 172, [4] p. 2 t. (Panoráma utikönyvek, IX.) **88025**
Bibliográfia: p. 1—2.

Zedwitz, Franz Gr. Zaubervoller Balkan. Südost-Europa zwischen gestern u. morgen. Berlin: Ullstein 1937. 186, [2] p. 20 t. **A 49.30/76**

Zweig, Stefan. Magellan. Der Mann und seine Tat. Wien: Reichner 1938. 370 p. 29 t. **89590**

910.2 Idegenforgalom

Fremdenverkehr — Tourism

Gundel Endre. Az idegenforgalom elmélete és gyakorlata. Bp.: Idegenforgalmi érdekeltségek szövetsége kiad. 1937. 151 p. (Idegenforgalmi könyvtár.) **88065**
Bibliográfia: p. 147—150.

Károlyi Sándor. A magyar idegenforgalom jövője. Masirevich György & Szőke Károly rajzaival. Bp.: Athenaeum [193?]. 124 p. 14 t. **88770**

Medriczky Andor. A Magyar városok országos szövetsége különleges hivatása a magyar idegenforgalom szolgálatában. Bp.: Szfőv. háziny. 1937. 20 p. (Városok Lapjá-ból.) **R 910.2(439)**

912 Térképek

Karten. Atlanten — Maps. Atlases

Á. T. I. [Állami térképészeti intézet] kis atlasz. Földrajzi leírás, statisztikai adatok [stb.] Bp.: Magy. kir. áll. térképészeti int. [1937]. VIII, 176 p. 32 t. 156, [3] p. **K 9120/25**

Duna. Budapest—Vác. Bp.: Áll. térképészet [1935]. 48×190 cm. (Vizi sporttérképek, 5.) **T 678**

Duna. Budapest—Paks. Bp.: Áll. térképészet [1935]. 24×217 cm. (Vizi sporttérképek, 12.) **T 683**

Duna. Esztergom—Győr. Bp.: Áll. térképészet [1935]. 24×336 cm. (Vizi sporttérképek, 7.) **T 680**

Duna. Gönyü—Oroszvár—Wien. Bp.: Áll. térképészet [1935]. 24×345 cm. (Vizi sporttérképek, 8, 10. sz.) **T 681**

Duna. Vác—Esztergom. Bp.: Áll. térképészet [1935]. 24×280 cm. (Vizi sporttérképek, 6.) **T 679**

Győri (Mosoni) Dunaág. Bp.: Áll. térképészet [1935]. 24×240 cm. (Vizi sporttérképek, 9.) **T 682**

Luth, Rudolf zu der. Wehrwissenschaftlicher Atlas. *[1917.]* 4. Aufl. Heidelberg: Vowinckel 1937. 108 p. **X 6788**

Nouveau plan de Strasbourg avec la nomenclature des rues. Nancy: Berger-Levrault 1936. 16 p. 1 t. **T 685**

Szécsi Ferenc. Statisztikai-földrajzi világatlasz. Bp.: Universum [1937]. 78, 63 p. 24 t. **K 9120/19**

92 Életrajzok. Emlékiratok

Biographien. Memoiren
Biography. Memoirs

Ambrózy Ágoston. Apponyi. Adalékok lélekrajzához és nemzetközi munkásságához. Újpest: »Grafika« ny. váll. 1937. 59 p. **89552**

Andronikow, Wladimir. Margarethe von Wrangell. Das Leben einer Frau 1876—1932. Aus Tagebüchern, Briefen u. Erinnerungen. München: Langen & Müller 1936. 383 p. 8 t. **89255**

Aretz, Gertrud. Glanz und Untergang der Familie Napoleons. Wien: Bernina-Verl. 1937. 607 p. 18 t. **88823**

Armstrong, H[arold] C[ourtency]. Ibn Saud. König im Morgenland. Dtsche Ausg. v. Paul Fohr u. Dagobert v. Mikusch. Lpzg: List 1936. 339 p. 8 t. **A 53.92/1**

Aubry, Octave. Kaiserin Eugenie. Übertragung a. d. Französ. v. Hans Dühring. Lpzg: Rentsch [1937]. 430 p. 16 t. **89265**
Bibliographie: p. 427—429.

Aubry, Octave. Sankt Helena. Übertr. a. d. Franz. v. Hans Dühring. Bd 1—2. Erlenbach-Zürich: Rentsch [1936.] **87965**
Bd 1. Die Gefangenschaft Napoleons. 375 p. 16 t.
Bd 2. Der Tod d. Kaisers. 416 p. 14 t. Bibliographie: p. 412—415.

Bailly, Auguste. Der Kardinal als Diktator. Das Leben Richelieus. Aus d. Franz. v. Hans Rothe. Lpzg: List 1937. 354 p. 8 t. **89529**

Baker, G[eorge] P[hilipp]. Annibal 247—183 av. J.-C. Trad. de l'anglais par A. Lageix. Paris: Payot 1935. 316, [1] p. (Bibliothèque historique.) **A 61.92/2**

Balkányi Enikő. Déryné Széppataki Róza. Bp.: Kerényi könyvny. 1937. 56 p. **R 92.792(439) Déryné Széppataki Róza**
Bibliográfia: p. 55.

Bánfi Florio. Fra Niccolo de Mirabili O. P. Reggente dello studio di S. Maria Novella di Firenze. P. 1. Firenze: Convento S. Maria Novella 1937. 26 p. **R 92.271.2**

Barthélemy, [François]. Mémoires 1768—1819. Publ. par Jacques de Dampierre. Paris: Plon 1914. XVI, 434 p. 2 t. **88738**

Batiffol, Louis. Richelieu et Corneille. La légende de la persécution de l'auteur du »Cid«. Paris: Calmann-Lévy 1936. VI, 197, [5] p. 2 t. **89637**

Bälz, Erwin. Das Leben eines deutschen Arztes im erwachenden Japan. Tagebücher, Briefe, Berichte hg. v. Toku Bälz. *[1930.]* 3. Aufl. Stuttg.: Engelhorn 1937. 284, [3] p. 6 t. **A 52.30/40**

Bendefy László. Az ismeretlen Juliánusz. A legelső magyar ázsiakutató életrajza és kritikai méltatása. Bp.: Stephaneum 1936. 190 p. 13 t. **87939**
Bibliográfia: p. 174—178.

Bene István. Karácson Imre élete és művei. (1863—1911.) Halálának 25. évfordulója alkalmából. Győr: Győregyházmegyei alap ny. 1936. 37 p. 3 t. (Győri Szemlé-ből.) **R 92.901(439) Karácson Imre**

Benedek Rózsi [stb.]. Ezerév nagyasszonya. Irták —, B. Radó Lili, D. Lengyel Laura [stb.] Előszóval ell. gr. Apponyi Albertné. Bp.: Dante kvkiadó 1937. 313 p. 15 t. **89221**

Benedikt, Ernst. Kaiser Joseph II. 1741—1790. Mit Benützung ungedruckter Quellen. Wien: Gerold 1936. 363 p. 12 t. **88139**

Benkard, Ernst (Hg.). Leben des Vittorio Alfieri aus Asti. Von ihm selbst geschrieben. Frankfurt a. M.: Frankfurter Verl.-Anst. 1924. 465 p. 32 t. **88572**

Berdrow, Wilhelm. Alfred Krupp und sein Geschlecht. Geschichte eines deutschen Familienunternehmens. Berlin: Verl. f. Sozialpolitik 1937. 320 p. 16 t. **88780**

Bernstorff, Johann Heinrich Graf. Erinnerungen und Briefe. Zürich: Polygraph. Verl. 1936. 271 p. 1 t. **87844**

Berzeviczy György. Az én első hatvanöt életévem. Bp.: Gergely 1936. 356 p. **88357**

Bibl, Viktor. Kaiser Franz. Der letzte römisch-deutsche Kaiser. Lpzg: Günther 1938. 412 p. 14 t. **89760**

Bishop, Morris. Pascal. The life of genius. London: Bell 1937. X, [4], 398 p. **88295**

Bodelschwingh, G. v. Der Ruf eines Einsamen. Aus Leben u. Tagebuch d. Erfinders Wilhelm Schmidt. *[1931.]* 4. Aufl. Stuttg.: Steinkopf 1935. 147 p. 1 t. **88510**

Bodley, R. V. C. Admiral Togo. Leben eines Helden. Aufstieg einer Nation. Aus d. Engl. übers. Theodor Lücke. Berlin: Herbig 1936. 327, [3] p. 8 t. **A 52.92/4**

Boksay Antal, vitéz. Egy repülőtiszt háborús élményei. Bp.: Renaissance kiad. 1938. 141 p. 8 t. **89626**

Bolitho, Hector. Der grosse Coburger und seine Zeit. Albert, Prinzgemahl d. Königin Viktoria v. England. Aus d. Engl. übers. Ludwig Ueberfeldt. Dresden: Reissner 1937. 356 p. 8 t. **89278**

Bory, Robert. La vie de Franz Liszt par l'image. Précédée d'une introduction biographique par Alfred Cortot. Paris: Horizons de France 1936. 249 p. (715. sz. példány.) **q 091/411**

Böhm Emil. Dalosnaplómból. A királydíjas pécsi dalárdába való felvételem 40 éves emlékére. Pécs: Irod. & könyvny. r. t. ny. 1936. 264 p. **89180**

Brandenburg, Hans. Friedrich Hölderlin. Sein Leben u. sein Werk. Lpzg: Haessel 1924. 218, [4] p. **88627**

Brehm, Bruno. Die weisse Adlerfeder. Geschichten aus meinem Leben. München: Piper 1937. 246 p. **89636**

Brehm Hugo. Igy kezdődött. Apis és Este. *[So fing es an. Apis und Este.]* Ford. Fenyő László. Bp.: Grill 1936. 408 p. **88915**

Buch der Keyserlinge, Das—. An den Grenzen zweier Welten. Lebenserinnerungen aus einem Geschlecht. Berlin: Fischer 1937. 428, [3] p. **89271**

Buchanan, Meriel. Anne of Austria. The infanta queen. London: Hutchinson 1936. 288 p. 16 t. **88060**

Bülau, Friedrich. Geheime Geschichten und rätselhafte Menschen. Ausgew. Ausg. Wien: Bernina-Verl. 1937. 588 p. 27 t. **87722**

Bülau, Friedrich. Seltsame Schicksale aus vier Jahrhunderten. Wien : Bernina-Verl. 1937. 534 p. 31 t. **89628**

Chambrun, Longworth. Kitűnő barátom Shakespeare. John Lacy, Őfelsége színészének visszaemlékezései. *[Mon grand ami Shakespeare.]* Ford. Benedek Marcell. André Maurois előszavával. Bp. : Dante kiad. 1937. 324 p. 1 t. **89625**

Cooper, Duff. Haig. Ein Mann u. eine Epoche. Berlin : Schlegel [1937]. 483 p. 1 t. **89612**

Cooper, Duff. Talleyrand. Ford. : Harsányi Zsolt. Bp. : Singer & Wolfner 1937. 396 p. **89297**

Corti, Egon Caesar. Ludwig I. von Bayern. Ein Ringen um Freiheit, Schönheit und Liebe. München : Bruckmann 1937. XIII, 698 p. 69 t. **89453**
Bibliographie : p. 671—681.

Curie, Eve. Madame Curie. Leben u. Wirken. Wien : Bermann-Fischer 1937. 458 p. 6 t. **89455**

Daudet, Léon. La tragique existence de Victor Hugo. Paris : Michel 1937. 252, [2] p. **89638**

Daye, Pierre. Stanley. Die Eroberung v. Zentralafrika. Lpzg : Goldmann 1937. 250 p. **89618**

Decaen, [Charles Mathieu Isidore] général. Memoires et journaux. Publ. avec introd., notes et cartes par Ernest Picard & Victor Paulier. T. 1—2. *[18??.]* 2. ed. Paris : Plon 1910—11. **88740**
T. 1. 1793—1799. Siège de Mayence. Armée de Rhin-et-Moselle. Armées du Danube et du Rhin. 1910. XXVI, 459 p. 4 t.
T. 2. 1800—1803. Armée du Rhin. Bonaparte. et Decaen. Départ pour l'Inde. 1911. VII, 440 p.

Dér Miklós. Schneller István pályája és pedagógiai munkássága. Dissz. Szeged : Szerző 1937. 67 p. (A Szegedi Ferenc József-tudományegyetem pedagógiai-lélektani intézetéből, 18.) **89011**
Bibliográfia : p. 65—66.

Diesel, Eugen. Diesel. Der Mensch, das Werk, das Schicksal. Hamburg : Hanseatische Verlagsanst. 1937. 491 p. 5 t. **89452**

Dortu, Max. Thomas Münzer. III. Teil d. Trilogie Menschen. Lpzg : Roter Türmer Verl. 1926. 109, [5] p. **87705**

Duff, A. B. & F. Galy (ed.). Hommes d'État. Vol. 1—3. Paris : Brouwer 1936. **89259**
Vol. 1. Philippe de Macédonie. C. Gracchus. Sylla. Constantin. Théodoric le Grand. Nicéphore II. Phocas. 623, [5] p. 6 t.
« 2. Frederic II de Hohenstauffen. St. Louis. Louis XI. Laurent de Magnifique. Michel de l'Hôpital. Philippe II d'Espagne. 598, [4] p. 6 t.
« 3. Catherine II. Danton. Metternich. Cavour. Thiers. Disraeli. 723, [5] p. 6 t.
Bibliographie : p. 597—598.

Dufner-Greif, Max. Von Bosniaken und Towarczys. Das Leben ihres Generals Heinrich Johann Freiherr von Günther (1736—1803). Berlin : Hugo & Schlothem [1937]. 163 p. **88719**
Bibliographie : p. 163.

Easum, Chester Verne. Carl Schurz. Vom deutschen Einwanderer z. amerikanischen Staatsmann. Weimar : Böhlau 1937. XI, 219 p. 1 t. (Die dtsche Leistung i. d. Welt, Bd 1.) **88949**
Bibliographie : p. 215—219.

Eine Welt schreibt an Goethe. Gesammelte Briefe. Hg. & erläutert v. Rudolf K. Goldschmit-Jentner. Kampen-Sylt : Kampmann 1937. 340 p. 1 t. **89126**
Bibliographie : p. 337—339.

Ellert, Gerhart. V. Károly. Történeti regény. Tóth László bev. tanulmányával. Ford. Benedek Marcell. Bp. : Dante [1937]. XIX, 368 p. 6 t. (Korok és hősök regényei.) **89450**

Ernst, Fritz. Kleinjogg der Musterbauer in Bildern seiner Zeit. Zürich : Atlantis Verl. 1935. 124, [3] p. 5 t. **89199**

Fekete Antal. Gróf Széchenyi István vallásossága. Bp. : »Élet« 1936. 216 p. (Palaestra Calasanctiana. A piaristák dokt. ért. az 1932. évtől, 16. sz.) **89026**

Ferenczy Viktor. Jedlik Ányos István élete és munkássága. 1800—1895. 1—2. r. Győr : Egyházmegyei ny. 1936—37. (Győri kat. Czuczor Gergely gymn. 1935/36. és 1936/37. Értesítőjéből.) **88769**

Ffrench, Jvonne. Mrs. Siddons: Tragic actress. London : Cobden-Sanderson 1936. 286 p. 10 t. **88330**

Flake, Otto. Türkenlouis. Gemälde einer Zeit. Berlin : Fischer 1937. 447 p. 2 t. **89268**

Fleischmann, Hector. Roustam, mameluck de Napoleon. Paris : Mericant [1910]. XXI, 384 p. **88103**

Flynn, John T. Gold von Gott. Die Rockefeller-Saga. Übers. v. Viktor Polzer. Berlin: Zsolnay 1937. 616 p. 1 t. **89611**

Földes Éva. Mussolini, az ujságíró. Bp.: Otthon ny. 1937. 72 p. 1 t. (A Budapesti Pázmány Péter tud. egyet. olasz int.-nek kiadványai, 13.) **R 92.32(45) Mussolini**
[Magyar & olasz.]

Frischhauer, Paul. Beaumarchais. Der Abenteuer im Jahrhundert d. Frauen. Zürich: Biblioth. Zeitgenössischer Werke 1935. 389 p. **89284**

Fuller, J[ohn] F[riedrich] C[harles]. Erinnerungen eines freimütigen Soldaten. Deutsch v. Rudolf Stoff. Berlin: Rowohlt 1937. 412, [8] p. 6 t. **89139**

Garrigues, C. H. N. Ein ideales Sängerpaar. Ludwig Schnorr v. Carolsfeld und Malvine Schnorr v. Carolsfeld geb. Garrigues. Zwei ineinander verwobene Lebensbilder, nach eigenen u. zeitgenöss. Briefen, Tagebuchblättern, Lebenserinnerungen u. Berichten. Kopenhagen: Levin & Munksgaard 1937. 493 p. 27 t. **88588**

Goethes Ehe in Briefen. Hg. v. Hans Gerhard Gräf. Potsdam: Rütten & Loening 1937. LXXIII, 789 p. 12 t. **87873**

Goffin, Robert. Charlotte l'imperatrice fantôme. Paris: Ed. de France 1937. 267 p. (L'épopée des Habsbourg.) **89754**

Gombos Aurel A. Giuseppe Garibaldi. Berlin: Freiheits-Verl. 1936. 422 p. 30 t. **88477**

Goodier, Alban. Sünder und Heilige. Nach d. Engl. hg. v. Heinrich Sierp. München: Müller 1937. 189 p. 8 t. **89633**

Graber, Hans (Hg.). Der junge Delacroix. 1798—1832. Briefe, Tagebücher, Werke. Basel: Schwabe 1938. 321 p. **89701**

Habib, Mohammad. Sultan Mahmud of Ghaznin. Bombay: Taraporevala 1927. [6], 108, IV p. (Aligarh Muslin University Publications.) **A 54.92/17**

Harding, Bertita. Golden fleece. The story of Franz Joseph and Elisabeth of Austria. London: Harrap 1937. 16 t. **89260**
Bibliography: p. 373—375.

Harsányi Zsolt. És mégis mozog a föld. Galilei életének regénye. 1—3. k. Bp.: Singer & Wolfner 1937. **89686**

Hauptmann, Gerhard. Das Abenteuer meiner Jugend. Bd 1—2. Berlin: Fischer 1937. **89644**

Hebbel, Friedrich. Der Mensch und die Mächte. Die Tagebücher ausgew. & eingel. v. Ernst Vincent. Lpzg: Kröner 1936. XXXI, 410 p. 1 t. (Kröners Taschenausg. Bd 144.) **87991**

Heckenast Dezső. Heckenast Gusztáv. Egy fejezet a magy. irod. élet történetéből. Bp.: Spitzer ny. 1936. 48 p. (Specimina Diss. facult. philos. Regiae hung. univers. Elisabethinae Quinqueecclesiensis, 89.) **R 92.655(439) Heckenast Gusztáv**

Hedén, Erik. Strindberg. Leben u. Dichtung. München: Beck 1936. 490 p. **88423**

Hegedüs Loránt. Két Andrássy és két Tisza. Bp.: Athenaeum 1937. 379 p. **89367**

Henderson, Daniel. Maria Tudor. Die blutige Königin. Berlin: Zsolnay 1937. 312 p. 15 t. **89129**

Herczeg Jenő. Jótékony magyar asszonyok a világháború előtt. Szokolay Kornélné feljegyzései. Bp.: Athenaeum ny. [193?]. 64 p. 1 t. **R 92.339.6(439) Szokolay Kornélné**

Holm, Theodora. Georg Beseler als Politiker (1848—50). Diss. Tübingen 1933. [O. O. & Dr. 1935]. 130 p. **87908**
Bibliographie: p. 126—129.

Hume, Martin. The love affairs of Mary Queen of Scots. London: Nash 1906. XII, 487 p. 1 t. **88468**

Irwin, Will. Herbert Hoover. A reminiscent biography. New York: Grosset & Dunlap 1928. 315 p. 8 t. **88280**

Issberner-Haldane, Ernst. Mein eigener Weg. Werdegang, Erinnerungen v. Reisen u. aus d. Praxis eines Suchenden. *[1925.]* 3. umgearb. Aufl. Zeulenroda i. Thür.: Sporn 1936. VIII, 285 p. 9 t. **88850**

Jakab Ferenc. Kisfaludy Sándorné Szegedy Róza élete. Győr: Győregyházmegyei alap ny. 1936. 52 p. **R 92.339.6(439) Szegedy Róza**

Jelusich, Mirko. Cromwell. Történeti regény. Balla Antal bevezető tanulmányával. Ford. Aradi Péter. Bp.: Dante kiad. 1937. XVI, 450, [2] p. 5 t. (Korok és Hősök regényei.) **89622**

Jenkins, Edwin A. From foundry to foreign office. The romantic life-story of the Arthur Henderson. Forew. by J. R. Clynes. London: Grayson 1933. XVII, [3], 281 p. 1 t. **88503**

Jenkins, Herbert. The life of George Borrow. Compiled from unpublished official documents, his works, correspondence etc. London : Murray 1924. XXVI, 496 p. 9 t. **88613**

Kaiserin Elisabeth von Österreich in zweihundert Bildern. Eingeleitet v. Gertrude Aretz. Wien : Bernina-Verl. 1938. 4°. 102, [2] p. 81 t. **X 6982**

Káldor János. Michael Mosonyi (1815—1870.) Dresden : Dittert 1936. 4°. 63 p. 6 t. **X 6901**

Kayser, Wilhelm. Trenck pandurezredes kalandos élete. Ford. Fenyő László. Bp. : Grill 1937. 299 p. **89530**

Kellner Dániel. A Nobel-díjas orvosok élete és munkássága. Bp. : Szathmáryné tud. könyvkiadóváll. 1936. 251 p. **88143**
Bibliográfia : p. 247—250.

Kienzl, Florian. Bolivar. Ruhm u. Freiheit Südamerikas. Berlin : Metzner 1935. 305 p. **88600**

Kipling, Rudyard. Something of myself. For my friends known and unknown. London : Macmillan 1937. 237 p. 1 t. **88122**

Kittel, G. Max Eyth und seine Sippe. Zu seinem 100. Geburtstag im Jahre 1936. Hameln : Seifert [1936]. 96 p. **88243**

Köpfe der Weltpolitik. *[1934.]* 2. Aufl. Hg. v. Giselher Wirsing. München : Knorr & Hirth 1935. 310 p. 32 t. **88782**

Köppe, Hans. Abraham Jakob Penzels Lebensirrfahrten. Eine Menschen- u. Kulturtragödie a. d. 18. Jahrh. Lpzg : Reclam [1937]. 403 p. **88818**

Krausz Simon. Életem. Bp. : Cserépfalvi 1937. 356, [4] p. **89354**

Kray [István] Stefan, Br. Im Dienste der Kabinettskanzlei während des Weltkrieges. Bp. : Révai 1937. 205, [3] p. **88463**

Krüger, Paul (Hg.). Aus dem Tagebuche einer grossen Seele. Die Tagebücher Bernard Overbergs. Kevelaer (Rhld.) : Butzon & Bercker 1937. 138 p. (Bücher d. Innerlichkeit, 5.) **88851**

La Fuye, Maurice de. Rostopchine. Européen on slave? Paris : Plon 1937. [4], III, 354, [1] p. **88391**
Bibliographie : p. 351—354.

Lawrence, Frieda. Nur der Wind ... Mit neunzig Briefen u. fünf Gedichten v. D. H. Lawrence. Berlin : Verl. d. Rabenpresse 1936. 356 p. **88100**

Leipoldt, C. Louis. Holland gründet die Kapkolonie. Jan van Riebecks Leben und Werk. Lpzg : Goldmann 1937. 200 p. 6 t. **89448**

Linzen, Karl. Glühen und Sterben. Geschichte d. dtschen Buchhändlers u. Patrioten : Joh. Phil. Palm in Aufzeichnungen u. Briefen. Salzburg : Müller 1937. 170 p. **89503**

Lischerong Gáspár. Pray György élete és munkái. Bp. : Pray rendtörténetíró munkaközösség 1937. 149 p. (Kiadványok Jézus Társasága magyarországi történetéhez, 4.) **88271**

Liszt, Eduard. Franz Liszt. Abstammung, Familie, Begebenheiten. Wien : Braumüller 1937. XIV, 111 p. 12 t. **89225**

Lockhart, R[obert] H[amilton] Bruce. Egy brit diplomata emlékei. *[Memoirs of a Britisch agent. 1932.]* Ford. Juhász Andor. Bp. : Révai [1937]. 399 p. **89468**

Lorenz, Friedrich. A gépek hősei. *[Väter der Maschinenwelt.]* Ford. Wiesner Juliska. Bp. : Dante 1937. 237 p. **89561**

Low, D[avid] M[orrice]. Edward Gibbon 1737—1794. London : Chatto & Windus 1937. XIV, 370 p. 8 t. **88206**

Ludwig, Emil. Cleopatra. Geschichte einer Königin. Amsterdam : Querido-Verl. 1937. 304, [2] p. **89629**

Lukács György. Életem és kortársaim. 1—2. k. Bp. : Pantheon 1936. **88045**

Maine, Basil. Prinz von Wales. König Eduard VIII. Eine Biographie. Aus d. Engl. v. H. J. Richter. Berlin : Siegismund 1936. 232 p. 16 t. **88149**

Maine, Basil. Windsor Edvárd élete. *[The life of Eduard Windsor.]* Ford. Pálóczi Horváth György. Bp. : Athenaeum 1937. 214 p. **88303**

Matschoss, Conrad. Grosse Ingenieure. Lebensbeschreibungen aus d. Geschichte d. Technik. München : Lehmann 1937. 334 p. **89728**
Bibliographie : p. 326—329.

Mazzoni, Ofelia. Eine Schauspielerin. Der Lebensabend d. Eleonora Duse. Locarno : Verbano 1937. 110 p. 1 t. **89500**

Meier-Lemgo, Karl. Engelbert Kämpfer der erste deutsche Forschungsreisende 1651—1716. Leben, Reisen, Forschungen. Hg. v. Japaninstitut. Stuttg. : Strecker & Schröder 1937. 212 p. 12 t. **89160**
Bibliographie : p. 207—208.

Merkel, Franz Rudolf. Der Naturphilosoph Gotthilf Heinrich Schubert und die deutsche Romantik. München : Beck 1913. VII, 151 p. **89305**

Metzker Károly. Néhány jellemvonás Görgei Arthur és I. Ferencz József életéből. Bp. : Saját kiad. [193?]. 76 p. 1 t. **R 92.355(439) Görgei Arthur**

Michon, Georges. Robespierre et la guerre revolutionnaire 1791—1792. Paris : Rivière 1937. 139 p. **88683**

Mihályfi Ákos [etc.]. Gróf Apponyi Albert elnök emlékezete. Irták : —, Turi Béla, Kenéz Béla, Czettler Jenő & Reiner János. Bp. : Stephaneum ny. 1937. 35 p. 1 t. (A Szt. István Akadémia emlékbeszédei, II. 7.) **R 92.32(439) Apponyi Albert**

Mikusch, Dagobert. Wassmuss, der deutsche Lawrence. Lpzg : List 1937. 332 p. 12 t. **89125**

Millenkovich-Morold, Max. Cosima Wagner. Ein Lebensbild. Lpzg : Reclam 1937. 489 p. 16 t. **88952**
Bibliographie : p. 479—481.

Minerva-Lexicon berühmter Persönlichkeiten aller Zeitalter. Von Paul Burg. Lpzg : Lippold 1929. 684, [4] p. **87702**

Morgen, Der —. Jugenderinnerungen dtscher Männer v. ihnen selbst erzählt. Heinrich Jung-Stilling, Karl v. Francois, Ernst Rietschel, Friedrich Hebbel, Heinrich Schliemann, Heinrich Brugsch, Friedrich Ratzel. Ebenhausen bei München : Langewiesche-Brandt 1923. 320 p. (Die Bücher d. Rose, N. Friedensreihe.) **88623**

Mowat, R. B. Gibbon. London : Barker 1936. VI, 282 p. 1 t. **88456**

Müller, Johannes. Vom Geheimnis des Lebens. Erinnerungen. Stuttg. : Deutsche Verl.-Anst. 1937. 487 p. 1 t. **89372**

Nagybákay (Richl) Antal. Simonffy Sámuel a debreceni nemes kalmár társaság kíváló tagja, debreceni főbíró élete, munkássága, családja és kora (1754—1821). Debrecen : Tisza István tud. társ. 1936. 71 p. 1 t. **X 2341**
= Debreceni Tisza István tud. társ. I. oszt. kiadv., VI. 5.

Naso, Eckart v. Moltke. Mensch u. Feldherr. Berlin : Krüger 1937. 463 p. 16 t. **89191**

Neale, J[ohn] E[rnest]. Angliai Erzsébet. Ford. Salgó Ernő. Bp. : Athenaeum [1937]. 375 p. **88701**

Nehru, Jawaharlal. An autobiography. With mutings on recent events in India. London : Bodley Head 1937. XIV, 618 p. 13 t. **A 54.92/15**

Nemes Lipót. Egy élet a gyermekekért. Kiadták a társadalom támogatásával volt hálás tanítványai és tisztelői. Bp. : Elek ny. 1935. 80 p. 1 t. **R 92.37(439) Nemes Lipót**

Newmann, Bertram. Jonathan Swift. London: Allen & Unwin 1937. 432 p. 1 t. **88540**

Nietzsche, Friedrich. Briefwechsel mit Erwin Rohde. Hg. v. Elisabeth Förster-Nietzsche u. Fritz Schöll. Lpzg : Insel-Verl. 1923. XIV, 459 p. **88457**

Nietzsche, Friedrich. Gesammelte Briefe. *[1900.]* 3. Aufl. Bd 1—4. Lpzg : Insel-Verl. 1902—1908. **88277**

Nowak, Karl Friedrich (Hg.). Die Aufzeichnungen des Generalmajors Max Hoffmann. Bd 1—2. Berlin : Verl. f. Kulturpolitik 1929. **88608**

Oliphant, W. Elwin. Das Leben Oberlins. Berlin : Verl. d. Heilsarmee 1904. IX, 130 p. (Gekrönte Gottesstreiter, I.) **87959**

Paléologue, Maurice. Alexandre I-er, un tsar énigmatique. Paris : Plon 1937. 315 p. 10 t. **88684**

Papousek, Jaroslav. Edvard Benes. Sein Leben. Prag : Orbis-Verlag 1937. 304, [2] p. **88333**

Papp Viktor. Liszt Ferenc élő magyar tanítványai. Bp. : Dante 1936. 191 p. 12 t. **88106**

Peattie, Donald Culross. Green Laurels. The lives and achievements of the great naturalists. London : Harrap 1937. 384 p. 16 t. **88083**

Pekar, Josef. Wallenstein. 1630—1634. Tragödie einer Verschwörung. Bd 1—2. A. d. Tschechischen übers. Berlin : Metzner 1937. **87956**

Pemberton, Max. Sixty years ago and after. London : Hutchinson 1936. 282 p. 16 t. **89697**

Podewils, Otto Christoph. Friedrich der Grosse und Maria Theresia. Hg. v. Carl Hinrichs. Übers. a. d. Engl. v. Gertrud Podewils-Dürniz. Berlin : Decker 1937. 156 p. 28 t. **88846**

Post Victorians, The —. Introd. by W[illiam] R[alph] Inge. London : Nicholson & Watson 1933. XII, 648 p. **88504**

Prawdin, Michael. Johanna die Wahnsinnige. Habsburgs Weg zum Weltreich. Wien : Lorenz 1938. 339, [4] p. 17 t. **89616**
Bibliographie : p. [1—2].

Pulver, Jeffrey. Machiavelli. The man, his work & his times. London : Joseph 1937. 320 p. 1 t. **89262**

Rachmanova, Alexandra. Tragödie einer Liebe. Roman d. Ehe Leo Tolstojs. Aus d. russ. Manuskript d. Verfasserin ins Deutsche übertr. v. Arnulf v. Hoyer. *[1937.]* 3. Aufl. Salzburg : Müller 1937. 576 p. 16 t. **89466**

Raffy Ádám. A léleklátó. Mesmer doktor életregénye. Bp. : Rózsavölgyi [1937]. 313 p. **89449**

Rasputin, Maria. My father. London : Cassell 1934. 158 p. 1 t. **A 47.92/96**

Riegler Irma. Szemere Bertalan. Rádióelőadás. Panka Károly előszavával. Bp. : Athenaeum 1936. 20 p. **R 92.32(439) Szemere Bertalan**

Rittelmeyer, Friedrich. Aus meinem Leben. Stuttg. : Urachhaus Verl. 1937. 429 p. 1 t. **89783**

Roedl, Urban. Adalbert Stifter. Geschichte seines Lebens. Berlin : Rowohlt 1936. 468 p. 23 t. **88380**

Rosen, Friedrich. Aus einem diplomatischen Wanderleben. Bukarest-Lissabon. Berlin : Transmare Verl. 1932. XVI, 279 p. 9 t. **88092**

Russell, Phillips. Benjamin Franklin. Übertr. aus d. Amerikanischen v. Friedrich Lindemann. Lpzg : Quelle & Meyer [1937]. 316 p. 1 t. **89491**

Sackville-West, V. Jeanne d'Arc die Jungfrau von Orleans. Dtsche Übers. v. Hans B. Wagenseil. Hamburg : Wegner 1937. 463 p. **88336**

Sauter, Gustav. Philipp Matth. Hahn »der Uhrmacher- u. Mechanikerpfarrer«. Ein Gang durch Alt-Onstmettingen. *[193?.]* 3. verb. & erg. Aufl. Ebingen : Selbstverl. 1934. 52 p. **P 92.681(43) Hahn Philipp**

Scheuermann, Wilhelm. Ein Mann mit Gott. Das Lebenswerk Joh. Friedr. Oberlins. Berlin : Rowohlt 1937. 267 p. 12 t. **89782**

Schimank, Hans. Otto von Guericke, Bürgermeister v. Magdeburg. Ein dtscher Staatsmann, Denker u. Forscher. Mit einer Anlage d. Familie Guericke v. Arthur R. v. Vincenti. Magdeburg : Hg. v. d. Stadt Magdeburg [1936]. 78, [2] p. 15 t. (Magdeburger Kultur- und Wirtschaftsleben, 6.) **89116**
Bibliographie : p. 77—78.

Schmidt-Pauli, Edgar. Nikolaus von Horthy. Admiral, Volksheld und Reichsverweser. Berlin : Süd-Ost-Verl. 1936. 337 p. **87953**

Schulenburg, Werner von der. Der junge Jacob Burckhardt. Biographie, Briefe u. Zeitdokumente. (1818—1852). Stuttg. : Montana-Verl. 1926. XVI, 272 p. 1 t. **88622**

Smith, G[eorge] A[dam]. Henry Drummond. Autoris. Übers. v. H. Groschke. Vorw. v. L. Better. Berlin : Warneck 1900. X, 509 p. **87958**

Steed, Wickham. The doom of the Hapsburgs. (Based upon the Lewis Fry memorial lectures Bristol university, 1936.) London : Arrowsmith 1936. 96 p. **88550**

Strachey, Lytton. Macht und Frömmigkeit. Florence Nightingale. Kardinal Manning. Berlin : Fischer 1937. 244, [4] p. 2 t. **88697**

Strawinsky Igor. Erinnerungen. Zürich : Atlantis Verl. 1937. 227 p. 8 t. **89617.**

Svinhufvud, P[ehr] E[vind]. 1861—1936. Hg. v. Festkomitee. Helsinki : Verl. A.-G. Otava 1936. 4°. 32 p. 32 t. **X 6776**

Szentmihályiné Szabó Mária. Lorántfy Zsuzsánna. Regény. Bp. : Singer & Wolfner 1938. 260 p. 1 t. **89467**

Tank, Kurt Lothar. Gambetta. Ein politischer Kämpfer gegen Despotismus u. Anarchie. Essen : Verl.-Anst. 1937. 210 p. **89723**

Thane, Elswyth. Das Mädchen aus dem Hause Tudor. Die bewegte Jugendheit d. Königin Elisabeth v. England. A. d. Englischen v. Herta Maier. Zürich : Rascher 1936. 374 p. 8 t. **88203**

Thewrewk-Pallaghy Attila. Három osztrák kancellár. Seipel, Dollfuss, Schuschnigg. Bp. : Radó 1937. 57 p. **R 92.32(436.01) Seipel**

Thirring Gusztáv. Magyar László élete és tudományos működése. Kritikai adalék a magyar földrajzi kutatások történetéhez. Magyar László kiadatlan írásaival. Bp. : Kilián 1937. VIII, 166 p. 2 t. **89246**

Thoma, Hans. Briefe an Frauen. Stuttg. : Strecker & Schröder 1936. 271 p. 16 t. **89218**

Tower Vilmos. Amit Napoleon életrajzai elhallgatnak. Rákospalota : Szalézi művek 1937. 213 p. **88709**

Traeger Ernő. Thallóczy Lajos a baráti kör tükrében. A Thallóczy Lajos társaságban az 1928—1935. években elmondott emlékbeszédek. Bp.: Gyorsírási ügyek m. kir. kormánybiztossága 1936. 53, [3] p. (Az egységes magyar gyorsírás kvtára, 111.) **R 92.901(439) Thallóczy Lajos**

Tritsch, Walther. Wallenstein. Herr d. Schicksals, Knecht d. Sterne. Lpzg: Kittl 1936. 602 p. 16 t. **88787**
Bibliographie: p. 581—585.

Uhde, Wilhelm. Von Bismarck bis Picasso. Erinnerungen u. Bekenntnisse. Zürich: Oprecht 1938. 296 p. 6 t. **89490**

Vághidi Ferenc. A dynamit regénye. Alfred Nobel élete. Bp.: Cserépfalvi 1937. 159 p. **89264**

Valjavec [Frigyes] Fritz. Karl Gottlieb von Windisch. Das Lebensbild eines südost-deutschen Bürgers der Aufklärungszeit. Bp.: [Neue Heimatblätter] 1936. 131 p. (Schriftenreihe d. Neuen Heimatblätter, III.)
Bibliographie: p. 124—130. **89151**

Van der Meer de Walcheren, Pieter. Heimweh nach Gott. Tagebuch. (»Mijn Dagboek« 1913.) 3. überarb. Aufl. Einführung v. Léon Bloy. Übertr. u. Nachw. v. H. Van der Mark. Freiburg i. Br.: Herder 1937. XVII, 256 p. 1 t. **89290**

Veres Péter. Számadás. Bp.: Révai 1937. [2], 399 p. **88812**

Veress Endre. Báthory István király. (Terror hostium.) Halálának 350-ik esztendejében. Bp.: A Magy. Mickiewicz Társ. kiad. 1937. 379 p. 14 t. **88080**
Bibliográfia: p. 311—370.

Vichniac, Marc. Léon Blum. Paris: Flammarion 1937. 178 p. **88717**

Vollard, Ambroise. Souvenirs d'un marchand de tableaux. Paris: Michel 1937. 447 p. 24 t. **89270**

Wallersee, Marie Louise v., Gräfin Larisch. Meine Vergangenheit. *[1913.]* Völlig neu bearb. Ausgabe. Lpzg: Eisentraut 1937. 253 p. **89094**

Watson, Francis. Katharina von Medici und das Zeitalter der Bartholomäusnacht. Übers. a. d. Englischen v. Karl Blanck. Stuttg.: Strecker & Schröder 1936. 297 p. 16 t. **88925**

Weisbach, Werner. »Und alles ist zerstoben«. Erinnerungen aus d. Jahrhundertwende. Wien: Reichner 1937. 397 p. **89443**

Wibmer-Pedit, Fanny. Eine Frau trägt die Krone. Lebensroman d. Kaiserin Maria Theresia. Innsbruck: Tyrolia-Verl. 1937. 630 p. **89744**

Wichterich, Richard. Giuseppe Mazzini. Der Prophet des neuen Italien. Berlin: Keil 1937. 274 p. 2 t. **89121**
Bibliographie: p. 273—274.

Wille, Hanns Julius. Träume und Tränen. Das Leben der Therese Levasseur mit Jean Jacques Rousseau. Lpzg: Günther 1937. 579 p. **88096**

Witkop, Philipp. Goethe. Leben u. Werk. Stuttg.: Cotta 1931. X, 496 p. 8 t. **88508**

Wittlin, A. St. Isabella. Begründerin d. Weltmacht Spanien. Erlenbach-Zürich: Rentsch [1937?]. 440 p. 13 t. **87696**

Wittlin, Alma. Izabella. Ford. Jékely Zoltán. Bp.: Athenaeum [1937]. 381 p. **88099**

Yeo, Margaret. The greatest of the Borgias. London: Sheed & Ward 1936. IX, 318 p. 1 t. **88958**
Bibliography: p. 313—315.

Zarek, Otto. Kossuth. Transl. from the Germ. by Lynton Hudson. London: Selwyn & Blount 1937. 295 p. 8 t. **88059**

Zsigray Julianna. Erzsébet magyar királyné. Bp.: Singer & Wolfner 1938. 463 p. **89751**

929 Genealógia. Heraldika

Genealogie. Heraldik — Genealogy. Heraldry

Bartal Aurél, beleházi és ethrekarchai. A beleházi és ethrekarchai Bartal-család. A Fadd-hencsei királyi donatio századik évfordulójának emlékére. Karcag: Kertész 1937. 310 p. 6 t. XXIV p. **89562**

Frater Lénárt. Hunyadi magyar származása oklevelekben. Bp.: [Saját kiad.] 1937. 125 p. 3 t. **89655**

Galbreath, D[onald] L[ionel]. Handbüchlein der Heraldik. Mit einem dtschfranz. & franz.-dtsch. heraldischen Wörterbuch. Vorw. v. Walther Merz. München: Drei Masken-Verl. 1930. 248 p. 9 t. **88760**

Iványi Béla. A római szent birodalmi széki gróf Teleki család gyömrői levéltára. (Archivum gyömröense gentis comitum Teleki de Szék). Szeged: Gr. Teleki család gyömrői ága kiad. 1937. 503 p. **89481**

Magyar lovagrendek. A magyar érdemrend és díszjelvények. Összeáll. Bérczy Róbert. Bp.: Franklin [193?]. 4°. 26 p. [Magyar — német — angol.] **Rq 929.71(439)**

Sándor József. Vitéz nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója és népe az árpádházi magyar királyok vérében. Bp.: Saját kiad. [1937]. 4°. 582 p. 5 t. **X 6978**

Schneider Miklós. Jobbágytelken élő nemesek 1846. évi összeírása Fejér megyében. Havranek József előszavával. Székesfehérvár: Debreczenyi 1937. 32 p. **R 339.72(439.028)»1846«**

Ströhl, Hugo Gerard. Japanisches Wappenbuch »Michon Moncho«. Ein Handbuch für Kunstgewerbetreibende u. Sammler. Wien: Schroll 1906. IX, 250, [2] p. 13 t. **A 52.90/19**

Szilágyi László, ákosfalvi vitéz. A székely nemesi rendi társadalom. Bp.: Franklin 1937. 88 p. **89029**

A Budapesti Gyüjtemény 1937. évi szerzeményeinek válogatott jegyzéke. Időrendben.

Chronologisches Verzeichnis ausgewählter Zugänge der Budapestiensia-Sammlung, 1937.

Select chronological list of works added to the Budapest Collection, 1937.

Voragine, Jacobus de

Fol. a1 : Incipit liber proclarissim religiosi fratris Jacobi de uoragine ordinis ꝑdicatoru de uitis sanctorū.
Fol. y8 : Explicit putile opꝰ fratris, Jacobi de uoragine de legēdis scōy ipressū Uenetijs ꝑ magistrū Christoforū arnoldū. anno dñi M.CCCC.IXXVIIj. uiuēte duce Andrea Vendramino. 4°. Char. goth. in 2 col. 2 nn Tab, a_1—y_8=252 nn. fol & 10 nn fol. ms. **Bq 0930/29**
Cop. III. 6470 = Cop. III. 6415.
Fol. Y_5 : Stephanus rex ungarie.
Fol. z_4 : Helisabeth illustris regis vngarie filia.

Angelus Politianus. Fol. A, : Omnia Opera Angeli Politiani, et alia quaedam lectu digna, quorum nomina in sequenti indice videre licet. Colophon : Venetiis in aedibus Aldi Romani mense Iulio MIID. Impetrauimus ab illustrissimo Senatu Veneto in hoc libro idem quod in aliis nostris. 4°. Char. Rom. e. s. et c. 38 l. 452 ff. **Bq 0930/30**

Ballagi 54. Hc*13218

Erasmus Roterdamus. Erasmi Roterdami Adagiorvm Chiliades Tres, Ac Centvriae Fere Totidem. [In fine :] Venetiis In Aedibvs Aldi Mense Sept. MDVIII. 4°. 26 nn, 249 n ff. **Bq 0941/319**

Előzéklapon a könyv tulajdonosának bejegyzése : Liber Thomae Pelei pannonii Budae emptus florenis ij. anno dni 1515.

Cheregati, Franciscus. Des Beꝑstlichē redners potschafft Francisci Cheregati erweltē Bischoffs zů Aprutin, Fürsten vō Teram, zů Nurmberg in der teütschen Fürsten rhat. Am XIX. tag des wintermonents beschehenn. [Nürnberg] 4°. Anno M.D.XXij. [1], A_1—A_4=5 nn p. **B 0941/317**

Ballagi 247.

Gebuilerus, Hieronimus. Epitome Regii Ac Vetvstissimi ortus Sacrae Cesareae ac Catholice Maiestatis, Serenissimi quoqe Principis & Domini, Dn. Ferdinandi Vngariae ac Bohemiae Regis, a Hieronymo Gebuilero ex antiquiss. & receptiss, Authoribus, nunc recens diligentiss, in Lucem aedita. [In fine :] Haganoae, ex officina Johannis Secerii salutis anno MDXXX. Mense Augusto. 4° A—CC_2 = 206 nn p. **B 0941/312**

Ballagi 384.

Warhafftiger grundt vnnd bericht von dem Thürkischen Krieg, wie es ergangen vnd gehandelt worden, in Vngern, Osterreych, vnd vil andern vmbligenden Gegenden vnnd Flecken &c. Mit sampt dem absag brieff so der Thürckisch Keyser Künig Ferdinando &c. vberschickt, des jars tausent fünffhundert vnnd im neunundzweyntzigsten, auff das kürtzigsten angezeygt. Auch von etlichen wunderzeychen . . . [Am Ende :] Gedruckt zu Nürmberg durch Hanns Guldenmundt 1530. 4° A—C_2=10 nn fol. **B 0941/309**

Ballagi 402.

Jouius, Paulus. Turcicarum rerum Commentarius Pauli Jouii episcopi Nucerini ad Carolum V. Imperatorem . . . Ex italico latinus factus Francisco Nigro Bassianate interprete . . . Parisiis. Ex officina Roberti Stephani M.D.XXXIX. 87 p. **B 949/43**

Ballagi nem említi.
p. 70—71. : Solimanus . . . Budam profectus . . . duas deinde statuas aereas . . . Constatinopolim duci . . . curauit . . .

[Eppendorff, Heinrich v.] Tûrckischer Keyszer Ankunfft, vnd Kryegszhandlung wider die Christen. Zů Eeren vnd wolgefallen Keysz. Mt. Carolo dem Fünfften beschrieben. [Zu Strasszburg bey Hans Schotten 1540.] 4° A_1—S_2+2=70 nn p. [A címlapon V. Károly fametszetű mellképe.] **Bq 0941/318**

Ballagi 462 variansa.

Solidus, Sebastianus. Querela Pannoniae Ad Germaniam. Viennae Austriae excudebant Haeredes Syngrenij. [1546?] 4° A—C_4=12 nn fol. **B 0941/308**

Ballagi 557.

Matheus, Sebastiarius. Oratio de rege Pannoniae Matthia Recitata in Die Matthiae Apostoli in renvnciatione gradvs magisterii A decano magistro Sebastiano Mattheo in Academia Witebergensi Anno M.D.L.I. Witebergae Excvdebant Haeredes Petri Seitz. 4° A—C_3=22 nn p. **B 0941/313**

Ballagi 579.

Herberstein, Sigmund Freyherr zu—. Moscouiter wunderbare Historien: In welcher dess treffentlichen Grossen land Reüssen, sampt der hauptstatt Moscauw, ... vnbekandt gewesen. Erstlich durch den wolgebornen Herren Sigmunden Freyherren zu Herberstein ... fleysig zu latein beschriben: Ietz zu malen aber, ... durch Heinrich Pantaleon, ... verteutschet vnd in truck verfertiget: ... Mit sampt ... H. Georgen Wernhern Ungarischer wunderbaren wasseren beschreibung, auch etlichen schoenen Figuren und Landstafeln ... Gedrukt zu Basel Anno 1563. [Am Ende:] Getruckt zu Basel bey Niclauss Brillinger vnnd Max Russinger 1563. 2° 12 nn, 215 n, 6 nn p, 3 t. **Bq 0941/307**

Ballagi 646.

Dinothus, Richardus Normannus. De rebus et factis memorabilibus loci communes historici. Basilea ex officina Petri Pernae MDLXXX. [32], 587, [1] p. **B 943/440**

Ballagi nem emliti.

p. 30—31: Bude in Hungaria therme sunt subtus urbis menia ...

Busbequius, Augerius Gislenius. Itinera Constantinopolitanvm Et Amasianvm Ab Augerio Gisleno Busbequij, &c. D. ad Solimannum Turcarum Imperatorem C. M. oratore confecta. Eiusdem Busbequij De Acie Contra Tvrcam Instrvenda Consilivm. Antverpiae, Ex officina Christophori Plantini, Architypographi Regij, CIↃ. IↃ.LXXXI. 107 p. **B 0941/316**

Ballagi 786.

Modius, Franciscus. Pandectae Trivmphales siue Pomparvm, et Festorvm ac Solennivm apparatvvm, conviriorvm spectacvlorvm, simvlacrorvm bellicorvm equestrivm, et pedestrivm; ... Tomi Dvo quorvm Prior De Trivmphis et Spectacvlis vdisque ... tractat: ... Posterior Primo Hastilvdiorvm per Germaniam tradit initia, ... a Francisco Modio I. C. Brvgensi ... Francofurti ad Moenum, impens. Sigismundi Feyrabendij M.D.LXXXVI. 4° Tom I.: 12 nn 236 n p. Tom II.: 264 p. **Bq 0941/305**

Ballagi 808.

Gabelmannus, Nicolaus. Nicolai Gabelmanni Germani Monomachiae Hvngaro Tvrcicae Carminum Libri Duo. Ad ... D. Franciscvm de Nadasdy ppetuũ terrae Fogaras. Adiectae sunt aliae duae odae: altera de strage Turcarum Sarkan Sigethana, altera de fertilitate Hungariae. Patavii, M.D.XC. Apvd Pavlvm Meiettvm. 4° [8], 56 fol. — Divo Carolo Imperatoris Nepoti ... Ser. Archidvci Avstriae ... Nic. Gabelmannus ... parentatur. 16. Octob. Patavii ... MDXC. 4° A—B_4=4 nn p. **B 943/448**

Ballagi nem emliti.

Fol. 12.: Buda: Hungariae metropolis Ofen. Sedes Bassae.

Levnclavius, Historiae Mvsvlmanae Tvrcorvm, de monvmentis ipsorum exscriptae, libri XVIII ... Francofvrti Apud heredes A. Wechelli Claudium Marnium & Ioann. Aubrium MDXCI. 17, 898 [& 42] p. **Bq 949/41**

Ballagi 834.

Zeitung, Warhafftige vnd gewisse newe — Welche einem vornemen Potentaten zugeschreiben wird, von einer Glaubwirdigen Person aus Ofen, den 5 Junij, Anno 1595 Wie das Tuerken Kriegsvolck zu Constantinopel einen Auffruhr wegen ihrer Besoldung erreget, zweene Bassa gesteiniget, vnd der dritte ist kauon daun komen, Auch was fuer grosse Thewrung daselbst ist, wie ihr hierin weiter bericht findet ... Erstlich Gedruckt zu Prag, Im Jahr 1595. 4° A—A_4=8 nn p. **B 0941/310**

Ballagi nem emliti.

p. 2. Eine vertrawete Person schreibet aus Ofen den 5. Junij, an einen vornehmen Potentaten etc.

Historia von den Empörungen, so sich im Königreich Vngarn, auch in Siebenbürgen, Moldaw, in der Bergische Walachey vnd andern örthern zugetragen haben. In welcher Historia Warhafftig vnd fein ordentlich, von jahr zu jahr, ja tage zu tage erzehlt werden, die Wunderbarliche vnd Gedenckwürdige Sachen vnd Geschichten, so in obermelten Königreich Vngarn vnd Landschafften sich zugetragen haben vnd geschehen seind, seidhero des jahrs der minderen zahl 16. bis auff dieses gegenwertiges 1596. und auf diese jetzlauffende Zeit. ... Gedruckt zu Cölln, Durch Lambertum Andree, im Jahr M.D.XCVI. 2° [2], 69 fol. **Bq 943/458**

Ballagi 971.

Manucius, Jo. Petrus & Paulus. Transsilvaniae Olim Daciae Dictae Descriptio a Io. Petro, & Paullo Manuciis ex uariis ueterum, & recentiorum Scriptorum monumentis, & praecipue & Georgio a Reychersdorff, accurati in unum congesta. Romae CIↃIↃXCVI ex Typographia Accoitiana. Superiorum permissu. 4°. 43 n, 5 nn fol 1 t. **B 0941/314**

Ballagi 987.

Warhafftige vnd gewisse newe Zeitung Von der Belagerung, vnd eroeberung der gewaltigen Vehstung Hatwan Welche den dritten Septembris durch Gottes Huelff, der vnserigen eroebert vnd eingenommen worden, Vnd was sich sonst ferner hin vnd wieder zu Wasser vnd Landt zugetragen vnd begeben hat. Ihm Jahr MDXCVI [Am Ende :] Erstlich gedrückt zu Dreszden, durch Matthes Stoeckel. 4° 4 nn fol. **B 0941/311**

Ballagi nem említi.
Fol. I : Ofen.

Coberus, Thobias. Historica descriptio Rerum Circa B v d a m Metropolin Regni Vngariae Mense Octobri Anno MDXCVIII. Gestarum. Lipsiae Ex officina Typographica Abrahami Lambergi. Anno MDXCIX. 18 nn, 94 n p. **B 0941/315**

Ballagi nem említi.
p. 12. : In Historiam Budae.

Historicae Relationis continuatio ... biss auff die Fastenmess 1602. zugetragen ... Magdeburg bey Johan Bötchern 1602. 144 p. **B 943/457**

p. 66, 78 : Ofen.

Perugino, Danielle. Vita e miracula di S. E l i s a b e t t a vedova regina d'Ungaria. Bologna : Bellagamba 1607. [16], 89 p. **B 235/15**

Confirmatio et ratificatio itemque extensio conditionum paois Thorockiensis inter Romanorum imperatorem & Turcarum imperatorem A c h o m a t e m primum Sultanum ut illae Anno 1615 ... conclusae sunt. [S. l. & typ.] 1615. [15 p.] **B 341/11**

Art. III. p. 6 : Pesth, Buda.

Spraachmeister, Jacob Jost. Historische Beschreibung der kleinen wunder Welt, welche liegt in den Kayserthumen, Königreichen und Ländern : Als Türkeyen, Vngern, Pohlen, Reussen, Bohmen, Oesterreich ... Beschreiben wie auch durch gereist, von Jacob Josten S p r a a c h m e i s t e r von Amsterdam, in 10. Sprachen Vnd aus der Holländischen Spraach in die Hochdeutsche gebracht ... Lübeck : Hakelman 1652. 4° A—P_2=57 nn fol. **B 309/33**

Fol. C_2 : Die reisende Leut sagen, dass sie etlichmahl gantze Finger und Hände von dem Teuffel unnd seiner Gesellschafft finden ... ich habe selber eine gehabt ... welchen ich gebracht in die erste Stadt von Türckeyen, welcher Nam ist O f e n.

Miles, Matthias. Siebenbürgischer Würg-Engel, oder chronicalischer Anhang des 15. Seculi nach Christi Geburth, aller theils in Siebenbürgen, theils Vngern, und sonst Siebenbürgen angräntzenden Ländern, fürgelauffener Geschichten. Hermanstadt : Fleischer 1670. [10], 259, [9] p. **B 943/496**

p. 33. Ofen 1541.

Radix, et origo Eremi-Coenobiticae Religionis S. P a v l i primi eremitae cum breuissima monasterij S. Crucis in Pilisio territorij Strigoniensis Relatione a Beato E v s e b i o Strigoniensi Canonico, postea ordinis praefati primi in regno Hungariae prouincialis erecti. De eius fundatoris laudabili vita & morte. Addita S. Spiritus in Pilisio Strigoniensis territorij monasterij narratione, ... Romae typis Angeli Bernabo, MDCLXXXIII 4°, [15] p. **B 271/23**

Ricaut, [Paul]. Historie der drei laatste turksche Keizers. 1623—1677. Vervolg der Historie van M a h o m e t de IV. 1663—1704. Appendix, behelfende Beschryving, van den Oorlog deses Jaars 1683. Belegering van Weenen. Dag-Register. Nederduitsch gebracht : G. v. Broekhuizen. Amsterdam : J. Hoorn — J. Bouman 1684. [4], 328, 414, 164, [32] p. 20 t. **B 949/44**

Buda : T. I : p. 60, 89, 215, 219, T. III : p 120.

Europa. Das Kriegs- und Staats bekümmerte-, Worinnen der europäischen Potentaten und Republiquen gegenwärtige Conjuncturen, dero bey instehendem Feld-Zuge vermutliches Absehen und grosse Kriegs-Operationes ... ausrichten werden ... 4° [O. O. u. Dr.] 1685. 82 p. **B 327/4**

Fővárosi Könyvtár : Buda és Pest visszafoglalásának irodalma : 408.

Distinta Relatione della nouissima fortificatione dell'inespugnabile città di B u d a. Con il delicioso sito de suoi contorni. Ferrara : Pomatolli 1686. [4] p. **B 355/139**

Hongrie. Le Royaume de la — ov Description nouvelle, Chronologique & Geographique de ce Royaume, selon l'Estat auquel il se trouve à present, Et des choses les plus memorables y arrivées. A Cologne, Chez Pierre Le Jeune MDCLXXXVI. 12° [8], 202, [6] p. **B 914/231**

p. 41—42 : Pesth.
p. 45—52 : Bude.

Hungarisch-Türckische Chronik. Das ist : Curiöse, und dabey kurtzgefasste Beschreibung alles desjenigen, was sich vom ersten grausemen Kriegs-Zug der Türcken wider das Königreich Hungarn ... biss auf das 1686. Jahr ... zugetragen ... Nürnberg : Loschge 1687. 800, [12] p. — Der Hungarisch-Türkischen Chronick dritter Theil ... von Anno 1687. bis 1688. Nürnberg : Loschge 1688. 288, [6] p. **B 943/491**

Fővárosi Könyvtár : Buda és Pest visszafoglalásának irodalma : 219—220.

Parisini, Giouanni. L'Allegrezze Di Felsina, Quero il Giubilo De' Svoi Cittadini Rimostrato nell' importante acquisto della Real Città Di B u d a Conseguita à forza d'Armi l'Anno MDCLXXXVI Sotto il Commando del Sereniss. Carlo Duca Di Lorena Generalissimo dell' Armi Cesaree ... In Bologna, per gli Eredi del Sarti 1687, 12° 76 p. **B 943/478**

Fővárosi Könyvtár: Buda és Pest visszafoglalásának irodalma: 1178.

Trips, Fr. Xaverius. Heroes Christiani In Vngaria & alibi adversus ivratos hostes Otomannos strenue pvgnantes sev Elogia Eorvm qvi Pro Deo enses svos strinxervnt Contra Barbaros Elegiacis Versibvs advmbrati atqve pro xenio praesentis anni praesentati. Anno salvatoris Domini Jesu Christi authore Fran. Xaverio T r i p s. Typis Arnoldi Metternich prope Augustinianos Agrippinae. [1688] 4° 112 p. **B 943/485**

p. 46: Buda.

Rituale Strigoniense, seu formula agendorum in administratione sacramentorum, ac coeteris ecclesiae publicis functionibus. Jussu et autoritate ... domini Georgij S z é c h eny archiepiscopi Strigoniensis ... Tyrnaviae: Typ. Acad. 1692. [8], 298, 27 p. **B 264/10**

Kaszony, Stephanus. Septem allocutiones militares belli-ducum nostri temporis. Leutschoviae: Brewer 1694. [42] p. **B 355/144**

p. B_3: Anno 1686. Buda per Christianorum Exercitum Turcis eripiebatur.

Marperger, Paul Jacob. Theatrum Historicum Theoretico-Practicvm Das ist: Nutz- und Lehrreicher Historischer Schau-Platz Auff welchem Die vier grossen Monarchien der Welt ... auff eine neue und künstlich eingerichtete Lehr-Art auffgeführet ... Franckfurt u. Leipzig, Verlegts Joh. Jost Erytropel Anno MDCXCIX. 4° [24], 920 p. — Fernere Continuation ... der Vierdten Monarchia 138 p. **B 943/441**

T. II. p. 34: Die Zeitung von Eroberung Ofens in Rom.

Europäische Fama, Die —, welche den gegenwärtigen Zustand der vornehmsten Höfe entdecket. Theil XXXVII—XLIII. 1705. **B 940/11**

T. XXXVIII. p. 104: Pfeffershoven kayserl. Commendant zu O f e n.

Frigieri, Christoforo. E d u i g e Regina d'Ungaria. Drama per musica. Da rappresentarsi nel Teatro di Sant Angelo. Venezia: Zuccato 1709. 50 p. **B 852/1**

p. 8 &c.: Buda.

Luna Ottomannica in ortu, progressu, et occasu in Hungaria saeculo XVII & XVIII, Moguntiae: Typ. Mayer 1717. [24], 287 p. 7 t.

p. 218—228: Buda & Pest. **B 943/477**

Galeottus Martius Narniensis. Salomon Hungaricus, sive commentarius elegantissimus de potentissimi, felicissimi ac florentissimi Hungariae regis M a t t h i a e Corvini, sapienter, egregio, fortiter & jocosè dictis ac factis. Accedit series regum Pannonicorum. Vienna: Typ. Kürner 1723. [12], 120 p. **B 929/94**

Fischer von Erlach, Johan Bernhard. Entwurf einer historischen Architektur, in Abbildung unterschiedener berühmten Gebäude des Altherthums und fremder Völcker ... In dem ersten Büche Die von der Zeit vergrabene Bau-arten der alten Jüden, Egyptier, ... In dem Andren Alte unbekante Römische. In dem Dritten einige fremde in-und ausser-Europäische, als der Araber, und Türcken, ... Gebäude. In dem Vierten einige Gebäude von des Autoris Erfindung und Zeichnung ... Auch kurtzen teutschen und frantzösischen Beschreibungen. Leipzig: [O. Dr.] 1726 [84] p. [84] t. **Bq 722/1**

Buch III. T. t.: 1. Grundtriss des so genanten K a y s s e r-B a d s. 2. Innwendig. 3. ... von aussen.
T. II. Türckische Mosque so zu P e s t zusehen.

Burckhard v. Pürkenstein, Ernst. Auserlesener Anfang zu denen höchst-nützlichen mathematischen Wissenschaften ... Beschreibung ... ungarischen Städten, Vestungen ... dess Königreichs Ungarn ... Augspurg: Mertz & Mayer 1731. 184, [2] p. 123 t. **B 943/411**

p. 74: Pest.
p. 75: Ofen.

Cellarius, Christophorus. Geographia antiqua iuxta et nova, recognita denuo et ... castigata et sexta editione ... aucta. Studio Laurentii Reinhardi. Jenae: Bielcki 1731. [22 p.] 1 t. **B 910/314**
Geographia antiqua: [8], 264, [64], p.
Geographia nova: 535, [110] p. 18 t.

T. III. p. 407: Buda vulgo Ofen.

Aurora aeternitatis qua piae mentes ad felicem aeternitatem excitantur. In usum clientum Marianorum, ... Budae: Nottenstein 1737. [24&] 336 p. 1 t. **B 243/37**

Mollerus, Carolus Otto. Caroli Ottonis M o l l e r i medicinae doctoris, et per Hungariam practici celeberrimi Consilium Medicum. Az az: Orvosi oktatás, miképpen kellessék e mostani pestisses és egyébb mérges nyavalyáknak bé-rohanássokban ... az embernek magárul gondot viselni ... Ford. és meg-bővíttetett P e r l i c i Daniel által. Buda: Nottensteinin 1740. [10], 44, [3] p. **B 614/527**

Keysler, John Georg. Travels through Germany, Bohemia, Hungary, Switzerland, Italy, and Lorrain. Giving atrue and just description of the present state of those countries, their natural literary, and political history &c. Vol. 1—4. 3. ed. London: Keith 1760. **B 914/234**

Vol. IV. p. 234, 241—244: Buda & Pest.

Telek József. Tizenkét tsillagu korona. Az az ...Szüz Máriának esztendőbeli tizenkét ünnepeire egybe szedegetett prédikátziók. Buda: Landerer 1769. [12], 844, [2] p. **Bq 252/216**

Rövid tudósítás áitatos imádsággal, és énekkel egygyütt, Szent Istvánnak... jobb Kezérül. [Buda:] Landerer 1771. [8 p.] **B 245/13**

Abbildung der Allerheiligsten Dreyfaltigkeit, auf dem Platz in der Königlichen Freyen Stadt Pest. Ano 1775. [Rézkarc. Jelz.:] Binder sc. Budae. **Bq 769/484**

Budapest. Egyetem. Monumentum inaugurationis Regiae Universitatis Budensis peractae e decreto Maria Theresiae P. F. A. M. Patriae. Anno 1780, die 25 Junii, Buda: Univers. 1780. 13 p. **B 590/5**

Bajtay, Antonius. Oratio habita Budae ad amplissimos Hungariae ordines III. Idus Maii 1749. Curante Michaele Tertina. Pestini: Trattner 1787 [16&] 54 p. **B 875/11**

Patzko, Franc. Aug. Catalogus librorum qui apud F. A. Patzko, typograph. Posoniensem, addito pretio venales prostant. [Pozsony: Patzko] 1787 [14] p. **B 017/236**

Verzeichniss von Büchern aus verschiedenen Wissenschaften in deutscher, hungarischer ...Sprache, welche den 28. Julii und folgende Tage im Pester Frag- und Kundschaftsamt in der Herrngasse im Baron Bruderischen Hause Num. 391 an Meistbietenden hintan gegeben werden. Pest: Trattner 1788. 32 p. **B 017/235**

Verzeichniss der Bücher, welche den Meistbietenden verkauft werden zu Pest hinter dem Stadthause Nro 60.... Pest: Landerer 1789. 39 p. **B 017/242**

Connotatio librorum publicae auctioni expositorum Budae in Arce in Domo Salgariana mense Martio die 27. horis matutinis, & postmeridianio. IX usque XII & a III. usque VI. [S. l. et typ. 178?] 13 p. **B 017/237**

Abbildung der Hungarischen Edlen Banderisten wie sie im Jahr 1790 bey Gelegenheit des Landtages in Ofen und Pest und dann bey der Krönung Seiner Majestät Leopold des Zweyten in Pressburg aufgezogen sind. Lpzg, Pest, Ofen u. Kaschau: Strohmayer 1791. 4° [5] p. 27 t. **Bq 394/85**

Budai basa A—. Franziából fordította Aranka György. Béts: Alberti 1791. 83 p. **B 943/482**

Catalogus librorum auctione publica vendendorum... — Fel-jegyzése azon könyveknek, melyek Pesten... a nagyobbik seminariumban ... el-kótyavetyéltetnek. Pettini (!): Typ. Pattkó 1791. [2], 37, [1] p. **B 017/243**

Verzeichnis der vorzüglichsten Bücher, welch nebst mehreren andern den 3 ten März d. I. zu Pest in der Ungar-Gasse, im sogenannten Tuchmacherischen Haus werden versteigert werden. Pest: [O. Dr.] 1791. 20 p. **B 017/234**

Girzick, Xavier. Stephann der Erste König der Hungarn. Ein Schauspiel. Pest: Landerer 1792. 184 p. **B 832/6**

Nyár kezdet, avagy a budai örvendetes koronázás Szent Iván-havának hatodik napján midőn Ferentz király ő felsége koronát feiére véve, 's felesége, virágozván vélek hazánk békessége, késve jöjjön az ő életeknek vége. Pesten: Trattner [1792.] 20 p. **B 394/90**

Brunszvik Teréz grófnő kézirati hagyatéka. 1796—1858. **B 0910/55**

1. Napló [Journal, Tagebuch...] 31 füzet. 1810—1855. I—V. k.
2. Vegyes iratok, Miscellanea. [Notaten, Ideenjournal, Aufzeichnungen...] 33 füzet. 1809—1843. VI—VIII. k.
3. Töredékes feljegyzések. 12 iratcsomó 1796—1858. IX. k.

Buda Kötélverő céh. Einschreib-Buch über Empfang und Ausgabe deren eingekommenen und ausgelegten Geldern. [Kézirat 1797—1859. 44 p.] **B 0910/57**

Verzeichniss verschiedener slawo-serbisch- und walachischen Bücher, die ... zu Ofen in der K. Hung. Universitäts-Buchdruckerey ... zu haben sind. [Ofen: Univers. 1798. 12 p.] **B 017/244**

Fischer, Jul. Wilh. Reisen durch Oesterreich, Ungarn Steyermark, Venedig, Boehmen und Maehren in den Jahren 1801 und 1802. Tl. 1—3. Wien: Doll 1803. **B 910/328**

T. II. p. 45—59: Ofen & Pest.

Weis, Markus Nissa. Der bedrängte M. N. W. an die Menschen. Wien [O. Dr.] 1803. 45 p. [A könyv borítólapján:] Diese Büchlein sind zu haben bey dem Verfasser selbst, zu Pesth in der neuen Stadt beym wilden Mann Nro. 120. der ehemaligen Hetze gegenüber. **303/10**

Catalogus librorum diversorum authorum post mortem Jacobi Udalricii K e l l e r de Felstein inclyti comitatus Tolnensem ordinarii phisici repertorum, ac 12 a subsequisque diebus mensis novembris currentis anni 1804 P e s t i n i in aedificio generalis antea seminarii, Ecclesiae P. P. condam Paulinorum contiquo, publice divendendorum. [Pest: S. typ.] 1804 [12] p. **B 017/232**

Kováts József. A magyar nemzeti könyvtár alkotójának felséges érdeméről. Sopron: Sziesz 1808. [8] p. **B 027/85**

Eggenberger József boltjában található könyvek jegyzéke. Pest: [Ny. n.] 1810. 16 p. **B 017/239**

Kopácsy József. Szent I s t v á n n a k Magyarország első királyának és apostolának ditsérete ... Bécsben: Pichler 1810. 22 p. **B 252/206**

Eggenberger József p e s t i könyvárosnál található könyvek jegyzéke. Pest: [Ny. n.] 1813. 24 p. **B 017/240**

Wishofer, [Joseph]. Predigt bey Gelegenheit der feyerlichen Einführung Barmherzigen-Brüder in das, auf der Landstrasse zu O f e n, neu errichtete und nach Möglichkeit zu Stande gebrachte Krankenhaus. Ofen: Univers. 1815. 28 p. **B 252/214**

Kováts, Michael. Propositiones ex universo jure ungarico, quas semestri II in Regia scient. Universitate P e s t i e n s i anno 1817. mense Augusto publice propugnandas suscepit. Budse: Univ. 1817. 23 p. **BD 11**

Kunits, Michael v. Bemerkungen über die vom Wilhelm S c h w a b zu P e s t h neu erfundene Absonderungs-Maschine für die Weinlese ... Pesth 1817. Stuhlweissenburg: Számmer 1817. [2], VI, 47 p. **B 663/4**

Mantan, Georg. Gespräch zwischen einem Fremden aus der Türkey und einem P e s t h e r Bürger ... Pest: Trattner 1816. 14 p. **B 281/3**

[Müller, Joseph]. Oeffentliche Leihbibliothek in P e s t h, (auf dem Franziskaner-Platz im v. Jankovitzischen Hause.) [Pest: Müller 181?] 16 p. **B 027/82**

Verzeichnisz derjenigen Bücher, welche am 15—17 Märtz lauf. Jahres sammt andern mehreren lateinischen, deutschen, ungarischen und französischen Büchern, mitelst Licitatio verkauft werden im Evang. Pfarrhofe neben der evang. Kirche. Pesth: Trattner 1820. 16 p. **B 017/233**

Bolla, Martinus. Dissertatio de sodalitate bestae Mariae Virginis. Pesthini: Trattner 1827. [2], 16 p. **BD 33**

Verzeichniss der Bücher, Landkarten welche vom Januar bis Juny 1827 neu erschienen oder neu aufgelegt sind ... zu finden ... bei Georg K i l i a n zu P e s t. [O. O. u. Dr.] 1827. 223 p. **017/231**

[Ofner und Pesther Wohlthätiger Frauenverein]. Lieder der Mädchen Arbeits-Schule des Wohlthätigen Frauen-Vereins. Ofen: Landerer 1828. [16] p. **B 362/395**

Lebensbilder. Heft 1—5. Pesth: Leyrer 1829—1830. **B 309/32**

Heft 1.: Der Wochenmarkt in Pesth. Von Anton B[enke]rt 31 p.
Heft 2.: Don Juan. Von Anton B[enke]rt 32 p.
Heft 3.: Der Spaziergang durch Pesth. Von Joseph L[eyre]r. 32 p.
Heft 4.: Die Schlüssel und der Stock. Von Anton B[enke]rt. 31 p.
Heft 5.: Zweiter Spaziergang durch Pesth. Von Joseph Leyrer. 32 p.

Darstellung der Ordnung u. herkömmlichen Gebräuche der Ungarischen Königs-Krönung; sammt der Geschichte u. Beschreibung der Ungarischen Reichs-Krone ... bei Gelegenheit als ... F e r d i n a n d in Pressburg im Jahre 1830 zum König von Ungern gekrönt wurde. Pesth: Leyrer 1830. 4° [10] p. 1 t. **Bq 394/86**

Sághy Mihály. Első apostoli magyar királynak országát, és magán való dicsőséges uralkodását magasztalta és hirdette, Bécsben, a nemzeti ünnep alkalmával ... S. M. Bécsben: Haykul 1830. 21 p. **B 252/207**

Zedlitz-Neukirch, Leopold v. Europa im Jahre 1829. Ein genealogisch-statistisch-historisches Handbuch. Berlin: Voss [1830.] [4], 354 p. **B 310/24**

p. 159: Ofen.

Buda várának viszontagságai alatt esett ritka és emlékezetes történet R. P. által A magyar világban eresztett ezen szerezet alatt: A jónak, hűnek, s szépnek szép a szerentséje. Rosnyo: Kek 1831. 94 p. **B 943/488**

Elirich, August. Die Ungarn wie sie sind. Charakter-Schilderung dieses Volkes in seinen Verhältnissen und Gesinnungen. Berlin: In der Vereins-Buchhandlung 1831. 219 [3] p. **B 309/31**

p. 115, 117: Pest.
p. 115, 117: Ofen.

Bemerkungen über Telegraphie im Allgemeinen und den auf dem G e r h a r d s b e r g e aufgestellten Telegraphen für Tag- und Nacht-Signale. Pest: Landerer 1833. 24 p. 1 t. **B 385/246**

Schedius Lajos & **Blaschnek** Sámuel. Magyarország, Horvát, Tót, Dalmát és Erdély országok, a tengermellék és a végőri vidékek közönséges pósták és utak földabrosza. [Jelz.:] Rauschenfels de Steinberg del. J. Hyrtl sc. Viennae. Pesten: Kilian 1833—1836. **BT 231**

Szentkirályi Móritz. T. N. Pest vármegyének buzgósága a budai magyar színésztársaság ügyében. [4 p.] (Rk. függelék a 45. sz. Honművészhez. 1833.) **B 792/175**

Bilder-Magazin für allgemeine Weltkunde. Red.: M. Ferdinand Malven. Jg. 1—. 1834—. Pesth 1834. **B 019/329**

Jg. II. p. 138—139: Ansichten aus Pest.

Ausweis über die in der Wasserstadt der kön. freien Hauptstadt Ofen zur Abstellung der Gassenbetteley und Betheilung der Armen vorgekommene Empfänge und Ausgaben im Jahre 1834. Ofen: Gyurian & Bagó 1835. 36 p. **B 343/18**

Czicho, Ladislaus. Kurzgefasste Lebensgeschichte Sr. apostolischen Majestät des Kaisers und Königs Franz I. Ofen: Gyurian & Bagó 1835. 14 p. **B 929/92**

Steinacker Gusztáv. A leányok neveléséről és tanításáról... egy Pesten felállítandó nevelő-intézet ... protestáns leányok számára. Budán: Egyetem bet. 1837. 15 p. **B 376/28**

Pinte Krisztina [levele Munkácsról 1838. március 28.-án, a Pesten árvízkárosult leányához. 4. p.] **B 0910/56**

Szekrényesy Endre. Megnyitó-beszéd, mellyet fenséges... Mária Dorothea... főherceg József... hitvesének magas pártfogása alatt alakult Pesti Szegény-Gyermek Gyógyház beavatásakor MDCCCXXXIX-i aug. XXVII-én tartott Sz. E. Pesten: Landerer [1839.] 7 p. **B 362/380**

Szekrényesy, A[ndreas]. Eröffnungs-Rede bei Gelegenheit der feierlichen Weihe der unter dem höchsten Schutze... Erzherzogin Maria Dorothea Gemahlin... Erzherzogs Joseph Reichs-Palatins gegründeten Pesther Armen-Kinder-Heilanstalt am 29. Aug. 1839. Pesth: Landerer [1839.] 8 p. **362/381**

Amaranth, Wilhelm & Raics, I. [Pesti és óbudai vonatkozású antiszemita irányú gúnyversek 1839—1840-es évekből. Kőnyomat. 174 p.] **B 303/12**

Pesti Művészeti Egyesület részvényeseinek névsora. 1840. Pest: Trattner-Károlyi [1840.] 63 p. **B 700/36**

Nagy István. Emlékirat, melly... Pest, Pilis és Solt vármegyék Pest... városban lévő udvar-házoknak Gránátos utca felöli részén az alapkőbe... az ország nádora által letétetett. Pesten: Trattner & Károlyi 1841. 23 p. **B 725/250**

Emlékkönyv az első magyar szinház 1792. máj. 5-én történt megnyitásának és az akkor először szinpadra lépett Láng Ádám János aggszínésznek ... félszázados ünnepére. Pesten: Landerer & Heckenast 1842. 24 p. (Borítólapon: Nemzeti szinházi emlékkönyv 1842. május 5dikről.) **B 792/174**

Lang, Karl Heinr. Ritter von. Memorien. 1—2. Theil. Braunschweig: Vieweg 1842. **B 923/146**

T. I. p. 177—182: Aufenthalt in Ofen u. Pesth.

Spécz, Joseph. Predigt bei Gelegenheit der feierlichen Glockenweiche in der Christinenstädter Pfarrkirche zu Ofen. Ofen: Univers. 1842. 19 p. **B 252/209**

Niclas, V. W. Gesänge aus: Die Reise von Pesth um die Welt, oder der Weltumsegler wider Willen. Posse in vier Abtheilungen. Gesang, Tanz... nach dem Französischen des Theaulon et Decourey für die Pesther Bühne bearbeitet von V. W. Niclas. Musik v. J. Grill. Pest: Heckenast 1843. 16 p. **B 782/19**

Szabó Imre. Egyházi beszéd, melyet Szent István első apostoli magyar király 1844-ki év ünnepén a veszprémi főegyházban ... elszavalt. Budán: Egyetemi ny. 1844. 12 p. **B 252/205**

Weil, Philipp. Pesth und Ofens achte goldene Hochzeit. Pesth: Landerer & Heckenast 1844. 23 p. **B 833/32**

Gross-Hoffinger, A. J. Ungarisches Portefeuille. Bd. 1—2. Lpzg: Reclam jun. 1846. Bd. 1.: Staatskritik — Reform XIII, 322 p. Bd. 2.: Ungarische Zustände. IV, 425 p. **B 308/137**

Bd. II. p. 64—67: Verschönerung von Pesth.

Fáy Antal. Keserv' hangjai, bus fellengős magyar felejthetetlen nádorunk... József Antal János ... emlékéül szentelve. [Pest: Szerző tul. 1847.] 7 p. **B 781/62**

Prie, Anton (Hg). Beschreibung des Brandes vom königl. städt. Theater in Pesth am 2. Februar 1847. Ofen: Bagó [1847] 14 p. **B 614/514**

Közlöny des Teufels. Offizielles Amtsblatt der Hölle. Red.: Asmodaeus. Bp.: Kozma. 1848. [Heft. 1—2. szept. 7., 11.] **B 055/7**

Der Telegraph. Volksblatt für Politik und Tagesinteressen. Red.: Sam. Rosenthal Jg. 1—. Ofen: Univers. 1848—. **B 073/19**

Rumy György Károly után maradt s Pesten ... Podmaniczky házánál ... árverezendő könyvek és kéziratok jegyzéke. — Catalog über die in der Bibliothek und liter. Hinterlassenschaft weiland G. K. v. Rumy noch vorhandenen Bücher und Manuscripte ... Esztergom: Beimel [1851.] 63 p. **B 017/241**

Lehr-Zeugniss von dem Gremium des bürgerlichen Handelstandes der kais. königl. Hauptstadt Ofen. [A cím felett Buda látképe.] Kőny. Pest: Engel & Mandello 1855. **Bq 769/490**

Pest és Buda. Szabályrendeletek. Feuerlösch-Ordnung für die Haupt-Städte Pest und Ofen. Ofen: Univ. 1855. 4° 20 p. **Bq 614/518**

Első Magyar Festészeti Akadémiát Gyámolító Társulat, Az— tagjainak névsora 1855—6-ról. — Namens-Verzeichniss der Mitglieder des Vereins zur Unterstützung der ersten ungarischen Maler Akademie f. d. 1855/6. Pest: Müller 1857. 15 p. **B 750/63**

Festetics Leó gróf. A Nemzeti Színházról. Pest: Emich 1856. 56 p. 7 t. **Bq 792/172**

Grynaeus Alajos (szerk.). Mennyei korona. A besnyői Bold. Szüz Mária csud. képszobrához bucsut járók ájtatossága. Pest: Szt. Istv. Társ. 1856. 135, [3] p. **B 243/48**

Schmerzhafte Kreuzweg, Der— welcher in vierzehn Stationen oder Betorte bis zu dem heiligen Grabe wie zu Jerusalem abgetheilt ist, für die Pester Pfarrkirchen zu St. Theresia und St. Joseph. Pest: Bucsánszky 1856. 48 p. 1 t. **B 232/5**

Széchenyi, Stephan Graf. Schreiben an die Ungarische Akademie. [O. O. & Dr.] 1858. 8 p. **B 061/48**

Evangelisches Gesellen-Verein in Pest-Ofen. Statuen. Pest: Wodianer 1859. 7 p. **B 362/389**

Pesti Polgári Cél-Lövész Egylet, A— névkönyve 1858—. — Jahrbuch der Pesther bürgerlichen Scheiben-Schützen-Gesellschaft. Pest 1859—. **B 799/23**

Heinrich, Joh. Nep. v. Illustrierter Führer durch das neue, naturwarme Damen-Mineraldampfbad des Ofner Raitzenbades. Leipzig: Weber [185?] 8 p. **Bq 613/202**

Herdy Ferenc. Tréfás dalok és szavalati előadások mellyeket a pesti népdalnokok a Komló és Beleznay kertben énekelnek és előadnak. I. A vén bőgős. Pest: Rózsavölgyi [185?] 7 p. **B 784/149**

Pestvárosi önálló magyar főreáltanoda A— ünnepélyes megnyitásának emlékeül. Pest: Müller 1860. 15 p. **B 373/123**

Segesser, Anton Philipp von. Die Beziehungen der Schweizer zu Mathias Corvinus, König von Ungarn in den Jahren 1476—1490. Lucern: Schiffmann 1860. II, 113, [1] p. **B 327/3**

Kovaltsik Amát. Ó sírjatok! fájdalmi hangok ... dicsőült gróf Teleky László ... halálának emlékére ... Pesten: Rózsavölgyi [1861.] 5 p. **B 781/73**

Tanodai Koszoru. Fűzve a pesti két nagy gymnázium néhányai által az 1862/3. tanévben. Pest: Kertész 1863. [2.] 94, [1] p. **B 810/63**

Pest. Baukommission. Grundsätze für die Baukomissionen der königl. Freistadt Pest, in Bezug auf nachbarliche Grenzstreitigkeiten und Servituten. Beglaubigte Abschrift von dem im Jahre 1840 von der k. u. Landes Bau Ober-Direktion verf. Originale. Bp. (Lithogr.) 1865. 14 p. **B 614/526**

Nemzeti Zenede. Liedertexte und Erklärungen zu dem 17. August 1865. bei Gelegenheit der fünfundzwanzigjährigen Jubelfeier des Pest-Ofner Conservatoriums abgehaltenen grossen Conzerte. Pest: Trattner-Károlyi 1865. 17 p. **B 780/62**

Koronázási ünnepély. A — emléklapjai. Pest: Leitner [1867.] 8 t. **B 394/91**

[Kertbeny Károly]. Spiegelbilder der Erinnerungen. Erlebtes, Erschautes, Erdachtes aus den Papieren eines Fünfzigers. Bd. 1—2. Bevorwortet v. Alfred Meissner. Lpzg: Matthes 1868. **B 308/141**

Bd 2. p. 85—190: Buda.

Pohl Richard. Szöveg-magyarázat a Liszt Ferenc műveiből Pesten, április hó 26-án és 30-án 1869 tartandó két nagy ünnepélyes zene-előadáshoz. P. R. után id. Ábrányi Kornél. Pest: Fanda és Frohna 1869. 14 p. **B 785/10**

Tatár Péter. Emléksorok ő fensége ausztriai főherceg József Magyarország volt nádorának a pesti József-téren emelt szobra leleplezése ünnepére 1869. évi április 25-én. Pest: Bucsánszky 1869. 4 p. [Selyemre nyomott, díszes kék moire-kötésű példány.] **Bq 394/81**

Erzsébet királyné könyvtárából.

Kittka József. A magyar kir. Curia mint legfőbb ítélőszék, a m. kir. Curia mint semmítőszék, valamint a pesti m. kir. ítélőtábla 1872. évi személyzetének névsorozata és lakása. Pest: Noseda 1872. 15 p. **B 057/92**

Sugárúti építő vállalat. [A Sugárút építésének tervrajza, a régi és az új telkek határainak, számainak s volt tulajdonosainak feltüntetésével. Pesten, 1872. 345×48 cm. Eredeti rajz.] — A pesti Sugárút átnézeti térképe. Bp.: [Ny. n.] 1873. 25×100 cm. (Kőnyomat) (2 példányban: 1. színezve.) — A pesti sugárút átnézeti térképe. Bp.: [Ny. n.] 1873. 40×100 cm. (Kőnyomat.) **BT 230**

Beiwinkler Károly. A budapesti vízvezeték. Bp.: Rudnyánszky 1874. 12 p. **B 614/515**

Jassniger, J. Die Regulierung des Teufelsgraben und die Verbesserung der hydrotechnischen Verhältnisse im Ofner Gebirge. Bp.: Athenaeum 1877. 15 p. **B 725/257**

Óbuda düllőzeti térképe a telektömbök és fővárosi birtok feltüntetésével. (II, III, III/I, IV. sz.) Bp.: Főv. mérn. hiv. 1880. **BT 216**

Csontos Tivadar (szerk.). A Kőbányai műkedvelők albuma. 1886. évtől 1888. évig. Bp.: Marák-ny. 1886. 96 p. **B 792/171**

Budapest. Istenhegy, Az — (Svábhegy) és környékének térképe. A Budapest-hegyvidéki Túrista-egylet megbízásából. Bp.: Deutsch 1890. 55×80 cm. **B T 205**

Demkó György. Árpádházi Boldog Margit élete. Bp.: Franklin-ny. 1895. 280 p. **B 922/34**

Boleman, Stefan. Ungarns Curorte und Mineralquellen. Bp.: Ung. Balneolog. Verein 1896. **B 613/214**
p. 27, 29, 39, 43, 115: Budapest.

Kozma Gyula. A Budapest Székesfővárosi II. ker. Közs. Nyilv. Polgári Leány-Iskola 25 éves története. Bp.: Pesti: könyvny. 1897. 190, [2] p. 2 t. **B 372/231**

Gonda Béla. A magyar hajózás. Bp.: Műszaki irod. & ny. váll. 1899. [1.] 248 p. **B 385/237**
p. 104—115: Budapest.

Borsodi Szilágyi Dezső. Budapest főváros helyrajzi térképe. Lépték 1: 15000. [Bp.: Ny. n. 189?] 58×80 cm. **BT 226**

Éber László. A magyar Nemzeti Múzeum képtára (1802—1902). Bp.: Hornyánszky 1902. 32 p. **Bq 708/139**

Halmos János beszéde, melyet Deák Ferenc születése századik évfordulóján 1903 okt. 17-én a székesfőváros által rendezett ünnepélyen elmondott. Bp.: Háziny. 1903. 23 p. **B 923/150**

Homolka József (szerk.). Budapest székesfőváros és környékének legújabb térképe. Bp.: Eggenberger 1903. 60×75 cm. **BT 214**

Ebermann, Richard. Die Türkenfurcht. Ein Beitrag zur Geschichte der öffentlichen Meinung in Deutschland während der Reformationszeit. Diss. Halle a. S.: Kraemmerer 1904. 69 p. **B 307/20**

Budapest. Iparművészeti Muzeum. Kalauz az Orsz. magyar Iparművészeti Múzeum gyüjteményeiben. Bp.: Iparműv. muz. 1907. 74 p. **B 745/50**

Prónay Antal. A piaristák színjátéka Pesten a XVIII. században. Bp.: Stephaneum 1907. 135, [& 2] p. **B 792/166**

Szuppán Vilmos (szerk.). A Budapesti Kereskedelmi Akadémia 1857—1907. Emlékkönyv az intézet fönnállásának félszázados évfordulója alkalmából. Bp.: Ker. Akad. 1907. 248, [1] p. **B 386/213**

Fellner Sándor. A m. kir. pénzügyminisztérium palotája. Bp.: Állami ny. 1908. [4], 23 p. 25 t. **Bf 725/258**

Alagút. A budai várhegyi — vízmentesítése és gyökeres helyreállítása. Az alagút vizsgálatára kiküldött bizottság második jelentése. Bp.: [Ny. n.] 1909. 7 p. 3 t. **Bq 385/65**

Kéry Gyula (szerk.). A Petőfi-ház története és katalogusa. Bp.: Kunossy etc. 1911. 183 p. (Petőfi kvtár, 26. f.) **B 708/134**

Kókai, [Lajos] Ludwig. Wegweiser durch Budapest. Den Teil-nehmern des 8. Internationalen Verleger-Kongresses gewidmet. Bp.: Hornyánszky 1913. 67 p. 4 t. **B 910/326**

Náday Lajos. Adatok Budapest környéke Rotaria faunájának ismeretéhez. Pécs: Wessely & Horváth 1914. 64 p. **B 595/6**

Kun József Jenő (szerk.). A cs. és kir. 23. gyalogezred hadi albuma. Emlékkönyv írásban és képben. — Kriegs-Album des k. u. k. Infanterie-Regiments No 23. Ein Gedenkbuch in Wort und Bild. Bp.: Franklin 1916. 400 p. **Bq 355/138**

Baranyai Zoltán. La Bacha de Bude. Lausanne: Bibl. Universelle 1922. 31 p. (Extr. de la Bibliothèque Universelle et Revue Suisse, Juillet 1922.) **B 843/1**

Slezak Leo. Meine sämtlichen Werke. Berlin: Rowohlt 1922. 263 p. 16 t. **B 927/44**
p. 151—154: In Budapest.

Takács Zoltán, felvinczi. A Hopp Ferenc keletázsiai művészeti múzeum. Bp.: M. Tud. Társ. Sajtóváll. 1923. 64 [&1] p. **B 708/148**

Koncsek Lajos. A Budapest székesfővárosi II. k., Iskola-utcai elemi és háztartási népiskola krónikája. 1892—1924. (Kézirat.) 161 p. **Bq 372/232**

Zsedényi Aladár. Vörös cserepek. Károlyitól Bethlenig. Korrajz. Bp.: Hollóssy kny. 1926. [Belső címlapon 1925.] [5], 210 p. **B 308/136**

Gallina Frigyes. Tíz év története Budapest életében. Bp.: Háziny. 1930. 179, [1] p. **B 943/501**

Nicolau, T. Invazia tatarilor si prima ocupare a Buda-Pestei. Bucuresti [S. Typ.] 1930. 100 p. 3 t. **B 943/463**

Fürst Aladár. Nagymagyarország zsidó középiskolái. Bp.: Franklin 1931. 30 p. (Különlenyomat az Izr. Magyar Irodalmi Társulat 1931. évkönyvéből.) **B 269/19**

Wildner, Edm. Die Beseitigung verwahrloster Wohnviertel in Budapest. [Angol és francia ny. összefoglalással. H. & Ny. n. 1931.] 10 p. (Az 1931. évi berlini XIII. nemzetközi lakás- és városépítési kongresszusra készült jelentés.) **B 333/104**

Budapest. Iparművészeti Múzeum. Vezető a Múzeum gyüjteményeiben. Vasművesség. Bp.: Athenaeum 1932. 11, [1] p. **Bq 754/49**

Éber Antal. Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara. Emlékirat közgazdasági politikánk irányelveiről. Bp.: 1932. 50 p. **B 381/57**

Elektrifizierung, Die—, der Eisenbahnlinie Budapest—Hegyeshalom nach dem Kandó'schen Phasonumformer-System. Bp.: Ganz 1932. 55 p. 1 t. (Aus der Ganz-Mitteilungen, Okt. 1932.) **B 621/30**

Budapest. Házinyomda. Betűminta könyve. Bp.: Házinyomda 1933. 298 p. **B 655/49**

Illyefalvi I. Lajos. A közoktatásügy Budapesten a világháborút megelőző években. Bp.: Háziny. 1933. [2], 95 p. (Statisztikai Közlemények, 71. k. 3. sz.) **B 310/10/71/3**

Kuncz Ödön. A városi üzemek szervezeti problémái. Bp.: Háziny. 1933. 18 p. (Különl. Városi Szemle XIX. évf.) **B 389/296**

Szemlér Mihály születésének századik évfordulóján rendezett emlékkiállítás katalógusa. [Bp.:] Hungária 1933. 16 p. **B 750/62**

Budapest. Házinyomda. Betűminta könyve. Plakátbetű. Bp.: Házinyomda 1934. 88 p. **Bq 655/50**

Buziássy Károly. Budapest szeszesitalfogyasztása. Bp.: Háziny. 1934. 58 p. (Statisztikai Közlemények, 73. k. 3. sz.) **B 310/10/73/3**

Fellner Frigyes, ifj. Budapest szerepe a dunai forgalomban. Bp.: Háziny. 1934. 35 p. (Statisztikai Közlemények, 73. k. 4. sz.) **B 310/10/73/4**

Goriupp Alisz. A Magyar Nemzeti Múzeum hírlaposztálya fennállásának első félszázadában, 1884—1934. Bp.: Nemzeti Múzeum Orsz. Széchenyi Kvtára [1934.] 23 p. 1 t. **B 708/149**

Katona Lajosné. Az 1817-ben alapított Budai Jótékony Nőegylet vázlatos története (1817—1934). Bp.: Pátria 1934. 16 p. **B 362/385**

Kereskedelmi Minisztérium Közúti Hídosztálya. A vasbetonhidak és vashidak összehasonlítása az Óbudán építendő új dunahíddal kapcsolatban. Ellenőrző bizottság véleménye. Bp.: Saját kiad. 1934. 10 p. — Véleményes javaslat az óbudai dunahíd tervezése tárgyában. Előterjeszti az ellenőrző bizottság. Bp.: Saját kiad. 1934. 18 p. **B 624/29**

Kossalka János. Véleményes javaslat az óbudai dunahíd tervezése tárgyában. Bp.: Keresk. Min. Közúti Hídoszt. 1934. 22, [1] p. 1 t. — Jelentés az óbudai dunahíd tervezéséről. Bp.: Keresk. Min. Közúti Hídoszt. 1934. 37, [3] p. 1 t. — I. sz. pótjelentés az óbudai dunahíd tervezéséről. Bp.: [Sokszorosítás.] 1934. 11 p. 1 t. **B 624/28**

Liber Endre. Budapest fürdőváros kialakulása, különös tekintettel a székesfőváros községi fürdőpolitikájára. Az anyag összegyüjtésénél és feldolgozásánál közreműködött Medriczky Andor. 1—3. k. Bp.: Háziny. 1934. (Statisztikai Közlemények, 74. k. 1. sz., & 81. k. 4. sz. & 82. k. 2. sz.) **B 310/10/74/1**

Medriczky Andor. A székesfővárosi tisztviselői illetmények alakulása. Bp.: Háziny. 1934. 118, [1] p. (Statisztikai Közlemények, 74. k. 4. sz.) **B 310/100/74/4**

Molnár, D. Die Enteisenungs- und Entmanganungseinrichtung des Werkes Káposztásmegyer der Wasserwerke der Haupt- und Residenzstadt Budapest. München & Berlin : Oldenburg 1934. 7 p. (Sonderdr. a. d. (Das Gas- u. Wasserfach«.) **Bq 614/520**

Mozolovszky Sándor. Nagy-Budapest népességének foglalkozási megoszlása 1930-ban és az ingaszerű vándormozgalom. Bp. : Háziny. 1934. 31 p. (Statisztikai Közlemények, 72. k. 4. sz.) **B 310/10/72/4**

Ruisz Rezső. Tömegszállítási lehetőségek Budapesten. Bp. : Háziny. 1934. 71 p. (Statisztikai Közlemények, 74. k. 2. sz.) **B 310/10/74/2**

Schuler Dezső. Adatok a Tabán történetéhez és rendezéséhez. Bp. : Háziny. 1934. 116 p. (Statisztikai Közlemények, 75. k. 4. sz.) **B 310/10/75/4**

Szendy Károly. Adalékok a tanoncoktatás fejlődéséhez a székesfővárosban. Ágotai Béla közreműködésével hiv. adatok alapján összeállította Sz. K. 1—2. k. Bp. : Háziny. 1934. 355 ; 198 p. (Statisztikai Közlemények, 75. k. 2—3. sz.) **B 310/10/75/2 & 3**

Szigeti Gyula. Nagy-Budapest terve pénzügyi vonatkozásban az érdekelt városok és községek háztartási előirányzatai alapján. Bp. : Háziny. 1934. 54, [1] p. (Statisztikai Közlemények, 70. k. 4. sz.) **B 310/10/70/4**

Zaitz László. Budapest csatornázása és a szennyvízkezelés módszerei. Bp. : Háziny. 1934. 26. p. 2 t. (Különl. a Városi Szemle XX. évf.-ból.) **B 614/516**

Aujeszky László. Budapest helyzete a légi és meteorológiai háború szempontjából. Bp. : Háziny. 1935. 23 p. (Különl. »Városi Szemle XXI.) **B 355/129**

Babirák Mihály & **Kokovai** Lajos. A székesfővárosi községi polgári iskolák kialakulása és társadalmi jelentősége. (Tanulmány.) Bp. : Kellner 1935. 111 p. 1 t. (A Bp. szfőv. IX., Mester-utcai irányító polgári iskola kiadványai, IV.) **B 372/229**

Balla Antal. Budapest szerepe Magyarország történetében. Bp. : Háziny. [1935.] 178 p. (Statisztikai közlemények, 77 k. 2. sz.) **B 310/10/77/2**

Bevilaqua Borsody Béla és **Mazsáry** Béla. Pest-budai kávéházak. 1535—1935. I—II. k. Bp. Budapesti kávések ipartestülete 1935. **B 640/18**

Bodócs Lajos. Építészeti gondolatok. Pesti aktualitások. Bp. : Szerző kiad. [1935.] 14 p. 6 t. **B 725/241**

Budapest. La regina del Danubio. Editore : L'ufficio municipale del turismo. Bp. : Háziny. 1935. 199 p. **B 910/316**

Budapest. Iparművészeti Múzeum. A régi Buda és Pest iparművészetének kiállítása. Leíró lajstrom. Bp. : Iparművészeti Múzeum 1935. 72 [4] p. 16 t. **B 740/5**

Csákányi Lajos. Budapest-Rózsadomb és vidéke. Irta és fényképezte Cs. L. Bp. : Globus [1935? 8 p. 145 t.] **B 914/227**

Deák Sándor és **Németi** Elemér szerk. Pestújhely ezüstkönyve 1910—1935. Pestújhely : A Pestújhelyi Ujság kiad. 1935. 196 p. 14 t. **B 914/226**

Fridrich Lajos. A budapest-belvárosi plébániatemplom elhelyezésének és környezetének megoldása. Bp. : Háziny. 1935. 15 p. 2 t. (Különl. »Városi Szemle« XXI.) **B 726/53**

Futaky (Kleiszner) Zoltán. Buda és Óbuda felmérése az 1870-es években. Bp. : »Élet« 1935. 16 p. (Különlenyom. a Geodéziai Közlöny 1935. évi, XI. évf. 5—8 sz.-ból.) **B 526/4**

Gortvay György. A Népegészségügyi Múzeum munkája. Bp. : Egyesült könyvnyomda, könyv és lapkiadó rt. 1935. 128 p. **B 613/215**

Hell, Luigi. Budapest »Regina del Danubio«. — Guida illustrata (lessico) di Budapest. 2. ed. Bp. : »Közélelmezés« 1935. II, 204 p. **B 910/312**

Hell, Louis. Budapest »Queen of the Danube«. — Illustrated guide. Guida illustrata. Illustrierter Fremdenführer. Guide polyglotte illustré. — Budapest ötnyelvű képes kis lexikona. Útmutatóval, térképpel. Bp. : »Közélelmezés« kiad. 1935. 383 p. 1 t. **B 910/313**

Hirschmann Konrád. A M. kir. Közlekedési Múzeum története és fejlődése. Bp. : Stádium 1935. 6, [1] p. **B 385/244**

Horusitzky Henrik. Budapest dunabalparti részének talajvize és altalajának geológiai vázlata. — Das Grundwasser von Budapest an der linken Seite der Donau, mit einer geologischen Skizze des Untergrundes. Bp. : Földtani Társ. 1935. 164 p. 7 t. (Hidrologiai Közl. 1935. 15 .sz.) **B 551/47**

Illyefalvi I. Lajos. Budapest székesfőváros áruforgalma. — Güterverkehr der Haupt- und Residenzstadt Budapest. Bp. : Háziny. 1935. X p. 150 t. **B 380/18**

Kállai László. A 150 éves Goldberger-gyár. Magyar textilipar-történelem. 1784—1934. Bp.: »Textil-Ipar Ujság« kiad. 1935. 186 p. **B 384/256**

Katona Lajosné Thuránszky Irén. A magyar tanítónők Mária Dorothea Egyesületének félszázados története. 1885—1935. Bp.: Mária Dorothea Egyes. 1935. 87 p. 1 t. **B 362/379**

Krompecher László. Az 1935. évi budapesti nemzetközi vásár építőipari bírálata. Bp.: Műegyet. ny. 1935. 7 p. (Különl. a »Technika« 1935. 5—6. sz.-ból.) **B 386/210**

Kubinyi Vilmos. A pestszentlőrinci római katolikus egyházközség története 1935. évig. Bp.: Máté 1935. 132 p. **B 282/10**

Miskolczy Ágost. A kerületi elöljáróságok kihágási bíráskodásának központosítása és a közigazgatás racionalizálása. Bp.: Háziny. 1935. 77, [1] p. (Statisztikai Közlemények, 77. k. 4. sz.) **B 310/10/77/4**

Novák Lajos. A Budapest székesfővárosi r. k. hitoktatói karnak 35 évi működéséről szóló jelentése. Bp.: Stephaneum 1935. 14 p. **B 377/30**

Pach Henrik. 300 Jahre Pázmány Péter-Universität. 1635—1935. Wien: Perles [1935.] 28 p. (Sonderabdr. d. Wiener Medizin. Wochenschrift.) **B 378/137**

Ruisz Rezső. A Budapesttel szomszédos községek út- és közlekedési viszonyai. Bp.: Háziny. 1935. 71 p. (Statisztikai Közlemények, 77. k. 1. sz.) **B 310/10/77/1**

Schuler Dezső. A hajléktalanság kérdése a székesfővárosban. Bp.: Háziny. 1935. 163 p. (Statisztikai Közlemények, 76. k. 1. sz.) **B 310/10/76/1**

Szél Tivadar. A budapesti házasságok. Bp.: Háziny. 1935. 428 p. 28 t. (Statisztikai Közlemények, 8? k. 4. sz.) **B 310/10/86/4**

Thirring Gusztáv. Budapest főváros demografiai és társadalmi tagozódásának fejlődése az utolsó 50 évben. 1. k. Bp.: Háziny. 1935. 335 p. (Statisztikai Közlemények, 70. k. 2. sz.) **B 310/10/70/2**

Thirring Lajos. Nagy-Budapest népessége. Bp.: Háziny. 1935. 112, [1] p. (Statisztikai Közlemények, 78. k. 1. sz.) **B 310/10/78/1**

Volly István. Betlehemező fővárosi gyermekek. Tanulmány 2 betlehemes játék szövegével és dallamaival. Bp.: Sárkány 1935. 8 p. (Különny. »A Gyermek és az Ifjúság« XXVII. évf. 1—3. sz.-ból.) **B 398/21**

Zámborszky Ilona. Vezető az Országháza épületében. Bp.: Athenaeum 1935. 23 p. **B 725/242**

Asztalos József. Nagy-Budapest közoktatásügye. Bp.: Háziny. 1936. 120 p. (Statisztikai Közlemények, 81. k. 1.) **B 310/10/81/1**

Balla Antal. Buda ostroma és elfoglalása 1686-ban. Bp.: Háziny. 1936. 127 p. 5 t. (Különl. a Városi Szemle XXII. évf.-ból.) **B 943/465**

Banfi, Florio. Nel CCL° anniversario della liberazione di Buda dai turchi. Roma: Istituto per l'Europa orientale 1936. 37 p. **B 355/141**

Bártfai Szabó László. Mit várhatunk a Fehéregyház körül folyó ásatásoktól? Bp.: [Szerző] 1936. 20 p. **B 902/61**

Bartha Dénes. Liszt Ferenc emlékkiállítás [a M. Történeti Múzeumban]. Leíró-lajstrom. Bp.: Szerző 1936. 53 p. **B 780/59**

Bierbauer Virgil. A városközpont. Városépítési problémák Budapest belvárosának északi oldalán. Bp.: Szerző 1936. 13 p. (»Tér és forma« 1936. júl. sz.-ból.) **B 725/251**

Bodor Antal. Csepelsziget és Budafok kétszáz év előtt. Bél Mátyás »Notitia Hungariae novae historico geographica« c. 1736-ban megjelent műve nyomán. Bp.: M. Társ. Falukutató Int. 1936. 13 p. **B 943/498**

Bonomi Jenő. Magyar-német tréfás köszöntések Buda környékéről. Bp.: [ny. n.] 1 p. (Etnográfia-Népélet XLVIII. évf. 1. sz.-ból.) **B 398/23**

Budapesti gyógyfürdők. A— ismertetése. Bp.: Háziny. 1936. 23 p. **B 613/208**

Budapest. Iparművészeti Múzeum. Buda visszafoglalása 250-ik évfordulójának emlékkiállítása. Leíró-lajstrom. Bp.: Iparművészeti Múzeum 1936. 109. [3] p. 15 t. **B 740/5**

Budapest történetének okleveles emlékei. — Monumenta diplomatica civitatis Budapest. Csánky Dezső gyüjtését kiegészítette és sajtó alá rendezte Gárdonyi Albert. I. k. —. Bp.: Szőváros kiad. 1936—. I. k. (1148—1301.) **B 943/466**

Budavár visszafoglalása 250 év előtt. A Pesti Hirlap Vasárnapja külön száma. Bp.: Pesti Hirlap kiad. 1936. 42, [2] p. **B 943/472**

Dávid István. Wolff Károly emlékezete. Bp.: Rigler 1936. 15 p. **B 923/149**

Dobrovits Sándor. Budapest egyesületei. Bp.: Háziny. 1936. 166, [1] p. (Statisztikai Közlemények, 74. k. 3. sz.) **B 310/10/74/3**

Egyed István. Budapest környékének közigazgatási rendezése. Bp.: Stádium 1936. 18 p. (Orsz. Nemzeti Klub kiadványai, 2.) **B 352/311**

Eleöd Zoltán Solt. Kossuch János életrajza 1836—1936. Cége 100 éves fennállásának ünnepére Eleöd Josa emlékirataiból. Bp.: »Élet« 1936. 34 p. 3 t. **B 926/44**

Fellner Frigyes. Adótehermegoszlás. Bp.: Háziny. 1936. VIII, 294 p. 2 t. (Statisztikai Közlemények, 79. k. 3. sz.) **B 310/10/79/3**

Fürst Aladár. Buda visszafoglalásának zsidó irodalmi emlékei. Bp.: Szerző. [1936] pp. 168—184. (Különlenyomat az IMIT 1936. Évkönyvéből.) **B 303/11**

Garády Sándor. Ásatások az óbudai Leopold téglagyár mellett. (Különlenyomat az Archeológiai Értesítő 1936. évf.-ból. 10 p.) **B 902/59**

Garády Sándor. Az Óbuda Csúcshegyi-dűlőben a 20841/2. hrsz. telken kiásott két honfoglaláskori sír. Bp.: Háziny. 1936. 4 p. 1 t. (Különleny. a Tanulmányok IV. k.-ből.) **B 902/60**

Gárdonyi Albert. Buda középkori helyrajza. Bp.: Háziny. 1936. 28 p. 1 t. (Különleny. a Tanulmányok IV. k.-ből.) **B 911/27**

Gárdonyi Albert. Die Niederlassung der Buchdruckefamilie Landerer in Ungarn. (Sonderabzug aus den Gutenberg-Jahrbuch 1936. p. 171—176.) **Bq 655/48**

Gyerkászay Béla & **Vojcsik** Lipót. Adatok Európa nagyvárosainak vízműveiről. [Bp.: Sokszorosítás 1936.] 25 p. **B 614/521**

Héjja Pál. A tábori kórházak Buda ostrománál. Bp.: Madách 1936. 14 p. (A Magyar Katonai Szemle 1936. évi 9. sz.-ból.) **B 355/140**

Horváth Elemér. Karcok Budapest multjából. Bp.: Egyetemi ny. [1936.] 94 p. **B 725/250**

Huss, Richard. Die Erstürmung der Burg Ofen und die Befreiung Ungarns von der Türkenherrschaft. Bp.: Kultúra 1936. 125, [5] p. **B 943/493**

Iványi Béla. A városi polgárjog keletkezése és fejlődése figyelemmel Buda és Pest városokra. Bp.: Háziny. 1936. 198, [1] p. (Statisztikai Közlemények, 84. k. 1. sz.) **B 310/10/84/1**

Jablonkay Géza. Néhány új jogelv érvényesülése a Székesfőváros új lakásbérleti szabályrendeletében. Bp.: Háziny. 1936. 11 p. (Különl. a Városi Szemle XXII. évf.-ból.) **B 347/80**

Károly Erzsébet. Szarukövek a Budai-hegységben. Bp.: Mérnökök ny. 1936. 27 p. 1 t. **B 552/7**

Károlyi Árpád. Buda és Pest visszavívása 1686-ban. 2. kiad. [1886.] Átdolgozta Wellmann Imre. Bp.: Bpest szfőv. kiad. 1936. XIX, (3), 406 p. 10 t. **B 943/430**

Katona János & **Huszár** Andor. A budapesti építésügyi szabályzat. A módosító és kiegészítő rendeletek és határozatok, valamint az építkezésre vonatkozó tételes jogszabályok gyüjteménye. Átvizsgálta és kiegészítette vitéz Morotvay László. Bp.: »Hellas« 1936. 310 p. **B 614/513**

Kelényi B. Ottó. A Buda melletti Szent Lőrinc páloskolostor történetének első irodalmi forrása. Bp.: Háziny. 1936. 24 p. 2 t. (Különlenyomat a Tanulmányok IV. k.-ból.) **B 271/22**

Léderer Ottó szerk. A 100 éves Újpest története. Újpest-Rákospalotai lexikon. Szabó Béla adatai alapján szerk. L. O. Ujpest: Ritter 1936. 44, XCVIII. p. **B 943/464**

Lengyel Móric. A Beszkárt tervezett befektetései. Bp.: Stadium [1936.] 10 p. (Különl. a Közgazdasági és Közlekedési Tudósító 1936 okt. 7-iki számából.) **B 385/249**

Löbl Dezső. A Löbl-nyomda hatvan éve. Dallos Hanna rajzaival. Bp.: Löbl 1936. 60 p. **B 655/46**

M. Kir. Hadilevéltár. Török hódoltság-korabeli okmányok a Magy. Kir. Hadilevéltárban. Budavár visszafoglalása 250 éves fordulójának emlékére. Bp.: Hadilevéltár 1936. 80 p. **B 902/62**

Méhes Emil & **Misley** Sándor. A magyar nemzeti stadion elhelyezésének kérdése. Tanulmányi jelentés. Bp.: Stádium 1936. 34 p. (Különl. a Magyar Mérnök- és Építész-Egyl. Közl. 1936. 11—12. sz.-ból.) **Bq 725/246**

Melly József. Nagy-Budapest közegészségügyi vonatkozásban. Bp.: Háziny. 1936. 158, [1] p. 1 t. (Statisztikai Közlemények, 79. k. 2. sz.) **B 310/10/79/1**

Müller Béla. A buda-víziváro si Szent Flórián-kápolna. Diss. Bp.: Szerző 1936. 84, [1] p. 14 t. **B 726/58**

Nagy Béla. A Lipótvárosi Társaskör 25 esztendeje. 1911—1936. Bp.: Lipótv. Társaskör 1936. 104 p. **B 367/87**

Oszoly Kálmán. A székesfővárosi alkalmazottak nyilvántartása a közigazgatási szolgálat szempontjából. Bp.: Háziny. 1936. 29 p. (Különnl. a Városi Szemle XXII. évf.-ból.) **B 352/307**

Röss Bertalan. Aviánói Márk pápai követsége és a török félhold alkonya Magyarországon. 2. kiad. Bp.: Magyar kapucinus tartományfőnökség 1936. [5,] 203 p. 19 t. **B 922/38**

[Schoen Arnold]. Buda-pesti képek, könyvek Csillag Béla gyüjteményében. Bp.: Held ny. 1936. 66 p. XXX. t. **B 708/146**

Schuler Dezső. Hatósági és társadalmi embervédelem Budapesten. 1— k. Bp.: Háziny. 1936. (Statisztikai Közlemények, 78. k. 4. & .) **B 310/10/78/4**

De Sgardelli Caesar. A magyar királyi budapesti 29. honvédgyalogezred és a magyar királyi 29. népfölkelő gyalogezred hadtörténeti emlékkönyve. Bp.: Merkantil ny. 1936. 424 p. **Bq 355/131**

Sipos Sándor. A rádió elterjedése Budapesten az 1925—1934. években. Bp.: Háziny. 1936. 19 p. 3 t. (Különl. a Városi Szemle XXII. évf.-ból.) **B 385/253**

Surányi-Unger Tivadar, vitéz. Budapest szerepe Magyarország gazdasági életében. 1925—1934. 1—2. k. Bp.: Háziny. 1936. (Statisztikai Közlemények, 85. k. 3—4. sz.) **310/10/85/3 & 4**

Varga János és **Zsemley** Oszkár. A kispesti kézműves iparosság története. A kispesti ált. ipartestület 50 éves fennállásának emlékére. Kispest: Fischhof ny. [1936.] 112 p. 1 t. **B 384/266**

Várszeghy János. Budapest székesfőváros és a törvényhatósági jogú városok rádióelőfizetői. Bp.: Háziny. 1936. 22 p. (Különl. a Városi Szemle XXII. évf.-ból.) **B 385/238**

Wildner Ödön. Pest és Buda közigazgatásának története az 1848—1849. szabadságharc alatt. Bp.: Háziny. 1936. 230 p. (Statisztikai Közlemények, 86. k. 3. sz.) **B 310/10/86/1**

Zsidi János. Fejér György. Bp.: Élet 1936. 101 p. (Palaestra Calasanctiana 17. sz.) **B 920/25**

Banfi Florio. Buda és Pest erődítményei 1686-ban. Bp.: Háziny. 1937. 32 p. (Tanulmányok Bp. multjából, V. k.-ből.) **B 355/143**

Bánhegyi József. Budapest környékének discomycetái. Pécs: Dunántúl 1937. 26 p. 1 t. **B 589/2**

Bánrévy György. Az első hivatalos intézkedések a visszafoglalt Budán 1686-ban. — Die ersten offiziellen Verordnungen in der rückeroberten Festung Ofen im Jahre 1686. Bp.: Háziny. 1937. 32 p. 1 t. (Tanulmányok Bp. multjából, V. k.-ből.) **B 352/319**

Bartkó Lajos. Földtani és őslénytani adatok Rákosszentmihály és környékének oligocén-miocén-kori rétegeihez. Bp.: Arany János ny. 1937. 39 p. 2 t. (Bölcsészetdokt. értekezés a Pázmány Péter Tud. Egyet. Földtani Intézetében.) **B 550/35**

Benda Kálmán. A magyar nemzeti hivatástudat története. (A XV—XVII. században.) Bp.: Bethlen ny. 1937. 128 p. **B 301/3**

Bene Lajos. A központi fűtés és a tüzelőanyagfogyasztás újabb alakulása Budapesten. Bp.: Háziny. 1937. 25 p. (A Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **B 697/1**

Budapest. Iparművészeti Múzeum. Buda visszafoglalása 250-ik évfordulójának emlékkiállítása. Bp.: Pátria 1937. 109 p. **B 708/140**

Budapest. Statisztikai Hivatal. A budapesti központi fűtőberendezések 1936. évi statisztikája. — Statistik der Budapester Zentralheizanlagen für das Jahr 1936. Bp.: Háziny. 1937. 63 p. 1 t. (Statisztikai Közlemények, 87. k. 4. sz.) **B 310/10/87/4**

Csécsi Nagy Miklós — **Balla** Sándor. Állami lakótelepek a nyomorenyhítés szolgálatában. Bp.: Arany János ny. 1937. 23 p. **B 333/102**

Cserba Dezső. A pesti Dunakorzó átépítésének terve. Bp.: Háziny. 1937. 8 p. 3 t. (Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **B 725/255**

Farkas Ákos, dorogi. Budapest tisztviselői hajdan és most. Bp.: Nádor 1937. 16 p. (Hollós Mátyás Társaság Könyvtára, 1.) **B 352/314**

Geszler Ödön (szerk.). A Budapest Székesfővárosi Felsőbb Zeneiskola huszonötéves fennállása alkalmából kiadott emlékkönyv. 1912—1937. Bp.: Háziny. 1937. 164 p. 4 t. **B 780/60**

Hegedüs, Adam de. Hungarian Background. London: Hamilton 1937. 302 p. 8 t. **B 943/487**

p. 9—22: Journey to Budapest.
p. 44—56: Budapest — A review etc.

Horváth Henrik. Szentpéteri József pesti ötvösmester művészete. Bp.: Franklin [1937.] 199—257 p. (Különl. a Budapest régiségei 1937, 12. k.) **B 739/6**

Horváth Henrik. Zsigmond király és kora. — König Sigismund und seine Zeit. — Zsigmond király halálának 500 éves évfordulóján kiadja Budapest székesfőváros. Bp.: Háziny. 1937. [3], 246 p. 36 t. (Budapest székesfőváros várostörténeti monográfiái, 8.) **B 929/97**

Horváth Jenő. A 250 éves Budapesti Kir. Egyet. Katholikus Gimnázium. 1687—1937. Bp.: Sárkány ny. 1937. VII, 300 p. 5 t. **B 373/125**

Horváth Magda. A török veszedelem a német közvéleményben. Bp.: Dunántul Pécsi Egyet. ny. 1937. 108 p. (Minerva Könyvtár 112.) **B 307/18**

Hunyady Sándor. A Vígszínház negyven éve. Bp.: Athenaeum [1937.] 68 p. **B 792/178**

Inántsy-Pap Elemér. Az önkormányzatok háztartása. Bp.: Háziny. 1937. 54 p. (Különlenyomat a Városi Szemle XXIII. évfolyamából.) **B 389/295**

Jablonkay István. Nagykovácsi földrajza. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 35, [1] p. (Bölcsészdoktori értekezés a Kir. M. Pázmány Péter Tud. Egyet. Földrajzi Int.-ben.) **B 910/331**

Kelényi B. Ottó. A török Buda a keresztény Nyugat közvéleményében. Bp.: Háziny. 70 p. 10 t. (Tanulmányok Budapest multjából, V.) **B 943/497**

Kósa János. Pest és Buda elmagyarosodása 1848-ig. Bp.: Általános ny. 1937. 277 p. (Apollo-könyvtár, 7.) **B 301/2**

Loránth László. Pesti képeskönyv. Bp.: Pantheon 1937. 32, [1] p. **B 811/47**

Magyar Bálint. A százéves Nemzeti Színház. Bp.: Magyar Szemle Társaság 1937. 78 [2] p. (Kincsestár. 51.) **B 792/177**

Magyary Zoltán. A közigazgatás és a közönség. A városi tisztviselők továbbképzése. [Bp.: Ny. n. 1937.] 3 p. **Bq 350/24**

Manninger Vilmos. A rákbetegség gyakorisága Budapesten és Magyarországon. Bp.: Háziny. 1937. 16 p. 2 t. (Különlenyomat a Városi Szemle XXIII. évfolyamából.) **B 616/13**

Márffy Ede. A közháztartások gazdálkodása. Bp.: Háziny. 1937. 150 p. 2 t. (A Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **B 389/299**

Medriczky Andor. A Magyar Városok Országos Szövetsége különleges hivatása a magyar idegenforgalom szolgálatában. Bp.: Háziny. 1937. 20 p. (Városok Lapja 1937 szept. 15. sz.-ból.) **B 910/333**

Medvei Emma Margit. Budapest a magyar szépprózа irodalomban, különös tekintettel az 1830-as és 40-es évekre. Bp.: Löbl 1937. 37, [3] p. **B 813/291**

Meznerics Iván és **Torday** Lajos. A magyar közigazgatás szervei 1867—1937. Bp.: Háziny. 1937. 447 p. (Magyar Közigazgatástudományi Intézet, 21. sz.) **B 350/23**

Mesterházy Jenő. Liszt Ferenc díszkardja. Bp.: Szerző 1937. 11 p. (Különlenyomat a »Zene« 1937. 8. számából.) **B 927/43**

Molnár Dezső, ifj. Nagyvárosi parkok telepítése. Bp.: »Technika« 1937. 7 p. (Különleny. a »Technika«-ból.) **Bq 711/12**

Morbitzer Dezső. Városépítészet és kertészet. Bp.: Háziny. 1937. 20 p. 8 t. (Különl. a Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **B 711/11**

Nagy László felszólalása [az ipari nevelőotthon, továbbá az alapítványok jogviszonyának rendezése tárgyában] Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottságának 1937. jún. 2-án tartott ülésén. Bp.: Háziny. 1937. 13 p. **B 347/85**

Pénzes Antal. Budapest természetvilága. Bp.: Egyet. ny. 1937. 31 p. (»Budapesti Polgári Iskola« 1936/37. évf. 1—3. sz.-ból.) **B 581/8**

Rédey Tivadar. A Nemzeti Színház története. I. Bp.: Egyet. ny. 1937.
I. k.: Az első félszázad. **B 792/179**

Richter M. Sarolta. Az Angolkisasszonyok budapesti Sancta Maria intézetének története 1770—1937. Bp.: Angolkisasszonyok int. 1937. 151 p. 1 t. **B 376/30**

Salamon Géza. A székesfőváros közegészségügyi intézményei. Bp.: Háziny. 1937. 19 p. (Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **B 614/522**

Schoen Arnold. Hermina főhercegnő budapesti emlékkápolnája. Bp.: »Történetírás« 1937. 20 p. 16 t. **B 726/60**

Schuler Dezső. Az ifjúság védelme és az ifjúság munkanélkülisége a fővárosban. Bp.: Háziny. 1937. 16 p. (Különl. a Városok Lapja 1937. 7. sz.-ból.) **B 362/387**

Simon Béla. A Várpalotán és környékén észlelt földrengések 1038-tól 1930-ig. Bp.: Egyetemi ny. 1937. 56, [1] p. (Bpesti Földrengési Observ. kiadv. C sor. 2. sz.) **B 551/48**

Szél Tivadar. A gyermekágyi lázas halandóság alakulása Budapesten. Bp.: Háziny. [1937.] 194 p. 7 t. (Statisztikai Közlemények, 79. k. 1. sz.) **B 310/10/79/1**

Szendy Károly. A »magyar norma« Budapesten. Bp.: Háziny. 1937. [4] p. **Bq 361/68**

Szendy Károly. A székesfőváros közigazgatási praktikuma. Bp.: Háziny. 1937. 59 p. (Statisztikai Közlemények, 87. k. 2. sz.) **B 310/10/87/2**

Szőnyi Gyula. Magyar városok hitelintézetei. Bp.: Háziny. 1937. 144 p. (Statisztikai Közlemények, 68 k. 3. sz.) **B 310/10/68/3**

Tarnóczi János. A Szent István Bazilika éneklő kövei... A templom története és műemlékei. Bp.: Szt. István Bazilika kiad. 1937. 124 p. **B 726/61**

Török István. A magyarországi szövetkezetek száma és a budapesti szövetkezetek. Bp.: Háziny. 1937. 9 p. (Városi Szemle XXIII. évf.-ból.) **B 334/198**

Vajkai-Wagenhuber Aurél. Adatok a budapest-környéki tót falvak népi építkezéséhez. — Zum Bauwesen der Slowaken in der Umgebung von Budapest. Bp.: [k. n.] 1937. 20 p. (Néprajzi Múzeum Ért. 1937. 1—2. sz.-ból.) **B 728/19**

Trencsényi-Waldapfel Imre. A régi Pest-Buda. Egykorú képek és leírások. Bp.: Officina 1937. 63 p. **B 943/469**

Várady Imre. Egy sienai szemtanu naplója Budavár 1686-i ostromáról. Bp.: Háziny. 1937. 16 p. (Tanulmányok Bp. multjából, V. k.-ből.) **B 352/142**

Viczián István. Budapest és a vidék háborúja. Bp.: Háziny. 1937. 12 p. **B 302/20**

Waczulik Margit. A török korszak kezdetének nyugati történetirodalma a 16. században. Bp.: Rábaközi ny. Sopron 1937. 85 p. **B 307/19**

Wildner Ödön. Buda és Pest közigazgatásának története az 1849—1865. évi abszolutizmus és provizóruim alatt. 1. k. Bp.: Háziny. 1937. (Statisztikai Közlemények, 87. k. 3. sz. &) **B 310/10/87/3**

Zaitz László. Budapest csatornázása. Bp.: Háziny. 1937. 118 p. 2 t. (Statisztikai Közlemények, 82. k. 3. sz.) **B 310/10/82/3**

Zámborszky Ilona. A magyar országház. — Le Parlement hongrois. Bp.: Athenaeum 1937. 159 p. 25 t. (A Bpesti ... Egyetem Művészettörténeti és Keresztényrégészeti Intézetének dolgozatai, 44.) **B 722/254**

Betűrendes tárgymutató a szerzemények jegyzékéhez

Alphabetisches Sachregister der Zugänge

Alphabetical index of the accessions-list

Administration 199
Adók és illetékek 216
Adressbücher 151
Aesthetics 228
Agricultural credit 215
Agriculture 211, 226
Agronómia 226
Agronomie 226
Air defence 203
Alkalmazott tudományok ... 224
Állam és egyház 174
Állami pénzügyek 216
Államtudomány 172
Állattan 223
Állattenyésztés 227
Allgemeines 149
Általános munkák 149
Amerika története 248
Ancient history 243
Angewandte Wissenschaften . 224
Angol irodalom 238
Angol történet 244
Antropogeográfia 168
Anthropológia 222
Anthropologie 222
Anthropology 222
Applied economics 209
Arbeiterfrage 180
Arbeitslohn 181
Arbeitslosigkeit 181
Archäologie 248
Archeológia 248
Archeology 248
Architecture 230
Armenwesen 204
Astronomie 221
Astronomy 221
Atlanten 252
Atlases 252
Auswärtige Politik..... 177
Ausztria és az osztrák-magyar monarchia története 245
Ázsia története 248
Ästhetik 228

Balkán történet 248
Bauernfrage 184
Baukunst 230
Bäume 227
Békemozgalom 179
Belpolitika 174
Belpolitika, Magyar 174
Betriebswirtschaftslehre 210
Bevölkerungsbewegung 170
Bibel 159
Bible 159
Biblia 159
Bibliofilia 151
Bibliofily 151
Bibliographie 149
Bibliography 149
Bibliophilie 151
Bibliothekswesen 150
Bildhauerkunst 231
Biographien 252
Biography 252
Biológia 222
Biologie 222
Biology 222
Biztosításügy 216
Bolsevizmus 183
Book-industries 228
Botanik 223
Botany 223
Bölcselet 152
Buchgewerbe 228
Business organisation 210
Büntetőjog 189

Canon law 198
Catholicism 161
Catholicismus 161
Charity 204
Christologie 159
Christology 159
Church 157
Church history 160
Címtárak 151
Civil procedure 197
Civil service 199
Civilisation 165
Civilizáció 165
Colonies 177
Colonisation 177
Commerce 213, 228
Commercial law 195
Common finance 217
Communication 213
Comparativ religion 163
Conjuncture 208
Constitutional law 188
Cooperation 183
Copyright 197
Corporative State 173
Credit 214
Criminal law 189
Család. Nemi élet 166
Családjog 194
Csillagászat 221
Cultural connections 165
Culture 165, 204

Dancing 235
Decorative Art 232
Deutsche Literatur 239
Domestic animals 227

Economic crisis 207
Economic discription and economic history 208
Economic geography 209
Education 204
Egyéb irodalom 241
Egyetemek 206
Egyház 158
Egyházjog 198
Egyháztörténet 160
Electorale law 189
Életbölcselet 156
Életrajzok 252
Emberföldrajz 168
Emlékiratok 252
Engineering 226
Englische Literatur 238
English literature 238
Építészet 230
Éremtan 232
Erkölcsbölcselet 156
Ernährung 225
Esztétika 228
Ethics 156
Ethik 156
Ethnographie 218
Ethnography 218
Eugenics 167
Eugenik 167
Eugenika 167
Európa története 244
Fairy tales 219
Fajszociológia 167
Familie 166
Familienrecht 194
Family 166
Family law 194
Fascizmus 173
Fatenyésztés 227
Fénykép 234
Festészet 232
Film 234
Finanzwesen 216
Fine arts 228
Fizika 221
Folklore 218
Food supply 211
Foreign policy 177
Forestry 227
Földbirtok 212
Földrajz 249
Francia irodalom 239
Francia történet 247
Französische Literatur 239
Frauenfrage 185
Fremdenverkehr 252
French literature 239
Friedensbewegung 179
Fruits 227

Gardening 230
Gartenkunst 230
Gasschutz 203
Gazdasági földrajz 209
Gazdasági leirás és gazdaságtörténet 208
Gazdasági válság 207
Gazdaságpolitika 209
Gázvédelem 203
Geld und Kredit 214
Gemeindefinanzen 217
Gemeindeverwaltung 201
Genealógia 259
Genealogie 259
Genealogy 259
General works 149
Genossenschaftswesen 183
Geographie 249
Geography 249
Geography of Settlements ... 171
Geometria 221
Geometrie 221
Geometry 221
Geopolitics 168
Geopolitik 168
Geopolitika 168
German literature 139
Geschichte 242
Geschichte Amerikas 248
Geschichte Asiens 248
Geschichte des Altertums ... 243
Geschichte des Balkans 248
Geschichte Deutschland 245
Geschichte Englands 244
Geschichte Europas 244
Geschichte Frankreichs 247
Geschichte Italiens 247
Geschichte Österreichs 245
Geschichte Ungarns 246
Geschlechtsleben 166
Gesundheitswesen 225
Gewerberecht 197
Government in business 210
Grafika 234
Graphics 234

Graphik ... 234
Grundbesitz ... 212
Gyarmatpolitika ... 177
Gyümölcstermelés ... 227

Hadügy ... 202
Handbooks ... 151
Handel ... 213
Handelskunde ... 228
Handelsrecht ... 195
Heerwesen ... 202
Heraldik ... 259
Heraldika ... 259
Heraldry ... 259
History ... 242
History of America ... 248
History of arts ... 229
History of Asia ... 248
History of Austria ... 245
History of Balkans ... 248
History of civilization ... 169
History of England ... 244
History of Europa ... 244
History of French ... 247
History of Germany ... 245
History of Hungary ... 246
History of Italy ... 247
History of law ... 198
History of the world ... 243
Home politics ... 174
Housing ... 182
Hungarian home politics ... 174
Hungarian literature ... 236

Idegenforgalom ... 252
Industrial property ... 196
Industrielles Eigentum ... 196
Industriepolitik ... 212
Industry ... 212
Innere Politik ... 174
Innere Politik Ungarns ... 174
Insurance ... 216
International law ... 186
International peace ... 179
Internationales Recht ... 186
Ipari tulajdon ... 196
Iparjog ... 197
Iparművészet ... 232
Iparpolitika ... 212
Írás és könyv ... 149
Irodalmak, Egyéb ... 241
Irodalom, Angol ... 238
Irodalom, Francia ... 239
Irodalom, Latin-görög ... 241
Irodalom, Magyar ... 236
Irodalom, Német ... 239
Irodalom, Olasz ... 240
Irodalomtudomány ... 236
Italien literature ... 240
Italienische Literatur ... 240

Jogbölcselet ... 186
Jogtörténet ... 198
Jogtudomány ... 185
Jótékonyság ... 204
Journalism ... 151

Karteljog ... 196
Kartellrecht ... 196
Karten ... 252
Katholicizmus ... 161
Kereskedelem ... 213
Kereskedelmi ismeretek ... 228
Kereskedelmi jog ... 195
Kertművészet ... 230
Kirche ... 157
Kirchengeschichte ... 160
Kirchenrecht ... 198
Kolonialpolitik ... 177
Konjunktur ... 208
Konjunktura ... 208
Könyvészet ... 149
Könyvipar ... 228
Könyvtárügy ... 150
Közegészségügy ... 225
Közélelmezés ... 211
Közgazdaság ... 206
Közigazgatás ... 199
Közjog ... 188
Közlekedés ... 213
Közművelődés ... 204
Közoktatásügy ... 204
Községi igazgatás ... 201
Községi pénzügyek ... 217
Köztisztviselők ... 199
Krisztologia ... 159
Kultur ... 165
Kultúra ... 165
Kultúrák kölcsönhatása ... 165
Kulturelle Beziehungen ... 165
Kulturgeschichte ... 169
Kultúrtörténet ... 169
Kunst ... 228
Kunstgeschichte ... 229
Kunstgewerbe ... 232
Külpolitika ... 177

Labor question ... 180
Lakáskérdés ... 182
Lakbérleti jog ... 194
Landownership ... 212
Landwirtschaft ... 211
Landwirtschaftlicher Kredit ... 215
Lateinisch-griechische Literatur ... 241
Latin-görög irodalom ... 241
Latin-greek literature ... 241
Law ... 185
Lawyers ... 198
Lebensanschauung ... 156
Lebensmittelversorgung ... 211
Légvédelem ... 203
Lélektan ... 155
Library economy ... 150
Literatur, Deutsche ... 239
Literatur, Englische ... 238
Literatur, Französische ... 239
Literatur, Italienische ... 240
Literatur, Lateinisch-griechische ... 241
Literatur, Sonstige ... 241
Literatur, Ungarische ... 236
Literature ... 236
Literature, Englisch ... 238
Literature French ... 239
Literature, German ... 239
Literature, Hungarian ... 236
Literature, Italien ... 240
Literature, Latin-greek ... 241
Literatures, Other ... 241
Literaturwissenschaft ... 236
Local government ... 201
Luft- u. Gasschutz ... 203

Magánjog ... 191
Magyar irodalom ... 236
Magyar történet ... 246
Malerei ... 232
Maps ... 252
Mathematics ... 221
Mathematik ... 221
Mathematika ... 221
Märchen ... 219
Mechanics ... 221
Mechanik ... 221
Mechanika ... 221
Medicine ... 224
Medicin ... 224
Memoiren ... 252
Memoirs ... 252
Mesék ... 219
Mezőgazdaság ... 211
Mezőgazdasági hitel ... 215
Mietrecht ... 194
Military science ... 202
Minderheiten, Ungarische ... 176
Minorities, Hungarian ... 176
Misztika ... 160
Mondák ... 219
Money ... 214
Munkabér ... 181
Munkanélküliség ... 181
Munkáskérdés ... 180
Museographie ... 229
Museography ... 229
Music ... 234
Musik ... 234
Muzeográfia ... 229
Műgyűjtés ... 229
Münzkunde ... 232
Művészet ... 228
Művészettörténet ... 229
Mysticism ... 160
Mystik ... 160
Myths ... 219

National question ... 175
National socialism ... 173
Nationalitätenfrage ... 175
Nationalsozialismus ... 173
Naturwissenschaft ... 220
Német irodalom ... 239
Német történet ... 245
Nemi élet ... 166
Nem-keresztény vallások ... 163
Nemzeti szocializmus ... 173
Nemzetiségi kérdés ... 175
Nemzetiségi kérdés, Magyar ... 176
Nemzetközi jog ... 186
Népesedés ... 170
Néplélektan ... 168
Néprajz ... 218
Nicht-christliche Religionen ... 163
Non-christians religions ... 163
Nourishment ... 225
Nőkérdés ... 185
Növénytan ... 223
Numismatics ... 232
Nyelvészet ... 219

Obstbau ... 227
Occultism ... 155
Okkultismus ... 155
Okkult tudományok ... 155
Ókori történet ... 243
Olasz irodalom ... 240
Olasz történet ... 247
Orvostudomány ... 224
Other literatures ... 241
Oxford group movement ... 161
Oxford-Gruppenbewegung ... 161
Oxfordi csoportmozgalom ... 161

Öffentliche Beamte ... 199
Öffentliches Sicherheitswesen 200
Összehasonlító vallástudomány 163
Őstermelés ... 211

Painting ... 232
Paläontologie ... 222
Paleontologia ... 222
Paleontology ... 222
Parapszichologia ... 155
Parapsychology ... 155
Parasztkérdés ... 184
Peasantry ... 184
Pénz- és hitelügy ... 214
Perrendtartás ... 197
Philologie ... 219
Philology ... 219
Philosophie ... 152
Philosophy ... 152
Philosophy of law ... 186
Philosophy of religion ... 158
Photographie ... 234
Photography ... 234
Physics ... 221
Physik ... 221
Planwirtschaft ... 210
Political economy ... 206
Political parties ... 179
Political science ... 172

Politics 172
Politik 172
Politika 172
Politikai pártok 179
Politische Parteien 179
Population 170
Practical philosophy 156
Private law 191
Privatrecht 191
Protestantism 162
Protestantismus 168
Protestántizmus 162
Psychologie 155
Psychology 155
Psychology of religion 158
Public finance 216
Public health 225
Public safety and order 200

Rassensoziologie 167
Rechtsanwälte 198
Rechtsgeschichte 198
Rechtsphilosophie 186
Rechtswissenschaft 185
Religion 157
Religionsphilosophie 158
Religionspsychologie 158
Rendészet 200
Revision 187
Revizió 187
Right of house tenancy 194

Sagen 219
Schrift- u. Buchwesen 149
Science 220
Science and knowledge 149
Sculpture 231
Sexual life 166
Siedlung 177
Siedlungsgeographie 170
Social anthropology 167
Social mind 168
Social question 179
Social science 164
Social structure 165
Sociale Frage 175
Socialism 183
Socialpsychology 168
Sociography 169
Sociology 164
Sonstige Literaturen 241
Soziale Differenzierung 165
Soziale Imstandsschilderung . 169
Sozialismus 183
Sozialpsychologie 168
Sozialwissenschaft 164
Soziologie 164
Soziologie der Stadt und des Dorfes 166
Sport 235
Staat und Kirche 174
Staatsrecht 186
Staatswissenschaft 172
State and church 174
Statistics 170
Statistik 170
Statisztika 170
Städtebau 230
Ständestaat 173
Steuern und Gebühren 226
Strafrecht 189
Szegényügy 204
Szerzői jog 197
Színház 235
Szobrászat 231
Szociálizmus 183
Szociográfia 169
Szociológia 164
Szövetkezés 183

Tánc 235
Tanz 235
Táplálkozás 225
Társadalmi kérdés 179
Társadalmi lélektan 168
Társadalmi tagozódás 165
Társadalomtörténet 169
Társadalomtudomány 164
Taxation 216
Technik 226
Technika 226
Technika társadalmi szerepe . 168
Technocracy 168
Technokratie 168
Technologia 226
Technologie 226
Telepítés 177
Településföldrajz 171
Térképek 252
Természettudomány 220
Tervgazdálkodás 210
Testületi állam 173
Theater 235
Theatre 235
Tierzucht 227
Tisztességtelen verseny 197
Tourism 252
Town and Village 166
Town planning 230
Történelem 242
Trade law 197
Trust law 196
Tudomány és tudás 149

Ujságírás 151
Unemployment 181
Unfair competition 197
Ungarische Literatur 236
Universitäten 206
Universities 206
Unlauterer Wettbewerb 197
Unterrichts- u. Bildungswesen 204
Urheberrecht 197
Useful arts 224
Ügyvédek 198
Üzemtan 210

Választójog 189
Vallás 157
Vallásbölcselet 158
Valláslélektan 158
Város- és faluszociológia 166
Városépités 230
Városesztétika 230
Vergleichende Religionswissenschaft 163
Verkehrswesen 213
Versicherungswesen 216
Verwaltung 199
Világtörténet 243
Vitamin 223
Volkswirtschaft 206
Völkerpsychologie 168

Wages 181
Wahlrecht 189
Weltgeschichte 243
Wissenschaft und Wissen ... 149
Wirtschaftsbeschreibung und Wirtschaftsgeschichte 208
Wirtschaftsgeographie 209
Wirtschaftskrise 207
Wirtschaftspolitik 209
Wohnungsfrage 182
Women's question 185
Writing. Books 149

Zeitungswesen 151
Zene 234
Zivilprozessordnung 197
Zoologie 223
Zoology 223

Névmutató — Namensregister — Index of names

Abbe 250
Abdul Hamid: Nussimbaum 164
Abegg 168
Abel, Othenio 222
Abel, Wilhelm 191
Abhedananda: Radha-krishnan 154
Abonyi 227
Abramic 248
Ábrányi: Rejtő 237
Ábrányi: Takács 238
Acomb: Quinn 151
Aczél 212
Adam, Karl: Franke 157
Adam, Leonhard 231
Adamheit 183
Addison 163
Adorján 211
Ady: Makay 237
Ady, Cecilia 247
Ágoston, Szent: Combès 158
Ágoston 225
Aichele 219
Aischylos: Stoessl 241
Ajtay 177, 189
Alastos 177
Albert, angol király: Bolitho 253
Albrich 196
Alfieri: Benkard 253
Alföldi 149, 243
Allen: Erdös 228
Almásy Gusztáv 180
Almásy László 249
Alquier 207
Alsó 201
Altheim 229
Alverdes 222, 223
Amade: Gálos 237
Amann 248
Ambrock 182
Ambrózy 234, 252
Ammende 184
Amrein 174
Anders 180
Andrássy: Hegedüs 255
André-Vincent 172
Andreas-Friedrich: Larson .. 250
Andreics 208
Andrian 169
Andronikow 252
Angebault 181
Angelini: Lojacono 171
Angell 177
Anghi Csaba 227
Anghi Csaba: Abonyi Lajos 227
Angyal Dezső 209
Angyal Pál 189, 191
Anker 222
Anna, ausztriai: Buchanan 253
Annibal: Baker 253
Antony 183
Anzerowa 184
Anzoategui: Prebisch 231
Apponyi: Ambrózy 252
Apponyi: Mihályfi 257
Apponyi Albertné: Benedek 253
Aradi: Jelusich 255
Aragoniai Beatrice: Mayer 241
Arany 236
Arányi 185
Arató 186
Archimedes: Heath 221
Arcis 173
Ardemagni 173
Arendt 245
Aretz 252
Aretz: Erzsébet, magyar királyné 256
Arias: Lojacono 173
Aristoteles: Rothenbücher .. 154
Armstrong, Hamilton 172
Armstrong, Harold 252
Arndt 177
Arntz 219
Aschenbrenner 167
Asher 152
Ashmole 231
Asztalos 204
Athanasius 158
Aubry 252
Auer: Denifle 160
Auernheimer 245
Augustin 194
Augustinus 158
Augustinus: Ritter 154
Augustus: Hönn 243
Augusztin 209
Aurelius Augustinus: Rácz 154
Awater 213
Axente 188
Ayoub 188
Ayyar 241

Baader 152
Babics 201
Babinger 248
Babinger: Clemen, Carl ... 157
Babinger: Hiltebrandt 250
Baccus: Nichols 181
Bach: Jemnitz 235
Bach: Schünemann 235
Bach, C. 221
Bach, Joh. Seb.: Kinsley ... 235
Bachmann 189
Bader 228
Badoglia 202
Baeck: Clemen, Carl 157
Baedeker 249
Baensch 156
Baeumler 245
Bailly 252
Bainton 162
Bainville 208
Bakács 216
Baker 253
Baktay 249
Baktay: Sulkowsky 251
Balakan 181
Balás Károly 207
Balás P. Elemér 189
Balás Piri 236
Balassa 219
Baldry 232
Bálint 248
Balkányi 253
Ball 179
Balla Antal: Jelusich 255
Balla Ignác 249
Balla Sándor: Csécsi Nagy 182
Ballarin 204
Balog 191
Balogh Arthur 186
Balogh István 174
Balogh Károly 241
Balogh-Beéry 177
Balthasar 152
Baltzer 169
Bándy 235
Bánfi 253
Bange 158
Bangert 230
Bangha 158, 160
Bánki 204
Bánlaky 202
Banse 169
Bányász 196, 197
Barabás: Bodor 169
Baránszky-Jób 236
Bárány Irén 204
Bárány István: Kelemen 235
Baranyai 149
Bárányné Oberschall 232, 248
Barcsay-Amant 232
Bardoux 188
Barker: Harris 184
Barnard 232
Báróczy 246
Barron: Blanchon 230
Bartal 259
Barth 163

Barth : Gogarten 162
Barth : Ulrich 163
Bartha Dénes 234
Bartha József 236
Bartók 234
Bartók : Jemnitz 235
Bartoniek 151
Bartsch 226
Bartucz 222
Basch 175
Bassola 205
Bastian 198
Bathe 247
Báthory : Kertész 150
Báthory : Veress 259
Batiffol 253
Bátori 239
Battaglini 191
Battlay 225
Bátyka János : Párniczky .. 198
Bátyka Zoltán 198
Baudelaire : Charpentier 240
Baudelaire : Lengyel 240
Bauer, Georg Karl 221
Bauer, Otto 155
Bauer, Wilhelm 168
Baumgarten 195
Bayer Emil 200
Bayer, Hans 181
Bayliss : Winton 225
Bälz 168, 253
Beaconsfield : Disraeli 167
Beaumarchais : Frischhauer . 255
Becher 205
Becker, Carl 214
Becker, Friedrich 182
Beckmann 189
Bedaux 181
Beebe 220
Beekmann 168
Beer 151
Beethoven : Schenker 235
Behanan 163
Beissel 189
Békássy 152
Beke Gábor : Buday 216
Beke László 209, 227
Békési 205
Béldi 174
Belli 186
Belling 172
Belloc 161, 165, 168
Bencs 170
Bendefy 246, 253
Bendemann : Rolland 240
Bendetz 155
Bene 253
Benedek Elek : Vezér 238
Benedek Marcell : Chambrun 254
Benedek Marcell : Ellert 254
Benedek Rózsi 253
Benedikt 253
Benes 172
Benes : Papousek 257
Benesch Erwin 249
Benesch Fritz 174
Bengel : Neeff 162
Bengel, Johann Albrecht ... 162
Benisch : Alsó 201
Benkard 253
Benkő Pál 235
Benkő Sándor 212
Bense 152
Benz 234
Berber F. : Westermann ... 177
Berber, Fritz 177
Bérczy 260
Berdiajew 165
Berdrow 253
Bergdolt 197
Bergenthal 239
Berger, Arthur 249
Berger, Erich 191
Bergmann, Ernst .. 152, 160, 163
Bergmann, Johannes 160
Bergmann, Ludwig 222
Bergsträsser : Schacht 185
Berki 199
Berkó 202
Berlage 245
Berlász 184
Berndt 210
Bernhard 197
Bernhart 160
Bernstorff 253
Berra 177
Bertalanffy 222
Berthault 207
Bertram 152
Berzeviczy 253
Besch 157
Beseler : Holm 255
Bessau : Stoeckel 224
Bestelmeyer 189
Bethlen Gábor : Rugonfalvi Kiss 189
Bethlen István : Fenyő 172
Better : Smith 258
Betz 189
Bibl 245, 253
Biborka 155
Bickel 201
Bielz 232
Bierbauer 230
Biggini : Lojacono 173
Bikkal 181
Bircher-Benner 225
Biró Henrik : Lázár 229
Biró Xav. Ferenc. 161
Bischoff, Erich 155
Bischoff, Norbert 174
Bishop 253
Bismarck : Pfitzer 178
Bismarck : Uhde 259
Bisztray 150
Black 244
Blackham 166
Blanchan 230
Blanck : Watson 259
Blandl 246
Blaskovics 224
Blau 192
Blavatsky : Cleather 155
Blavatsky : Kingsland 155
Blázy 228
Blechschmidt 182
Bleuchsteiner 163
Bley 236
Block, Erich 189
Block, M. P. 230
Block, Martin : Aichele 219
Bloy : Van der Meer de Walcheren 259
Blum, André 232
Blum, Léon : Vichniac 259
Blum, Otto 209
Blumenthal 185
Bock 162
Bockhoff 184
Bodanszky : Bodor 166
Bode 200
Bodelschwingh 253
Bodley 253
Bodor 166, 169
Bodrossy : Kelemen 235
Bódy 201
Boehme : Chesterton 173
Boehmer 196
Boehn 233
Boér 208, 213
Boesler : Eheberg 216
Bohatta 149
Bohlin 158
Bóka 236
Bokor 169
Boksay 253
Boldizsár : Móricz 234
Boley 217
Bolitho 253
Bolivar : Kienzl 256
Bolzano : Waldschmitt 154
Bonaventura : Hohmann 158
Bonaventura, Szent : Hunyady 153
Bone : Rasmussen 231
Bonifác VIII. pápa : Göring 198
Bonnerjea 239
Borbély András 215
Borbély István : Bangha 160
Bordeaux 249
Borgia : Yeo 259
Borkenau 164
Borne 179
Bornemisza 210
Bornemisza : Bikkal Dénes .. 181
Bornkamm 162
Borries 245
Borrow : Jenkins 256
Borosnyai : Nauwelaerts 210
Boross 164

Borsos 199
Borst 180
Bory 253
Borzsák 249
Bosch, Hieronymus: Tolnay 233
Bosch, Róbert 207
Bose 186
Bosnyák 167
Bossert 229
Botár 202
Bothmer: Steele 251
Botticelli: Venturi 233
Bouvy 234
Boveri 177
Bozóky 186
Böhm Emil 253
Böhm Károly: Hirschler ... 156
Böhm Károly: Szabó Irén .. 157
Böhme: Buddecke 149
Bölöny 188
Böttcher 233
Brahms: Ehrmann 234
Brandenburg, Erich 169
Brandenburg, Hans 253
Brandenstein 152, 156
Brandis 246
Brandl 172
Brandt 208
Brasslow 185
Braun, Friedrich 157
Braun, Hans: Callier 219
Brauweiler 179
Bréhier 152
Brehm 202, 253
Breitenbach 218
Breithaupt 199
Brelich: Savelli 247
Bremond 152, 160
Brensztejn 150
Brettschneider 183
Bréver 237
Brierly 186
Brinkmann, Friedrich 190
Brinkmann, Hennig 239
Brogli 204
Broglie: Haas 222
Broglie, Louis 222
Brosius 177
Browne: Hodann 166
Browning: Orr 238
Brugsch 257
Brunner, Emil 162
Brunner, Hanspeter 196
Bruns 159, 162
Brunschvieg 152
Brunsmid: Barcsay-Amant . 232
Brunson 156
Brunswig 152
Brühl 212
Buber 158
Buchanan 253
Buchheim 152
Buchinger 183
Buchmann 177
Buckreis 243
Bucovich 230
Bud 171
Buday István 216
Buday László: Bodor 169
Buddecke 149
Burck 241
Burckhardt, Jacob: Schulenburg 258
Burckhardt, Walter 185
Burg 257
Burgada 171
Burnham 249
Bursics 190
Busch 213
Butschek 181
Buttersack 224
Butzer: Schmidt 163
Buwert: Merkel 209
Buxtehude: Stahl 235
Buza 186
Bücken 234
Bühler 217
Büky 208
Bülau 253, 254
Byhan 165

Callier 219
Callmann 196
Calthrop 230
Capestrano: Hofer 244
Capitant 192
Capitant: Colin 192
Capograssi 185
Caracciolo 202
Cardozo 174
Carnap 222
Caro 206
Carpenter 160
Carrington 155
Caspar 155
Casson 165
Castelli: Hinks 231
Castellio: Hemmi 162
Caussade 160
Causton 177
Cavaglieri: Belli 186
Cavallier 220
Cavour: Duff 254
Cazamian: Legouis 238
Caziot 207
Chamberlain 188
Chambers, Oswald 158, 159
Chambrun 254
Champneys 150
Chang 180
Chanzer: Glunz 236
Chardon: Maurras 172
Charpentier 240
Chateaubriand: André-Vincent 172
Chaumont 186
Cheesman 249
Chesterton 173
Chiang Kai-Shek 248
Chiang Kaishek: Amann ... 248
Chmelař 175
Cholnoky 249
Chorin 210
Christiansen 250
Christoff 168
Christoffel 169
Clark 244
Clarke 201
Claudel 233
Clauss 167
Cleather 155
Clemen, Carl 157, 158
Clemen, Otto 169
Cleopatra: Ludwig 256
Close 167
Clynes: Jenkins 255
Coccejus: Schrenk 163
Coermann 225
Cogniat 233
Cohn 231
Colerus 221
Colin, Ambroise 192
Colin, Paul 233
Collingwood 243
Collmer 204
Colnago: Abramic 248
Combès 158
Comencini 232
Conrad 213
Constantin: Duff 254
Contenau 219
Cooper 254
Coppola: Prebisch 231
Corneille: Batiffol 253
Corti 254
Cortot: Bory 253
Costa 150
Coudenhove 161
Coudenhove-Kalergi. 167, 172, 177
Courthion 233
Cox: Cheesman 249
Créqui Montfort: Wavrin ... 219
Croce 229
Croiset 241
Cromwell: Jelusich 255
Crous 149
Crowther 210
Crozet 150
Csalogovits 249
Csánky: Lázár 229
Csapody: Iávorka 223
Császár 141
Csáth: Bóka 236
Csatkai: Bartók 234
Csécsi Nagy 182
Csetri 246
Csighy 205
Csiky J. S. 226
Csiky János 183, 212
Csinády 228

Csizmadia 198
Csokonai : Dorogi-Ortutay ... 237
Csokonai : Elek 237
Csokonai Mária 240
Csoma..... 230
Csulak 217
Culbertson 213
Curie 254
Curtius : Ortega y Gasset... 165
Czakó 180
Czambel : Steier 220
Czékus : Hynek 159
Czermak : Disraeli..... 167
Czettler Jenő : Mihályfi 257
Czettler Ödön 212
Czike..... 175
Czimmer..... 152

Dadabhai Bharucha 219
Dagott 192
Dahl : Anker..... 222
Dahm 194
Dallos : Lukinics 246
Damaschke 173
D'Ancona : Raffaello 233
Dami 176
Dante : Glunz 236
Dante : Guardini 240
Dante : Vidmar 238
Danton : Duff..... 254
Darányi : Farkas 156
Darás 175
Daudet 254
Daumain 214
Davar 195
Davidson 155
Davies : Bosch 207
Davis 163
Dawid 195
Dawson 244
Daye 174, 254
Dähnert 152
Deák 219
Deáky..... 246
Debeney 202
Debussy : Decsey 234
Decaem 254
Decker 210
Decroly : Bassola 205
Decsey 234
Deér 246
De Francesco 169
Degen 223
Degrelle : Daye 174
De Harlez : Wadia 164
De Heer..... 157
Delacroix : Graber 255
Delais : Close 167
Del Vecchio 172, 186, 206
Dempf 172
Dénes István 177, 212
Dénes Jenő 171
Dengl 219
Denifle 160
Denis 233
Dér 254
Derry 188
Déryné Széppataki Róza : Balkányi 253
Descartes : Brunschvicg 152
Descartes : Jaspers 153
Detrich 237
Deutelmoser 162
Dévai 155
Dévay..... 162
Dezső Gyula 192
Dezső László..... 161
D'ham 188
Dhas : Arany 236
Dieckmann 208
Diedrichs 228
Diel 173
Diesel 254
Diether 242
Dietrich, Ottó..... 173
Dietrich, Rudolf..... 156
Diez 152
Dikow..... 192
Dillen 214
Dilthey : Dietrich 156
Dilthey : Höfer..... 153
Dimakopulos 188
Dimitriewna 103
Dingler 220, 227
Dirac : Haas 222
Disraeli..... 167
Disraeli : Duff 254
Dittrich, Arnost 242
Dittrich, Erich 208
Divéky 165
Dobb 206
Dobó..... 234
Dobyns..... 230
Dobzhansky 222
Doch 188
Dolléans 183
Dollfuss : Thewrewk-Pallaghy 258
Domán 174
Domanovszky 246
Dominik 226
Domokos 227
Domonkos 216
Donath 201
Donkan 248
Donner 213
Dorbec 233
Dorogi-Ortutay 237
Dortu 254
Dostojevskij : Steinberg 242
Dovifat 151, 236
Döblin : Bucovich 230
Döderlein : Stoeckel..... 224
Döhring 250
Döhring : Stutterheim 232
Dömötör Mihály 245
Dömötör Tekla..... 239
Döring 213
Dötsch, Matthäus 182, 231
Drerup 205
Droysen 242
Drucker 177
Drummond : Shmith 258
Dublin 170
Duden 219
Duff 254
Dufner-Greif 254
Dufrénoy : Mourey 233
Dugan : Russell 221
Dukony 239
Dumas : Szalczer 238
Dumont-Wilden 244
Duparchy-Jeannez 155
Du Plessis de Grenédan : Frank 152
Dupont, Emile : Foignet 190
Dupont, Jacques 233
Durbin 214
Duse : Mazzoni..... 256
Dutka 232
Dühring : Aubry 252
Dyckmans 172

Easum 254
Éber Antal 213
Eber, Charles 211
Éber, Ernst..... 212
Eberhard, Samuel 162
Eberhardt, Paul 163
Eckehart : Bange 158
Eckehart : Roloff 164
Eckhart : Bornkamm 162
Edschmid..... 231
Eduard VIII. angol király : Maine 256
Effelberger..... 165
Eger : Schirlitz 159
Eggers 242
Egyed István 188, 197, 201
Eheberg 216
Ehmer 192
Ehrenberg 243
Ehret 235
Ehrich 179
Ehrlich, Emil 202
Ehrlich, Wolfgang 188
Ehrmann 234
Eich, August 180
Eich, Jakob 217
Eichborn 209
Eichhorns : Jelusic..... 185
Eichner 209
Eicken 161
Eipper 223
Eisenhart-Saur 155
Eisler 231
Eklund 158
Elek 237
Ellert 254
Élő 169

Élthes 190
Eltz-Rübenach 213
Emden 214
Emerit 248
Emresz 250
Enderlin 228
Endes 246
Endres 156
Engel 190
Engelbrechten 192
Engelmann 160
Enke 225
Ensor, James: Fierens 233
Ensor, R. C. K. 244
Ensthaler 201
Entholt, Hermann 245
Entholt, Kurt 190
Entz: Beebe 220
Eötvös: Pulay 157
Epple 204
Erasmus: Bremond 152
Erasmus: Kommoss 158
Erasmus: Ritter 239
Erasmus: Stange 161
Erdei 169
Erdély 228
Erdey: Cavallier 220
Erdey-Gruz 226
Erdmann 244
Erdős 228
Erler 188
Erman 169
Ermatinger 179
Ernst, Fritz 254
Ernst, Otto 152
Erzsébet, szent: Coudenhove. 161
Erzsébet, angliai: Neale 257
Erzsébet, angol királynő: Black 244
Erzsébet, angol királyné: Thane 258
Erzsébet, magyar királyné .. 256
Erzsébet, magyar királyné: Harding 255
Erzsébet, magyar királyné: Zsigray 259
Eschmann 250
Esser 200
Eszláry 216
Esztergár 179, 180
Eugenie, francia császárné: Aubry 252
Evans: Winton 225
Evans-Wentz 155
Everhard 161
Exner 195
Eyth: Kittel 256

Fabinyi 232
Fabre 235
Fabricius 173
Faden: Arendt 245
Fahrenkamp 155
Fabri 194
Falk 234
Fallmann 213
Fangen 161
Faragó 175, 250
Farkas Ferenc 156
Farkas Sándor 232
Farkas Tivadar 227
Fazekas 212
Febvre: Dolléans 183
Fehérváry István 176
Fehérváry Jenő 185
Feichtner 204
Féja 169, 191, 237
Fejes 246
Fekete 254
Feldhaus 226
Félegyházy 152
Felkay: Baranyai 149
Felszeghy: Völgyesi 225
Fendt 180
Fenigstein: Croce 229
Fenyő: Brehm 202, 253
Fenyő 172
Ferchl 225
Ferdinand, spanyol király: Prescott 244
Ferdinándy 188
Ferenc, magyar király: Bibe 253
Ferenc Ferdinánd: Dömötör 245
Ferenc József I. magy. király: Harding 255
Ferenc József I. magy. király: Metzker 257
Ferenczy 254
Ferré 165
Fester 239
Fetscher 222
Fettich 249
Fettich: Marosi 249
Ffrench 254
Fiala 244
Ficht 195
Fichte: Becher 205
Fichte: Fries 152
Fichte: Fischer 152
Fiebig 194
Fiedler 186
Fierens 233
Finály 249
Finna 250
Fischel 223
Fischer, Eugen: Grant 167
Fischer, Guido 202
Fischer, Helmut 106
Fischer, Karl 182
Fischer, Kuno 152
Fischer, Paul 195
Fischer, Rudolf 175
Fittbogen 175
Flake 254
Flatter 238
Flaubert: Panthe 240
Fleischer 194
Fleischmann, Benno: Goya 233
Fleischmann, Hector 254
Flemming, Peter 250
Flemming, Tam-Wolf 189
Fluck 199
Flynn 255
Fochler-Hauke 175
Fochler-Hauke: Haushofer... 168
Fodor 169
Foerster, Friedrich William.. 176
Foerster, Karl 223
Foerster, Karl: Sieg 223
Fohr: Armstrong 252
Foignet 190
Foller 250
Foot 161
Forbáth 250
Forgács 203
Forster 165
Forstner 202
Fourré-Cormeray 216
Föhl 214
Föld: Berkó 202
Földes Éva 255
Földes Jolán: Abbe 250
Förster 214
Förster-Nietzsche: Nietzsche 257
Fraenger 233
Francé-Harrar 233
Frank: Kommoss 158
Francke 158
Franco: Becker 214
Francois 257
Francsek 169
Franges 211
Frank, Hans: Bockhoff 184
Frank, Hans: Marpicati 173
Frank, Philipp 152
Frank, Walter 167
Franke 157
Franklin: Russell 258
Frankovszky: Lassányi 205
Franqué: Stoeckel 224
Froppa 225
Frater 259
Frauendiener 204
Fränkl 232
Freeden 230
Frensen: Zanthier 159
Frercks 170
Freyer 164, 242
Freytagh-Loringhoven 186
Frick 167, 201
Friedell 243
Friedrich 185
Friedrich, der Grosse: Arndt 177
Frieling 220, 228
Fries 153
Frigyes II., hohenstauffen: Duff 254
Frigyes, nagy porosz király: Lakaff 187

Frigyes, nagy porosz király : Podewils ... 257
Frischhauer ... 255
Fritzsche ... 208
Frodl ... 164
Frommel ... 162
Frost : Krüssmann ... 223
Fröbe-Kapteyn ... 163
Frühwald ... 225
Fuchs ... 149
Fuhrmann ... 180
Fuller, Bampfylde ... 156
Fuller, John ... 255
Funke ... 219
Füchsel : Hartmann ... 150
Fülöp, macedoniai : Duff ... 254
Fülöp II. spanyol király : Duff 254
Fülöp Béla ... 167
Fülöp Zsigmond : Fürst ... 222
Fülöp Zsigmond : Groves ... 166
Fürsich ... 144
Fürst ... 222

Gaár ... 198
Gábriel ... 151, 250
Gadd ... 249
Gaertner ... 238
Gál György Sándor ... 234
Gál Ilona Emma ... 222
Gál Imre ... 184
Galamb ... 228
Galbreath ... 259
Galilei : Harsányi ... 255
Galla : Pázmány ... 160
Gálos ... 237
Galy : Duff ... 254
Gambetta : Tank ... 258
Gandert : Arendt ... 245
Gandhi : Radhakrishnan ... 154
Garbedian ... 220
Garben ... 217
Gárdonyi ... 201
Garibaldi : Gombos ... 255
Garrigues ... 255
Garstang ... 235
Gasbarra : Marpicati ... 164
Gauger ... 168
Gauguin : Denis ... 233
Gauguin : Kunstler ... 233
Gauthier-Lauthuille ... 168
Gebbing ... 226
Gebhardt ... 190
Gebsattel : Caussade ... 160
Geffroy ... 232
Gehe ... 224
Geiersbach ... 188
Geiger ... 194
Gelata : Forbáth ... 250
Gellée : Courthion ... 233
Gellér ... 215
Genlis : Takács ... 206
George : Bergenthal ... 239
Gerencsér ... 152
Gergely ... 195
Gerling, Theodor ... 190
Gerling, Walter ... 224
Gerlőtei ... 236, 240
Germanus ... 250
Gessner ... 202
Gestrich ... 214
Geszler ... 234
Gesztelyi Nagy ... 226
Ghersi : Tucci ... 251
Gibbon ... 163
Gibbon : Low ... 256
Gibbon : Mowat ... 257
Gibbs ... 168
Gignoux : Bainville ... 208
Gillemot ... 208
Gintl ... 149
Giotto ... 254
Glatz ... 227
Glatzel ... 143
Glunz ... 289
Goblet ... 178
Gockler ... 178
Goebbels ... 237
Goebbels : Berndt ... 184
Goebel ... 210
Goethe ... 192
Goethe : Fester ... 255
Goethe : Michels ... 239
Goethe : Schenk ... 239
Goethe : Vogt ... 239
Goethe : Witkop ... 120
Goffin ... 162, 259
Gogarten ... 155
Goitein ... 274
Goldschmit-Jentner ... 228
Goldziher ... 216
Gombó ... 167
Gombos Aurel ... 255
Gombos Ferenc ... 246
Goodier ... 255
Gossner ... 162
Gosztonyi ... 246
Góth ... 223
Gothein ... 183
Gottl-Ottlilienfeld : Oldenburg ... 207
Gottselig ... 169
Gower ... 176
Goya ... 233
Goyau : Bremond ... 152
Görgei : Metzker ... 257
Göring ... 198
Görög ... 246
Göttel ... 181
Götze ... 243
Graber, Georg ... 218
Graber, Hans ... 255
Gracchus : Duff ... 254
Gradmann ... 167
Graef : Finna ... 250
Graefe ... 250
Graf, Heinz Richard ... 243
Graf, Otto ... 244
Graindor ... 231
Graner ... 197
Grannis : Lehmann-Haupt ... 149
Grant ... 167
Grau ... 242
Gräf : Goethe ... 255
Gregor, Jaroslav : Slovák ... 203
Gregor, Joseph ... 170
Gregory : Davidson ... 155
Greiff ... 226
Grelck ... 198
Grensemann ... 199
Grieben ... 250
Grimm ... 163
Grimme ... 219
Grisebach, August ... 230
Grisebach, Eberhard ... 156
Grohe ... 182
Grohne ... 231
Groll ... 234
Gronbech ... 220
Groschka : Smith ... 258
Gross : Zanthier ... 159
Grosschmid : Nisalowszky ... 195
Groth ... 216
Groth : Zanthier ... 159
Grothusen ... 201
Groves ... 166
Grube ... 226
Gruel ... 229
Grundmann, Heinz ... 225
Grundmann, Walter ... 159
Grundsky ... 153
Grüll ... 180
Grüneberg ... 183
Grüner ... 211
Grünewald : Fraenger ... 233
Grüning ... 212
Grünwald ... 170
Gsell-Trümpi ... 185
Guardini ... 159, 240
Guericke : Schimank ... 258
Guernier ... 209
Guggenheim ... 229
Guhl ... 229
Guilbeaux ... 184
Gundel ... 252
Guoth ... 198
Gutmann ... 194
Güntert ... 167
Günther, Adolf ... 209
Günther, Arno ... 184
Günther, Gotthard ... 158
Günther, Hans ... 166
Günther, Johann : Dufner-Greif ... 254
Günther, Walther ... 205
Gütt ... 170
Gütt : Frick ... 167
Gyalókay ... 203
Gyarmati : Dévay ... 162

Gyöngyösi: Tóth 238
György 213
Győry 240
Gyula II. pápa: Stange 161

Haas, Arthur 222
Haas, Sigmund Franz 211
Haberler 207
Haberler: Conrad 213
Habib 255
Habsburg: Prawdin 258
Hackmann: Clemen 157
Hackelberger: Beekman 168
Hacker 190, 206
Haecker 153
Hagen 182
Hahn: Sauter 258
Haig: Cooper 254
Hajnal 243
Hajós: Góth 223
Halács 212
Halász Gyula: Nesbitt 251
Halász János: Buday 216
Halász Szabó Anna 250
Haldane 153
Halévy 174, 247
Hall: Upton 251
Haller 181
Halmos 216
Halom 192
Hambruch 219
Hamilton 236
Hammer Géza 197
Hammer Gyula 171
Hammerstein 218
Hampe 244
Hanasiewicz-Hajnády 224
Handschuh 190
Harat: Beekman 168
Harbers 230
Harding 255
Hardt: Claudel 233
Harkai Schiller 156
Harris 184
Harrisson 165
Harsányi István 205
Harsányi Margit 153
Harsányi Zsolt 255
Harsányi Zsolt: Cooper 254
Harsdorf 205
Hartenstein 212
Hartmann, Julius 150
Hartmann, Max 220
Hartranft: Schwenckfeld ... 162
Harvey 238, 241
Hase-Koehler 234
Haslett 221
Hassell 178
Hatcher 238
Hattinberg 166
Hauptmann 255
Haushofer 166, 178
Hausknecht 180, 190
Hausser 212
Havas, Friedrich 206
Havas József: Addison 163
Havranek: Schneider 260
Hawtrey 182
Hayden 232
Házi 238
Házy 170
Härtle 180
Häutler 214
Heath 221
Hebbel, Friedrich 255, 257
Hebbel: Zanthier 159
Heberle 175
Hecht 196
Heckel 149
Heckenast 255
Hedemann: Dikow 192
Hedén 255
Hedin 250
Hege 229
Hegedüs 178, 255
Heger 175
Hegi 223
Heidegger 106, 236
Heidegger: Hoberg 153
Heidenreich 153
Heiler, Friedrich 157
Heiler, Josef 153
Heiligenthal 182
Heim, Albert 214
Heim, Karl 158, 159
Heim, Karl: Bruns 162
Heine 225
Heinrich VII. Reuss: Pfitzer 178
Heinrichsdorff 174
Heise 231
Heisenberg: Haas 222
Heiss: Fischer 175
Heller 206, 207
Hellmich 223
Helmer 203
Helmich 167
Hemmersam 183
Hemmi 162
Hempel 170
Henderson, Arthur: Jenkins 255
Henderson, Daniel 255
Hennecke, Edgar 159
Hennecke, Hans: Strowski 168
Henry: Borna 179
Henzel 210
Herczeg Ferenc 187
Herczeg Jenő 255
Hermann, Franz 181
Hermann, Grete 153
Hermann János 182
Hermann, P.: Reichardt .. 219
Hermens 207, 208
Herodes: Takács 244
Herodotos: Heubeck 242
Herodotos: Pohlenz 242
Herold 217
Hertz, Friedrich 178
Hertz, Henriette: Ashmole . 231
Herzfeld 249
Heske 250
Hesse: Plümacher 236
Hessen 153, 158
Hettlage 218
Hetyey 205
Heubeck 242
Heuer 190
Heuser 183
Heyck 186
Hickmann 213
Hicks: Kuczynski 181
Hierl 180
Hilbert: Colerus 221
Hildebrandt 153
Hiltebrandt 250
Hiltermann, Karl 190
Hiltermann, Paul 197
Hiltl 188
Hilvert 180
Hinrichs: Podewils 257
Hirschler 156
Hitler: Dietrich 173
Hoare 244
Hoberg 153
Hoblik: Péterfi 237
Hoch, Karel 175
Hoch, Walter 162
Hock 157, 158
Hodann 166
Hodge 205
Hodgson 241
Hoeck 158
Hofer 144
Hoff: Baumgarten 195
Hoffmann, Levi: Schwenckfeld 162
Hoffmann Edith 233
Hoffmann, Hans 195
Hoffmann, Leo 246
Hoffmann, Max: Nowak 257
Hoffmann, Paul 153
Hoffmeister 221
Hofmann, Adalbert 171
Hofmann, Friedrich 232
Hofmann, Gustav 180
Hofmannstahl 195
Hofrichter 232
Hohenlohe-Schillingsfürst: Zug 179
Hohensee 166
Hohmann 158
Holl 201
Holldack 247
Hollis 215
Hollmann, Werner 224
Hollmann, Wolfgang 151
Holló 184
Holm 255
Holzmann 196

Hóman 206, 243, 246
Hóman : Hajnal 243
Hóman : Iványi-Grünwald... 243
Hóman : Kerényi 243
Hóman : Váczy 243
Honti 219
Hoover 255
Hopf 197
Hopfensberger 190
Hopfner 163
Hopp 192
Hoppe, Bernd 180
Hoppé, Ernst Otto 250
Hoppeler 158
Horánszky: Nagy 172
Horatius : Pöcze 241
Horn 227
Horna : Mayer 214
Horthy : Sándor 260
Horthy : Schmidt-Pauly 258
Horthy Jenő 235
Horusitzky 229
Horvát 246
Horváth Béla : Mikusch 248
Horváth Henrik 246
Horváth Jenő : Madarassy 218
Horváth Tibor 249
Hoske 173
Hovhannesian 248
Howe 203
Hoyer, Arnulf : Rachmanova 258
Hoyer, Ernst 192
Höfer 153
Höffler 188
Hölderlin : Brandenburg 253
Hölderlin : Heidegger 236
Höner 190
Hönigswald 153
Hönn 243
Höppner 192
Hubay : Bartók 234
Huber : Nariman 241
Huber 160
Hudel 173
Hudson, George Frederic ... 178
Hudson, Lynton : Zarek 259
Hugo : Daudet 254
Hume 255
Hunt : Dobyns 230
Hunyadi : Bánlaky 202
Hunyadi : Frater 259
Hunyady Ferenc 169
Hunyady Piroska 153
Husmann 195
Hussert : Temuralp 154
Huszár 165
Huszti 170
Hutchinson 227
Huxley 164
Huzella 222
Huzella : Cavallier József ... 220
Hübner : Droysen 242
Hüni : Chambers 158
Hüsing 163
Hynek 159

Ibing 180
Ibn Saud : Armstrong 252
Ibn Saud : Donken 248
Ibn Saud : Nussimbaum ... 164
Ignotus 237
Ihrig 183
Illés 161
Illyés Endre 184
Illyés Gyula 237
Imhoff 175
Immanuel 203
Inántsy-Pap..... 218
Inge, Ralph 257
Inge, W. R. : Harris 184
Ipsen : Aichele 219
Irvine : Legouis 238
Irwin 255
Isaák : Angyal 189
Isay 186
Ishimaru 203
Issberner-Haldone 255
István, szent magy. király : Bartoniek 151
István, szent magy. király : Gockler 237
István, szent magy. király : Horváth 264
István, szent magy. király : Mihályi 247
Istvánffy 192
Iványi 198, 260
Iványi : Skultéty 176
Iványi-Grünwald 243
Izabella, szent : Wittlin 259
Izabella, spanyol királyné : Prescott 244

Jablonkay 194
Jackson, A. V. Williams 163
Jackson, Thomas Graham ... 250
Jaensch 222
Jaffe 221
Jahr 188
Jajczay 230
Jakab Ferenc 246, 255
Jakab József 197
Jakobovits 215
Jakowenko 153
Jaksch 245
Jamasp-Asana..... 164
Jámbor 190
Jancsó Elemér 149, 237
Jancsó Vilmos 227
Jánosi 153
Jánossy 246
Janovsky 206
Jaspers 153
Jávorka 223
Jäger 198
Jean Paul : Glatz 239
Jeanne d'Arc : Sackville-West 258
Jedlik : Ferenczy 254
Jehlicka 178
Jékely : Wittlin 259
Jelusic, Karl 185
Jelusich, Mirko 255
Jemnitz 235
Jenkins, Edwin A. 255
Jenkins, Herbert 256
Jentsch 249
Jobst 218
Johanna, nápolyi királyné : Prawdin 258
Johanny 179
Johnson : Schwenckfeld 162
Johnsson : Anker 222
Jónás 228
Jones, H. Spencer 221
Jones, Rufus 156
Joris : Bainton 162
Josephson 208
Jósika : Csokonai 240
József II. magy. király : Benedikt 253
József II. magy. király : Miskolczy 247
József Ferenc főherceg : Mikusch 248
József 227
Juhász Andor 250
Juhász Andor : Lockhart 256
Juhász Lajos 208
Juhász Pál 237
Julián barát : Bendefy 246, 253
Julián barát : Jakab 246
Julier 203
Jung 175
Jungbluth 187
Junger 208
Jung-Stilling 257
Junker 212
Juvenalis : Pöcze 241

Kadosa 206, 207
Kaempfer : Forbáth 250
Kaestlin 187
Kaiser, Erich 195
Kaiser, Hans 171
Kajtár 165
Káldor 256
Kallas 219
Kálmán : Móricz 234
Kalocsay 220
Kalveram 215
Kamál Atalürk : Mikusch ... 248
Kamiat 153
Kant : Plümacher 236
Kant : Révay 154
Kántor 224
Kapossy : Szmrecsányi 229
Kapp 210
Karafiáth : Schermann 236
Kardos 170

Karl 240
Karlinger 229
Karlson 226
Kármán : Häutler 214
Karácson : Bene 253
Károly V. : Ellert 254
Károlyi Imre 184
Károlyi Sándor 252
Kastein 248
Katalin II. orosz cár: Döff .. 254
Katkow 153
Katz 205
Katzburg 241
Kaubisch 239
Kausz 151
Kavasji Edalji Kanga 242
Kazinczy : Ort 236
Kazinczy : Zimándi 238
Kägi 188
Kämpfer, August 168
Kämpfer, Engelbert : Meier-Lemgo 256
Keats : Sobotka 238
Kecső 211
Keglevich 166
Kelemen Ferenc 237
Kelemen Kornél 235
Kelemen László 192
Kelemen Pál 248
Keleti : Baranyai 149
Keller 153
Keller : Bengel 162
Kellett 172
Kellmereit 188
Kellner 256
Kellogg : Kaestlin 187
Kendi-Finály 223
Kenéz : Mihályfi 257
Kent 250
Keöpe 250
Kerekesházy : Kertész 150
Kerékgyártó 212
Kerékjártó 221
Kerényi Károly 164, 222, 243
Kerényi : Hóman 243
Kerényi : Iványi-Grünwald .. 243
Kérészy 188, 198
Kern 197
Kerschagl : Will 227
Kerstiens 200
Kertbeny : Detrich 237
Kertész János 150, 200, 213
Kesztyüs 184
Kettner 190
Keunecke 204
Keynes 207
Keynes : Kuczynski 181
Keyserling 253
Kézdi-Kovács 229
Kiderlen 250
Kiefersauer 194
Kiel 231
Kienzl 256
Kieslinger 231
Kilian 221
Kind 239
Kingsland 155
Kinsky 235
Kipling 256
Király Ferenc 196
Király Kálmán : Jancsó 227
Kirchhof 197
Kirchner : Crous 149
Kirmsse 185
Kisbán 237
Kisfaludi 195
Kisfaludy : Pais 237
Kiss György 171
Kiss József 228
Kiss Sándor 237
Kittel 256
Klages 156
Kleinknecht 190
Klemm 157
Kliem : Heath 221
Klimek 165
Klocke 166
Kloz 175
Klügmann : Pigou 207
Knapp 230
Knauer 157
Knies : Oldenburg 207
Knoche 213
Knop 197
Knox 161
Koch, Hugo 230
Koch, Julius 243
Koczogh 168
Kodály 235
Kodály : Ambrózy 234
Kodolányi 250
Koebner 245
Koeck 207
Koehler 167
Kohlhase 194
Kolb 235
Kollerbohm 151
Kolumbán 187, 205
Komlós 237
Kommoss 158
Koncz 201
Konikoff 177
Konstantinos Monomachos : Bárányné Oberschall 248
Kont : Kiss 237
Koós István 217
Koós Zoltán 215
Kopp : Enke 225
Kopper : Schmidt 170
Korányi 224
Korányi : Soós 225
Korbély 226
Korčak : Hoch 175
Koritsánszky 224
Kornis 156, 161, 165, 172, 205, 206, 237
Kornis : Pauler 152
Kósa 175
Kósa Szabó 205
Kosáryné Réz : Morton 251
Kossuth : Jánossy Dénes ... 246
Kossuth : Zarek 259
Kosutány 155
Kosztolányi : Ignotus 237
Kovács Alajos 166
Kovács Imre 184
Kovalik 171
Kovrig 250
Kowalewski 221
Kozma Béla 247
Kozma Miklós : Alsó 201
Kozocsa 229
Köberle 242
Köchel 235
König 159
Köppe 256
Körözsy 151
Kösters 159
Kötschau 224
Kraemer 197
Krainz 178
Kralik 235
Krampol 234
Kraus 153
Krause 192
Krausz 256
Krauthausen 200
Kray 256
Krecke 209
Krengel 207
Krepuska 224
Kretschmayr 245
Krisch : Jónás 228
Kriss 218
Krivoss 189, 217
Krofta 178
Krofta : Hoch 175
Kropp : Schmidt 183
Krudy : Báróczy 246
Krumhaar : Foot 161
Krupp : Berdrow 253
Kruse 182
Krutsch 217
Krüger 256
Krüssmann 223
Kubierschky 195
Kuczynski 181
Kukulievic : Abonyi 227
Kuncz : Baumgarten 195
Kunstler 233
Kurth 234
Kurz-Hohenlehnsdorff 200
Kurzweil 240
Kussmann 188
Küchenhoff : Volkmar 185
Kügelgen : Caspar 155
Kühl 223
Kühn 183
Kühnel 238

Kühner ... 197
Künssberg ... 218
Kürthy ... 198

Laage : Zoepf ... 234
Laborde : Blum ... 232
Lachapelle ... 208
La Costa-Messelière ... 230
Lacy : Chambrun ... 254
Lademann ... 213
Ladendorf ... 231
La Fuye ... 256
Lagarde ... 172
Lageix : Baker ... 253
Lahor : Sztankay-Pogány ... 240
Lainville ... 218
Lais ... 193
Lajos, szent : Duff ... 254
Lajos I. bajor király : Corti 254
Lajos XI. francia király : Duff 254
Lajtha ... 250
Lakaff ... 187
Laky ... 207
Lalou ... 240
Lambert, André ... 230
Lambert, Edouard : Magnillat 181
Lammens ... 248
Landry : Rist ... 207
Landsberg ... 153
Lane ... 181
Lange, H. : Schmidt ... 183
Lange, Heinrich ... 192
Lányi : Gábriel ... 151
Lapredelle : Perret ... 169
Larisch : Wallersee ... 259
Larson ... 250
Lassányi ... 205
László Fülöp : Baldry ... 232
László József : Báróczy ... 246
La Tour : Csokonai ... 240
Latte ... 241
Laubenheimer ... 184
Lauer : Blum ... 232
Lauffer ... 242
Laur ... 207
Laurels : Peatlie ... 257
La Vigne-Erkmannsdorf ... 156
Lawrence : Mikusch ... 257
Lawrence, D. H. : Lukács ... 238
Lawrence : Frieda ... 256
Lázár Andor : Östör ... 193
Lázár Béla ... 229
Laziczius ... 220
Länge ... 214
Lebreton ... 160
Leclerq ... 250
Leers ... 185, 201
Legouis ... 238
Lehmann, Ernst Herbert ... 149
Lehmann, Gerhard : Diez ... 152
Lehmann, Konstantin ... 171
Lehmann-Haupt ... 149
Lehner, F. : Lademann ... 213
Lehner Ferenc ... 153
Lehner Ödön ... 227
Leibniz : Brunswig ... 152
Leidner ... 178
Leimgruber ... 199
Leiner : Entholt ... 245
Leinweber ... 200
Leipoldt ... 256
Leisegang ... 160
Le Lorrain : Courthion ... 233
Lendvai ... 161
Lendvay : Battlay ... 225
Lengauer ... 184
Lengyel Béla ... 221
Lengyel Béla : Garbedian ... 220
Lengyel Emil ... 178
Lengyel Imre ... 205
Lengyel József ... 217
Lengyel Katalin ... 240
Lengyel Laura : Benedek ... 253
Leopold ... 198
Leriche ... 224
Lesenyi ... 227
Levasseur : Wille ... 259
Levée ... 175
Levi : Nariman ... 241
Lewis ... 172
Lewisohn ... 238
Liber ... 225
Licht ... 234
Liebetruth : Trode ... 206
Lienhart ... 215
Lierau ... 187
Lieth ... 194
Ligeti Ármin ... 235
Ligeti Lajos ... 248
Limbacher Frigyes ... 227
Limbacher Károly ... 227
Lindemann, Alfred ... 200
Lindemann, Friedrich : Russel 258
Linden ... 195
Lindstrom ... 183
Lindworsky ... 156
Linhardt ... 212
Lin Yutang ... 168
Linzen ... 256
Lipótzy ... 208
Lippert ... 157, 158
Lipták, Johann ... 246
Lipták László ... 175
Lischorong ... 256
Lisowski ... 150
Lissner ... 195
List : Oldenburg ... 207
Listowel ... 229
Liszt ... 256
Liszt : Bartók ... 234
Liszt : Bory ... 253
Liszt : Papp ... 257
Liszt, Eduard ... 256
Livius : Burck ... 241
Locher ... 221
Lockhart, Bruce ... 251
Lockhart, Robert ... 256
Loesch ... 175
Lohde ... 156
Lohner ... 240
Loisy ... 159
Lojacono ... 173
London ... 190
Lóránffy : Szentmihályiné ... 258
Lorenz ... 256
Lorenzi : Vizy ... 173
Loschelder ... 218
Losonczy ... 190
Lothar ... 235
Lotka : Dublin ... 170
Lotz ... 242
Loukomski ... 239
Lovrekovich ... 224
Lovrich ... 237
Low ... 256
Lőrincz : Lovrekovich ... 224
Löwy ... 226
Luby ... 218
Lucilius : Pöcze ... 241
Ludwig ... 251, 256
Lueger : Morgenstern ... 216
Lukács evangelista : Schöttler 160
Lukács György ... 256
Lukács Olga ... 238
Lukács Zsófia ... 185
Lukas ... 166
Lukinics ... 246
Lundberg ... 207
Luth ... 252
Luther : Bornkamm ... 162
Luther : Deutelmoser ... 162
Luttor ... 251
Lutze ... 229
Lücke : Bodley ... 253
Lüders ... 185
Lükő ... 218
Lüttig ... 209
Lynd, Helen Merrell : Lynd Robert ... 166
Lynd, Robert ... 166

Maassen ... 161
Macartney ... 187
Macchiavelli : Pulver ... 258
Mc Colvin ... 150
Macdonald ... 248
Mac Innes - Legouis ... 238
Macmunn ... 164
Macurek ... 247
Madách : Vidmar ... 238
Madan ... 251
Madarassy ... 218
Madressa ... 241
Maelicke ... 201
Magellan : Zweig ... 252
Magnillat ... 181
Magnus : Dähnert ... 152
Magué ... 232
Magyar : Thirring ... 258

Magyari 175
Magyary 199
Mahly 200
Mahmud of Ghaznin : Habib 255
Mahoutdji 211
Maimuni : Czimmer 152
Maine 256
Major 224
Makay 237
Makkai János 175
Makkai László 160
Makkai Sándor 205
Malagóli 240
Malcomes Albert 207
Malcomes Béla 201
Málnási 247
Malthus : Oestreich 171
Mandel 156
Mann, Fritz Karl 217
Mann, Thomas : Turóczi-Trostler 239
Manning : Strachey 258
Manninger 171, 224
Manoilesco 173
Mantler 190
Marangoni : Giotto 233
Marcel : Bainville 208
March 157
Maresch 162
Marett 164
Márffy 218
Mária, skót királyné : Hume 255
Mária Terézia magyar király : Lukács 185
Mária Terézia magyar király : Podewils 257
Mária Terézia magyar király : Wibmer-Pedit 259
Maritain 157
Marjay 184
Márk, Aviánói : Rössz 247
Mark, Hermann 221
Márkus 150
Marosi 249
Marosy 200
Marpicati 173
Marquès-Rivière 174
Marquès-Rivière : Nourse ... 248
Marriott, Arthur 207
Marschall 216
Martensen-Larsen 155
Martialis : Balogh 241
Martin : Levée 175
Mártonffy 199, 206
Mártonffy : Alsó 201
Marzemin 249
Masaryk : Singule 176
Masirevich : Károlyi 252
Máté 211
Mathar : Negro 231
Mathieu 201
Matschoss 256
Matsukawa : Ishimaru 203
Matzke : Michetschläger 243
Mauk : Hoare 244
Maunz 192
Mauritz : Nesbitt 251
Maurois 244
Maurois : Chambrun 254
Maurras 172
May : Hermann 153
Mayer, Anton 235
Mayer Erzsébet 241
Mayer Ilona 239
Mayer, Jindrich 214
Mayor 203
Mazzini : Wichterich 259
Mazzoni 256
März 178
Mäschle 171
Meade 207
Meader : Carrington 155
Medici Katalin : Watson 259
Medici Lőrinc : Duff 254
Medriczky 252
Meerres 225
Megyeri 248
Méhely 167
Meier-Lemgo 256
Meinnert 192
Meisels 231
Meissner, Bruno 243
Meissner, Martin 158
Meissner, Rudolf : Reichardt 219
Meixner 190
Melzer 201
Menger 164
Menger : Waismann 221
Mensching, Gustav 163
Mensching, Wilhelm 163
Mensens 217
Merkel, Franz Rudolf 257
Merkel, H. 209
Merz : Galbreath 259
Mesmer : Raffy 258
Messner 174
Mester 205
Mészáros 236
Metalnikov 222
Metternich : Duff 254
Metzker 257
Meyer, Adolf : Haldane 153
Meyer, Adolf : Kötschau 224
Meyer, Gerhard Heinrich 209
Meyer, Martin 158
Meyer, Otto 192
Meyer-Lüne : Bohlin 158
Meyer-Lüne : Topelins 219
Meynen 182
Mez : Grant 167
Mezey 165
Mezger 222
Meznerics 194
Michaut 241
Michel, Ernst 166
Michel, Hedwig : Bremond ... 160
Michel de l'Hopital : Duff ... 254
Michels 239
Michetschläger 243
Michon 257
Mieras 230
Miessner 229
Mihályfi 257
Mihályi 247
Mike 236
Miklósy 237
Mikó 150
Mikosch 171
Mikszáth Gyula 251
Mikszáth Kálmán 188
Mikusch 248, 257
Mikusch : Armstrong 252
Milhoffer 211
Milleker 247
Millenkovich-Morold 257
Miltz 187
Mirabili : Bánfi 253
Miskolczy 247
Missong 161
Missuray-Krug 247
Mitis : Disraeli 167
Mitrovics : Zombor 206
Mitscherlich 153
Mitteis 197
Mletzko 191
Móczár 223
Mogi 178
Mohácsy 227
Mohl 161
Molloff 211
Molnár Antal 235
Molnár Endre 171
Moltke : Naso 251
Monod 162
Montandon : Byhan 165
Montgomery 207
Moock 165
Moór 247
Morandière : Colin 192
Morandini 153
Morbitzer 230
Morgenstern 178
Móricz Kálmán 176
Móricz Miklós 176
Móricz Zsigmond 234
Móricz Zsigmond : Jancsó 237
Morini-Comby 214
Morton 251
Mosley : Chesterton 173
Mosonyi : Káldor 256
Moszkowski : Fürst 222
Mottistone 173
Mottram 202
Mounier 207
Mourey 233
Mowat 257
Mozart : Kolb 235
Mozart : Köchel 235
Möckel : Benesch 174

Möller 226
Much : Tacitus 245
Muckermann 157, 222
Muirhead : Radhakrishnan .. 154
Mund 162
Munkácsi 151
Murray, Donald 231
Murray, J. B. 158
Mushakoji : Natori 251
Musil 156
Mussolini : Diel 173
Mussolini : Földes 255
Mutschenbacher 162
Müller, Christian 167
Müller, Franz Albert 192
Müller, Heinz Gerhard 188
Müller, Johannes 257
Müller Miklós : Ortutay 185
Müller Vilmos 224
Müller-Wahlen : Frank 167
Müllereisert 185
Münz 180
Münzer : Dortu 254
Müschner 194
Myres : Collingwood 243

Nagy Elek 151
Nagy, Iwan Edgar 211
Nagy Iván 165, 176
Nagy Iván : Móricz 176
Nagy József 175
Nagy Lajos 166
Nagy Mária Ilona 205
Nagy Miklós 172
Nagybákay 257
Nagymihály 212
Napoleon : Aretz 252
Napoleon : Aubry 252
Napoleon : Fleischmann 254
Napoleon : Tower 258
Nariman 241
Naso 257
Nassauer 192
Natori 251
Nauwelaerts 209, 210
Neale 257
Nebe 164
Nederbragt 162
Neeff 162
Neeff : Frommel 162
Negro 231
Négyesy : Bréver 237
Nehru 257
Németh Andor 181
Németh Andor : Maurois ... 244
Németh István 177
Nemes 257
Nesbitt 251
Neubach 251
Neubauer 198
Neumann, Balthasar : Freeden 230
Neumann, Balthasar : Knapp 230
Neumann, Carl : Belling 172
Neurath : Graete 250
Neuwinger 160
Neveux : Crozet 150
Newmann, Bertram 257
Newman, Edward William .. 203
Newton, A. Edward 150
Newton, Ernest 230
Niamessny 198
Nicéphore II. : Duff 254
Nichols 181
Nicolson, C. B. 230
Nicolson, Harold 168
Nietzsche 257
Nietzsche : Bertram 152
Nietzsche : Ernst 152
Nietzsche : Hildebrandt 153
Nietzsche : Römer 154
Nightingale : Strachey 258
Niklitschek 221
Nintchitch 244
Nitsche 203
Nizsalovszky 195
Noack 153
Nobel : Kellner 256
Nobel : Vághidi 259
Nohara 167
Noll 210
Norden : Ruin 161
Nordsieck 202
Nourse 248
Novák 197
Nowak 257
Nötel 215
Nussimbaum 164
Nutting : Belli 186

Oberhummer 200
Oberlin : Oliphant 257
Oberlin : Scheuermann 258
Oberschall, Albin 175
Oberschall Magda 232, 248
Oeding 193
Oelze 223
Oeri 210
Oesterheld 207
Oesterle 154
Oestreich 171
Oetinger : Neeff 162
Ofner 181
Ohlin : Conrad 213
Oláh Ernő 179
Oláh Miklós : Szemes 161
Olay : Nagy 165
Oldenburg 207
Olfenius 167
Oliphant 257
Opfermann 197
Orbonas 183
Ordódy : Hanasiewicz-Hajnády 224
Orend 175
Oroszlán 212
Orr 238
Ort 236
Ortega y Gasset 165, 244
Ortutay 185
Osborn : Grant 167
Osterkorn 194
Oswald 193
Osztern : Weizmann 167
Ottenheiner 204
Otto 164
Overbeck 223
Overberg : Krüger 256
Östör 193

Pahl 178
Pais 237
Palágyi : Sporer 238
Paléologue 257
Pálffy 179
Pálinkás 229
Palm : Linzen 256
Pálóczi Horváth : Maine 256
Pálos 180
Panka : Riegler 258
Pantke 240
Papousek 257
Papp Gusztáv 162
Papp J. Ottó 203
Papp Remig 225
Papp Viktor 257
Paracelsus : Oesterle 154
Paracelsus : Strunz 154
Paret 245
Pareto : Borkenau 164
Párniczky 198
Pártos 213
Pascal : Bremond 152
Pascal : Lohde 156
Pascal, Bishop 253
Passarge 231
Passow : Duparchy-Jeannez . 155
Pásztor József 188
Pásztor József Mihály 210
Patakfalvy-Groák 196
Pattantyús 226
Patterson 248
Patzer 242
Paul 245
Pauler 152
Paulier : Decaen 254
Paulovics 249
Paulus 191
Pawlowosky 220
Payne 231
Pázmány 160
Pázmány : Félegyházy 252
Pázmány : Gerencsér 152
Pázmány : Kornis Gyula ... 161
Pázmány : Vayer Lajos 161
Peattie 257
Peel 177
Peisner 182, 218
Pekár 247, 254
Pellissier 240

Pelloux 173
Peltzer 194
Pemberton 257
Penzel : Köppe 256
Pénzes 237
Perczel 213
Perkonig 218
Perneczky 216
Perret 169
Persico 230
Persius : Pöcze 241
Péterfi 237
Péterfy : Sonkoly. 237
Peterson 161
Petőfi : Illyés 237
Petőfi : Kornis 237
Petrie 178
Petróczi 248
Petrovay : Östör 193
Petrovics 228
Petz : Ardemagni 173
Pfenninger 187
Pfister 180, 182
Pfitzer 178
Pfitzner 176
Pfitzner : Pekár 244
Pflanz 212
Pfliegler 161
Pfliegler : Missong 161
Pflüger 251
Pharmas 166
Phocas : Duff 254
Piatier 215
Picard, Ernest : Decaen 254
Picard, Max 146
Picasso 231
Picasso : Uhde 259
Piday : Kelemen 235
Pigou 207
Piip 189
Piller 177
Pilsudski : Lisowski 150
Pindaros : Croiset 241
Pindaros : Villemain 241
Pirou : Rist 207
Pisano : Venturi 233
Pius XI. pápa 174, 184
Pivány 238
Plank 156
Platon : Becher 205
Platon : Roser 206
Platon : Rossbacher 172
Plenderleith 150
Plinius : Visy 241
Plósz 210
Pluhár 236
Plümacher 236
Podewils 257
Pogány 185
Pohl : Kántor 224
Pohle 193
Pohlenz 242
Polgár 230
Polzer : Flynn 255
Polzer : Major 224
Polzovics 189, 197
Pommerrenig : Pekár 244
Pongrácz 159
Poppers 245
Porpáczy 227
Pósch Gyula 215
Pósch Károly : Limbacher 227
Powys 238
Pöcze 241
Pösl 213
Prawdin 258
Pray : Lischerong 256
Prebisch 231
Preiss 218
Prescott 244
Preuss : Marett 164
Pridat-Guzatis 191, 195
Priester 208
Prince 155
Prinzing 210
Prodam 235
Prohászka : Pauler 152
Prokopy : Móricz 176
Proske 191
Prudhomme : Walch 240
Pulay Ervin 156
Pulay Laura 157
Pulver 258
Pung-Fai 168
Puvis de Chavannes : Werth 233
Puzman 215
Püski : Magyary 199
Püski : Szandtner 173
Pythagoras : Colerus 221

Quandt 217
Quartenoud : Piller 177
Quinn 151
Qureshi 215

Rachmanova 258
Racine : Karl 240
Rácz György 191
Rácz György : Angyal 189
Rácz Jenő Ferenc 158
Radhakrishnan 154
Radisics : Szmrecsányi 229
Radnai 228
Radnai : Galamb 228
Radó Lili : Benedek 253
Radó Polikárp 159
Radó Richard 201
Raffaello 233
Raffy 258
Rahr 214
Rákóczi Ferenc II. : Szitás .. 238
Rákóczi Ferenc II. : Lukinics 246
Ranke : Sommerlad 242
Ranke : Vossler 173
Ranke, Leopold : Diether .. 242
Raschhofer 172, 176
Rasmussen 231
Rasputin 258
Ráth-Végh 149
Ratzel 257
Raupach 187
Ravasz 162
Raynal : Bonnerjea 239
Räber 154
Rechenbach 194
Redman : Mogi 178
Rédey 235
Reger : Hase-Koehter 234
Reichardt 208
Reichardt, Konstantin 219
Reimer 200
Reiner : Mihályfi 257
Reinhold : Fries 152
Reisiger : Flemming 250
Rejtő 237
Rembrandt : Seidlitz 234
Remethey-Fülepp 225
Renken 187
Rest : Ritter 239
Ressel 161
Rétay : Foller 259
Réti 226
Rettelbusch 228
Reutter 203
Révay 154
Révay : Tucci 251
Reventlow 211
Revest 204
Révész 156
Réz Henrik 150
Réz Lola : Morton 251
Rezsny 201
Ribbentrop 211
Richelieu : Bailly 252
Richelieu : Batiffol 253
Richter Béla 198
Richter, H. J. : Maine 256
Ridley 174
Riebeck : Leipoldt 256
Rieben 187
Riedl 237
Riedner : Reichardt 219
Riegler 258
Rieker : Hickmann 213
Riemann 194
Riesenfeld 207
Rietschel 257
Riezler 222
Rilke : Kaubisch 239
Ringelmann 217
Rist 207
Rittelmeyer 258
Ritter, Gerhard 239
Ritter, Joachim 154
Rittershaus 167
Robaglia 215
Robert 151
Robespiere : Michon 257
Robinson : Kuczynski 181

Robinson, William 219
Rocheblave 233
Rockefeller: Flynn 255
Rodenwaldt: Hege 229
Roedl 258
Roettgen: Sinzig 217
Roger-Marx 233
Rogge, Heinrich 179
Rogge, Johannes 197
Rohde: Nietzsche 257
Rolland 240
Roloff, Gustav 245
Roloff, Ilse 164
Romhányi 228
Rommen 186
Ronneburger 203
Roosevelt: Walter 211
Roosevelt 174
Roósz 215
Rosen 258
Rosenberg 157
Rosenberg: Klemm 157
Rosenberg, Alfred 149
Roser 206
Rosner 228
Ross, Ervin 191
Ross, Robert: Groves 166
Rossbacher 172
Rossi 241
Rostand 223
Rostás 208
Rostopchine: La Fuye 256
Rothacker 156
Rothé, E. 221
Rothe, Franz: Bailly 252
Rothenbücher 154
Rottensteiner 169
Roualt: Cogniat 233
Roupnel 166
Rousseau: Vossler 173
Rousseau: Wille 259
Rousselle: Pung-Fai 168
Roustam: Fleischmann 254
Rox 210
Rozsondai 169
Röhrbein 191
Römer 154
Röpke 207
Röss 247
Rössler 204
Rubinow: Hutchinson 227
Rubinstein 233
Rueff: Kuczynski 181
Rugonfalvi Kiss 189
Ruin 161
Ruisz 213
Rumpf 229
Rumpf, F.: Natori 251
Runge: Böttcher 233
Runte 187
Ruppel 228
Russel, A. J. 162
Russell, Henry Norris 221
Russell, Phillips 258
Russinow 184
Ruzsin 203
Rüdenberg 220
Rüdiger 154
Rüfner 164
Rümann 151

Saathoff 245
Sachau 169
Sachs 239
Sachse 176
Sackville-West 258
Sadler: Forster 165
Sajó 154
Sakharow 203
Salgó: Neale 257
Sallustius: Latte 241
Salamon, Alice 204
Salomon, Ernst 245
Salter 210
Samuel 151
Sámson 220
Samsonow 187
Sander 189
Sanders: Prince 155
Sándor I. orosz cár: Paléologue 257
Sándor Géza 187
Sándor József 260
Sándor Sarolta 241
Sano 196
Sánta: Papp 162
Sáray 206
Sárdy-Strehn 179
Sárffy 193
Sarolta, mexikói császárné: Goffin 255
Sauter 258
Savelli 247
Sändig 181
Schachermeyr 220
Schacht 185
Schaefer 184
Schairer 158
Schaller 154
Schaurhofer: Missong 161
Schäfer, Ernst 251
Schäfer, Karl 200
Schecher: Entholt 245
Scheck 196
Scheffler: Neuwinger 160
Scheler: Temuralp 154
Schelling 154
Schelling: Fries 152
Schelsky: Günster 158
Scheltema 222
Schenck 239
Schenker 235
Scherer 212, 251
Schereschewsky 243
Schering 156
Scheler 216
Schermann 236
Scheuermann 258
Schewitz 176
Schick 158
Schickert 167
Schiller, Ferdinand 178
Schiller, Horst 193
Schilling 215
Schimank 258
Schindewolf 222
Schirlitz 159
Schirsner 194
Schlampp 191
Schlarmann 202
Schlatter 159
Schliemann 257
Schlipphak 218
Schlosshauer: Haslett 221
Schlüter, Andreas: Lodendorf 231
Schlüter, Clemens 194
Schmauch, Robert 193
Schmauch, Wilhelm 196
Schmaus: Augustinus 158
Schmeing 155
Schmelcher 202
Schmid, Gottlob 155
Schmid, Theodor 191
Schmidt, Charles: Crozet 150
Schmidt, Gerhart 163
Schmidt Ilona 239
Schmidt János 179
Schmidt, Otto 183
Schmidt, Peter Heinrich 251
Schmidt, Richard 164
Schmidt, Wilhelm 170
Schmidt, Wilhelm: Bodelschwingh 253
Schmidt-Pauly 258
Schmidtmayer 176
Schmith: Oelze 223
Schmitt 178
Schmittheimer 246
Schmitthenner 203
Schmitz, Hans: Hofmann .. 180
Schmitz, Paul 164
Schmoller 159
Schmuck 215
Schnee 177
Schneefuss 245
Schneider Miklós 260
Schneider, Walther 154
Schneller: Dér 254
Schnorr v. Carolsfeld: Garrigues 255
Schnur 193
Schnürer 161
Scholtz 196
Schondorff 164
Schopen 178
Schopenhauer: Asher 152
Schopenhauer: Schneider ... 154
Schor: Berdiajew 165
Schoszberger 203
Schöffer: Ruppel 228

Schöll : Nietzsche 257
Schönebeck 200
Schönvitzky 198
Schöpflin 237
Schöttler 160
Schrade 230
Schranz 210, 228
Schrenk 163
Schretzmeier 191
Schrieber 195
Schriffert 212
Schroeder 164
Schroth 251
Schrödinger : Haas 222
Schröder : Berndt 210
Schubert Ágost 189
Schubert, Gotthilf Heinrich : Merkel 257
Schuchhardt 230
Schulenburg 258
Schuler 187, 204
Schulte, Emil 196
Schulte, Karl 181
Schultz : Schwenckfeld 162
N. Schultz József 179
Schultz, Julius 170
Schultze 213
Schulze-Soelde 172
Schumacher 177
Schumann : Schünemann 235
Schummer 220
Schuon 176
Schurz : Easum 254
Schuschnigg 172, 174
Schuschnigg : Lothar 235
Schuschnigg : Thewrewk-Pallaghy 258
Schüler : Marett 164
Schünemann 235
Schütt : Entholt 245
Schütz 157, 161
Schwabe 186
Schwalm 200
Schwarz 242
Schwarzmann 194
Schweiger 187
Schweitzer : Strege 157
Schwenckfeld 162
Schwenckfeld von Ossig : Schwenckfeld 162
Schwerin 198
Schwertfeger : Wissmann 187
Scrovegni : Giotto 233
Sebestyén Lajos 218
Sebestyén Olga : Beebe 220
Seeberg 159
Seel 200
Seidenath 193
Seidlitz 234
Seifert 230
Seiler 168
Seinecke : Monod 162
Seipel : Thewrewk-Pallaghy .. 258
Seitz 155
Seldte 180
Selle 206
Sellner 214
Selneccerus : Házy 170
Seltmann 218
Serebrennikov 185
Seres 169
Sethe 180
Seton-Watson 248
Seurat : Roger-Marx 233
Shakespeare : Chambrun 254
Shaw : Heuser 183
Shaw : Zeller 238
Shelley : Sobotka 238
Shurcliff 251
Siddons : Ffrench 254
Sidgwick 251
Sieberer 174
Sieg 223
Siegfried, André 169
Siegfried, André : Kiss György 171
Siegfried, Werner 196
Siegmund 151
Siemens : Pflanz 212
Sierp : Goodier 255
Sievers 193
Siklóssy : Baldry 232
Silcock 229
Silva-Tarouca 154
Simey 180
Simon László 247
Simon, Paul 217
Simon Vendel 206
Simon, Walter 176
Simon Zoltán 166
Simonffy : Nagybákay 257
Singer 200
Singule 176
Sintenis : Kiel 231
Sinzig 217
Sipos Sándor 209, 211, 212
Sippel 163
Skopp 209
Skramlik 156
Skultéty 176
Slovák 203
Smith, Andrew 184
Smith, George 258
Smith, Henry 214
Smith, Maria : Smith, Andrew 184
Snyckers : Duden 219
Sobota : Hoch 175
Sobotka 238
Sock 219
Sokrates : Roser 206
Sommer 214
Sommerlad 242
Somogyi 210
Sonkoly 237
Sonnenfels : Morgenstern 216
Soós Aladár 225
Soós Lajos : Garbedian 214
Sourek : Mayer 214
Sötér 240
Spahn 172
Spanner 118
Spann 221
Spann : Räber 154
Späth 223
Spence 219
Spener : Bruns 162
Spengler 242
Spiegel 242
Spies 170
Spira 208
Spitzweg : Boehn 233
Spoerri 157, 163
Sporer 238
Spörri 189
Springer 249
Srbik 244
Stahl, Eduard : Lambert 230
Stahl 235
Stakemeier 159
Stampehl 199
Stange 161
Stanley : Daye 254
Stapel 239
Stark, Walter Hermann 185
Stark, Werner 180
Statkowski 170
Steed 258
Steele 251
Stefan 235
Stefanescu 233
Steffens, Henrik : Meissner .. 158
Steffens, Horst-Joachim 197
Stegemann 183
Steger 154
Steier 220
Stein, Carl 223
Stein, Hans 204
Steinbeisser 193
Steinberg 242
Steinecker : Bodor 169
Steiner : Foerster 223
Steinfeld 226
Steinwender : Caraciolo 202
Stengel 166
Stern 172
Stewart : Russell 221
Stiassny 185, 193
Stiebens 200
Stieve 245
Stifter : Roede 258
Stipek 174
Stoeckel 224
Stoessl 241
Stoff : Fuller 255
Stoltenberg 164
Stolzenburg 193
Storch 201
Storck 183
Stoye 241

Strachey, John : Harris 184
Strachey, Lytlon 258
Strachwitz : Belling 172
Strasser 206
Stratil-Sauer 251
Stratmann 202
Strauss 178
Strawinsky 258
Streeruwitz 210, 246
Strege 157
Strindberg : Hedén 255
Strohals : Sidenath 193
Strowski 168
Ströhl 260
Strunz 154
Stuart : Clark 244
Stuhlfauth 163
Stumpel 236
Sturma 181
Sturmann 251
Stutterheim 232
Suchenwirth 246
Suetonius : Graf 243
Sulkowsky 251
Sulzer-Ziegler 210
Sundar Singh : Heiler 157
Supka 249
Surányi-Unger 207, 209
Sümeghy : Rozsondai 169
Süskind : Lin Yutang 168
Svinhufvud 258
Swift : Newmann 257
Sylla : Duff 254
Sylvester 157
Szabadi : De Heer 157
Szabó Elemér József 171
Szabó Irén 157
Szabó József 187, 189
Szabó László 176, 251
Szabó Sára 241
Szabolcska : Borsos 199
Szalczer 238
Szandtner 173
Szeberényi 185
Széchenyi István : Fekete ... 254
Széchenyi Zsigmond 236
Szécsi 252
Szegedi : Házy 170
Szegedy : Jakab 255
Szegő 240
Székely Ilona 206
Székely Marianne 165
Szekfű : Hóman 243
Szekfű : Iványi-Grünwald 243
Szekfű : Kerényi 243
Szekfű : Váczy 243
Szekrényessy 220
Szél 171
Széll : Buday 216
Szemere : Riegler 258
Szemes 161
Szemző 236
Szénásy 171
Szendy 201, 202
Szendy : Szokolay 185
Szentgyörgyi : Riedl 237
Szentkereszty : Coudenhove .. 161
Szentmihályiné Szabó 158
Szentpétery 247
Széppataky : Balkányi 253
Szépvízi Balás 247
Szigeti Dezső : Baumgarten .. 195
Szigeti Endre 175
Szijj 209
Szilágyi Ferenc 220
Szilágyi László 260
Szimonidesz 160
Szitás 238
Szitnyai : Battlay 225
Szladits 193
Szladits : Baumgarten 195
Szmrecsányi 229
Szokolay Kornélné : Herczeg .. 255
Szokolay Leó 185
Szondi 166
Szontagh 199
Szőke : Károlyi 252
Szőnyi 215
Sztankay-Pogány 240
Sztrókay 222
Szukováthy 150
Szücs 220

Tacitus 245
Tacitus : Katzburg 241
Tacitus : Seiler 168
Tagore : Radhakrishnan 154
Takács József 150, 238
Takács Pál 244
Takács Tibor 206
Talleyrand : Cooper 254
Tamássi 173
Tambor 227
Tangl 223
Tank 258
Tanoss : Schmidt 179
Tapié 247
Tarcsay 216
Taut 149, 234
Teghze-Gerber 216
Telegdy Kováts : Csiky 226
Teleki : Iványi 260
Temesi 220
Temuralp 154
Tenk 226
Teréz, Szent 160
Tessenow : Voss 223
Thallóczy : Traeger 259
Thane 258
Theodorik, Nagy : Duff 254
Theotocopuli : Rubinstein ... 233
Thetter 155
Thewrewk-Pallaghy 174, 258
Thielicke 154
Thieme 154
Thiers : Duff 254
Thirring Gusztáv .. 171, 251, 258
Thirring, Hans 222
Thode 193
Thoemmes 170
Thoma 158
Thomas, P. I. 209
Thomas, W. Bryn 187
Thrum 236
Thukydides : Patzer 242
Tieck : Petróczi 239
Tiemann 242
Tietze 233
Tillmann 193
Timár 151
Timm 217
Tisza : Hegedűs 255
Tisza : Kornis 172
Tisza : Nagy 172
Tizian : Tietze 233
Togo : Bodley 253
Tollár 166
Tolnay 233
Tolstoj : Rachmanova 258
Tomcsik : Lovrekovich 224
Topelins 219
Torday : Meznerics 199
Tóth Béla 238
Tóth István 224
Tóth József 207
Tóth László 185
Tóth László : Ellert 154
Tower 258
Tozzer : Kelemen 248
Török 249
Traeger 259
Traeger : Galamb 228
Tragor 247
Traz 187
Tresz 247
Tritsch 259
Trócsányi 170
Trode 204
Trotabas 216
Truchy : Guernier 209
Trüb 224
Tsuchida 154
Tucci 251
Tudor : Thane 258
Tudor, Maria · Henderson .. 255
Tukin 178
Tumlirz 156
Tunyoghi Szücs 215
Turi : Mihályfi 257
Turóczi-Trostler 239
Túry 196
Tzieply 208

Uckermann 228
Udet : Karlson 226
Ueberfeldt : Bolitho 253
Ugron 225
Uhde 259
Uhlmann 226

Ujpéteri 173
Ullmann 251
Ulrich 163
Ulrici 154
Ungár 176
Ungern-Sternberg 166
Upton 251
Urbanek 195
Usadel 173
Usetty : Battlay 225

Váczy 243
Vághidi 259
Vahl 202
Vajda 215
Vajta 175
Valentiner 171
Valéry 243
Valéry : Loukomski 233
Valjavec 176, 259
Valkó 183
Valló 199
Vámbéry : Armstrong 172
Vámszer : Bándy 235
Van der Hoop 224
Van der Mark : Van der Meer de Walcheren 259
Van der Meer de Walcheren 259
Várady 249
Varga Imre 238
Varga József : Nauwelaerts .. 210
Varga Nándor Lajos 234
Varga Sándor 154
Varju 238
Vas Olga 160
Vas Tibor 186
Vaszy 201
Vayer 161
Végh Gyula 151
Végh József 220
Vehse 170
Velössy 184
Vende 203
Venturi Adolfo 233
Venturi, Lionello 233
Verdross 187
Verebély : Bayer 200
Veres Péter 185, 259
Veress 259
Verga : Szabó 241
Véronése : Loukomski 233
Verschuer 225
Vespasianus : Graf 243
Vezér 238
Viallate 209
Vichniac 259
Vidmar 238
Vienne 278
Viktoria angol királynő : Bolitho 253
Villemain 241
Vincent : Hebbel 255
Vincenti : Schimank 258
Virág : Kisbán 237
Viski 235
Visy 241
Vitányi : Lassányi 205
Vizy 173
Voegtle 178
Voelkl 204
Vogel, Christian 189
Vogel, Hans 251
Vogel, O. 201
Vogel, Th. : Hermann 153
Vogt 157
Voigt 218
Vojcsik 210
Volk 193
Volkmar 185
Vollard 259
Vondracek 179
Voss 223
Vossler, Karl 242
Vossler, Otto 173
Völgyesi 225
Völgyi 169
Vörösmarty : Makay 237
Vörösmarty : Riedl 237
Vries 154

Wace 232
Wadia 164
Wagemann 210
Wagenseil : Sackville-West ... 258
Wagner : Hildebrandt 153
Wagner, Cosima : Millenkovich-Morold 257
Waibel 209
Waismann 221
Wakefield of Hythe : Blackham 166
Walch 240
Waldschmitt 154
Walker 209
Wallenstein : Pekar 257
Wallenstein : Tritsch 259
Wallersee 259
Wallis 181
Walter 211
Waringhien : Kalocsay 220
Warneyer 198
Wasmuth 154
Wassmuss : Mikusch 257
Watkins 223
Watson 259
Watter 232
Wavrin 219
Wähler 168
Weber 170
Wedel : Fangen 161
Weidle 229
Weidlein 176
Weinberg 179
Weingartner 232
Weisbach 259
Weiss, Johann 191
Weiss, Otto : Schelling 154
Weitze 217
Weizmann 167
Wellek : Fuller 156
Weller 163
Wenczel 198
Werner Alajos 235
Werner, Edward 164
Werner, Gottfried 182
Werth 233
Westecker 165
Westermann 177
Weszely : Simon 206
Weyl : Ortega y Gasset 165
Whitehead 168
Wibmer-Pedit 259
Wichterich 259
Wickenhagen 193
Wieczorek 193
Wiedenroth 191
Wiegand : Lutze 229
Wiegele 176
Wiers 193
Wiese 165
Wiesel 181
Wiesner : Faragó 250
Wiesner : Lorenz 256
Wildenstein : Rubinstein 233
Wildner 202
Wilfinger : Illés 161
Will 227
Wille 259
Willeke 181
Williams 184
Willing 244
Wilson 220
Wimmer 160
Windelband 179
Windisch : Valjavec 259
Windsor : Maine 256
Winkler 171
Winter-Hjelm 215
Winternitz : Nariman 241
Winterstein 155
Winterswyl : Athanasius 158
Winton 225
Wischer 227
Wissler : Lynd 166
Wissmann 187
Witkop 259
Wittkower 225
Wittlin 259
Wittschieben 216
Woehl 191
Wolf, E. 163
Wolf, Karl 196
Wolf, Moritz : Dötsch 231
Wolf, Walther 244
Wolff, Christian 183
Wolff, Ernst Georg 235
Wolff, Karl 198
Wolff, Ludwig 244
Wolfram : Glunz 236

Wolsky: Beebe 220
Wrangell: Andronikow..... 252
Wroth: Lehmann-Haupt.... 149
Wulff 195
Wulle 216
Wunderle 159
Wurmb v. Zink 163
Wust..... 159
Wyllys 248

Yeo: Wittlin 250
Yerbury: Mieras 230
Young: Payne 231
Yvon 170

Zaborsky-Wahlstätten 228
Zaitz 226
Zaloziecky 229
Zander 167
Zanthier 159
Zapp 174
Zarek 259
Zathureczky: Móricz 176
Zatloukal: Slovák 203
Zatschek 173
Zedwitz 232
Zeim 193
Zeller 238
Zentay 217
Zichy 247
Ziegler 233
Zilahy: Kozocsa 229
Zimándi 238
Zimmermann, Ernst 232
Zimmermann, Heinz 156
Zimmermann, Ludwig 243
Zingg, Ernst 166
Zingg, Thadäus 229
Zintel 191
Zinzendorf: Eberhard..... 162
Zischka..... 179
Zizek..... 170
Zoepf 234
Zoff 163
Zombor 206
Zöllei 171
Zsadányi 151, 169, 247
Zsámbéki 170
Zschimmer 226
Zschokke 196
Zsigmond, magyar király: Horváth 246
Zsigray 259
Zsiros 242
Zsuffa 203
Zuckermann 214
Zug 179
Zweig 252

A Fővárosi Könyvtár kurrens folyóiratainak és napilapjainak jegyzéke. 1937.

Alphabetisches Verzeichnis der laufenden Zeitschriften u. Zeitungen der Stadtbibliothek. 1937. — Alphabetical list of periodicals and newspapers currently received in the Library. 1937.

I. Központi könyvtár. — Zentrale. — Central.

A cím utáni zárójelben levő szám azt jelenti, hogy a folyóirat hányszor jelenik meg évente. A jobboldali oszlopban levő szám jelzi a raktári helyszámot.

Administration Locale, L'. Bruxelles (szbtl). **X 2223**
Adó, Az (10) **2024**
Akadémiai Értesítő. Bp. (12) **3453**
Állam és Polgár. Bp. (10) **x 511**
Állatorvosi Lapok. Bp. (24) **1662**
Allgemeines Statistisches Archiv. München (2) **3919**
American City, The. New York (12) **4020**
American Journal of International Law. Washington (4) **2734**
American Journal of Sociology, The. Chicago (6) **3337**
American Political Science Review. New York (4) **3727**
Amerikai Magyar Népszava
Amtsblatt d. Stadt Berlin. Berlin (52) **1244**
Amtsblatt d. Stadt Wien. Wien (52) **690**
Annals of the American Academy of Political and Social Science. Philadelphia (6) **3057**
Anthropologie, L'. Paris (6) **2669**
Anthropos. Wien (6) **1218**
Anya- és Csecsemővédelem. Bp. (12) **X 2062**
Apollo. Bp. (4) **x 2349**
Archeologiai Értesítő. Bp. (szbtl.) **531**
Archiginnasio, L'. Bologna (6) **0200/34**
Archiv f. Anthropologie. Braunschweig (4) **1296**
Archiv f. Buchgewerbe. Lpzg (4) **0204/25**
Archiv f. d. Gesamte Psychologie. Lpzg (4) **4895**
Archiv f. Kulturgeschichte. Lpzg (4) **4718**
Archiv f. Orientforschung. Berlin (6) **A 50.05/31**
Archiv. f. Rassen- u. Gesellschaftsbiologie. Lpzg (4) **3339**
Archiv f. Rechts- u. Sozialphilosophie. Berlin (4) **3765**
Archiv f. Religionswissenschaft. Lpzg (4) **2168**
Archivio Storico Italiano. Firenze (4) **2573**
Athenaeum. Bp. (6) **3900**
Atlantis. Berlin (12) **1892**
Auslese, Die. Berlin (12) **x 2202**
Autósok és Motorosok Lapja. Bp. (24)

Bank-Archiv. Berlin (24) **1132**
Bányászati és Kohászati Lapok. Bp. (24) **4447**
Baromfitenyésztők Lapja. Bp. (24)
Baross Szövetség. Bp. (52)
Békés Vármegye Hivatalos Lapja. Gyula (26—30) **562**
Belügyi Közlöny. Bp. (52) **1003**
Berliner Monatshefte. Berlin (12) **x 2356**
Berliner Tageblatt **87**
Betriebswirtschaft. Stuttg. (12) **1113**
Bibliografia Fascista. Roma (12) **0160/83**
Bibliographie de la France. Paris (52) **01504/4**
Bibliographie d. Staats- u. Wirtschaftswissenschaften (azelőtt: Sozialwissenschaften) Berlin (12) **q 01630/6**
Biometrika. Cambridge (4) **752**
Biztosítási és Közgazdasági Lapok. Bp. (26)
Bölcseleti Közlemények. Bp. (szbtl.) **x 2436**
Bőripari Munkás. Bp. (26)
Budai Napló. Bp. (52) **Bq 071/21**
Budapest Déli Kerületi Közlöny. Bp. (52) **Bq352/300**
Budapest Jogszabályai. Bp. (10) **2072** és **B 352/190** és **K 3520/25**
Budapest Székesfőváros Statisztikai Havifüzetei. Bp. (12) **B 310/6** és **x 554**
Budapesti Hirlap **72**
Budapesti Közlöny. Bp. (naponta) **74**
Budapesti Napló. Bp. (10)
Budapesti Polgári Iskola. Bp. (4)
Budapesti Szemle. Bp. (12) **3440** és **3441**
Bulletin Bibliographique. Paris (12) **0105/1**
Bulletin Intern. de la Protection de l'Enfance. Bruxelles (11) **2535**
Bulletin of the New York Public Library. New York (12) **0274/27**
Bundesgesetzblatt. Wien (szbtl.) **823**
Búvár. Bp. (12) **x 2313**
Bücherei, Die. Lpzg. (4) **0205/3**
Büntetőjog Tára (Magy. Jogi Szemle melléklete). Bp. (10) **4835**

Cél, A. Bp. (12) **4467**
Christliche Kunst, Die. München (12) **1951**
Christliche Ständestaat, Der. Wien (52) **1989**
Cobden. Bp. (12) **x 523**
Commercial Review, The. London (12)
Connoisseur, The. London (12) **1770**
Corriere della Sera **104**
Corvina. Bp. (2) **2530**
Család- és Gyermekvédelmi Lapok. Bp.
Családi Kör. Bp. (12) **x 550**

Daily Mail **100**
Danubian Review. Bp. (12) **x 532**
Debreceni Protestáns Lap. Debrecen. (12) **1997**
Debreceni Szemle. Debrecen (12) **2737**
Demokrata Ujság. Bp. (52)
Deutsche Jugendhilfe (ezelőtt: Zbltt f. Jugendrecht). Berlin (12) **2954**
Deutsche Literatur-Zeitung. Berlin (52) **01543/18**
Deutsche Medizinische Wochenschrift. Berlin-Lpzg (52) **1636**
Deutsche Rundschau. Berlin (12) **4647**
Deutsche Volkswirt, Der. Berlin (52) **1805**
Deutsche Zeitschrift f. Wohlfahrtspflege. Berlin (12) **2957**
Deutsches Recht. Berlin (24) **x 546**

Deutsches Statistisches Zentralblatt. Lpzg (10) **749**
Deutsches Tuberkulose-Blatt (D. Med. Wochenschr. mell.) Lpzg (12) **x 2268**
Dolgozatok. Szeged (2) **2654**
Duna Népe. (ezelőtt: Országút) Bp. (10) **x 560**

Economic Journal, The. London (4) **3243**
Economist, The. London (52) **611**
Economiste Francais, L'. Paris (52) **553**
Egészségpolitikai Szemle. Bp. (12) **x 2260**
Egyenlőség. Bp. (52) **1063**
Egyetemes Philologiai Közlöny. Bp. (10) **4442**
Ekonomisk Tidskrift. Uppsala (12) **4561**
Elektrotechnika. Bp. (24) **1660**
Elektrotechnishe Zeitschrift. Berlin (52) **1669**
Élet. Bp. (26) **1694**
Életvédelem. Bp. (10)
Ellenőr, Az. Bp. (52) **253**
Ellenzék **205**
Előre. Bp. (52) **257**
Emericana. Bp. (12) **x 2353**
Építőipari Szemle. (Vállalkozók Lapja mell.) Bp. (12) **2912**
Építőmunkás. Bp. (24) **51**
Erdélyi Helikon. Kolozsvár (12) **2854**
Erdélyi Lapok **223**
Erdélyi Múzeum. Kolozsvár (12) **3452**
Erdélyi Szemle. Kolozsvár (12) **x 575**
Esprit International, L'. Paris (4) **2993**
Est, Az **20**
Esti Kurir **192**
Esti Ujság **259**
Esztergom Évlapjai. Esztergom (szbtl.) **x 2195**
Esztétikai Szemle. Bp. (4) **x 2357**
Ethnographia. Bp. (4) **4364** és **2575**
Etudes Sociales, Les. Paris (12) **4460**
Europa Stunde. Berlin (52) **x 543**
Europäische Revue. Lpzg (12) **2562**

Fiatal Magyarság. Bp. (12) **x 2363**
Finanz-Archiv. Stuttg. (2) **3668**
Finnisch-Ungarische Forschungen. Helsinki (szbtl.) **x 2225**
Fischers Zeitschrift f. Verwaltungsrecht. Lpzg (6) **3646**
Fogorvosi Szemle. Bp. (12) **2399**
Fogtechnikai Szemle. Bp. (12) **2687**
Forschungen und Fortschritte. Berlin (36) **1861**
Fotó. Bp. (12) **x 551**
Földrajzi Közlemények. Bp. (10) **3922**
Földtani Értesitő. Bp. (4) **x 2339**
Földtani Közlöny. Bp. (12) **3895**
Főváros és Környéke. Rákospalota (12)
Fővárosi Hírek. Bp. (10)
Fővárosi Hirlap. Bp. (52) **Bq 352/68**
Fővárosi Közlöny. Bp. (52) **Bq 352/3** és **K 3520/58** és **30**
Fővárosi Tudósitó. Bp. (naponta)
Fővárosi Ujság. (azelőtt: Városfejlesztés.) Bp. (24) **X 2076 és 249 és 1958**
Frankfurter Zeitung **92**
Frau, Die. Berlin (12) **1211**
Furche, Die. Berlin (4) **x 2201**

Független Budapest. Bp. (52) **Bq 352/61**
Független Ujság. **x 548**
Függetlenség **243**

Gazdasági Kurir. Bp. (szbtl.)
Gazette de Hongrie. Bp. (52) **226**
Geist d. Zeit. (ezelőtt: Hochschule u. Ausland.) Berlin (12) **x 2310**
Geistige Arbeit. (azelőtt: Minerva-Zft.) Berlin (24) **238**
Gemeindetag, Der. (azelőtt: Städtetag.) Berlin (24) **1628**
Genova. Rivista municipale (12) **1933**
Gesundheits-Ingenieur. München (52) **1750**
Gyermekvédelem, A. Bp. (12) **1911**
Gyógyászat. Bp. (52) **1320**

Hadtörténelmi Közlemények. Bp. (4) **3462**
Hibbert Journal. London (4) **4942**
Híradó **260**
Historische Vierteljahrschrift. Dresden (4) **2343**
Historische Zeitschrift. München (6) **4756**
Hitel. Bp. (24)
Hiteljog Tára. (Magyar Jogi Szemle mell.) Bp. (10) **2395**
Hivatalos Árjegyzés. Bp. (52) **Bq 381/16**
Hivatalos Közlöny. (Vallás- és közoktatásügyi min.) Bp. (24—30) **1116**
Hochland. München (12) **4702**
Honvédségi Közlöny. Bp. (20) **1156**
Hungarian Quarterly, The. Bp. (4) **x 2364**

Ifjúsági Vezető. Bp. (12) **2709**
Igazság és Élet. Debrecen (10) **x 2351**
Igazságügyi Közlöny. Bp. (12) **628**
Illatszerész, Az. Bp. (24)
Illustrated London News. London (52) **239**
Illustration, L'. Paris (52) **182**
Illustrierte Zeitung. Lpzg (52) **120**
Innendekoration. Stuttg. (12) **133**
Institut International de Documentation, Communications. Hága (szbtl.) **0205/21**
International Conciliation Special Bulletin. New York (12) **3105**
Irás, Az. Bp. (12) **x 2169**
Irodalomtörténet. Bp. (8) **4478**
Irodalomtörténeti Közlemények. Bp. (4) **3302**
Iskola és Egészség. Bp. (4) **x 2314**
Italia Che Scrive, L'. Roma (12) **x 549**

Jahrbuch d. Bodenreform. Jena (4) **3410**
Jahrbücher f. Nationalökonomie u. Statistik. Jena (6) **3051**
Jegyző Árvaházi Közlöny. Bp. (24)
Jog. Szeged (4) **x 2423**
Jogállam. Bp. (10) **3745**
Journal of the American Medical Association. Chicago (52) **1866**
Journal du Droit International. Paris (12) **2730**
Journal des Economistes. Paris (12) **3916**
Journal of Political Economy. Chicago (6) **3709**
Journal de la Société Hongroise de Statistique. Bp. (4) **2855**

Journal de la Société de Statistique de Paris. Paris (12) 4848
Jövő Útjain, A. Bp. (4) 2663
Jövőnk. Bp. (52) 247
Judaica. Pozsony. (12)

Kalangya. Szabadka (12) x 2231
Kamarai Közlöny. Bp. (24) B 386/200
Kant Studien. Berlin (4) 4661
Karpathenland. Reichenberg (4) 2890
Kárpáti Magyar Hirlap
Karteljog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. x 2072
Katolikus Szemle. Bp. (10) 3891
Kelet. (azelőtt: Új Szivárvány.) Bp. (10)
Keleti Ujság 208
Kéményseprők Orsz. Közp. Értesitője. Bp. (12)
Kéményseprőmunkás. Bp. (12)
Kerék, A. Bp. (12) x 2177
Kereskedelmi Hirlap. Bp. (szbtl.)
Kereskedelmi Jog. Bp. (12) 1023
Keresztény Magvető. Kolozsvár (6) x 2376
Keresztyén Igazság. Sopron (12) x 2288
Kisiparosok Lapja. Bp. (24)
Korunk Szava. Bp. (24) 1950
Koszorú. Bp. (4) x 2348
Könyv, A. Bp. (12)
Könyvkötők Lapja. Bp. (26)
Könyvpiac. Bp. (36)
Közgazdasági Hirek. Bp. (12)
Közgazdasági Szemle. Bp. (12) 3041
Közgazdasági és Közlekedési Tudósító. Bp. (24)
Közlekedés. Bp. (12) 530
Közmunka. Bp. (12) 1019
Községfejlesztés. Bp. (12) 1793
Községi Közlöny. Bp. (52) 1127
Köztelek. Bp. (104) 39
Kunst, Die. München (12) 1681
Kühn-Archiv. Berlin (szbtl.) 4777
Külkereskedelmi Figyelő. Bp. (10)
Külügyi Szemle. Bp. (4) 2391

Landwirtschaftliche Jahrbücher. Berlin (3) 1393
Láthatár. Bp. (10) x 2358
Levéltári Közlemények. Bp. (4) 2470
Levente. Bp. (24) 1860
Library Journal, The. New York (22) 0200/31
Light, The. Lahore (52)
Literarisches Zentralblatt. Lpzg (24) q 01504/37
Literatur. Stuttg. (12) 1217
Literatura. Bp. (12) 1767

Magánalkalmazott, A. Bp. (12) 1042
Magánjog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. (10) 2396
Magyar Családtörténeti Szemle. Bp. (10) x 2359
Magyar Dal. Bp. (6) x 559
Magyar Élet. Bp. (12) x 570
Magyar Front. Bp. (52) x 2178
Magyar Gyáripar. Bp. (24) 508
Magyar Hirlap 134
Magyar Ipar. Bp. (24) 1158
Magyar Iparművészet. Bp. (10) 511

Magyar Irás. Pozsony (10) x 2232
Magyar Jogászegyleti Értekezések. Bp. (4) x 2340
Magyar Jogi Szemle. Bp (10) 2344
Magyar Kálvinizmus. Bp. (10) x 2275
Magyar Kat. Orvosok Szt. Lukács Egyesületének Tudósítója. Bp. (4)
Magyar Kereskedelem és Pénzügy. Bp. (52) 1880
Magyar Kereskedők Lapja. Bp. (52) 1016
Magyar Kir. Közig. Bíróság Közigazg. Osztályának Döntvényei. Bp. 1403
Magyar Kir. Közig. Bíróság Pénzügyi Osztályának Döntvényei. Bp. 1402
Magyar Kisebbség. Lugos (24) 2617
Magyar Kórház. Bp. (12) x 2200
Magyar Könyvbarátok Diáriuma. (azelőtt: Diárium.) Bp. (8) x 2141
Magyar Könyvszemle. Bp. (4) 01004
Magyar Könyvviteli Folyóirat. Bp. (12) 2460
Magyar Közélet Bp. (24)
Magyar Középiskola. Bp. (10) 4675
Magyar Közgazdaság. Bp. (52) 2914
Magyar Közigazgatás. Bp. (52) 42
Magyar Kultúra. Bp. (24) x 552 és 4694
Magyar Külpolitika. Bp. (24) 1838
Magyar Lapok 223
Magyar Lloyd. Bp. (12) 232
Magyar Mérnök- és Épitész-Egylet Közlönye. Bp. (52) 532
Magyar Minerva. Pozsony (10) x 2233
Magyar Művelődés. Bp. (10) 2799
Magyar Művészet. Bp. (12) 1700
Magyar Női Szemle. Bp. (12) x 2323
Magyar Nyelv. Bp. (10) 4298
Magyar Nyelvőr. Bp. (10) 4635
Magyar Országos Szabványok. Bp. (szbtl.) 1984
Magyar Orvos. Bp. (24)
Magyar Paedagógia. Bp. (10) 3171
Magyar Pénzügy. Bp. (52) 252
Magyar Protestánsok Lapja. Bp. (12)
Magyar Statisztikai Szemle. Bp. (12) 2487
Magyar Szemle. Bp. (12) 2698
Magyar Szövetkezés. (azelőtt: Országos Központi Hitelszövetkezeti Értesitő.) Bp. (26) 1498
Magyar Törvénykezés. Bp. (24) 2786
Magyar Ujság 236
Magyar Út. Bp. (12) x 506
Magyar Utazó Kereskedő. Bp. (12) 1
Magyar Vendégforgalom. Bp.
Magyar Zsidó Szemle. Bp. (12) 2173
Magyarország 136
Magyarországi Rend. Tára. Bp. (12) K 3400/21 és 3483
Magyarosan. (Magyar Nyelv mell.) Bp. (10) 1959
Magyarság 173
Magyrságtudomány. Kecskemét (4)
Mathematikai és Természettudományi Értesitő. Bp. (1) 2656
Medizinische Klinik. Wien (52) 1328
Menestrel, Le. Paris (52) 1687
Mercure de France. Paris (24) 4456
Mértékügyi Közlemények. Bp. (szbtl.) x 2205
Mezőgazdák. Bp. (12) 1238

Mezőgazdasági Közlöny. Bp. (12) **2872**
Mezőgazdasági Kutatások. Bp. (12) **2891**
Mind. London (4) **4251**
Minerva. Bp. (10) **2459**
Missziói Lapok. Sopron. (12)
Mitteilungen a. d. Historischen Literatur. Berlin (4) **2251**
Mitteilungen d. Österr. Institutes f. Geschichtsforschung. Innsbruck (4) **4329**
Mois, Le. Paris (12)
Monatshefte f. Baukunst. (azelőtt: Wasmuths —) Berlin (12) **1225**
Monatshefte d. Statistik d. Aussenhandels Österreichs. Wien (12) **1910**
Monde Slave, Le. Paris (12) **2623**
Mone. Bp. (12) **1658**
More Books. Boston (12) **0205/17**
Move. Bp. (24) **179**
Municipal Engineering and the Sanitary Record. London (52) **1754**
Municipal Journal and Public Werks Engineer. London (52) **34**
Munkaügyi Közlöny. Bp. (24) **1690**
Munkaügyi Szemle. Bp. (12) **2716**
Musik, Die. Stuttg. (12) **1683**
Münchener Medizin. Wochenschrift. München (52) **1188**
Művészet. Bp. (12) **x 574**

Nachrichtendienst d. D. Vereins f. Öffentl. u. Priv. Fürsorge. Berlin (12) **x 547**
Nagy-Magyarország. Bp. (12) **1879**
Napkelet. Bp. (10) **2223**
Napló **235**
Nation, The. New York (52) **1258**
Nation u. Staat. Wien (52) **2749**
National Municipal Review. New York (12) **4551**
Nationalsozialistische Monatshefte. München **x 2450**
Naturwissenschaften, Die. Berlin (52) **1637**
Nemzeti Élet. Bp. (52) **1651**
Nemzeti Munka. Bp. (52)
Nemzeti Ujság **167**
Nemzetnevelés. Bp. (24) **1748**
Népegészségügy. Bp. (24) **2580**
Néprajzi Múzeum Értesítője. Bp. (4) **x 2408**
Népszava **38**
Néptanítók Lapja. Bp. (24) **1128**
Népujság. Bp. (52)
Népünk és Nyelvünk. Bp. (12) **2878**
Neue Freie Presse **77**
Neue Literatur. Lpzg (12) **0168/3**
Neue Rundschau, Die. Berlin (12) **4455**
Neugeist. (azelőtt: Weisse Fahne, Die.) Pfullingen (12) **2943**
New Commonwealth Quarterly. London (4) **x 2350**
New York Libraries. New York (4) **0200/69**
Nineteenth Century and After. London (12) **4449**
North American Review, The. New York (12) **4490**
Nouvelle Revue Francaise, La. Paris (12) **2636**
Nouvelle Revue de Hongrie. (azelőtt: Revue —) Bp. (12) **4255**
Numizmatikai Közlöny. Bp. (szbtl.) **739**
Nuova Antologia. Róma (24) **4453**
Nyelvtudományi Közlemények. Bp. (szbtl.) **4428**
Nyolcórai Ujság **241**
Nyugat. Bp. (24) **4452**
Nyukosz. Bp. (szbtl.) **1497**

Omke. Bp. (52) **140**
Orientalistische Literaturzeitung. Lpzg (12) **01694/10**
Ország-Világ. Bp. (24)
Országos Kereskedelmi Közlöny. Bp. (szbtl.)
Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. Bp. (10) **4429**
Országos Törvénytár. Bp. (24—30) **655**
Orvosi Hetilap. Bp. (52) **1388**
Orvosi Hírlap. Bp. (52)
Orvosképzés. Bp. (6) **x 2360**
Orvostudományi Szemle. Bp. (12) **2652**
Ostasiatische Rundschau. Hamburg (24) **A 50.05/13**
Ostasiatische Zeitschrift. Berlin (4) **A 50.05/16**
Öffentliche Gesundheitsdienst, Der. Lpzg. (24) **x 2388**
Österreichische Städte-Zeitung. Wien (szbtl.) **x 564**
Österreichische Volkswirt, Der. Wien (52) **1073**

Pannonhalmi Szemle. Pannonhalma (4) **2649**
Pannonia. Pécs (10)
Pantheon. München (12) **1823**
Pásztortűz. Kolozsvár (26) **1699**
Pengő, A. Bp. (12)
Pénzintézeti Tisztviselők Lapja. Bp. (12) **1361**
Pénzpiac. Bp. (12)
Pénzügyi Fogalmazók Lapja. Bp. (12) **1954**
Pénzügyi Közlöny. Bp. (30—36) **3517**
Pénzügyi Kurir. Bp. (52) **246**
Pénzvilág, A. Bp. (52)
Pester Lloyd **75**
Pesti Hirlap **73**
Pesti Napló **128**
Pesti Tőzsde. Bp. (52) **200**
Pesti Városháza, A. Bp. (12) **Bq 051/118**
Pestmegye. Bp. (52) **Bq 071/66**
Petermanns Mitteilungen a. Justus Perthes Geographischer Anstalt. Gotha (12) **1033**
Philobiblon. Wien (12) **2955**
Philips'Technische Rundschau. Eindhoven (12) **x 563**
Philosophisches Jahrbuch d. Görres-Gesellsch. Fulda (4) **0161/3**
Pilishegyvidék, Budakörnyék. Bp. (52) **Bq 071/65**
Polgári Jog. Bp. (12) **2821**
Polgári Törvénykezési Jog Tára. (Magy. Jogi Szemle mell.) Bp. (10) **2342**
Political Science Quarterly. New York (4) **3713**
Prágai Magyar Hirlap **201**
Prager Rundschau. Prága (6) **x 2084**
Proceedings of the Academy of Political Science. New York (2) **2849**
Progreso [Ido] (6) **2781**
Protestáns Szemle. Bp. (12) **4432**

Rádióélet. Bp. (52) **1881**
Radiowelt. Wien (52) **1820**
Református Élet. Bp. (52) **1994**
Reichs-Arbeitsblatt. Berlin (48) **952**

Reichsgesetzblatt. Berlin (szbtl.) 3643
Reichsgesundheitsblatt. Berlin (52) 1751
Reichspost 216
Reichsverwaltungsblatt. (azelőtt: Preussisches Verwaltungsblatt.) Berlin (52) 691
Reklám és Szervezés. Bp. (12)
Reklámélet. Bp. (12) 1975
Résumé Mensuel d. Travaux de la Société d. Nations. Genève (12) 1640
Részvényes, A. Bp. (52) 227
Revue d'Économie Politique. Paris (6) 3672
Revue des Etablissements de Bienfaisance et d'Assistance. Paris (6) 3888
Revue des Etudes Hongroises. Paris (4) 2685
Revue Générale du Droit, de la Législation et de la Jurisprudence en France et á l'Etranger. Paris (4) 2596
Revue Hebdomadaire. Paris (52) 4929
Revue Historique. Paris. (6) 4927
Revue Internationale de Sociologie. Paris (12) 4846
Revue Internationale du Travail. Genève (12) 2537
Revue Municipale. Paris (12) 698
Revue de Paris. Paris (24) 4814
Revue Politique et Parlementaire. Paris (12) 3476
Revue Universelle. Paris (12) 2704
Rokkantegyleti Értesitő. Bp. (12)
Rumänischer Lloyd. Kolozsvár (52) 184

Saint Louis Public Library. St. Louis (12) 02512/8
Sajtó. Bp. (12) 2787
Schmollers Jahrbuch f. Gesetzgebung, Verwaltung u. Volkswirtschaft im Deutschen Reiche. München (4) 3052
Schönere Zukunft. Wien (52) 1912
Scientia. Milano (12) 3872
Sociala Meddelanden. Stockholm (12) 4556
Société des Nations. Bern (12) 2384
Soziale Praxis u. Archiv. f. Volkswohlfahrt. München (52) 587
Spectator, The. London (52) 1337
Speculum. Cambridge (4) 2784
Staats- u. Selbstverwaltung. Berlin (24) 1998
Statisztikai Havi Közlemények. Bp. (12) 4444
Ständisches Leben. Berlin (12) x 2220
Stimmen der Zeit. Freiburg (12) 4644
Stud. Bp. (naponta) 1987
Stürmer, Der. Nürnberg (52) 258
Sunrise, The. Lahore (52)
Survey, The. London (24) 3588
Szabadalmi Közlöny. Bp. (24) 579
Szabadság. (azelőtt: Előörs.) Bp. (52) 1830
Szakszervezeti Értesitő. Bp. (12) 6533
Szalézi Értesitő. Rákospalota (10) X 2203
Számviteli Közlöny. Bp. (12)
Századok. Bp. (4) 3049
Századunk. Bp. (6) 2668
Székesfehérvári Szemle. Székesfehérvár (szbtl.) x 2330
Széphalom. Szeged (12) 1784
Szépszó. Bp. (10) x 2361
Sziget. Pécs (szbtl.) x 2291
Színházi Élet. Bp. (52) B 792/48
Színpad, A. Bp. (6) x 2362

Szocializmus. Bp. (12) 3359
Szövetkezeti Értesitő. Bp. (52) 1266
Szülők Lapja. Bp. (12)

Társadalombiztositási Közlöny. Bp. (24) 4362
Társadalompolitikai Füzetek. Bp. 2173
Társadalomtudomány. Bp. (6) 2450
Távol Kelet. Bp. (4) A 50.05/37
Technik und Wirtschaft. Berlin (12) 2662 és 1665
Technisches Gemeindeblatt. Berlin (24) 695
Teleia. Bp. (12) 1642
Temps, Le 109
Tenger, A. Bp. (12) 1260
Tenrikyo. Teuri, Nara. (Japán) (24)
Tér. Bp. (10)
Tér és Forma. Bp. (12) 1801
Természet, A. Bp. (24) Bq 727/14
Természettudományi Közlöny. Bp. (12) 4992
Testnevelés. Bp. (12) 2648
Theologiai Szemle. Debrecen (6) 2673
Theologische Revue. Münster (20) 1638
Times, The 79
Times Literary Supplement. London (52) 113
Toll, A. Bp. (szbtl.) x 2198
Town & Country Planning. (azelőtt: Garden Cities.) London (4) 3893
Történetirás. Bp. (6)
Törvényhozók Lapja. Bp. (24)
Tőzsdei Kurir. Bp. (52) Bq 387/52
Tuberkulózis. Bp. (12) x 2196
Turán. Bp. (4) A 50.05/7
Turisták Lapja. Bp. (12) 2726
Turquie Kamaliste, La. Konstantinápoly (6)
Turul. Bp. (szbtl.) 557
Tükör. Bp. (12) x 2369
Typographia. Bp. (52) 36

Új Budapest. Bp. (52) 189
Új Élet. Rozsnyó (11) x 2400
Új Értelmiség. Bp. (12)
Új Főváros. Bp. (52) x 545 és Bq 071/76
Új Gazdaság. (azelőtt: Magyar Külkereskedelem.) Bp. (24) 162
Új Idők. Bp. (52) 1790
Új Kor. Bp. (24) x 534
Új Magyarság 240
Új Nemesség. (azelőtt: Munkásifjú) Bp. (12) x 573
Új Nemzedék 164
Ujság 224
Umschau, Die. Frankfurt a. M. (52) 734
Ungarische Jahrbücher. Berlin (4) 2085
Ungarische Rundschau. Bp. (12) 1957
Ungarischer Volkswirt. Bp. (12) x 2267
Unitárius Értesitő. Bp. (12) 1980
Ügyvédi Kamarai Közlöny. Bp. (szbtl.) B 347/9
Ünnep. Bp. (52) 1996

Válasz. Bp. (10) x 2322
Választott bíráskodás. Bp. (12)
Vállalkozók Lapja. Bp. (52) 70
Vármegye. Bp. (36) 55
Város, A. Bp. (52) 228

Városi Szemle. Bp. (6) 3720 és K 3520/35
Városi Ujság. Bp. (5) 203
Városkultúra. Bp. (24) x 512
Városok Lapja. Bp. (12) 998
Vasi Szemle. Szombathely (4)
Védjegyes Áru. Bp. (12)
Vendéglátóipari Szemle. Bp. (12)
Verhandlungen d. Ung. Ärztl. Gesellschaften. Bp. (24) x 2130
Verkehrstechnik. Berlin (52) 1330
Verwaltungsarchiv. Berlin (4) 3707
Vie Communale et Départementale, La. Paris (12) 2705
Vierteljahrschrift f. Sozial- u. Wirtschaftsgeschichte. Stuttg. (4) 3518
Vierteljahrshefte zur Statistik d. Deutschen Reichs. Berlin (4) 940
Vigilia. Bp. (4) x 2324
Világpolitikai Érdekességek. Bp. (10) x 2355
Virradat. Bp. (52) 256
Vitézek Lapja. Bp. (36) x 553
Vizügyi Közlemények. Bp. szbtl. 3360
Völkischer Beobachter 262
Vu et Lu. Paris (52)

Weltkunst. Berlin (52) 219
Weltwirtschaftliches Archiv. Jena (4) 4394
Wiener Medizinische Wochenschrift. Wien (52) 1686
Wiener Zeitschrift f. d. Kunde d. Morgenlandes. Wien (4) A 50.05/12
Wirtschaft u. Statistik. Berlin (24) 1649
Wirtschafts-Berichte der Geldinstituts-Zentrale. Bp. (4) 2732
World Review. (azelőtt: Review of Reviews). London (5) x2365

Yach Turkestan. Berlin (12)

Zeitschrift t. Ästhetik z. Allg. Kunstwissensch. Stuttg. (4) 2980
Zeitschrift f. Deutsche Kulturphilosophie. (azelőtt: Logos.) Tübingen (3) 4722
Zeitschrift d. Deutschen Morgenländischen Gesellschaft. Lpzg (4) A 50.05/1
Zeitschrift f. Ethnologie. Berlin (6) 4961
Zeitschrift f. Geopolitik. Berlin (12) 2552
Zeitschrift f. d. Gesamte Staatswissenschaft. Tübingen (6) 3046
Zeitschrift f. Kunstgeschichte. (azelőtt: — Bildende Kunst.) Lpzg (12) 1760
Zeitschrift f. Menschenkunde. Heidelberg (6) 2953
Zeitschrift f. Musik. Lpzg (12) 2578
Zeitschrift f. Nationalökonomie. Wien (5) x 2041
Zeitschrift f. Organisation. Berlin (24) 1837
Zeitschrift f. Öffentliche Wirtschaft. (azelőtt: Zft. f. Kommunalwirtsch.) Berlin (12) 1242
Zeitschrift f. Öffentliches Recht. Wien (4) 2397
Zeitschrift f. Politik. Berlin (4) 3473
Zeitschrift f. Religionspsychologie. Wien (4) x 2389
Zeitschrift d. Savigny-Stiftung f. Rechtsgeschichte. Weimar (1) 3537
Germanistische Abteilung
Kanonistische Abteilung
Romanistische Abteilung
Zeitschrift f. Seelenleben. Lpzg. (24) 1970
Zeitschrift f. Vergleichende Rechtswissenschaft. Stuttg. (3) 4009
Zeitschrift f. Volksernährung. Berlin (24) 1794
Zeitschrift f. Völkerrecht. Breslau (4) 3547
Zeitschrift f. Wohnungswesen. Berlin (24) 619
Zene, A. Bp. (24) 2757
Zentralblatt f. Bibliothekswesen. Lpzg (12) 0200/33
Zsidó Szemle. Bp. (24) 1229

II. Fiókkönyvtárak. — Filialen. — Branches.

A római számok a fiókkönyvtárak számát jelzik. A zárójelben lévő számok az évfolyam füzetszámait jelzik.

Állam és Polgár. (10) IX.
Argonauták. X.
Budai Napló. (52) VII., VIII., IX., X.
Budapest Déli Kerületi Közlöny. (52) IX.
Budapesti Hirlap. IV., VII., IX., X.
Budapesti Napló. III., IV., VII., VIII., IX., X.
Búvár. (12) VII., VIII., IX.
Család- és Gyermekvédelmi Lapok. (10) III., VIII.
Családi Kör. (10) VII., IX., X.
Egészség. (12) VII.
Elektrotechnika. (24) VII.
Élet. (52) VIII., IX.
Én Ujságom. (52) III.
Est, Az IV., VII., IX., X.
Esti Kurir. X.
Esti Ujság. VII., IX., X.
Fotóművészet. (12) X.
Fotóamatőr. (12) VIII.
Földrajzi Közlemények. (10) X.
Főváros és Környéke. (52) IX.
Fővárosi Hirlap. (52) VII., IX., X.
Független Budapest. (52) VII., IX., X.
Függetlenség. VII., IX., X.
Gyermekvédelem. (12) X.
Ifjúság és Élet. (20) III., VII., IX., X.
Ifjúsági Vezető. (12) II., IX., X.
Ifjúsági Vöröskereszt. III.
Irodalomtörténet. (8) X.
Katholikus Szemle. (10) X.
Képes Krónika. (52) VII., IX.
Keresztyén Igazság. (12) IX.
Középiskolai Matematikai és Fizikai Lapok. (12) X.
Külügyi Szemle. (4) X.
Literatura. (24) III., VII., VIII., IX., X.
Magyar Cserkész. (12), III.
Magyar Gazdasági Önvédelem. (10) VII., IX.
Magyar Iparművészet. (10) VIII., X.
Magyar Kultura. (24) IX., X.
Magyar Külpolitika. (12) IX.
Magyar Lányok. (52) III., VII.

Magyar Művészet. (12) VIII., X.
Magyar Női Szemle. (12) VII., VIII., IX., X.
Magyarság. IV., VII., VIII., IX.
Magyar Szemle. (12) III., IV., VII., IX., X.
Magyarország. X.
Nagyasszonyunk. (12) III.
Nagy-Magyarország. (12) VII., X.
Nagyvilág Magyar Szemmel. IX.
Napkelet. (10) VIII., IX., X.
Nemzet Szava. (52) VII., IX.
Nemzeti Sport. (52) VII., IX., X.
Nemzeti Ujság. IV., VII., VIII., IX., X.
Népszava. VII., IX.
Népünk és Nyelvünk. (12) IX., X.
Növényvédelem. (12) VIII.
Nyolcórai Ujság. VII., VIII., IX., X.
Nyugat. (24) VII., VIII., X.
Pester Lloyd. VII., IX., X.
Pesti Hirlap. VII., VIII., IX., X.
Pesti Napló. IV., VII., IX., X.
Pesti Városháza. (12) VII., IX., X.
Rádió Élet. (52) VII., X.
Sport Hirlap. VIII., IX., X.
Szülők Lapja. (6) X.
Távol Kelet. (4) X.
Teleia. (12) X.
Tér és Forma. (12) VIII.
Természettudományi Közlöny. (12) IV., VIII., IX., X.
Tolnai Világlapja. (52) IV., VII.
Turisták Lapja. (12) VII., VIII., IX., X.
Tükör. (12) VII., IX., X.
Tündérujjak. (12) VII., VIII., IX., X.
Uj Budapest. (12) VII., IX., X.
Uj Főváros. (52) VII., VIII., IX., X.
Uj idők. (52) VII., IX., X.
Uj Magyarság. VII., VIII., IX., X.
Uj Nemzedék. IV., VII., IX., X.
Ujság. VII., IX., X.
Ünnep. (52) VII., IX., X.
Vármegye. (36) IX., X.
Város. (52) IX., X.
Városi Ujság. (szbtl.) IX.
Vasárnapi Könyv. (52) II., III., IV., VII., VIII., IX., X.
Zászlónk. (12) III., VII., IX.
Zene. (12) VII., VIII., IX., X.

A Fővárosi Könyvtár kiadványai.

Verzeichnis der Veröffentlichungen der Budapester Stadtbibliothek — *List of publications of the Budapest Public Library*

A Fővárosi Nyilvános Könyvtár Értesítője.(Bulletin der Hauptstädtischen Öffentlichen Bibliothek.— Bulletin of the Municipal Public Library.) I—XII. 1907—1918. — Új folyam. (Neue Folge — New series.) I—X. 1921—1930. Ára (Preis — Price 2 P. Megszűnt — Erscheint nicht weiter — This series is closed.)

A Fővárosi Könyvtár Évkönyve. (Jahrbuch der Hauptstädtischen Bibliothek. — Yearbook of the Municipal Library.) I. — 1931—. Ára (Preis — Price) 5 P.

Közlemények. — (Mitteilungen. — Communications): 1. Szakkatalógus. 1. füzet: A lakáskérdés és a városépítés kapcsolatos kérdései. (Fachkatalog. Heft 1.: Wohnungsfrage und anschliessende Probleme des Städtebaus. — Catalogue of subjects. Number 1.: Housing and other questions of town planning.) 1907.* Pótlék 1907-ről és 1908-ról. (Ergänzung vom Jahre 1907 und 1908. — Supplement of the year 1907 and 1908.)* — 2. Szakkatalógus. 2. füzet: A községi pénzügy. (Fachkatalog. Heft 2.: Kommunale Finanzen. — Catalogue of subjects. Number 2.: Municipal finances.) 1908.* — 3. A választóreform. Válogatott jegyzék a parlamenti és községi választójog és a parlamentarizmus irodalmából. (Die Reform des Wahlrechts. Auswahl aus der Literatur des Reichstags- und Kommunalwahlrechts und des Parlamentarismus. — Selected list of literature on parlamentary and municipal suffrage and parlamentarism.) 1909.* — 4. Szakkatalógus. 3. füzet: Községi szocializmus. Függelékül: Munkaviszonyok községi vállalatokban. (Fachkatalog. Heft 3. Munizipalsozialismus. Im Anhang: Arbeitsverhältnisse in den städtischen Unternehmungen. — Catalogue of subjects. Number 3. Municipal socialism. Annex: Conditions of work in the municipal undertakings.) 1909.* — 5. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1909-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1909. — Bibliography of social sciences from 1909.)* — 6. Emlékirat községi nyilvános könyvtár létesítéséről Budapesten. (Denkschrift über die Errichtung einer Städtischen Öffentlichen Bibliothek in Budapest. — Memorial on the foundation of a Public Municipal Library in Budapest.) 1910.* — 7. Községi Nyilvános Könyvtár létesítése ügyében tartott szakértekezlet jegyzőkönyve. (Protokoll der Enquête über die Errichtung einer Städtischen Öffentlichen Bibliothek. — Protocol of the enquête on the foundation of a Municipal Public Library.) 1910.* — 8. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1910-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1910. — Bibliography of social sciences from 1910.) 1911.* — 9. A Fővárosi Könyvtár osztályozása. (Klassifikationsschemen der Hauptstädtischen Bibliothek. — Classification in the Municipal Library.) — 1. Bevezetések. Rövidített osztályozás. Közös alosztások. (Einleitungen. Verkürzte Klassifikation. Gemeinsame Subdivisionen. — Introductions. Abbreviated classifications. Common subdivisions.) 1912.* — 2. Általános munkák. Bölcselet. Vallás. Egyház. (Allgemeine Werke. Philosophie. Religion. Kirche. — General questions. Philosophy. Religion. Church.) 1912.* — 10. Magyar társadalomtudományi bibliográfia 1911—1912-ről. (Ungarische sozialwissenschaftliche Bibliographie vom Jahre 1911 und 1912. — Bibliography of social sciences from 1911—1912.) 1914.* — 11. Mintajegyzék városi nyilvános könyvtárak számára. (Musterkatalog für Städtische Öffentliche Bibliotheken. — Model-list for Municipal Public Libraries.) 1913.*

A Budapesti Gyüjtemény bibliográfiai munkálatai. — (Bibliographische Arbeiten der Budapestiensia Sammlung. Bibliographical works of the Budapestiensia Collection.) — 1. Buda és Pest a szabadságharc idejében. (Ofen und Pest zur Zeit des Freiheitskampfes. — Buda and Pest at the time of the war of independence.) Ára (Preis — Price) 2 P. 1929. — 2. Buda és Pest fürdőinek és gyógyforrásainak irodalma. (Literatur der Ofner und Pester Bäder und Heilquellen. — Literature of the baths and mineral springs of Buda and Pest.) 1933. Ára (Preis — Price) 2 P. — 3. Buda és Pest 1686. évi visszafoglalásának egykorú irodalma. 1683—1718. — Bibliographie zur Geschichte der Rückeroberung Ofens u. Pest's 1686. Druckwerke aus dem Zeitraum 1683—1718. — Letteratura contemporanea della riconquista di Buda e Pest 1686. — 1683—1718. Ára (Preis — Prezzo) 2 P. 1936. — 4. Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában 1683—1718. — Graphische Darstellungen der Städte Ofen und Pest aus der Zeit der Rückeroberung 1683—1718. Ára (Preis) 2 P. 1937.

* Elfogyott. (Vergriffen — Out of print.)

Aktuális kérdések irodalma. — (Literatur aktueller Zeitfragen. — Bibliography of questions bearing actuality.) — 1. Drágaság. (Teuerung. — High cost of living.) 1910.* — 2. Jéghiány. 1. kiad. (Eismangel. 1. Aufl. — Lack of ice. 1. st. ed.) 1910.* — 3. Kiütéses tífusz. (Flecktyphus. — Jail fever.) 1910.* — 4. Jéghiány. 2. kiad. (Eismangel. 2. Aufl. — Lack of ice. 2. ed.) 1910.* — 5. Városi Nyilvános Könyvtárak. (Städtische Öffentliche Bibliotheken. — Municipal Public Libraries.) 1910.* — 6. Ázsiai kolera. (Asiatische Kolera. — Asiatic cholera.) 1910.* — 7. Tejhiány. (Milchmangel. — Lack of milk.) 1910.* — 8. Földgáz. (Erdgas. — Natural gas.) 1911.* — 9. Kétéves katonai szolgálat. (Zweijähriger Militärdienst. — Two years military service.) 1911.* — 10. Közigazgatási tisztviselők képesítése. (Qualifikation der Verwaltungsbeamten. — Qualification of administrative employees.) 1911.* — 11. A munkabérek törvényes védelme. (Rechtschutz des Arbeitslohns. — Legal protection of wages.) 1911.* — 12. Választási bíráskodás. (Wahlgerichtsbarkeit. — Electoral jurisdiction.) 1911.* — 13. Szociálpolitika. (Sozialpolitik. — Social policy.) 1912.* — 14. Szociális magánjog. (Soziales Privatrecht. — Social civil law.) 1912.* — 15. Munkaviszony. (Arbeitsverhältnis. — Labour relation.) 1912.* — 16. Szociális bérpolitika. (Soziale Lohnpolitik. — Social policy of wages.) 1912.* — 17. Munkásvédelem. (Arbeiterschutz. — Protection of labour.) 1912.* — 18. Munkásbiztosítás. (Arbeiterversicherung. — Workers insurance.) 1912.* — 19. Szociális egészségügy. (Soziale Hygiene. — Social hygienics.) 1912.* — 20. Munkásjóléti intézmények. (Wohlfahrtseinrichtungen. — Instituts for workers welfare.) 1912.* — 21. Munkanélküliség. (Arbeitslosigkeit. — Unemployment.) 1912.* — 22. Szociális büntetőjog. (Soziales Strafrecht. — Social criminal law.) 1912.* — 23. Szociális községi közigazgatás. (Soziale Gemeindeverwaltung. — Social local government.) 1912.* — 24. Szociálpedagógia. (Sozial-Pädagogie. — Social pedagogics.) 1912.* — 25. Balkán kérdés. (Die Balkanfrage. — The Balcan question.) 1912.* — 26. A munkanélküliség elleni községi biztosítás. (Gemeindeversicherung gegen Arbeitslosigkeit. — Municipal insurance against unemployment.) 1912.* — 27. Balkánkérdés. 2. kiad. (Die Balkanfrage. 2. Aufl. — The Balcan question. 2. ed.) 1913.* — 28. Politikai tömegsztrájk. (Politischer Massenstreik. — Political general strike.) 1913.* — 29. Vasúti pályaudvarok. (Bahnhöfe. — Railwaystations.) 1913.* — 30. Az eszperantó és a kiadói érdekek. (Das Esperanto und die Interessen der Verläger. — Esperanto and publishers rights.) 1913.* — 31. Erkölcstelen irodalom elleni küzdelem. (Kampf gegen Schundliteratur. — Fight against pornography.) 1913.* — 32. A nők választójoga. (Wahlrecht der Frauen. — Womens suffrage.) 1913.* — 33. Háború. (Der Krieg. — War.) 1914.* — 34. A Duna. (Die Donau. — The Danube.) 1916.* — 35. A monarchia és nemzetiségek. (Die Monarchie und die Nationalitäten. — Austria-Hungary and the nationalities.) 1918.* — 36. Rákosi Jenő. 1927. Ára (Preis — Price) 20 fillér. — 37. Beethoven. 1927. Ára (Preis - - Price) 40 fillér. — 38. Olasz-magyar kapcsolatok. (Italienisch-ungarische Beziehungen. — Italo-hungarian connections. 1927). — Ára (Preis — Price) 60 fillér. — 39. Békerevizió. (Revision der Friedensverträge. — Revision of the peace-treaty.) 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 40. Lakbérleti jog. (Mietrecht. — Law of house tenancy.) 1927. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 41. Valorizáció. (Valorisation.) 1928. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 42. Albrecht Dürer. 1928. Ára (Preis — Price) 3 P. — 43. Sport és testnevelés. (Sport und Körperkultur. — Sports and Physical training.) 1928. Ára (Preis — Price) 80 fillér. — 44. Franz Schubert. 1928. Ára (Preis — Price) 2 P. — 46. A sajtó. (Die Presse. — The Press.) 1929. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 47. Kartell és tröszt. (Kartelle und Trösts. — Cartels and Trusts.) 1929. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 48. Munkaidő. (Arbeitszeit. — Hours of labour.) 1930. Ára (Preis — Price) 40 fillér. — 49. Goldmark Károly. (Karl Goldmark.) 1930. Ára (Preis — Price) 40 fillér. 50. Testületi képviselet a nemzeti államban. (Körperschaftliche Vertretungen im nationalen Staate.) 1934. (Nemzetpolitikai kérdések. Nationalpolitische Zeitfragen I.) Ára (Preis — Price) 1 pengő. — 51. Földrendezés — Telepítés — Tagosítás. (Agrar- und Bodenreform — Siedlung — Flurbereinigung.) 1935. (Nemzetpolitikai kérdések. Nationalpolitische Zeitfragen II.) Ára (Preis — Price) 1 pengő. — 52. Racionalizálás. (Rationalisierung.) 1936. (Nemzetpolitikai kérdések. Nationalpolitische Zeitfragen III.) Ára (Preis — Price) 1 pengő.

Fiókkönyvtárak katalógusai. — (Kataloge der Zweigbibliotheken. — Catalogues of the branch libraries.) A fiókkönyvtárak magyarnyelvű szépirodalmi könyveinek jegyzéke. (Verzeichnis der in ungarischer Sprache erschienenen Belletristik. — List of belletristic works in hungarian.) 1929. Ára (Preis — Price) 1 P.

1. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 1. — Branch library Nr. 1.) — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for childern.) 1916.*) — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat.

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

(Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyarnyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.). 1916.* — 4. Német szépirodalom. Regények, elbeszélések. (Deutsche Belletristik. Romane, Erzählungen. — German belletristic works. Novels, short stories.) 1916.* — 5. Német szépirodalom. Pótlás. (Deutsche Belletristik. Ergänzung. — German belletristic works. Supplement.) 1917.*

2. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 2. — Branch library Nr. 2.) — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for children.) 1916.* — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyarnyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.) 1916.*

3. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 3. — Branch library Nr. 3. — 1. Gyermekek könyvei. (Bücher für Kinder. — Books for children.) 1916.* — 2. Ifjúsági könyvek. 1. sorozat. (Bücher für Jugendliche. 1. Folge. — Books for the youth. 1. Series.) 1916.* — 3. Magyarnyelvű szépirodalom. (Belletristik in ungarischer Sprache. — Belletristic works in hungarian.) 1916.*

8. sz. fiókkönyvtár. (Zweigbibliothek Nr. 8. — Branch library Nr. 8.) — 1. Magyarnyelvű szépirodalmi könyvek és ismeretterjesztő művek. (Belletristik in ungarischer Sprache und populärwissenschaftliche Werke. — Belletristic works in hungarian and popular science.) 1927. Ára (Preis — Price) 1·60 P.

Tanulmányok. (Studien. — Studys.) 1. *Kelényi B. Ottó:* Erhard Schön magyar vonatkozású metszetei, különös tekintettel Buda 1541. évi ábrázolására. (Erhard Schöns Ungarn betreffende Holzschnitte, mit besonderer Rücksicht auf die Darstellung Ofens 1541.) 1933, 1·50 P. — 2. *Koch Lajos:* Brahms Magyarországon. (Brahms in Ungarn.) 1933, 1·50 P. 3. *Kelényi B. Ottó:* Budai impresszumos nyomtatványok 1688—1708. (Zur Frage der Neuanfänge der Ofner Buchdruckerkunst nach der Rückeroberung der Stadt. 1686.) 1934, 1·50 P. — 4. *Drescher Pál:* Mit olvas a Fővárosi Könyvtár közművelődési fiókjainak közönsége? Kulturális keresztmetszet. (Acht Tage aus dem Leben unserer Zweigbibliotheken. Statistische Aufnahme über den Lesestoff.) 1935, 1·50 P. — 5. *Jajczay János:* Császári követ fogadása Budán a török idők alatt a Fővárosi Könyvtár egy vízfestményén. (Der Empfang einer kaiserlichen Gesandtschaft in Ofen während der Türkenzeit. Dargestellt an einem Aquarell der Kupferstichsammlung der Stadtbibliothek.) 1935, 1·50 P. — 6. *Koch Lajos:* Matlekovits Sándorné Szuk Róza naplója. (A Fővárosi Könyvtár BQ 907/38. sz. kézirata.) (Das handschriftliche Tagebuch der Violincellokünstlerin Frau Rosa Matlekovits-Szuk.) 1935, 1·50 P. — 7. *Zsák Wilfried:* A Fővárosi Könyvtár és ifjusági olvasói. (Die jugendlichen Leser der Stadtbibliothek.) 1936, 1·50 P.

Egyéb kiadványok. (Sonstige Veröffentlichungen. — Other publications.) — Évi jelentés 8—15. évf. (Jahresbericht, Jg. 8—15. Sonderabdrucke — Yearly bulletin. Year 8—15 Reprint.) 1914—1921. — A világháború újabb irodalma. (Neuere Literatur des Weltkrieges. — New biblography on the world war.) Budapest: Benkő 1915—17.* — Útmutató a Fővárosi Könyvtár látogatói számára. 3. kiadás. (Wegweiser für die Besucher der Stadtbibliothek. 3. Ausgabe. — Guide for visitors of the Municipal Library. 3. edition.) 1918.* — »Emericus« egy dilingeni iskoladráma 1626-ból. (»Emericus«. Ein Dilingener Schuldrama aus d. Jahre 1626. — »Emericus«. A college play of Dilingen from 1626.) 1930. Ára (Preis — Price) 2 P. — Goethe. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1932. Ára (Preis — Price) 2 P. — Haydn. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1932. Ára (Preis — Price) 2 P. — Liszt. (Bibliográfia. — Bibliographie. — Bibliography.) 1936. Ára (Preis — Price) 2 P.

* Elfogyott. (Vergriffen. — Out of print.)

TAJÉKOZÁSUL

A Fővárosi Könyvtár központja VIII., Reviczky-utca 1. nyitva van minden hétköznap d. e. 9-től esti 7-ig, vasár- és ünnepnapon 10-től 1-ig; normanapokon zárva van.

Normanapok: Újév. — Március 15. — Nagypéntek. — Húsvétvasárnap. — Húsvéthétfő. Pünkösdvasárnap. — Pünkösdhétfő. — Úrnapja. — Augusztus 20. — December 6., 25., 26.

Központi könyvtár.

A könyvtár könyvei kétféleképen használhatók: 1. helyben és 2. otthon.

1. *A helybenolvasás* az olvasó- és folyóiratteremben *olvasójegyhez van kötve.* Ez a jegy díjtalan. Válthatja minden felnőtt. Elvesztett jegy pótlásáért 20 fillér fizetendő.

2. A könyvek *otthoni használatra elvitele* (kikölcsönzése) *kölcsönzőjeggyel történik.* Kölcsönzőjegyet válthat *félévre* 2·50 *pengőért* minden budapesti lakos, aki személyazonosságát és főbérleti lakása címét elfogadható módon igazolja. *A kölcsönzés határideje egy hónap.* Késedelem esetén kötetenkint és naponkint 10 fillér bírság fizetendő. A könyvtár könyvanyagáról katalógus tájékoztat.

Háromféle katalógus van: betűrendes szerzői, tárgyi és földrajzi katalógus.

A katalógusban megtalálja az olvasó a keresett mű szerzőjét, címét és helyszámát. *(A cédula bal sarkán!)* Ezeket az adatokat kell felírnia a kérőlapra, amikor könyvet kér.

Kétféle kérőlap van: egy a kölcsönzőben és *egy* az olvasó- és folyóiratteremben.

Felvilágosítást az ügyeletes tisztviselő ad: irodalmi tanácsot, *bibliográfiai felvilágosítást a reference-könyvtáros.*

A könyvtár írásban és telefonon is szívesen válaszol a hozzá intézett kérdésekre. (Telefonszám: 1—462—56, 57).

A látogatónak *ingyen áll rendelkezésére a ruhatár*, ahol felső kabátját, esernyőjét és aktatáskáját *köteles* letenni.

*

Fiókkönyvtárak.

1. sz. fiók. (IV., Királyi Pál-utca 11.) Nyitva hétfő, szerda és péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

2. sz. fiók. (Deák Ferenc-könyvtár.) (VII., Almássy-tér.) Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig, gyermekeknek szerda, péntek 2—3-ig.

3. sz. fiók. (X., Szörény-utca 3.) (Fővárosi kislakástelep.) Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig, gyermekeknek hétfő, szerda, péntek 2—½4-ig.

4. sz. fiók. (Aréna-úti Fővárosi Népszálló). Mindennap d. u. 3—7-ig, szombat d. e. 10—½1-ig.

5. sz. fiók. (Állatkert.) Nyitva hétfőtől péntekig d. u. 2—½6-ig, szombaton d. e. 10—12-ig.

6. sz. fiók. (Budai Vigadó.) (II., Corvin-tér 6.) Nyitva hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

7. sz. fiók. (Népház.) (V., Vág-utca 12.) Nyitva felnőttek részére hétfő, szerda 3—½7-ig, péntek 4—½8-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig. Gyermekeknek naponkint (szombat kivételével) 4—5-ig.

8. sz. fiók. (III., Fő-tér 2.) Nyitva felnőtteknek hétfő, szerda, péntek 3—½8-ig, kedd 10—½2-ig, szombat 10—12-ig. (Csütörtökön zárva.) Gyermekeknek hétfőn és pénteken 2—4-ig.

9. sz. fiók. (VIII., József-körút 70.) Nyitva hétfő, szerda 2—½6-ig, péntek 3—½8-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

10. sz. fiók. (VI., Andrássy-út 52.) Nyitva hétfő, szerda 2—½6-ig, péntek 4—½8-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

11. sz. fiók. (I., Krisztina-körút 155.) Nyitva hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 10—½2-ig, szombat 10—12-ig.

12. sz. fiók. (X., Harmat-utca 1/3.) Nyitva naponkint (szombat kivételével) 3—½7-ig, szombat 10—12-ig.

14. sz. fiók. (IV., Királyi Pál-utca 11.) Ifjúsági kölcsönző. Nyitva hétfő, szerda, péntek 2—½6-ig, kedd, csütörtök 11—½2-ig, szombat 10—12-ig.

T.